

SAVUNMA HAKKI VE TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

**KURULUŞ ÖNCESİ ÇALIŞMALAR,
KANUNLAŞMA SÜRECİ VE UYGULAMA**

Av. Semih GÜNER

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

SAVUNMA HAKKI VE
TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
Kuruluş Öncesi Çalışmalar,
Kanunlaşma Süreci ve Uygulama

Yazan: Av. Semih GÜNER

Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 401

Yayıncı Sertifika No: 15566

ISBN: 978-605-7848-71-0

© Türkiye Barolar Birliği
Birinci Baskı: Kasım 2021, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8
06520 Balgat – ANKARA
Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

Baskı
Dizgi Ofset Matbaacılık
F. Çakmak Mah. Matbaacılar Sitesi 10451 Sk No: 4
Karatay/Konya
Sertifika No: 48060

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
--------------------	----------

Av. R. Erinç SAĞKAN - Türkiye Barolar Birliği Başkanı

ÖNSÖZ	9
--------------------	----------

Av. Semih GÜNER

I – SAVUNMA HAKKI VE AVUKATLIK	12
---	-----------

1- Hak Olarak	12
2- Hak Arama Özgürlüğü ve Savunma Hakkı	16
3- Nitelikleri	22
3.1 – Savunma Hakkı İnsanın Kişiliğine Bağlı, Dokunulmaz, Devredilmez, Vazgeçilmez Nitelikli Bir Temel Haktır	22
3.2 – Savunma Hakkı ve Hukuk Devleti	26
3.3 – Savunma Hakkının Kullanımında Avukatın Katkısı	28
3.4 – Savunma Hakkının Kullanımında Avukatın Yardımı Suçlama ile Birlikte Başlamalıdır ..	32
3.5 – Savunma Hakkının Kullanımında Avukatın Yardımı Zorunlu mudur?	34
3.6 – Günümüzdeki Avukatlık Anlayışları	38
3.7 – Avukatlık Hizmetlerinin AB Bünyesinde Serbest Dolaşımı.....	41

II – BAŞKA ÜLKELERDE AVUKATLIK MESLEĞİNİN TARİHÇESİ VE BAROLAR	43
---	-----------

1- Eski Önasya'da.....	43
2- Antik Yunan'da	44
3- Roma'da.....	46
4- Alman Hukukunda	48
5- İngiliz Hukukunda.....	51
6- Fransız Hukukunda	53
7- İslam Hukukunda.....	54

III- ÜLKEMİZDE AVUKATLIK	56
1- Tanzimat Dönemine Kadar.....	56
2- Tanzimat Döneminde.....	59
3- Cumhuriyet Döneminde.....	68
3.1- 460 sayılı Muhamat Kanunu İle Başlayan Dönem	68
3.2 - 3499 sayılı Avukatlık Kanunu İle Başlayan Dönem	73
3.3- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu İle Başlayan Dönem	75
3.4- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu İle Başlayan Dönemden sonra yapılan Yasal Değişiklikler ...	78
3.5- 4667 sayılı Kanun ile Başlayan Dönem.....	84
IV – BAROLAR BİRLİĞİNİN KURULMA ÇALIŞMALARI	114
1 – Genel Olarak	114
2 – Birliğin Kurulabilmesi İçin Barolarca Yapılan Toplantılar.	115
2.1 - 1934 yılı İzmir Toplantısı,	115
2.2 - 1957 yılı Ankara Toplantısı,	116
2.3 – 1957 yılı İstanbul toplantısı	116
2.4 - 1958 yılı İzmir toplantısı.	117
2.5- Volf Çernis'in hazırladığı kanun taslağı.....	117
2.6 – 21-22 Nisan 1963 tarihli Ankara toplantısı	119
2.7- Üç baro temsilcisinin hazırladığı Ankara toplantısı taslağı;	120
2.8- İlk Taslak Metin	121
3 – Üç baro temsilcisinin hazırladığı yenilenen 14.01.1966 tarihli taslak metin.	125
4 – 1136 sayılı Kanun'un Kabulüne kadar Geçen Süreçte Yapılanlar	127
5 – 1136 Sayılı Kanun'a Etkili Olan Temel Anlayış	128
5.1 – 1961 Anayasası ile getirilen anlayış	128
5.2 – 1136 sayılı Kanun'da Türkiye Barolar Birliği'ne İlişkin Kurallar	129
6 – TBB'nin Örgütlenmesi için Ankara, İstanbul ve İzmir Baro Başkanlarının çalışmaları	133
7 – TBB'nin Kurucu ve Sonraki Genel Kurul toplantıları	134
7.1 – 1969 yılında Ankara'da yapılan Kurucu Nitelikteki I. Genel Kurul toplantısı	136
7.2 – 1969 yılında İstanbul'da yapılan II. Genel Kurul toplantısı	137
7.3 – 1970 yılında İzmir'de yapılan III. Genel Kurul toplantısı	137
7.4 – 1971 yılında Adana'da yapılan IV. Genel Kurul Toplantısı.....	138
7.5 – 1972 yılında Bursa'da yapılan V. Genel Kurul Toplantısı	138

7.6 – 1973 yılında Hatay’da yapılan VI. Genel Kurul	140
7.7 – 1974 yılında Ankara’da yapılan VII. Genel Kurul	141
7.8 – 1975 yılında Samsun’da yapılan VIII. Genel Kurul.....	142
7.9 – 1976 yılında Ankara’da yapılan IX. Olağan Genel Genel Kurul toplantısı	144
7.10 – 1976 yılında İzmir’de yapılan I. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	146
7.11 – 1977 yılında Sakarya’da yapılan X. Olağan Genel Kurul Toplantısı	148
7.12 – 1977 yılında İstanbul’da da 2.4.1977 tarihinde yapılan II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	149
7.13 – 1978 yılında Ankara’da yapılan XI. Olağan Genel Kurul Toplantısı	149
7.14 – 1979 yılında Eskişehir’de yapılan XII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	152
7.15 – 1980 yılında Ankara’da yapılan XIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	153
7.16 – 1980 yılında Ankara’da 9 Şubat 1980 tarihinde yapılan IV. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	155
7.17 – 1980 yılında Ankara’da yapılan V. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı.....	155
7.18 – 1981 yılında Ankara’da yapılan XIV. Olağan Genel Kurul Toplantısı	155
7.19 – 1982 yılında Zonguldak’ta yapılan XV. Olağan Genel Kurul Toplantısı	157
7.20- 1982 tarihinde Ankara’da yapılan VI. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı.....	158
7.21– 1983 yılında Antalya’da yapılan XVI. Olağan Genel Kurul Toplantısı	160
7.22 – 1984 yılında Ankara’da yapılan XVII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	161
7.23– 1985 yılında Bursa’da yapılan XVIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	162
7.24- 1986 yılında Ankara’da 29.11.1986 tarihinde yapılan VII. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	164
7.25 – 1986 yılında Tekirdağ’da yapılan XIX. Olağan Genel Kurul Toplantısı	164
7.26- 1988 yılında Ankara’da yapılan IX. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	167
7.27 – 1989 yılında Giresun’da yapılan XX. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	167
7.28 – 1991 yılında Mersin’de yapılan XXI. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	170
7.29– 1993 yılında Erzurum’da yapılan XXII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	172
7.30– 1995 yılında Balıkesir’de yapılan XXIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	175
7.31 –1996 yılında Ankara’da yapılan X. Olağanüstü Genel Kurul toplantısı	177
7.32 – 1997 yılında Gaziantep’te yapılan XXIV. Olağan Genel Kurul Toplantısı	178
7.33 – 1999 yılında Denizli’de yapılan XXV. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	179
7.34– 2001 yılında Diyarbakır’da yapılan XXVI. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	182
7.35 – 2003 yılında Trabzon’da yapılan XXVII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	188

7.36 – 2005 yılında Antalya’da yapılan XXVIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	190
7.37 – 2007 yılında Nevşehir’de yapılan XXIX. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	192
7.38– 2009 yılında Ankara’da yapılan XXX. Olağan Genel Kurul Toplantısı	195
7.39 – 2010 yılında Ankara’da yapılan XI. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı	197
7.40 – 2011 yılında Adana ’da yapılan XXXI. Olağan Genel Kurul Toplantısı	199
7.41 – 2013 yılında Ankara’da yapılan XXXII. Olağan Genel Kurul Toplantısı	201
7.42 - 2015 yılında Van’da yapılan XXXIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	203
7.43 - 2017 yılında Ankara’da yapılan XXXIV. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	206
7.44 –2019 yılında Samsun’da yapılan XXXV. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	208
7.45 –2021 yılında Ankara’da yapılan XXXVI. Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	210
8 – Kurucu Yönetim Kurulu’nun aldığı kararlar	212
9 – Türkiye Barolar Birliği’nin Denetimi	224
10 – Türkiye Barolar Birliği Başkanları	226
V – KURUCU YÖNETİM KURULU DÖNEMİNDE ÇIKARILAN YÖNETSEL DÜZENLEMELER	229
1 – MESLEK KURALLARI	229
2- YÖNETMELİKLER.....	236
3 - İLKE KARARLARI	256
4 – GENELGELER.....	261
5 – Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı (TÜRRAVAK)	267
6- VAKIF SENEDİ	269
7 - Türkiye Avukatları Vakfı Yardım Yapılmasına İlişkin Usul ve Esasları Yönetmeliği	277
VI - YÖNETİM KURULUNUN YAŞAYAN ÜYELERİ İLE YAPILAN SÖYLEYİŞLER	283
1 – Av. Faruk Erem ile söyleşi	284
2 – Av. Atilla Sav, Av. Cengiz İlhan, Av. İskender Özturanlı, Av. Enver Aslanalp ve Av. Güneş Atabay’la Yapılan ile söyleşi	297
VIII – KISALTMALAR.....	363
IX – KAYNAKÇA.....	365

SUNUŞ

Değerli Meslektaşlarım,

Meslektaşımız, üstadımız Av. Semih Güner'in avukatlık mesleğinin tarihine ilişkin titiz çalışmasını kitap olarak sizlere sunmanın kıvancı içerisindeyiz.

Kitabın yazarını okurlara tanıtmak son derece zor bir görev. Zira meslekte geçirilen dolu dolu elli yıl, bu elli yılda yüklenen sorumluluklar, yazılan makaleler, kitaplar, yapılan konuşmalar, Baro'da alınan görevler... Hukukla bezeli, ilhama doygun, dolu dolu yaşanmakta olan bu hayatı anlatmayı bırakın, kısaca özetlemek bile neredeyse imkânsız.

Av. Semih Güner 1973 yılında Ankara Barosuna kayıtlı bir avukat olarak başladığı mesleği, o günden bugüne aralıksız ve en iyi şekilde ifa ediyor. Bu süre içerisinde 1974'ten itibaren Ankara Barosu Dergisi yayın kurulunda yer aldı, çok genç bir yaşta iken, 1978 yılında Ankara Barosu Yönetim Kurulu üyesi oldu ve 2002-2004 yılları arasında Ankara Barosu Başkanlığı görevini yürüttü. Yakın zamana kadar Türkiye Barolar Birliği Delegeliği yapan Güner, mesleğimize ilişkin düzenleyici işlemlerin pek çoğunun çalışmalarında bizzat yer aldı. Sevgili Başkanımızın hazırladığı Avukatlık Hukuku kitabı, bugün hâlâ Barolarımızın staj eğitiminde ve üniversitelerdeki Avukatlık Hukuku derslerinde temel kaynak eser olarak kullanılmaktadır. Av. Semih Güner; çalışmaları, eserleri vesilesiyle mesleğimize yaptığı katkıların yanı sıra, tek tek pek çok meslektaşımızın meslek hayatına etki etti, katkıda bulundu ve bulunmaya da devam ediyor. Onun mesleğe duyduğu saygı ve meslek aşkı hepimize ilham veriyor.

*

Türkçe literatürde avukatlık hukukunun çeşitli meseleleri (örneğin avukatlık sözleşmesi, ücret, disiplin gibi meseleler) üzerine makaleler, tezler ve kitaplar bulunmakla birlikte, avukatlık mesleği ve örgütleri

üzerine çalışmalar maalesef bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az. Mesleğimizin ve meslek örgütlerimizin tarihi derli toplu bir şekilde çok fazla çalışılmamış, kitap olarak bir araya getirilmemiştir. Mesleğimize farklı düzeylerde büyük katkılar sunmuş olan üstadımız Av. Semih Güner'in çalışması, bu konuda atılmış ilk adımlardan biri olma niteliği taşıyor.

Bu çalışmada, ilk olarak savunma hakkının kapsamı âdeta bir ders niteliğinde ortaya konulduktan sonra, avukatlık mesleğinin farklı kültürler ve ülkelerdeki tarihsel gelişimi ele alınıyor. Ardından mesleğin ülkemizdeki gelişimi özetleniyor ve Türkiye Barolar Birliğinin kuruluşundan bugüne kadarki tarihi hem sosyo-tarihsel bir perspektiften ele alınmak hem de her bir Genel Kurulun tutanaklarına yer verilmek suretiyle, eksiksiz bir şekilde okura sunuluyor. Kurucu dönemde alınan kararlar ve çıkarılan düzenleyici işlemlerle devam eden çalışma, son derece kıymetli olduğunu düşündüğüm iki söyleşiyi tamamlanıyor. Bu söyleşilerin ilki kurucu Başkanımız, hocamız, üstadımız Av. Faruk Erem ile yapılmıştır. Diğeri ise yine kurucu dönem çalışmalarında yer almış üstadlarımız Av. Atilla Sav, Av. Cengiz İlhan, Av. İskender Özturanlı, Av. Enver Aslanalp ve Av. Güneş Atabay'la bir yuvarlak masa toplantısı şeklinde gerçekleştirilmiştir. Birer sözlü tarih çalışması niteliğinde olan bu söyleşilerin her bir meslektaşım tarafından keyifle okunacağını umuyorum.

*

Sayın Av. Semih Güner'e mesleğimize bugüne kadar yaptığı katkılar ve bu çalışmasını Türkiye Barolar Birliği yayını olarak çıkarmayı tercih ettiği için teşekkür ediyorum. Türkiye Barolar Birliğinde onlarca cilt genel kurul, yönetim kurulu kararı arasında kaybolacak şekilde titiz, satır satır çalıştığının en yakın tanıklarından biri olmanın da mutluluğunu yaşıyorum. Fırsat bulduğu her an avukatlık mesleğinin geleceğini, yapılabilecek işleri konuşmaya çalışan üstadımızın daha uzun yıllar mesleğimize katkılar sunmaya devam etmesini diliyorum

Saygılarımla,

Av. R. Erinç SAĞKAN
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

ÖNSÖZ

Yaşantımda örnek aldığım büyük şair Tevfik Fikret¹, Rübabı Şikeste adlı eserinin ön sözünde

“Fikri, irfanı ve vicdanı hür bir şairim ki,

Eğilmek, esirlik boyunduruğundan (esaret halkasından) daha ağır gelir bana”² der.

Ben de bu düşünceyi yaşantımda ve mesleğimin her aşamasında hep gözümün önünde bulundurdum. Çalışmalarında eğilmeden, dik durarak, doğru bildiğim yolda, bireyin doğuştan kazandığına inandığım en kutsal hakkı olan savunmasını üstlenerek, olabildiğince hak arama gayreti içinde kalarak yerine getirmek istedim.

Avukatlık stajımı takiben avukat olarak 1973 tarihinden itibaren meslek örgütüm olan Ankara Barosu organlarında görev almaya başladım. Bir referans kaynağı olan Ankara Barosu Dergisi’nde Yazı Kurulu üyesi olarak 1974 yılında başlayan çalışmalarım, hiç kesilmeden artan bir tempoda devam etti. 1978 yılında Baro Yönetim Kurulu üyeliğine seçildim ve Yönetim Kurulunca Genel Sekreter olarak görevlendirildim. İki yıllık görev sürem dolduktan sonra Dergi çalışmalarım devam etti, zaman içinde Dergi yayın kurulu başkanlığı, sorumlu müdürlüğü ve iki yıl dergi sahipliği görevinde bulundum. Ankara Barosu Avukatlar Yardımlaşma Sandığı (ABAYS) danışma kurulu üyesi olarak uzun süre çalıştım. Meslek öncesi eğitim çalışmalarına katıldım ve Başkanlık görevim öncesi son altı yıl Staj Kurulu Başkanlığına seçildim. 1978 yılından yakın zamana kadar Avukatlık Kanunu değişiklik çalışmalarında görev yaptım.

¹ Tevfik Fikret, Rübabı Şikeste ve Haluk’un Defteri, İnkılap Kitabevi

² Tevfik age. Kiptaptaki orjinal sözcüklerle ‘İnhina tavk-ı esaretten girandır boynuma; Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şairim’

Çok onurlu görev olarak kabul ettiğim Ankara Barosu Başkanlığı görevini iki yıl yapmaya çalıştım. Yakın zamana kadar da Ankara Barosu Deleğeliği görevini sürdürdüm.

Meslek örgütümdeki bu çalışmalarımı yazmaktaki amacım, yaşantımın sonuna geldiğimi düşündüğün bu günlerde, bu birikimin sizlere aktarılmasında bana düşen sorumluluğu yerine getirmektir. Meslek Örgütümde görev yaptığım süre içinde elde ettiğim birikimin sonucu olarak Türkiye Barolar Birliği'nin "dünü, bugünü ve yarını" konusunda yazılmış toplu bir çalışmanın olmayışının (varsa da benim dışında) bir boşluk olarak görülebileceği düşüncesi beni yönlendirdi.

Birikimimi kitap olarak sizlere sunma düşüncemi Birlik Yönetim Kurulu'nun uygun bulması ve Türkiye Barolar Birliği Başkanımın görevlendirmesi sonucu yazım çalışmalarına başladım. Esasen 1982 yılından bu yana, bu konuda özellikle Birlikte görev alan meslek üstatarımla söyleşiler yapmış olmam ve zaman içinde kaynak toplamam etkili oldu. Kitabın *sonuç* bölümünde yaptığım açıklamalar doğrultusunda çalışmalarımı sürdürdüm.

Meslek öncesi ve meslek içi eğitim çalışmalarında yararlanılabileceğini düşündüğüm kitabımın yayınına karar veren Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu üyelerine ve Değerli Başkanıma bana bu olanağı verdikleri için şükran duygularımı iletmek istiyorum. Birlik Merkezinde yaptığım çalışmalarda her türlü kolaylığı gösteren, yardımlarını esirgemeyen Birlik Müdürümüz Necati Kaya'ya, Başkan Danışmanı Kasım Akbaş Hocama, Kütüphane Müdürümüz Havva Alkış'a, Yayın Kurulundan Mustafa Horuş ve diğer görevlilere, uzun süredir birlikte çalıştığımız sevgili Meltem Erol Bozkurt'a teşekkür dileklerimi sunuyorum.

Birlikte çalışmamızdan büyük zevk aldığım, gururla izlediğim çalışma arkadaşlarım Av. Selin Gündoğdu ve Av. Eser Özdemir'e düşüncemin kitap haline gelmesi, kaynak toplama ve yazım konusundaki unutulmaz yardımları nedeniyle içtenlik dolu teşekkürlerimi sunuyorum.

Yaşantımın her kesitinde olduğu gibi bu kitabın hazırlanmasında da etkili olan sevgili eşim Yasemin Güner'e teşvik ve katkıları için sonsuz teşekkürlerimi, içtenlik dolu sevgilerimi sunuyorum.

Çalışmamda bilmeyerek hataya düştüğüm veya eksik kalan konuların olması son derece doğaldır. Yanılgılarım, hata ve eksiklerim için hoşgörünüze sığınıyorum.

Eleştirileriniz benim için çok önemli olup bekliyorum.

Av. Semih GÜNER

I – SAVUNMA HAKKI VE AVUKATLIK

1- Hak Olarak

Günümüz hukuk metinlerine hak olarak geçen ve korunan savunma, tüm canlılarda doğuştan var olan ve özünde içgüdüsel bir davranış biçimidir. İnsanın gelişim süreci içinde ama her kesitinde savunma girişimini görmemiz mümkündür. Önceleri, doğaya karşı sürdürülen bu uğraş, zamanla vahşi hayvanlara ve daha sonraki aşamalarda etrafındaki insanlara ve devlete karşı süregelmiştir.

İnsanların başlangıçta yaşamak ve soylarını devam ettirmek amacıyla verdikleri bu uğraşa, zamanla düşüncelerini ve egemenliklerini başkalarına kabul ettirmek olgusu eklenmiş, daha sonra bu düşüncenin yarattığı olumsuzlukları ortadan kaldırmak için çareler aranmaya başlanmış ve günümüz öncesi anlayışa ulaşılmıştır.

İnsanların birlikte yaşamaya başlamalarıyla ortaya çıkan kavga ve çatışma ortamının sona ermesi, toplumsal ilişkilerin belirli hukuk normlarıyla düzen içinde sürdürülebilmesi çağdaş toplumun en belirgin özelliğidir. İlkel toplum anlayışından günümüz uygar toplum yaşamına geçiş, binlerce yıla dayalı bir süreç olup, bu süreçte düşünsel yapıya sahip insanoğlu, her dönemde daha iyiye ve gelişmeye dönük bir arayış içinde olmuş ve her aşamada güncellenmiş normlara dayalı³ hukuk anlayışını yaşama geçirmiştir.

Günümüz uluslararası toplumdaki genel eğilim ve gelişmenin yönü, insanların eşit, özgür, saygın, güvenli ve geleceğe umutla bakan bir toplum düzeni kurmaya yönelik olmuştur⁴. Bu yönelişin sonucunda toplum ile insan arasındaki ilişkilerde belirgin dengelerin kurulmasını gerektirmiştir. Bu dengelerin başında yönetenler ile yönetilenler arasındaki adil biçimde oluşturulacak “hak ve görev dengesi” olup,

³ Ernest Hirs, **Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi Dersleri**, Ankara 1996, sh.229

⁴ Haluk Günöğür, **Hukukun Üstünlüğü**, TBB Faruk Erem Ödülleri, 2005 Ankara, sh.3

bireyin egemenlik yetkilerini ve güçlerini, yine birey adına kullanmak üzere yönetenlere devretmeleri ve karşılığında siyasal, ekonomik ve sosyal hakların güvenceye alınmasını istemeleri, insanoğlunun gelişim sürecinin halkalarını oluşturmuştur. Ülkelere ve hatta ülkelerin belli dönemlerinde insana verilen değere göre değişen haklar doğrultusunda savunma olgusu, hukukun ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Seçilen siyasal yaşam biçimiyle yakından ilgili olmak üzere tüm hukuk düzenleri, hak kavramını kişi kavramıyla bir tutmakta ve hukuki yapılanmanın temel ögesi olarak kabul etmektedir. En geniş anlamda hukukun kişilere tanıdığı ve koruduğu yetki olarak ifade edilen hak kavramı⁵, günümüzde genellik ve eşitlik ilkeleriyle boyutlandırılarak ülkede yaşayan tüm bireylere tanınmaktadır.

Hakkın sınırları, objektif hukukça belirtilmiş bir şeyi yapma veya yapmamayı isteyebilme yetkisiyle çizilmekte⁶, içeriğinde devlet dahil herkesin saygı duymasını isteme ve korunma kavramları da yer almaktadır⁷.

Saygı duyulmasını isteme ve korunma, genelde savunma hakkı ile eş anlamda kullanılmaktadır. Çıkarılan yasalarla uygulamaya geçen metinlerde yer alan Savunma hakkı boyutlu bir yapıya sahiptir. Hem aktif hem de pasif yönleri vardır.

Hak olarak adlandırılanı kullanma, sahip olunan bir hakka yapılan saldırıyı önleme, karşı koyma ve savuşturma, yetkinin aktif yönünü oluşturmaktadır. Bireyin hakkını araması, hak sahibi olma nedeniyle tanınan yetkileri kişi ve kuruluşlara karşı kullanmasıdır. Buna “geniş anlamda savunma” da denilmektedir. İçinde iddia ve isnatta bulunmak, iddia ve isnadı karşılamak hakkı yer almaktadır.

⁵ M. Kemal Oğuzman, **Medeni Hukuk Dersleri**, İstanbul 1990, sh. 93, Aytekin Ataay, **Medeni Hukukun Genel Teorisi**, İstanbul 1980, sh. 363, Ergun Özsunay, **Medeni Hukuka Giriş**, İstanbul 1986, sh. 233, Selahattin Sulhi Tekinay, **Medeni Hukukun Genel Esasları**, İstanbul 1992, sh.125, **Aydın Zevkçiler, Medeni Hukuk, Ankara 1995**, sh. 97

⁶ Adnan Güriz, **Hukuk Başlangıcı**, Ankara 1999, sh. 44, Aydın Aybay-Rona Aybay, **Hukuka Giriş**, İstanbul 2005, sh 181-182, Halil Kalabalık, **Temel Hukuk Bilgisi**, İstanbul 2003, sh. 141

⁷ A. Şeref Gözübüyük, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, Ankara 2005, sh. 165

Hukuk düzenince korunan çikara el atılması halinde kamu gücüne başvurarak hakkının korunmasını isteme, aktif savunma hakkının en güzel örneğidir. Ayrık bir durum olarak sınırlı hallerde başvurulabilen ve bireysel anlamda güç kullanılarak gerçekleşen haklı savunma -meşru müdafaa ve zorunluluk hali- (TCK madde 25/1, TBK madde 64/1), zorunluluk hali (TCK madde 25/2, TBK madde 64/2, TMK madde 753) ve savunma hakkı (TMK madde 981) da savunma hakkının aktif yönünün örnekleri arasında yer almaktadır.

1982 Anayasası'nın 74. maddesinde, "Vatandaşlar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir" biçiminde yer alan "*Dilekçe Hakkı*" da bu hakkın somut bir başka örneğidir.

Kendini koruma ise, savunma hakkının pasif yönü olarak kabul edilir. "*Dar anlamda savunma hakkı*" olarak da adlandırılan bu kavramın içine, isnadı karşılamak, isnada cevap verme hakkı girmektedir⁸. Benzer bir anlatımla savunma hakkı, "Yargılama makamları önünde ve belli bir amaçla, bir suçlamadan kurtulmak için kullanılan söz ve düşünce özgürlüğü" olarak da tanımlanmaktadır⁹.

Ceza yargılaması içinde konuyu ele alırsak, savunma hakkı terimi ile isnadın kamusalığından ötürü doğal olarak sadece sanığın savunma hakkı akla gelmektedir. Ancak, her savunma, isnadı gidermeye yönelik olduğu için kendini savunan yönünden bir iddia ortaya atılmakta, bu yönüyle iddiaya karşı bir "*karşı tez*" ileri sürülmektedir. Bu iddianın reddi suretiyle olabileceği gibi yeni bir iddianın (karşı-iddia)¹⁰

⁸ Zeki Hafızoğulları, **Genel Çizgileriyle Savunma Hakkı** (Savunma Hakkı), ABD, Y:1994, S. 1, sh. 20

⁹ Nur Başar Centel, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Müdafî**, İstanbul 1984, sh. 11

¹⁰ "Bu karşı-iddia, ya bir hak iddia etmekle, ya da davacının hakkı olmadığını gösteren bir olay ileri sürmekle olur. Medeni muhakemede hakim, birincisini resen nazara alamaz, ikincisini alabilir. Birincisine "contestation" veya "dar manada exception", ikincisine "objection" denilir. Ceza Muhakemesinde hakim serbest olduğundan karşı-iddianın iki çeşidini de kendiliğinden nazara alabilir. Türkçede "objection" karşılığı "itiraz" denilmektedir. "Geniş" manada "exception" karşılığında da çok defa "defi" denilmekte ise de "itiraz" denildiği de vardır. Mesela kanunların Anayasaya aykırılığı itirazından söz açılmaktadır. Burada "itiraz" tabiri hele itirazı bir kanun yolu olarak kabul eden Ceza Muhakemesi Hukuku bakımından isabetsizdir. Anayasada olduğu gibi "iddia" denildiği de vardır (Anayasa madde 152). Fakat bu da iddianın karşılık teşkil etmesi niteliğini belirtmemektedir. Bizce, hukuk genel teorisi bakımından geniş manada exception için "karşı-iddia",

ortaya atılması şeklinde de olabilmektedir. Hatta günümüz hukuk metinlerine de geçtiği gibi susarak, susma hakkını kullanmak da pasif anlamda savunma yapılabilmektedir¹¹.

Bu bağlamda bir kişiyi, durumu, düşünceyi ya da tutumu haklı göstermeyi amaçlayan çabaya “savunma” adı verilmektedir¹². Savunma, yazılı veya sözlü yapılabilir. Önemli olan bir hakkın veya haklılığın dile getirilmesi ve toplum önünde savunulabilmesidir. Ayrıca bir kimseyi, eylem ya da düşünceyi, doğru ve haklı göstermek, o doğrultuda çalışmak, onun yanında yer almak da savunma kapsamı içinde yer alır.

Hak arama, insan tabiatının duraksamadan ve kendiliğinden her ilişkide ortaya koyduğu dinamik bir eylemdir¹³. İnsan, yapısında var olan bu içgüdüsel davranışı, aklını da ekleyerek geliştirmiş, değiştirmiş ve tarihsel süreç içinde farklı görünümlemlerle günümüze getirmiştir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi başlangıçta görülen kaba kuvvet savunmadan elini çekmiş, yerini önceden konulmuş kurullarla görev yapan devlet almıştır. Ancak, güçlü olan devletin bunu her zaman keyfi, sınırsız ve hatta kötüye kullanabileceğini de tarihi deneyimler açıkça ortaya koymuştur. Bu nedenle, bireyin bir takım savunma araçlarına kavuşturulması ve üstün gücün, “sosyal hukuk devleti” anlayışı içinde yasama, yürütme ve yargı işbölümüyle bireyin hak ve özgürlüklerini korumayı üstlenmesi, yargı bağımsızlığı, adil yargılanma hakkı gibi koruyucu mekanizmaların oluşturulması, adaletin bunlara uygun gerçekleştirilmesi ve başta savunma hakkı olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunması açısından önem taşımaktadır¹⁴.

dar manada exception için “defi”, objection için de “karşılama” veya “haklılık karşı-iddiası” denilmelidir. (Nurullah Kunter - Ferudun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Onikinci Bası, İstanbul 2002, sh. 201)

¹¹ AİHM'nin Şhönberg ve Durmaz - İsviçre 1998 tarihli kararında “Mahkeme, avukatın savunmasını üstleneceği kişiye susmasını, sorulara yanıt vermemesini önermesinin, onun mesleki görevi, doğal hakkı olduğunu belirtti. Sorgulanan sanığın yanıt vermemekte direnmesinin yasal bir hak olduğu, bu yöntemi seçen avukatın görevini üstlendiği kişiye haklarını bildirmesinin önlenemeyeceğini kararına gerekçe yaptığını görüyoruz.

¹² Anıl Çeçen, **Savunmanın Çağdaş Anlamı**, TBBD, Y. 1988, S. 1, sh. 4

¹³ Teoman Evren, **Hak Arama Özgürlüğü ve Savunma**, TBBD, Y. 1988, S.1, sh. 6

¹⁴ Şeref Ünal, **Adaletin Gereği Olarak Hukuk Devleti**, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, C. 1, sh. 191

Artık hakkın ve haklılığın saptanması, yöntemine uygun bir biçimde yürürlüğe sokulan ve genelde yazılı olan, devlet dahil herkesi bağlayan demokratik, adil kurallara bırakılmıştır.

Günümüzde savunma, fiziksel bir davranış olmaktan öte, daha çok mantık, konuşma, yazım yöntemiyle ikna yolu ile uygulanan bir metot haline gelmiştir. Bireysellikten çıkıp, meslek örgütünün denetiminde bireysellikten uzak bir ortamda gelişmeye başlamıştır. Fertlerin kendi düşüncelerine göre uygulamalara gitmelerinden çok, binlerce kuraldan oluşan bir sistem savunmanın esası haline gelmiştir¹⁵. Bu haliyle savunma, insanın doğuştan sahip olduğu haklar kapsamında, yapıcı, yaratıcı ve kurucu bir etkinlik olup, sağlam bilgi, geniş kültür veengin tecrübe isteyen erdemli bir faaliyet olmaktadır¹⁶.

2- Hak Arama Özgürlüğü ve Savunma Hakkı

Hak arama, yukarıda da değindiğimiz gibi uygarlığın gelişmesine paralel gelişen bir kavramdır. İnsanların haklarını elde etme uğraşlarının yanı sıra haklarını kullanabilme ve koruma yönünden de önemli çabaları olmuştur.

Bütün bu aşamalarda bir yandan bireylerarası ilişkiler düzenlenmekte, diğer yandan da birey, üstün güç olarak adlandırılan devlete ve onun adına erk kullanan güçlere karşı, koruma altına alınmaktadır. Devlet yönetiminde “hukukun egemen kılınmasının” sağlanması, bir yandan kişinin “siyasal iktidar” karşısında korunması, öte yandan yine o kişinin, temel hak ve özgürlükleri elde etme kavgası oldukça eski tarihlere dayanmaktadır¹⁷.

Başta savunma hakkı olmak üzere çağdaş insan hakları anlayışı, doğal hukuk temelinde¹⁸ evrensellik fikrine dayanır. Bu haklar, ulusal yasaların¹⁹ yanı sıra uluslararası sözleşmelerle ve metinlerle güvence

¹⁵ Oya Akgöncü, **Savunmanın Tarihi Gelişmesi Üzerine Düşünceler**, TBB, Y. 1988, S. 1, sh. 19

¹⁶ Abdullah Pulat Gözübüyük, **Avukatlık Hakkında**, Adalet Dergisi, Y. 1962, sh. 3

¹⁷ Günuğur, **a.g.e.**, sh.8

¹⁸ İnsan, siyasal konumundan bağımsız olarak, ırkı, cinsiyeti, dini, dili ve kanaati ne olursa olsun, her yerde özdeştir ve bütün insanlar aynı onur temelinde eşittirler (XVII ve XVIII. Yüzyılda gelişen doğal hukuk okulu tarafından öne sürülen görüşler).

¹⁹ Kalabalık, **age.**, sh. 147

altına alınmak istenmiştir. Özgürlük ve haklara ilişkin olarak Magna Carta Libertatum (Büyük Özgürlükler Bildirgesi)²⁰ ile başlayan ve yargı erkinin kral karşısında bağımsız hale getirilmesi bakımından önem taşıyan düzenlemeden sonra, 1628 yılında kabul edilen “Petition of Rights” ve 1679 yılında yürürlüğe konulan “Habeas Corpus Act, 1688 tarihli “Bill of Rights” ve 1701 tarihli Act of Settlement ile genişlemiş, bir yandan kişi hak ve özgürlüklerini sağlayan, diğer yandan kralın iktidarını sınırlayan son derece önemli belgeler olarak tarihteki yerlerini almışlardır.

İngiltere’de yaşanan bu gelişmelerin yanı sıra Amerika ve Fransa’da da önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1776 yılında yayınlanan “*Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi*” ile aynı yılda yayınlanan “*Virginia Anayasası*”nın başına konan “Haklar Bildirgesi” insanların eşit yaratıldıklarını, tanrı tarafından kendilerine haklar verildiğini, bu hakların başında yaşam, özgürlük ve esenlik haklarının geldiğini ilan eden metinlerdir.

Amerika’daki bu gelişmelerin hemen ardından Fransa’da “özgürlük, eşitlik ve kardeşlik” sloganlarının ışığı altında yapılan Fransız ihtilali ve sonrasında 1789 yılında yayınlanan “İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisi” konumuz yönünden en önemli belge olmaktadır. Bu belgede, insan hak ve özgürlüklerinin sağlanması ve korunması için hukukun üstünlüğü ilk kez, vazgeçilmez olarak kabul edilmiştir. Fransız İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisi²¹ ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde doğal hukukun etkisini görmek mümkündür²².

²⁰ Ömer Gören, **Avukatlık-Noterlik Hukuku**, Ankara 2010, sh.123
Manga Carta Madde 38: Bundan böyle bir hakim, herhangi bir kimseyi ilgili olayda doğru ve güvenilir deliller ortaya koymadan dava edemez.

Madde 40: Hakki ya da adaleti geciktirmeyeceğiz, kimseye satmayacağız, kimseyi bunlardan men etmeyeceğiz.

²¹ “Madde 1- İnsanlar hukuk bakımından özgür ve eşit doğar ve öyle kalırlar; toplumsal ayrılıklar ancak ortak yarara dayanabilir.

Madde 7- Hiç kimse kanunda belirtilen haller ve kanunun öngördüğü biçimler dışında suçlanamaz, tutuklanamaz ve alıkonamaz. Keyfi emirler verilmesini isteyen, bu emirleri veren, uygulayan ve uygulattıran kimseler cezalandırılırlar; ama kanunun uygun olarak çağrılan veya yakalanan her yurttaş hemen boyun eğmek zorundadır. Direnirse suç işlemiş olur.

Madde 8- Kanun açık ve kesin surette gerekli olan cezalar koyar ve ilan edilerek usulüne göre uygulanan bir kanun uyarınca cezalandırabilir.

Madde 9- Her insan suçlu olduğu açıklanincaya kadar suçsuz sayılır. Tutuklanması gerekiyorsa, kaçmamasını sağlamak için yapılması zorunlu olmayan her türlü şiddet eylemi kanun tarafından ağır şekilde cezalandırılır.” (Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi)

²² İbrahim Ö. Kaboğlu, **XXI. Yüzyıl Başında İnsan Hakları Haritası, İnsan Hakları ve Güvenlik**, TBB Yayını, Ankara 2001, sh. 25

Bireyin vazgeçilmez, devredilmez, dokunulmaz temel hak ve özgürlüklerinin varlığının kabulü son derece önemli bir aşamadır²³. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile yaşama geçen “*Adil Yargılanma Hakkı*” bu konuda gelinen en son noktadır²⁴. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı Sözleşmesi²⁵ (The Charter of Fundamental Rights of the European Union) ile temel haklar ve insan hakları açısından ilkeleri de tanımlayıcı metne ulaşıldığında çok önemli bir aşama gerçekleşmiş olacaktır.

İnsan haklarını ele alan, geliştiren ve koruyan bu antlaşmaların önemli özelliği, bireyin özne oluşu ve bunların devletlere değil “bireylere” haklar tanınmasıdır. Bu antlaşmalarla, “*hukukun özneleri*”²⁶ olarak adlandırılan varlıklara tanınan insan haklarının korunması ve hayata geçirilmesi açısından devlete pozitif yükümlülükler getirilmektedir²⁷.

23 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi;
Madde 10- Herkes yasalardan uygulanmasında bağımsız mahkemelerde yargılanmak hakkına sahiptir.
Madde 11- Bir suç işlemekten sanık herkes, savunması için kendisine gerekli tertibatın sağlanması bulunduğu açık bir yargılamaya ile kanunen suçlu bulunduğu kanıtlanmadıkça masum sayılır.

24 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi madde 6:
1. Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasa ile kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkeme tarafından makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda verilir, ancak demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektiğinde veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceği ölçüde duruşmalar, dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir.
2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır.
3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir.
a) Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;
b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak;
c) Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir savunmacının yardımından yararlanmak ve eğer savunmacı tutmak için mali olanaklardan yoksun bulunuyor ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemeye görevlendirilecek bir avukatın yardımından para ödemeksizin yararlanabilmek;
d) İddia tanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek;
e) Duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı taktirde bir tercümanın yardımından para ödemeksizin yararlanmak” (**Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**, Ek Protokoller-Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtüzüğü, İzmir Barosu İnsan Hakları Merkezi Yayını, İzmir 2001, sh. 1)

25 Sinem Aydın Büyükcınar, **Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı Sözleşmesi**, ABD, Y.2002, S. 1, sh. 254

26 Kalabalık, **age.**, sh. 149

27 Ayşe Saadet Arıkan, **İnsan Hakları Sözleşmelerinin İç Hukukta Doğrudan Uygulanması**, TBB Ulusal Toplantı, Ankara 2005, sh. 114

Ayrıca konunun önemi nedeniyle bununla yetinmeyip devletlerin bu yükümlülükleri yerine getirip getirmediği de sözleşmelerle oluşturulan izleme ve yargılama organlarıncaya da denetlenmektedir. Örneğin, İşkencenin İzlenmesi Komitesi, Savaş Suçları Mahkemesi (Dip not ekle) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi.

Bu kapsamda değiştirilmesi güçleştirilmiş “sert” “bükülmez” anayasalar yürürlüğe konulmakta, yasama normlarının anayasaya uygunluğu yargısal yolla denetlenmekte ve “*hukuk devleti*” kavramı ile bireyin temel hak ve özgürlükleri korunma altına alınmaktadır²⁸.

Hukuk devletinin kökenleri Antik çağdan bu yana dile getirilmektedir. Özgürlük düşüncesi kadar, egemenin hukuka boyun eğmesi gerektiği siyasi düşüncenin temel öğeleri arasında yer almaktadır. Aristoteles, insanların değil, aklın (logos) hüküm sürmesi gerektiğinden söz eder²⁹. Bu bağlamda hukuk devleti, polis-devlet anlayışından farklı olarak, devletin bütün etkinliklerinin hukukla bağlı olması anlamına gelmekte ve bağımlılığı sağlamada, belki siyasal organdan çok, bağımsız yargı organının denetimi ile etki sağlanmaktadır. Yasamadan, yürütme organının en güncel etkinliklerine kadar hemen her şey, insan haklarına saygılı, çoğulcu demokratik toplumların kurulmasıyla ortaya çıkan ve günümüze kadar içeriği giderek gelişen “*hukukun üstünlüğü*” ilkesi doğrultusunda denetim ve yaptırımla ele alınmaktadır³⁰.

Hukuk düzenimizde, hukukun üstünlüğü ilkesi yasama erkinin işlemlerini, yürütme erkinin eylem ve uygulamalarını, etkinliğini, gücünü bizzat ulustan alan (Türk Milleti adına) yargı erkinin yargısal usullerle denetlemesi, yargı kararlarının herkesi, özellikle yasama ve yürütme erkini bağlaması olarak tanımlanmaktadır³¹.

²⁸ İlker Hasan Duman, **Hukuk Devleti**, 2. Baskı, Kartal 2003, sh. 12

²⁹ Hayrettin Ökçesiz, **Hukuk Devleti**, İstanbul 1998, sh. 18
28 Slobodan Milošević’in Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesinde yargılanması

³⁰ Servet Tanilli, **Türkiye’de Hukuk Devleti ve Demokrasi Üstüne Düşünceler**, İzmir Barosu Yayını, İzmir 2002, sh. 5

³¹ Zeki Hafizoğulları, **Türk Hukuk Düzeninde Hukukun Üstünlüğü Prensibi Sorunu**, ABD, Y. 2002, S. 1, sh. 31

Bireyin yaşamının her aşamasında aktif ve pasif savunma hakkını kullanması, davacı ve davalı olarak hakkını araması, güvence altına alınan haklarının başında gelmektedir³². Bir toplumun huzur ve mutluluk içinde yaşaması büyük ölçüde adalet işlerinin düzenli yürütülmesine, her ferdin hukuki karşısı kim olursa olsun haksızlığa uğraması halinde hakkına süratle kavuşacağına inanmasıyla mümkündür³³.

Savunma, hak arama özgürlüğünün doğal sonucudur³⁴. Farklı bir anlatımla savunma hakkı, hak arama özgürlüğünün somutlaşmasıdır. Bu bağlamda temel bir hak olduğu kadar aynı zamanda da söz ve düşünce özgürlüğünün bir uygulama biçimidir³⁵. Savunmanın varlığı bir hukuk düzenine bağlı olduğu kadar özgürlükler düzenine de bağlıdır. Bir ülkenin demokratik veya otoriter bir yapıda olup olmadığı savunma hakkının sınırlarıyla ve hakkın yaşama geçmesiyle saptanabilmektedir.

Savunma özgürlüğü olmadan hiçbir biçimde gerçek anlamıyla bir savunmadan söz edilemez, yeterli bir savunma yapılamaz. Bu bağlamda Mithat Paşa'nın kendisini yargılayanlarla yaptığı söyleşiyi hatırlamak, konunun önemini ortaya koymaktadır. 03 Haziran 1876 tarihinde

³² Uluslararası Barolar Birliği'nin (UTA) 02.08.1991 tarihinde Meksika'nın Morelia kentinde kabul ettiği "Herkes İçin Hak Arama Özgürlüğüne İlişkin Uluslararası Şart" uyarınca; Savunmanın koşulsuz hak arama özgürlüğünün, ayrılmaz parçası olduğu, insan haklarına dahil edilmesi gerektiği, Onsuz, gerçek bir insan onurundan söz edilemeyeceğini, bu hakkın, insan dışında hiçbir şeyi dikkate almaksızın her birey için güvence altına alınması gerektiğini, Bu hakkın her devlete, her bireyi, anayasa ve ulusal yasalar kadar uluslararası antlaşmalar gereği sahip olduğu haklar ve bu hakları kullanma yolları konusunda bilgilendirme yükümlülüğü doğurduğunu, Bu hakkın, hakkını arayan kişi bakımından tam bir özgürlük ve eşitlik koşullarında olağan ve olağanüstü yargı yollarına başvurma hakkını içerdiğini, Hiçbir nedenle, bir temel hak olan, davacı ya da davalı, mağdur ya da sanık, her bireyin avukata danışma, avukat bulundurma ve avukat tarafından savunulma hakkının ihlal edilemeyeceğini, Avukat seçiminin her hal ve koşulda, özgürce yapılması gerektiğini, Savunma için maddi olanakları bulunmayan kişilere yapılan avukat yardımının ekonomik yükünü yüklenmenin her devletin görevi olduğunu, Avukatın, bu kişilere yaptığı yardım karşılığında ücret almasının vakarı gereği olduğunu, Avukatlık mesleğinin, hak arayan kişinin yüksek yararından başka hiçbir şeyi dikkate almaksızın, tam bir bağımsızlık içinde ve kayıtsız olarak tüm yetkinliğini ve gücünü hasretmek suretiyle, bu adli yardım sistemine etkin biçimde katılma yükümlülüğünü taşıdığı, Bu şartı imzalayan barolar ve avukatlık mesleği örgütleri, şartta beyan edilen ilkelere uygun davranmayı taahhüt ederler.

³³ Ferruh Dereli, **Avukat ve Ahlak**, ABD, Y. 1971, S. 2, sh. 203

³⁴ Yekta Güngör Özden, **Özgürlük İçin**, TBBD, Y. 1988, S. 1, sh. 123

³⁵ Abdülkadir Güzel, **Savunma Hakkının Güvencelenirilmesi**, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, C. 3, sh. 118

Sultan Aziz'in kuşkulu ölümü nedeniyle yargılanmakta olan Mithat Paşa, kendisini yargılayanlara “Bir avukat ile istişareye hakkımız var mıdır?” diye sorması üzerine “Biz üç avukatın ismini tespit ettik. Bunlardan birini seçebilirsiniz” yanıtını almıştır³⁶.

Savunma özgürlüğü içinde ele alınan bir başka kavram da “savunma dokunulmazlığıdır”. Savunma yapılırken kullanılan sözcükler yönünden cezalandırılmamak anlamına gelen savunma dokunulmazlığının amacı, savunanın, acaba kullandığım sözcükler suç sayılır da cezalandırılırım kuşkusundan arındırılmasını, söyleyeceklerinin bir kısmından korku yüzünden vazgeçmemesini ve savunmasını tam olarak ve özgürce yapmasını sağlamak için konulduğu kabul edilmektedir.

Bir davanın açılması veya görüşülmesi sırasında verilen dilekçelerde kullanılan sözler, kişisel hakları zedeleyici nitelikte bulunsa bile, iddia ve savunmanın sınırları aşılmış olmadıkça TBK madde 58 kapsamına giren bir haksız eylem olarak nitelendirilmemektedir. İddia ve savunmanın dışında kalan ve bunlarla ilgisi bulunmayan ve hakaret içeren sözler bu kuralın dışında kabul edilmektedir³⁷.

Temel norm olarak kabul edilen, yasama, yürütme, yargı organlarını, yönetsel makamları, diğer kişi ve kuruluşları bağlayan Anayasa; hak aramayı “*Temel Hak ve Hürriyetler*” arasında kabul etmekte ve “*Kişi Hakları*” arasında yer vermektedir.

Hak arama özgürlüğü olarak adlandırılan ve Anayasa'nın 36. maddesi ile anlatım bulan düzenlemeye göre; “Herkes, meşru vasıta ve yollarından faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir”.

Bu temel hakkın Anayasa metinlerine geçmesi ülkemiz açısından çok yeni değildir. 1876 tarihli “Kanuni Esasiye”nin 83. maddesi³⁸, 1924 tarihli “*Teşkilatı Esasiye Kanunu*”nun 59. maddesi³⁹ ile herkesin yargı

³⁶ Adil Giray Çelik, **Tarihte Savunma ve Meslek Kuralları** (Savunma), sh. 51

³⁷ Y.HGK., 26.12.2001 günlü, E.2001/4-1096, K. 2001/1188 sayılı karar (İBD, Y. 2003, C. 77, S. 2, sh. 370)

³⁸ “Herkes huzuru mahkemede hukukunu muhafaza için lüzum gördüğü vesaiti meşruayı istimal edebilir”.

³⁹ “Herkes mahkeme huzurunda hukukunu müdafaa için lüzum gördüğü meşru vesaiti istimaline serbesttir”.

yerlerinde haklarını savunmak için gerekli yasal araçları kullanabileceği kabul edilmiştir.

1961 Anayasası'nın 31. maddesinde de günümüz Anayasasındaki kurala benzer bir düzenleme yer almıştır. “Herkes, meşru bütün vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak, iddia ve savunma hakkına sahiptir” denilmektedir.

1982 Anayasası'nın 36. maddesi Anayasa'nın hak aramayı yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma hakkı şeklinde tanımlamaktadır. Maddenin sözel anlatımı hak aramanın sadece yargı mercileri önünde gerçekleşebileceği izlenimini uyandırmaktadır. Bu durum, hakkın kapsamını kısıtlayıcı bir görünümdür. Hak aramanın yargı mercileri önüne gelmeden de uğraş konusu olabileceği kuşkusuzdur. Bu nedenle Anayasa'nın 36. maddesinin geniş anlamda yorumlanması kaçınılmaz bir zorunluluktur.

3- Nitelikleri

3.1 – Savunma Hakkı İnsanın Kişiliğine Bağlı, Dokunulmaz, Devredilmez, Vazgeçilmez Nitelikli Bir Temel Haktır

Hukukun koruduğu çıkarların, bireye tanıdığı yetkilerin çeşitliliği hakların değişik adlarla sınıflandırılmasına neden olmuştur. “*Özel haklar - kamu hakları*” en temel ve yaygın sınıflandırma biçimidir. Romalılardan günümüze değin gelmektedir. Bu ayrım da kamu hakları, devletin kişilere karşı yerine getirmesi gereken işleri kapsayan haklar olarak kabul edilmektedir.

Kamu hakları kendi içinde “*özel nitelikli kamu hakları*” ve “*genel nitelikli kamu hakları*” olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan genel nitelikli kamu hakları, kamu kuruluşları ile hukuken ilişki içinde bulunma koşulu aranmadan, genel olarak kişilere sağlanan bazı hukuksal yetkiler yer almaktadır⁴⁰. Bunlar, “*temel haklar*” denilen genel nitelikli haklardır. Temel insan hakları, hukuksal meşruluğun ölçütünü oluşturan evrensel hukuksal değerlerin en önemli somut örneğini oluş-

⁴⁰ Gözübüyük, **age.**, sh. 160

turur. İnsanlığın ve toplumunun kültürel yapı taşları olan değerleri yansıtır⁴¹.

İnsan hakları, kişinin salt insan olduğu için sahip bulunduğu haklar olması nedeniyle bütün insanlar bu haklara, bütün diğer kişi ve kurumlara karşı “evrensel olarak” sahip olmaktadır. Anayasada temel haklar üç alt başlık altında ele alınmaktadır. Bunlardan ilki, “*Kişinin Hakları ve Ödevleri*” başlıklı bölümde yer alan haklardır. “*Önleyici Haklar*” ya da “*Koruyucu Haklar*” da denilen bu haklarla kişinin maddi ve manevi bütünlüğü korunmakta, hakların gelişmesi için gerekli önlemler alınmaktadır. Bu hakların ortak özellikleri, kişiye belirli bir yaşam alanını saklı tutan, devletin bu alana karışmasını önleyen, kısaca bireyi topluma, özellikle “Devlete” karşı koruyan haklar olmalarıdır.

Savunma hakkı da bu bölümde yer alan “*sübjektif kamu haklarından*” biridir⁴².

Savunma hakkı, değindiğimiz gibi herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez nitelikli bir temel haktır. Bu hak, yasa ile dahi olsa demokratik toplum düzeninin gereklerine⁴³ aykırı biçimde sınırlanamaz. Devlet dahil herkese karşı ileri sürülebilen bir mutlak haktır. Doğal hak niteliğindeki bu hak, zamanaşımına tabi olmayan, suçlamanın veya yargılamanın her aşamasında kullanılabilen (CMK madde 149) bir haktır. Savunmaya yer vermeyene mahkeme, savunmasız verilene karar, savunmasız karar verene de yargıç denemez⁴⁴. Soru şudur; bu nasıl olacak, nasıl hayata geçecek, kişiler temel haklarından olan iddia ve savunma ile adil yargılanma haklarını nasıl kullanabileceklerdir. Bu sorunun cevabı “savunma” mesleğindedir⁴⁵.

⁴¹ Ahmet Gürbüz, **Hukuk ve Meşruluk**, İstanbul 1998, sh. 107

⁴² Faruk Erem, **Ceza Usulü Hukuku**, Ankara 1968, sh. 147

⁴³ “Demokratik toplum düzeninin gerekleri” ölçütünü çağdaş hürriyetçi demokrasilerin genel ve evrensel nitelikleri olarak anlamak gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi’nin 26.11.1986 günü, E. 985/8, K. 986/27 sayılı kararında “Anayasamız özgürlüklere saygılı olunmasını istemekle yetinmemiş, bunların kullanılmasını sağlayacak önlemler alınmasını Devletin temel amaç ve görevleri arasında saymak suretiyle, özgürlüğe bir görüşü benimsemiştir... Klasik demokrasiler temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Kişinin sahip olduğu dokunulmaz, vazgeçilmez, devredilmez temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunup, tümüyle kullanılmaz hale getiren kısıtlamalar, demokratik toplum düzeninin gerekleriyle uyum içinde sayılmaz. Özgürlüğe olmak yanında, hukuk devleti olmak ve kişiye ön planda tutmak da aynı rejimin öğelerindedir. (AMKD, S. 22, sh. 365)

⁴⁴ Erem, **age.** (usul), sh. 148

⁴⁵ Cengiz İlhan, 1136 ya doğru, TBB Dergisi, Yıl 2004, S. 54.Sh. 255

Günümüzün karmaşık toplum yapısı ve ilişkileri, bir o kadar karmaşık yasal düzenlemeler kişilerin günlük yaşam içerisinde giderek daha çok idare ile kamu görevlileri ile yüz yüze gelmesi, bir başka deyişle modern toplum yaşamında idarenin toplum yaşamının kaçınılmaz bir parçası, bir unsuru haline dönüşmesi, her zamandan daha fazla olarak savunma hakkını, savunma hakkının kullanılmasında görev alan avukatların örgütlenmesini zorunlu kılmıştır. Kişilerin, Anayasal adil yargılanma haklarını örgütlü bir savunma mesleği olmadan yeterince kullandıklarını varsaymak mümkün değildir. Bu nedenle savunma mesleğinin “kamu görevi” niteliği, artık, hiçbir şekilde tartışılmaz hale gelmiştir.

İkinci soru şudur; devlet neden, savunma hakkının kullanılmasını kendi görevleri arasında görmemiş, bir kamu görevi olarak örgütlenmemiştir? Daha açık bir ifadeyle neden hakimler ve savcılar gibi avukatlık hizmetlerinin de maaş karşılığı görülen bir devlet memuriyeti biçiminde örgütlenmemesi istememiştir. Bu sorunun yanıtı, 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun -kavram, sistematik ve düzenlemeleri ile günümüz Avukatlık Kanunu'nun temelidir- Mart/1938 tarihli Hükümet Gerekçesinde etraflıca tartışılmıştır: Avukatlığın bir devlet memuriyeti haline ifrağı ve avukatların vazifelerini hakimler gibi maaş mukabilinde (karşılığında) görmeleri muhtelif yerlerde tecrübe edilmiş bir sistemdir. Baronun yaptığı suiistimaller Prusya Kralı ikinci Fredrik'i avukatlık mesleğinin ilgasına sevk etmişti. Bir kararname ile ücretli avukat istihdamı yürürlükten kaldırılmış, kullanımını⁴⁶ menetmiş, bunun yerine maaş mukabilinde vazife gören ve taraflara meccanen (ücretsiz) hizmet etmekle mükellef (yükümlü) bulunan kanuni müşavirler ikame eylemişti. Kralın bu memurları, vazifeleri devam ettikçe mafevklerine (bağlı olduğu üstlerine) bir asker disiplini ile bağlı bulunuyorlardı. Aynı tarihlerde avukatlar İspanya'da kral, Avusturya'da imparator tarafından tayin edilirdi. Birinci Nikola “Ben Çar oldukça Rusya'da avukata ihtiyaç olmayacaktır” diyordu. Sovyet Rusya 30. Teşrinievvel(Ekim) 1914 tarihinde avukatlığın tamamen serbest olarak icrası sisteminden, onun tam zıddı olan devletin ay-

⁴⁶ Cengiz İlhan, age. 259

lıklı memuru sistemine geçmişti. Bu usulün esas gayesi, hiç şüphesiz, avukatların davayı uzatmaktaki varsa çıkarlarını kaldırmak, her türlü tavik(geri bırakma, geciktirme) ve tehir (erteleme, sonra bırakma) yollarını kapamaktı. Fakat bu düşünce ve amaç hiçbir yerde fiilen tahakkuk etmedi (gerçekleşmedi). Hükümetten aylık alan bir avukat, tarafların seçmiş olduğu avukatın gösterdiği gayret ve maharetle çalışmıyordu; bilhassa davacı işini muayyen bir avukata tevdi mecburiyetinde kaldığından, kendisinin itimadını kazanmış her hangi bir şahsa müracaat imkanını bulamıyordu. Bu usul en son tatbik edildiği Sovyet Rusya'da geniş suiistimallere yol açtı; müdafilerin büyük ekseriyeti irtikâp ve ihtilâstan maznun (sanık) olarak mahkemeye sevk edildiler. Bunlardan bir kısmı idam diğerleri hapis cezasına mahkum oldular. Bunun üzerine bu sistem 1920 senesinde kaldırılarak yargılamada savunmak görevi ve yetkisi meslek, kültür veyahut şahsi vasıfları bu vazifeyi yerine getirmeye müsait olanlar tarafından ifa edilen bir kamu hizmeti haline getirildi. Bu suretle avukatlık görevi mahiyet ve icabının memurlukla telif kabul etmediği bir defa daha doğru çıkmış oldu. Avukatlık görevinin, memurlukla telif kabul etmemesinin temel nedeni, kanımca kişi ile toplum düzeni arasındaki çelişki ve çekişmedir. Toplum düzeni, kişilere yasalarla, yasaların uygulanmasından doğan düzenlemeler ile bir faaliyet alanı belirlemiştir. Tabiatı gereği bu faaliyet alanını kişiler genişletmek, yönetimler daraltmak istemektedir. Kişilerin hareket alanları ne kadar dar tutulursa yönetimin işi o kadar kolaylaşacak, iktidarlar o kadar güçlenecek, pekişecektir. Kişilerin mutluluğu ise bu alanının genişliğine bağlıdır. Yargılayan toplum düzenidir. Toplum düzeninin hem yargıç hem de yargılanan kişi olması beklenemez. Bu yargılanan kişinin temsilcisinin, davacı veya davalı, toplum düzeninin değil kişinin temsilcisi olmasını gerekli kılar. Bir başka deyişle, toplum düzeninin hem yargılayan hem de savunan kişi olması yargılamaya güveni yok eder. Yargı diyalektiğinin gereği budur. Sorunun asıl cevabı, savunmanın bağımsızlığı ilkesindedir. Savunmanın örgütlenmesi, savunmanın bağımsızlığı fikrinin gereği ve sonucudur.

Benzer görüş Avrupa Barolar ve Hukuk Birlikleri Konseyinin (CCBE) 24 Kasım 2006 tarihinde Brüksel'de yapılan genel kurulu toplantısında kabul ettiği Avrupa'da Avukatlık Mesleğine İlişkin Temel İlkeler

Tüzüğü ve Avrupa Avukatlarının Tabi Olduğu Meslek Kurallarının İlke (j) bendinde “avukatlık mesleğinin kendi kendisini düzenlemesi/denetlemesi” başlığı ile ele alınmaktadır⁴⁷.

3.2 – Savunma Hakkı ve Hukuk Devleti

Savunma hakkının olmazsa olmaz koşulu “*hukuk devleti ilkesinin*” yaşama geçmiş olmasıdır. Hukuk devleti ilkesi, bütün uygar demokratik rejimlerin temel özelliklerinden birisidir. Bu kavram en kısa tanımıyla, yurttaşların hukuki güvenlik içinde buldukları, Devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi ifade eder⁴⁸. Anayasa Mahkemesi bir kararında⁴⁹ hukuk devletini “İnsan haklarına saygılı ve bu hakları koruyucu adil bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmekle kendisini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlet” olarak tanımlamaktadır.

TBB Disiplin Kurulu bir kararında; Hukuk devleti biri diğerine tercih edilemeyecek olan üç temel öge üzerine oturur. Bunlar insan haklarının gerçekleştirilmesi, adaletin sağlanması, hukuk güvenliğinin tam olarak temin edilmesidir. İnsan haklarının gerçekten kullanılabilirdiği ülkelerdir ki, hukuk devletinin en baş koşulunu gerçekleştirmiş demektir. Hukuk devleti, insan haklarına sadece mevzuatlarında yer veren değil, bunun yanı sıra uygulamada da gerçekleştiren devletlerdir. Hukuk devletinde “hukukun üstünlüğünü” gerçekleştirmek ve uygulamada yerleşmesini sağlamak avukatın en temel görevlerinden biridir⁵⁰.

⁴⁷ Türkiye Barolar Birliği “Avukatlık Mevzuatı” Yıl. 2022, sh. 279 Ankara. “Devletin açık veya gizli bir şekilde avukatlık mesleğini ve avukatların faaliyetlerini denetlemesi bağımsız olmayan toplumların en belirgin özelliklerinden birisidir. Avrupa ülkelerinin pek çoğunda avukatlık mesleği kendi kendini denetleyen ve devlet tarafından denetiminin yapıldığı bir uygulama sergilemektedir. Pek çok örnekte devletler temsil ilkesinin önemini bilinci ile sır saklama, barolara kendi meslek kurallarını yapma yetkisi gibi hakları vermek suretiyle, yasal düzenlemelerle avukatlık mesleğini desteklemektedir. CCBE; avukatların kendi kendini denetlemesi ve düzenlemesinin, devletten ve devlet karşısında bağımsız olması ile sağlanacağına inanmaktadır. Bağımsızlığı teminat altına alınmamış avukatların mesleki ve hukuki görevlerini gerçekleştirmeleri mümkün bulunmamaktadır”.

⁴⁸ Ergun Özbudun, **Türk Anayasa Hukuku**, 4. Baskı, Ankara 1995, sh. 89

⁴⁹ Anayasa Mahkemesinin 25.05.1976 günlü, E.976/1, K.976/28 sayılı kararı (AMKD, S.14, sh. 189)

⁵⁰ TBB Disiplin Kurulu, 22.02.2007 günlü, E.2006/438, K.2007/53 sayılı kararı (Yayınlanmamıştır)

Gerek bilimsel yapıtlarda ve gerekse yargı kararlarında yer alan ölçüt-
lere göre bir devletin hukuk devleti olabilmesi için, “yürütme işlemlerinin yargısal denetime tabi tutulması”, “yasamanın yasa, yürütmenin yasa gücünde kararname biçiminde yürürlüğe koyduğu düzenleyici hukuk metinlerinin yargı denetimine tabi tutulması”, “yargı bağımsızlığının⁵¹ ve doğal yargıç güvencesinin sağlanması” gereklidir. Bu bağlamda yargıçların da bağımsızlığının sağlanması zorunludur. Yargıç atanmada, denetimde bağımsız olmalıdır. Yargıç kendi bağımsızlığını kazanamamışsa, yargıcın üstlendiği görev nedeniyle güvencesi yoksa bağımsız yargılamadan söz etmek olanaksızdır. Yargıçlar yaptıkları kutsal görev nedeniyle kendi kültürlerine ulaşamamışlarsa, hukuksuzluğa karşı kararlarında değişik nedenlerle (siyasal baskı, atanmada farklı olanak sağlama, çıkar elde etme gibi) direnemiyorlarsa yargıda bağımsızlığın, yargıda güvencenin ve hukukun yaratılması işlevinin önü tıkanmış demektir⁵².

Ayrıca ceza sorumluluğunda bazı evrensel nitelikli öğelerin güvence altına alınması da gereklidir. Bu bağlamda “kimsenin, işlendiği zaman yürürlükte bulunan yasanın suç saymadığı bir eylemden dolayı cezalandırılmaması”, “kimseye suçu işlediği zaman yasında o suç için konulan cezadan daha ağır bir ceza verilememesi”, “ceza ve ceza yerine geçen güvenlik önlemlerinin ancak yasa ile konulabilmesi”, “suçluluğu sabit olana kadar kimsenin suçlu sayılamaması”, “ceza sorumluluğunun kişiselliği”, “savunmanın suçlama ile aynı anda başlaması” ilkeleri sayılabilir (Anayasa madde 38).

Bir temel hak olan, hak arama özgürlüğünün kullanılmasında yasa-
ma ve yargı organlarının hukukun genel ilkelerini de göz ardı etmemeleri gerekmektedir. Hukukun genel ilkelerinin tanımlanmasında Milletlerarası Adalet Divanı Statüsü’nün 38. maddesinden yararlanılabilir. Bu madde, “uygar milletlerce tanınmış genel hukuk ilkeleri-

⁵¹ Birleşmiş Milletler Yedinci suçun önlenmesi ve suçluların tedavisi kongresinde kabul edilip 29 Kasım 1985 tarihve40/32 numaralı kararla B.M. genel Kurulu tarafından kabul edilen Yargı Bağımsızlığının Temel Prensipleri metnin, Yargı Bağımsızlığı başlıklı 1. maddesinde “Yargı bağımsızlığı devlet tarafından güvence altına alınır ve Anayasada veya iç hukukta yargı bağımsızlığına yer verilir. Yargı bağımsızlığına saygı göstermek ve gözetmek bütün hükümet kuruluşlarının ve diğer kurumların görevidir”

⁵² Yücel Sayman, **Hak Arama Özgürlüğü ve Avukatlık Mesleği**, Demokratikleşme İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 1996, sh. 422

ni” uluslararası hukukun kaynakları arasında saymaktadır. Anayasa Mahkemesi de bir kararında⁵³, “hukukun bilinen ve tüm uygar ülkelerin benimseyip uyduğu ilkeleri” sözcükleriyle benzer bir görüşe yer vermiştir. Savunma hakkının güvencede olabilmesi için bu temel ilkelere de uyulması bir zorunluluktur.

Savunma hakkının niteliği konusunda değinilmesi gereken bir başka yön de bireylerin istemlerinin ve beklentilerinin “toplum yararı” gerekçesiyle daraltılmasıdır. Bir bakıma kişisel istekler ve beklentiler bu yöntemle yasa koyucunun denetimine ve yönlendirmesine bırakılmaktadır⁵⁴. Devletin egemenlik yetkisinin kişi hakları üzerindeki uygulamalarla güçlendirilmeye çalışılması hukuksallıkla bağdaşmamakta, devleti insan haklarına saygılı bir hukuk devleti olma özelliğinden uzaklaştırmaktadır. Bu konuda Anayasa Mahkemesinin 14.01.2010 günlü karar ve ilam harcı ödenmedikçe ilgiliye ilam verilmez kuralının savunma hakkını kısıtlayıcı olması nedeniyle iptaline karar vermesi savunma hakkının boyutlandırılması yönünden özel bir örnek oluşturmuştur⁵⁵.

3.3 – Savunma Hakkının Kullanımında Avukatın Katkısı

Bireyin kendini savunması yukarıda da değindiğimiz gibi insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Bireyin kendini savunmasında bir başkasının yardımını istemesi veya bir başkasının bu konuda görev üstlenmesi de çok eski olmakla beraber daha sonraki aşamayı yansıtır. Ünlü baro başkanı Payen, “İnsanlar arasındaki uyumsuzlukların yumrukla çözümlenemediği günden beri avukatlık vardır” görüşündedir⁵⁶. Daha sonraki bölümde ele alacağımız “Avukatlık Mesleğinin Tarihçesinde” görüleceği gibi yaklaşık 4 bin yıl öncesinde de bireye

⁵³ Anayasa Mahkemesi’nin 22.12.1964 günlü, E. 963/166, K. 964/76 sayılı kararı (AMKD, S.2, sh. 291)

⁵⁴ Yekta Güngör Özden, **Yeni İnsan Hakları Yeni Hukuk Devleti**, ABD, Y. 1993, S. 3, sh. 331

⁵⁵ Anayasa Mahkemesi, 14.01.2010 günlü, E. 2009/27, K. 2010/9 sayılı kararı “Anayasa’nın 36. maddesinde ifade edilen hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı, sadece yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunmada bulunma hakkını değil, yargılama sonunda hakkı olanı elde etmeyi de kapsayan bir hak olup, dava açarken peşin harcı ödeyen ancak nispi harca tabi davalarda işin niteliği gereği dava sonuna bırakılan bakiye harçtan yasal olarak sorumlu olmadığı mahkeme kararıyla belirlenen davacıya, sorumlusu olmadığı bir harcın tahsil koşuluyla ilamın verilmesinin bireyin hak arama özgürlüğünü engelleyici nitelik taşıdığı”(17.3.2010 tarih, 27524 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmıştır)

⁵⁶ Fernand Payen, **Baro, Sanat ve Vazife**, İstanbul 1935, sh. 15

yardım eden kişilerin varlığı bilinmektedir. Bugün için geldiğimiz konumda avukatlık, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğünün yansıması ve bu hakkın kullanılmasının güvencesini olmuştur.

Tarihsel süreç içinde bireyin savunulmasında kişiye olan bağımlılığın azaldığını ve hatta koptuğunu görüyoruz. Önceleri, herhangi bir olay karşısında olaya muhatap olan kişinin bizzat kendisi tarafından yapılan savunma, zaman içinde ikinci hatta üçüncü kişilerce yürütülmeye başlanmıştır. Yakın akrabaların yardımını olarak başlayan uygulamada, bir süre sonra akraba olmayanlar görev almaya başlamış, onursal anlamda yapılan yardım, para alınarak yapılmaya yönelmiş ve daha sonra ücret almadan yardım yapılmaması kuralı gelmiştir. Bir süreden beri, bu işi meslek edinen ve savunma konularının uzmanı kabul edilen kişilerce yani, avukatlarca yapılmaktadır⁵⁷.

Günümüzde avukatlar, bir yandan bireyin hukuksal sorununun çözümünde görev almakta, onu savunmakta, bireysel anlamdaki bu görevlerinin yanı sıra diğer yandan da yargının kurucu ögesi olarak bağımsız savunma makamının temsilcileri olarak ülkede hukuk kurallarının “herkese”, “eşit”, “adil” ve “etkin” bir şekilde uygulanmasını gerçekleştirmekle, adil yargılanma hakkı olarak anlatım bulan bu düşüncenin toplumun her kesimindeki insanların belleklerinde yer etmesini sağlamakla ve çok önemli bir kamu hizmeti yapmaktadırlar (Av.K. madde 1).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 28.10.2003 tarihli Steur Hollanda kararında değindiği gibi “mahkeme, avukatların halk ile mahkemeler arasındaki araçlar olarak sahip oldukları özel statünün, adalet dağıtımında kendilerini merkezi bir konuma yerleştirdiğini hatırlatır. Böyle bir konum baro üyelerinin davranışlarına getirilen olağan sınırlamalara anlam vermektedir. Dahası hukukun üstünlüğüne dayalı bir devlette temel bir işlev gören ve adaletin garantörü olan mahkemeler, halkın güveninden yararlanmak zorundadırlar. Avukatların bu alandaki kilit rolleri göz önünde tutulduğunda, ada-

⁵⁷ Semih Güner, **Avukatlığın Tanımı**, Çanakkale Barosu Dergisi, Y. 4, S. 7- 8, sh. 4

letin gereği gibi dağıtılmasına katkıda bulunmaları ve böylece halkın güvenini sürdürmeleri beklentisi, haklı bir nedendir” gerekçesi ile ortaya koyduğu yaklaşım avukatların yargılamadaki rolünü açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Avukatların üstlendikleri bu görev, binlerce yıllık bir birikimin sonucudur. Onursal anlamda yapılan mesleğin ücret karşılığı yapılır hale gelmesi Romalılara dayanır. Uzun süre “lonca” anlayışı ile sürdürülen meslek, Fransız İhtilali ile farklı bir anlam kazanmıştır. 1791 yılında çıkarılan D’allerde Yasası ve bunu teyit eden Le Chapelier Yasası ile avukatlık mesleğinde önemli değişimler olmuştur. Bunları takip eden yüz yıllık süreç içinde modern niteliğe kavuşan avukatlık mesleği, 18. yüzyılda lonca niteliğinden kurtulmuş bağımsız, kendi meslek örgütünü kendisi kuran, disiplin kurallarıyla kural ihlali yaptığı ileri sürülen, denetleyen ve gerektiğinde cezalandıran bir meslek haline gelmiştir⁵⁸. Evrensel nitelikli Havana Kuralları’nda yer aldığı gibi, “herkes haklarının varlığını tespit ettirmek ve korumak ve ceza muhakemesinin her aşamasında haklarını savunmak için kendi seçtiği bir avukatın yardımına başvurma hakkına sahip” bulunmaktadır⁵⁹.

İnsanlar, değişik nedenlerle kendini savunurken bir başkasının yardımını isteyebilirler. Bunlardan biri savunma, karmaşık bir yapıya sahiptir. İçinde pek çok kavram vardır. Olayı kavramak, onu hukuk diline çevirmek, yürürlükteki hukuk kuralları içinden olaya uygun kuralı bulmak, yazmak, sözle anlatmak, istemde bulunmak, gerekli itirazları yapmak bu kapsamda yapılması gerekenlerin en basit şeklidir. Bireyin bunları yapması, birey ne denli yetenekli ve birikimli olursa olsun oldukça zordur. Bu oldukça karmaşık ve teknik bilgiyi gerektiren yapı içinde bireyin hak kaybı kaçınılmaz hale gelir. İşte bu nedenle onu, bu işlerin uzmanı sayılan bir avukatın savunmasına gerek vardır⁶⁰.

⁵⁸ Haluk İnanıcı, **Avukatlık Etiği ve Meslek Kuralları**, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, C. 4, sh. 283

⁵⁹ Avukatların Rolüne Dair Temel Prensipler -Havana Kuralları-, Avukatlık Mevzuatı, Ankara 2002, sh. 521

⁶⁰ “İnsan; Avukatı, tutacağı herhangi bir işin istikbalini gösteren ışığı, düştüğü herhangi bir felaketin kurtarıcısı, bir hayatı karanlık görmekten doğan ümitsizlik buhranlarının gidericisi; yaralanan yüreğinin dermanı, kırılan izzeti nefsinin tamircisi, tehlikede gördüğü hayatının koruyucusu tanır”. (Refik İnçe, **Avukat**, İzmir Barosu Dergisi, Y. 1935, S. 2, sh. 19)

İkinci olarak, kendini savunma durumunda kalan birey, yapı olarak duygusaldır ve bireycidir. Bu, onun gerçekleri görmesini engeller. Birey, kendini savunurken hep kendini haklı görür, karşı yanın iddia veya savunmasını doğal olarak bu tepki ile dinler ve çoğu kez de anlayamaz, anlamak istemez veya boyutlandırılmaz. Bireyin buradaki çabası derinlikten yoksundur.

Üçüncü olarak, yargıcın karşısına çıkınca heyecanlanır ve belki de savunmasını yapamaz⁶¹. Bunun sonucunda yargılayacak olan makamın önünde kendini yeterince savunamamış duruma düşer. Bu nedenle, görevini bireyin dışında, bireyin sorunuyla özdeşleşmemiş, bireyi ve karşı yanı ayrı ayrı dinleyen ve değerlendiren, bu işin eğitimini almış, meslek örgütüne denetlenen ve uzmanı sayılan bir avukatın yardımı kaçınılmazdır.

Dördüncü neden, kendini savunma durumunda olan birey, somut olaya objektif ve kapsamlı baksa bile, somut olaya uygulanacak hukuk kuralını bilmesi çok zordur. Bir gecede hiç ilgisiz bir yasa kuralının peşine sıkıştırılarak (Torba Yasa yöntemi ile) bir temel yasa kuralının değiştirilmesi olgusu ülkemizde sıkça görülen bir uygulama haline gelmiş bulunmaktadır. Bu ortamda hukuk kurallarının uygulanmasını kendine meslek olarak seçmiş bir kişi değilseniz bu değişiklikleri bilme şansınız hiç yok demektir. Bu durumda hukuki hata yapma olasılığı üst düzeye çıkacağı için avukata gereksinim vardır.

Son olarak, yargıçların çabuk ve sağlıklı yargılama yapabilmeleri için önlerine gelen olayın olabildiğince arındırılmış, hukukla ilgili kısımlarının öne çıkarılmış, hukuksal dayanaklarının oturtulmuş olmasında yarar vardır. Bunu, kendini savunan tarafın yapması olanaksızdır. Avukat, mesleği gereği bunu en iyi şekilde yapar. Yargıcın daha çabuk karar vermesini sağlamanın yanı sıra daha az önemli olanlar arasından önemliyi ayırarak hata yapmasını da önler. Daha da ötesinde yargıcın hatalı karar vermesi halinde itiraz yoluyla hatanın düzeltilmesini sağlar.

⁶¹ Eflatun, **Sokrates'in Savunması**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992

İşte bu ve buna benzer nedenlerle yargıçlar ve ilgili kişiler önünde bireyin haklarını savunan ve koruyan, ona hukuksal yardım sunan avukatlara ve onların meslek örgütü barolara gerek bulunmaktadır⁶². Bireyin bu hakkı uluslararası metinlerle de koruma altına alınmış bir haktır. Havana Kuralları olarak bilinen Avukatların Rolüne Dair Temel Prensiplerin Avukata ve Adli Hizmetlere Yardım başlıklı bölümün ilk dört maddesinde bu hak kapsamlı olarak ele alınmaktadır⁶³.

3.4 – Savunma Hakkının Kullanımında Avukatın Yardımı Suçlama ile Birlikte Başlamalıdır

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ceza yargılamasının her aşamasına daha farklı bir anlam ve derinlik kazandırıcı kararlara imza atmıştır. “Sözleşmenin -mahkeme- tanımına giren bütün bu birimlerde, davanın kanıtlarının sunulduğu, tanıkların dinlendiği veya elde edilen nesnel bulguların hukuksal sonuçlarının tartışıldığı yüz yüze yargılamanın her aşamasında, avukatla savunma hakkının kullanılması gerekmektedir. Devletlerin bu yükümlülüğü adil yargılama hakkının zorunlu bir koşuldur” gerekçesiyle suçlamanın başladığı andan itibaren vazgeçilmez savunma hakkının bu işin uzmanı avukat yardımıyla başlamasını

62 “Bunun için yargıçlarla davaacılar arasında, hüküm isteyenlerin (tarafaların) menfaatlerini savunmayı ve aynı zamanda doğruluğu ve nezaketi kendilerine meslek edinmiş bir takım mutasavvıfların bulundurulmasından başka çare görülmemiştir”. (Payen, **age.**, sh. 16)

“Hakimlerle iş sahipleri arasında adalet yardımcılarının bulunması her şeyden evvel bir ihtiyat tedbiridir. İnsan denilen mahluk, oldum olası, hakkına razı olmayan, her şeyi kendi yutmak, zaif gördüğünü ezmek isteyen bir muammadır. Kavga baş gösterdi mi, hakkı kendinde görür, başka bir ifade ile, menfaatini hakkı ile, hakkını da asıl (hak) ile karıştırır. Kini, menfaati, ihtirası şahlanır. Ayrıca böylece menfaatini karıştırınca artık kafasında hak ve insaf düşüncelerinin yeri kalmaz. Sonra, hakimler her şeyi bilmezler, onlar da insandırlar. Şu halde kanunları bilen, hukuk yardımını kendilerine mahsus meslek yapan, hakimleri aydınlatan bitaraf, ahlaklı ve bilgili bir müessese bulundurmamak daha doğru olmaz mı?” (Ali Haydar Özkent, **Avukatın Kitabı**, İstanbul 1940, sh. 6)

63 1- Herkes hakların varlığını tespit ettirmek, korumak ve ceza muhakemesinin her aşamasında haklarını savunmak için kendi seçtiği bir avukatın yardımına başvurma hakkına sahiptir,
2- Hükümetler, ırk, renk, etnik köken, cinsiyet, dil, siyasal veya başka bir fakir, ulusal veya toplumsal köken, doğum, ekonomik veya başka bir statüye dayanan bir ayrımcılıkla hiç bir ayırım yapmaksızın, egemenlik yetkisine tabi olan ve eşit olarak ulaşma hakkını sağlayan etkin usulleri ve ihtiyaçlarına karşılık verebilecek mekanizmalar kurar.

3- Hükümetler, yoksullara ve gerektiği takdirde mahrumiyet içinde bulunan diğer kimselere adil hizmet verilmesi için yeterli mali imkanlar ve başka kaynaklar sağlar. Avukatların meslek örgütleri bu hizmetlerin, imkanların ve kaynakların organize edilmesinde sunulmasında işbirliği yapar.
4- Hükümetler ve avukatların meslek örgütleri, kişilerin hukuka göre sahip oldukları haklar ve ödevler ile temel özgürlüklerin korunmasında avukatların rolü konusunda halkı bilgilendirmek için programlar yaparlar. Yoksul ve mahrumiyet içindeki diğer kimselere yardım ederken, onların haklarını arayabilecekleri ve gerektiği takdirde avukatın yardımını isteyebilecekleri bir konuma ulaşmaları için özel dikkat gösterir.”

öngörmektedir. Mahkeme, John Murray – İngiltere 1996 tarihli kararında konuyu daha açık hale getirerek “Ulusal yasalar sanığın polis soruşturması aşamasındaki davranışlarına daha sonra ceza yargılaması sırasındaki savunmasına etkili olabilecek bazı sonuçlar atfedebilirler. Bu koşullar altında sanığın polis soruşturmasının başlangıç aşamasından itibaren bir avukatın yardımından yararlanmasını” adil yargılanmanın vazgeçilmez uzantısı olarak ortaya koymuştur. Uluslararası Avukatlar Birliğinin Morelia şartı adalete erişim, tam bağımsızlık içinde, olağan ve olağan üstü mahkemeler nezdinde, her türlü ihtilaf veya anlaşmazlığı çözmek için her türlü merci ve makam önünde bir avukattan danışmanlık, yardım ve savunma alma hakkını kapsar⁶⁴

Yargıtay Ceza Genel Kurulu da “teşhis işlemi” dışındaki her aşamada şüphelinin avukatın yardımından yararlanma hakkının olduğunu açıkça vurgulamaktadır⁶⁵.

Mahkeme yargılamanın başlangıcı için ortaya koyduğu bu kararlılığını yerel mahkeme kararının Yargıtay denetimi aşamasında da sürdürmektedir. Pakelli – Almanya 1983 tarihli kararında mahkeme ka-

64 Uluslararası Avukatlar Birliği'nin 2 Ağustos 1991 tarihinde Meksika'nın Morelia kentinde yapılan Genel Kurul toplantısı sonunda madde 2 olarak kabul edilmiştir.

65 Y.CGK., 15.04.2008 günlü, E.2008/6-70, K.2008/84 sayılı kararı “5271 sayılı CYY'nin 147. maddesinde; şüphelinin müdafii seçme hakkının bulunduğu, onun hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafinin ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceğini kendisine bildirilmesi gerektiği, 148. maddesinde, müdafii hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifadenin hakim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükmü esas alınmayacağı, 149. maddesinde; şüphelinin, soruşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafinin yardımından yararlanabileceği, avukatın, şüpheli ile görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olmak ve hukuki yardımda bulunma hakkının engellenemeyeceği ve kısıtlanamayacağı, 150. maddesinde; üst sınırı 5 yıldan fazla (5560 sayılı Yasa ile alt sınır olarak değiştirilmiştir) hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturmalarda şüphelinin istemi aranmaksızın müdafinin görevlendirileceği, 153. maddesinde; müdafii soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebileceği ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabileceği, şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve şüphelinin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında kısıtlama yapılamayacağı, 154. maddesinde; şüphelinin vekaletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duymayacağı bir ortamda görüşebileceği hükmü bağlanmıştır.

Suç ve teşhis işleminin yapıldığı tarihte teşhise ilişkin açık bir düzenleme bulunmamakta olup, bu konu ilk kez yerel mahkemenin kararından sonra 02.06.2007 gün ve 5681 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Yasası'nın Ek 6. maddesinde yapılan değişikliklerle mevzuatımıza girmiştir. Anılan yasanın ek 6 maddesinde keşif ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Gerek 5271 sayılı CYY'de, gerekse işlem tarihinde yürürlükte olmamakla birlikte sonradan yürürlüğe giren ve teşhis işlemini oldukça ayrıntılı olarak düzenleyen 2559 sayılı Yasa'nın Ek 6. maddesinde, teşhis işleminde müdafinin hazır bulundurulması gerektiğine ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle ifade alma, keşif ve yer gösterme işlemlerinde olduğu gibi müdafinin teşhiste hazır bulundurulma zorunluluğu bulunmamaktadır”(YKD., Y.2008, S.11, sh.2248)

rarını temyiz eden sanık avukatı ücretsiz yardım olanağının Yargıtay aşamasında sürdürülmesinin mahkemece kabul edilmemesi üzerine avukatsız yürütülen Yargıtay incelemesi sonucunda onanan kararı “AİHM sanığın temyiz gerekçelerinin özellikle yönetsel konularda yoğunlaştığını gözeterek, hukuk tekniğinin ayrıntılarına inilmesini gerektirdiğini, böyle bir savunmanın ancak uzmanlar eliyle yürütülebileceğini, ‘sanığın duruşmada hazır olmasının, avukatın yokluğu ile oluşan boşlukları kapatmaya yeterli gelmeyeceğini, bunun da davanın sonucunu etkileyen önemli bir eksiklik olduğunu” kabul ederek adil yargılanma ilkesinin ihlali olarak görmekle suçlamanın başladığı andaki konunun uzmanından hukuksal yardım alma ilkesinin suçlamaya dönük yargılamanın sonuna kadar sürmesi gerektiği yolunda görüşüyle sürdürmüş bulunmaktadır.

3.5 – Savunma Hakkının Kullanımında Avukatın Yardımı Zorunlu mudur?

Yürürlükteki hukuk kurallarımıza göre, savunma hakkının kullanılabilmesi için avukatın yardımı şart değildir. Anayasa’nın 36. maddesinde yer aldığı gibi “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir”. Bu Anayasa kuralına göre herkes, bizzat yargı mercilerine başvurarak dava açabilir, takip yapabilir, aleyhine dava açılan ve takip yapılan da kendini savunabilir.

Bu kural, Avukatlık Kanunu’nun 35. maddesinde de anlatım bulmaktadır. “Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir.” Görüldüğü gibi hakkını aramak veya savunma yapmak durumunda kalanların medeni hakları kullanma yeteneğine sahip olması durumunda hakkını bizzat kullanmasını engelleyen bir durum bulunmamaktadır.

Ancak birey, dava açmada bir başkasının yardımını istiyorsa veya açılmış bir davada kendini bir başkası ile temsil ettirmeyi düşünüyorsa başvurmak zorunda olduğu, kendisinden hukuksal yardım isteyebileceği kişinin baro levhasına kayıtlı ve işten yasaklanmamış bir avukat olması gerekmektedir⁶⁶ (Av. K. madde 35 ve 63).

⁶⁶ Ayrıık durumlar için bkz. 3. Bölüm Avukatlık Tekelinin Ayrıık Durumları

Bireyin geniş anlamda savunma hakkını kullanabilmesi için avukat-tan yardım almaksın zorunlu olup olmadığı konusunda Ceza Hukuku ve Özel Hukuk bağlamında ayırarak ele almak gerekmektedir.

Ceza hukukunda; Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 150. maddesine göre şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafî seçmesi istenir. Şüp-heli veya Sanık müdafî seçecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafî görevlendirilir (nispi zorunlu müdafilik). Aynı maddenin 2. bendinde sanık; çocuk veya kendisini savunama-yacak derece malul, sağır ve dilsiz ise istemi aranmaksızın bir mü-dafî görevlendirilir (zorunlu müdafilik). Zorunlu müdafiliğin üçün-cü türü alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmalarda da zorunlu müdafilik kuralı uygulanır.

Hukuk yargılamasında ise durum kısmen farklıdır. Bazı ülkelerde avukat yardımı olmadan dava açılmamaktadır. Örneğin, Alman Usul Kanunu (ZPO)'nın 78. maddesine göre, asliye hukuk mahkemelerinde ve tüm yüksek mahkemelerde davanın tarafları kendilerini bir avukat ile temsil ettirmek zorundadırlar⁶⁷. Federal Avukatlık Kanunu (BRAO)'nın 78. paragrafı da benzer kural içermektedir. Avusturya Usul Kanunu'nun 27. maddesi de avukatla takip zorunluluğunu düzenlemektedir⁶⁸.

(HUMK) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun değiştirilmesi konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısı ile vekille temsil konusunda önemli değişiklik yapılmak istenmiş ise de bu gerçekleştirilmemiştir. 2001 yılına kadar yargı organlarına yardım etme amacı ile görev yapan avukatlar, Avukatlık Kanunu'nda 4667 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerden sonra yargının kurucu ögesi olarak görev yapan konumuna gelmişlerdir⁶⁹. Böylelikle avukatlığın amacında

⁶⁷ Aile hukukundan doğan davalar, Gençlik Sosyal Yardım Dairesinin davaları ve yasal yaşlılık sigortası kurumları, avukatla temsil zorunluluğundan ayırık tutulmaktadır.

⁶⁸ Seyithan Deliduman, **Medeni Yargıda Avukatlık**, AÜ Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. VII, S. 1-2, sh. 379

⁶⁹ 4667 sayılı Kanun madde 1 gerekçesi "yargının temel -kurucu- unsurları sav, savunma ve karrardır. Savunmanın da temsilcisi avukattır. Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle savunmanın yargının kurucu unsurlarından biri olduğu ve avukat tarafından bağımsız olarak temsil edildiği yasa kuralı haline getirilmektedir".

ortaya çıkan “yardım etmeden” çok farklı bir anlayış olan yargının kurucu ögesi olarak görev yapma anlayışının hukuk yargılamasına da yansımaları gerekmektedir. Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan yasa tasarısında bu konu ele alınmış ve avukatın yargılamada üstlendiği göreve uygun bir takım değişiklikler öngörülmüştür.

Hukuk yargılamasında davacı veya davalı olarak yer alan bireylerin, konusunun uzmanı olan bir avukatın, bilgi ve birikimlerinden en üst düzeyde yararlanması, adil yargılanma hakkının bir uzantısı olarak kabul edildiğine yukarıda değinilmiş idi. Bu nedenlerle avukatın üstlendiği kamu hizmetini (4667 sayılı Kanun ile “kamu görevi” olarak tanımlanmıştır) yerine getirme görevi kapsamında hukuk yargılamasına yargılamanın kurucu bir ögesi olarak katılması için Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tasarısında “*Avukat ile temsil zorunluluğu*” adıyla avukat yardımı olmadan dava açılmama yönünde değişiklik yapılmak istenmiştir.

Tasarının 76. maddesi ile getirilmek istenen düzenleme⁷⁰, sulh hukuk mahkemeleri, iş mahkemeleri ve kadastro mahkemelerinin görevine giren davalarda dava türüne bakılmaksızın ve bir miktarla sınırlı olmaksızın bireyin davasını açabileceği veya davalı olarak kendini savunabileceğini, şahıs varlığına ilişkin dava ve işleri de yapabileceğini öngörmektedir. Aynı madde ile elli bin Türk Lirası sınırı getirildiği için asliye hukuk mahkemelerinde de değeri elli bin liranın altındaki konusu para olan davaları açabilecek veya kendini savunabilecektir. Sayılan bu mahkeme ve dava türlerinin dışında davasını ve kendi aleyhine açılan bir davayı ancak bir avukat aracılığı ile takip edebilecektir. Bu kurallar kanun yollarında da geçerli olmaktadır.

Başka ülkelerdeki uygulamalara benzeyen bu değişiklik önerisi konusunda hemen belirtmek gerekir ki, yukarıda değindiğimiz avukatın

⁷⁰ **Avukat ile temsil zorunluluğu**

Madde 76- (1)Dava ehliyetine sahip taraf, sulh hukuk veya iş yahut kadastro mahkemelerinin görevine giren davalar ile değeri elli bin Türk Lirasından az olan davalar hariç olmak üzere davasını ve kendisi aleyhine açılan davayı ancak bir avukat aracılığı ile takip edebilir.

(2) Birinci fıkraya hükmü, kanun yolları aşamasında da geçerlidir.

(3) şahıs varlığına ilişkin dava veya işlerde avukat aracılığıyla temsil zorunluluğu yoktur.

(4) Taraf veya ilgilinin avukat olması halinde zorunluluk uygulanmaz

hukuk yargılamasına etkin öge olarak katılması kısmen de olsa gerçekleşmiş olacak ve avukat, hukuk davasında sınırlı da olsa davanın ayrılmaz bir bütünü haline gelmiş olacak idi.

Ancak 6100 sayılı Kanun olarak yasalaşan “Hukuk Muhakemeleri Kanunu” metninde bu öneri yer almamış ve hukuk yargılamasında avukatın konumunu davaya vekalet anlayışı ile sürdürmüştür. Dileğimiz hukuk yargılaması sisteminin en kısa sürede avukatla yargılamanın kurucu ögesi olarak bütünleşmesinin gerçekleşmesidir. Bu yapıldığında bireyin hukuksal güvenliği artacak, hakkını bu işin uzmanının özenli katkılarıyla araması mümkün hale gelecektir. Değişiklik, adil yargılanma ilkelerine katkı yapacağı gibi yargılamanın daha hızlı sonuçlanmasına yardım edecek, bilinçsizce açılan davalarla veya savunmalarla ortaya çıkan hak ve zaman kayıplarını da önlemiş olacaktır. Avukatla takip zorunluluğunun kapsamı, ülke gerçekleri, adli yardım olanaklarının arttırılması gibi konular dikkate alınarak ileride daha da genişletilmesi mümkün olan konulardır. Yapılması gerekli olan olabildiğince daha kapsamlı bir içerikle Yasada değişiklik yapılarak bunun sağlanmasıdır⁷¹.

Bu gelişmenin yanı sıra ülkemizde 4667 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile iki konuda avukatla çalışma zorunluluğu getirilmiş, avukatın yardımını almanın isteğe bağlı olması şeklindeki ana kuraldan uzaklaşmıştır. Av. K. madde 35/3'e göre, ana sermaye miktarının beş katı veya daha fazla sermayesi bulunan anonim ortaklıklar ile ortak sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri sözleşmeli avukat bulundurmak zorunluluğundadır. Ayrıca önceki uygulamada yer alan Hukuk ve Ceza Muhakemesi Kanunlarındaki bireyin bir avukatın yardımından yararlanmaya zorunlu olduğu durumlarda Anayasada yer alan bireyin kendini savunma hakkındaki ana kuralın ayırık halleri bulunmaktadır.

⁷¹ İlk Tasarının 77, son tasarımın 76. maddesi ile düzenlenmek istenen bu konuda ileri sürülen farklı görüşler bulunmaktadır (**Medeni Usul ve İcra – İflas Hukukçuları Toplantısı V**, Ankara 2006, TBB Yayını),

3.6 – Günümüzdeki Avukatlık Anlayışları

Günümüz avukatlık mesleğinin yapılmasında iki farklı anlayış etkili olmaktadır.

Bunlardan biri, “Kıta Avrupası avukatlık anlayışıdır”. Klasik avukatlık anlayışı da denilen bu anlayışı uygulayan ülkelerde avukatlık, kamu hizmeti olarak kabul edilmekte, birbirine benzeyen kurullarla yapılmaktadır. Avukat, bir yandan kendi bürosunda, kendi nam ve hesabına serbest meslek faaliyeti yapmakta, bireyden aldığı ücret karşılığında ona hukuksal yardım sunmakta, ancak aynı zamanda bir kamu hizmetini yerine getirmektedir⁷².

Bu sistemde yargılama faaliyeti; savcının kamu adına suçladığı, avukatın savunduğu, karşı tezi ileri sürdüğü⁷³ ve yargıcın da yargılayıp, karar verdiği diyalektik etkinlik olarak kabul edilmekte⁷⁴; bu üçlü ilişki yumağı içinde kurumsal yetki kullanan avukat, toplumda yaşayanların sözcülüğünü yapmakta, yargıya yardımcı olmanın ötesinde yargılamanın “kurucu ögesi” olarak adalet dağıtımında görev almaktadır⁷⁵.

“Bir kimseye yapılan adaletsizliği, herkese yapılan bir tehdit olarak kabul etmekteyim”⁷⁶ sözcüklerinde biçimlenen bu temel anlayış doğrultusunda avukat, ülkede hukuk kurallarının üstünlüğünü savunan, hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında görev alan, adaletin gerçekleşmesi için çalışan bir meslek mensubu olarak görev yapmaktadır. Bu amaç ile avukat, istediği işi alma yahut işi reddetme hakkına sahip olmakta, yoğun bir reklam yasağına tabi tutulmakta, şube aç-

⁷² Bu anlayış içinde avukatlık mesleğinin klasik nitelikleri;

- a) Tekel hakkı,
 - b) Bağımsızlık,
 - c) İşlevsel bağımsızlık,
 - d) Kamusal faaliyet ve serbest meslek olma niteliği
 - e) Ticari olmama,
 - f) Şahsen ifa
- Haluk İnanıcı, **21. Yüzyılda Avukatlık ve Baro**, İstanbul 2008, sh. 46

⁷³ Erol Cihan - Ferudun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Genişletilmiş, Güncelleştirilmiş 2. Bası, İstanbul 1997, sh. 181

⁷⁴ Faruk Erem, “**Diyalektik Açıdan Ceza Yargılaması**”, Broşür, sh. 10

⁷⁵ “Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.” Av.Y. madde 1/2

⁷⁶ Gültekin Müftüoğlu, **Ben Bir Ceza Avukatıyım**, Ankara 2002, sh. 113

mamakta, avukatlık mesleki faaliyetini kesinlikle ticari boyuta taşıyamamakta, avukatlık faaliyetinin yanı sıra gelir getirici başka bir iş yapamamakta, iş sahibi ile doğrudan görüşmekte, güven esasına dayalı bir ilişki kurmakta ve bireyin her türlü hukuki sorununun çözümünde görev yapabilmektedir. Ayrıca meslek örgütleri, meslek etiği olarak kabul edilen meslek kurallarıyla mesleğin bir disiplin etrafında yapılmasını sağlamaktadır⁷⁷.

Ülkemizde klasik avukatlık sisteminden uzaklaşmalar olmakla beraber, uygulanmakta olan sistem, Kıta Avrupası klasik avukatlık anlayışı ile kanun ve meslek kuralları yönünden benzerlik göstermektedir⁷⁸.

İkinci anlayış olarak ortaya çıkan “*Anglo-Sakson avukatlık anlayışı*”nda avukatlık mesleki faaliyeti, ticari nitelikte görülmekte ve avukat bir işletme sahibi sayılmaktadır. Avukatlık mesleğinde klasik sonrası dönem “*iktisat ideolojisinin egemenliği*” olarak da adlandırılan⁷⁹ bu uygulamada işin kamusal boyutu ikinci plana itilmekte ve hatta ortadan kalkmaktadır.

Bu anlayış ile avukat, piyasanın ekonomik koşulları içinde mesleği yerine getirmekte, her türlü olanaktan yararlanarak reklam yapabilmekte, alışveriş torbalarına reklam verebilme, “bir avukata ihtiyacınız mı var”, “çok uygun fiyatlarla hukuki hizmetler”, “175 dolara boşanma” gibi gazete ilanı verebilmekte⁸⁰, uluslararası ortamda faaliyet yapabilmekte, teknik etkinlik ön plana çıkmakta (hukuk teknisyeni), salt iş sahibinin çıkarını savunmakta, çıkarın adalet anlayışı ile çatışması avukatı ilgilendirmemektedir.

ABD hukukunda avukatların serbest piyasa koşulları içinde çalışmaları, şirketleşebilmeleri, reklam yapabilmeleri gibi konuların yanı sıra ücret belirleme konusunda herhangi bir sınırlamanın olmaması ve

⁷⁷ Semih Güner, **Avukatlık Meslek Etiği**, ABD, Y. 2002, S. 2, sh. 19

⁷⁸ Alman Avukatlık Yasası madde 2/2 “Faaliyeti ticari değildir.”

⁷⁹ Haluk İnanıcı, **Avukatlık Mesleğinde Ahlak, Etik, Meslek Kuralları ve Etik Bir Deneme, Demokratikleşme - İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği, Sempozyum**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 1996, sh. 359

⁸⁰ Yüksel Ersoy, **Avukatlıkta Reklam Yasağı ve Uzmanlık, Demokratikleşme - İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği, Sempozyum**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 1996, sh. 231

bir taraftan bunların hem sebebi hem de sonucu olan, bir taraftan da bağımsız bir gelişim sergileyen vekalet ücretinin kural olarak karşı tarafa yükletilemez olması sistemin Kıt'a Avrupa'sı avukatlık sisteminde bir başka farkını ortaya koymaktadır⁸¹.

Yukarıda değindiğimiz avukatlık anlayışının olmazsa olmazı olan “*avukatın iş sahibi ile özdeşleşmemesi ilkesi*” önem taşımamakta, avukat şirketleşerek, şubeler açarak meslek faaliyetini sürdürmektedir. Bu anlayış sonucu büyük hukuk firmaları ortaya çıkmakta, bunlar, başka ülkeleri de kapsayıcı biçimde tekel ortamı yaratarak büyümekte,⁸² firmalara bağlı binlerce avukat olarak görev yapan avukatlar çalıştırmakta, “*bağımlı avukat*”, “*işçi avukat*” kavramları ortaya çıkmakta⁸³, avukatlıkta uzmanlaşma kaçınılmaz olmaktadır⁸⁴.

“*Amerikan avukatlık anlayışı*” olarak açıklanabilecek bu anlayış ile Kıta Avrupa'sının yerleşik avukatlık anlayışı çatışma halindedir. Yaklaşık 40 yıldır süren bu mücadelede ağırlık Amerikan modeline doğru kaymaktadır. Temeli 1200–1300'lü yıllarda atılan Kara Avrupa'sı avukatlık anlayışı, anglo sakson sisteminin kendini etkilediğinin sonuçlarını kısa sürede görüp, nedenlerini tartışıp, kendine bir yol haritası çizmezse, teknolojinin ve ekonomik gelişmelerin ışığı altında kendini yenileyemezse, yeni bir anlayış ve yapılanma içine giremezse,

81 Mustafa Göksu, **Karşılaştırmalı Hukuk İle Türk Hukukundaki Gelişmeler ve Tartışmalar Işığında Avukatlık Ücretinin Belirlenmesi Hakkında Bir İnceleme**, Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan, Cilt 1, Ankara 2014, sh. 921

82 “Bu süreçte, avukatların sayısındaki büyük artışlar, aynı zamanda avukatların kendi içlerinde de kastlaşmasına yol açmaktadır. Sermayenin Birikimi Yasası adeta mesleki alanlara da girmiş, büyük sermaye ile kurulan avukatlık firmalarının, doğal olarak büyük müvekkileri/müşterileri olmuştur. Yine uluslar arası şirketler, özellikle son yirmi yıldır, hukuki işlerini uluslar arası avukatlık bürolarına vermeye başlamış, bu şirketlerin yerel iştiraklerinin (Türkiye'deki) işleri de bu büroların “yerel uzantılarına” verilmeye başlamış, böylece yerel avukatların iş alanlarında gelişme olacağına tam tersine daralma yaşanmaya başlanmıştır. Bu tür hukuk bürolarının yerel uzantıları olarak çalışan hukuk bürolarının çoğu, daha büro isimlerinden, kendilerini tanıtmalarından başlayarak “klasik meslek ilkelerinden” bihaber vaziyette, tam tüccar olarak avukatlık yapmaktadır”. (İnanıcı, **age.**, sh. 24)

83 “Bir yanda çok para kazanan büyük ücretlerle çalışan avukatlar diğer yanda şirketler ve avukatlar yanında hizmet akti ile çalışan hizmetli avukatlar ayrımı gittikçe derinleşmektedir. Avukatlık Kanunlarında bağımsızlık kavramı durmakta ancak hayatta başka bir avukatlık tipi; ‘bağımlı avukat’ tipi gelişmektedir”. (İnanıcı, **age.**, sh. 24)

84 “Şirketleşmenin ikiz kardeşi uzmanlaşmadır. Adalet hizmetlerinde, avukatlıkta uzmanlaşma histerisi baş göstermiştir. Bir hukuki işi sadece ‘uzmanı olan avukat’ yapabirmiş gibi bir yanılsama oluşmaktadır”. (İnanıcı, **age.**, sh. 25)

modern ve aktif bir hizmet verebilmek için çalışmazsa⁸⁵, Amerikan avukatlık anlayışının egemenliğini kabul zorunda kalacaktır⁸⁶.

3.7 – Avukatlık Hizmetlerinin AB Bünyesinde Serbest Dolaşımı

Emek, Sermaye, Mal ve hizmetlerin iç pazarda serbest dolaşımını amaçlayan Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Birliği, hukuk hizmetlerinin de serbest dolaşımını düzenleyen kurallara yer vermiştir. AB müktesebatının 3. faslı olan “yerleşme hakkı ve hizmet sunumu serbestisi” kapsamında ele alınan avukatlık hizmetleri ile ilgili olarak AB hukukunda iki yönerge bulunmaktadır.

22.Mart 1977 tarihli 77/249 EEC sayılı “Hukukçuların Hizmet Sağlama Özgürlüğü ile Etkili Uygulamayı Kolaylaştıran Konsey Yönergesi” avukatlık hizmetinin geçici olarak diğer AB üye ülkelerde sunulabilmesini amaçlamaktadır. Yönergenin 2. maddesi ile Yönergenin 1. maddesinin 1. paragrafında listelenen kimseleri avukatlar⁸⁷ olarak kabul etmekte-

⁸⁵ İnsan hakları tüm avukatları ilgilendirmeli ve meşgul etmelidir. İnsan hakları birkaç cezai ya da activist avukatın işi değil hukuki topluluğu bir bütün olarak ilgilendiren bir konudur. Avukat danışmandır, yol gösterendir, günah çıkartandır, bu dünyada gerekli olan belirli bir kişilik ve varlıktır. Uzmanlık alanlarında üstün çalışmaları olan bir avukatın, müşterisi insan haklarını çiğniyorsa, bu avukatın yaptığı iş kuşkuludur. Eğer hukukun üstünlüğü ve insan hakları meşruiyet ile ilgiliyse, burada avukata düşen önemli görevler vardır. Avukatlar insan haklarının korunması sürecine çeşitli şekillerde katılabilirler. İş sahiplerine neleri yapabileceklerini ve neleri yapmaları gerektiğini tavsiye etmek, ahlaki yükseltmek, insanlara ayırım yapmaksızın muamele etmek, temel haklardan biri ihlal edildiğinde tepki vermek, insan hakları değerlerinin teşvik edilmesinde kısmen yasal eğitici rolü oynamak, hakimlerin ve yargının bağımsızlığını güçlendirmek, rüşvetçilik ve yozlaşmanın önüne geçmek, şirketlerin sosyal sorumluluklarını teşvik etmek ve yıllık mali çevresel düzeltmelere ek olarak, şirketin sosyal ve insan haklarına ilişkin düzeltmeler yayınlaması gerektiği fikri ve son olarak ama diğerlerinden daha az önemli olmamak şartıyla, görevlerimizi profesyonel olarak gerçekleştirmek. Adaletin ortak elçileri olarak, tüm avukatlar günlük işlerinde barışın ve adaletin sağlanmasını alçak gönüllü fakat etkin bir şekilde kolaylaştırmalıdır. (Ramon Mullerat, **İnsan Haklarının Gelişiminde Avukatın Rolü**, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, C. 3, sh. 204)

⁸⁶ İnanıcı'nın deyişi ile yargı ve klasik avukatlık modeli iflas etmiş olacaktır. (İnanıcı, **age**, Sh. 25)

⁸⁷ Belçika'da “Avocat”, “Advocaat” ve “Rechtsanwalt”, Danimarka, Norveç ve İsveç'te “Advokat”, Finlandiya'da “Asianajaja”, “Advokat”, İzlanda'da “Lögmaur”, Fransa'da “Avocat”, İngiltere ve İskoçya “Solicitor”. “Barrister” ve “Advocate”, İrlanda'da “Solicitor” ve “Barrister”, İtalya'da “Avvocato”, Lüksemburg'da “Avocat-Avoué”, Hollanda'da “Advocaat”, Portekiz'de “Advogado”, İspanya'da “Abogado, Advocat, Advogado ve Abokatu”, Almanya'da “Rechtsanwalt”, Yunanistan'da “Dikigoros”, Avusturya “Rechtsanwalt”, Çek Cumhuriyeti “Advokat”, Estonya “Vandeadvokaat”, Litvanya “Advokatas”, Macaristan “Ügyvéd”, Malta “Avukat-Prokuratur Legali”, Polonya “Adwokat-Radca prawny”, Slovenya “Odventik-Odventica”, Slovakya “Advokat”, Romanya “Avocat”, Bulgaristan “Advokat” olarak anılmaktadır (Hukukçuların Hizmet Sağlama Özgürlüğü ile Etkili Uygulamayı Kolaylaştıran 22 Mart 1977 tarihli KONSEY Yönergesi, 77/249/EEC, TBB Dergisi, Y. 2008, Sayı 75, sh.481) ve (Avukatların, bu mesleki niteliklerini kazandıkları ülkeden başka bir üye devlette, daimi olarak mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak için AVRUPA PARLAMENTOSU ve AVRUPA KONSEYİNİN 98/5 EC sayılı ve 16 Şubat 1998 tarihli direktifi. (ABD, Y. 2002, S. 4, sh. 91)

dir. Avukatlar, kendi ülkelerinin mesleki unvanı altında, diğer AB üyesi ülkelerde bile hukuki tavsiyede bulunabilirler ve iş sahiplerini mahkeme önünde temsil edebilirler(Madde 5). Bu koşullar altında mesleki etkinliklerin takibi için yurtdışındaki baroya kaydolmak zorunlu olmayıp ancak bu görev yapacak kişinin konuk olduğu ülkedeki mesleki yürütme kurallarına uyması gerekmektedir(madde 4).

16 Şubat 1998 tarihli, 98/5/EC sayılı “Ruhsatın Elde Edildiği Yerden Başka Bir Üye Devlette Kalıcı Bir Temel Üzerinde Avukatlık Mesleğinin Yapılışını Kolaylaştıran Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Yönergesi” 2. maddesi ile avukatlık hizmetinin anavatan mesleki unvanı altında kalıcı olarak diğer AB üyesi devlette sunulmasını ve avukatın yerleşme hakkını düzenlemektedir. Ayrıca Yönergenin 10. maddesi ile ev sahibi üye devletin mesleki unvanına sahip olmanın da kolaylaştırılması sağlanmıştır. Yönergenin 3. maddesi ile ev sahibi üye devletin barosuna kaydolma, 4. maddesi ile anavatan mesleki unvanı altında çalışmayı, 6. maddesi ile meslek kurallarına tabi olma, 7. maddesi ile disiplin kurallarının uygulanması, 8. maddesi ile disiplin kararlarına itiraz yolları, 9. maddesi ile ücretli çalışmayı, 11. maddesi ile ortak çalışma, 13. maddesi ile ev sahibi ve ana üye devlet arasındaki işbirliği ile ilgili kurallar düzenlenmiştir.

II – BAŞKA ÜLKELERDE AVUKATLIK MESLEĞİNİN TARİHÇESİ VE BAROLAR

1- Eski Önasya'da

Avukatlık mesleğinin başlangıcı çok eskidir. Bireyler arasındaki uyuşmazlıkların kendi güçleriyle çözümlenmesinin önlediği günden beri farklı adla adlandırılan avukatlar ve avukatlık mesleği mevcuttur ve bu mesleğe her zaman ve her yerde gereksinim duyulmuştur.

Mitolojide adalet işlerindeki aktif kişilerin içinde yargıçların yanı sıra savunmayı üstlenenlere “*litailer*” denildiğini biliyoruz⁸⁸. Tanrı Zeus'un kızları olan Litailer, suç işleyenlerin kandırıldıklarını yargıçlara anlatıp, onların bağışlanmalarını isterler. Suç ve cezanın dehşetinden insanları korumakla görevli litailer, yüce bir ruhla görev yaparak eski çağlardan beri insanları savunurlar. Bu yanıyla litailer, mitolojide avukatı temsil ederler.

Eski devirlerde Geldaniler, İran ve Mısırda adalet organları arasında yer alan, halk arasındaki uyuşmazlıklarının çözümünde görev alan, anlaşmazlıkları halleden, bu hizmeti ücret almadan yapan bir sınıf olarak bilinmektedir⁸⁹. Eski Mısır'da avukatların sadece dilekçe yazarak başvurulara yardımcı oldukları, sözlü savunmalarıyla yargıçların etkilenip yanlış karar vermelerinin önüne geçmek için duruşmalara giremedikleri de kayıtlarda yer almaktadır⁹⁰.

MÖ II bin yılının ortalarında Mezopotamya'da bir başkasına ait bir hukuksal sorunun giderilmesinde görev alma anlamına gelen vekillik kurumuna rastlamaktayız⁹¹. Kerkük'ün 13 km. kuzeybatısında yer alan Yorgantepe'de yapılan kazılarda bulunan bir belgeye göre, bir

⁸⁸ H. Argun Bozkurt, **Hukukun Öyküsü (age 2006)**, Ankara 2006, sh. 21

⁸⁹ Sadi Sağnak – Kemal Boralıdağ, **Avukatlık ve Baro**, Ankara 1939, sh. 1

⁹⁰ Bozkurt, **age.**, sh. 30

⁹¹ Adil Alpman, **Eski Önasya'da “Avukatlık” Müessesesi**, X. Türk Tarih Kongresi, Ankara 1990, sh. 505-509

kimse belli bir ücret karşılığında bir diğer kimseyi mahkeme önünde vekil sıfatıyla temsil etmek görevini üzerine almaktadır.

MÖ II bin yılının ortalarına rastlayan devirde Yukarı Dicle bölgesindeki bu kurumun nasıl adlandırıldığını, örgütünü, koşullarını ve işleyiş tarzını bilemiyoruz. Ancak Mitanni Devleti'nin egemenliği altında bulunan Hurri'lerin o tarihlerde, bugünkü anlamda avukatlık olmasa bile İslam Hukukundaki anlayışa yakın bir biçimde vekillik kavramını bildiklerini ve uyguladıklarını anlıyoruz.

Ancak avukatlık mesleğinin, şekil kazanmaya, belirlenmeye başladığı dönem olarak eski Yunan-Roma uygarlığı kabul edilir⁹². Bunun nedeni belki de yazılı kaynakların bu dönemde yoğunlaşması olarak düşünülebilir⁹³.

2- Antik Yunan'da

Antik Yunan'da hukuk alanına ilişkin kaynaklar Atina şehir devleti hukukuna ilişkindir⁹⁴. Atina'da, modern avukatlık mesleğine benzer bir anlayış M.Ö. 594 yılından itibaren Salon tarafından getirilen reformlarla netleşmiştir. Antik Yunan sisteminin temeli itham sistemi olması sonucu ilk dönemlerde kişilerin yargıç önüne gitme zorunluluğu vardı. Solon Yasası, yargıç önünde kişilerin savunmalarını bizzat yapmasını zorunlu tutuyordu⁹⁵. İtham sisteminin işlevsel amacı vatandaşların yargı sürecine aktif katılmalarıdır. Salon döneminden başlayarak uyuşmazlıklar mahkemelerde görülmeye başlanmıştı. Mahkeme en az 500 Atina vatandaşından oluşuyordu. Her yıl 30 yaşından büyük vatandaşlar arasından 6000 kişilik bir halk

⁹² Farklı bir görüş olarak "Avukatlar, avukatlığın tarihini Antik Yunan'dan başlatmayı severler. Halbuki kölelerden ve vatandaşlardan oluşan site devletlerinde ne gerçek bir yargılama ne de gerçek bir savunmandan bahsedilebilir. Site devletlerinde, önce dilekçe yazmada, sonra sözlü savunmada yardım amacıyla ortaya çıkan ve ücretsiz yapılan avukatlık modelini -antik model olarak nitelenmek daha doğru olacaktır. Yüzbinlerce köle için hukukun, savunmanın olmadığı bir yerde gerçek savunma, avukatlık mesleğinden bahsetmek sanırım gayri ciddi bir tutum olur" Haluk İnanıcı, **21 nci Yüzyılda Avukat ve Baro**,

⁹³ Faruk Erem, **Meslek Kuralları** (Serh 2002), Avukatlık Mevzuatı, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2002, sh. 295

⁹⁴ Doç.Dr. Belkis Konan, **Türk Hukuk Tarihinde Avukatlık Kurumu**, Bilge Yayınevi Ankara, Y 2021, sh.9

⁹⁵ V. Farenga, **Citizen and self in Ancient Greece**, Cambridge Üniversitesi Yayını, 2006, s 36

jürisi (dikesteria) seçilirdi. Bu jüri mahkeme hak ve yetkileri ile yargılama yapardı. Taraflar taleplerini duruşmada kendilerine tanının süre içinde sözlü olarak aktarırlardı. Bu aşamadan sonra zamanla bir akraba veya bir dostun yargılamaya dahil olup taraflara yardım etmeye, tarafların açıklamalarını tamamlamaya başladığını görüyoruz. Uygulamada vatandaşın tamamen çekilerek işini seçtiği kişiye bırakması yahut beraberinde yakın akraba ve arkadaşlarını getirerek savunması, “*Synagore*” denilen bu kişilere bırakması. üçüncü olarak da savunma hazırlayan ve “*Legographes*” (yazıcılar-arzuhalçiler) adını alan yardımcıları bir metin hazırlatarak mahkeme önünde kendilerini bizzat savunma yapmaları ortaya çıktı. “*Legographes*”ler, mahkeme salonunda yer almamakta, müşterine yargılamanın aşamaları ile ilgili tavsiyede bulunmakta, vatandaşın kendini savunması için söylenecek sözleri bir nutuk halinde yazmakta ve bu hizmeti karşılığında ücret almaktadır. Yanlar da bunları ezberleyerek yargıç önünde tekrarlıyorlardı. Legograflar, üslendikleri işi yaparken savunma yazdıkları kişinin toplum içindeki yerine göre onların ifade tarzı ile yazılarını hazırlıyorlardı⁹⁶. Bir örgüte bağlı olarak çalışan bu kişilerle Atina’da avukatlık mesleği şekillenmeye başlamıştır⁹⁷.

Bir süre sonra yanların savunma metinlerini iyi ezberleyememeleri, unutmaları, heyecanlanıp şaşırmaları, istenilen sonucu almaya yetmediği için yardımcıları onların yanında bulunmaya yöneldiler. Daha sonra legograflar, bizzat duruşmalara çıkmaya başladılar ve avukat konumuna geldiler. Suçlananların savunmasını yazan, onlar yerine mahkemelerde yer alıp savunma yapan ve bundan gelir elde eden Demosthenes avukatlık mesleğinin kurucusu olarak ifade edilmektedir⁹⁸.

Antik Yunan’da hitabet çok önemliydi. Duruşmaya her iki yanın yakınları da gelebilirdi. Duruşma başlamadan önce, konuşmacılara davayı kazanmak için heyecan doğurucu hareketlerden kaçınmaları uyarısı yapılırdı. Konuşmacıların hakarete kaçmamaları, acı söz söy-

⁹⁶ Marcel Rousselet, Çev. Adnan Cemgil, **Adalet Tarihi**, İstanbul 1963, sh. 18

⁹⁷ Belkis Konan, age. S. 16

⁹⁸ Bozkurt, **age. 2010**, Ankara 2010, sh. 19

lememeleri, duruşmadan sonra taşkınlık yapmadan çekilip gitmeleri ve etraflarına kalabalık toplamamaları şartı konulmuştur.

Perikles, hukuksal yardım sunma mesleğinde özlü konuşma (belagat) sanatını sokan kimse olarak hatırlanır⁹⁹. Ancak, zamanla sakıncaları görülen hitabet, kısıtlanma yoluna gidilmiştir. Üç saatle sınırlama bunlardan biridir¹⁰⁰.

“Antik model”¹⁰¹ olarak adlandırılan bu uygulamada Dracon ve Solon, mesleğin düzenlenmesi ve disiplinli bir ortamda yapılabilmesi için katı kurallar koymuştur. Ancak, hür kişiler bu görevi yapabiliyordu. Esirlerin böyle asil bir görevi yapmaları mümkün değildi. Ana ve babalarına saygısızlıktan cezalandırılanlar, vatan savunmasına ve bazı yasal görevlere katılmayı reddedenler, ahlaka aykırı işlerle uğraşanlar, sefahat yerlerinde görülenler, miras yoluyla kendilerine kalan serveti lüks içinde tüketenler avukatlık yapamıyordu. Mahcup olmaları nedeniyle kadınların da avukatlık yapması olanaksızdı¹⁰².

3- Roma’da

Roma hukuku, saygın hukukçuların çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır. Romalılara gelene kadar Sümer, Mısır ve Hitit dahil hiçbir uygarlık genelleştirilmiş hukuk kurallarını kullanmamıştır¹⁰³.

Antik Yunan’da ilk dönemlerde geçerli olan, kişinin hakkını yargıç önünde bizzat savunması ilkesi Roma’da da görülmüştür. Roma İmparatorluğunun Krallık ve Cumhuriyet dönemlerinde ayrık durumlar haricinde (vesayet, savaş esiri olma gibi) “Hiç kimse başkası lehine

⁹⁹ Sağnak – Boralıdağ, **age.**, sh. 2

¹⁰⁰ Ejder Yılmaz, **Bir Meslek Olarak Düünden Yarına Doğru Avukatlık**, AÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 1995, S. 44, sh. 1-4

¹⁰¹ İnanıcı, **age.**, sh. 126

¹⁰² Faruk Erem, **Meslek Kuralları** (Şerh 1977), TBB Yayını, Ankara 1977, sh. 2 (Erem, Rousselet’ten alıntı olarak yazdığı bu tümceyi Ankara Barosu Yayını olarak 1995 yılında yayınlanan kitabında çıkartmıştır).

¹⁰³ Belkis Dinçkol, **Eski Önasya Toplularında Suç Kavramı ve Ceza**, İstanbul 2003, sh. 66 “Hukukçular, bir hukuk kuralını yaratmakla, yargıçların kararları derlemenin çok farklı şeyler olduğunu, önceden tasarlanarak konulmuş soyut kurallardan oluşan hukuk sistemlerinin ancak Roma İmparatorluğu’nda ortaya çıktığını kabul etmektedirler. Hukukçulara göre, çalışabilecek her şeyi tek tek maddeler halinde sayarak, her biri için ayrı cezalar saptamak yerine, soyut bir hırsızlık kavramı yaratmak ve cezayı buna göre tayin etmek, hukuk evrimindeki ileri bir aşamadır”.

dava yürütemez -Nemo alieno nomine lege agere potest- kuralı gereği bireylerin bizzat yargıç önüne çıkmaları gerekiyordu¹⁰⁴. Bu durumda Roma'da da yargıç önünde temsil olanaksız olup, tarafların yargıç önünde bizzat bulunması zorunlu idi.

Bireylere, patron olmak sıfatıyla Patrisienler ile patronun en yakın yardımcısı olan Plebisienler duruşmada yardım ederlerdi. Zamanla patronun yanında "advo catus" denilen ve tehlike anında yardıma çağrılan dost anlamına gelen kişiler de bulunmaya başladılar. Savunma görevini yapanlar patron veya daha çok "orator" olarak adlandırılıyordu¹⁰⁵. Orator (hatip) olmak için hukukçu olmaya gerek yoktu¹⁰⁶. Oratorlar, yaptıkları savunma için ücret almazlardı. Advo catus kelimesi, ancak Bizans İmparatorluğu döneminde anlamını değiştirdi ve bugünkü anlamıyla kullanılmaya başlandı¹⁰⁷.

Roma'da avukatlar her hukuk davasına başlamadan önce adaletin gerçekleşmesini sağlayacağını, savunduğu kişinin haklarını eksiksiz savunacağını, dürüstlük yolundan ayrılmayacağını belirterek yemin ederlerdi¹⁰⁸.

MÖ. 17 yılından itibaren Formulaire rejimi zamanında bizzat bulunma zorunluluğu kaldırıldı. Taraflar kendilerini temsil eden bir Cognitor veya bir Procurator görevlendirebildiler. Yardımları zorunlu olmayan bu kişiler, zamanla büyük ücretler almaya başladılar¹⁰⁹. Bunun üzerine Milattan 204 yıl evvel Cincia Kanunu (*la loi de Cincia*) olarak adlandırılan kanun ile savunma ücreti olarak kabul edilen hediye ve bağışlar yasaklandı. Bu yasa amacına ulaşamadı. Çünkü artık avukatın yardımı meslek haline gelmeye başlamıştı. Bundan dolayı yardım karşılığında ücret alınmalıydı.

¹⁰⁴ Seldağ (Güneş) Ceylan, **Roma Hukukundan Günümüze Avukatlık Mesleği ve Etik Kuralları**, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, C. 3, sh. 603

¹⁰⁵ Bozkurt, **age.** 2006, "Oratorlar, şapkalı cübbeler giyerler, müvekkillerinin hediyelerini bu cübbelerinin içine koyarlardı", sh. 68

¹⁰⁶ Levent Kıp, **Avukat Cicero**, Günışığı, İstanbul Mayıs 2003, sh. 46

¹⁰⁷ Özkent, **age.**, sh. 178

¹⁰⁸ Bozkurt, **age.**, sh. 67

¹⁰⁹ "İlk zamanlarda avukatların ücret almaları yasaktı. Ovide'nin şu sözleri tekrarlanırdı: Güzel kadınların güzelliklerini satmaları ne kadar utanç verici ise bir tanığın tanıklığını, bir hakimın hükmünü, bir avukatın yardımını satması da o kadar utanç verici sayıldı." (Erem, **age.**, (Şerh), sh. 299)

Claudius, avukatların ücret alabileceğini, ancak belli bir tavanı (onbin sesteres)¹¹⁰ olacağını yasalaştırdı¹¹¹. Bundan sonra peşin ücret alınmaması yolunda yoğunlaşan görüşler, İmparator Justinien döneminde kalktı ve avukatların peşin ücret almaları kabul edildi. Hatta peşin ücret almayan avukatın çekilme hakkı olduğu dahi benimsendi.

İmparator Justin döneminde ise avukatlar, yavaş yavaş bir araya gelmeye başladılar¹¹². Bu toplantılara “*Ordo*” adı verildi. Daha sonra topluluk halinde örgütlendiler. Örgütlenmenin sonucunda barolar oluştu. Barolar avukatlık kurallarını koydular, alınacak ücreti belirlediler, mesleğe ilişkin hukuk eğitimini hazırladılar¹¹³. İlk zamanları levhaya yazılma tarihine göre en kıdemli olan baro başkanı sayılıyordu. Avukatlar sayı ile sınırlandırılmış idi¹¹⁴.

Böylelikle Roma’da avukatlık meslek haline geldi ve avukatlara patroni yerine advocati denilmeye başlandı. Artık avukatlık onursal bir meslek olmaktan çıkmış, karşılığında para istenilen bir meslek haline gelmiş oldu.

4- Alman Hukukunda

Cermen hukukunda avukatlığın gelişimi eski Yunan ve Roma’dakine benzemektedir. Önceleri burada da bir kişinin kendini yargıç önünde temsil ettirmesi kabul edilmiyordu. Bu ilke, zamanla terk edildi. Yargılamanın sözlü usulde yapılması ve katı şekli kurallar içermesi, usulün bilinmesini ve güzel konuşma yeteneğini gerektiriyordu. Önemli olan, maddi gerçeğin ortaya çıkartılması değil, hangi tarafın daha inanılır açıklamalarda bulunduğuydü.

¹¹⁰ Faruk Erem, **Eski Yunanda ve Romada Avukatlık** (Eski Yunan), ABD, Y. 1976, S. 5, sh. 849

¹¹¹ Payen, **age.**, sh. 41

¹¹² İmparator Justin Yasasında avukatlık mesleğinin önemini ortaya koyan şu sözcükler yer alıyordu: “Davaların şüpheli noktalarını halleden, savunmadaki güçleri sayesinde, gerek ceza ve gerek hukuk davalarında çiğnenmiş hakları koruyan, kaybolmaya yüz tutmuş haklara destek olan avukatların gördükleri iş, kavgaya gitmek, yaralar almak suretiyle babalarını ve vatanlarını kurtarmak için yapabilecekleri hizmetten daha az faydalı değildir. İmparatorluğumuz için savaş yapanların, yalnız zırh gömlek giyen ve kalkan taşıyanlardan ibaret olmadığını takdir ediyoruz. Bu işi, avukatlar da yapıyorlar”. (Öz Kent, **age.**, sh. 181)

¹¹³ Ceylan, **age.**, sh. 605

¹¹⁴ Erem, **age.**, (Eski Yunan), sh. 852

Bu yüzden davalarda yanların yerine konuşan kimseler ortaya çıktı. Bu kişilerin (Vorsprecher veya Fürsprecher) söyledikleri, yararına konuştukları kişilerin onayı ile geçerlik kazanıyordu. Bu kişiler sadece yanların sözcüsü konumunda oldukları için davanın tümünde değil, tek bir celsede görev yapıyorlardı. Görev parasız yapılıyor, bir yurttaşlık görevi sayılıyor ve keyfi olarak reddedilemiyordu. Geçerli bir neden olmadan görevi reddedeni yargıç cezalandırabiliyordu. Ancak, o davada müdafilik yapmayacağına dair daha önceden yemin ettiğini kanıtlayanlar, daha önce benzer bir davada müdafilik yapmadığı için yeterli bilgisi olmayanlar, müdafî olmasını önerenin karşı yanıyla akrabalığı, komşuluğu ve yakınlığı olanlar müdafiliği kabul etmeyebiliyordu¹¹⁵.

Evlilik dışı olanlar ve yalan yere yemin edenler dahil olmak üzere, yasal haklarını yitirmiş kişiler, din adamları, kadınlar, küçükler, dinsizler, hıristiyan olmayanlar, sağır-dilsizler ve akıl hastaları müdafilik yapamıyordu. Ayrıca bir davada müdafilik yapan kimsenin, aynı davada tanıklık veya jüri üyeliği yapması da mümkün değildi. Savunduğu kişiye gereği gibi savunma yapmayarak zarar veren müdafîye, verdiği zarar aynen veya ceza olarak iki katı tutarında ödetiliyordu.

8. yüzyılda ortaya çıkan bu “hatiplik” durumu, Ortaçağ sonlarına doğru “tavsiyeciliğe” dönüşüp, para karşılığı yapılan bir meslek haline geldi¹¹⁶.

On beşinci yüzyıldan sonra Cermen hukukunda, kilise hukukunun etkisiyle engizisyon yargılama sistemi yaygınlaştı, iddia ve savunmanın önemi azaldı. İtiraf, yargılamanın asıl amacı olmaya başladı. İşkence yaygınlaştı. Dolayısıyla müdafî gereksiz görülmeye ve istek halinde müdafinin yardımına başvurulmaya başlandı.

1775 tarihli Avukatlık Kanunu’nda avukat adıyla anılan avukatlar hakkındaki düşünceler iç açıcı değildi. Kanunda yer aldığı gibi “Kimse ülkede dava almak için dolaşmaya, çiftçileri zorlamaya, onlarla birlikte içki alemine katılmaya kalkmasın. Her memur... böyle biriyle

¹¹⁵ Centel, **age.**, sh. 27

¹¹⁶ Nejat Aday, **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları**, İstanbul 1994, sh. 23

karşılaşırsa... avukatı tutuklamalıdır. Eğer bir avukat veya dava vekili, halkı mahkemeye mürura uğramış uyuşmazlıkları getirerek fuzuli yere vaktini almaya tahrik ederse, kral bunları affetmeyecek, asacak ve daha da iğrenç hale getirmek için bir köpeği de öldürterek yanına astıracaktır.” Toplumsal saygınlığın yüksek olmadığı, avukatlara cübbe giyme zorunluluğu getiren 1726 tarihli Friedrich Wilhem’in Hükümet Kararnamesi de göstermektedir. “Biz düzenlemekteyiz ve herkese emretmekteyiz ki, avukatlar dizlerini kapayacak uzunlukta siyah manto giymelidirler, böylece bu dolandırıcılar uzaktan tanınır ve onlardan korunmak mümkün olur.” Bu açıklamalar, avukatların o dönemde karanlık bir zümre olarak algılandıklarını aksettirmektedir. Sağlam bir mesleki imajı olmayan, hukuk eğitimi almamış hukukçular, her yeri dolaşan ve okuma yazması olmayan insanlara ücret ödemeleri karşılığında mahkemedeki uyuşmazlıklarında veya idare önünde hizmet sunmakta idiler¹¹⁷.

Ancak bu durum, zamanla değişikliğe uğramış, oluşan hukuk devleti ilkesi, temel hakların gelişimi ve özellikle çalışma özgürlüğüne uyumlu olarak serbest avukatlık anlayışı ortaya çıkmış ve 1878 tarihli Avukatlık Kanunuyla imparatorluk düzeyinde uygulama alanı bulmuştur¹¹⁸. Kanuna göre avukat, Devlete ve yargısal denetime bağımlı olarak görev yapıyordu. Her avukat, doğal olarak bir baronun üyesi oluyordu. Barolar, kamu hukukuna tabi bağımsız tüzel kişi olarak kabul ediliyordu. Kural olarak Bölge Mahkemeleri nezdinde kuruluyordu. Avukatlar üzerinde denetim ve disiplin güçleri vardı. Avukatlar, baronun kararlarına özel olarak kurulmuş Avukat Mahkemesinde itiraz edebiliyordu. Barolar, Devletin hukukilik denetimi altında faaliyet gösteriyordu.

1959 yılında yürürlüğe giren Federal Avukatlık Kanunu, avukatlığı açık bir şekilde yargının bağımsız bir organı olarak tanımlamıştır. Yasaya göre avukat, mesleki faaliyetini serbest olarak yerine getirmekte, ancak ticari faaliyet olarak kabul edilmemektedir.

¹¹⁷ Ekkehard Becker-Eberhard, **Avukatlık Meslek Hukuku'nun Almanya'daki Değişimi**, 21. Yüzyılın Usul Hukuku Sorunları, C. 1, İstanbul 2003, sh. 1

¹¹⁸ Teoman Oğuzhan, **Türk Alman Hukukunda Avukatın Hukuki Konumu**, İstanbul Barosu Dergisi, Y. 2002, C. 76, S. 2, sh. 399

Güncel kurallara göre Almanya'da avukatların görevleri dört ana başlıkta toplanmaktadır. Birincisi, bireylere danışmanlık görevidir. İkincisi, adli yükü hafifletme görevidir. Üçüncüsü, derdest davalarda dilekçe verme ve beyanda bulunma görevidir. Bu görevin kapsamında avukat, hukuku bilen kişi olarak belli yöntemleri kullanarak davayı yürütmektedir. Yine bu görevin kapsamında adli yargılamada süzme görevi yapmaktadır. Gereksizleri ayıklamakta, yargılama aşamasında nesnel olmayanların tartışılmasını önleyerek katkıda bulunmaktadır. Son görev, derdest davalarda yargılamanın kontrolü görevidir. Avukat, yargılamanın temel hukuk kurallarına uygun gerçekleşmesini denetleyerek adil yargılanmaya katkıda bulunmaktadır.

5- İngiliz Hukukunda

Eski Yunan ve Roma uygarlığı içinde çağın koşullarına göre ortaya çıkan, temelinde itham sistemi yatan hukuk, Cermen Hukukunda örneklemediğimiz gibi ortaçağda dinin etkisiyle tahkik sistemine dönüşmüş ve engizisyon dönemi başlamıştır. Bu dönemde yargıç kürsüde tarafsız olarak oturan, tarafların sav ve savunmalarına bağlı kalan, gerçek adaleti sağlamak için bir hakem görevi yapan yargıç olmaktan çıkmış, bağınaz ve tutucu düşüncenin dar kalıpları içinde hem suçlayan ve hem de yargılayan kişi konumuna geçmiştir. Böyle bir ortamda savunma diye bir meslek olamayacağı kuşkusuzdur.

Kıta Avrupasında yaşanan bu mesleki gerileme, İngiltere'de görülmemiştir. İngiltere'de Eski Yunan ve Roma'nın suçlama (itham) sistemi korunmuş ve Magna Carta ile beraber günümüzde de etkin olan hukuk görüşleri uygulanmaya başlanmış, kendini sürekli yenileyerek üstün hukuk ilkeleri yaratılmıştır¹¹⁹. Magna Carta ile ortak hukuk (Commonlaw) kavramının yerleşmesinin yanı sıra mahkemelerin belirli yerlerde ve devamlı faaliyet göstermesi de kabul edilmiştir.

İngiltere'de avukatlık, on birinci yüzyıldan sonra başlamıştır¹²⁰. Hiçbir ehliyet koşulu aranmadan çalışan ve dava vekili olarak adlandırılan kişiler, taraflara hukuki yardım yapmakta idiler. Herkes işi ve dava-

¹¹⁹ Namık Kemal Yalçinkaya, **İngiliz Hukuku**, Ankara 1981, sh. 145

¹²⁰ Özkent, **age.**, sh. 230

sı için dilediği kişiyi seçebiliyordu. Yüzyıllık bir gelişme süreci içinde dava vekilleri mesleki gelişmelerini tamamladılar ve 1340 yılına doğru İngiltere’de avukatlık, meslek haline gelmeye başladı. Bu tarihlerde dava vekillerinden bir bölümü davanın hazırlığını yapıyor ve mahkeme önüne getirilmesini sağlıyordu. Bunlara “Attorney” adı veriliyordu. Bu grubun yanında “Barrister” olarak adlandırılan ikinci grup dava vekilleri ise, duruşmalara katılıyor ve davanın mahkemedeki yargılama aşamasında görev yapıyorlardı. Ayrıca Barrister’ların içinde daha kıdemli ve eski olanlara “Serjeant” unvanı veriliyor ve bunlar Ortak Hukuk Mahkemelerinde yüksek dereceli bir sınıflı oluşturuyorlardı.

Böylelikle o tarihlerde bir tarafta Serjeant ve Barrister adı verilen kişiler diğer tarafta Attorney denilen kişilerden oluşan iki ayrı statüde meslek mensupları bulunuyordu. XV. yüzyılda, Solicitor denilen ve Attorney’leri andıran görevliler ortaya çıktı. XVIII. yüzyılda Serjeant ve Attorney isimli görev, unvan ve ayrımlar kaldırıldı ve bugün de uygulanan Barrister ve Solicitor biçimindeki ikili ayırım ortaya çıktı¹²¹.

Barrister’lar daha ayrıntılı bir eğitim alan “uzman avukat” sıfatıyla dava taraflarına hukuksal görüş, kanaat ve değerlendirmelerini aktarmak ve davayı mahkemede yürütmek şeklinde görev yaparlar.

Solicitor’lar ise bağımsız bir avukattır. Yalnız başına ya da diğer Solicitor’larla birlikte vekil edenlerine hukuki ya da ticari konularda danışmanlık yaparlar. Müvekkilleri için taşınmazlarla ilgili işlemleri yapar, sözleşmeler, vasiyetnameler hazırlar, tereke yönetimini üstlenir, onlara vergi, rekabet, sigorta ve ortaklıklarla ilgili konularda danışmanlık yaparlar¹²². Bu görevlerinin yanı sıra dava tarafları ile doğrudan bağlantı kurarak her konuda hukuksal yardım yapan, görüş ve kanaat bildiren, davaların yasal hazırlıklarını yapan ve açılacak bir davada Barrister’la bağlantıyı kuran, çoğunlukla ortak bürolarda şirketleşerek çalışan, mahkemeler tarafından denetlenen “genel hukuk danışmanı” olarak nitelenecek tarzda çalışan hukukçular olarak faaliyet göstermektedirler¹²³.

¹²¹ Şebnem Akipek, **İngiltere’de Hukuk Öğretimi**, Hukuk Öğretimi Sempozyumu, Ankara 1993, sh. 46

¹²² Arzu Oğuz, **Karşılaştırmalı Hukuk**, Gazimağusa 2001, sh. 122

¹²³ Feyzan H. Şehirli, **İngiltere’de Avukatlık Mesleği**, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1996, S.3, sh. 439

6- Fransız Hukukunda

Fransa, Roma İmparatorluğu tarafından istila edildikten sonra, önce Roma adaletini tanımıştır. Roma İmparatorluğunun yıkılışına veya Ortaçağ başlangıcına kadar Roma Hukuk sistemindeki yöntemlerle yapılan avukatlık, Ortaçağın karanlıkları içinde kaybolmuştur. Derebeylik (feodalite) döneminde derebeylerin yetkilerini devrettiği “pivot” veya “bailli” adı verilen kişiler yargılama yapıyor, ancak bunlar da belli yerlere danışarak karar verebiliyorlardı. Bir yandan da din mensuplarını hukuk ve ceza konularında yargılayan kilise mahkemeleri bulunuyordu. Kilise mahkemeleri, zamanla yetkilerini genişleterek kişi hukuku ile ilgili konularda da yargılama yapma yetkisini aldılar.

Daha sonraları krallık dönemleri başladı. İhtilale kadar Roma Hukuku kurallarının ağırlıklı uygulandığı bir dönem yaşandı. Bu gelişme içinde avukatlık mesleği de ancak 1200’lü yılların sonlarında canlanmaya başlamış ve kısa bir süre sonra avukatların örgütlenmesi kararlaştırılmıştır¹²⁴.

1274 yılında Philippe le Hardi, avukatların yemin etmesini öngören bir emirname yayınladı. Emirnameye göre, yeminin her yıl yenilenmesi gerekiyordu¹²⁵.

1340 yılında avukatlar levhası oluşturulmaya başlandı. 1344 yılında Kral Philippe VI, avukatların levhasının hazırlanmasını yasalaştırdı. Mesleği yapacakların kaydolması zorunlu olan levhaya başvuracaklarda belli nitelikler aranmaya başlanmış ve mesleki sınavdan geçme ön koşul olarak kabul edilmiştir. Yine bu dönemde avukatların adalete aykırı buldukları davaları almamaları, dolambaçlı yollardan kendilerine çıkar sağlamamaları gibi etik kuralların uygulandığı, mesleğin gerekleriyle bağdaşır olmayan davranışlarda bulunanların barodan çıkarıldıkları da görülmektedir¹²⁶.

¹²⁴ Orta Çağ’da avukatların bir derneği bulunuyordu. Bu dernek, Paris Parlament’in küçük bir şapelinde toplanırdı. Bu derneğin başkanı bayram törenlerinde, elinde bir baston taşırdı. Bugün baro başkanlarına verilen “batonnier” adı buradan gelmektedir (Roussalet, **age.**, sh. 48).

¹²⁵ Payen, **age.**, sh. 42

¹²⁶ Roussalet, **age.**, sh. 48

1344 yılında staj kurumu oluşturulmuş ve avukatlar üç sınıfa ayrılmıştır¹²⁷. Müşavirler -conciari- (bunlara mahkemeler hukuki konuda danışıyorlardı), Avukatlar -Advocati- (mahkemelerde iddia ve savunma yapanlar) ve stajyerler (Naviler).

Fransız İhtilali avukatlık mesleğine büyük darbe vurmuştur. 1790 yılında Baro kaldırılmıştır¹²⁸. 1810 yılında avukatlardan nefret eden Napolyon zamanında yeniden kurulmuştur¹²⁹.

Fransa'da bugünkü baronun temelleri 20 Haziran 1920 tarihli kararname ile atılmıştır.

7- İslam Hukukunda

İslam hukuku 6 ve 7 nci yüzyıllarda şekillenmeye başlamıştır. İslam dini, inanç ve ibadet ile ilgili kurallar yanında dünya işlerini kapsayan kuralları da içeren bir dindir¹³⁰. Şeriat¹³¹ adı verilen İslam Hukuku, İslam dininin temel kaynaklarından yola çıkılarak oluşturulmuş hukuk sistemidir.

İslam hukuku kapsadığı alana göre farklı adlar taşıyan bir çok dala ayrılmıştır. Bunların başlıcaları, ibadetlerin yerine getirilmesiyle ilgili sorunlarla uğraşan ibadet, her türlü alışveriş, borç mülkiyet ve mirasla ilgili konuları kapsayan muamelat, evlenme, boşanma ve aile ilişkileriyle uğraşan münahakat ve müferekat, ceza hukuku ile ilgili ukubat, kamu hukukuyla özellikle yönetim hukuku, devletler arası hukuk ile ilgili siyer, ahlak ve toplum görgü kurallarıyla ilgili konuları kapsayan adaptır¹³².

¹²⁷ Erem, **age.**, (Şerh 2002), sh. 301

¹²⁸ 1790 tarihli Kararname'nin 10. maddesi ile yapılan kaldırma "Avukat adı verilen ve ne topluluk ne de bir heyet olmayan kanun adamları, vazife sırasında hiçbir özel giysi giymeyeceklerdir". (Özgent, **age.**, sh. 191)

¹²⁹ Baronun Yeniden Kuruluşuna İlişkin Kanun'un 24. maddesi "Lisans diplomasını veya üniversite tasdiknamesini hükümet komiserine ibraz ile kaydettirmedikçe hiçbir kimse mahkemelerde avukatlık ve temyiz mahkemesinde avouelik edemeyecektir". 29. maddesi ise "Mahkemeler nezdinde avukatlık edenlerin bir levhası yapılacaktır". (Özgent, **age.**, sh. 195)

¹³⁰ Halil Can - Semih Güner, **Hukukun Temel Kavramları**, Ankara 2001, sh.74

¹³¹ Bozkurt, **age 2006**, sh. 76 "Şeriat, ilke olarak, kamusal ve özel yaşamda, her şeyi yönetir ve değiştirilemez"

¹³² Bozkurt, **a.g.e 2006**, sh. 76

Bu kurallardan mumelat dalının bir bölümü vekaleti oluşturmaktadır. Buradaki vekalet; almaya, satmaya, nikaha, icara vekalettir. Vekaletin bir boyutu da husumete vekalettir. Husumete vekaletin bir başka adı, davaya vekalet olup, davalarda mahkemelere şahıslar adına katılan kişilere “*dava vekili*” denilir. O dönemde dava vekili, bugünkü gibi kamusal hizmet yapan bir yasa adamı değildi. Yaşı ve akıl yetenekleri yeterli olan ve hatta olmayan herkes vekillik yapabiliyordu. Arzuhalçileri bir yana koyarsak Türkiye’ ilk avukatın adı, Müvezzir veya Ayak Kavafıdır. Üzülerek de olsa bunu belirtmeye mecburuz Karamanlı tip¹³³ de denilen kişilerden armağan kalan bu kötü adı değiştirmek için Türk adliyesi ve avukatlığı çok uğraşmıştır¹³⁴

İslam Hukukunda Müslümanlar arasında çıkan uyuşmazlıkları çözmekle görevli olan organa “*şer’i mahkeme*” burada yargıç olarak görev yapan kişiye “*kadı*” denir. Kadılar her iki tarafı dinler, olayın oluş şekline şer’i hükümleri uygulayarak karar verirler¹³⁵.

Kadı önünde yapılan yargılamada gıyap müessesesi yoktur. Bir hukuk davasının taraflarından biri kadının huzuruna gelmezse onun gıyabında duruşma yapılmazdı. Onun için kadı, mahkeme huzuruna gelmesi veya getirilmesi mümkün olmayan davanın taraflarına daha sonraları muhızır adı verilen vekil tayin ederdi. Kadının tayin ettiği vekilin müvekkiliyle bağlantısı ve ilişkisi olmadığı için, doğal olarak davaya ait olguları ve hukuki nedenleri bilemediğinden davayı savunması olanaksızdı. Yapmakla görevli olduğu tek iş, karşı tarafın iddialarını inkardan ibaretti. İddiası vekil tarafından inkar olunan taraf, her sözünü kanıtlamaya zorunlu tutulurdu¹³⁶.

¹³³ Av. Ali Haydar Özkent, Avukatın kitabı, 1940, İstanbul Arkadaş Basımevi, sh.1. Karamanlı tip avukatlar, Konya’nın Karaman kazasında doğmuş ve oradan çıkarak avukatlığa başlamış olanlar değildir. Eski müvezzirlerden bir çoğunun Karamandan ve İncesu’dan çıktıkları malum olmakla beraber, Türk avukatlığı tarihinde tezvirle işe işe başlamış, ruhları ve kafaları tezvirle yoğurulmuş, ilimden ve adalet duygusundan ve doğruluktan uzak, gözlerinin önünde yalnız kavga ve münazaa ve onun zamanında para ve mürabah parıldayan utanmaz, cahil ayak takımlarının hepsine birden verilmiş bir addır. Bunlar avukatlığı bazirganlıkla karıştırır ve pis bir iş adamının yapacağı ve hatta yapamayacağı her işi üzerlerine alır ve yapar süssüz verirlerdi.

¹³⁴ Özkent, age. sh.1.

¹³⁵ Bozkurt, a.g.e 2010, sh. 21

¹³⁶ Saffet Nezih Bölükbaşı, **Ülkemizde Avukatlık ve Savunma**, TBB Dergisi, Ankara 1988, S. 1, sh. 33).

III- ÜLKEMİZDE AVUKATLIK

1 - Tanzimat Dönemine Kadar

Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat'a kadar olan dönemde şeriat hukuku uygulanıyordu. Tek yargıçlı Şeri mahkemelerde yargıçlık yapan kadılar¹³⁷ her iki tarafı dinler, olayın oluş şekline şer'i hükümleri uygulayarak karar verirdi. Bu sistemde “avukatlık” kurumu bulunmamaktadır¹³⁸. Her ne kadar bu dönemde mahkemelerde kadıya yardımcı olan bazı görevliler bulunmakla birlikte, doğrudan tarafların haklarını savunma amacıyla yargılama sürecine katılan kişiler var olmamıştır¹³⁹.

Tanzimat'la başlayan “yasalaştırma” hareketlerine kadar İslam Hukukunda görülen vekalet ilişkisinin geçerli olduğu bu dönemde, “husumete vekalet veya farklı bir deyişle “mürafaaya vekalet” kavramları ile davacı veya davalının bir şahsı kendi adına davada taraf olmak üzere vekil tayin etmesi mümkün olmuş, vekilin belli niteliklere sahip olması şartı aranmamıştır. Bu dönemde geniş anlamda savunma, yargının kurucu öğesi olarak kabul edilmemiştir.

Esasen şer'i mahkemede, savunma ve temyiz gibi hukuk kurumlarına yer verilmediği için avukatlık kurumunun bulunmaması da doğaldır. İstisnai bir temyiz yargılaması olarak “Divanı Hümayuna gidilebilmesi” ise klasik temyiz yargılaması ile bir ilgisi yoktur. Bu nedenle fıkıh içinde yer alan “vekillik” kurumu bildiğimiz avukatlık olarak da değerlendirilmez.

¹³⁷ Kadılar, bugünkü hakimlerden daha geniş yetkileri olan Osmanlı dönemi hakimidir. Kadı, şer'i ve hukuki hükümleri tatbik edici demek olup aynı zamanda hükümetin emirlerini de yerine getiren bir makamdı. Kadılar, medrese tahsili görüp icazet alanlardan (diploma alan) tayin edilirdi. Medreseden çıkıp kazasker divanına mülazemet edenler, müderris olmak isteyip kadılık etmek isterlerse doğrudan doğruya kaza kadılıklarına tayin edildikleri gibi bir müddet müderrislik edip sonra kadı olmak isteyenler de müderrisliklerinin derecesine göre kaza, sancak veya eyaletlerden birinin kaza kadısı olurlardı (Bozkurt **a.g.e.** 2010, sh. 32)

¹³⁸ İnanıcı, **age.**, sh.125

¹³⁹ Seda Örsten Esirgen, **Tanzimattan Cumhuriyete Avukatlık**, AÜHFD, 63/4, Y.2014, sh.739

Bu dönemde avukatlığa benzer bir işlevi arzuhalciler yerine getiriyordu. Zamanla ortaya çıkan bozulmalar nedeniyle arzuhalci-başının başvurusu üzerine 1660 yılında bir resmi yazı (rüüs) ile mesleğe ilişkin ilk yazılı kurallar konulmuştur. Bu fermanla arzuhalci diye adlandırılan kimselerin çalışmalarına izin verildiğini görmekteyiz¹⁴⁰.

Hazinenin ve halkın haklarını korumak için yürütmeye yapılacak başvuru belli bir şekle tabi idi¹⁴¹. O dönemde herkes arzuhal yazamaz ve her yazılan arzuhal kabul edilmezdi. Ayrıca, arzuhallerin şer'i kurallara uygun olması zorunluydu. Arzuhalcilerin de bilgi sahibi olması ve şer'i hukuku bilmesi aranıyordu. Ayrıca arzuhalcilerin ırz ve namus sahibi, toplum huzurunu bozmaktan çekinen, halkın güvenini sarsacak hareketlerden çekinen, doğru tanınan kişiler olması gerekiyordu¹⁴².

Arzuhalci, kendisine başvuran kişinin yazdırmak istediği konuyu inceler, öncelikle yürürlükteki yasa ve kurallar açısından hem kendisi hem de yazdıran kişi açısından bir sakınca olup olmadığına karar veririrdi. Bundan sonra önceden belirli bir şablona göre istek yani arzuhal kağıda geçirilirdi. Yazıda konuşma dilinden farklı bir üslup olan “resmi kitabeit” ile arzuhal yazılırdı¹⁴³.

Evliya Çelebi'nin “*esnafı yazıcıyan*” diye bahsettiği bu mesleğe herkesin girmesi mümkün değildi. Cami avlularında ve resmi dairelerin yakınlarında çalışan, halkın devletteki işi nedeniyle yapacağı başvuruyu kaleme alan arzuhalciler, Yeniçeri Ocağı zabitleri tarafından yetiştiriliyorlardı. Arzuhalci olmak için, o günkü deyim ile çile çekmek (ocaktan yetişmek) gerekiyordu. Çavuş emini veya ocak katibi tarafından seçilen arzuhalci, arzuhalci başının denetiminde ve “*izin teskeresi*” olarak işyeri açabilirdi¹⁴⁴. Ferman ile arzuhalciliğin o ta-

¹⁴⁰ Özkent, *age.*, sh. 47

¹⁴¹ Ali Galip Taş, *Bizim Tarih*, İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul 1931

¹⁴² Çelik, *age.* (savunma), sh. 39

¹⁴³ Turan Tanyer, *Eski İstanbul'da Arzuhalciler*, TBBD, S. 53, Yıl 2004, sh. 271

¹⁴⁴ Padişahın bugünün Adalet Bakanı olarak kabul edilen Çavuşbaşına yazdığı yazıda; cami avlularında dükkanlarda faaliyet gösteren yazı yazma üslubunu ve miri hukuku bilmeyen bazı kişilerin men edilmesini istemekte ve ayrıca bu görevi yapacak kişilerin arzuhalci başı veya Divanı Hümayun Çavuşları ocağı tarafından seçilmesini, yetiştirilmesini ve izne bağlandıktan sonra çalışmalarına izin verilmesini, izin belgesi olmayanların derhal men edilmesini, yetkisi olmadığı halde

rihlerde devleti ve halkı ilgilendiren bir meslek olarak görülmesi ve bir düzen altına alınmak istenmesi önemli bir konudur. 1762 yılında çıkarılan bir fermanla başlayan bu dönemde 1876 tarihli Dersaadet Dava Vekilleri Cemiyeti Nizamnamesi ile bu meslek erbabına resmen Dava Vekili adı konulmuştur¹⁴⁵. Bu durum yasal anlamda 1865 yılına kadar sürmüştür. Ancak yasaklanmasına rağmen arzuhalciliğin farklı bir anlayış içinde günümüzde de faaliyet gösterdiğini belirtmekte yarar görüyoruz.

Osmanlı İmparatorluğunda arzuhalcilerin dışında bir de davalara giren dava vekilleri vardı. İslam hukukunda incelediğimiz duruşmalar da bulunma veya vekille temsil edilme (gıyapta duruşma yapılamaması) zorunluluğu, dava vekillerini ortaya çıkartmıştır. Ülkemizde hukuk öğreniminin olmadığı dönemlerde bu konuda görev alacakların şer’i hukuku bilmesi, fıkıh kitaplarını ve fetvaları incelemesi gerekli idi. Önceleri halkın saygı duyduğu ve hatırı sayılır kişiler arasından yapılan seçim, zamanla okuma yazmanın bilinmediği o dönemlerde, bu koşulları taşımanın adeta olanaksız olması karşısında uzun süre kadının yanında çalışmış, işin girdisini çıktısını öğrenmiş “*muhzir*” denilen kişilere verilmeye başlanmıştır. Mahkemeye gidemeyen veya gittiğinde kendini kadının huzurunda savunamayacak olan kimseler muhziirlere başvurmaya başlamışlardır.

Bu muhzirlerin yanında, “*ayak kavafi*” veya “*kağıt kavafi*” adı verilen kimseler kadiya işi düşenlere yardım etmeye başlamışlardır. Çoğu Karamanlı, Niğdeli ve İncesulu Rumlardan olan, İstanbul’da bakkallık yapan bu kişiler, alış-veriş nedeniyle tanıdıkları kadı veya mahkeme başkatibine yakınlıkları nedeniyle mahkemelerde iş takip etmeye yönelmişlerdir. Kadıdan iltimas sağlamak için ücret karşılığı iş takibini üstlenip adliyede dolaşan, kendine dava vekili görünümünü veren bu kişilere yazihaneleri olmadığı ve ayakta dolaştıkları için “*ayak kavafi*” veyahut cepleri iş takibine yönelik notları içeren kağıtlarla dolu olduğu için “*kağıt kavafi*” denilmiştir¹⁴⁶.

çalışmakta ısrar edenlerin emre uymaması nedeniyle pek şiddetli ceza ile cezalandırılacakları duyurulmaktadır (Fermanın tam metni için bkz. Özkent, **age.**, sh. 48).

¹⁴⁵ Özkent, **age.**, sh.1.

¹⁴⁶ Saffet Nezihî Bölükbaşı, **Söyleşi**, Ankara Barosu Dergisi, Ankara 1982, sh. 71

Gıyap müessesesinin bulunmaması nedeniyle kadının mahkeme mübaşirini veya bir başkasını (vekili muhassar) gaibe vekil tayin ettiği, mahalle bakkallarının mahkemelerde iş takip ettikleri Tanzimat'a kadar olan bu dönemi, Türk avukatlığının başlangıcı olarak kabul etmek mümkün değildir.

2- Tanzimat Döneminde

Tanzimat öncesi Osmanlı İmparatorluğunda din kurallarına dayalı şeriat hukuku ile padişah fermanlarında yer alan laik nitelikli hukuk bir arada görülmüştür. Ancak, padişah fermanlarının da din kurallarına aykırı olmadığına yönelik şeyhülislam fetvasına dayandırılması olgusu nedeniyle toplumun dinsel kökenli hukuk kurallarıyla yönetildiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu hukuk sistemi ile idare edilen imparatorluk, bir yandan ülkenin genişlemesi, bir yandan ekonomik gelişmeler ve din kurallarının gevşemesi ile toplumsal gereksinimleri karşılayamaz hale gelmiştir. Öte yandan matbaanın kabulüyle başlayan çağdaşlaşma hareketlerinin artan ivmesi, İmparatorlukta yaşayan azınlıkları koruma amacıyla yapılan dış baskılar, batılılaşma olarak adlandırılacak yeni bir dönemi başlatmıştır.

03.11.1839 yılında okunan, Tanzimat Fermanı adı verilen belge ile padişah, Müslüman halka tanınan hakların, Müslüman olmayan tabaya da tanınacağını, toplumun emniyetinin, mülkiyetinin, can, mal, ırz ve namusunun korunması için yasalar yapılacağını vaat etmiştir¹⁴⁷. Bu Ferman ve 28.02.1856 yılında çıkarılan Islahat Fermanı¹⁴⁸ Türk avukatlığının ve baroların oluşumunda ilk basamak olarak kabul edilmektedir.

Batıya yönelmenin, hukukta reform ve laikleşme hareketlerinin başlangıcı sayılan Tanzimat Fermanı'nı 1840 yılında çıkarılan Ceza Kanunu izlemiş, 1851 yılında "*Kanunu Cedit*" isimli yeni bir ceza yasası

¹⁴⁷ Halil İnalçık/Mehmet Seyitdanlioğlu, **Tanzimat Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu**, 2006 Ankara, sh. 1

¹⁴⁸ İnalçık/Seyitdanlioğlu, **age.**, sh. 5

yapılmış, 1856 yılında Islahat Fermanı ilan edilmiş, aynı yıl Fransadan aktarılan Ticaret Kanunu yürürlüğe konulmuş, 1869 yılında ticaret mahkemeleri kurulmuştur. Yine 1869 yılından itibaren yazılmaya başlanan Mecelle kısım kısım uygulamaya geçirilmiş ve 1876 yılında tümüyle yürürlüğe girmiştir.

Ülkede görev yapan şeriye mahkemeleri, konsolosluk mahkemeleri ve azınlık mahkemelerinin yanı sıra getirilen yeni hukuk kurallarının uygulayacak nizamiye mahkemeleri kurulmuş, buralarda uygulanacak hukuk ve ceza yargılama hukukları kabul edilmiştir.

Görüldüğü gibi Tanzimat ile başlayan batılılaşma hareketleri etkisini en fazla hukuk alanında göstermiş, kısa zamanda ve genellikle aktarma yoluyla başka ülkelerden alınan yasalarla, mahkeme örgütleriyle batıda görülen yargı sistemi ve kuruluşları ülkemizde de oluşmuştur.

Hukuk yaşamındaki bu yenileşme ve çıkarılan yasaları, şeriat hükümleri ile karar veren kadılar eliyle uygulamak mümkün olmadığından, bir yandan şer'iye mahkemelerine yargıç yetiştirme amacıyla eğitim çalışmalarına başlanmış, diğer yandan da yeni yasaların uygulamasını yapabilecek hukukçuları yetiştirebilmek için hukuk eğitimi başlatılmıştır.

İlk çalışma 1854 yılında Abdülmecit'in Şeyhülislamı Meşrebzede Mehmet Arif Bey tarafından, şeri hukuk alanında eğitim yapacak yüksek okul olan, Muallimhane-i Nüvvab açılmasıdır. Bu okul, 1885'te Mekteb-i Nüvvab'a, 1908 tarihinde de Mekteb-i Küzat'a dönüştürülmüştür. Bir yıl sonra adı Medreset-ül Küzat olarak değiştirilen okul 1924 yılında şeriye mahkemelerinin feshedilmesiyle kapatılmıştır¹⁴⁹.

İkinci çalışma 1870 tarihinde devlet tarafından açılan Divan-ı Ahkam-ı Adliye Kavanin ve Nizamet Dersanesinin kurulmasıdır¹⁵⁰

Üçüncü çalışma 1874 yılında Galatasaray Lisesi'nde (Sultanisinde) Mektebi Hukuk-i Sultani nin açılmasıdır. Hukuk eğitimi veren birimin yanı sıra Fen ve edebiyat şubeleri bulunuyordu. 1877 yılında yeni yargı

¹⁴⁹ Çelik, **age.** (savunma), sh. 41

¹⁵⁰ Belkis Konan, **age.** Sh.84

sisteminin gereksinimi olan bilgilerle hukukçu yetişmesi amacıyla Lisenin içinde Mektebi Hukuki Sultani isimli bir hukuk okulu açıldı. Bu okulda Fıkıh, Roma Hukuku, Ticaret Hukuku, Mecelle, İdare Hukuku, Hukuk Tarihi, Ceza Hukuku, Medeni Yargılama Hukuku, Hukuk Başlangıcı ve Uluslararası Hukuk dersleri okutulmaya başlandı.

Derslerin Fransızca oluşunun olumsuzluğu ve daha iyi bir hukuk eğitimi için yer darlığı ve hocalara ücretlerinin ödenememesi sorunlar dikkate alınarak 1981 yılında kapatıldı

Dördüncü çalışma 17 Haziran 1880 tarihinde Adliye Bakanlığı bahçesinde faaliyet gösterecek olan hukuk okulu açıldı. Mekteb-i Hukuk adıyla kurulan İstanbul Hukuk Okulu, ülkemizin ilk hukuk fakültesidir¹⁵¹. 17 Haziran 1880 tarihinde kurulan bu okulun kuruluşu, avukatlığı hukuk okulunu bitirenlere hasretmesi nedeniyle, konumuz için çok önemli bir tarihtir¹⁵².

Bu çağdaşlaşma hareketleri dava vekilliği konusunda da kendini göstermiştir. Tanzimat ve Islahat Fermanları doğrultusunda çıkarılan kanunlar ve tüzükler, doğrudan ve dolaylı olarak dava vekilliğine yönelik düzenlemeler getirmiştir.

Tarih sırasıyla, Ceza Kanunu (1858) sır saklama konusunda, Ticaret Mahkemeleri Usulü Tüzüğü (1862) vekalet konusunda¹⁵³, Danıştay Tüzüğü (1870) vekilliğin gerekliliği ve kabulü konusunda¹⁵⁴, Mecellede¹⁵⁵,

¹⁵¹ Selma Baktır, **Türkiye’de Hukuk Eğitimi ve Geleceği**, TBB Faruk Erem Ödeülleri, 2005 Ankara, sh. 267

¹⁵² Hukuk Okulu Tüzüğü’nün 32. maddesi; “Okuldan diploma almış öğrencilerden dava vekilliği yapmak isteyenler, nizamiye mahkemelerine dinleyici olarak bir yıl devam etmeleri halinde vekillik ruhsatına hak kazanacaklardır”. (Özkent, **age.**, sh. 62)

¹⁵³ Madde 28 - “Tarafeyn, mahkemeye bizzat gelmeye veyahut vekaleti mutebere itasile vekil irsal eylemeye mecbur bulunacaklardır. Vekaleti mutebere asıl davayı vakiyaya mahsus olmak iktiza eder ise de ol davaya şamil olabilecek vekaleti mutlaka dahi muteber addolunur. İşte vekalet sureti resmîyede veyahut yalnız müvekkilin mühür ve imzası ile tanzim olunmuş bir senede veyahut ihzar pusulası üzerine tahrir olunabilip fakat sureti resmîyede olmadığı takdirde imza ve mühür müvekkilin olduğu hasım tarafından tasdik olunmak icap eder”.

¹⁵⁴ Madde 6 - “Muhakemat dairesine havale olunan bir davanın esnayı rüyetinde esbabi zaruriyeye mebni asıl müddeti mahkemeye gelemediği takdirde dairesinin kabul edeceği sıfatı tarafından bir vekil tayin etmesi caiz olacaktır”.

¹⁵⁵ Madde 1449 - “Vekalet bir kimse işini başkasına tefviz etmek ve o işte onu kendi yerine ikame eylemektedir. Ol kimseye müvekkil ve yerine ikame eylediği kimseye vekil ve ol işe müvekkilün- bin denilir”.

Madde 1451 - “Tevkilin rüknü icab ve kabulüdür. Şöyle ki müvekkil şu hususa seni vekil ettim deyip de vekil dahi kabul ettim dese veyahut kabulü müş’ir başka bir söz söylese vekalet mün’akit

Hukuk Yargılama Kanununda¹⁵⁶ ve Ceza Yargılama Kanunu'nda¹⁵⁷ vekil ve dava vekilliği daha açık anlatımlarla ele alınmış, vekaletin kapsamı belirlenmiştir.

Bu düzenlemelerde dava vekilinin “*kanunlar ve yürürlükteki düzenlemelerin aradığı şartları sağladıktan sonra vatandaşların maddi ve manevi hak ve menfaatlerini savunmaya kendisini hasr ve vakfeden kimse*”¹⁵⁸ olarak tanımlandığını görüyoruz. Ancak bu düzenlemelerin İslam Hukuku çerçevesinde dava vekaleti anlayışını yansıtmaktan öteye gidemediği de görülmektedir¹⁵⁹. Dava vekilliğinin bir kamu hizmeti olduğuna, bunu yapacaklarda özel koşullar aranacağına, vekilin adaletin gerçekleşmesinde görev aldığına yönelik kurallar bulunmamaktadır.

1874 yılında “Dava Vekillerinin İmtihanına Dair Nizamname” çıkarılarak nizamiye mahkemelerinde görev yapacak kişilerin hukuk okulundan veya yabancı hukuk okullarından mezun olmaları zorunluluğu getirilmiştir (madde 1). Ancak, hukuk okulundan mezun olmadan dava vekili olmak isteyenlerin yani, uygulamanın içinden

olur. Kezalik vekil bir şey söylemeyip de ol hususun icrasına teşebbüs eylese delaleten vekaleti kabul etmiş olmakla tasarrufu sahih olur.

Amma ba'del-icab vekil reddetse icabın hükmü kalmaz. Binaenaleyh müvekkil bu hususa seni vekil ettim deyip de vekil olacak kimesne kabul etmem deyu red eyledikten sonra müvekkel-ül-bihin icrasına mübaşeret eylese tasarrufu sahih olmaz” (Ali Himmet Berki, **Açıklamalı Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye**, İstanbul 1978, sh. 300-301).

Madde 1459 - “Bir kimse bizzat yapabileceği iş ve işlemlerle ilgili hakların kazanılmasında başkasını vekil edebilir”.

Madde 1516 - “Müddei veya müddeialeyhten her biri dilediğini husumete tevkil edebilir.”

Madde 1519 - “Husumete vekalet kabza vekaleti müstelzim olmaz. Binaenaleyh dava vekilli kabza dahi vekil değil ise mahkumunbîh olan malın bilvevale kabzına selahiyetli olamaz”.

Madde 1520 - “Kabza vekalet husumete vekaleti müstelzim olmaz.”

¹⁵⁶ 1879 tarihli “Usulü Muhakematı Hukukiye” Yasası'nın 16. maddesine göre; vekil imzasıyla başvuru yapmak serbest olup, bunun için vekilin yazılı vekaletle sahip olması ve bu vekaleti imzasıyla onaylaması gerekmektedir. Aynı Yasa'nın 41. maddesine göre; davacı ve davalıdan her biri mahkemeye bizzat gelmeye veyahut vekil edeceği kimse ile mahkemeye gelip vekalet vermesi ve bunu tescil ettirmek suretiyle vekil göndermesi zorunludur.

¹⁵⁷ 1880 Tarihli “Usulü Muhakemeti Cezaiye Kanunu Muvakkati” isimli Yasa'nın 249. maddesinde suçlanan kimsenin savunmasında yardımcı olmak üzere bir vekil seçmesi, seçmediği takdirde mahkeme tarafından derhal bir vekil tayin olunması zorunludur. Bu yapılmadığı takdirde yapılan işlemler yok (keenlemeyekun) sayılacaktır. Aynı Yasa'nın 250. maddesinde suçlananın belirleyeceği veya mahkemenin görevlendireceği vekilin mahkeme nezdinde bulunan dava vekilleri arasından seçilmesi zorunlu olup, gerektiğinde suçlanan mahkemenin izniyle akraba veya bir yakını vekil edilmektedir.

¹⁵⁸ Örsten, **age.**, sh.740

¹⁵⁹ İbrahim Durhan, **Ülkemizde Avukatlık Kurumunun Tarihsel Gelişimi**, AÜHF, 2004, sh. 33

yetiştirilmiş kimselerin Adalet Bakanlığı'nca açılacak sınavda başarılı olmaları ve Adalet Bakanlığı'ndan ruhsatname alarak vekillik yapabilecekleri de kabul edilmiş (madde 2), başarı kazananlara dava vekilliği ruhsatnamesi verilmiştir. Bu işlemler hukuk okulunun ilk mezunlarını verdiği yıla kadar devam etmiştir. Bu yöntemle öğrenim görmüş hukukçuların göreve başlayacakları güne kadar oluşan boşluk, mevcutlar arasından sınavda başarı kazanmış vekillerle doldurulmak istenmiştir. Farklı bir yapılanma ile dava vekilliği kavramı günümüz avukatlık yasasında da vardır.

1876 yılında Nizamiye Mahkemeleri Dava Vekilleri Hakkında Tüzük (Mehakimi Nizamiye Dava Vekilleri Hakkında Nizamname) çıkarılmış, İstanbul'daki mahkemeler için çıkarılan Tüzük, 27 Haziran 1879 tarihinde "Dava Vekaleti Nizamının Vilayatta Dahî İcrasına Dair Tahriratı Umumiye" isimli düzenleme ile ülkenin tamamında uygulanır hale gelmiştir. Bu Tüzük ile Adliye Bakanlığında ruhsat almadan nizamiye mahkemelerinde dava vekilliği yapılamayacağı kabul edilmiştir¹⁶⁰. Bu tüzük, Türk avukatlık tarihinde Tanzimat ve İslahat Fermanlarından sonra gelen ikinci basamaktır¹⁶¹. Tüzük ile dava vekili olacakların hukuk mektebi mezunu olmaları veya yabancı hukuk fakültesini bitirmiş ise diplomasını hukuk mektebine onaylatmış olmalarını, 21 yaşını doldurmalarını, devlet memuru ve tüccar olmamalarını, mahkumiyet ve iflas etmemiş olma gibi koşulları taşımaları istenmekte ve ruhsat alma, Cemiyeti Daime (Baro)'ye kaydolma zorunluluğu getirilmektedir.

¹⁶⁰ Mehakimi Nizamiye Dava Vekilleri Hakkında Nizamname; Birinci madde - Bizzat ikamei dava etmek istemeyenlerin mütealliklik ve akrabasından ve kendileriyle hukukça müşarık olanlardan tayin edebildikleri vekiller müstesna olmak şartıyla işbu nizamname mucibince Divanı Ahkâmı Adliye Nezareti celilesinin ruhsatı resmîyesini istihlal etmeyenlerin mehakimi nizamiyede dava vekaleti etmeleri memnudur. İkinci madde - Mehakimi nizamiyede dava vekaleti edecek olanların evvela mektebi hukuka devam edip ve tahsilî fûnun ile bilimtihan ru'us alması veyahut hariçte tahsilî ilmi hukuk etmiş olup da mektebi hukuk nezdinde ispatı malumat ile yedinde bulunacak ru'us veya şahadetnameyi tasdik ettirmiş olması, saniyen yirmibir yaşına balığ olmuş bulunması, salisen memuriyeti devlette bulunmaması, rabian mücazâtı terzile veya terhibiye ile mahkûmen ceza görmemiş olması, hamisen tüccar ve sarraf silkinde bulunmuş olup da resmen izharı iflas etmemiş veyahut izharı iflas eyledikten sonra kanunen iadei itibar etmiş olması meşruttur (Tüzüğün tam metni için bkz. Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi, TBB Yayını, İstanbul 1972, sh. 3).

¹⁶¹ Özkent, **age.**, sh. 69

Tüzüğün “Dava Vekilleri Cemiyetinin Sureti Teşkil ve Vezaifi” başlıklı 30. maddesi ile bir cemiyeti daima kurulması öngörülmektedir¹⁶². Baronun seçimle belirlenen bir başkanı, bir başkan yardımcısı ve dört yönetim kurulu üyesi bulunuyordu. İki yıl süreyle görev yapan bu kişilerin başkan hariç yarısının her yıl yenilenmesi esası getirilmişti. Tüzüğün 32. maddesine göre, Tüzüğün yayınlanmasını takiben bir yıl sonra iki üyenin görevi sona ermiş, yerine iki yıl süreyle görev yapacak iki üye seçilmiş, ikinci yıl sonunda başkan, başkan yardımcısı ve iki üyenin görevi sona erip yerlerine yenileri seçilmiştir. Böylelikle üyelerin yarısının değişimi yoluyla yönetimde bütünlük ve devamlılık sağlanmak istenmiştir.

Ayrıca Tüzük, dava vekillerini üç sınıfa ayırmaktadır. Birinci sınıf dava vekillerine temyiz, istinaf ve yerel mahkemelere girme yetkisi vermekte, ikinci ve üçüncü sınıf dava vekillerinin mahalli mahkemeler ile istinaf mahkemelerinde görev yapabilecekleri kabul edilmektedir¹⁶³. Ayrıca ikinci ve üçüncü sınıflardaki dava vekillerinin en az bir yıllık uygulamadan sonra sınavla bir üst sınıfa yükselmeleri olanağı bulunuyordu.

Bu Tüzükte yer alan seçim konusundaki yöntem 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’na da yansımıştır. Kanun’un 91. maddesinde yer alan “Yönetim Kurulu Üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Şu kadar ki, asıl ve yedek üyelerin yarısı her yıl yenilenir. İlk seçimden sonra ayrılacak üyeler ad çekme ile belli olur” ilkesi yıllarca başarı ile uygulanmıştır. Bu uygulama, 14.11.1984 yılında çıkarılan, 3256 sayılı Kanun’un 13. maddesi ile kaldırılmış, yönetim kurulunun yarısının yenilenmesi ilkesinden vazgeçilmiştir.

Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında dinsel kurallara dayalı bir hukuk düzeninden batılı anlamda modern ve çağdaş hukuk düzenine geçmek isteyen ülkemizde, laik hukuk öğrenimi gören hukukçuların

¹⁶² Otuzuncu madde – Dava vekillerinin umur ve hususlarına bakmak ve Nezareti Ahkamı Adliye tarafından icra olunacak tebligatı resmiyeye vasita ittihaz kılınmak üzere bir cemiyeti daima tesis olunacaktır.

¹⁶³ Sağnak – Boralıdağ, **age.**, sh. 24

çok az sayıda oluşu, kapitülasyonların varlığı, yabancı hukukçuların ülkemize akın etmesine neden olmuş¹⁶⁴ ve 1870 yılında İstanbul Barosu Cemiyeti “Societe du Barreau de Constantinople” adı ile¹⁶⁵ ilk baro kurulmuştur¹⁶⁶. Yabancı uyruklulara ait 33 kurucu üyesi olan Baronun sadece 5 üyesi Osmanlı uyruğunda olup, diğerleri yabancılardan oluşmaktadır. Bu yapısı itibarıyla “İstanbul Ecnebi Avukatlar Barosu” olarak adlandırılmasının daha doğru olacağı ileri sürülmektedir. İçlerinde Türk üye olmayan bu Baro 1908 yılına kadar faaliyetini sürdürmüştür.

Nizamiye Mahkemelerinde Görev Yapacak Vekillere Ait Tüzüğün 30. maddesi gereği kurulması gereken ilk Osmanlı Barosu¹⁶⁷ 1878 yılında İstanbul’da kurulmuştur¹⁶⁸. İstanbul Barosu’nun Kuruluşu ile ilgili olarak 11 Ağustos 1341 (1925) tarihli “İstanbul Barosu Dahili Nizamnamesi’nin” 83. maddesinde Baronun kuruluş tarihinin 2 Mayıs 1296 (1880) olduğu ifade edilmektedir¹⁶⁹. Diğer illerimizden 1908 yılında İzmir’de, 1912 yılında Konya’da, 26 Ocak 1920’de Balıkesir’de, 1923 yılında Adana’da, Trabzon’da ve Edirne’de baroların kurulduğu bilinmektedir¹⁷⁰. Ankara Barosu’nun dernek statüsünde kuruluş tarihine Ankara Barosu arşivinde yaptığım tüm çalışmalara rağmen ulaşılamamıştır.

¹⁶⁴ Özkent, Osmanlı kaza makamlarında da avukatlık yaptıklarını belirttiği yabancı avukatların ülkeye hücum etmelerinin iki nedeni olduğunu ifade etmektedir. “Birisiz Tanzimatın ilanı dolayısıyla batı adalet sistemini kabul etmiş olmamızdır. Hukuk adamları, boş bulunan bakir adalet meydana hücum ediyorlar. İkincisi buharlı makinenin icat olunmasıdır. Yürümesi tesadüfen çıkacak rüzgarın şişmesine bağlı yelkenliler yerine vapurlar, dünyanın o ucundaki malları, haberleri ve hatta zihniyetleri kolaylıkla ve çabucak bu ucuna taşımaktadır.”

¹⁶⁵ İnanıcı, *age.*, sh. 165

¹⁶⁶ İstanbul Barosu Derneği Tüzüğü Madde 1- İstanbul Barosu Derneği adı altında, hukuki eğitimlerini belirleyen ve verildikleri memlekette mesleğin icrasına kanuni yetenek veren belgelerle donanmış olup, İstanbul’da mesleklerini icra etmekte olan avukatlara ait bir dernek kurulmuştur. (Tüzüğün tam metni için bkz. **Türkiye’de Savunma Mesleğinin Gelişimi**, sh. 12)

¹⁶⁷ “Dava Vekilleri Nizamnamesinin kurulmasını öngördüğü cemiyet, Türkiye’nin ilk barosu olarak İstanbul Barosu adı ile kurulmuş ve ilk genel kurulunu 05 Nisan 1878 yılında yapmıştır”. (Hasan Basri Tan, **İstanbul Barosu Mecmuası**, Y. 1938, sh. 11)

¹⁶⁸ İstanbul Barosu Yönetim Kurulu’nun 20 Şubat 1975 tarihli toplantısında Yönetim Kurulu’nun 8/2 numaralı kararıyla “İstanbul Barosu’nun kuruluş tarihi 05 Nisan 1878 olarak saptanmasına” karar verilmiştir. (Giray, *age.*, sh. 53)

¹⁶⁹ Madde 83 - “Baronun tesis tarihi olan 2 Mayıs 1296 tarihini tebciyen her sene mayıs ayının iptidasını takip eden Cuma günü Baroca bir müsamere tertip olunur”.

¹⁷⁰ Barolarımızın kuruluş tarihleri ile ilgili bilgiler barolarımızın web sitelerinden alınmıştır.

1882 yılında Doğu Rumeli Vilayetine Ait Avukatlık Kanunu çıkarılmış ve hukukumuzda ilk kez avukat deyimi¹⁷¹ kullanılmıştır¹⁷². Kanun, 21 yaşını doldurma, belli suçlardan mahkum olmama, memur olmama ve ruhsat alma gibi koşullar getirmekte, medeni hukuk hakkında bilgi sahibi olmayı aramaktadır. Ayrıca avukatlık yapabilmek için komisyon önünde yapılacak sınavda başarı elde edilmesi gerekmektedir¹⁷³. Yasa, hukuk fakültesi mezunu olup da 2,5 yıl yargıçlık yapanların sınav koşulundan ayrık tutulmalarını da kabul etmektedir.

Ülkede dava vekilliği yapmayı hukuk fakültesi mezunlarıyla sınırlayan 1880 tarihli Hukuk Mektebi Tüzüğü ve 1876 tarihli Nizamiye Mahkemelerinde Vekillik Yapacak Olanlara İlişkin Nizamname, 1886 yılında önemli bir değişikliğe uğramış ve ceza davaları hariç dava vekilliğinin serbest olduğu ve herkes tarafından yapılabileceği ilan olunmuştur¹⁷⁴. Mesleki açıdan geriye doğru atılan bir adım sayılan

171 Yasa'nın "Avukat olabilmek için gerekli koşullar" başlıklı 3. maddesine göre;
1) Yirmi bir yaşını ikmal etmiş ve hukuku medeniyeden müstefit bulunmuş olması,
2) Hirs ve taamadan veya mugayırı adap fiil ve hareketten dolayı bir ceza veya kabahatle mahkum olmamış bulunması,
3) Mahcuriyetine hükümlenmemiş bulunması
4) Memurini hükümetten bulunmaması,
5) Avukat fennini istimal eylemek için ruhsat şahadetnamesi bulunması lazım gelir.

172 Bu Yasa'nın tam metni için bkz. Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi, sh. 28

173 İmtihan komisyonu ve imtihanlar başlıklı;
Altıncı madde; Avukatlığa namzet olanları imtihan etmek için adliye müdüriyeti dairesinde bir komisyonu mahsus teşkil olunur. Zikr olunan komisyon adliye müdürü tarafından vukuu bulacak davet üzerine senede üç defa içtima eder. İşbu içtimalara kanunu sani ve mayıs ve eylül mahlarının ikinci pazartesi günleri bed' olunur.

Yedinci madde: İmtihana kabulü hakkında istidaname adliye müdüriyetine verilir ve bununla beraber imtihan resmi namıyla altın akçe olarak üç yüz kuruş tediye ve ita kılınır. İşbu istidanameye mektep şahadetnamesi ve ger varsa veledet şahadetnamesi dahi raptedilir. Ve şayet namzet olanlardan birisi tab'ai ecnebiyeden bulunduğu halde pasaportunu ibraz eylemesi lazım gelir. İmtihan veremeyecek olan kimsenin tediye olunan imtihan resmini istirdada hakkı olamaz. Sekizinci madde: Namzetler bu bapta mahsusen tanzim olunmuş programa göre vilayetin hukuku sariha ve maddiyesi tahriri üzerine ve şifahi veçhile imtihan olunurlar.

Dokuzuncu madde: Sureti matlubede imtihan veren namzetler avukat cetveline kayıt olunmakla beraber rusumu kaydıye namı ile bir defaya mahsus olmak üzere altın akçe olarak beşyüz kuruş ita ederler. Andan sonra lazım gelen mezuniyet kendilerine verilir. Avukatlara dair olan cetvel adliye müdüriyeti dairesinde tutulur. Ve bunda avukatların esasımı ve mahalli ikametleri ile yazıhanelerinin mevki ve mahalleri kayıt ve işaret olunur.

Adliye müdürü her bir imtihan müddetinden sonra cetveli mezkurda kayıt ve işaret olunmuş olan avukatların isimlerini vilayetin bilcümle mahkemelerine tebliğ ve ihtar eyley.

Onuncu madde: Altıncı ve sekizinci maddelerde esasen ahz ve istifa olunacak rusum vilayet mal sandığı menafine hasrolunur. İmtihan komisyonu azasına miktarı münasip ücreti yevmiye verilir.

174 1886 tarihli Dava Vekaletinin Ruhsatname İstihsal Edenlere İnhisarı Hakkındaki Hükmü Nizamın Umuru Cezaiyeden Maada Devaide Lağvine Dair İradei Seniye'nin tam metni için bkz. **Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi**, sh. 41

ve cahil, ahlaksız, şarlatan birtakım kişilerin dava vekilliği yapmasına yol açan bu padişah buyruğu 1924 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

1908 yılında Birinci Meşrutiyetin ilanından sonra, Meşrutiyet idaresince çeşitli yasa ve nizamnameler çıkarılmış ve bu tarihten sonraki nizamnameler “tüzük” sayılmıştır¹⁷⁵. Çıkarılan kanun yada nizamnamelerden biri olan, 1882 yılında “Rumeli Şarki Vilayetine Mahsus Avukatlık Kanunu olup avukat adı ilk kez burada kullanılmıştır ve avukatlık sanatının adı avukatlık fenni olarak kabul edilmiştir¹⁷⁶,

03 Eylül 1911 tarihinde geçici bir kanunla, yabancı hukuk fakültelelerinden mezun olan ve üç yıl Türk mahkemelerinde vekalet görevini yaptığını belgeleyen ve verecekleri sınavla bunu kanıtlayan dava vekillerinin “*Dava Vekilleri Derneğinden*” ruhsat alabilecekleri kabul edilmiştir.

11 Nisan 1915 tarihinde “Sulh Hakimleri Kanunu’nun” 94. maddesinde Dava Vekilleri Derneği’nin bulunmadığı yerlerde kayıtlı olan dava vekillerinin görev yapabilecekleri, derneğin bulunmadığı yerlerde ise, derneğe kayıtlı olmayan dava vekillerinin vekaletten men edilecekleri öngörülmüştür.

23 Şubat 1916 tarihli kanun ile “Memaliki Osmaniyede Bulunan Yabancıların Hukuk ve Vazifeleri” hakkındaki geçici kanunda avukatlık mesleğinin yalnızca Türklere ait olacağı bildirilmiştir.

Tanzimat döneminin başladığı 1839 yılından Cumhuriyetin ilanına kadar geçen bu sürede dava vekilliği konusunda değindiğimiz veya değinemediğimiz pek çok tüzük ve talimatname çıkarılmış bulunmaktadır¹⁷⁷.

Bu düzenlemelerle mesleğe giriş, mesleği yerine getirme, mesleki düzen denetim altına alınmak istenmiştir. Ancak gerek Mecelle’nin 1459 ve 1516. maddeleri ile herkese alım ve satım vekaleti verir gibi dava vekaleti verilebileceğine ilişkin kurallar, gerekse 1886 tarihli

¹⁷⁵ Şener Battal - Nurşen Erdem, **Avukatlık Mesleğinin Türkiye’deki Tarihçesi**, ABD, Y. 1985, S. 5-6, sh. 678

¹⁷⁶ Ali Haydar Özkent, *Avukatın Kitabı*, 1940 s.54

¹⁷⁷ **Türkiye’de Savunma Mesleğinin Gelişimi**, TBB, sh. 1

“Dava Vekaletinin Ruhsatname İstihsal Edenlere İnhisarı Hakkındaki Hüküm Nizamın Umuru Cezaiyeden Maada Devaide Lağvine Dair” buyruk ile avukatların ceza davaları dışında tekellerinin kaldırılması önemli bir sıkıntı yaratmıştır. Bundan meslek büyük zarar görmüş ve hukuk bilgisinden yoksun, mesleki eğitimden geçmemiş kimselerin mesleği yapmalarına olanak sağlayacak ortam yaratılmış ve dolayısıyla avukatlık mesleği denetimsiz kalmıştır.

3- Cumhuriyet Döneminde

Ülkemizde modern anlamda avukatlığın başlangıcı, vekillikten avukatlığa geçiş Cumhuriyetin ilanı ile olmuştur. Cumhuriyetle başlayan ve günümüze kadar olan süreci 5 alt bölüm halinde incelemek mümkündür.

3.1- 460 Sayılı Muhamat Kanunu İle Başlayan Dönem

Cumhuriyet öncesinde çıkarılan nizamname ve yasalarla çağdaş ülkeler arasında yer almamız imkansız idi. Ulusal Kurtuluş Savaşının sonunda batının hukuk sistemini, yasalastırma yoluyla ülkemize kazandıran yüce önder Atatürk ve çalışma arkadaşları, Cumhuriyetin birinci yılında en tepe norm olan Anayasa’yı dahi çıkarmadan (20 Nisan 1924), Türk avukatını batılı avukat gibi kabul eden, ona özgü hakları tanıyan, mesleği batılı anlamda örgütleyen bir yasayı, Muhamat Kanunu’nu mesleğimize kazandırmıştır.

460 sayılı Kanun, avukatlığı meslek haline getirmiş ve sadece Türk vatandaşlarının kullanabileceği bir hak olarak görmüş, Türk avukatının namusunu ve şerefini kurtarmış, onu layık olduğu konuma ulaştırmıştır.

03 Nisan 1924 yılında kabul edilen 17 madde ve 1 geçici madden oluşan 460 sayılı Muhamat Kanunu’nun¹⁷⁸ (İsmi 1926 tarihinde çıkarılan 708 sayılı Kanun ile Avukatlık Kanunu, kanunun içinde geçen muhami kelimesi ise, avukat olarak değiştirilmiştir) birinci maddesi; “bütün hukuki meselelerde başvuranlara sözlü ve yazılı görüş bildi-

¹⁷⁸ Yasanın tam metni için bkz. **Türkiye’de Savunma Mesleğinin Gelişimi**, TBB, sh. 73

ren, her türlü belgeleri düzenleyen, mahkeme ve hakemler önünde gerçek ve tüzel kişileri vekil sıfatıyla temsil eden ve dava ve savunmayı kendine meslek seçmiş kişileri” avukat olarak tanımlamaktadır. Hukukumuzda ilk kez yapılan bu tanımla avukatlar, müzevirlikten, muhzirlikten, dava vekilliğinden kurtulup avukat sıfatına sahip olmuşlardır¹⁷⁹.

Kanun’un getirdiği devrim karakterli bir kural da “Türkiyeli” olma kuralıdır. Kanun’un 2. maddesinin başında yer alan bu kural ile Türkiye’de avukatlık yapabilme hakkı ilk kez Türk vatandaşlarına tanınmaktadır. Cumhuriyet öncesi dönemde yabancı ülke vatandaşlarının egemenliği altında olan avukatlık, böylelikle ülke vatandaşlarına tanınan bir ayrıcalık haline gelmiştir. Lozan Antlaşması’nın “*ikamet ve adli yetkiler*” hakkındaki sözleşmesinin 4. maddesi; 01 Kasım 1923 tarihinden önce kazanılmış hakların korunmasını öngördüğü için kanunun çıktığı 03 Nisan 1924 tarihine kadar ülkemizde avukatlık yapan yabancılar görevlerine devam etmişlerdir.

Kanun, avukat olabilmek için hukuk fakültesini bitirmeyi veya yabancı hukuk fakültesinden mezun olmakla birlikte hukuk fakültesi programlarına göre fark derslerini verip eşdeğerlilik belgesi alınmasını öngörmektedir.

Avukat olmanın bir başka koşulu da, kanunda yer aldığı üzere 3 yıllık bir süre ile bugünkü ağır ceza mahkemelerinin görevini yapan “cina-yet mahkemesi” nezdinde staj yapmaktır.

Kanun ile avukatlık, meslek haline gelmiştir. Bunun sonucunda mesleği yapanların adedinin onu geçtiği yerlerde baro kurulması öngörülmüş (madde 3), baro olan bir yerde baroya kaydolmadan avukatlık yapılamayacağı, baronun genel kurulca seçilen yönetim ve disiplin

¹⁷⁹ Tanımlamaya neden gerek duyulduğunu Özkent şöyle açıklamaktadır “Fakat burada böyle bir tarife şiddetle lüzum vardı Yarım asırdan fazla bir zaman içinde önce müzevirlikten başlayarak yerin dibine geçirilmiş, bir aralık dava vekili diye eksik de olsa biraz güneş gösterilmiş, sonra inhisarcı diye bezirganlığa yaklaştırılmış, muhzirliğe çıkarılmış, müflisliğe ve lonca esnaflığına indirilmiş, daha sonra yalnız mensuplarının girebileceği yerin duvarları yıkılıp kapısı açılarak her girene hamayil takılmış ve peştamal kuşatılmış bir mesleği tarif gerekti. Bu tarif, birinci derecede, henüz meslek hakkında berrak bir fikir edinmeye başlayan resmi makamlar için lazımdı. İkinci derecede herkese sığınaklık eden ve halbuki pek çoğu yüksek vazifelerinin kıymetini layıkıyla anlamayan avukatlar için lazımdı. Ve sonra, tezvirci ve abukat diye meslek mensuplarını dillerinde maskaraya çeviren halk için lazımdı (Özkent, **age.**, sh. 104).

kurullarının olacağı, disiplin kurulunun meslekten çıkarmaya kadar giden cezalar verebileceği (madde 7) ve avukatların görevlerini yaparken Adliye Bakanlığı'nın belirleyeceği özel giysi¹⁸⁰ ve serpuşu¹⁸¹ (başlığı) giyecekleri kanunda yer almıştır (madde 13).

Muhamat Kanunu ayrıca, Kanun'dan önce ruhsatname olarak dava vekilliği yapanların buldukları yer savcılıklarına başvurarak isimlerini kaydettirmeleri ve neye dayanarak dava vekilliği yaptıklarını açıklamaları istenmiştir.

Muhamat Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce davavekilleri cemiyeti olan yerlerde cemiyet levhasına kayıtlı olarak faaliyet gösteren avukatların Muhamat Kanunu döneminde avukatlık yapabilmeleri için bir ay içinde baroya dilekçe ile başvurmaları, belgelerini eklemeleri gerekiyordu. Muhamat Kanunu baronun yeni Kanun'a göre gerekli nitelikleri ve koşulları taşıyıp taşımadıklarını belirlemek ve bu konuda bir karar vermesine olanak sağlamak için Muhamat Kanunu'na geçici madde eklenmiş, Adliye Vekilince seçilecek kişilerden oluşan "Tefrik Meclisi" kurulmasına karar verilmiştir. Bu meclisin, gerekli incelemeyi yaparak gerekli koşulları taşımayanları lev-

180 1 Mart 192 tarihli "Avukatlara Ait Resmi Kısve ve Serpuşların Zaman ve Sureti İksası (giyilmesi) Hakkında Talimatname" nin 3. maddesine göre "Avukatların resmi bir konu için mahkeme reisine veya hakime yahut savcıya (bugün için kaldırılmış olan) müstantiklere başvurdukları zaman resmi kisveyi (avukatlara ait özel giysi) labis (giymek) bulunmalıdır".

4. maddesine göre "Meclisi inzibatın ve heyeti umumiyenin içtimalarında avukatlar bila stisna elbiseyi resmiye ile isbatı vücut edeceklerdir.

5. maddesine göre "Bazı merasimlerde Baroyu temsilen nizamnamei dahili mucibince izam eden avukatlar kisvei resmiyeyi labis olacaklardır"

6. maddesine göre "Kendi şahsına ait bir davayı müdafaa eden her avukat kisveyi giyip giymemekte muhtardır". (Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi 2015, a.g.e. 2015, TBB yayını Cilt 1, ikinci baskı, Ankara 2015, sh.163

181 1 Mart 1927 tarihli "Avukatlara Ait Resmi Kısve ve Serpuşların Zaman ve Sureti İksası (giyilmesi) Hakkında Talimatname"nin 7. maddesine göre "Mahkemede hazır bulunan bilcümle eşhası başı açık olmak lazımdır. Maahaza hakimler ve avukatlar bu kayıttan azade tutulmuşlardır.

Binaenaleyh avukatlar dilerse esnayı muhakeme ve müdafaasında serpuşlarını muhafaza edebilir. Maamafî, berveçhi ati ahvalde serpuşlarını çıkarmaya mecburdurlar;

a) Heyet mahkeme salonuna girdiği veya salondan çıktığı zaman,

b) Karar tefhimi sırasında,

c) Tahlif esnasında (and içirilme),

Aynı talimatnamenin 8. maddesinde "Avukatlar mahkeme salonuna girince heyeti hakimiye resmi selam ifa etmek üzere serpuşlarını hafifçe çıkarıp tekrar iksa ederler"

Talimatnamenin 10. maddesi ile avukatların talimatnamede öngörülen haller dışında resmi kısve ve serpuş giymelerini yasak olduğu belirtilmiştir "(Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi, a.g.e. 2015, sh.163).

hadan silebileceği kararlaştırılmıştır¹⁸². Kurulan Komisyonun dava vekilleri olan yerlerde kayıtlı dava vekillerin dosyalarında inceleme yapmak yetkisi verilmiştir. Tefrik Meclisinin baş vuranın gerekli nitelikleri taşıyıp taşımadıklarının belirlemede etkili olan ölçütler, Türk vatandaşı olma, Kanuni ve ahlaki vasıflara sahip olma, Türk Milletine ve vatanına hıyanet etmemiş olma, mesleğe hıyanet içinde olma gibi. Tefrik Meclisi iki ay içinde çalışmalarına başladı. Tefrik Meclisi yaptığı incelemeler sonucu İstanbul Barosu'na kayıt için başvuran ve kaydı yapılan 960 avukattan 473 avukatın kaydının silinmesine karar vermiş, kaydı silinenlerden 80 avukat karara karşı yaptıkları itirazda haklı bulunmuş, tekrar baroya alınmıştır. Bu işlemler yapılırken İstanbul Barosu Tefrik Meclisi'nin Baroda avukatların sicil dosyalarını incelemesine karşı çıkarak, göstermek istememe kararı almış, dosyalar üzerinde inceleme yapılmak istendiğine karşı çıkan Baro Başkanı Av. Lüti Fikri beyin baro mühürü ile dolapları mühürlemesi karşısında Tefrik Komisyonu, İstanbul Barosu'nu "münfesihi" saymış ve İstanbul Barosu Genel Kurulu'nu 28.8.1924 tarihinde yapılacak toplantıya çağırmıştır. Toplantıya avukatlık yapmaları uygun görülen 431 avukattan 307'si katılmış kaydı silinen hilafet yanlısı Av. Lütfi Fikri yapılan ilk genel kurul toplantısında yeniden Baro Başkanlığına seçilmiştir. Muhamat Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan baroların kuruluşunu takip eden 1 ay içinde Dahili Nizamname çıkarma yükümlülükleri gereği Baroca çıkarılan ve Bakanlıkça onaylanan yönetsel düzenleme yürürlüğe konmuştur. Böylelikle İstanbul Barosu 567 avukat ile yoluna devam etmiştir¹⁸³. Bu sayı uygulamada idari görev almalar, nitelikleri yitirme gibi nedenler 431'e düşmüştür. Bu avukatlar ile ilk genel kurul toplantısı yapılmıştır. Muhamat Kanunu'nun baro kurulmasına ve o yerde avukatlık yapacakların barodan ruhsat almasına yönelik düzenlemelerini uygulamaya ak-

¹⁸² Nitekim İstanbul Dava Vekilleri Cemiyeti çevresinde kurulan komisyon 960 dava vekilinden 473'ünü levhadan silmiştir. Dava vekillerinin aşağı yukarı yarısının levhadan silinmesinin nedenleri arasında yasal koşulları taşımayanların yanı sıra mütareke yıllarında Ermeni barosu ve Yahudi barosu oluşturma girişimleri, göğüslerinde başka devletlerin şeref rozetlerini taşıyan dava vekillerinin görülmesi, ülke işgal altındayken ve halk üzüntü içindeyken bazı avukatların yabancı konsolosluklarda iş takip etmesi, Türklere kötü muamele etmesi gibi nedenler gösterilmiştir. (Özkent, **age.**, sh. 111)

¹⁸³ Belkis Konan, **age.** Sh.185

tarmak için “Avukatlık (Muhamat) Kanunu’nun Sureti Tatbikatını Mübeyyin Talimatname” çıkarılmıştır. Bu düzenlemenin birinci maddesine göre, Muhamat Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra baro kurulan yerlerde baro levhasında isimleri yazılı olmayanlar ile baro oluşmayan yerlerde yeniden ruhsatname almayanların avukatlık ve vekillik yapmaları yasaklanmıştır. Talimatnamenin 3. maddesine göre; o tarihe kadar dava vekilleri cemiyeti kurulmayan yerlerde avukatlık yapanlar onbeş gün içinde cinayet mahkemesi olan yerlerde bu mahkemeye, olmayan yerlerde ise asliye mahkemesi savcılıklarına müracaat edip isimlerini bu amaçla tutulacak deftere yazdırmaya, ve neye dayanarak avukatlık yaptıklarını açıklamaya mecbur bırakılmışlardır. Gerek Muhammat Kanunu’nda ve gerekse Talimatnamede baroların ortak kuruluşu niteliğinde Birlik kurulması konusunda bir kurala yer verilmemiştir.

Talimatnamenin 4. maddesi ile baro kurulmayan yerlerde isimleri tutulan deftere geçenlerin sayısının 10’u geçmesi halinde derhal baro kurmaları istenmekte ve baro kuruluncaya kadar kısa süreli avukatlık yapmalarına izin verilmesi öngörülmektedir.

Muhamat Kanunu, Türkiye’nin her yerinde avukat olamayabileceğini ve bu nedenle de baro kurulamayacağını gözeterek ve biraz da kazanılmış hakların korunması düşüncesiyle dava vekilliğine izin vermiştir. Avukatlık koşullarından hukuk mektebi mezunu olma koşuluna sahip olmayan, ancak beş yıl süreyle adli görevlerde veya ruhsatnameli olarak aynı süreyle dava vekilliğinde bulunanlar, baro kuruluncaya kadar dava vekilliği yapmaları da benimsenmiş bulunmaktadır¹⁸⁴.

Bu kanun 1938 yılına kadar yürürlükte kalmış ve 3499 sayılı Kanun’un 139. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

¹⁸⁴ Dava vekilliği yapma olanağı 3499 sayılı Yasanın geçici madde 3’e göre, “3499 sayılı Kanun’un neşri tarihinden sonra dava vekaleti ruhsatnamesi verilemez” hükmü ile ortadan kaldırılmıştır. Ancak yasanın çıktığı tarihte dava vekilliği yapanlara kazanılmış hak olarak bu hak tanınmış fakat 5 avukatın bulunmadığı yerlerde bu haklarını kullanabilecekleri Geçici Madde IV ile kabul edilmiş idi “Bu kanunun meriyete girdiği tarihte dava vekaleti ruhsatnamesini haiz olanlardan beş avukat bulunmayan yerlerde icrayı vekalet edebilirler.”

3.2 - 3499 sayılı Avukatlık Kanunu İle Başlayan Dönem

1924 yılında yayınlanan ilk Avukatlık Kanunu, zaman içinde yeter-siz kalmış, gelişen koşullara uyum sağlayamaz hale gelmiştir. Bunun üzerine Adliye Bakanlığı başkanlığında baro temsilcileri Ankara'da toplantıya çağırılmıştır. 13 Ocak 1937 tarihinde Baroların 23 temsil-cisiyle Bakanlık kütüphanesinde yapılan toplantıda Şükrü Saraçoğlu, kanun lâiyhası hakkında şu açıklamalarda bulunmuştur¹⁸⁵. Toplan-tıya katılan baro temsilcileri adına Av. Ali Haydar Özkent teşekkür konuşması yapmıştır¹⁸⁶,

¹⁸⁵ Eldeki projenin en bâriz hususiyeti, avukatlığı âmme hizmeti mahiyetinde bir meslek addedmiş ve avukatların hukuki bilgi ve tecrübelerinin adalet hizmetine tahsisini mesleğe gaye olarak gös-termiş olmasıdır. Bu hususta avukatlarla aramızda tam bir mutabakat bulunduğuna eminim. Her avukat mesleğini tasavvur ederken bir hakim portresi çizer... inkılâp yapmış, yeni bir rejim kurmuş olan her yerde avukatlık mesleğini o inkılabın esaslarına göre tanzim zarureti belirmiştir. Nitekim İtalya Avukatlar Kanunu süratle faşizm esaslarına uygun bir hâle geldiği gibi Alman Avukatlar Kanunu da nasyonal sosyalizmin damgalarını taşımaktadır. Biz de lâiyhamızı Cum-huriyetçi, milliyetçi, lâik, devletçi, realist rejimimizin bir kelime ile, Kemalizm'in derin izleri ile takviyeye çalıştık... Doğruluk ve nezahet, ehliyet ve seciye her meslekte zaruri sayılan vasıflardır. Fakat hiç birinde bu zaruret kendisinde avukatlıkta olduğu kadar şiddetle göstermez. Bu se-Beple avukat : "Söz söylemesini bilen namuslu adam" diye tarif edilmiştir... Bundan başka, hiç bir meslek fertlerinin hususi hayatına bu derece yakından kanıksamış değildir: Vatandaşın şeref ve menfaatini müdafaa vazifesini meslek edinmiş olanlardan yüksek bir seciye, doğruluk ve nezahet aramaktan daha tabii bir şey olabilir mi... Bundan dokuz ay önce neşretmiş olduğumuz projenin bu hükümlerini dikkatle tetkik etmiş olduğunuza eminim. Bu şartlar altında avukatlık sanatı, müntesiplerinin gururla taşıyacakları şerefli bir vasıftır. Kazançlarını adaleti oyalamakta arayan avukatlar artık meslekte barınma imkânı bulmamalıdır..." ruhumuzun derinliklerinde sak-ladığımız yüksek prensiplere güneş göstermesi neslimiz için cidden bir bahtiyarlıktır... Sorbonu bitirmiş, doktorasını almış ve Oksfordda tezini yazmış, bu ve bu gibi lâiyhaları hazırlamak üzere uzun müddet büyük ve küçük devletlerin avukatlık kanunlarını tetkik etmiş (1) (... Lâiyhanın Mec-lise şevkinde yazdığı mucip sebepler lâiyhası, mesleği ne kadar sevdiğini ve adaleti dağıtmak emrindeki vazifesini ne büyük bir belâgatle anladığını ve ne geniş bir kültüre sahip olduğunu göstermektedir...), bütün meslek edebiyatını okumuş ve Vekâletin hukuk işlerini çevirmeye baş yapılmış olan Dr. Ş. DEVRİN, bu edebiyatın tesiri altında, kalbinde bir zamanlar girmek istediği mesleğin mukaddes ateşi yanarak, meydana getirmiş olduğu bu lâiyha ile, fânî hayatta nasip olan saadetlerin en büyüğünü ve en temizini duyduğuna emin olabilir. Türk adliyesi böyle değerli bir hukukçuya malik olduğundan dolayı ne kadar büyük bir gurur duysa azdır. Türk avukatlık tarihi ise adını daima sevgi ve saygı ile anacaktır..." "Bugün avukatlık mesleğini baştan başa ye-nileyecek esaslara göre tanzim eden kanun lâiyhasını tetkik maksadı ile toplanmış bulunuyoruz. Bu toplantı aynı zamanda, adliye teşkilatı ile avukatların müşterek hedefe vusul için bir arada yürümeye azmetmiş bulunmalarının yeni bir delili olmalıdır. Eldeki projenin en bariz hususiyeti, avukatlığı amme hizmeti mahiyetinde bir meslek addedmiş ve avukatların hukuki bilgi ve tecrübelerinin adalet hizmetine tahsisini mesleğe gaye olarak gös-termiş olmasıdır. Bu hususta avukatlarla aramızda tam bir mutabakat bulunduğuna eminim. Her avukat mesleğini tasavvur ederken bir hakim portresi çizer. Kendisini, masumların müdafii, adaletin müzahiri, hataların tamircisi ve yetimlerin hamisi olarak tasvir eder.

¹⁸⁶ Baro temsilcilerinin teklifi üzerine Avukat Ali Haydar Özkent Sayın Adliye Vekilimiz; Avukatlara ait bir kanun lâiyhasının müzakeresi için bizleri buraya davet etmek lutf ve nezaketinde bulun-duğunuzdan dolayı size, mümessillerinin teklif ve muvafakiyetile, Türk Baroları namına teşek-kürü borç bilirim. Cumhuriyet rejiminin en esaslı prensiplerinden olan halkçılık ve demokrasîye, demokrat bir hükümetin tam demokrat vekili gibi bir misal daha gösterdiğiniz için. Cumhuriyet Adliyesini şahsınızda hürmet ve saygı ile selâmlarım. Memleketimizde avukatın ilk adlan mü-

Kamu hizmetinin tanımının yapılmadığı, sadece nitelendirme yapılmakla yetinilen düzenlemenin devamında 23. madde ile avukatlığın gayesi ele alınmaktadır. Buna göre avukatlar; “hukuki bilgi ve deneyimlerini adalet hizmetine yönelten, yanların hukuki ilişkilerinden veya karşılıklı çıkar çatışmalarından doğan uyuşmazlıkları hakka uygun olarak çözümlenmeye yönelik çalışma yapan meslek mensubu” olarak belirtilmektedir. Maddenin devamında avukat, mahkemelere ve diğer resmi dairelere kanunun tam olarak uygulanması konusunda yardımcı görevli kılınmaktadır. Kanunun içeriğinde mahkemelere yardım eden, haklı işleri savunan, haksızlıkları geri iten ve devletin gördüğü işten bir kısmını gören bir meslek mensubunun adı artık avukattır¹⁸⁷.

Günümüzün “Avukat, yargının kurucu ögesi olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder” anlayışına ulaşmada ikinci aşamayı oluşturan bu tanım, yıllara dayalı gelişimin önemli bir sonucudur.

Mesleğin tarihsel gelişim sürecinde; 1700’lü yıllardaki arzuhalcilik anlayışından dava vekilliğine (1876 tarihli Nizamname madde 1), dava vekilliğinden hukuki sorunların çözümünde başvurulara yazılı ve sözlü görüş bildiren, mahkemelerde ve resmi dairelerde gerçek

zevir, ayak kavafı, kâğıt kavafı olduğunu hepimiz biliyoruz. Yine biliyoruz ki Türk Adliyesi bu kötü isimleri atmak için çok çalışmıştır. 1292 tarihli Mehakimi Nizamiye Dava Vekilleri Cemiyeti nizamnamesi mesleğe biraz çeki düzen vermek istemiş ise de sonradan çıkan iradei saniyelerin bu nizamnamenin koyduğu esasları baltaladığı ve cinayet mahkemeleri hariç olmak üzere, mahkeme kapılarını arkasına kadar herkese açtığı malumdur. Meşrutiyet idaresi dahi bazı ufak tefek kanunlar neşretmişse de avukatlığı bir meslek haline koyan, müstakil, şerefli bir mevkîye çıkararak, Türkiye’de barolar kuran, mensuplarını refaha kavuşturan idarenin, millî idare ve Cumhuriyet Hükümeti olduğunu söylemek namus ve meslek borcudur. Bunu her yerde ve her zaman tekrar ederiz. 460 numaralı Avukatlık Kanunu bir abide idi. Fakat, müsaadenizle büyük kanun lâyihası diyeceğim. Yeni lâyiha, bu mesleği bütün manası ile hür, müstakil, şerefli bir meslek yapıyor ve amme hizmetlerinin en kutsisi olan adaleti dağıtma işinde hâkime yardımcı kılıyor. Bir teşbih yapmak istersek Dava Vekilleri Cemiyeti Nizamnamesini bir işiğe, Muhammat Kanunu aya ve büyük kanunu da güneşe benzetebiliriz. Bu lâyiha, hakikaten bir güneştir. Türk Cumhuriyeti Adliyesi, garbın son meslek telâkkilerini kendisinde toplayan böyle bir şaheser yarattığından dolayı cidden iftihar edebilir. Bu kanun lâyihası, bütün medenî milletlerin kardeş kanunları ile boy ölçüşebilecek ve bir imtihana girse birinciliği kazanacak yüksekliktedir. Bizden olmadığınız, avukatlıktan ve yakından alakalandığınızdan dolayı sizi bütün ruhumla, meslektaşlarım namına, tebrik ederim. Bütün satırlarından hüsnüniyet fıskına, ruhunda mesleğin mukaddes ateşi yanar bir meslek adamı gibi meslek aşk ile böyle bir lâyiha yazan mesai arkadaşlarına malik olduğunuzdan dolayı sizi yine tebrik ederim. Bu kadar yüksek ve güzel olmakla beraber, bu eserin bazı noktaları hakkında elbet bizim de bazı diyeceklerimiz olabilir. Zaten bunları söylemek için çağırılmış bulunuyoruz. İş bizim işimiz olduğundan, müşterek maksada vusul için elimizden gelen hizmet ve mesaiyi bütün samimiyetimizle göstereceğimizi, buna emin olmanızı arzeder ve sözlerime son veriyorum.

187 Özkent, **age.**, sh. 157

ve tüzel kişilere hukuki yardım sunan meslek mensubuna (460 sayılı Kanun madde 1), buradan da kamu hizmeti niteliğinde görev yapan meslek mensubuna ulaşma, uzun, anlamlı ve özverili uğraşlarla elde edilen bir kazanımdır.

Daha sonraki aşamalarda 1969 yılında, 1136 sayılı Kanun ile hukuki uyumsuzlukların hakkaniyete uygun olarak çözümünde görev alan, hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında yargı organlarına, hakem, resmi, özel kurul ve kurumlara yardım eden, kamu hizmeti ve serbest meslek olarak nitelenen, görevini bağımsız olarak yerine getiren avukat tanımına ulaşılmıştır.

Bu tanımdan 32 yıl sonra, 4667 sayılı Kanun ile savunmanın yargının kurucu ögesi sayılma durumu gerçekleşmiş ve avukatların bağımsız savunma adına kurumsal yetki kullanan, hukuk kurallarının tam olarak uygulanması sağlamakla görevli meslek mensubu olmaları anlaşılmasına gelinmiştir.

Kanun ile avukatların sahip oldukları hak ve ayrıcalıklar genişletilmiş, zorunlu meslek sigortası getirilmiş, avukatların yükümlülükleri artmış, stajın bir bölümünün avukat yanında yapılması kabul edilmiştir.

Görüldüğü üzere bu Kanunda Türkiye Barolar Birliği'nin adı geçmemekte ve kurulması öngörülmemektedir. Adalet Bakanlığı, kanunla değişiklik yapılmadıkça, yasal bir kuruluş olan baroların, Cemiyetler Kanunu'na göre de olsa birlik kuramayacaklarını barolara bildirilmesi üzerine girişim tamamlanamamıştır.

01.12.1939 tarihinde yürürlüğe giren bu Kanun, 1969 yılında kabul edilen 1136 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.

3.3- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu İle Başlayan Dönem

3499 sayılı Avukatlık Kanunu, ülkemizde avukatlık mesleğinin gelişmesinde önemli katkılar yapmış, adli yaşamın gereklerine uygun ve gününün en güncel kurallarını içeren bir kanun olmakla beraber ülkede hızla gerçekleşen toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeler ile avukatlık mesleğinde ortaya çıkan beklentilere ve önemli değişikliklere yanıt veremez hale gelmiştir.

Kanun'un yürürlükte kaldığı 30 yıl içinde kanunda farklı tarihlerde değişiklik yapılmış, yeni maddeler eklenmiş ve bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmış ise de, kanunda yapılacak değişikliklerle günün gereklerine yanıt vermesinin olanaksız olduğu kabul edilerek yeni bir yasa hazırlanması uygun görülmüştür¹⁸⁸.

Yeni bir kanun yapılarak avukatlık mesleğinin yeniden şekillendirilmesinin ikinci nedeni, kuvvetler birliği ilkesini benimseyen 1924 Anayasası'nın yerine, çağın en modern Anayasaları arasında yer alan, kuvvetler ayrılığı ilkesini en geniş boyutta yaşama geçiren 1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesi ve bunun sonucunda ülkemizde yeni Anayasal kurumların oluşmasıdır.

Anayasa'nın 122. maddesiyle kamu kurumu niteliğinde görev yapacak, birtakım yürütme yetkilerini kullanacak meslek kuruluşları kurulmasına gerek duymuştur. Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları idari teşkilat içerisinde yerleri tartışmalı olmakla birlikte birer sivil toplum kuruluşu olmayıp, hukuki anlamada bir idari kuruluştur. Zira bu kuruluşlar idare içinde teşkilatlandırılmıştır. Oysa sivil toplum kuruluşları idare dışında teşkilatlanmışlardır. Avrupa insan hakları Mahkemesi kararları bu yöndedir. Barolar ve Barolar Birliği'nin üstlendikleri görev ile yaptıkları hizmet nedeniyle kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu oldukları yasa da tanımlanmıştır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin en önemlilerinden olan barolar, bir meslek örgütü olarak avukatların yönetim ve denetiminde etkili rol oynamakta iseler de, Anayasada yer alan anlamda meslek örgütü olabilmeleri için, bütün baroları ve avukatları içine alan bir birliğin kurulması gerekiyordu¹⁸⁹. Türkiye'de Anayasal statü

¹⁸⁸ **Avukatlık Kanunu Tasarısı Genel Gerekeçe, Türkiye'de Savunma Mesleğinin Gelişimi**, TBB Yayınları, No:10, İkinci Cilt, İstanbul 1973, sh. 94

¹⁸⁹ Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İçerisindeki Özgürlükler Hakkında 9 numaralı Tavsiye Kararlarının Prensipten V başlıklı bölümünün 1. maddesi "Birlikler" başlıklı olup maddeye göre Avukatların diğer kişilerle tek başlarına, mesleki standartların yükseltilmesi, hak ve bağımsızlıklarının korunması amacıyla güden ulusal veya uluslararası birliklere katılmalarına veya birlikler kumalarına izin verilmeli ve bu teşvik edilmelidir.

Madde 2.Barolar ve avukatların oluşturdukları diğer mesleki birlikler, kendi kendini yöneten organlardır, yetkililerden ve kamudan bağımsızdırlar.

Madde 3. Baroların ve avukatların oluşturdukları meslek birliklerinin, üyelerini korumada ve üye-

verilmiş on meslek kuruluşundan biri olan Türkiye Barolar Birliği¹⁹⁰ 1969 yılında kabul edilen 1136 sayılı Kanun ile kurulmuş ve daha önceleri Adalet Bakanlığı'nın yaptığı pek çok görev Birliğe devredilmiştir. Ancak, ülkede adli birliğin sağlanması, serbest meslek olsa bile avukatlığın kamu hizmeti sayılması, diğer adli hizmetlerle beraber ve ahenk içinde yapılması Anayasa gereği idari hiyerarşiye tabi bulunmaları gibi nedenlerle sınırlı da olsa Bakanlığın barolar ve avukatlar üzerinde gözetim yetkisi (vesayeti) olduğu kanunda yer almıştır¹⁹¹.

Yeni bir kanun yapılmasını gerektiren üçüncü etken, avukatlığın bir kamu hizmeti olduğunun daha açık hükümlerle anlatılması gereğidir. Her ne kadar 3499 sayılı Kanun avukatlığın kamu hizmeti niteliğinde bir meslek olduğunu ifade etmekte ise de, avukatın bir kamu hizmetlisi olarak sahip bulunması gereken hak ve sorumluluklar yeteri kadar belirtilmemiş, ele alınmamıştır. 1136 sayılı Kanun ile avukatlık hak ve sorumluluk bakımından Devlet memurlarına, daha doğrusu Cumhuriyet savcısına yakın bir konuma getirilmeye çalışılmıştır.

Avukatlara karşı işlenen suçlar ile avukatların işledikleri suçlara ilişkin kurallarda değişiklikler yapılmış, avukatın dosya incelemesi, örnek çıkarabilmesi, tebligat yapabilmesi gibi yetkileri açık bir biçimde yasada yer almıştır. Yürürlükteki yasanın aksayan hükümlerinin düzeltilmesinin yanı sıra avukatlık ücreti yeniden ele alınıp aksaklıklarının giderilmesi düşünülmüştür.

Kanunun çıkarılmasını gerektiren dördüncü neden, avukatların Sosyal Sigortalar Kanunu kapsamına alınmasıdır. 3499 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde çıkarılan 6207 sayılı Avukatlar Yardım-

lerinin bağımsızlığını ihlal eden her türlü saldırı ve usulsüz sınırlamaya karşı yapacakları savunmalara saygı gösterilmelidir.

¹⁹⁰ İdil Elverişli, Barolar ve siyaset, İstanbul Bilgi Üniversitesi yayını, sh. 3

¹⁹¹ Avukatların Rolüne dair Temel Prensiplerin (Havana Kurallarının) Avukatların Meslek Örgütleri başlıklı 24. Maddesi Avukatlar kendi menfaatlerini temsil etmek süreklilik taşıyan mesleki eğitim ve öğretimlerini geliştirmek ve mesleki haysiyetlerini korumak için bağımsız meslek örgütleri kurma ve bunlara katılma hakkına sahiptir. Meslek örgütlerinin yönetim organları, üyeler tarafından seçilir ve bu organlar dış müdahaleye maruz kalmadan görevlerini yapar.

Madde 25 – Avukatlık meslek örgütleri herkese etkili ve eşit bir biçimde adli hizmet verilmesi için avukatların usulsüz bir müdahale ile karşılaşmadan hukuka ve kabul görmüş meslek ahlak kurallarına ve standartlarına uygun olarak müvekkilleri ile görüşmelerini ve onlara yardım edebilmeleri sağlamak için hükümetle iş birliği yapar.

laşma Kanunu¹⁹² ile her baro çevresinde kurulan yardım sandıkları ile sağlanmaya çalışılan sosyal güvenliğin başarılı olmadığı görüldüğü sonucuna, hizmet sözleşmesine dayalı çalışanlar için çıkarılan Sosyal Sigortalar Kurumundan avukatların da yararlandırılması yoluyla sosyal güvenlik sağlanmasının mümkün olabileceği düşünülmüş, Kanunda bunu gerçekleştirecek düzenlemeler için yeni bir Avukatlık Kanuna gerek duyulmuştur. Kanunda öngörülen sisteme göre Sigortalar Kurumu ile Türkiye Barolar Birliği arasında tip sözleşme yapılması ve bu sözleşme gereği tüm avukatların zorunlu olarak (1136 sayılı Kanun'un 1238 sayılı Kanun'la değişik 188. maddesinde sayılanlar hariç) malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına girmesi kararlaştırılmıştır.

Yeni bir Kanun çıkarmanın bir başka nedeni de, avukatlık mesleğine başlamada sınav yapılması gereği olmuştur. Baro nezdinde yapılacak avukatlık stajı sonunda sınav konulmak suretiyle mesleğe başlamada nitelik aranması yoluna gidilmiştir. Ancak, 1979 yılında çıkarılan 2178 sayılı Kanun'la sınav uygulamasından vazgeçilmiştir.

Bu içerik ile hazırlanan ve 19.03.1969 tarihinde kanunlaşan metin, günümüze değin çok sayıda değişikliğe uğramıştır. Yapılan değişiklikler ile kanunun sistematigi zedelenmiş, hoş görünme, faydacı yaklaşım ve ilkesiz davranışlardan avukatlık mesleği zarar görmüştür.

3.4- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu İle Başlayan Dönemden sonra yapılan Yasal Değişiklikler

460 sayılı Kanun'un ve 3499 sayılı Kanun'da yer alan kurallar, Türkiye Barolar Birliği'ne yer vermediği için 1136 sayılı Kanun'a kadar çıkarılan kanunlar inceleme kapsamına alınmamıştır 1136 sayılı Kanun'da yer alan kurallar zaman içinde önemli değişikliklere uğramıştır. Şimdi bu değişikliklerin konumuzla ilgili bölümlerini inceleyeceğiz,

3.4.1 – 1186 sayılı Kanun'la 2.10.1969 tarihinde yapılan değişiklikler. Bu değişiklik ile sürekli iş göremezlik geliri, malullük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar hastalıkları halinde 506 sayılı Kanun'un 33. maddesinde belirtilen yardımlardan yararlanacakları kabul edilmiştir.

¹⁹² 29.12.1953 günlü 8595 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

3.4.2 - 1238 sayılı Kanun'la 7.3.1970 tarihinde yapılan değişiklikler

Bu Kanun'la 1136 sayılı kanununun 16. maddesinde yer alan staj listesine yazılmada değişiklik yapılmış, 3. maddenin E bendi metinden çıkartılmış, 35. maddenin ikinci fıkrası çıkarılmış, 90. maddedeki 10 yıl kıdem koşulu 5 yıla indirilmiş, 104. maddede disiplin kurulu için seçilme kıdemi beş yıla indirilmiş, 90. maddedeki koşulların kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. 108. maddede denetim kurulunun oluşumunda 90. maddenin koşullarının kıyasen uygulanacağı, 188. maddede avukatın topluluk sigortasına girememesi avukatlık mesleğinin icrasına engel teşkil etmez fıkrası eklenmiş, 189. madde ile geçmişte belli kurumlarda çalışanların topluluk sigortasına girmeler isteklerine bırakılmış, 195. madde ile Devlet Memurları Kanunu'na geçici madde ile ekleme yapılmış, 196. madde ile Devlet Memurları Kanunu'na geçici 25. madde ile ekleme yapılmış, 197. madde ile avukatların Anayasa Mahkemesi'ne üye seçilmede avukatlıkta geçen sürenin 2/3'nün kıdeme sayılacağı kabul edilmiş, 198. madde ile Anayasa Mahkemesi'ne seçilen üyenin avukatlıkta geçen sürenin 2/3'nün kıdeme sayılacağı kabul edilmiş, geçici madde 1, 2, 3 ve 4. ile SSK ile barolar arasında yapılacak tip sözleşmenin nasıl yapılacağı kararlaştırılmış, geçici 7. madde ile hangi koşullarda stajın bir yıl yapılacağı belirtilmiş, geçici 17. madde ile dava takipçileri için 3 aylık süre getirilmiştir.

3.4.3 - 2018 sayılı Kanun'la 2.7.1976 tarihinde yapılan değişiklikler

Geçici madde 7 ye bendi eklenmiştir. Madde staj süresine ilişkindir. Ayrıca avukata karşı suç işlenmesinde baro başkanının bir avukatı vekil tayin edebilmesi kabul edilmiştir

3.4.4 – 2174 sayılı Kanun'la 10.11.1978 tarihinde yapılan değişiklikler ile 81. madde 2. bentteki giriş keseneğini belirleme yetkisi genel kurula verilmiştir.

3.4.5 – 2178 sayılı Kanun'la 7.2.1979 tarihinde yapılan değişiklikler ile mevcut kanunun 3, 4, 6, 15, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33 ve geçici 7. maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

3.4.6 – 2329 sayılı Kanun'la 4.11.1980 tarihinde yapılan değişiklikler ile mevcut kanunun 168 ücret tarifesi hazırlama yetkisi ile 169. madde-

lerinde yargısal avukatlık ücretinin en azından az olamayacağı ve 3 kat fazlasına hükmedilemeyeceği değişikliği yapılmıştır.

3.4.7 – 2442 sayılı Kanun’la 3.4.1981 tarihinde değişiklik yapılmıştır. Bu kanunla Avukatlık Kanunu’nun 14. maddesine Askeri Yargıtay Başkanı, Başsavcısı, İkinci Daire Başkanları ve üyeleri, Milli Savunma Bakanlığı Askeri Adalet İşleri Başkanı, Askeri Adalet Teftiş Kurulu Başkanı, Genel Kurmay Adli Müşaviri, sıkı yönetim askeri mahkemelerinde görevli hakim ve savcılar ile yardımcılarını, başka hizmetlere atanmış olsalar bile anılan görevlerden ayrıldıkları tarihten itibaren üç yıl süre ile sıkıyönetim mahkemelerinde avukatlık yapamazlar düzenlemesi ve Geçici 19. madde ile 14. maddeye eklenen fıkradaki durumda olan avukatların elindeki davaları üç ay içinde devir zorunluluğu getirilmiştir.

3.4.8 – 2652 sayılı Kanun’la 20.4.1982 tarihinde yapılan değişiklik ile mevcut kanunun 81. maddesindeki giriş keseneği ile yıllık kesenek miktarları belirlenmiştir.

3.4.9 – Yasanın sistematığına en ağır darbe 1982 Anayasası ile indirilmiş ve o günkü anlayış gereği katılımcı demokrasinin etkili öğelerinden olan kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütleri güçsüz hale getirilmek istenmiş, bu düşünceden en büyük payı barolar ve Barolar Birliği almıştır. 1961 Anayasası’nın özgürlükçü ve katılımcı ortamında en uygar düşüncelerle hazırlanan 1136 sayılı Kanun, 15.05.1984 tarihinde çıkarılan 3003 sayılı Kanun ile 1982 Anayasası’nın kısıtlayıcı sistemine uyumlu hale sokulmuş, meslek örgütüne kayıtlı olarak mesleki çalışmayı sürdürme, bir kısım meslek mensupları yönünden zorunlu olmaktan çıkarılıp, isteğe bağlı hale getirilmiştir (Ek madde 1). Böylelikle ülkede baroya kayıtlı olan ve baroya kayıtlı olmayan avukatlar ayrımı yapılmıştır. Ayrıca bugün için en uygar düzeyde kullanılan, ancak istendiğinde bağımsızlığı zedeleyecek boyuta ulaşabilecek idari denetim getirilmiştir (Ek madde 4).

Değindiği üzere 3003 sayılı Kanun’un 9. maddesinde önemli değişiklikler getirilmiştir. Bunlardan birinci değişiklik 1136 sayılı kanunun 12. maddesine eklenen kurumunu temsil eden avukatların baroya yazılma zorunluluğu getiren düzenlemedir. 1982 yılında yürürlüğe

giren Anayasa'nın "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" başlıklı 135/II. maddesi "Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz" şeklinde bir düzenleme getirilmiş bulunmaktadır.

Anayasa'nın bu kuralı doğrultusunda 1136 sayılı Kanun'da 1984 yılında 3003 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile yapılan değişiklik ile Ek madde 1'de düzenlenmiş "Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli avukatlık görevinde çalışanların baro levhasına yazılmaları isteklerine" bağlı tutulmuştur. Bu durumda anılan kurum ve kuruluşlarda çalışan avukatlık mesleğine kabul ve ruhsatname alma koşullarını taşıyan avukatlar, baroya kaydolmadıkları halde baroya kayıtlı avukatların yetkileriyle haklarına sahip olmaktadır. Ancak, bu statüde bir kadroya bağlı olarak aylık veya ücreti Devlet, il veya belediye bütçelerinden yahut Devlet, il veya belediyelerin yönetimi ve denetimi altındaki daire ve müessese yahut şirketlerden verilen müşavir ve avukatlar, yalnız bu daire, müessese ve şirketlere ait işlerde avukatlık yapabilirler (Av. K. madde 12/son).

Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde ve özel bütçeli idarelerde hukuk hizmetlerinin yürütülmesinde görev bu avukatların yerine getirdikleri hukuk hizmetlerinin etkili, verimli ve usul ekonomisine uygun şekilde yerine getirilmesi ve hizmetlerin yürütülmesi için 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmış ve Resmi Gazete'nin 02.11.2011 günlü 28103 sayılı nüshasında yayımlanarak yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. KHK kapsamına giren avukatlar için üstlendikleri görevi yapılması sırasında uyulması gereken kuralları belirleyen, genel içerikli bir düzenleme niteliğinde olan bu kararname; hukuk birimlerinin görevlerini, temsil yetkilerini ve kapsamını, davaların açılmasında izlenmesi gereken kurum içi uygulamaları, sulh durumunda adli ve idari uyuşmazlıklarda yapılacak işlemleri, vekalet ücretinin dağıtılmasında izlenecek yöntemi ve diğer hükümleri belirlemektedir.

Ek Madde 1'in 4. fıkrası gereği levhaya kayıtlı avukatlar hakkında 1136 sayılı Kanun'da öngörülen disiplin işlem ve cezaları, baroya ka-

yıt olmadan mesleki faaliyetlerini sürdüren bu avukatlara da görev yaptığı yer barosunca uygulanmaktadır. Eklenen bu fıkra ile baroya kayıt zorunluluğu olmayan avukatların baronun disiplin soruşturma ve kovuşturmasına tabi tutulduğu ve disiplin cezası verilebileceği gibi garip bir düzenleme getirilmiştir.

3003 sayılı Kanun'la ayrıca 76. madde 1 ve 2. Fıkralardaki düzenlemelerde değişiklik yapılmış ve baroların faaliyet alanı sınırlanmış, siyaset ile uğraşma yasaklanmıştır. 77. maddede yapılan değişiklik ile onay makamı Adalet Bakanlığı kararlarının uygulanmasında zorunluluk konusu daha kapsamlı hale getirilmiştir. 86. maddede baro genel kurula katılmamanın yaptırımı belirlenmiştir. 87. maddede genel kurul toplantısı sonunda düzenlenecek tutanak konusunda düzenleme yapılmıştır. 90. madde ile seçim oy tasnif kurulunun oluşumu ele alınmış, 111. madde ile Birliğin siyaset yapamayacağı düzenlenmiş, 114. madde ile genel kurul delege sayıları belirlenmiş, 154. maddelerinde işten yasaklamanın zorunlu olduğu durumlar belirtilmiştir.

3.4.10 - 3079 sayılı Kanun'la 21.11.1984 tarihinde yapılan değişiklikler sonucu 91 ve 119. maddelerde değişiklik yapılmıştır. 91. madde ile yönetim kuruluna seçilecek üyeler konusunda, 119. madde ile Birlik Yönetim Kurulu'na seçilecek üyeler konusunda değişiklik yapılmıştır.

3.4.11 – 3256 sayılı Kanun'la 30.1.1986 tarihinde yapılan değişiklikler ile mevcut Kanununun 4. maddesinde staj yapmadan avukat olabilme kapsamı yeniden düzenlenmiş, süre 10 yıldan 4 yıla indirilmiştir. 5. maddede kesinleşmiş ceza ve disiplin kararının avukat olmaya etkisi yeniden düzenlenmiş, 12. maddesinde avukatlıkla bağdaşır işler yeniden belirlenmiş, 14. maddede görev yaptığı mahkemede iş alamama yasağı yeniden düzenlenmiş, 17. maddesinde staja başlarken verilen bildirim kağıdının aksi ortaya çıkması halinde cezai işlem yapılması öngörülmüş, 23. maddesinde staj yapılması sırasında staj-yere izin verilmesi düzenlenmiş, 63. maddesinde avukatlık yetkisi olmadan avukatlık yapanlara verilecek ceza artırılmış, 64. madde ile verilen görevi yapmayan avukata baro yönetim kurulunca verilecek ceza baro başkanına devredilmiş, 72. maddedeki değişiklik ile baro

yıllık keseneğini ödememekte direnen avukatın kaydının silineceği kuralı getirilmiş, 75. maddede avukatlık listesi düzenleme konusunda değişiklik yapılmış, 81. maddede giriş keseneği ile yıllık kesenek konusunda miktar yönünden değişiklik yapılmış, 82. madde de baro genel kurulunun yapacağı toplantılar konusunda değişiklik yapılmış, 92. maddesi ile yönetim kurulu yedek üyesinin göreve çağırılmasına açıklık getirilmiş, 102. madde ile baro saymanının görevinin tanımlanmasında değişiklik yapılmış, 105. maddede disiplin kurulu üyelerinin seçim süresinde değişiklik yapılmış, 108. maddesinde denetici seçiminde değişiklik yapılmış, 115. madde ile Birlik Genel Kurulunun yılda bir kez toplanması kuralı iki yıl olarak değiştirilmiştir, 117. maddede ile Birliğin görevlerine üç yeni düzenleme eklenmiştir. 121. madde ile Birlik Yönetim Kurulu'na 4 farklı görev verilmiştir, 123. Birlik Yönetim Kurulu'na Birlik Genel Kurulu'na rapor verme yükümlülüğü getirilmiştir, 128. madde ile Birlik saymanının düzenlediği belgelere Birlik Başkanı'nın da imzası eklenmiştir, 133. madde ile Birlik Denetleme Kurulu hakkında düzenleme yapılmıştır, 135. madde ile uyarma cezasının tanımında açıklama yapılmıştır, 140. madde ile ceza soruşturmasının sonucuna kadar disiplin soruşturmasının bekletilebileceği düzenlemesi getirilmiştir, 144. madde ile disiplin soruşturmasının bir yıl içinde bitirilmesi düzenlemesi getirilmiştir, 160. madde ile disiplin cezası kararların kesinleşme ilkesi getirilmiş ve 170. maddesi ile tarife hükümlerinin uygulanma alanı genişletilmek üzere 26 maddede değişiklik yapılmıştır.

3.4.12 – 3464 sayılı Kanun'la 2.6.1988 tarihinde yapılan değişiklikler ile 86 ve ek madde 3'te değişiklik yapılmıştır. 86. maddede Baro Genel Kurulu'na katılmayan ve oy kullanmayan avukatlara verilecek ceza düzenlenmiştir. Ek madde 3'te baro genel kurulunda oy kullanmaya ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

3.4.13 - 4276 sayılı Kanun'la 20.6.1997 tarihinde üç maddede değişiklik yapılmıştır. 76. maddede baroların siyasi etkinliklere katılmayacağı, 77. maddede yasaklara uymayan baro organlarının görevden uzaklaştırılmasına ilişkin düzenlemeler ve 111. maddede Birliğin siyasetle uğraşamayacağına ilişkin değişiklikler yapılmıştır.

3.5- 4667 sayılı Kanun ile Başlayan Dönem

3.5.1 – 4667 sayılı Kanun ile Yapılan Değişiklik

Bireylerin en kutsal hakkı olan hak arama özgürlüğünün ve onun ayrılmaz uzantısı olan savunma hakkının, çağdaş bir anlam ve görünüm kazanabilmesi için savunma hakkını kısıtlayan normların kaldırılması gerekmektedir. Savunma hakkının garantisini oluşturan avukatlık mesleğinin yücelmesi ve gelişmesi için öncelikle meslek örgütünün güçlü ve bağımsız olması zorunluluğu vardır. Çağdaş niteliklere sahip bir meslek örgütünün var olabilmesi için uyum kanunlarıyla yapılan değişiklikler yeterli olamamıştır. 1982 Anayasası'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi kaçınılmazdır. Türk baroları ve Türkiye Barolar Birliği, 1982 Anayasası daha yürürlüğe girmeden başlattığı bu uğraşını bugün de aynı hızla sürdürmektedir.

Bu bağlamda yapılacak değişiklikler arasında öncelikle Anayasa'nın kuvvetler ayrılığı temel ilkesine uygun bir biçimde yargının bütünlüğü, ayrılmaz bir parçası olan savunma erkinin ve örgütünün tıpkı yargıçlar ve savcılar gibi Anayasa'nın "Yargı" başlıklı 3. kısmının 3. bölümünde yer alması gerekmektedir. Ancak, bunlar yapıldığında savunma tam anlamıyla bağımsız ve güvenceli hale gelecektir¹⁹³.

Ayrıca Anayasa'nın 150. maddesinde yapılacak bir ekleme ile Türkiye Barolar Birliği'ne kanunların, kanun gücünde kararnemelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün, Cumhurbaşkanlığı'nca çıkarılacak kararnemelerin veya bunların belirli madde ve hükümlerinin biçim ve esas yönünden Anayasaya aykırılığı savı ile Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açabilme hakkı tanınmalıdır. Bu gerçekleştiğinde hak arama özgürlüğünün ve savunma hakkının biçimsel olmaktan çıkıp gerçek boyutuna ulaşması sağlanmış olacaktır¹⁹⁴.

¹⁹³ Semih Güner, **Savunma Hakkı ve Baroların Bağımsızlığı**, Hukuk Kurultayı 2000, C. 4, Ankara 2000, sh. 210

¹⁹⁴ Türkiye Barolar Birliği'nin "Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Önerisi", madde 163 (TBB Yayını No 14, Ankara 2001, sh. 97)

1136 sayılı Kanun'da her ne kadar ancak, anayasal değişiklikler yapılarak bir takım değişikliklerin ve iyileştirmelerin yapılması olanaklı ise de bu duruma rağmen 1136 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden birkaç yıl sonra değişiklik çalışmaları başlatılmıştır.

İlki 1978 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nca başlatılan Türkiye Barolar Birliği ile birlikte bazı barolarımızın ve Ankara Barosu'nun da katıldığı değişiklik tasarısı ve tekliflerini izleme, değerlendirme ve kanunlaştırma çalışmaları¹⁹⁵ TBMM Adalet Komisyonu aşamasında iken tamamlanmadan kadük hale gelmiştir.

İkincisi, 1984 yılında başlayan değişiklik çalışmalarında önce Adalet Bakanlığı nezdinde oluşturulan Ankara, İstanbul ve İzmir Baroları ile Türkiye Barolar Birliği temsilcilerinin katıldığı komisyonda görüşülüp, ortak metin oluşturulmuş, daha sonra Adalet Bakanlığı'nca TBMM Başkanlığı'na tasarısı olarak sunulan metin, Adalet Komisyonu aşamasında kadük hale gelmiştir.

1987 ve 1988 yıllarında çalışmalar kaldığı yerden başlamış, dönemin Adalet Bakanı, daha önce üzerinde uzlaşılan metni TBMM Başkanlığı'na Bakanlık tasarısı olarak sunmuş, tasarının yanı sıra milletvekillerce hazırlanan teklifler de eklenerek konu, TBMM Adalet Komisyonu'nda ele alınmış, ancak bu çalışmalar da sonuçsuz kalarak tasarısı ve teklifler kadük hale gelmiştir.

1991 yılında Avukatlık Kanunu değişiklik çalışmalarına kaldığı yerden başlanmıştır. Dönemin Adalet Bakanı Sayın Seyfi Oktay, Adalet Bakanlığında bulunan ve üzerinde uzlaşma sağlanan önceki metni bu kez önce Türkiye Barolar Birliği'ne göndererek "tasarısı hakkında Birliğin düşüncesini ve varsa Avukatlık Kanunu'ndaki diğer değişiklik önerilerini" istemiştir. Bu yazı üzerine Türkiye Barolar Birliği, bünyesinde oluşturduğu komisyonun, yoğun çalışmaları sonucu değişiklik önerilerini hazırlayıp Adalet Bakanlığı'na sunmuştur. TBB'nin sunduğu bu değişiklik metni daha sonra 4667 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerin esasını oluşturmuştur.

¹⁹⁵ 1978 yılında başlayıp 02.05.2001 tarihinde sona eren yasal değişiklik çalışmalarının son dönemi hariç tümüne kitabın yazarı Ankara Barosu veya TBB temsilcisi olarak katılmıştır.

Bu çalışmanın tamamlanmasından sonra Adalet Bakanlığı nezdinde oluşturulan ve TBB temsilcileri ve Bakanlık bürokratlarının katıldığı çalışmalar¹⁹⁶ ile yasa değişiklik tasarısı üzerinde uzlaşma sağlanmış ve hazırlanan metin Adalet Bakanlığı'nca TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur. TBMM Adalet Komisyonu tasarı ve teklifleri görüşüp hazırladığı raporunu TBMM Başkanlığı'na sunmuş, ancak tasarı ve teklifler Genel Kurul gündeminde görüşülme sırasını beklerken kadük hale gelmiştir.

Avukatlık Kanunu'nda değişiklik çalışmaları, 1998 yılında tekrar başlamış ve kadük hale gelen tasarı esas alınarak, verilen değişiklik teklifleri ile birlikte TBMM Adalet Komisyonu'nda başlayan çalışmalar sonunda hazırlanan rapor, tasarı ve teklifler TBMM Başkanlığı'na sunulmuş, ancak önceden olduğu gibi Genel Kurul gündeminde görüşülme sırasını beklerken kadük hale gelmiştir.

22.06.1999 tarihinde “Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığı'nıza sunulan ve İttüzüğün 77'nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür” içerikli bir üst yazı ile dönemin Başbakanı Bülent Ecevit tekrar değişiklik çalışmalarını başlatmıştır.

Avukatlık Kanunu'nda yapılacak değişiklikler ile ilgili ilk çalışma, 21.10.1999 tarihinde Adalet Komisyonu'nda başlamıştır. Komisyon kendisine ulaşan değişiklik tasarısı ile benzer üç değişiklik teklifini önce birleştirmiş ve ardından da konuyu tek bir metin haline getirmesi için 5 kişiden oluşan alt komisyona göndermiştir.

Alt Komisyon tarafından hazırlanan rapor, 18.11.1999 tarihinde Adalet Komisyonu'nda görüşülmeye başlanmış, Türkiye Barolar Birliği, Ankara, İzmir ve İstanbul Barolarının temsilcilerinin de katılımıyla uzun ve kapsamlı çalışmalardan sonra 20.04.2000 tarihinde görüşmeler tamamlanmış ve hazırlanan Tasarı metni TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur¹⁹⁷.

¹⁹⁶ Adalet Bakanlığı'nın 12.12.1991 günlü 5-2-114-1989/884 sayılı yazısı

¹⁹⁷ 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının tam metni için bkz. ABD, Y. 2000, S. 2 eki

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde yapılan değişiklikten sonra Mecliste yer alan siyasi parti gruplarının uzlaşması sonucunda verilen ortak bir önerge ile 1136 sayılı Kanun'da yapılacak değişiklik çalışmalarına ilişkin tasarı metni, 01.05.2001 günü toplanan TBMM Genel Kurulu'nda ele alınmış ve dört bölüm halinde yapılan görüşmelerden sonra 02.05.2001 günü kabul edilerek 4667 sayılı Kanun olarak yasalaşmıştır. Kanun, Cumhurbaşkanınca onaylanmış ve 10.05.2001 günlü Resmi Gazete'de yayınlanarak bazı maddeleri hariç yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁹⁸.

Önemi nedeniyle 4667 sayılı Kanun'un Genel Gerekçesini sunuyoruz;

GENEL GEREKÇE

Hukuk devletinin güvencesi ve vazgeçilmez unsuru yargıdır. Yargının bağımsızlığının sağlanması, adil yargılamanın gerçekleşmesi ve demokratik toplum düzenine ulaşılması için de; yargının kurucu unsurlarından biri olan savunmanın etkinliğinin işlevine uygun biçimde artırılması, bağımsızlığına kavuşturulması gerekir.

Yürürlükte olan 1136 sayılı Avukatlık Kanunu 1969 tarihlidir. Aradan geçen yirmi dokuz yıl içinde, değişim ve gelişim; bütün kurum ve kuruluşlarda da olduğu gibi avukatlık Kanununun da yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır. Bu nedenle doksanlı yılların başından bu yana başta meslek mensupları ve barolar olmak üzere yeni bir Avukatlık Kanunu istemi yüksek sesle dile getirilmektedir. Yargının temel unsuru olan savunmayı temsil eden avukatlığın, çağın ve yargının gereksinimlerine uygun olarak baştan ele alınıp yeniden düzenlenmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Nitekim TBMM tarafından kabul edilen Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planının yargı reformu bölümünde de, avukatlığın yeniden düzenlenmesi öngörülmüştür. Bu nedenle önceki hükümetler tarafından "Demokratikleşme ve Yargı Reformu Paketi" adı altında TBMM'ne sunulan yasa tasarıları içinde "Avukatlık Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" da yer almış, ancak bu tasarı kadük

¹⁹⁸ 4667 sayılı Kanun'un yürürlük maddeleri için bkz. Avukatlık Mevzuatı, Ankara Barosu Yayını, Ankara 2002, sh. 124 ve devamı

olmuştu. Bu tasarı üzerinde daha önce parlamentoda geniş bir uzlaşma sağlanmış olması nedeniyle kadük olan tasarı esas alınmış ve tasarıda gerekli bazı değişiklikler yapılarak bu teklif hazırlanmıştır.

Teklif metni, avukatlığın kamu hizmeti olduğu, bağımsızlığı, kamu inancının ve mesleğe güvenin korunması ilkeleri sürekli göz önünde bulundurularak hazırlanmış, avukatlık görevinin hukuk devleti içinde etkin ve savunmanın kutsallığına uygun şekilde yapılabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Teklif metninde yer alan hükümlerle:

Hukuk devletinde avukatın yargılamadaki görevini etkin ve savunmanın kutsallığına uygun şekilde yapılabilmesine olanak sağlanmaktadır. Avukatın bu görevini yerine getirebilmesi için bütün kurum ve kuruluşlar savunmaya yardımcı olmakla yükümlü kılınmakta, avukat bürolarının aranması yeniden düzenlenmektedir. Barolar üzerindeki Adalet Bakanlığı vesayeti kaldırılmakta; avukatın bağımsız ve serbest çalışması için gerekli meslek düzeni ve kurallarının koyucusu ve uygulayıcısı olan baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin de bağımsızlığı sağlanmaktadır. Vesayet makam olmaktan çıkan Adalet Bakanlığı'nca baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin kararları aleyhine gerek görüldüğünde idarî yargı yoluna başvurma hakkı korunmaktadır.

Serbest bir meslek olan avukatlık yargı içindeki yer ve etkiler nedeniyle lisansüstü eğitimi gerekli kılan bir uzmanlık alanıdır. İyi avukat olmanın öncelikli koşulu iyi bir hukukçu olmaktır. Yeni kurulan özel ve vakıf üniversiteleri ile ülkemizde sayılan devamlı olarak artan hukuk fakültelerinden mezun olanlar arasında -bu artışla orantılı olarak- eğitim ve öğrenim açısından oluşan farklılıklar avukatlık mesleğine ve giderek de savunmaya ve yargıya olumsuz yansımaktadır.

Bu nedenle avukatlık stajı ile ilgili hükümler yeniden düzenlenerek getirilen sınavla belli bir seviyede hukuk bilgisi ve nosyonu olmuş kişileri mesleğe kazandırmak amaçlandığı gibi staj süresinde stajyerlere verilmesi öngörülen kredi nedeniyle de gerçekten avukatlık yapmayacak kişilerin staj başvuruları önlenmek istenmiştir.

Yukarıda anılan sakıncaların giderilmesi için avukatlık stajına sınavla stajyer alınması öngörülerek, stajına başlanabilmesi içinde staja kabul

sınavı getirilmektedir. Stajın Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenecek yönetmelik çerçevesinde bütün barolarda aynı sistem ve düzen içinde yapılması amaçlanmaktadır. Bir yıl sürecek staj sonunda da avukat olabilmek için aynen diğer bilim dallarının uzmanlığında olduğu gibi avukatlık sınavı getirilmektedir. Avukatlık stajına kabul sınavı ve avukatlık sınavları Türkiye Barolar Birliği'nce yapılacaktır.

Avukatlık stajı kesintisiz ve devam zorunluluğu olduğundan halen yürürlükteki yasaya göre de stajyer ücretli bir işte çalışmamaktadır. Staj süresince stajyere maddî destek sağlanması için kredi verilmesi öngörülmektedir. Kredinin kaynağı da avukatların vekâletnamelere yapıştıracakları pullardan elde edilecek gelir olacaktır. Bu gelirin artan kısmı baroların genel giderlerinde kullanılacaktır. Bununla ilgili yönetsel düzenlemeler TBB tarafından yapılacaktır.

Avukatın yapabileceği işler yeniden düzenlenmiştir. Yargı önüne giden uyuşmazlıkların büyük bir kısmı, hukukî ilişki kurulurken gerekli özenin gösterilmemesinden ileri gelmektedir. Bu nedenle noter ve tapu dairelerinde vekâleten sözleşme yapma yetkisi yalnızca avukatlara verilmektedir. Adli organlarca mahkeme ve icra dairelerinde gerçek kişiler dışında tüm tüzel kişileri sadece avukatlar temsil edebilecektir.

Yürürlükte olan 44 üncü maddede yer alan tüzel kişiliği olmayan "Ortak Avukat Büroları" korunmuş, ancak bunların da kurumlaşabilmeleri ve uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi için kuruluşlarının baroya bildirilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Ayrıca yeni bir kurum olarak, tüzel kişiliğe sahip avukatlık ortaklığı getirilmektedir. Bu ortaklık tipi, Ticaret Kanununda düzenlenen ortaklıklardan farklı olup "Avukatlık Ortaklığı" olarak ifade edilerek, diğer sermaye ve şahıs şirketleri ile özde olan farklılığı isimde de korunmak istenmiştir.

44 üncü madde ile türü kendisine özgü bir tüzel kişilik düzenlenmektedir. Bazı konularda temel yasalarda öngörülenlerden farklı çözümler getirilmektedir. Bu nedenle de bu çözümlerin mutlak yasa ile düzenlenmesi gerekmiştir.

Bu ortaklıkta amaç birden çok avukatın, avukatlık mesleğini bir tüzel kişilik altında birlikte yürütmesidir. Bu bakımdan belli bir sermaye koşulu getirilmeyip, sadece ortaklıktaki paylarının belirtilmesi yeterli görülmüştür. 44 üncü madde ile getirilen düzenlemenin zaman içinde de korunması ve mesleğin özelliklerinden saptırılmaması için, tip sözleşmenin Türkiye Barolar Birliği'nce hazırlanması, tüzel kişiliğin çalışmalarının bağlı bulunduğu baro tarafından denetimine olanak veren düzenlemeler de yapılmıştır.

Ortaklıkta ana unsur avukatlık mesleğinin yürütülmesi olduğundan, ortaklık payı devrine ortakların yasak koyabilmelerine de olanak verilmektedir. Ortaklık payının avukat olmayan üçüncü kişilere intikali yasaklanmaktadır. Ortakların, birden fazla avukatlık ortaklığına ortak olmaları, ortaklık dışında avukatlık yapmaları, ortaklığın amacı dışında mal edinmeleri, üçüncü kişilerle ve sermaye şirketleri ile ortak olması da yasaklanmıştır.

Ortaklar, müvekkillere ve üçüncü kişilere karşı, ortaklığın her türlü eylem ve işleminden dolayı ortaklıkla birlikte sınırsız sorumludur. Ortaklıktaki avukatların disiplin hukuku yönünden sorumlulukları devam ettiği gibi, avukata uygulanacak disiplin cezaları ortaklığa da uygulanabilecek böylece meslek nitelikleri korunabilecektir.

Ortaklığın yurt içinde şube açması yasaklanmıştır. Bununla birlikte, uluslararası anlaşmalarla karşılıklılık esasına göre yurt dışında şube açması ve çalışması kısıtlanmamıştır.

Bu düzenleme ile avukatlık bürolarının, kurumlaşmasının yolu açılmakta, avukatların sağlık gibi özel nedenlerle geçici iş göremezlik durumlarında hem kendilerinin, hem de yurttaşların zarara uğramaları önlenmektedir.

Avukatlık görevinin çok dar yorumuna yönelik uygulamaların getirdiği aksaklıklar nedeniyle, avukatların baro organlarındaki görevlerinin de meslek görevi olduğu açıkça belirtilerek avukatların bürolarının aranmasında, C. Savcısı yanında Baro Temsilcisinin de bulunması zorunluluğu getirilmiştir.

Fiilen avukatlık yapmamaları nedeniyle vergi kaydını sildiren avukatların, mesleği fiilen yürütmemeleri koşuluyla baroları ile ilişikle-

rini sürdürmelerine ve avukatlık sıfatını kullanmalarına olanak sağlanmıştır.

Yürürlükteki yasa avukatın meslekî çalışmasının karşılığını “avukatlık ücreti” olarak düzenlemektedir. Teklif, vekâlet ilişkisinin ücret boyutunu da içeren “avukatlık sözleşmesi” olarak düzenlenmektedir. Bu nedenle de genel hükümlere paralel olarak yokluk halleri hariç avukatlık sözleşmesinin bir hükmünün geçersizliğinin sözleşmenin tamamını geçersiz kılmayacağı esası kabul edilmiştir.

Kişilerin avukatla kurdukları vekâlet ilişkisinin özelliği nedeniyle ücret uyumsuzluklarının çözümünde; tahkim yolu benimsenmiş ve baronun bulunduğu adliyedeki en kıdemli hâkimin ve iki avukatın da katılımı ile oluşacak üç kişilik hakem heyeti yetkili kılınmıştır.

Zorunlu vekâlet ve müdafilik sistemine yönelik olarak Adli Yardım Baroları yeni baştan düzenlenerek yargılamada taraf olan ve ödeme gücü bulunmayan yurttaşların da avukatların hukukî yardımından yararlanmalarına olanak sağlanmıştır. Böylece CMUK'daki zorunlu müdafiliğe paralel bir düzenleme getirilmiştir.

Yeni düzenlemeye bağlı olarak staj süresinde çalışması nedeniyle stajı yanan, ruhsatı geri alınan ve haklarında ceza davası açılanların bir defaya mahsus olmak üzere affedilip avukatlık ruhsatlarının verilmesi öngörülmektedir.

Görüldüğü üzere Avukatlık mesleğine yön veren, Avukatlık Kanunu'nun yarıya yakın bir kısmını farklı boyutlarda değiştiren 4667 sayılı Kanun, pek çok yeni kurallar içermektedir. Ancak, ana hatları 1978 yılında ortaya konulan ve zaman içinde öncekinin tekrarı biçiminde süren çalışmalarla ortaya çıkan bu değişiklik yasası, ne ulaşılabilecek en son noktayı ne de günceli yakalayan bir kanundur. Hatta yasalaşması için tepkisel görüş ortaya koymadığımız, karşıt görüş ileri süremediğimiz ve içimize sindiremediğimiz pek çok maddeyi de içermektedir. Kanunun yürürlüğe girdiği gün, çağdaş ve güvenceli bir savunmayı yaşama geçirecek, bağımsız savunmayı ve onun bağımsız kurumlarını oluşturacak, meslekte yeniden yapılmayı sağlayacak, yeni bir kanun yapmak bugün için de aynı güncelliğini korumaktadır.

Ancak, her şeye rağmen 4667 sayılı Kanun, 460, 3499 ve 1136 sayılı Kanun'larla mesleğimizin ulaştığı konumda pek çok yenilikleri içeren, “devrim” nitelikli kurallar getiren, pek çok yeni kazanımlara yol açan bir kanun olarak kabul edilmelidir¹⁹⁹.

Nitekim, Avukatlık Kanunu Değişiklik Tasarısının TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında söz alan Adalet Bakanı, “Bu tasarıyla 98. madde ve 3. geçici madde içerisinde çok önemli yeni hükümler getirilmektedir. Şüphesiz, bu yenilikler, bir reform olarak da nitelendirilebilir; reform sözcüğü kullanılsa bile, çok önemli değişikliklerin yapıldığı bir gerçektir” şeklindeki sunum konuşmasıyla bu gerçeği dile getirmiştir. Bu nedenlerle 4667 sayılı Kanun'un , avukatlık mesleğinin Cumhuriyetle başlayan döneminin 4. aşaması olarak kabul edilebileceğini düşünüyoruz.

Kanun ile yapılan en önemli değişiklik, avukatlık mesleğinin bir kamu hizmeti olmasından farklı olarak avukatı, yargının kurucu öğelerinden olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eden kişi olarak tanımlamasıdır. Bu tanımla ülkemizde avukatlık mesleği, yargının bütünüleyici parçası olan savunma kurumu adına kurumsal yetki kullanan bir erke dönüşmüş olmaktadır. Genellikle sav, savunma ve karar üçlüsü ile ifade edilen bütünlük içinde savunma olması gereken boyuta taşınmaktadır.

Savunma makamını yargı erki içinde kabul eden bu tanımdan sonra bu erki kullanan avukatlara, yeni anlayışa uygun olarak, görevlerini yerine getirmede bazı yetki ve görevler verilmiş, bazı kolaylıklar tanınmıştır. Her şeyden önce avukatların, mesleklerini yerine getirirken yargı organlarının, emniyet makamlarının, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu iktisadi teşebbüslerinin, özel ve kamuya ait bankaların, noterlerin, sigorta şirketlerinin, vakıfların avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri avukatın incelemesine sunma yükümlülüğü getirilmiştir. Bu çerçevede avukatlara belge toplama yetkisi verilmektedir. Davaların açılmasını kolaylaştırmak, dava açılmadan önce bütün kanıtları mahkemeye sunabilecek hale gelmek ile hem avuka-

¹⁹⁹ Semih Güner, Yayına Hazırlarken, **Avukatlık Mevzuatı**, Ankara Barosu Yayını, Ankara 2002, sh. XII

tin amaca uygun çalışması sağlanmakta hem de yargının daha hızlı karar vermesi amaçlanmaktadır.

Bunların yanı sıra avukatlara, “hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını sağlama” (Av. K. madde 2); barolara (Av. K. madde 76) ve Türkiye Barolar Birliği’ne (Av. K. madde 110/17) “hukukun üstünlüğü ve insan haklarını savunmak ve korumak” görevi verilmiştir.

Kanunun getirdiği ikinci önemli değişiklik, baroların ve Türkiye Barolar Birliği’nin “daha” bağımsız konuma getirilmesidir. 1136 sayılı Kanun’da yaklaşık yirmi konuda baro yönetim kurulunun verdiği kararlarının veya Türkiye Barolar Birliği Yönetim ve Disiplin Kurulu Kararlarının Adalet Bakanlığı’nca onaylanması ilkesi bulunuyordu. Yapılan uzun uğraşlar sonunda bu yetki, Cumhurbaşkanının geri gönderme yetkisine dönüşmüş ve son karar yetkisi TBB Yönetim Kurulu’na bırakılmıştır. Onay için Adalet Bakanlığı’na gönderilen karar veya idari düzenlemenin Bakanlıkça onaylanmaması halinde geri gönderilen metni, TBB Yönetim Kurulu’nun/TBB Disiplin Kurulu’nun, 2/3 çoğunlukla yeniden kabul etmesi halinde metin onaylanmış sayılmakta ve biçimsel kesinlik başlamaktadır. Bu aşamadan sonra Adalet Bakanlığı’nın idari yargıya başvuru hakkı doğmaktadır. Yaklaşık 30 yıllık uğraş ile gelinen bu noktada barolar ve Türkiye Barolar Birliği önemli ölçüde bağımsız hale gelmiştir.

Bu bağlamda Türkiye Barolar Birliği’ne başta Avukatlık Kanunu Yönetmeliği olmak üzere staj, kredi, sınav, avukatlık ortaklığı, adli yardım, baro hakem kurulu konularında yönetmelik çıkarma yetkisi tanınarak avukatlık mesleğinin kanuna aykırı olmamak koşuluyla meslek örgütüne yeniden yapılanmasının sağlanmasına olanak sağlanmıştır. Ayrıca TBB Yönetim Kurulu’na, avukatlık asgari ücretini her yıl belirlemek ve yıllık ücret tarifesini yapma yetkisi verilmiştir.

Kanun ile avukatlık stajı, çağdaş ilkelere kavuşmuş, düzenli ve sistemli bir eğitim ile mesleğe başlama amaçlanmış, staj süresince stajyerlerin staj yaptıkları avukatın gözetimi altında dava ve iş takiplerindeki olanaklar genişletilmiş, stajyerlere akçalı yardım amacıyla TBB tarafından kredi verilmesi kabul edilmiş, staj sonunda getirilen sınavla meslekte kaliteye ulaşma hedeflenmiştir.

4667 sayılı Kanun'la 1136 sayılı Kanun'un Türkiye Barolar Birliği'nin oluşumuna yön veren 109. maddesi ile başlayıp, 125. maddesinde biten değişiklikler, bir bütün halinde değerlendirilmesi için çalışmamıza olduğu gibi aktarılmıştır

MADDE 69. – Avukatlık Kanunu'nun 109 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Türkiye Barolar Birliği, bütün baroların katılmasıyla oluşan bir meslek kuruluştur.”

MADDE 70. – Avukatlık Kanunu'nun 110 uncu maddesine aşağıdaki 17 nci bent eklenmiş ve 17 nci bent 18 inci bent olarak değiştirilmiştir.

“17. Hukukun üstünlüğü ve insan haklarını savunmak ve korumak, bu kavramlara işlerlik kazandırmak için kamuoyu oluşturmak ve yasa tasarıları hazırlamak.”

MADDE 71. – Avukatlık Kanunu'nun 111 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, son fıkrasına ise aşağıdaki cümle ilave edilmiştir.

“Türkiye Barolar Birliği Başkanı, protokolde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının yanında yer alır.”

“Ancak, görevine son verilen organın Birlik Yönetim Kurulu olması halinde yeni seçilenlerin görevine başladığı tarihe kadar bu organın görevleri, kararı veren mahkemece son genel kurul delegeleri arasından görevlendirilecek en az üç avukat tarafından geçici yönetim kurulu sıfatıyla yürütülür.”

MADDE 72. – Avukatlık Kanunu'nun 114 üncü maddesinin ikinci, dördüncü ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel kurul, baroların avukatlıkta en az on beş yıl kıdemi olan üyeleri arasından seçecekleri ikişer delege ile oluşur²⁰⁰. Görevde bulunan baro başkanları ile Türkiye Barolar Birliği başkanlığı yapmış ve

²⁰⁰ Bu maddedeki ikişer rakamı 11.7.2020 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle, bu fıkrada yer alan “ikişer” ibaresi “üçer” şeklinde değiştirilmiştir

yapmakta olan avukatlar Birlik Genel Kurulunun doğal üyesidirler. Oylamalara katılma, seçme ve seçilme hakları vardır.”

“Barolarca aynı sayıda yedek üyeler seçilir. Delegeler, her baronun olağan genel kurul toplantısında dört yıl için seçilirler.”

“Genel kurul toplantısının yeri, tarihi ve gündemi ile delegelerini gönderme gereği, toplantılardan en az otuz gün önce barolara yazı ile bildirilir. Asıl üyenin mazereti olduğu takdirde yedek üye Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu’na katılır ve oy kullanır.”

MADDE 73. – Avukatlık Kanunu’nun 115 inci maddesinin üçüncü fıkrası madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 74. – Avukatlık Kanunu’nun 117 nci maddesinin 10 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“10. Bu Kanunun 49 ve 75 inci maddelerinde Birliğe verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak.”

MADDE 75. – Avukatlık Kanunu’nun 121 inci maddesinin (8) ve (11) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye (20) numaralı bent eklenmiştir.

“8. Avukatların, ortak avukatlık bürosu ve avukatlık ortaklarının kayıtlarını, yönetmelikte gönderilen esas ve usullere göre tutmak, avukatlık ortaklığı tip ana sözleşmesini hazırlamak.”

“11. Bu Kanunun 33, 54 ve 77 nci maddeleri ile 83 üncü maddesinde Birliğe verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak.”

“20. Staja kabul sınavı ve avukatlık sınavı ile ilgili olarak Birliğe verilen görevleri yerine getirmek.”

MADDE 76. – Avukatlık Kanunu’nun 125 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Gerekli hallerde baro başkanlarının görüşlerini almak üzere toplantıya çağırır.”

4667 sayılı Kanun ile çok önemli bir değişiklik de “Avukatlık Sözleşmesi” başlıklı on birinci kısımda yapılmıştır. Avukatların en fazla zarar gördükleri, uygulamada en fazla sorun yaşanan avukat ile iş sa-

hibi arasındaki ilişki yeniden ele alınarak, ilişkinin avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme ile oluştuğu belirtilmiştir.

Ayrıca geçmiş uygulamalarda mesleki gelişmenin önünü tıkayan, dar yorumlarla avukatlar aleyhine sonuçlanan ücret uyuşmazlıklarının önlenmesine yönelik yeni düzenlemeler getirilmiştir. Yine bu bağlamda avukat ile iş sahibi arasında çıkacak sözleşmeye veya ücrete dayalı uyuşmazlıkların biri yargıç, ikisi avukat olan “*baro hakem kurulları*” eliyle çözümlenmesi kuralı kanuna konulmuştur (Av. K. madde 167). Bu düzenleme ile oluşturulan baro hakem kurullarının, Anayasa Mahkemesinin 10 Temmuz 2004 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren E.2003/98, K.2004/31 sayılı kararı ile “Avukatlık Kanunu’nun 4667 sayılı Kanun ile değişik 167. maddesinin birinci fıkrasının ilk tümcesinin Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptali, birinci fıkranın ilk tümcesinin iptali nedeniyle uygulama olanağı kalmayan maddenin kalan bölümünün de iptaline karar verilmesi” sonucu hukuki dayanaktan yoksun kalmaları üzerine kurulların çalışmaları sona ermiş, kurulların elindeki dosyalar görevli ve yetkili hukuk mahkemelerine devredilmiştir.

4667 sayılı Kanun ile avukatların tekel hakkı genişletilmiş, sermaye şirketlerinden anonim ortaklıklar ile ortak sayısı 100’ün üzerinde olan yapı kooperatiflerine sözleşmeli avukat bulundurma zorunluluğu getirilmiştir (Av. K. madde 35).

Uyuşmazlıkların yargıya gelmeden önce avukatlar aracılığıyla çözümlenmesi için avukatlara uzlaşma toplantısı isteme ve uzlaşılması halinde uzlaşma tutanağı düzenleme yetkisi verilmiş, düzenlenecek uzlaşma tutanağının ilam niteliğinde belge sayılması kuralı getirilmiştir (Av. K. madde 35/A).

Avukatların tüzel kişiliği olan ve olmayan ortaklıklar kurabilmelerine olanak sağlayan düzenlemeler yapılmış, ortak çalışmanın ilke ve koşulları yeniden düzenlenmiştir. Bu arada yabancı avukatların karşılıklılık ilkesi çevresinde, yalnızca yabancı hukuklar ve milletlerarası hukuk konularında çalışmak üzere Türkiye’de ortaklık kurma hakkı tanınmıştır.

Bu temel değişiklik konularının yanı sıra detay sayılacak önemli konularda başkaca değişiklikler de yapılmış, adeta yasa, yarı oranda ama çok önemli konularda yeniden yazılmıştır. 4667 sayılı kanun eksikliklerine, yanlışlıklarına karşın ülkemiz, avukatlık mesleğinin dördüncü dönemini başlatan bir kanun olarak meslek tarihinde yerini almıştır.

4667 sayılı Kanun ile 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda yapılan önemli değişikliklerden sonra 1136 sayılı Kanun'da çok sayıda değişiklik yapılmıştır.

3.5.2 – 4667 sayılı Kanun'dan sonra yapılan değişiklikler

3.5.2.1 - 4765 sayılı Kanun'la yapılan ilk değişiklik ile Avukatlık Kanunu'nun 3. maddesinin (d) bendinin 10.05.2001 tarihinde hukuk fakültelerinde öğrenci olanlara uygulanmayacağı, bunların sınava tabi tutulmaması gerektiği ve 10.05.2001 tarihinden önce ilköğretim ve ortaöğretimde öğretmenlik görevi ile avukatlık mesleğini birlikte yapanlar ve aynı durumda olup avukatlık stajını yapmakta olanlar hakkında Kanununun 11. maddesinin uygulanmayacağı kabul edildi.

3.5.2.2 - İkinci değişiklik, 13 Ocak 2004 tarihinde çıkarılan 5043 sayılı Kanun ile 1136 sayılı Kanun'un 9, 27, 164. maddelerinde yapıldı. 27. maddeden sonra gelmek üzere 27/A maddesi eklendi ve 167. maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere bir fıkra eklendi.

Bu kanun ile 9. maddede yapılan değişiklik sonunda avukatlık ruhsatnamelerinin Birlik Başkanı ve baro başkanı tarafından imzalanması kabul edilmiş, avukatlık kimliklerinin tüm resmi ve özel kuruluşlar açısından resmi kimlik olarak kabul edilmesi esası getirildi.

27. maddede yapılan değişiklik ile vekaletname örneklerine yapıştırılacak pulun değeri arttırılmış, Harçlar Kanununun Yargı Harçları bölümünde yer alan vekaletname örnekleri için kullanılan harç tarifesinin yüzde elli fazlası oranında pul yapıştırılması kabul edilmiştir. Ayrıca bağımsız olması gereken savunma örgütüne bir başka denetim yöntemi daha getirilerek pul bedellerinin toplanmasıyla oluşan fon, Sayıştay denetimi altına sokulmuştur.

Eklenen 27/A maddesi ile “*Sosyal ve Yardımlaşma Fonu*” kurulması kabul edildi. Avukatlık ücretini düzenleyen 164. maddesinde yapılan değişiklik ile avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış, yazılı ücret sözleşmesinin yapılmamış yahut belirgin olmadığı veya geçersiz sayılma gibi durumlarda ücretin, ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilamın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasında bir miktarın avukatlık ücreti olarak belirlenebileceği ilkesi kanuna girmiş oldu.

3.5.2.3 - Onbirinci değişiklik 16.06.2009 tarihinde 5094 sayılı Kanun’un 35. maddesi ile yapıldı. Bu kanun ile Avukatlık Kanunu’nun 168. maddesinin 2. fıkrasına “Şu kadar ki hazırlanan tarifede, genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalar ve Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun’un uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücret tutarı maktu olarak belirlenir” şeklinde ekleme yapılarak nispi avukatlık ücreti kapsamına giren davalarda, avukatlık ücreti ödeme yükümlüsünün kamu kurum ve kuruluşu olması halinde maktu tarife uygulanmasına geçilmesi öngörüldü.

3.5.2.4- Üçüncü değişiklik, 21.07.2004 tarihinde çıkarılan 5218 sayılı Kanun ile yapıldı. Bununla Avukatlık Kanunu’nun 65. maddesinin üçüncü bendi olan “Yıllık kesenek ödenmedikçe avukat, Baro Genel Kurulu’na katılamaz, seçme ve seçilme hakkını kullanamaz” tümcesi kanun metninden çıkartıldı. Bu düzenleme ile 4667 sayılı Kanun ile getirilen baroya kesenek borcu olanların baro genel kurullarına katılma, oy kullanma, seçme ve seçilme hakları konusundaki kısıtlama kalkmış oldu.

3.5.2.5 - Dördüncü değişiklik, 5510 sayılı Kanun’la 31.5.2006 tarihinde yapılan düzenleme ile avukatları da kapsayan düzenlemeler yapılmıştır. Kanun ile sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortasından yararlanacak kişileri, işverenleri ve sağlık hizmeti sunucularını, bu kanunun uygulanması bakımından gerçek kişiler ile her türlü kamu ve özel hukuk kişilerini ve tüzel kişiliği olmayan diğer kurum ve kuruluşları kapsayan düzenlemeler getirilmiştir.

3.5.2.6 - Beşinci değişiklik, 29.06.2006 tarihinde kabul edilen 5533 sayılı Kanun ile, Avukatlık Kanunu'nun 96. maddesine 4667 sayılı Kanun'un 56. maddesiyle eklenen "Ancak, görev süresi iki dönemden fazla olamaz" kuralının kaldırılması şeklinde yapıldı. Bununla iki dönemden fazla baro başkanlığı yapılmasının yolu açılmış oldu.

3.5.2.7 - Altıncı değişiklik, 28.11.2006 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen, 14.12.2006 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan, 5558 sayılı Kanun ile 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının "Avukatlık sınavını başarmış olmak" şeklindeki (d) bendi, 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan "Avukatlık sınavını başarmış olanlar veya" ibaresi kanun metninden çıkarıldı. 1136 sayılı Kanun'un sınava ilişkin düzenlemelerinin yer aldığı 28 inci, 29 uncu, 30 uncu, 31 inci maddeleri de sınav kaldırılmış olduğu için kanun metninden çıkarıldı. Kanunda sınav ile ilgili olarak 121 inci maddenin birinci fıkrasının (20) numaralı bendi, geçici 17 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan "ve sınav" ibaresi ile geçici 20 inci maddesinin ikinci fıkrası ve 02.05.2001 tarihli ve 4667 sayılı kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası yürürlükten kaldırıldı.

3.5.2.8 - Yedinci değişiklik, 04.04.2007 günlü, 26483 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 5615 tarihli Kanun'un 26. maddesiyle Avukatlık Kanunu'nun 180. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde geçen "yüzde üçü" ibareleri "yüzde ikisi" şeklinde değiştirilerek yapıldı, Ayrıca aynı maddenin sonuna "Maliye Bakanlığı'nca iki yıl öncesine ait kesin hesap sonuçlarına göre tespit edilen toplam tutarlar esas alınarak 492 sayılı Harçlar Kanunu'na bağlı (1), (2) ve (3) sayılı tarifelere göre alınan harçların yüzde biri ile idari nitelikteki para cezaları hariç olmak üzere para cezalarının yüzde biri; her yıl Mart ayının sonuna kadar Türkiye Barolar Birliği adına açılan hesaba aktarılır ve zorunlu müdafî ve vekil görevlendirme ile ilgili cari giderler bu hesaptan ödenir. Bu hesap, münhasıran zorunlu müdafî ve vekil görevlendirme ile ilgili cari giderler için kullanılır ve yılı içinde harcanmayan paralar, ertesi yıla aynen aktarılır. Bu paraların barolar arasındaki dağıtımını, harcanması ve bu hizmet için çalıştırılacak personele ilişkin hususlar, Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Adalet Bakanlığı

ile Türkiye Barolar Birliği tarafından birlikte çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir” şeklinde madde eklendi.

3.5.2.9 - Sekizinci değişiklik; 08.02.2008 günlü 26781 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 5728 sayılı Kanun’un ile 326 – 336. maddeleriyle yapıldı. Çalışmamıza yansıtığımız bu değişiklikleri metin olarak da sunuyoruz.

Kanunun 326 çerçeve maddesiyle, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi “Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan iki yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmak” olarak değiştirildi.

Çerçeve 327. madde ile Kanunun 14 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen birinci fıkrası değiştirilerek; fıkra “Emeklilik ve istifa gibi sebeplerle görevlerinden ayrılan adli, idari ve askerî yargı hâkim ve savcılarının son beş yıl içinde hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerin yargı çevresinde görevden ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapmaları yasaktır. Yüksek yargı ve bölge mahkemeleri hâkim ve savcıları ile raportörlerinin son beş yıl içinde münhasıran hizmet gördükleri mahkeme veya dairelerde, buralardan ayrılma tarihinden itibaren iki yıl süre ile avukatlık yapmaları yasaklanmıştır” şeklinde düzenlendi.

Kanunun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında çerçeve 328. madde ile değişiklik yapılarak; Staj isteminde bulunan tarafından verilen bildiri kağıdının hilafı ortaya çıktığı takdirde adaya Cumhuriyet savcısı tarafından iki yüz Türk Lirası idari para cezası verilmesi mümkün hale getirildi.

Çerçeve 329. madde ile Kanunun 35 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak “Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi

davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işini takip edebilir. Ancak, Türk Ticaret Kanununun 272nci maddesinde ön görülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri, sözleşmeli bir avukat bulundurmamak zorundadır. Bu fıkra hükmüne aykırı davranan kuruluşlara Cumhuriyet savcısı tarafından sözleşmeli avukat tayin etmedikleri her ay için, sanayi sektöründe çalışan on altı yaşından büyük işçiler için suç tarihinde yürürlükte bulunan, asgarî ücretin iki aylık brüt tutarı kadar idarî para cezası verilir” kuralı getirildi.

Çerçeve 330. madde ile Kanunun 56 ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki “ve” sözcüğü “veya” olarak değiştirilerek madde “Aslı olmayan vekaletname veya diğer kağıt ve belgelerin örneğini onaylayan yahut aslına aykırı örnek veren avukat, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” şekline dönüştürüldü.

Çerçeve 331. madde ile Kanunun 58 inci maddesinde, Avukatların avukatlık veya Türkiye Barolar Birliği ya da baroların organlarındaki görevlerinden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarında soruşturma, Adalet Bakanlığı'nın vereceği izin üzerine, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Avukat yazıhaneleri ve konutları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde ve baro temsilcisinin katılımı ile aranabilir. Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suçtan dolayı suçüstü hali dışında avukatın üzeri aranamaz.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Ceza Muhakemesi Kanununun duruşmanın inzibatına ilişkin hükümleri saklıdır. Şu kadar ki, bu hükümlere göre avukatlar tutuklanamayacağı gibi, haklarında disiplin hapsi veya para cezası da verilemez değişiklikleri yapıldı.

Çerçeve 332. madde ile, Kanunun 61 inci maddesi başlığıyla birlikte değiştirildi.

“Suçüstü hali:

MADDE 61- Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suçtan dolayı suçüstü halinde soruşturma, bizzat Cumhuriyet savcısı tarafından genel hükümlere göre yapılır” kuralı getirildi.

Çerçeve 333. madde ile Kanunun 62 nci maddesi başlığıyla birlikte değiştirildi ve

“Görevi kötüye kullanma:

MADDE 62- Bu Kanun ve diğer kanunlar gereğince avukat sıfatı ile veya Türkiye Barolar Birliği'nin yahut baroların organlarında görevli olarak kendisine verilmiş bulunan görev ve yetkiyi kötüye kullanan avukat Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesi hükümlerine göre cezalandırılır” şeklindeki düzenleme yapıldı.

Çerçeve 334. madde ile Kanunun 63 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları değiştirildi ve

“Birinci fıkra hükmüne aykırı eylemde bulunanlara Cumhuriyet savcısı tarafından beş yüz Türk Lirasından iki bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.

Avukatlık yapmak yetkisini taşımadıkları halde muvazaalı yoldan alacak devralarak ve kanunların tanıdığı başka hakları kötüye kullanılarak avukatlara ait yetkileri kullananlar bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar” şeklinde düzenleme yapıldı.

Çerçeve 335. madde ile, Kanunun 150 nci maddesinde değişiklik yapılarak tanık ve bilirkişilerin çağırılması ile “Tanıklar ve bilirkişiler Tebligat Kanunu hükümlerine göre çağırılır”.

Usulüne göre çağırılıp da hukuken geçerli bir mazereti olmaksızın gelmeyen veya kanuni bir sebep olmaksızın tanıklık yahut bilirkişilikten veya yemin etmekten çekinen kimseler hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklıkla ilgili hükümleri uygulanır. Bu fıkra hükmüne göre gerekli kararları vermeye Baronun bulunduğu il merkezindeki sulh ceza hâkimi yetkilidir. Sulh ceza hâkimi bu kararları disiplin kurulunun tutanak örneği üzerinden verir” şeklindeki yeni düzenleme yürürlüğe konuldu.

Son olarak çerçeve 336. madde ile 1136 sayılı Kanun'un ek 3 üncü maddesinin on dördüncü fıkrası “Seçimler sırasında sandık kurulu başkanı ve üyelerine karşı görevleriyle bağlantılı olarak işlenen suçlar kamu görevlilerine karşı işlenmiş gibi cezalandırılır” şeklinde değiştirildi.

3.5.2.10 - Dokuzuncu değişiklik, 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5754 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler Avukatlık Kanunu'nun 186, 187, 188 ve 191. maddelerinde yapılan değişiklikler ile Topluluk sigortası yerine avukatların genel sağlık sigortasına dahil edilmeleri sağlandı.

3.5.2.11 - Onuncu değişiklik, 18.2.2009 tarihinde 5838 sayılı Kanun'un 28. maddesi ile yapıldı. Kanunda yer alan süresi içinde ödenmeyen yıllık keseneğe aylık yüzde beş gecikme zammı uygulanır maddesi değiştirildi ve yerine "vadesinde ödenmeyen keseneğe T.C. Merkez Bankası reeskont işlemlerinde uygulanan faiz oranında yıllık temerrüt faizi uygulanır" hükmü getirildi.

Ayrıca 65. maddenin ikinci fıkrasında yer alan "Yıllık kesenek borcu ödenmedikçe avukat, baro genel kuruluna katılamaz, seçme ve seçilme haklarını kullanamaz" maddesi kaldırıldı.

Aynı Kanun ile 1136 sayılı Kanun'un 65. maddenin 3 fıkrası da değiştirildi. Önceki metinde yer alan "Yıllık keseneği tebligata rağmen kabule değer bir sebep olmaksızın ödememekte direnen avukatların ve avukatlık ortaklıklarının adları yönetim kurulu kararıyla borçlarını gecikme zammıyla birlikte ödeyinceye kadar levha ve sicilden silinir ve durum ilgili yerlere bildirilir. Bu durumda olan avukat ve avukatlık ortaklarının borçları yasal yoldan alınır" hükmü değiştirilerek "Avukatlık Kanunu'nun 72 ve 73 üncü madde hükümleri saklıdır" hükmü getirildi.

3.5.2.12 - On ikinci değişiklik, 13.02.2011 tarihli 6111 sayılı Kanun'un 195. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 27. maddesine eklenen tümce ile "Her yıl yenilenen vekalet pul bedeline ayrıca yüzde beş oranında ilave yapılır. Bu suretle elde edilecek kaynak avukat stajyerlerinin genel sağlık sigortası primlerinin ödenmesinde kullanılır. Kaynağın yetersizliği durumunda staj kredi fonundan aktarım yapılarak prim ödemesi yapılır. Bu primler Türkiye Barolar Birliği tarafından ödenir" staj yapan avukat stajyerlerinin sosyal güvenlik sorunlarının aşılması için kaynak yaratılmış oldu.

3.5.2.13- On üçüncü değişiklik, 07.06.2012 tarihli 6325 sayılı Arabuluculuk Kanunu'nun 35. maddesi ile yapıldı. Bu değişiklik ile Avukat-

lık Kanunu'nun 12. maddesinin (d) bendine hakemlik sözcüğünden sonra gelmek üzere "arabuluculuk" sözcüğü eklendi.

3.5.2.14 - On dördüncü değişiklik, 1136 sayılı Kanuna 30.04.2013 tarihinde 6460 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile iki tümce eklendi. Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin verdiği ve uygulamada netlik kazandırdığı kararı ile tapu kütüğünde mesken olarak gözüken bağımsız birimlerde avukatlık bürosu olamayacağı şeklindeki anlayışın yarattığı sıkıntı aşılmıştır. Eklenen tümcelere göre "23.06.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'na göre ana gayrimenkulün mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde kat maliklerinin izni ve benzer şartlar aranmaksızın avukatlık büroları faaliyet gösterebilir. Bu konuda, yönetim planındaki hükümler uygulanmaz".

3.5.2.15- On beşinci değişiklik 10.09.2014 tarihinde çıkarılan 6552 sayılı Kanun'un 94. maddesi ile Avukatlık Kanunu'nun 182. maddesinin sonuna ekleme ile yapıldı. "Ancak, yönetmelikle veya diğer düzenleyici işlemle avukatlık stajına kabulde, staj döneminde ve avukatlık mesleğine kabulde sınav ve benzeri bir rejim öngörülemez" şeklindeki bu ekleme ile TBB Yönetim Kurulu tarafından Staj Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle staja kabulde ve mesleğe kabulde öngörülen ölçmenin dayanaksız hale getirilmesi amaçlanmıştır.

3.6 – 7249 Sayılı Kanunla Başlayan Çoklu Baro Dönemi

7249 sayılı Kanun'la 11.7.2020 tarihinde yapılan değişiklikler 80 baronun ortak itirazına ve kanunun bu içerikle çıkarılmaması yolundaki mücadelelerine rağmen TBMM'de kabul edilmiştir. Kanunun çıkarılması halinde yargının üç ayağından biri olan savunmanın siyasallaşacağı, avukatlık meslek örgütlerinin zayıflayacağı, ideolojik kampaşmadan mesleğin ve mesleki dayanışmanın zarar göreceği ve kanun teklifinin kanunlaşması halinde Anayasa'ya aykırılık oluşacağına ilişkin görüşler dikkate alınmamış ve teklif kanunlaşmıştır.

Kanunda yer alan ve meslek yaşamımızda olumsuz etkileri olan ve olacak Kanunu çalışmamıza aynen almak istiyoruz. Görüleceği üzere maddelerin büyük bir kısmı getirilen ayrıştırmanın uygulanmasında boşluk oluşmaması için getirilmiş düzenlemelerdir. Bu yetmemiş daha sonra çıkarılan 7409 sayılı Kanun'la eşitsizlik ve ayrışma arttırılmıştır.

Bir ilde 2. baro kurulmasına ilişkin kurallar ile, TBB Genel Kurulu'na katılacak delegelerin sayılarının belirlenmesinde uygulanacak sayısal oran ile üye sayısı az olan barolardaki 300 avukattan sonraki bir delege seçilmesi sisteminin avukat sayısı çok olan barolarda 5000 avukat için bir delege seçilmesi maddesi ile ayrıştırıcı, adaletsiz, hakkaniyete ve demokrasiye aykırı haliyle Anayasa ihlali yapılmıştır.

7249 sayılı kanun ile Avukatlık Kanunu'nun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yer barosu” ibaresi “baro” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanunun 15. maddesinin birinci fıkrasına, “dahildir.” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve staj yaptığı baroya kayıtlı” ibaresi eklenmiştir.

16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yer barosuna” ibaresi “baroya” şeklinde değiştirilmiştir.

17 nci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yer alan “o baroya yazılı” ibaresi “staj yaptığı baroya kayıtlı” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanunun 42 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “gelmesi hallerinde,” ibaresinden sonra gelmek üzere “avukatın kayıtlı olduğu” ibaresi ve “yürütmek için” ibaresinden sonra gelmek üzere “kendi barosuna kayıtlı” ibaresi eklenmiştir.

1136 sayılı Kanunun 44 üncü maddesinde yer alan “aynı baroya” ibareleri “aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanunun 49 uncu maddesi başlığı ile birlikte avukatların resmi kılık ve kıyafeti konusu 49. madde ile avukatlar, mahkemelere Türkiye Barolar Birliği tarafından şekli belirlenen cübbeyle çıkmak zorundadır. Avukatlara, staj dönemi de dahil olmak üzere, baro ve Birliğin iş ve işlemleri ile mesleğin icrası kapsamında kılık ve kıyafetle ilgili herhangi bir zorunluluk getirilemez değişikliği yapılmıştır.

Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına bir cümle eklenmiştir. “Birden fazla baronun bulunduğu illerde baro için ayrılacak yer Türkiye Barolar Birliği'ne tahsis edilir ve Birlik, barolara kayıtlı avukat sayısını esas alarak bu yeri barolara tahsis eder.”

Kanunun 58 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Cumhuriyet savcısı denetiminde ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “kayıtlı olunan” ibaresi eklenmiştir.

59 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Avukatların, avukatlık veya Türkiye Barolar Birliği ya da baroların organlarındaki görevlerinden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlar nedeniyle verilen bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kararları hakkında 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 286 ncı maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaz.”

Kanunun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “düşmedikçe,” ve ikinci fıkrasında yer alan “avukat hakkında,” ibarelerinden sonra gelmek üzere “kayıtlı olduğu” ibareleri eklenmiş ve üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “baro” ibaresi “kararı veren baronun” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanunun 65 inci maddesinin birinci fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere bir cümle eklenmiştir.

“Şu kadar ki, mesleğin ilk beş yılında baro keseneği yarı oranında alınır.”

Kanunun 66 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bir ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde avukat, bunlardan birinin levhasına yazılır.”

Kanunun 67 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “o yer barosu” ibaresi, “bu tespiti yapan baronun” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanunun 77 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler ve üçüncü fıkrasına bir cümle eklenmiştir.

“Beşbinden fazla avukat bulunan illerde asgari ikibin avukatla bir baro kurulabilir. Bu sayıların belirlenmesinde baro levhasına kayıtlı avukatlar ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görev yapan avukatlar esas alınır. Kuruluş müracaatında, kuruluş talebini içeren dilekçe ile ikibin avukatın imzasının ve bu avukatların belirlediği dört kişilik kurucular kurulunun isimlerinin yer aldığı lis-

te Türkiye Barolar Birliği'ne verilir. Birlik, kuruluş işlemlerini yerine getirmek üzere kurucular kurulunu görevlendirir. Kurucular kurulu en geç altı ay içinde organ seçimlerini yapmak üzere kuruluş genel kurulunu toplar ve yeni baronun kuruluşunu tamamlayarak Birliğe bildirir. Yeni kurulan baro, seçimli ilk olağan genel kurulunu yapınca kadar Birlikte temsil edilmez ve seçimli ilk olağan genel kurulunu 82 nci madde hükmü uyarınca yapar. Avukat sayısının ikibinin altına düşmesi hâlinde Birlik, asgari avukat sayısının altı ay içinde sağlanmasını yazılı olarak ilgili baroya bildirir. Verilen süre içinde eksiklik giderilemezse baronun tüzel kişiliğine Birlik tarafından son verilir ve son verme kararı Birliğin resmi internet sitesinde ilan edilir. Tüzel kişiliği sona eren baroya kayıtlı avukatlar ve stajyerler ilan tarihinden itibaren onbeş gün içinde o ilde bir baro varsa o baroya, birden fazla baro varsa diledikleri baroya kaydolar ve bunların devam eden iş ve işlemleri kaydoldukları baro tarafından yürütülür. Tüzel kişiliği sona eren baronun tasfiye işlemleri son yönetim kurulu tarafından Birliğin denetim ve gözetiminde yapılır ve kalan malvarlığı Birliğe geçer.”

“Aynı ilde yeni bir baronun kurulması hâlinde Türkiye Barolar Birliği, tüzel kişilik kazanma tarihini esas almak ve birden başlamak suretiyle baroları o ilin adıyla numaralandırır.”

Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Genel kurul” ibaresinden sonra gelmek üzere “son rakamı çift olan yıllarda olmak kaydıyla” ibaresi eklenmiştir.

Kanunun 96 ncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Seçim döneminin bitmesinden önce ayrılan baro başkanının yerine baro yönetim kurulu tarafından, kendi üyeleri arasından, kalan süreyi tamamlamak üzere baro başkanı seçilir.”

Kanunun 114 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ikişer” ibaresi “üçer” şeklinde ve üçüncü fıkrası ise “Baro genel kurullarınca ayrıca her beşbin üye için birer delege seçilir” şeklinde değiştirilmiştir.

Kanunun 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birlik Genel Kurulu baro seçimlerinin yapıldığı yılın aralık ayında, Ankara’da olağan toplantısını yapar.

Birlik Yönetim Kurulu doğrudan veya en az yirmibeş baronun yönetim kurullarının yazılı istemi üzerine, 117 nci maddede belirtilen görev alanıyla sınırlı olmak kaydıyla, Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırır. Ancak olağanüstü toplantıda seçim yapılamaz.”

Kanununun 177 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birden fazla baronun bulunduğu illerde adli yardım bürosu, baroların eşit olarak temsili esas alınarak oluşturulur. Büroda görevlendirme, o ildeki avukatlar arasında eşitlik gözetilerek yapılır. Adli yardım bürosunun oluşturulmasına ve adli yardım hizmetinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca hazırlanan ve Adalet Bakanlığı’nca onaylanan yönetmelikte gösterilir.”

Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine “yer barosuna” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine” ibaresi eklenmiştir.

1136 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 23 – Görev sürelerine bakılmaksızın tüm barolar da baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği delege seçimleri 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; Birlik Başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimleri ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılır.”

17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun’un 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Birden fazla baro kurulan illerde komisyona üye görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir.”

3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Birden fazla baro kurulan illerde koruma kurullarına temsilci görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir.”

11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Birden fazla baro kurulan illerde hal hakem heyetlerine üye görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir.”

7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Birden fazla baro kurulan illerde il ve ilçe tüketici hakem heyetlerine üye görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir.”

Yukarıda önemi nedeniyle aynen aldığımız Kanunun yaşamsal önem taşıyan düzenlemelerine göre 15. madde ile beş binden fazla avukat olan illerde 2.000 avukatla baro kurulması öngörülmektedir. Bu hüküm avukatların mesleki örgütlenmelerini tamamıyla değiştirecek, bir ilde birden fazla baro kurulmasının yolunu açacağı kuşkusuzdur. Kanunun çıkmasından sonra numaralı baroların kurulmasına başlanmış ve İstanbul ve Ankara’da ikinci numaralı barolar kurulmuştur. Ankara’da kurulan ikinci baronun sayısal çoğunluğunu yitirmesi nedeniyle TBB tarafından süre verilerek kanunda ön görülen üye avukat sayısının tamamlanması istenilmiştir.

114 maddede yapılan değişiklik ile her baronun üye sayısına bakılmaksızın iki yerine üç delege ile temsil edileceği kabul edilmiş, değişiklik öncesi avukat sayısı 100 den fazla olan baroların yüzden sonraki her üçyüz üye için bir delege seçmeleri, beş bin üye için bir delege seçme şekline dönüşmekle avukat sayısı çok olan barolar adeta ceza-

landırılmıştır. Bu değişiklikle Demokrasinin olmazsa olmaz koşulu olan seçim ile oynanmış, adil temsil ilkesine dayalı serbest, eşit ve genel oy esasını içeren sistemden uzaklaşmış, klasik avukatlık anlayışına, mesleğin temel ilkelerine ve Anayasa'nın 2 ve 135. maddelerine aykırı olduğunu düşündüğümüz bir model getirilmiştir.

Değişiklikten önce baroların kuruluşlarına ilişkin tek hüküm Avukatlık Kanunu'nun 77. maddesinde yer alan "Bölgesi içinde en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulur" hükmüydü. Aynı maddeye 2001 yılında eklenen ve halen yürürlükte olan üçüncü fıkrasındaki cümleyle göre ise "Barolar, kuruluşlarını Türkiye Barolar Birliği'ne bildirmekle tüzel kişilik kazanırlar. Bu hüküm kanunla kurulma koşulu bakımından Anayasa'ya uygun olup, burada bir idari işlemle değil, kanunda belirtilen koşulun gerçekleşmesiyle doğrudan, yani araya bir idari işlem girmeksizin doğrudan tüzel kişilik oluşması söz konusu idi.

7249 sayılı Kanun'dan sonra çoklu baro düzenlemesiyle kamu tüzel kişiliği kurulma yöntemi tamamen değişmiştir. Yeni sisteme göre, "Kuruluş müracaatında, kuruluş talebini içeren dilekçe ile iki bin avukatın imzasının ve bu avukatların belirlediği dört kişilik kurucular kurulunun isimlerinin yer aldığı liste Türkiye Barolar Birliği'ne verilir. Birlik, kuruluş işlemlerini yerine getirmek üzere kurucular kurulunu görevlendirir. Kurucular kurulu en geç altı ay içinde organ seçimlerini yapmak üzere kuruluş genel kurulunu toplar ve yeni baronun kuruluşunu tamamlayarak Birliğe bildirir". Bu sistemde kuruluş başvurusu, kuruluş işlemleri ve kuruluşun tamamlanarak bildirilmesiyle tüzel kişilik kazanması şeklinde bir sürecin ortaya çıktığı görülmektedir. Kamu tüzel kişiliğinin kurulması açısından son derece sıra dışı bir yöntemdir.

Olan bu süreçte bir de kuruluş işlemlerini gerçekleştirme, özellikle de kuruluş genel kurulunu toplama yetkisine sahip olan kurucular kurulu denilen ve hukuki olarak nitelenmesi imkansız görülen bir kurul gündeme gelmiştir. Bu sistemde kamu tüzel kişiliği kanunla kurulmadığı gibi, 2000 gerçek kişinin imzası, hatta sadece bu iki bin kişi değil, "görevlendirilen" dört kişilik Kurucular Kurulu'nun genel kurul toplanmasına ve iradesine bırakılmıştır ve bu durum da açıkça Anayasa'ya aykırıdır²⁰¹.

²⁰¹ Dr. D. Çiğdem Sever, Hukuk Defterleri,

Tüzel kişiliğin ortadan kalkması da “ilginç” yönetim tabidir. Yeni baro kurulmasının koşulu olan 2000 avukattan az avukat üye kaldığı takdirde “asgari avukat sayısının 6 ay içinde sağlanması” bildirilir ve eksiklik giderilmezse baronun tüzel kişiliğine Birlik tarafından son verilerek bu karar Birliğin resmi internet sitesinde ilan edilir. Eksik üyelerin tamamlanmasıyla bir kamu tüzel kişiliği varlığını sürdürebilir hale getirilmiştir. Bu durum da Anayasaya aykırıdır.

Çoklu baro düzenlenmesinde kamu yararının olmadığı da görülmektedir. Anayasa Mahkemesi bazı kararlarında “Anayasa’nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devletinde kanunların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. Kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

Sonuç olarak bu kanun; daha önce değindiğimiz üzere Avukatlık Kanunu’nun omurgasına darbe indirilmesi niteliğinde değişiklikler getirmiştir.

3.7.1- 7409 sayılı Kanun’la Yapılan Değişiklik

8.6.2022 tarihinde kabul edilen ve 31863 tarihli R.G’de yayınlanan ve yayımı tarihinde yürürlüğe giren 7409 sayılı Kanun, çoklu baro kurulmasına ilişkin 7249 sayılı Kanun’un devamı niteliğinde kuralları içeren, maddeleriyle 1136 sayılı Kanun’un sistemine darbe vuran, eşitlik ilkesine aykırı, barolar arasında ayırım yapan ve yaratılmak istenen numaralı barolara kaynak sağlamada adil olmayan kuralları içeren, kayıtlı avukat sayısı çok olan baroların pul satışından elde edilen gelirden aldıkları paraların garip ölçütlerle illerdeki 2. Barolara ödemesini konusunda düzenleme yapan, keza adli yardım konusunda iş dağıtımında haksız ve eşitlik ilkesine aykırı düzenleme içeren kanun olarak yürürlüğe sokulmuştur.

Kanun; 4 konuda değişiklik içermektedir. İlk değişiklik avukatlık stajı yapmak isteyen hukuk fakültesi mezunu hukukçuların staja kabul aşamasında Avukatlık Kanunu'nun 16. maddesindeki düzenleme ile Kanunun 5. maddesine yapılan gönderme ile (d) bendinde yer alan "Avukatlık mesleği ile birleşmeyen bir iş ile uğraşmak" koşulunun uygulanması kapsamında Kanunun Üçüncü Kısım "Avukatlıkla birleşmeyen işler" konusunu düzenleyen 11. maddesindeki "Aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hiçbir hizmet ve görevin" avukatlık ve stajyer avukatlık yapmaya engel olan kuralları değiştirilmiş, "her hangi bir işle sigortalı olarak çalışması avukatlık stajının yapılmasına engel değildir" kuralı ile daha önce yasak olan bir durumu yasal hale getirmiştir. Kanunun genel sistemine aykırı olan bu değişikliğin peşinde anlam vermediğimiz durum da ortaya çıkmıştır. Bu durum, avukatlık yapmaya engeli olan stajyerin niçin avukatlık stajı yapmasına izin verilmiştir Kanunun düzenlenmesinde, engelin kaldırılmasına sadece stajyerlerin adı geçmektedir. Sonuçta avukatlık yapamayacak kişinin staj bitim belgesi alması mümkün hale gelmektedir.

Kanunun 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un değişiklikten önceki metnin 177. maddesinde yer alan sisteme göre adli yardım bürosunun gelirleri "İki yıl öncesine ait kesin hesap sonuçlarına göre tespit edilen toplam miktarlar esas alınarak 492 yayılı Harçlar Kanunu'na bağlı (1), (2) ve sayılı tarifelere göre alınan harçların yüzde üçü ile idari nitelikte para cezaları hariç olmak üzere para cezalarının yüzde üçü" adli yardım konusunda harcanmak üzere barolara gönderiliyordu. Değişiklik yapan Kanunla bu sistemde paranın "o ildeki avukatlar arasında eşitlik gözetilerek yapılır" şekline dönüşmüştür.

Kanunun 3. maddesi ile 180. maddenin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir başlığı ile yapılan düzenlemede "Paraların barolar arasındaki dağıtımında puanlama esas alınır. Her baroya öncelikle beş temel puan verilir. Verilen temel puana, her elli üye avukat için bir puan, ayrıca il nüfusu esas alınarak her beş bin nüfus için bir puan eklenir. Birden fazla baronun bulunduğu illerde, her beş bin nüfus için tespit edilecek toplam puanın yüzde kırkı o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak,

kalanı ise o ilde levhaya kayıtlı toplam avukat sayısına bölündükten sonra elde edilen rakamın her baronun üye sayısına çarpımı sonucu elde edilecek puana göre dağıtılır” kuralları getirilmiştir. Bu değişiklik adalet ve eşitlik ilkelerine aykırı, numaralı barolara fazladan ödeme yapılmasını saylayacak bir düzenlemedir.

Kanunun 4. maddesiyle Türk Borçlar Kanunu’na geçici madde eklenmiştir. Bu madde ile konut kiraların 1.7.2023 tarihine kadar olan süre içinde yeni kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmalar bir önceki kira yılına ait kira bedelinin yüzde yirmi beşini geçmeme üzere koşuluyla geçeridir. Bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde uygulanacak bu değişikliğe göre belirtilen % 25 sınırlamasını aşan sözleşmeler fazla miktar yönünden geçersiz sayılmıştır.

IV – BAROLAR BİRLİĞİNİN KURULMA ÇALIŞMALARI

1 – Genel Olarak

460 sayılı Muhamat Kanunu ile avukatlık, meslek haline gelmiştir. Bunun sonucunda mesleği yapanların adedinin onu geçtiği yerlerde baro kurulması öngörülmüş(madde 3), baro olan bir yerde baroya kaydolmadan avukatlık yapılamayacağı, baronun genel kurulca seçilen yönetim ve disiplin kurullarının olacağı, disiplin kurulunun meslekten çıkarmaya kadar giden cezalar verebileceği (madde 7) ve avukatların görevlerini yaparken Adliye Bakanlığının belirleyeceği özel giysi²⁰² ve serpuşu²⁰³ (başlığı) giyecekleri kanunda yer almıştır(madde 13).

Kanunun düzenlemesi içinde Türkiye Barolar Birliği yer almamaktadır. Belki de böyle bir baroların ortak kuruluşuna o gün için gereksinim duyulmamıştır.

²⁰² 184 1 Mart 1927 tarihli “Avukatlara Ait Resmî Kisve ve Serpuşların Zaman ve Sureti İksası (giyilmesi) Hakkında Talimatname” nin 3. maddesine göre “Avukatların resmî bir konu için mahkeme reisine veya hakime yahut savcıya (bugün için kaldırılmış olan) müstantiklere başvurdukları zaman resmî kisveyi (avukatlara ait özel giysi) labis (giymek) bulunmalıdır”.

4. maddesine göre “Meclisi inzibatın ve heyeti umumiyenin içtimalarında avukatlar bila stisna elbiseyi resmîye ile isbatı vücut edeceklerdir.

5. maddesine göre “Bazı merasimlerde Baroyu temsilen nizamnamei dahili mucibince izam eden avukatlar kisvei resmîyeyi labis olacaklardır”

6. maddesine göre “Kendi şahsına ait bir davayı müdafaa eden her avukat kisveyi giyip giymemekte muhtardır”. **Türkiye’de Savunma Mesleğinin Gelişimi 2015, a.g.e. 2015**, TBB yayını Cilt 1, ikinci baskı, Ankara 2015, sh.163

²⁰³ ¹⁸⁵ 1 Mart 1927 tarihli “Avukatlara Ait Resmî Kisve ve Serpuşların Zaman ve Sureti İksası (giyilmesi) Hakkında Talimatname”nin 7. maddesine göre “Mahkemede hazır bulunan bilcümle eşhası başı açık olmak lazımdır. Maahaza hakimler ve avukatlar bu kayıttan azade tutulmuşlardır. Binaenaleyh avukatlar dilerse esnayı muhakeme ve müdafaasında serpuşlarını muhafaza edebilir. Maamafî, berveçhi ati ahvalde serpuşlarını çıkarmaya mecburdurlar;

d) Heyet mahkeme salonuna girdiği veya salondan çıktığı zaman,

e) Karar tefhimi sırasında,

f) Tahlif esnasında (and içirilme),

Aynı talimatnamenin 8. maddesinde “Avukatlar mahkeme salonuna girince heyeti hakimiye resmî selam ifa etmek üzere serpuşlarını hafifçe çıkarıp tekrar iksa ederler”

Talimatnamenin 10. maddesi ile avukatların talimatnamede öngörülen haller dışında resmî kisve ve serpuş giymelerinin yasak olduğu belirtilmiştir”. **Türkiye’de Savunma Mesleğinin Gelişimi, a.g.e. 2015, sh.163).**

İkinci Avukatlık Kanunu olan 3499 sayılı Kanunun hazırlanması aşamasında da baroların ortak kuruluşuna yer verilmemiş, baroların kuruluşu, faaliyetleri, yetki ve görevleri, disiplin soruşturması ve kovuşturması gibi konular ele alınmıştır.

Meslek örgütü Baroların temsilcilerin 1934 yılından itibaren başlattıkları Türkiye Barolar Birliği kurulması çalışmaları 1958 yılında Adalet Bakanlığı'nın Kanunla düzenlenecek konuların kanun değişmeden gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle nedeniyle karşı çıktığı Türkiye Barolar Birliği'nin kurulması konusu göz ardı edilerek Baroların ortak dileğini kapsamayan 3499 sayılı Kanun tasarısı yasalaşmıştır.

2 – Birliğin Kurulabilmesi İçin Barolarca Yapılan Toplantılar.

Bu toplantıları ayrı ayrı incelemek istiyoruz.

2.1 - 1934 yılı İzmir Toplantısı,

Türkiye Barolar Birliği'nin kurulması ilk kez Ocak 1934 tarihinde İzmir'de düzenlenen toplantıda ele alınmıştır. Toplantı Bahribaba parkının karşısındaki Türkocağı binasında yapılmıştır. 3 Ocak 1934 günü başlamış, 8 ocak günü tamamlanmıştır. Kongreyi İzmir Barosu Başkan Av. Mustafa Nuri Devres açmış, kongre başkanlığına Mustafa Nuri bey seçilmiştir. Kongre başkanlığına telgraf gönderen Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal "Kongrenin muhterem azasının bildirilen asil duygularından pek mütehassis oldum. Kendilerine teşekkürlerimin ve hayırlı teşebbüslerinde muvaffakiyet dileklerimin ulaştırılmasını rica ederim efendim" şeklindeki telgrafi okunmuştur²⁰⁴. Hazırlanan projeye göre merkezi Ankara'da olan Türkiye Avukatlar Birliğinin kurulması öngörülmüyordu. Birlik Başkanlığı'na Burdur Mebusu Mustafa Şeref bey seçilmişti. Kongre çok önemli kararlar da almıştı. Bu toplantının önemi ilk kez Türkiye Avukatlar Birliği adının dile getirilmesi olmuş, 5 gün süren toplantıya katılan baro temsilcileri, "Türkiye Avukatlar Birliği'nin kurulmasını karar-

²⁰⁴ Av. Şeref Kazım Tutaş, Yeni Kanunumuzun kabul ve neşri münasebetiyle geçmişe ait birkaç hatıra, Ankara Barosu Dergisi, sh. 285-289

laştırmışlardır sonucuna ulaşılmıştır. Ancak alınan bu karara rağmen 27 Haziran 1938 de kabul edilip 1.12. 1938'de yürürlüğe giren ve günün koşullarına göre pek çok ileri hüküm içeren 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nda Barolar Birliği'ne yer verilmemiştir. Daha sonra, 1957 yılında Zonguldak Barosu, bütün barolara bir yazı göndererek girişimde bulunmuş, bu girişimin sonucu önce 18 Nisan 1957 tarihinde Ankara'da, 28 Ağustos 1957 tarihinde İstanbul'da olmak üzere iki toplantı yapılmıştır. Bu toplantıları 5 Nisan 1958 tarihli İzmir toplantısı takip etmiştir²⁰⁵.

2.2 - 1957 yılı Ankara Toplantısı,

Barolar, 3499 sayılı Kanun'un çıkmasından sonra barolar birliği oluşturulması konusunu gündemde tutmaya devam etmişlerdir. 15-18.4.1957 tarihinde Ankara'da toplanan baro temsilcileri, Türkiye Barolar Birliği'nin kurulmasını zorunlu görmüş ve bu konuda gerekli hazırlıklar ve işlemleri yapmak üzere, Adana, Ankara, İstanbul, İzmir ve Zonguldak barolarını görevlendirmiştir.

Toplantı 15.3.1957 günü Anıt Kabir ziyareti ile başlamıştır. Adalet Bakanlığı toplantıdan önce hazırladığı tasarıyı Bakanlar Kuruluna vermiş bulunuyordu. Toplantının en başta gelen konusu bu tasarı idi²⁰⁶. Tasarıda olumsuz hükümler vardı. Örneğin stajın iki yıl olması, bazı kararların Adalet Bakanlığı'nın onayı ile yürürlüğe girmesi gibi. Toplantı sırasında Meclis Başkanı, Adalet Bakanı, Danıştay ve Yargıtay Başkanları ile Cumhurbaşkanı vekili ziyaret edilmiştir²⁰⁷. Toplantıda Birliğin konusunda ortak görüşe ulaşılmıştır.

2.3 - 1957 yılı İstanbul toplantısı

28.8.1957 günü İstanbul'da toplanan baro temsilcileri (Türkiye Barolar Birliği Esas Nizamnamesi) tasarısını hazırlayarak diğer barolara göndermişlerdir.

²⁰⁵ Av. Cengiz İlhan, 3499'dan 1136'ya, TBB Dergisi, 2004 yılı sayı 54

²⁰⁶ Özkent, age. Sh.134 'Adliye Bakanlığı eski tarihimizde hiç görülmeyen ve yakın tarihimizde misli-ne az tesadüf edilen tam demokrat zihniyetle, bu layihayı asıl sahiplerine bir kere tetkik ettirerek hayat ve tatbikattan alınan tecrübelerle aşılmayı düşünmüş, bunda da çok isabet etmiştir.

²⁰⁷ Av. Saffet Nezih Bölükbaşı, Ankara Toplantısı İzlenimleri, Ankara Barosu Dergisi, sh. 215-218

2.4 - 1958 yılı İzmir toplantısı.

Birlik kurulması çalışmalarını ve hazırlanan tasarımı görüşmek üzere 5 – 6 Nisan 1958 tarihinde İzmir’de İzmir Ticaret Odası salonlarında gerçekleşen kapsamlı ve geniş katılımlı toplantıda, Barolar tarafından “Medeni Kanun ve Cemiyetler Kanunu’na dayanarak ve “Türkiye Barolar Birliği” unvanı ile bir dernek kurulması kararlaştırılmış, derneğin ana tüzüğü, maddeleri ayrı ayrı müzakere edilmek suretiyle 6 Nisan 1958 tarihinde kabul edilmiştir. Kabul edilen Birlik Nizamnamesi onuruna “5 Nisan gününün Avukatlar Günü olarak kabulüne karar verilmiştir.

Çalışmayı duyan Adalet Bakanlığı barolara gönderdiği Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü’nün 1928 sayı ve 10 Temmuz 1958 günlü yazısı ile kanuni bir kuruluş olan baroların, Avukatlık Kanunu’nda değişiklik yapılmadıkça bir birlik kuramayacaklarını ve böyle bir kuruluşun kanunen imkansız olduğunu bildirmiştir. Adalet Bakanlığı’nın bu yazısından sonra çalışmalar bir süre kesilmiştir²⁰⁸.

2.5- Volf Çernis’in hazırladığı kanun taslağı

Dönemin Adalet Bakanı Sahir Kurutluoğlu’nun özel istemi ile İstanbul Barosu avukatlarından Av. Volf Çernis bir Avukatlık Kanunu projesi hazırlamış, Bakanlığa 12.5.1962 tarihinde sunmuş ve görüşünü “Tatbikattan Çizgiler” isimli kitabında yayınlamıştır²⁰⁹. Çernis çalışmasında Avukatlık Kanunu’nu sonuncusu “Geçiş Hükümleri” olmak üzere 12 kısım başlığı altında ele hazırlamış, projesinin “Türkiye Barolar Birliği” başlık 9. Kısımında Birliğe ilişkin konulara yer vermiştir. 108. madde ile başlayan 9. Kısımda 130. maddeye kadar 22 madde ile birlik modeli oluşturmuştur²¹⁰. Maddeleri kısaca açıkladığımızda;

Taslağın 108. maddesinde baroların katılmaya mecbur oldukları, hükmü şahsiyeti olan, amme hizmeti gören kamu kurumu niteliğinde kuruluş olduğu belirtilmiş,

²⁰⁸ Av. Rahmi Magat, Avukatlık Kanunu Çalışmaları, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1970, sh.290 vd.

²⁰⁹ Av. Volf Çernis, Tatbikattan Çizgiler, Sermet Matbaası, İstanbul, Yıl 1962.

²¹⁰ Volf Çernis’in çalışmalarını kitabımızın söyleşiler bölümünde ayrıca değerlendirecektir.

109. maddede Birliğin merkezinin İstanbul'da olduğu vurgulanmış,
110. madde ile Birliğin gaye ve görevleri açıklanmış, bu maddede 20 bent halinde 1136 sayılı Kanun'un 110. maddesinde yer alan konuların aşağı yukarı aynı anlatım içinde var olduğu görülmüştür.
111. madde ile siyaset yasağı getirilmiş,
112. madde ile Birliğin organlarının Birlik İdare Meclisi, Birlik yüksek disiplin mercii ve Birlik Genel Kurulu olduğu kabul edilmiştir.
113. maddede Birlik Yönetim Kurulu'nun oluşumu ele alınmış, 40 yaşını doldurma ve 15 yıl kesintisiz avukatlık yapma koşulları getirilmiş,
114. madde ile başkanlık divanının oluşumu ele alınmış
115. madde ile seçim dönemi olarak 2 yıl öngörülmüş, arka arkaya olmamak üzere tekrar seçilmenin mümkün olduğu seçilen üyelerin yarısının her yıl yenileneceği kabul edilmiştir.
116. madde ile 60 yaşını dolduran üyelerin görevden çekilebileceği ilkesi getirilmiş,
117. maddede bu günkü düzenlemeye benzeyen Birlik Yönetim Kurulu'nun görevleri açıklanmış,
118. madde ile Birlik Yönetim Kurulu'nun 15 günde bir olmak üzere toplanacağı, üst üste 3 toplantıya katılmayan üyenin çekilmiş sayılacağı taslakta yer almıştır.
119. madde ile toplantı nisabının 4 üye olduğu ve karar nisabının ise dört üyenin aynı doğrultuda oy kullanması gerektiği kabul edilmiştir.
120. madde hizmetlerin ücretsiz olduğu, başka illerden gelecek üyelere TBB Genel Kurulunda miktarı saptanan oranda yolculuk ve ikamet giderleri ve uygun bir tazminat verilebileceği öngörülmüştür.
121. madde ile Birlik Başkanı'nın görevleri belirlenmiş,
122. madde ile Birlik Yüksek Disiplin Kurulunun oluşumu, 123. madde ile görevleri belirtilmiştir.
124. madde de Birlik Genel Kurulu ele alınmış, 126. madde ile görev-

leri sıralanmış, 127. maddede Genel Kurulda toplantı nisabının delege sayısının en az dörtte biri olduğu, kararların mevcut delegelerin ittifakıyla verilebileceği, gündemde olmayan konuların görüşülemediği belirtilmiştir.

128. madde ile toplantıların her yıl yapılacağı, Yönetim Kurulu'nun gerek duyması veya en az 10 Baronun Yönetim Kurulu üyelerinin talebi halinde de toplanılacağı görüşüne yer verilmiştir.

129. maddede Birliğin Gelirleri açıklanmış,

130. madde ile giriş ödeneği ile aidatın ödenmesi halinde uygulanacak icra işlemleri ile aidatı ödemeyen üyelerin geçici olarak levhadan silinmesi konusu taslakta yer almıştır.

194 maddeden oluşan taslağın geçici 6 maddesi vardır.

Tasarının Barolar Birliği ile ilgili gerekçeleri olarak Anayasa'nın 12. Maddesinde yer alan kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin ayrı bir kanunla kurulma zorunluğu olduğu, baroların levhasına yazılı avukatlar üzerinde hakim olması, Birliğin bir itiraz üzerine inceleme yapan kuruluş olduğu, baroların bağımsızlığının korunduğu yolundaki görüşler Birlik ile ilgili gerekçeleri oluşturmuştur.

2.6 – 21-22 Nisan 1963 Tarihli Ankara toplantısı

İzmir toplantısından beş yıl sonra Ankara Barosu'nun çağrısı üzerine 21-22 Nisan 1963 yılında Ankara'da toplanılmıştır. Gündemde yer alan çalışma konularından birisi "Avukatlık Kanunu, Barolar ve Barolar Birliği, diğeri ise "Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma" konusu idi. Bu iki konu için iki komisyon kurulmuş, çalışmalara bu yolla devam edilmiştir. Barolar ve Barolar Birliği Komisyonu, Avukatlık Kanunu'nun ilkelerini müzakere etmiş, ilkeleri belirleyip taslak metin yazılmasına karar vermişlerdir. Yazım için dönemin Ankara Barosu Başkanı A. Saffet Nezih Bölükbaşı²¹¹ ile Baro Genel Sekreteri A. Yekta Güngör

²¹¹ Av. Saffet Nezih Bölükbaşı, İzmir toplantısı izlenimleri, Ankara Barosu dergisi. Lafzına ve ruhuna uygun bir Avukatlık Kanunu konusunda görüşülmek üzere Baromuzun davetiyle bütün Türkiye Baroları temsilcileri Ankara'da toplanmıştı. Bu toplantı sonunda alınan kararla, Anayasa'nın öngördüğü esaslara uygun, meslek bağımsızlığını sağlayacak bir tasarının hazırlanması ödevi, Baromuzla birlikte İstanbul ve İzmir Barolarına verilmişti. Bu tasarı üç baronun ortak çalışmasıyla

Özden görevlendirilmiştir. Bu alt kurul yaptığı çalışmalar sonucunda O günlerin koşullarını ve görüşlerini yansıtmayan yanı sıra ileriye dönük konuları ve kuralları içeren bir taslak metin hazırlamış, taslak temsilciler tarafından görüşülüp kabul edilmiştir. Meslek yaşantımızda önem taşıyan bu taslak aynen alınmıştır. Sosyal güvenlik konusunda komisyonun önerisi barolar arası bir yardımlaşma sandığının kurulması yolunda olmuş ve kabul edilmiştir. Genel Kurulun her iki komisyon raporunun kabulünü takiben tasarının kanunlaştırılması yönünde yapılacak çalışmalar için Ankara, İstanbul İzmir Barolarına yetki vermiştir. Avukatlık Kanunu ve birlik kuruluş çalışmaları, 1969 tarihinde Türkiye Barolar Birliği'nin kurulmasına kadar bu üç baro tarafından ortaklaşa yürütülmüş ve gerçekleştirilmiştir.

2.7- Üç baro temsilcisinin hazırladığı Ankara toplantısı taslağı;

Ankara toplantısında alınan karar doğrultusunda yetkilendirilen üç baro temsilcileri ile üç baronun dışındaki barolardan gelen temsilcilerin oluşturduğu Komisyon, taslağa son şekli vermek üzere İstanbul'da toplanmış ve yaptığı çalışmalar ile metin ortaya çıkmıştır. Bu taslak, baroların ve temsilcilerin dile getirdiği konuları içermesi yanı sıra Alman, İtalyan ve Fransız avukatlık kanunlarını da inceleyerek günün gelişen ve değişen şartlarına uygun taslak olmuştur. Yeni bir avukatlık kanunu tasarısı taslağına son şekil Ankara'da verilmiştir. Temsilcilerince kabul edilen taslak bir an önce kanunlaşmak üzere TBMM'ne gönderilmesi için dönemin Adalet Bakanına teslim edilmiştir. TBMM'ne sunulan metin, Bakanlığın bir önceki maddede ele aldığımız Av. Volf Çernis'in hazırladığı "Avukatlık Kanunu" adlı çalışmanın da etkisi ile önceki görünüşünü değiştirmemesi ve vesayetini devam ettirmek istemesi sonucu tasarı haline gelmiş. Adalet Bakanlığı kendisinin hazırladığı tasarını barolara göndermiş, görüş istemiş ancak daha önce değindiğimiz gibi, Baroların Tasarının ana ilkelerinde (vesayet gibi) değişiklik yapılmasını istemesi nedeniyle barolarla

aynı yıl içinde hazırlandı. Öte yandan Adalet Bakanlığı'nca da hazırlanmış fakat Baroların anlayışına göre Anayasa'nın 122. Maddesiyle bağdaşması pek mümkün olmayan bir kanun tasarısı daha vardı. Bu tasarılar seçimlerden evvelki Meclise verildiği, hatta bu konunun ivediliği ve önceliği kabul edildiği halde Anayasa'nın çıkarılmalarını belli bir süreye bağladığı kanunlar yüzünden seçimin yenilenmesine kadar Avukatlık Kanunu Tasarısının görüşülmesine sıra gelmedi.

görüşmeye başlanılmış, baroların karşı çıkması sonucu ortak görüş oluşamamış, bunun üzerine barolar hazırladıkları taslağı milletvekilleri aracılığı ile TBMM intikal ettirmişlerdir. Meclisteki yoğunluk nedeniyle kadük olan tasarı hükümsüz kalmıştır.

2.8- İlk Taslak Metin

Önemi nedeniyle Komisyon raporunu taslak metin olarak olduğu gibi sunuyoruz;

Türkiye Barolar Birliği Yüksek Divan Başkanlığı'na

Kuruluşumuzca tespit edilen genel prensipler tasvibinize sunulmuştur.

2.8.1 – Avukat ve avukatlık müessesesi amme hizmeti mahiyetinde, serbest ve müstakil bir organdır.

2.8.2 - Avukat olabilmek için mutlaka hukuk fakültesi mezunu olmak şarttır.

2.8.3 – Staj iki yıl olmalıdır. Sonunda Barolar Birliği bir imtihan yapmalıdır. Stajyerlere yardım yapılmalıdır. Stajın şekil ve şartlarını ve stajyerlere yapılacak yardımları Türkiye Barolar Birliği'nce hazırlanacak yönetmelik düzenler.

2.8.4- Avukat olmak isteyenler ağır suçlardan dolayı mahkum olmuşlarsa af veya mennu hakların iadesine mazhar olsalar dahi avukat olmazlar.

2.8.5. Avukatlığa kabul edilenler barolarda tespit edilecek şekilde yemin ederler.

2.8.6. Baroların avukatlığa kabul veya ademi kabul kararlarına karşı Türkiye Barolar Birliği'ne itiraz olunur. Türkiye Barolar Birliği kararı hakkında Danıştay'a başvurulur. Danıştay kararı kesindir.

2.8.7. Avukatlık unvanı meslek terk edilmiş olduğu takdirde ve çok tahditli olmak kaydıyla ve yönetim kurulu kararı ile onere şekilde kullanılabilir.

2.8.8. Avukatların yapabileceği işler genişletilmelidir. Bütün dünyada olduğu gibi avukatlıktan gayri; anonim, limited ve kooperatif şirket

gibi sermaye şirketlerinde ortaklık, idare meclisi reis veya üyeliği, komandit şirketlerde komanditer ortaklık gibi avukatlığa engel olmayan yeni alanlarda çalışabilmelidirler. Mesela mesleki veya hukuki gazete, dergi sahipliği veya bunlarda yayın müdürlüğü yapabilmelidir. Yürürlükte bulunan haklar saklı tutulmuştur.

2.8.9. Avukatlar çekişmesiz (nizasız) işleri de takip etmelidir.

2.8.10. Hazırlık tahkikatının her safhasında müvekkilinin yanında hazır bulunabilir ve onun imzaladığı tutanakları birlikte imzalamalıdır.

2.8.11. Avukat vekâletname ibraz etmeden dosyaları inceleyebilmeli, harç vermeden suret alabilmeli ve masrafını vererek fotokopi çıkartabilmeli.

2.8.12. Avukatlar mesleki kıdemlerine göre iş takip edebilecekleri mahkemeye girebilmek için bir kademeye tabi tutulmalıdır.

2.8.13. Avukat, müvekkilinin rızası bulunsa bile kendisine tevdi edilen veya vazifesi dolayısıyla öğrendiği bir sırrı ifşaya ve şahadete zorlanamaz.

2.8.14. “Avukat yolsuz ve haksız gördüğü veya sonradan yolsuz veya haksız olduğu kanaatine vardığı sebebiyle işi reddetmeğe mecbur olmalıdır” kaidesi kaldırılmalıdır.

2.8.15. Avukatlar vekâletname ibraz ettikleri dosyaları imzaları mukabilinde yazıhanelerinde tetkik edebilmelidir.

2.8.16. Avukatlar noterlerce düzenlenecek bazı mukavele ve vesikaları evvelâ imzalamaya, sonra tasdik etmeye yetkili olmalı, buna riayet edilmeden yapılan işlemler muteber olmamalıdır. A miktar ve mahiyeti itibarıyla bazı davaların, idari ve mali ihtilâfların takip ve mercilerinde murafaası avukat vasıtasıyla yapılır. Mali kudreti müsait olmayanlara Adli Müzaheret Bürosu'ndan avukat tayin olunur.

2.8.17. Avukat duruşmada tevkif olunamaz ve disiplin mahiyetinde para ve hafif ceza verilemez, duruşmalarda bulunmaktan alıkonulamaz.

2.8.18. Avukat, kötü niyetle temyiz ve tashihi karar yaptığı iddiasıyla cezalandırılmaz.

2.8.19. Avukatlara karşı işlenen suçlar, yargıçlara karşı işlenen suçlar hakkındaki hükümlere tâbidir.

2.8.20. Avukatlara ait salahiyetlerin başkaları tarafından her ne suretle olursa olsun kullanılması yasaktır. Bu yasağın ağır müeyyidesi olmalıdır.

2.8.21. Barolar kuruluşlarını Barolar Birliği'ne bildirmekle kişilik kazanırlar.

2.8.22. Barolarda bir denetleme kurulu kurulup kurulmamasına Baro Genel Kurulu karar verir.

2.8.23. Baro Başkanı veya yönetim kurulu üyesi olabilmek için muayyen süre avukatlık yapmış olmak prensibi kabul edilmeli, ancak muayyen sayıdan az üyesi olan barolarda bu prensip uygulanmamalıdır.

2.8.24. Baro Başkanı veya yönetim kurulu üyesi seçilecek olanların disiplin takibatı altında bulunmaları, seçilmelerine engel olmamalıdır. Tasrih edilecek ve kesinleşmiş disiplin cezası alanların başkan ve üye olmaları kabil bulunmamalı ve seçilmiş bulunanların bu sıfatları düşmelidir.

2.8.25. Baro genel Kurul Toplantılarını, genel kurulda seçilecek başkanlık divanı yönetir.

2.8.26. Yönetim kurulundan ayrı olarak disiplin cezası vermek yetkinde bulunan müstakil bir disiplin kurulu kurulmalı ve bunun üyelerini de genel kurul seçmeli, başkan kurul üyelerinden seçilmelidir.

2.8.27. Bütün baroların katılmaya mecbur olduğu bir Türkiye Barolar Birliği kurulmalıdır. Merkezi Ankara olmalıdır.

2.8.28. Türkiye Barolar Birliği kamu tüzel kişiliğini (amme hükmi şahsiyetini) haiz federatif teşekkül olmalıdır.

2.8.29. Türkiye Barolar Birliği kanunların avukatlara tanıdığı hakların gerçekleşmesine ve yüklediği vazifelerin tam ve şerefli bir şekilde yerine getirilmesine çalışmak, avukatların haklarına karşı vuku bulacak müdahaleleri ve muhtemel tahditleri önlemek için gerekli tedbirleri almak, avukatların ve baroların tümünü ilgilendiren hususlarda topluca hareket etmek yetkisine sahip olmalıdır.

- 2.8.30. Türkiye Barolar Birliği'nin organları, genel kurul, yönetim kurulu, başkan, yüksek disiplin kurulu ve denetleme kuruludur.
- 2.8.31. Bu organlarda görev alıp da görevleri sebebiyle başka illerden merkeze gelenlere ancak yol ve zaruri masraflar Türkiye Barolar Birliği tarafından, delegelerin masrafları da baroları tarafından ödenir.
- 2.8.32. Türkiye Barolar Birliği genel kuruluna, iki yüz üyeye kadar mevcudu olan barolar için iki, sonra ki her iki yüz üye için de bir delege seçilir.
- 2.8.33. Birlik yönetim kurulu iki sene içindir. İlk sene kura ile yarısı değiştirilir. Birlik başkanını genel kurul seçer.
- 2.8.34. Delege olabilmek ve birlik organlarında görev alabilmek için muayyen süre avukatlık yapmış olmak lâzımdır.
- 2.8.35. Disiplin cezalarını baro disiplin kuruları verir. Bu kararlara karşı Birlik Yüksek Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir. Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'nun kararına karşı Danıştay'a başvurulabilir. Danıştay'ın kararı kesindir.
- 2.8.36. Disiplin takibatları için masraf avansları alınabilmelidir.
- 2.8.37. Tedbir mahiyetinde verilen işten men kararı verildiği tarihte infaz edilmeli ve itirazı kabil olmalıdır.
- 2.8.38. Avukatlık ücret sözleşmesi serbestçe tanzim edilebilmeli ve bir takyide tabi tutulmamalıdır. Ücretten doğan ihtilâflar prensip olarak hakem yoluyla hal edilebilmelidir.
- 2.8.39. Avukatlık ücreti dolayısıyla, avukatın ihtiyati tedbir ve haciz istemek hakkı olmalıdır ve teminata tabi tutulmamalıdır.
- 2.8.40. Avukatlık ücret tarifelerini her baro kendisi hazırlamalı ve bunlar Türkiye Barolar Birliği tarafından tasdik edilmeli, Türkiye Barolar Birliği tarifeleri birleştirilerek bölge tarifeleri kabul edilmelidir.
- 2.8.41. Mahkemeler ve icralarca takdir olunan vekalet ücretleri avukatın hakkı olduğu ücretten ayrı olarak kendisine ait olmalıdır.
- 2.8.42. Avukatlık ücret tarifesi bütün yargı organlarında uygulanmalıdır.
- 2.8.43. Adli yardım konusunda yeni hükümlere lüzum görülmüştür.

3 – Üç baro temsilcisinin hazırladığı yenilenen 14.01.1966 tarihli taslak metin.

1963 yılında hazırlanan taslağın işlevsiz kalması nedeniyle Ankara, İstanbul ve İzmir Baroları temsilcileri 14.1.1966 tarihinde İzmir’de yaptıkları çalışmalar ile yenilenmiş taslak metnin ortaya çıkarılma çalışmalarına başlamışlar, hazırlan taslak Kanuna esas alınmıştır²¹². Toplantılarda taslak yeniden gözden geçirilmiş ve yapılan redaksiyondan sonra taslağın son şekli verilmiştir. 1136 sayılı Kanuna esas olan metin bu taslaktır. Ele alınan taslağın temeli Anayasada yapılan değişikliklerle getirilen kumu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının Avukatlık Kanunu’na aktarılması idi²¹³. Adalet Bakanlığı değişen Anayasal ortam nedeniyle taslağa karşı çıkamamış ve taslağı kanun tasarısı haline getirerek TBMM Başkanlığı’na göndermiştir. Meclis başkanlığınca tasarının incelenmesi için kurulan geçici komisyonda çalışmalar yapılmış ve geçici komisyon raporunu vererek tasarısı 20.12.1967 tarihinde T.B.M.M. Genel Kurul gündemine girmiş ve 8.1.1968 tarihli 24. Birleşimde görüşülmek üzere öncelik ve ivedilik kararı alınmıştır. Ancak, Geçici Komisyonun hazırladığı rapora ve TBMM sunulan son şekle göre, baroların tespit ettiği esaslara aykırı hükümler taşıyan bu tasarının bazı maddelerinin değiştirilmesi için öneriler verilmiştir (örneğin baroların özerkliği ve Sosyal Sigortaya bağlanması hakkında). Bunun üzerine Geçici Komisyon, değişiklik önerilerini incelemek üzere tasarısı geri almış ve çalışmalarını tamamlayıp Başkanlığa göndermiştir. Meclis Başkanlığı tasarının gündeme alınması kabul etmiş ve 14.10.1968 tarihli 92. Birleşimde görüşülmüştür. Meclis Genel Kurulu’nda haklarında değiştirme öne-

²¹² Saffet Nezihi Bölükbaşı, age. Sh.10. “ 10 Ekim 1965 seçimlerinden sonra Avukatlık Kanunu Tasarısının yeniden gündem konusu haline getirilmesi hususunda bazı tedbirlere başvurma ve bazı çalışmalar yapma çabası içinde olduğumuz bir sırada, İzmir Barosu bu konuyu görüşmek için İzmir’de bir toplantı teklifinde bulundu. İstanbul Barosu ile yapılan haberleşmeler sonunda 11 Ocak günü İzmir’deki toplantı için mutabık kaldık.

12 Ocak günü çalışmalarımıza İzmir Barosunda başladık. Bu çalışmalar yalnız üç Başkan arasında yapılmadı. İzmirli meslektaşlarımızdan bazıları da katıldılar. Türkiye Baroları adına hazırlanmış olan tasarı baştan başa gözden geçirilmek suretiyle tashihler, ilave ve Bütün Türkiye Barolarının temsilcisi sıfatıyla biri Başkent olmak üzere üç büyük ilin Barosu tarafından ortak çalışma ile hazırlanan bu tasarının özelliği “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir” diyen Anayasa’mızın 122. maddesine tamamen paralel olduğundadır.

²¹³ Av. Saffet Nezihi Bölükbaşı, age. İzmir toplantısı izlenimleri

risi verilen maddeler üzerinde müzakere açılması, değiştirme önerisi olmayan maddelerin okunup oylanmasının yeterli sayılmasına karar verilmiştir.

TBMM gündemine göre öncelik ve ivedilikle görüşülecek üç kanun taslağı bulunuyordu. Araya başka bir kanunun girmesi halinde Avukatlık tasarısının görüşülmesine imkan kalmayacaktı. Bu konunun aşılması için üç baro başkanı TBMM Başkanı Ferruh Bozbeyli ve Adalet Bakanı Hasan Dinçer'i ziyaret etmişler, kendilerine taslağın bütçe tasarısından önce görüleceği sözü verilmiştir. Bu konu için bütün partilerin meclis gurup başkanlarına mektup yazılmış, tasarının öncelikle ele alınması rica edilmiştir. Ayrıca görevdeki Ankara Baro Başkanı Av. Rahmi Magat, Cumhurbaşkanını ve Başbakanla görüşmüş, ortak dilek onlara da iletilmiştir²¹⁴. Bu gelişmelerden sonra 31.1.1969 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde tasarının görüşülmesine başlanmış, 3.2.1969 tarihinde maddelerin görüşülmesine geçilmiş, maddelerle ilgili önergelerin verilmesi üzerine Meclis Başkanı olarak toplantılara katılan ve toplantıları yöneten Nurettin Ok, 14.10.1968 günü alınan bağlayıcı kararı hatırlatarak ancak değişiklik önergesi konularda görüşme açacağını, diğer maddeler üzerinde görüşme açmayacağını ve bu maddeler için değişiklik önergesi verilemeyeceğini açıklamış, bu karar doğrultusunda verilen önergeler görüşülmüş, diğer maddeler sadece oylanmıştır.

İlk gün verilen önergelerde yer olan konulardan Kanununun 35. maddesine kadar olanlar görüşülmüş, oylanarak kabul edilmiştir. 7.2.1969 günü önce verilen önergedeki konular görüşülmüş ve sonunda tüm maddeleri oylayarak 1136 sayılı Kanun kabul etmiştir. Kabul edilen metinde maalesef Adalet Bakanlığı'nın vesayet konusunda bir gelişme sağlanamamıştır. Bu konu 4667 sayılı Kanun'la büyük ölçüde çözümlenmiştir.

Kabul edilen tasarı, Senato Başkanlığı'na sunulunca öncelikle ve ivedilikle bir komisyon kurulmasına karar verilmiş, hazırlanan rapor Senatonun 18-19.3.1969 günlü oturumlarında görüşülmüş ve Meclis-

²¹⁴ Av. Rahmi Magat, Avukatlık Kanunu alışmaları, Ankara Barosu Dergisi, sh. 290-292

ten gelen metin aynen kanunlaşmıştır. Kanunun çıkmasına olumsuz bakan çevrelerde ileri sürülen görüşlerin yanlışlığı, aleyhteki havanın asılsızlığı konusunda Cumhurbaşkanının metni geri göndermemesi için İzmir Baro Başkanı ile Ankara Barosu Başkanı Cumhurbaşkanını ile görüşme gereği duymuş, görüşme yapılmış, ikna olan Cumhurbaşkanı 5.4.1969 tarihinde önüne gelen Kanunu kabul ile Kanunun yayınlanması için Başbakanlığa göndermiştir. Böylelikle 1136 sayılı Avukatlık Kanunu, 7.7.1969 tarihinde yürürlüğe girmek üzere 7.4.1969 tarihli günlü Resmi Gazete’de yayınlanmış ve Türk Avukatlarının 1934 yılında başlayan ısrarlı ve kararlı çalışmaları son bulmuş ve ülkemiz yeni bir anlayış içeren Avukatlık Kanunu’na sahip olmuştur.

1934 yılında başlayıp 1969 yılında yapılan ilk genel kurul toplantısına kadar olan süreçte ve Birliğin kurulmasını takip eden ilk dört yılda Barolar Birliği’nin kurulması konusunda çalışmalar yapan meslek üstatlarımızı teşekkür dileklerimizle anmak için isimlerine yer vermek istiyoruz. İstanbul’dan Av. Orhan Arsal, Av. Ferruh Dereli, Av. Emin Baltaoğlu, Av. Ahmet Hamdi Sayar, Av. Sabih Adlı, Av. Osman Kuntman, Av. Tacettin Sırmalı, Av. Necla Fertan, Ankaradan Av. Asım Ruacan, Av. Mehmet Nomer, Av. Saffet Nezihî Bölükbaşı, Av. Oktay Çubukgil, Av. Rahmi Magat, Av. Atila Sav, Av. Erdoğan Bigat, Av. Yekta Güngör Özden, Av. Fehmi Özçelik, Av. İlhan Kutay, İzmir’den Av. Hulusi Selek, Av. Necdet Öklem, Av. Enver Şeremet, Bursa’dan Av. Zeki Yücel, Eskişehir’den Hikmet Tuncay, Aydın’dan Av. Hilmi Becerik, Samsun’dan Av. İhsan Saraçlar, Konyadan Av. İhsan Onar ve Av. Mehmet Kavaklar, Balıkesirden Av. Vedat Burcuoğlu, Gaziantep’ten Av. Orhan Barlas, Adanadan Av. Sadettin Tokbey ve Av. Ziya Bilge 1934 ve 1969 tarihleri arasındaki ve sonrasındaki çalışmalara katılan değerli üstatlarımızdır. Bir kez daha teşekkür ediyoruz.

4 – 1136 sayılı Kanun’un Kabulüne kadar Geçen Süreçte Yapılanlar

1961 yılında yürürlüğe giren Anayasa’nın, yürütmenin sahip olduğu bazı yetkileri, kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip meslek kuruluşlarına (o tarihte yaklaşık 10 kuruluş) devretme yolunda hükümler içermesi sonucu, Barolarca 1934 yılında başlayıp ısrarla

sürdürülen kararlı çalışmalar sonucu hazırlanan metinlerde yer alan Türkiye Barolar Birliği kurulması yolundaki ortak anlayış, yukarıda da değindiğimiz üzere Yürütmece de benimsenmesi üzerine tasarı haline gelmiş, hazırlanan tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülüp, yeni bir kanun olarak “1136 sayılı Avukatlık Kanunu” adıyla belirttiğimiz aşamalardan geçerek yürürlüğe girmiştir. Konuyu Anayasada yapılan değişikliklerin konuya etkisi ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nda yapılan değişiklikler boyutu ile inceleyeceğiz.

5 – 1136 Sayılı Kanuna Etkili Olan Temel Anlayış

5.1-1961 Anayasası ile getirilen anlayış

27.5.1960 tarihinde yapılan ihtilalden sonra ülkemizde normal olmayan bir dönem yaşanmış, Milli Birlik Komitesince Atatürk devrimlerine dayalı, faziletli ve ilkeli bir idare kurmak, Demokratik Cumhuriyeti yeni bir Anayasaya göre düzenlemek ve memleketin idaresini yeni Anayasaya göre kurulacak yeni iktidara devretmek amacıyla çalışmalar başlatılmıştır²¹⁵. 12 Haziran 1960 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan direktif ile İstanbul Komisyonu olarak adlandırılan komisyon oluşturulmuş, Kurucu Meclis kurulmuş ve yeni bir Anayasa hazırlanması ve halk oylamasına sunulması için çalışmalara başlanılmıştır. Hazırlanan Anayasa Taslağı 157 maddeden ve 6 kısımdan oluşuyordu²¹⁶. Taslağın ikinci kısım ikinci bölümü yürütmeye ayrılmıştı. Taslakta egemenlik yetkisinin millete ait olduğu, temsili sistemle yönetim, Anayasa’nın üstünlüğü, çift meclis sisteminin getirilmesi, tek devlet ve cumhuriyet esası, hukuk devleti anlayışı, parlamenter sistem yeni Anayasa’nın temel ilkeleri olarak düşünülmüştü. Yeni Anayasa metni Kurucu Meclis tarafından hazırlanıp, kabul edilerek halk oyna sunulmuş, kabul edilmekle yürürlüğe girmiştir.

Anayasa’nın yürütme organına ilişkin yapılanması Anayasa’nın İkinci Bölüm, Hükümetin Kuruluş, Görev ve Yetkileri kısmında yer alan maddeler ile Anayasa’nın 5, 6, 98, 102, 103, 104 105 ve 108. mad-

²¹⁵ Prof. Dr. İlhan Arsel, Türk Anayasa Hukuku’nun Umumi Esasları, sh. 112 ve devamı

²¹⁶ Arsel, adı geçen eser sh.137 vd.

delerinde düzenlenmiştir. Yürütme organının sahip olduğu bir takım yönetsel hakların Kamu Kurumu niteliğindeki örgütlerine devri Anayasa'nın 122. maddesinde yer almıştır. Maddeye göre “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir.

İdare, seçilmiş organlar, bir yargı kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevden uzaklaştıramaz kurallarına yer verilmiştir.

Meslek örgütü baroların ortak kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliği'nin kurulması bu Anayasa maddesi ile gerekli hale gelmiş ve 1966 yılında baro temsilcilerinin hazırladığı son ve yenilenmiş Birlik kurulmasını öngören taslak kanuni dayanağa kavuşmuştur. Bunun sonucunda yürütme hazırladığı Avukatlık Kanunu tasarısında konuya yer vermiş, TBMM de tasarıyı görüşüp, son şeklini vererek 1136 sayılı Kanunu kabul etmiş, Senato da değişiklik yapılmaksızın Meclisten çıkan metin gereği, Birliğin kurulması zorunluluk haline getirmiştir²¹⁷.

5.2 – 1136 sayılı Kanun'da Türkiye Barolar Birliği'ne İlişkin Kurallar

1136 sayılı Kanun'un dokuzuncu kısmı Türkiye Barolar Birliği başlığını taşımaktadır. Kanunun 109 ile 133 maddeleri Birlikle ilgilidir. Çalışmamızda çıktığı tarihteki kanun metnini, yerine göre kısaltarak alıyoruz.

5.2.1 – Kanunun 109. maddesinde “Bütün baroların katılacağı TBB kurulur.

Birlik, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur.

Merkezi Ankaradır”

110. madde Birliğin görevlerini belirlemektedir.

5.2.2 – Baroları ilgilendiren konularda her baronun görüşünü öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşünce ve görüşünü belirlemek,

²¹⁷ Prof. Dr. Metin Günday ve ark. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Raporu

- 5.2.3 – Baroların çalışmalarını ortak amaca ulaştıracak şekilde tasarlayıp meslekin gelişmesini sağlamak,
- 5.2.4 – Baro mensuplarının genel menfaatlerini ve meslekin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak,
- 5.2.5 – Türkiye barolarını ve mensuplarını birbirine tanıtarak aralarındaki meslek bağına kuvvetlendirmek,
- 5.2.6– Her il merkezinde baro kurulmasına ve vatandaşlarda kendilerine ait davaları avukatlar eliyle açmanın ve savunmanın lüzum ve faydaları hakkındaki inancı yerleştirmeye çalışmak,
- 5.2.7 – Kanunların memleket ihtiyaçlarına uygun olarak gelişmesi ve yürütülmesi yolunda dileklerde, yayınlarda bulunmak, gerekirse ön tasarılar hazırlamak,
- 5.2.8- Baroları ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere duyurmak,
- 5.2.9 – Adalet Bakanlığı'nın, yargı ve yasama yetkisini taşıyan mercilerin ve baroların soracakları adli ve mesleki konular hakkında görüş ve düşüncelerini bildirmek,
- 5.2.10 – Avukatların meslekte gelişmelerini teşvik edecek ve sağlayacak her türlü tedbirleri almak,
- 5.2.11 – Mahkeme içtihatlarının sistemli bir şekilde toplanması ve yayınlanması için Adalet Bakanlığı ve yargı mercileri ile işbirliği yapmak,
- 5.2.12 – Kanunların avukatlara tanıdığı hakların gerçekleşmesine ve yüklediği görevleri tam ve şerefli bir şekilde yerine getirilmesine çalışmak,
- 5.2.13 – Baro mensuplarının ilmi ve mesleki seviyelerini yükseltmek için kitaplık açmak, dergi çıkarmak, konferanslar düzenlemek, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,
- 5.2.14 – Meslekin cazip hale getirilmesi ve bu konuda yazılı amaçlara erişebilmek için düşünülecek çare ve tedbirleri görüşmek üzere zaman zaman toplantılar düzenlemek,

- 5.2.15** – Memleket içinde kurulmuş hukukla ilgili kurul ve kurumlarla ilgilenmek ve temaslarda bulunmak,
- 5.2.16** – Yabancı memleket avukatları, avukatlar birlikleri ve hukuk kurumları ile temasta bulunmak ve uluslararası kongrelere katılmak,
- 5.2.17** – Uygulanması zorunlu meslek kurallarını tespit ve tavsiye etmek,
- 5.2.18** – Kanunlarla verilen diğer yetkileri kullanmak. Kurallarına uygun olarak resmi törenlere katılmak²¹⁸,
- 5.2.19**-111. madde amaca aykırı işlerle ve siyasetle uğraşma yasağına, taşınır ve taşınmaz mal edinmeye, protokol kurallarına uygun olarak resmi törenlere katılma konularını düzenlemektedir.
- 5.2.20**- 112. madde divanda çalışacaklara ücret, diğer görevlerde huzur hakkı ödeneceğini ve zaruri giderlerin Birlik bütçesinden ödeneceğini belirlemektedir.
- 5.2.21**- 113. madde Birliğin organlarını belirlemektedir.
- 5.2.22**- 114. madde Birlik Genel Kurulunun oluşmasına,
- 5.2.23**-115. madde Genel Kurul toplantılarına,
- 5.2.24**- 116. madde görüşme ve karar sayısına, yer vermekte
- 5.2.25**- 117. madde ile Genel Kurulun görevleri düzenlenmektedir.
- 5.2.26**- 118. madde Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na yer vermiş,
- 5.2.27**-119. madde seçim dönemini,
- 5.2.28**-120. madde toplantılara,
- 5.2.29** - 121. madde Birlik Yönetim Kurulu'nun görevlerine,
- 5.2.30**- 122. madde seçim ve seçim dönemi bitmeden ayrılma durumunu ele almaktadır. Maddeye göre Birlik Başkanı 4 yıllık çalışma

²¹⁸ Elveriş, age. Sh. 28 "TBB'nin bu görevleri daha çok koruyucu bir menfaat grubu tanımına uygundur"

dönemi için seçilmektedir²¹⁹. Bu süre 7249 sayılı Kanunun” çift yıllarda” sözcükleri ile ifade edildiği üzere 2 yıla indirilmiş, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ilk Birlik Genel Kurulunun Geçici 3. maddesinde belirli olduğu gibi Aralık 2020 de yapılacağı kabul edilmiştir.

5.2.31-123. madde Birlik Başkanı'nın görevlerini düzenlemiştir.

5.2.32-124. madde Birlik başkanlık divanının oluşumuna yer vermiştir.

5.2.33-125. Maddede divanın görevleri,

5.2.34-126. madde ile Birlik başkan yardımcılarının görev ve yetkileri,

5.2.35-127. Madde birlik Genel Sekreterinin görevlerini,

5.2.36-128. madde birlik saymanının görevlerini düzenlemektedir.

5.2.37-129. madde Birlik disiplin kurulunun kuruluşu,

5.2.38-130. madde ile Birlik Disiplin Kurulunun seçim dönemi,

5.2.39-131. madde ile toplantıları,

5.2.40-132. madde ile Disiplin Kurulunun görevi belirlenmektedir.

5.2.41- Son madde olan 133. madde ile Birlik denetleme kuruluşu ve görevlerini kapsamaktadır.

Kanunun 109 – 133. Maddeleri arasında düzenlenen kurallar ve temel anlayış konusunda “ Türkiye’de hukuk genel olarak, ülkedeki modernleşme çabalarının taşıyıcısı ve destekçisi olmuştur. Mesleğe bağımsızlık ancak 1969 yılında TBB’nin kurulmasıyla verilmiştir. Birçok meslek gurubundan daha gençtir ve TBB’nin Anayasal statüye sahip olmasından sekiz sene sonra gerçekleşmiştir” şeklindeki görüş konunun önemini ortaya koymaktadır²²⁰.

Bu kapsamda 1136 sayılı Kanun’un 76. maddesinde yer alan düzenleme ile barolara verilen, Barolar, avukatlık mesleğini geliştirmek,

²¹⁹ Madde 4667 sayılı Kanun’da 4 yıllık süre korunmuştur.

²²⁰ İdil Elveriş, age. Sh. 26.

meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak, meslek düzenini, ahlakını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmak görevinin yaşama geçmesinde TBB'nin görevinin, baroları ilgilendiren konularda her baronun görüşünü öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşünce ve görüşünü belirtmek, baroların çalışmalarını ortak amaca ulaşacak şekilde tasarlayıp mesleğin gelişmesini sağlamak; baro mensuplarının genel menfaatlerini ve mesleğin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak, Türkiye barolarını ve mensuplarını birbirine tanıtarak aralarındaki meslek bağınyı kuvvetlendirmek, kanunların memleket ihtiyaçlarına uygun olarak gelişmesi ve yürütülmesi yolunda dileklerde, yayında bulunmak, gerekirse ön tasarılar hazırlamak. baroları ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere duyurmak, avukatların meslekte gelişmelerini teşvik edecek ve sağlayacak her türlü tedbiri almak gibi olduğu, bu görevlendirmelerde TBB'nin yapısının özelinde koruyucu menfaat gurubu tanımına uyduğu ve TBB'nin tüm baroların bir araya gelmesiyle kurulduğu ileri sürülmektedir²²¹.

6 – TBB'nin Örgütlenmesi için Ankara, İstanbul ve İzmir Baro Başkanlarının çalışmaları

Yeni bir yapılanmanın ilk bölümü kanunlaştırma çalışmaları ve kanunun yürürlüğe girmesi aşamasıdır. Bu konu daha önce ele alındığı için tekrardan kaçınmak amacıyla girmiyoruz.

İkinci bölüm, Kanunda öngörülen örgütün kurulmasıdır. 1969 yılında kabul edilen Kanun ile Türkiye Barolar Birliği'nin örgütsel anlamda kurulması gerekli ve zorunlu hale gelmiştir.

Avukatlık Kanunu Geçici 10. maddesi ile örgütün nasıl kurulacağını gösterilmiştir. Madde metnine göre “Ankara Baro Başkanı, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde Ankarada toplanıp Türkiye Barolar Birliği Başkanı ile Birlik Yönetim Kurulu, Birlik Di-

²²¹ İdil Elveriş, age. Sh. 28

siplin kurulu ve Birlik Denetleme Kurulu üyelerini ve yedeklerini seçecek olan ilk genel kurul delegelerini seçip göndermelerini ve toplantı yer, gün ve saatini, toplantı gününden en az bir ay önce barolara bildirilir. Belirtilen günde toplantıyı açarak yerini en yaşlı delegeye bırakır” kuralının gerçekleşmesi için önceden alınan karar doğrultusunda, İstanbul ve İzmir Barolarının temsilcilerinin ile ortaklaşa yaptığı çalışmalar sonunda Kanunla kuruluşuna karar verilen TBB'nin örgütsel kuruluşun ilk aşama çalışmalarına başlamıştır.

Kanunun bu maddesine uygun olarak Ankara Barosu Başkanı Av. Rahmi Magat ön hazırlıkları yaparak barolara yazdığı yazı ile ilk genel kurula katılacak delegelerin ve yedeklerinin belirlenmesini sağlamış, toplantı günü belirleyip barolara duyurmuş, toplantının yapılacağı yerin temini, toplantı gündemini hazırlama gibi çalışmalarını yapmış ve belirlenen günde kurucu niteliği olan ilk Genel Kurul toplantısı başlamıştır.

7 – TBB'nin Kurucu ve Sonraki Genel Kurul toplantıları

Türkiye Barolar Birliği'nin kurulmasına olanak sağlayan yasal düzenlemenin 1969 yılında kabulünden sonra kurucu Genel Kurul toplantısı dahil 36 adedi olağan, 11 adedi ise olağanüstü olmak üzere 47 genel kurul toplantısı yapılmıştır.

Avukatlık Kanunu'nun 109. maddesi ilk şekliyle; ”bütün baroların katılacağı Türkiye Barolar Birliği kurulur.

Birlik tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur” şeklinde düzenlenmiştir. 4667 sayılı Kanun ile ilk fıkrada yapılan değişiklik ile madde “Türkiye Barolar Birliği bütün baroların katılımıyla oluşan bir kuruluştur” şekline dönüşmüştür, maddenin devamında “Birlik, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur” şeklinde tanımlanmıştır. 114. maddesi ile kuruluşun en üst organının Barolar Birliği Genel Kurulu olduğunu saptamış, aynı maddenin ikinci fıkrasında, genel kurulların baroların kendi genel kurullarında en az 10 yıllık meslek kıdemine sahip üyeleri arasından ikişer delege ile oluştuğunu, görevde bulunan baro başkanları ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı yapmış ve yapmakta

olan avukatların genel kurulun doğal delegesi olduğunu, avukat sayısı 100 den fazla olan baroların yüzden sonraki her üçyüz üye için birer delege seçecekleri ve genel kurulun bu delegelerden oluştuğunu kabul etmiştir. Delegelerin görev süresinin iki yıl olacağı aynı maddede belirtilmiştir.

7249 sayılı Kanun’la değiştirilen 114. maddenin ikinci fıkrasındaki “ikişer” ibaresi “üçer” şeklinde değiştirilmiş, 2. Fıkrası da “Baro genel kurullarınca ayrıca her beşbin üye için birer delege seçilir” şeklinde değiştirilmiştir. 4667 sayılı Kanuna göre iki yılda bir, bir önceki genel kurulun tayin edeceği yerde delegelerden oluştuğunu, seçilme sürelerinin 2 yılda bir olacağı, bu kural, 7249 sayılı Kanun’un 19. maddesiyle değiştirilmiş, Birlik genel kurul toplantılarının baro seçimlerinin yapıldığı yılın Aralık ayında Ankara’da yapılacağını, olağanüstü toplantılarda seçim yapılamayacağı kabul edilmiştir.

Barolar Birliği Genel Kurulları yaptıkları toplantılar ile Kanunca belirtilen ülke sorunları, mesleki sorunları ve meslektaşlarla ilgili görevleri yerine getirmenin yanı sıra yeni dönemde görev alacak Birlik Başkanını, Birlik Yönetim Kurulu’nun 10 asil ve 10 yedek üyesini, Disiplin Kurulunun 7 asil ve 7 yedek üyesini ve Denetleme Kurulunun 3 asil ve 3 yedek üyesini seçme görevi bulunmaktadır.

1136 sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği tarihteki haliyle yönetim kurulu üyeleri 2 yıl sürecek görevleri için seçilmektedirler. 91. maddeye göre asil ve yedek üyelerini yarsısının her yıl yenilenmesi (ilk seçimden bir yıl sonra ayrılacak üyeler ad çekme yoluyla belirlenmektedir) sonra her yıl genel kurul toplantısı yapılması ve bir yıl görev yapacak denetleme kurulu üyelerini seçmeleri, yine her yıl iki yıllık görev süresi için seçilmiş 5 sayıdaki yönetim kurulunun görev süreleri biten 5 üyesi yerine 5 asil yönetim kurulu üyesi ile 5 yedek yönetim kurulu üyesi seçme görevi bulunuyordu. 3256 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik sonrası her yıl genel kurul olağan toplantısının yapılması ilkesinden vazgeçilmiş, barolarda iki yılda bir yapılmaya başlanmıştır.

1136 sayılı Kanun’da TBB uygulamasına yer verilmiştir. Delegelerin iki yıllık süre için seçileceği, Başkanın yönetim kurulu üyeleri ile Disiplin kurulu üyelerinin 4 yıllığına seçilmesi, Denetleme Kurulu

üyelerinin her toplantı dönemi için seçilmeleri, yönetim kurulu üyelerinin yarısının iki yılda bir yenilenmesi uygulaması devam etmiştir.

4667 sayılı Kanun ile genel kurulun iki yılda bir yapılacağı, Birlik Başkanı'nın ve organlarda görev alacakların 4 yıllık süre için seçileceği kuralları getirilmiş, 7249 sayılı Kanun ile bir değişiklik yapılmamıştır.

7.1 – 1969 yılında Ankara'da yapılan Kurucu Nitelikteki

I. Genel Kurul toplantısı

1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile kurulması öngörülen Türkiye Barolar Birliği'nin kuruluş hazırlıkları Kanunun geçici 10. maddesi uyarınca tamamlandıktan sonra 9-10 Ağustos 1969 tarihinde Ankara'da Yeni Sahne Salonunda yapılmıştır.

Türkiye Barolar Birliği'ne seçilen 122 delegeden 106'sının hazır bulunduğu toplantıyı Ankara Barosu Başkanı Av. Rahmi Magat açmış ve bir konuşma yapmıştır. Bundan sonra İstanbul Barosu Başkanı Av. Ferruh Dereli ile İzmir Barosu Başkanı Av. Enver Aslanalp da birer konuşma yapmışlardır.

Daha sonra delegeler Anıtkabir'e giderek büyük Atatürk'ün ve devrim şehitlerinin kabirlerine birer çelenk koymuş ve saygı duruşunda bulunmuşlardır.

Öğleden sonra devam edilen toplantıda Ankara Barosu Başkanı, divanın oluşmasına kadar geçecek sürede toplantıyı yönetecek en yaşlı delege olan Bursa Delegesi Av. Zeki Yücel'e sözü bırakmıştır. Başkanlık divanının oluşumuna geçilmiş, İzmir delegesi Av. Hulusi Selek divan başkanlığına. Başkan yardımcılığına Kayseri delegesi Av. Ömer Gözübüyük, üyeliklere de Kırşehir delegesi Av. Nafiz Bayındır ile Aydın delegesi Av. Davut Selçuki seçilmişlerdir.

Toplantının ikinci gününde seçimlerin yapılmasına başlanmıştır. Seçim sonucunda Birlik Başkanlığına Ankara Barosu delegesi Av. Faruk Erem, üyeliklere Ankara Barosu delegeleri Av. Atila Sav ve Av. Erdoğan Bigat, İzmir Barosu delegesi Av. Cengiz İlhan, Eskişehir Barosu delegesi Av. Hikmet Tuncay, Bursa Barosu delegesi Av. Zeki Yücel, İstanbul delegeleri Av. Tacettin Sırmalı ve Av. Osman Kuntman, Samsun Barosu delegesi Av. İhsan Saraçlar, Konya Barosu delegesi Av.

Mehmet Kavaklılar ve Aydın Barosu delegeşi Hilmi Becerik seçilmişlerdir.

Türkiye Barolar Birliği'nin ilk Genel Kurul toplantısında Disiplin Kurulu üyeliklerine İzmir Barosu delegeşi Av. Hulusi Selek, Ankara Barosu delegeşi Av. Mehmet Nomer, Tekirdağ Barosu delegeşi Av. Hasan Cavit Turgay, Ankara Barosu delegeşi Av. Sabahattin Bilge, İstanbul Barosu delegeşleri Av. Şemi Üge ile Av. Fadıl Altop ve Kayseri Barosu delegeşi Av. Ömer Gözübüyük seçilmiştir.

Denetçiliklere de İstanbul Barosu delegeşi A. Refik Belgin, Balıkesir Barosu delegeşi Av. Vedat Burcuoğlu ve Mersin Barosu delegeşi Av. Şinasi Develi seçilmiştir.

Gündemindeki konuları da görüşen Genel Kurul, yapılacak ikinci Genel Kurul toplantısının 30 Ekim 1969 tarihinde İstanbul'da yapılmasına karar vererek toplantıyı sona erdirmiştir.

Disiplin Kurulu ilk toplantısında Başkanlığa Av. Mehmet Nomer'i seçmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'na seçilen Av. Faruk Erem ve Yönetim Kurulu üyeleri çalışma döneminde temeli atılan ve daha sonra görev üstlenen yönetimlerce de sürdürülen titiz ve özveri dolu çalışmalar ile Türkiye Barolar Birliği'nin Atatürk ilke ve devrimlerini rehber edinen, etkin, bağımsız, hukukun üstünlüğü için çalışan, ülkede hukuk devletinin gelişesi için uğraş veren, adil yargılanmada mesleki katlılarını sunan, avukatlık mesleğinin sevgi, saygı temelinde gelişmesini amaç edinen kurumsal kimliğe kavuşmasını sağlamışlardır.

7.2 – 1969 yılında İstanbul'da yapılan II. Genel Kurul toplantısı

Bir önceki genel kurul toplantısında ikinci genel kurulun 30 Ekim 1969 tarihinde İstanbul'da toplanmasına karar vermesi üzerine yapılan toplantıda Birliğin bütçesi görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

7.3 – 1970 yılında İzmir'de yapılan III. Genel Kurul toplantısı

Yönetim Kurulu üçüncü genel kurul toplantısının 9.10 Ocak 1970 günlerinde İzmir'de yapılmasına karar vermiştir.

7.4 – 1971 yılında Adana’da yapılan IV. Genel Kurul Toplantısı

1.11.1970 tarihli 25 sayılı Yönetim Kurulu toplantıda 8-9 Ocak 1971 tarihinde Adana’da yapılacak IV. Genel Kurulun Adana’da yapılmasına karar verilmiştir. Toplantının önemli gündem maddeleri arasında resmi kılığın tespiti, Meslek Kurallarının incelenip karara bağlanması yer almaktadır.

Toplantıya 84 delege katılmış, Adana Barosu Başkanı Av. İbrahim Günay’ın konuşmasıyla çalışmalarına başlamıştır. Genel Kurulu yönetmek üzere Av. İbrahim Günay başkan, Av. Hüseyin Tavşancıl başkan yardımcısı, Av. Orhan Barlas sekreter ve Av. Rasih Ersoy üye olarak seçilmiştir.

Bu Genel Kurulda kurumlaşma yönünden iki farklı konuda karar alınmıştır.

Birincisi cübbe konusundadır. Giyilecek cübbe konusunda Birlik Yönetim Kurulu’nun aldığı kararlar kapsamında Genel Kurulun karar vermesi gerekmektedir. Genel Kurulda önce cübbe değişikliğine gerek var mı sorusuna yanıt aranmış ve görüşmeler ardından cübbenin değiştirilmemesi kabul edilmiştir.

İkinci konu gündemin 11. maddesinde yer alan Meslek Kurallarının incelenmesi ve karara bağlanması konusudur. Yönetim Kurulu’nun bu konudaki çalışması daha önce delegele duyurulduğu için görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir. Bu konuda çok sayıda delege söz almış görüşlerini açıklamış ve değişiklik önerisi sunmuşlardır. Bütün bunlar değerlendirilerek, metinde ekleme ve çıkarmaların yapılması benimsenmiş, böylece görüşmeler tamamlanmış, değişiklik önerileri metne eklenerek bugün uygulanmakta olan Meslek Kuralları Genel Kurulun oyuna sunulup, kabul edilmiş, TBB bülteninde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir²²².

7.5 – 1972 yılında Bursa’da yapılan V. Genel Kurul Toplantısı

7-8 Ocak 1972 yılında Bursa’da yapılan 5. Genel Kurul Toplantısı’na 101 delege katılmıştır. Gündem gereği Genel Kurul Başkanlık Divanı

²²² Meslek kurallarında daha sonra iki kez değişiklik yapılmıştır. 1987 yılında Tekirdağ’da yapılan 19.Genel Kurulda ve 1989 tarihinde Giresun’da yapılan 20. Genel Kurulda alınan kararlar ile.

oluşturulmuş, Genel Kurul toplantısını yönetmek üzere Av. Turgut Bulut başkan, Av. Hurşit Kangal başkan yardımcısı, Av. Nuran Kortel, Av. Osman Remzi Sezer üye olarak görevlendirilmiştir.

Gündemin diğer maddeleri olarak boşalan 5 asıl ve 5 yedek Yönetim Kurulu üyelerinin ve 3 asıl 3 yedek Denetleme Kurulu üyesinin seçimi ile Disiplin Kurulunda boşalan 1 asıl 1 yedek üye seçimi yapılmış, Adana Genel Kurulunda kabul edilen Meslek Kurallarınının 48. Maddesinin metinden çıkarılması konusundaki Kayseri Barosu'nun teklifi görüşülmüş ve gelecek olağan Gündemin diğer maddelerinde yer alan konularda Birlik Yönetim Kurulunca hazırlanan çalışma raporu, bütçe gibi konular görüşülmüş, söz alacakların 20 dakikalık süre içinde görüşlerini açıklamalarına karar verilmiş ve söz alan delegeler faaliyet raporu ve bütçe konusunda görüşlerini açıklamışlar, bunları takiben Başkan Av. Faruk Erem söz alarak hem Birlik faaliyetleri hem de bütçe konusundaki görüşlerini delegelerle paylaşmış, eleştirileri yanıtlamıştır. Yapılan oylama sonucu Yönetim Kurulu oybirliği ile ibra edilmiş, getirilen bütçe tasarısı da 2 ayrık oy haricinde oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Meslek Kurallarınının 48. Maddesinin çıkarılması konusunda verilen teklif görüşülmeye başlanmış. Maddede yer alan "Baro Başkanlığı, Baro Yönetim ve Disiplin Kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, Yönetim Kurulu üyeliği, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığı ve üyeliği görevleri bir kişide birleşemez" maddesinin kaldırılması önerisi oyçokluğu ile reddedilmiş ve böylelikle Adana Genel Kurulunda kabul edilen metnin yürürlüğünün devamı kararlaştırılmıştır.

Gündemin seçimler ile ilgili maddesi gereği yapılan seçimler sonucu Av. Erdoğan Bigat, Av. Rahmi Magat, Av. Mehmet Kavaklar, Av. İhsan Saraçlar ve Av. Enver Arslanalp asil üyeliklere, Av. Cemalettin Güçdemir, Av. Mahver Öztop, Av. Emin Baltaoğlu, Av. Orhan Barlas ve Av. Aydın Kazancı yedek Yönetim Kurulu üyeliklerine seçilmişlerdir.

Disiplin Kurulu üyeliğine Av. Davut Selçuki, Denetleme Kurulu üyeliklerine Av. Vedat Burcuoğlu, Av. Vasıf Üstün, Av. Fehmi Özçelik seçilmişlerdir.

7.6 – 1973 yılında Hatay’da yapılan VI. Genel Kurul

5-6 Ocak 1973 tarihleri arasında Hatay’da yapılan VI. Genel Kurul toplantısı 135 delegenin katılımıyla ve Birlik Başkanı’nın konuşmasıyla açılmış ve çalışmalara başlamıştır. Toplantıyı yönetmek üzere Av. Nabi İnal başkanlığa, Av. Mahver Öztop başkan vekilliğine Av. Cemalettin Güçdemir ve Av. Mahmut Eroğlu üyeliğe seçilmiştir.

Hatay Barosu Başkanı hoş geldiniz içerikli konuşma yapmış ve Türkiye Barolar Birliği’nin kurulduğu 1969 yılından bu yana kuruluşunu tamamladığını, barolar arasındaki birlik ve beraberliği, yakınlaşmayı sağladığını belirtmiştir.

Gündemin beşinci maddesi gereği Başkanlık raporu, Birlik çalışma raporları daha önce delegelere gönderildiği için okunmuş sayılmıştır. TBB Başkanı Av. Faruk Erem bu aşamada söz alarak her konuda görüşlerini açıklamış, ardından Av. Fehmi Özçelik tarafından Birlik Denetim Kurulu raporu okunmuştur. Okunan raporların görüşülmesine geçilmiş, üyeler görüşlerini açıklamak için söz almışlardır. Ardından konuşmaların süre ile kısıtlanması konusunda gelen öneriler okunmuş, yapılan oylama sonucu görüşlerin 10 dakikalık süre içinde sunulmasına oy birliğine yakın bir çoğunlukla karar verilmiştir.

Başkanlık raporu, Yönetim Kurulu faaliyet raporu ve Denetleme Kurulu raporu hakkında başkaca söz almak isteyen olmayınca ibra aşamasına geçilmiş, Yönetim Kurulu ibra edilmiştir. Birlik Başkanı Av. Faruk Erem söz almış kurumsal görüşlerini açıklamış ve görüşlerini açıklayan delegelere ibra etmelerine teşekkür etmiştir.

Gündemin 7. Maddesinde bütçe tasarısı hakkında görüşmelere geçilmiştir. Birlik Saymanı Rahmi Mağat’ söz verilmiş, Mağat, Birliğin hazırladığı bir yıllık bütçe yönetmeliği hakkında açıklama yapmıştır. Delegeler konu hakkındaki görüşlerini açıklamıştır. Başkaca söz alan olmayınca oylamaya geçilmiş. Bütçe tasarısı ve Yönetmelik bir olumsuz oya karşı katılanlarca kabul edilmiştir. Gündemin 8. maddesinde Vefat eden Birlik Yönetim Kurulu üyesi Av. Hikmet Tuncay’ın yerine seçim yapılıp yapılmayacağı konusunda ilke kararı alınması görüşülmüş, oylama sonucu İlke kararı alınarak ölen üyenin yerine ilk genel kurulda seçim yapılmasına ve görev süresinin ölen üyenin süresi ile sınırlanmasına karar verilmiştir.

Seçimlerle ilgili maddeye geçildi, Denetleme Kurulu konusundaki seçimde Av. Vedat Burcuoğlu, Av. Vasıf Üstün ve Av. Fehmi Özçelik'n asil, Av. Yaşar Ünal, Av. Kemal Sarıbrahimoğlu ve Av. Hilmi Özarpat yedek üyeliğe seçildi.

Yönetim Kurulu asil üyeliğine Ziya Bilge ve yedek üyeliğe Av. Emin Baltaoğlu seçildi.

Gelecek Genel Kurul toplantısının Ankara'da yapılması kabul edildi. Toplantı sona erdi.

7.7 – 1974 yılında Ankara'da yapılan VII. Genel Kurul

10.11.12 Ocak 1974 tarihleri arasında Ankara'da yapılan 7. Genel Kurul toplantısı 143 delegenin katılımıyla açılmış, Birlik Başkanı'nın açılış konuşmasından sonra toplantıyı yönetecek başkanlık divanı oluşturulmuştur. Divan Başkanlığı'na Ankara Barosu Başkanı Av. Yekta Güngör Özden, başkan vekilliğine Av. İhsan Onar, üyeliklere de Doğan İleri ve Av. Sıtkı Çörtoğlu seçilmiştir. Aziz Atatürk ve şehitlerimiz için saygı duruşu yapılmıştır.

Gündemin 6. Maddesi olarak başkanlık raporu, Yönetim Kurulu faaliyet raporu ile bütçe raporunun okunmasına geçilmiş, bu konuda gelen önerge kabul edilerek daha önce delegelere dağıtıldığı için okunmadan görüşmelere geçilmesi yoluna gidilmiş, genel kurulda konuşacakların adet olarak sınırlanması yönündeki önerge reddedilmiş ve görüşmelere başlanmıştır.

İki gün süren görüş açıklamalarının sonunda Birlik Başkanı Av. Faruk Erem söz almış görüşlere karşı düşüncelerini paylaşmış, ibra maddesine geçilmiş ve Yönetim Kurulu oy birliği ile ibra edilmiştir.

Gündemin sekizinci maddesi gereği bütçe ele alınmış, bütçe tasarısı, gelir giderler çizelgesi ve 1974 yılı bütçe yönetmeliği okunmuş, görüşmelere geçilmiştir. Söz alan delegeler görüşlerini açıkladıktan sonra yapılan oylamada oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Gündemin 9. Maddesi gereği TBB başkanı seçimine geçilmiştir. Önce seçim sonrası oyların tasnifini yapacak kurul oluşturulmuştur. Yapılan seçim ile önerilen tek aday Av. Faruk Erem oy birliği ile yeni dönem Birlik Başkanlığına tekrar seçilmiştir.

Yönetim Kurulu'nun 5 asil üyeliğine Av. Hilmi Becerik, Av. Osman Kuntman, Av. Emin Baltaoğlu, Av. Ziya Bilge, Av. Vedat Burcuoğlu ile 5 yedek Yönetim Kurulu üyeliklerine Av. Rifat Aksit, Av. Hilmi Çopuroğlu, Av. Cemalettin Güçdemir, Av. Sabih Adlı seçilmiştir.

Denetim Kurulu asil üyeliğine Av. Yaşar Önel, Av. İsmail Özersin, Av. Nuran Kortel, yedek üyeliklere Av. Kamuran Denizli, Av. Burhan Karacelik ve Osman Kuntman seçilmiştir.

Disiplin Kurulunun 7 asil üyeliğine Av. Davut Selçuki, Av. Fadıl Altıtop, Av. İlhan Kutay, Av. Şemi Üge, Av. Hasan Basri Güder, Av. Mustafa Güray ve Av. Ayhan Erol seçilmiş, yedek üyeliklere de Av. Mahver Öztıp, Av. Cemalettin Güçdemir, Av. Sıtkı Çörtoğlu ile Av. Ali Söylemezoğlu seçilmiştir.

Sınav Kurulu asil üyeliklerine Av. Faruk Erem, Av. Mehmet Nomer ve Av. Ferruh Develi, yedek üyeliklere Av. Zeki Yücel, Av. İhsan Onar ve Av. Saffet Nezihi Bölükbaşı seçilmiştir.

Toplantını sonunda Genel Kurulca verilen görev gereği Av. Atıla Sav tarafından hazırlanan genel kurul bildirisini okunmuş Divan Başkanı Av. Yekta Güngör Özden'in konuşması ile toplantı sonlandırılmıştır.

7.8 – 1975 yılında Samsun'da yapılan VIII. Genel Kurul

9-10-11 Ocak 1975 tarihinde Samsun'da yapılan Genel Kurul Toplantısı'nda 99 delege katılmış, Birlik Başkanı toplantıyı açış konuşmasını yapmış, toplantının yönetimi için divan seçimine geçilmiştir. Önerilen adaylardan Samsun Barosu Başkanı Avukat İsmet Katar divan başkanlığına, başkan yardımcılığına Giresun Barosu Delege-si Avukat Rasin Beyazıtıoğlu, delegeliklere Mardin Delege-si Avukat Celil Can ve Tokat Delege-si Avukat Cemil Yoğurtçuoğlu seçilmiştir.

Divan Başkanının konuşması ile gündemin diğer maddelerine geçilmiş, bu bölümde Birlik Başkanı faaliyet dönemine ilişkin konuları kapsayan görüşlerini açıklamış, ardından delegeler söz alarak faaliyet raporu ve birlik faaliyetleri konusunda görüşlerini sunmuşlardır.

Genel Kurul sonunda yayımlanacak bildiriye hazırlamak üzere komisyon seçilmiş, delegelerin konuşmalarına devam olunmuştur.

Yönetim Kurulu adına TBB Başkanı eleştirilere yanıt vermiş ardından Yönetim Kurulu'nun ibrasına karar verilmiştir.

Gündemin on beşinci maddesinde “*Askere Giden Avukatların Aidatlarının Birlik Keseneğinden İndirilmesi*” yolunda Ankara Barosu'nun önergesi görüşülmeye başlanılmış, söz alan Ankara Barosu Başkanı Avukat Yekta Güngör Özden öneri ile ilgili görüşlerini açıklamış, bu konuda söz alan delegeler de açıklamalarda bulunmuşlar, yapılan oylama sonucu önerge reddedilmiş ve İstanbul Genel Kurulu'nda alınan karar uyarınca uygulamaya devam edilmesine karar verilmiştir.

Gündemin “*Ölüm Yardımı Esaslarının Görüşülmesi*” maddesinde Yönetim Kurulu açıklamada bulunmuş, bu konunun somutlaştırılması için komisyon oluşturulmuş, Komisyonun raporu ve ilk öneriler görüşülüp tartışılmış, Komisyonun değişiklik önermeleri ile birlikte hazırladığı metin kabul edilmiştir. Kabul edilen metne göre, ölüm yardımı için kesenekten ayrılan miktarın belirlenmesi yetkisi, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na bırakılmıştır. Bu konuda, ayrıca, ölüm yardımının Birliğe yazılı olarak bildirilmesi üzerine hemen yapılacağı, hak kazanabilmek için levhaya 5 yıl süre ile yazılı olma koşulunun gerektiği, yapılacak ödemeden baroya olan borçların indirileceği, uygulamanın 1976 yılından itibaren başlamasına ve her avukat için ayda 10 TL olması gerektiğine karar verilmiştir.

Seçilen Komisyonunda görev yapan Avukat Atila Sav, Avukat İskender Özturanlı, Avukat Fadıl Altop, Avukat Nabi İnal, Avukat Yekta Güngör Özden, Avukat Cemalettin Özdemir, Avukat Talat Barış, Avukat Hilmi Becerik, Avukat İsmet Katar ve Avukat Rifat Verdigil'in hazırladığı 8. Genel Kurul Bildirisi okunmuştur. Bildiride; TBB'nin rejimin güvencesi olduğu, kolluk güçlerinin öldürme ve yaralama olaylarını engellemede yetersiz kaldığı, geçlerimizin eğitim ve öğrenim güvenliğini demokratik kurallar içinde sağlamanın devletin başlıca görevi olduğu, Kıbrıs'ta yapılan Barış Harekatı'nın insanlık için mutlu sonuçlar yarattığı konularına değinilmiş ve Türk Devrimine, Atatürk İlkelerine, Anayasa'nın temel ve hak ve özgürlüklerine ve hukuk düzenine bağlı bulunan ve hukukun üstünlüğüne inanan Türkiye Barolar Birliği, yurdumuzun bu temel sorunlarının biran önce çözüme bağlanmasını sağlayacak her çabaya katılmayı ve bunların yorulmaz

izleyicisi olmayı en büyük görev sayacağı bildirilmiştir. Bildiri konusunda üyeler söz almış, görüşlerini açıklamışlar ve oylama sonucu bildiri kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesinde TBB'nin katılması ile TBB Yardım Vakfı tüzel kişilik kazandıktan sonra ölüm yardımı konusunda toplanan paraların Vakfa devredilmesine karar verilmiştir.

Hazırlanan bütçe tasarısı ve gelir gider kalemlerine ilişkin bilanço oylanarak kabul edilmiştir.

Gündemin seçim maddesine geçilmiş, Avukat Nuran Kortel, Avukat Yaşar Önal ve Avukat İsmail Özersin Denetleme Kurulu asil üyeliğine, Avukat Doğan İleri, Avukat Cemalettin Güçdemir ve Avukat Mehmet Çelebi Denetleme Kurulu yedek üyeliklerine seçilmişlerdir.

9. Genel Kurulun 8/9/10 Ocak 1976 tarihleri arasında Ankara'da yapılması kabul edilmiş ve teşekkür konuşmalarından sonra Genel Kurul kapatılmıştır.

7.9 – 1976 yılında Ankara'da yapılan IX. Olağan Genel Genel Kurul toplantısı

9. Genel Kurul, 8/9/10 Ocak 1976 tarihleri arasında Ankara'da yapılmıştır.

Toplantı TBB Başkanının Av. Faruk Erem'in konuşması ile açılmış, toplantıyı yönetmek üzere divan oluşumuna geçilmiş, divan başkanlığına Ankara Barosu Başkanı Av. Nejat Oğuz, başkan yardımcılığına Av. Burhan Karaçelik, üyeliklere Av. Atif Çelebi ve Av. Doğan İleri seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereği saygı duruşunda bulunulmuştur.

Gündemin 4. maddesi gereği Ankara Barosu Başkanı Avukat Nejat Oğuz söz almış ve başarı dileklerini iletmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği Birlik Başkanı Av. Faruk Erem konuşmasını yapmıştır.

Gündemin 6. maddesi gereği meslekte 50 yılını dolduran meslektaşlara plaketleri verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlı, Yönetim Kurulu raporlarını okunması, bilanço, gelir-giderlerin görüşülmesi ve Denetleme kurulu raporunun okunması, görüşülmesi maddesi üzerinde çalışmalara başlanmıştır. Raporlar okundu.

Gündemin 8. maddesi gereği delegeler raporlar hakkında söz alıp görüşlerini açıkladılar. Av. Faruk Erem görüşlere yanıt verdi.

Gündemin 9. maddesi gereği TBB Yönetim Kurulu'nun 1975 yılı çalışmalarının ibra edilmesine karar verilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği 1976 yılı bütçesi ile yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği dilek ve temenniler konusu görüşülmüş.

Gündemin 12. maddesi gereği gelecek X. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın Sakarya'da 6-7-8 Ocak 1977 tarihlerinde yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereği Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi konusunda Yönetim Kurulu'na yetki verildi.

Gündemin 14. maddesi gereği Avukatlık Kanunu'nda yapılması gerekli değişiklikler üzerine müzakere ve karara varmak için olağanüstü toplantı yapılması ve günün kararlaştırılması üzerine konuşmalar yapıldı. Toplantının Sakarya'da 7, 8, Ocak 1977 tarihinde yapılacak olağan genel kurulda görüşülmesi kabul edildi. Birlik Başkanı kapanış konuşmasını yaptı.

Görev süresi dolan TBB Yönetim Kurulu'nun 5 asil ve 5 yedek üyesi seçimine geçilmiş ve Avukat Enver Aslanalp, Avukat Fehmi Özçelik, Avukat İlhan Kutay, Av. İhsan Saraçlar, Av. Azmi Soydan Yönetim Kurulu asil üyesi seçilmiştir. Yedek üyeliklere Av. Sabahattin Bilge, Av. Mehmet Kavaklılar, Av. Necati Özkaya, Av. Şerafettin Kaya ve Av. Cihat Türkbaş seçildiler

Denetleme Kurulunun üç asil üyesi olarak Av. Jülide Yumlu, Av. İlhami Güven, Av. Doğan İleri, üç yedek üyesi olarak Av. Ziya Nur Ergün, Av. Hayati Ekşi, Av. Fadıl Altop seçilmiştir.

Sınav Kurulunun 3 asıl üyesi olarak Av. İlhan Onar, Av. Behçet Çomakoğlu, Av. Erdoğan Bigat ile 3 yedek üyesi olarak Av. Muvaffak Benderlioğlu, Av. Emin Baltaoğlu, Av. Mehmet Nomer seçilmiştir.

7.10 – 1976 yılında İzmir’de yapılan I. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

30 Nisan – 01 ve 02 Mayıs 1976 tarihinde İzmir’de yapılan olağanüstü genel kurul toplantısında, toplantıyı yönetmek üzere İzmir Barosu Başkanı Avukat Cengiz İlhan divan başkanlığına, divan başkan vekilliğine Denizli Barosu Delegatesi Avukat Behçet Çomakoğlu, üyeliklere Avukat Ali Dinç ve Avukat Sebahattin Bilge seçilmiştir.

Divan seçiminden sonra Atatürk ve bütün şehitler için saygı duruşu yapılmış, İzmir Barosu Başkanı olarak Avukat Cengiz İlhan açılış konuşmasını yapmış ve konuşmasında; bir baronun bağımsız olabilmesi için baroları birlikte hareket etmesi gerektiğini, gücün bağımsızlıkla birlikte doğduğunu, birliğin kuruluş yapılanmasını tamamladığını ve bundan sonra başka bir çalışma düzenine doğru yönelme mecburiyetinin bulunduğunu beyan etmiştir.

Gündemin 6. maddesi olarak Avukatlık Kanunu değişiklikleri önerilerinin ve bilgilerinin derlenmesine yönelik Yönetim Kurulu Raporu’nun okunması bölümünde, rapor, daha önce dağıtıldığı için, Başkan Avukat Faruk Erem tarafından özetlenmiş ve Adalet Bakanlığı’nın idari vesayet sisteminin kaldırılması, aidat ile prim borçlarının ödenmemesi halinde uygulanan yaptırımın değiştirilmesi, TBB’nin hukukun üstünlüğü ilkesi doğrultusunda görev yapmak üzere kanuna madde eklenmesi, Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinde grup oluşturularak ücret belirlenmesinin yerine tek tip vekalet ücreti sistemine geçilmesi gerektiği ve benzeri konularla ilgili hazırlanacak yasada çalışma yapılmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

TBB’nin önerisi ve delegelerce ileri sürülen önerilerin genel olarak görüşülmesi aşamasında söz alan 19 delege görüşlerini açıklamış, TBB Başkanı Avukat Faruk Erem, öneriler konusunda delegelerden gelen istemleri de değerlendiren açıklamalarda bulunmuştur. Önergelerin maddelere ilişkin kısmında çok sayıda delege söz almış, görüşlerini açıklamıştır.

Görüşmeler sonucunda; Başkanlık Divanınca yapılan değerlendirmeye göre değişiklik önermelerini değişik başlıklar altında toplamak mümkündür.

Birincisinin 1136 sayılı Kanun'un kідeme ilişkin hükümlerinin değiştirilip değiştirilmemesi konusunda olduğu ve görüşmeler sonunda Kanun'da yer alan sürelerin organlara göre 5 ve 10 yıllık olması gerektiğine karar verilmiştir.

İkincisinin ise staj ve sınav süresi ile ilgili olduğu görülmektedir. Söz alan üyelerin görüşlerine göre; staj ile ilgili olarak iki farklı temel görüşün olduğu, bunlardan birisinin avukatlık stajının bir yıllık süre ile yapılmasını ve imtihanın kaldırılmasını yolunda olduğu, diğer görüşün ise stajın bir yıl olarak tespiti ile sınav uygulamasına devam edilmesi, bu süreçte stajyerlere yardım yapılması yönünde olduğu görülmektedir. Görüşmeler sonunda Başkanlık Divanı, daha önce bu konuda TBB Yönetimine yetki verildiği için oylamaya gitmemiştir.

Avukatlık ile birleşebilen işler konusunda görüşme açılmış, parlamenterlerin milletvekilliği sırasında mesleki faaliyetlerini sürdürüp sürdürmeyeceklerine ilişkin konularında görüş açıklanmış, Avukatlık Kanunu'nun 12/c maddesinde yer alan özel tüzel kişilerin yanı sıra kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülleri ve gerçek kişilerin hukuk müşavirliği yapabilecekleri konusu değerlendirilmiş ve yapılan oylama sonucu 12. maddenin c bendine "*Kamu kurumu niteliğindeki tüzel kişiler ve gerçek kişiler*" ibaresinin eklenmesine karar verilmiştir. Kanunda yapılacak değişikliklere ilişkin ilkokul öğretmenleri ile okutmanlığın da avukatlık ile birleşen iş olarak kabulü konusu oylanmış ve kabul edilmemiştir.

Üçüncüsü; avukatların sosyal güvenliği ile ilgili konulardır. Yapılan görüşmelerden sonra sosyal güvenlik konuları ile ilgili olarak, gerek verilmiş bulunan önermeleri gerekse İzmir ve Afyon Barolarının önerilerini dikkate alarak bir yasa değişikliği hazırlamak için Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Bunların dışında 1136 sayılı Avukatlık Kanun'un birçok maddesinde değişiklik yapılması yolundaki öneriler de dikkate alınarak Yönetim Kurulunca taslak hazırlanması konusunda yetki verilmiştir.

Adli hizmetlerin daha iyi bir şekilde görülmesi konusunda yasal düzeleme yapılmasına ilişkin birçok öneri sunulmuş, bu öneriler ile ilgili somut çalışmalar yapmak üzere Yönetim Kurulu'na yetki verilmiştir.

“Türkiye Barolar Birliği'nin ölüm yardımının yaşlılık nedenleri ile işten ayrılma hallerini kapsayacak şekilde değiştirilmesi” nin görüşülmesi ve bir karara varılması için İzmir Barosu tarafından verilen ve bir kısım delegelerce desteklenen önerinin TBB Yönetim Kurulu'na havale edilmesi oylanarak kabul edilmiştir.

Toplantı TTB Başkanı'nın teşekkür konuşması ile sonra ermiştir.

7.11 – 1977 yılında Sakarya'da yapılan X. Olağan Genel Kurul Toplantısı

6-7-8 Ocak 1977 tarihinde Sakarya'da yapılan onuncu genel kurul toplantısına 110 delegeler katılmıştır. TBB Başkanı Faruk Erem'in konuşmasından sonra genel kurulu yönetmek üzere Divan seçimi yapılmıştır. Buna göre Divan Başkanlığı'na Avukat Salih Sipahier, Başkan Vekilliğine Avukat Suat Yılmaz Yalın, üyeliklere Avukat Necmettin Sami Miroğlu ve Avukat Oğuz Arın seçilmişlerdir.

Saygı duruşunda bulunulmuş ve Birlik Başkanı Av. Faruk Erem konuşmasını yapmış, Sakarya Barosu Başkanının Divan Başkanı olarak konuşması ile devam olunmuştur.

TBB Başkanlık Divanının hazırladığı Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu, bütçe ve bilanço ile ilgili rapor ile Denetleme Kurulu'nun hazırladığı raporun okunmasına geçilmiştir.

Raporlar hakkında delegeler konuşma yapmışlar, yapılan konuşmalara ve açıklanan görüşlere, TBB Başkanı cevap vermiş ve ardından Yönetim Kurulu'nun ibra edilmesine karar verilmiştir.

1977 Yılı Bütçesi ve Bütçe Yönetmeliği'nin görüşülmesine geçilmiştir.

Bu kapsamda barolardan alınacak TBB kesenekleri belirlenmiştir.

Denetleme Kurulu üyeliklerine Avukat Jülide Yumlu, Avukat İlhami Güven ve Avukat Doğan İleri'nin asil, Avukat Şükrü Akmansoy, Avukat Turhan Arın ve Avukat Cihat Türkbaş yedek üye olarak seçilmişlerdir.

Toplantı sonunda bildiriye hazırlayacak komisyonu üyeleri seçilmiş ve hazırladıkları bildiri okunmuştur. Bildiride, öncelikle, yürütmenin, yargı erkini kullanan Danıştay kararlarının gereklerini yerine getirmeyerek saygısızca davrandığı, görevini yapmayanlar hakkında kovuşturma yapılması gerektiği, konunun Anayasa'yı cebren yürürlükten alıkoyma oluşturduğu izlenimini veren eylemler ve sorumluları hakkında Cumhuriyet Savcılığı'na başvurulması gerektiği belirtilmiştir. Bildiride ayrıca yürütme organlarının yargı kararlarının yerine getirilmesinde hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkelerini zedeleyici davranış içinde olduğu ve avukatların bu konuya tepkisini göstermek amacıyla 1977 yılında bir gün kınama amacıyla duruşmalara girmeme hususu karara bağlanmıştır. Ayrıca; TBB ve Baroların Anayasa konusunda yapılan değişikliklerin geçersizliği için yasal yöntemler dahilinde etkin ve yaygın bir mücadeleye girmesine karar verilmiştir.

TBB'nin 11. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın 12-13-14 Ocak 1978 tarihleri arasında Ankara'da yapılmasına karar verilmiştir. TBB Birlik Başkanı Avukat Faruk Erem'in teşekkür konuşması ile toplantı son bulmuştur.

7.12 – 1977 yılında İstanbul'da 'da 2.4.1977 tarihinde yapılan II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

TBB Yönetim Kurulu 2.4.1977 günlü ve 7 numaralı toplantıda 13.14 ve 15 Mayıs tarihleri arasında İstanbul'da İkinci Olağanüstü Genel Kurul toplantısının yapılmasına karar vermiştir. Toplantıyı Birlik Başkanı açmış, toplantıyı yönetecek divan Kurulu üyeleri belirlenmiş, saygı duruşu yapılmış, gündemin 5. Maddesi gereği İstanbul Barosu Başkanı konuşma yapmıştır. Gündem gereği Kanunlarımızda yer alan antidemokratik kuraların belirlenmesine ve değiştirilmesi için komisyon kurulmasına karar verilmiş, Başkanın konuşmasıyla toplantı sona ermiştir.

7.13 – 1978 yılında Ankara'da yapılan XI. Olağan Genel Kurul Toplantısı

12-13-14 Ocak 1978 tarihinde Ankara'da yapılan XI. Genel Kurul Toplantısı'na 133 delege katılmıştır. TBB Başkanı Avukat Faruk Erem

açılış konuşması ile toplantıyı açmış ve TBB faaliyetleri hakkında açıklamada bulunmuş ardından toplantıyı yönetmek üzere divanın oluşmasına geçilmiş, Ankara Barosu Başkanı Avukat Teoman Evren divan başkanlığına, divan başkan yardımcılığına Konya Barosu Başkanı Avukat İhsan Onar ve üyeliklere Avukat Ayten Dik ve Avukat Tekin Yurtman seçilmişlerdir.

Divan Başkanı Avukat Teoman Evren toplantıya katılanları tanıtmış ve gelen telgrafları delegelere okumuş, yaptığı açılış konuşmasında ülkemizde karamsarlık havasının yaygınlaştığını, parlamenter sistemin gereği olan güçler arasındaki dengenin bozulduğunu, savunma hakkının kullanılmasında görev alan avukatların savunma hakkına getirilen yasal ve yasa dışı sınırlamalar ile engellendikleri, avukatların sosyal güvenlik haklarının sağlanmasında eşitsizliğin sürdüğünü dile getirmiştir.

Meslekte 40 yılı aşkın süre görev yapanlara plaketlerinin TBB Başkanı Avukat Faruk Erem tarafından verilmesi konusunda divan başkanlığınca karar verilmiş ve plaketlerinin verilmesi aşamasında Avukat Faruk Erem “Bir memleketin uygarlığının gösteresi o memleketin avukatlarının ne derece bağımsız oldukları ile ölçülebilir. Bu sorumluluğu yıllar boyu omuzlarında taşıyacak güce sahip olabilmek kıdemin en açık anlatımını ortaya koymaktadır. Rönesans dönemine ait eski bir yapıtta avukatlar *“yumuşak, sakin, tanrıdan korkan, hakikati ve adaleti seven, inanan, inandırmasını bilen, sorumlu kişi”* olarak tanımlanmış, *Fransız Parlamentosunda avukatlar “adalet şövalyeleri” olarak tanımlanmıştır*” diyerek konuşmasını yapmış, meslekte kıdemini önemini ortaya koymuş, önce meslekte 40 yılını dolduranlara, ardında TBB organlarında görev alanlara plaketlerini vermiştir.

Gündemin 1977 yılı Başkanlık Raporu ile TBB Yönetim Kurulu’nun çalışmalarını yansıtan raporunun okunması, bilanço gelir gider cetvellerinin, denetleme raporlarının okunması ve görüşülmesi maddesine geçilmiştir.

Başkanlık ve Yönetim Kurulu raporlarının daha önce dağıtıldığı dikkate alınarak okunması yerine özetlenmesi görüşü kabul edilmiş ve Avukat Faruk Erem özet bilgiler içeren konuşmasını yapmıştır. Daha

sonra delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz almışlar, ardından yönetim kurulu faaliyetlerinin ibra edilmesine karar verilmiştir.

1978 Yılı Bütçe Tasarısı, genel gider cetveli ve bilanço üzerine görüşme açılmış, delegelerce yapılan konuşmalardan sonra oylamaya geçilmiş, bütçe tasarısı kabul edilmiştir.

Genel Kurul bildirisinin hazırlanması için delegeler arasından komisyon seçimi yapılmış, komisyonun hazırladığı rapor okunmuştur. Raporunda; sınırsız düşünce özgürlüğüne dayalı, çoğulcu demokratik düzenin mutlak savunucusu olan TBB'nin hukukun üstünlüğü ilkesinin egemenliği için daha etkin çalışmalar yapması, ülkedeki terörün sona ermesi için çalışılması gerektiği, devlete güven ve saygı duyulması için yargı kararlarının eksiksiz uygulanması, hukuk devleti ilkesi ve çoğulcu demokrasinin geliştirilmesi konuları ifade edilmiştir.

Gündem maddesi gereği organ seçimlerine geçilmiş, sınav kurulu asil üyeliklerine Avukat İhsan Onar, Avukat Behçet Çomakoğlu, Avukat Erdoğan Bigat, yedek üyeliklere Avukat Emin Baltaoğlu, Avukat Ziya Nur Ergün, Avukat Mehmet Ali İkizer seçilmişler.

Disiplin kurulu asil üyeliklerine Avukat İskender Özturanlı, Avukat İlhami Güven, Avukat Davut Selçuki, Avukat Mahver Öztop, Avukat Alp Selek, Avukat Niyazi Ağırnaslı, Avukat Ekrem Özkunt, disiplin kurulu yedek üyeliklerine Avukat Hayati Ekşi, Avukat Nejat Oğuz, Avukat Şahap Demirer, Avukat Doğan İleri, Avukat Halit Çelenk, Avukat Amil Kartay, Avukat Hasan Basri Güder seçilmişlerdir.

Denetleme kurulu asil üyeliklerine Avukat Hasan Basri Güder, Av. Doğa İleri, Av. Güngör Çakmakçı ile yedek üyeliklerine Avukat Emin Değer, Avukat İlhan Baykent, Avukat Necmettin Akçaoğlu seçilmişlerdir.

TBB Başkanlığı'na Faruk Erem yeniden seçilmiş, yönetim kurulu asil üyeliklerine Avukat Turgut Bulut, Avukat Vedat Burcuoğlu, Avukat Hilmi Becerik, Avukat Merih Sezen, Avukat Gülçin Çaylıgil, yedek üyeliklere ise Avukat Yılmaz Tokman, Avukat Şerafettinkaya, Avukat Umur Dicleli, Avukat Fuat Akkoyunlu ve Avukat Yüksel Keskin seçilmişlerdir.

TBB'nin 12. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın 11-12-13 Ocak 1979 tarihleri arasında Eskişehir'de yapılmasına karar verilmiştir. TBB Birlik Başkanı Avukat Faruk Erem'in teşekkür konuşması ile toplantı son bulmuştur.

7.14 – 1979 yılında Eskişehir'de yapılan XII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

TBB'nin 12. Olağan Genel Kurul Toplantısı 11-12-13 Ocak 1979 tarihleri arasında Eskişehir'de yapılmıştır. Toplantıya 91 delege katılmıştır. Toplantı TBB Başkanı Avukat Faruk Erem'in konuşması ile açılmış, divan başkanlığına Eskişehir Baro Başkanı Avukat Şahap Demirer, başkan vekilliğine Avukat Turhan İmre, Avukat Doğan Reyhanlı, Avukat Metin İsfendiyar divan üyeliklerine seçilmişlerdir. Divanın oluşmasını takiben eşsiz Atatürk, devrim şehitleri, hukuk mesleğine emeği geçen ve hayatta olmayan avukatlar için saygı durumunda bulunulmuş ve İstiklal marşı okunmuştur.

Divan başkanı açılış konuşmasını yapmış ve gündemin 6. maddesine geçilerek, meslekte 40 yılı aşkın görev yapanlar ile TBB organlarında görev yapmış olan avukatlara plaket verilmesi törenine TBB Başkanı Avukat Faruk Erem'in önceki dönem TBB Yönetim Kurulu faaliyetlerini değerlendiren konuşmasıyla başlanmıştır.

Gündemin 7. maddesi gereği başkanlık raporu ve TBB Faaliyet Raporunun okunması ile delegelerin görüşlerini açıklamasına geçilmiş, delegeler gündemin bu maddesi ile ilgili görüşlerini ve eleştirilerini belirtmişlerdir. Gündemin 10. maddesi gereği yönetim kurulu faaliyetleri ibra edilmiş ve sonraki gündem maddesi gereği bütçe kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereği TBB Denetleme Kurulu üç asil ve üç yedek üyeliği seçimine geçilmiş, Avukat Mahir Can Ilıcak, Avukat Günay Dinç, Avukat Hüseyin Aydın asil üyeliklere, Avukat Metin İsfendiyar, Avukat Doğan İleri, Avukat Güngör Çakmakçı ise yedek üyeliklere seçilmişlerdir.

Gündemin 14. maddesi gereği gelecek olağan kurul toplantısının Ankara'da 10-11-12 Ocak 1980 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 15. maddesinde dilek ve temenniler ile ilgili görüşlerini açıklamışlar, Ankara Barosu'nun önerisi doğrultusunda meslek kurullarının 27. maddesinde değişiklik yapılması önerisinin gelecek genel kurul toplantısında yapılması görüşülmüştür.

Genel Kurul Bildirisi'nin hazırlanması için 6 delegeye görev verilmiş ve Bildiri Komisyonu'nun hazırladığı metin okunmuş, bildirinin kabülüne karar verilmiştir.

Divan Başkanının teşekkür konuşması ile toplantı sonra ermiştir.

7.15 – 1980 yılında Ankara'da yapılan XIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

TBB'nin 13. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın 10-11-12 Ocak 1980 tarihleri arasında Ankara'da yapılmış ve önce 104 delege sonrasında 6 delege daha sonra genelde kurula katılmıştır. Divan Başkanlığı'nın belirlenmesinde toplantının yapıldığı il baro başkanının delege olması halinde divan başkanı seçilmesi kuralından uzaklaşarak Hatay Barosu Başkanı Avukat Nabi İnal başkanlığa seçilmiş, divan başkan vekilliğine Avukat Turhan İmre, divan üyeliklerine ise Avukat Metin İsfendiyar ile Avukat Attila Elmas seçilmişlerdir.

Gündemin 4. maddesi gereği yapılan saygı duruşundan sonra meslekte 40 yılını dolduran avukatlara plaketleri verilmiş, gündemin 5. maddesi gereği Ankara Barosu Başkanı Avukat Sebahattin Arıçoğlu açılış konuşmasını yapmıştır.

Gündemin 6. maddesi gereği TBB Başkanı Av. Faruk Erem, başkanlık ve yönetim kurulu raporları daha önceden delegelere dağıtıldığı için raporların özetlenmesi konusunda söz almıştır.

Gündem maddesi gereği bilanço, gelir – gider, denetleme kurulu raporunun okunması yerine özetlenerek genelde kurula sunulması kararı alınmış, Sayman Üye Av. Fehmi Özçelik söz alarak konuya ilişkin yönetim kurulu görüşünü açıklamış, denetleme kurulu raporlarını ise Av. Cemalettin Güçdemir özetlemiş ve daha sonra delegeler bu madde ile ilgili söz alarak görüşlerini açıklamışlardır. Görüşmeler devam ederken Av. Nadir Latif İslam, divana güvensizlik önergesi vermiş, bu konu görüşülerek oya sunulmuş, önerge reddedilmiş ve görüşmelere devam olunmuştur.

Toplantı sonunda yayınlanacak bildiriye hazırlamak üzere Av. Erzan Erzurumluoğlu, Av. Özbey İmamoğlu, Av. Nuran Güluğ, Av. Aydın Aybay, Av. Turgut Kazan, Av. Yılmaz Tokman ve Av. Cemalettin Güçdemir Bildiri Komisyonuna seçilmişlerdir.

Gündemin 7. maddesi gereği Yönetim Kurulu'nun faaliyetleri ibra edilmiştir.

Gündemin bir sonraki maddesine geçilmeden önce TBB Başkanı Av. Faruk Erem tarafından görevden çekilme kararı aldığını bildiren yazısı Divan Başkanlığı'na sunulmuş ve okunmuştur. TBB Başkanı Avukat Faruk Erem'in görevinden çekilme konusu genel kurulda tartışmaya açılmış, yapılan tartışmalar sonucunda TBB Başkanı Av. Faruk Erem'den çekilmesini geri alması istenmiş, Av. Faruk Erem çekilme kararını değiştirmeyeceğini açıklamıştır. Oylama talebi konusunda Divan Başkanı konunun gündem dışı olması nedeniyle oylama yapma ve karar alma olanağının bulunmadığını, başkanının kişisel görüşlerini açıkladıklarını, duyurmuştur.

Gündemin 8. maddesi gereği genel kurula katılacak delegelere ödenecek yolluk, ikamet ve zorunlu giderler tespit edilmiş, gündemin 9. maddesi gereği hazırlanan bütçe tasarısı oylanarak kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği Meslek Kurallarının 27. maddesine bir fıkra eklenmesi konusu görüşmeye açılmış ve Meslek Kurallarının 27. maddesine *“Kamu ve özel kesim kuruluşlarında çalışan avukatlar görevlerinin yürütülmesinde eşitlik ve adalete dayalı objektif ilkelere olduğu kadar meslek onur ve dayanışmasına uygun tutum ve davranışlarda bulunmakla yükümlüdürler”* fıkrasının eklenmesine karar verilmiştir.

Gündemin seçim maddesine geçilmeden önce verilen bir önerge tartışmaya açılmış, boşalan Başkanlık için seçim yapılmasının genel kurul gündeminde yer almadığından, seçim yapılmasının kanun gereği mümkün olmadığı ve fakat yeni bir toplantı tarihi belirlenmesinin mümkün olabileceği yönündeki önerge görüşmeye açılmış, sonucunda 9 Şubat 1980 tarihinde Ankara'da yapılacak olağanüstü genel kurul toplantısında TBB Başkanlık Seçiminin yapılmasına karar verilmiştir.

14. Olağan Genel Kurul toplantısının 16-17-18 Mayıs 1981 tarihinde Ankara'da yapılması kabul edilmiştir. Ayrıca; bütçe konusunda bir

önceki genel kurulda alınan kararın Ocak 1981 tarihinde sona ermesi kabul edilmiştir.

Gündemin seçim maddesine geçilmiş, tasnif kurulu oluşturulmuş ve yapılan seçimler sonucunda Görev süresi dolan 5 Yönetim Kurulu üyesinin yerine asil üye olarak Av. Nejat Oğuz, Av. Teoman Evren, Av. Güneş Atabey, Av. Ziya Bilge ve Av. Hilmi Boztepe, 5 yedek üye olarak Av. Yılmaz Tokman ve Av. Yücel Önen seçilmişlerdir.

Denetleme Kurulu asil üyeliklerine Av. Mahir Can Ilıcak, Av. Güngör Çakmakçı, Av. Güney Dinç, yedek üyeliklere ise Av. Metin İsfendiyar, Av. Necmi Duman, Av. Behçet Çomakoğlu seçilmişlerdir.

Bildiri Komisyonu tarafından hazırlanan bildiri okunmuş, Sakarya Barosu Delegeterinin ve Trabzon Barosu Delegeterinin önerileri olduğu görülmüş, bildiri komisyonu görüşleri de dikkate alarak değişiklik yapmış ve hazırlanan metin genel kurulca kabul edilmiştir.

7.16 – 1980 yılında Ankara’da 9 Şubat 1980 tarihinde yapılan IV. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

9 Şubat 1980 tarihinde Ankara’da yapılan IV. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında görevi bitmeden ayrılan Avukat Faruk Erem’in yerine Avukat Atila Sav TBB Başkanlığına seçilmiş, bütçe uygulaması yönünden eksiklik oluşturan aylara ilişkin ek bütçe ve bütçe tasarısı görüşülüp kabul edilmiştir.

7.17 – 1980 yılında Ankara’da yapılan V. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

28 Haziran 1980 tarihinde TBB V. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Ankara’da yapılmıştır. Toplantıda Ankara’da yapılacak sempozyumun gününün anarşik olaylar dikkate alınarak siyasi, toplumsal koşullar değiştiğinde yeni koşullar göz önüne alınarak yeniden tarih belirlenmesine karar verilmiştir.

7.18 – 1981 yılında Ankara’da yapılan XIV. Olağan Genel Kurul Toplantısı

TBB 14. Genel Kurulunda alınan karar doğrultusunda 16-17-18 Mayıs 1981 tarihinde 94 delegenin katılımıyla Ankara’da yapılmıştır.

TBB Başkanı Avukat Atila Sav'ın konuşmasıyla toplantı açılmış ve Avukat İhsan Onar Divan Başkanlığı'na, Avukat Galip Orhun Başkan Yardımcılığına, Avukat Atila Yılmaz, Avukat Mahir Can Ilıcak ve Avukat Güney Dinç Divan Üyeliğine seçilmelerine karar verilmiştir.

Gündem gereği saygı duruşu yapılmış, gündemin 5. maddesi gereği Ankara Barosu Başkanı Avukat Muammer Aksoy konuşmasını yapmış ve gündemin 6. maddesi doğrultusunda meslekte 40. Yılıni dolduran meslektaşlarımıza plaketleri verilmiş, gündemin 7. maddesinde Birlik Yönetim Kurulu'nun çalışma raporu, bilanço, gelir-gider cetvelleri ile Denetim Kurulu Raporunun okunmasına geçilmiş, Birlik Faaliyet Raporunun daha önce gönderildiği dikkate alınarak okunmadan özetlemesi uygun bulunmuş ve Birlik Başkanına konuya ilişkin görüşlerini açıklaması, raporu özetlemesi için Birlik Başkanına söz verilmiştir. Av. Atila Sav konuşmasında görev yapılan 17 aylık süredeki faaliyetler konusunda 12 Mart'tan önce ve sonra yaşanan süreci aktarmış, yapılan girişimleri açıklamış, sıkıyönetim döneminde avukatların yaşadığı sıkıntıları belirtmiştir. Ayrıca sosyal güvenlik konusunda yaşanan sorunları ele almış ve yapılan çalışmalarını aktarmıştır. Avukatlık Ücret Tarifelerinin 3 yıldan 2 yıla indirilmesi kuralının getirildiğini açıklamıştır. Gündemin bu maddesinde yer alan Denetim Kurulu Raporu özetlenmiş ve delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz almışlardır. İleri sürülen görüşlere Birlik Başkanı Av. Atila Sav yanıt vermiş ve Yönetim Kurulu'nun ileriye dönük çalışmalarını açıklamıştır. Ardından Yönetim Kurulu Faaliyet Raporunun ibrasına geçilmiş ve Yönetim Kurulu ibra edilmiştir. Gündem gereği aynı madde kapsamında dönem bütçesinin görüşülmesine geçilmiş, Birlik Saymanı Av. Necat Oğuz tasarıyı sunmuş, gelir-gider kalemlerini açıklamış ve önerilen bütçe kabul edilmiştir.

Gündem gereği süreleri dolan Denetim Kurulu Üyeliği seçimine geçilmiş, Av. Mahir Can Ilıcak, Av. Metin İsfendiyar ve Av. Nuran Yuluğ asil üyeliklere, Av. Güngör Çakmakçı, Av. Hüseyin Aydın ve Av. Tekin Yurtman yedek üyeliklere seçilmiştir.

Gelecek toplantınının 14-15-16 Mayıs 1982 tarihlerinde Zonguldak'ta yapılması kabul edilmiştir. Gündemin dilekeler ile ilgili maddesinde söz alan delegeler görüşlerini ve dilekelerini açıklamışlardır

Birlik Başkanı Av. Atila Sav'ın kapanış ve teşekkür konuşmasıyla toplantı sona ermiştir.

7.19 – 1982 yılında Zonguldak'ta yapılan XV. Olağan Genel Kurul Toplantısı

14-15-16 Mayıs 1982 tarihinde Zonguldak'ta yapılan 15. Genel Kurul Toplantısında TBB Başkanı Av. Atila Sav toplantıyı açış konuşmasını yapmış, toplantıyı yönetmek üzere Divan Başkanlığı'na Av. Burhan Karaçelik, Başkan Yardımcılığına Av. Coşkun Cabir, üyeliklere Av. Esen Çubukçu ve Av. Cemal Çınar seçilmiştir.

Genel Kurul açılış konuşması için Zonguldak Barosu Başkanı Av. Kamil Kabilay söz almış, konuşmasını yapmış ardından TBB Başkanı Av. Atila Sav'a yönetim kurulu faaliyet raporunu delegelere özetlemek üzere söz verilmiştir. TBB Başkanı konuşmasında güncel konulara ve savunmayı ilgilendiren hususlara değinmiş, faaliyet raporunun sonuç bölümünü okumuştur.

Divan Başkanının öğleden sonra yapılacak toplantıdan önce hükümet konağı önündeki Atatürk Anıtına bir çelenk koyup saygı duruşunda bulunulacağı açıklamasından sonra toplantıya ara verilmiştir.

Toplantının öğleden sonraki oturumunda denetim kurulu raporunun özetlemesi yerine okunmasına karar verilmiş, Denetim Kurulu Üyesi Av. Nejat Oğuz tarafından rapor okunmuş, budan sonraki konuşmalar 10 dakika ile sınırlanmış ve delegelerin yönetim kurulu raporu hakkında görüşlerini açıklamalarına geçilmiştir. Söz alan delegeler görüşlerini açıklamışlar, TBB Başkanı Av. Atila Sav ve Denetim Kurulu adına Av. Nejat Oğuz, açıklanan görüşler nedeniyle delegelere teşekkür etmişlerdir. Gündemin 8. maddesi doğrultusunda 1981 yılı Yönetim Kurulu Faaliyetleri ibra edilmiştir. Gündemin 9. maddesi uyarınca toplantının yapıldığı il dışındaki illerden gelecek delegelerin yol, ikamet ve zorunlu giderleri belirlenmiştir. Gündemin 10. maddesinde yeni dönem bütçesi görüşülmüş ve TBB Yönetim Kurulunca hazırlanan bütçe yönetmeliği kabul edilmiştir. Gündemin 11. maddesi gereğince ödenecek kesenekler belirlenmiş, gündemin 12. maddesi gereği yapılacak seçimlerde görev alacak tasnif kurulu üyeleri belirlenmiş ve seçimler yapılmış, 83 delegenin oyuyla TBB

Başkanlığına Avukat Atila Sav seçilmiş, Yönetim Kurulu asil üyeliklerine Avukat Burhan, Karaçelik, Avukat Vedat Burcuoğlu, Avukat Melih Sezen, Avukat Gülçin Çaylıgil, Avukat Şahap Demirel, yedek üyeliklere Avukat Turgut Bulut, Avukat Zeki Özturanlı, Avukat Alpay Aktan seçilmişlerdir. TBB Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Avukat Ayhan Erol, Avukat Metin Kumbasar, Avukat Özey İmamoğlu, Avukat Mahfel Öztop, Avukat Hüsnü Kılınç, Avukat Ekrem Özkunt, Avukat Alpay Aktan, yedek üyeliğe Avukat İlhami Güven seçilmişlerdir. Denetleme Kurulu asil üyeliklerine Avukat Mahir Can Ilıcak, Avukat Emin Akyürek, Avukat Halil Azeri, yedek üyeliklerine Avukat Tekin Yaman, Avukat Emin Ergin seçilmişlerdir.

Gündemin 13. Maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi için Yönetim Kurulu'na yetki verilmiş, 14. maddesi gereği bir sonraki genel kurulun 13-14-15 Mayıs 1983 tarihinde Antalya'da yapılmasına karar verilmiş, gündemin dilek ve temenniler maddesi görüşülmüştür.

Gündemin son maddesi olarak Komisyon Bildirisi okunmuş, delegeler söz almış ve rapor Komisyonda geldiği şekilde kabul edilmiş, TBB Başkanı Av. Atila Sav delegelere teşekkür ederek kapanış konuşmasını yapmıştır.

7.20- 1982 tarihinde Ankara'da yapılan VI. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

Olağanüstü toplantının ana konusu Anayasa ile ilgilidir.

Toplantı Birlik Başkanı Av. Atila Sav tarafından yeter çoğunluğun olduğunun saptanması üzerine açılmıştır. Açılış konuşmasında toplantının nedenlerini açıklamıştır.

Gündemin 2. Maddesi gereği Genel Kurul toplantısını yönetecek başkanlık divanın oluşmasına geçilmiş ve verilen önergelerden Ankara Barosu delegesi Av. Muammer Aksoy divan başkanlığına, Av. Güney Dinç divan başkan yardımcılığına, Av. Mahir Can Ilıcak ve Av. Özen Çubukçu divan üyeliklerine seçilmiştir.

Gündemin 3. Maddesi gereği Divan Başkanı Av. Muammer Aksoy²²³ gündemin maddelerine geçmeden önce yaptığı konuşmada kendilerine gösterilen güvene teşekkür etmiş, toplantının nedenini yakında biçim alacak Anayasa'nın oluşumuna katkı sağlamak olduğuna değinmiş, hukukçu olarak hukuk devletinin kaderi üzerinde kendimize düşeni yapmak için üç gün burada çalışılacağını, hazırlanan yeni Anayasa metninin son şeklini verme yetkisinin Milli Güvenlik Konseyine ait olduğunu, ancak onların uygun gördüğü metnin Türk Anayasası olabileceğini, Kurucu Meclisin üzerinde görev yapan 5 Komutanın hazırlanacak metnin içeriği, noktasına, virgülüne değiştirebileceğini ve kabul edilen metnin Halk oyuna sunulacağını, bu gerçeklerin ışığı altında hazırlanacak metnin oluşmasında Birliğimizin ve özellikle olağanüstü genel kurulumuzun tarihi bir çalışma yapacağını ifade etmiştir. Ayrıca hazırlanan metnin çağdışı, Türk toplumuna zarar veren, Atatürk'ün hedef olarak gösterdiği batılı uygarlığın ölçütlerine ters düşen bir öneri olduğu çeşitli yönleriyle topluma göstermek yükümlülüğümüzün olduğunu, Birliğimizin ve genel kurulumuzun Milli Güvenlik konseyini bilgilendirme yönünden üç görevimizin olduğunu, bunların başında 1961 Anayasa'nın temel alınması görüşünün olduğu, Anayasada yer alacak konuları içeren yargı gücünün zedelenmesi ve güvencesinin ortadan kalkmaması yönünden, Milli iradenin tecellisi yönünden görüşlerimizin rapor haline getirilmesi gerektiğini, bu amaçla komisyonlar kurulabileceğini belirterek konuşmasını sonlandırmıştır. Bu karar üzerine delegeler arasından seçilenlerle komisyonlar kurulmuş, Komisyonların raporlarını hazırlayıp sunmasına ve Birlik Yönetim Kurulunca değerlendirdikten sonra genel kurulda görüşülmesine olanak sağlamak amacıyla toplantı ertesi gün saat 10.30'za ertelenmiştir.

Ertesi günü komisyonların hazırladıkları raporlar okunmuştur. İlk Komisyon "Ana İlkeler Komisyonudur. İkinci Komisyon "Temel Haklar ve İlkeler Komisyonudur". Üçüncü komisyon "Yasama ve Yargı Komisyonudur".

²²³ Av. Muammer Aksoy, 1961 Anayasası'nın hazırlanmasında görev yapan komisyonun sekteri olarak çalışmıştır.

Komisyon raporları üzerinde konuşmaları, görüş ve dileklerini açıklamaları için delegelere söz verilmiştir. Söz alan delegeler raporlarda yer alan bir kısım görüşlere, kullanılan sözcüklere itiraz etmişler, geneli üzerinde görüşlerini belirtmişlerdir. Yapılan oylama sonucu komisyonların hazırladıkları raporlar Genel Kurulca kabul edilmiştir. Daha sonra kabul edilen raporların belirlenecek Redaksiyon komitesi tarafından ileri sürülen görüşlerde dikkate alınarak son şeklinin verilip, Yönetim Kurulunca ilgili mercilere sunulması ve bu iş için Birlik Başkanına yetki verilmesi genel kurulca kabul edilmiştir.

Gündemin son maddesi olarak Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. Atila Sav söz almış ve katılanlara teşekkür etmiş toplantı sonlandırılmıştır.

7.21- 1983 yılında Antalya'da yapılan XVI. Olağan Genel Kurul Toplantısı

13-14-15 Mayıs 1983 tarihinde Antalya'da yapılan TBB 16. Olağan Genel Kurul Toplantısında TBB Başkanı Av. Atila Sav toplantıyı açış konuşmasını yapmış, toplantıyı yönetmek üzere Divan Başkanlığı'na Av. Ertan Bileydi, Başkan Yardımcılığına Av. Ünal Harcanoğlu, üyeliklere Av. Naci Işık Morova ve Av. Özcan Tezer seçilmiştir. Divan Başkanı ve Antalya Barosu Başkanı olan Av. Ertan Bileydi genel kurulu açılış konuşmasını yapmıştır.

Gündemin 6. maddesi gereği meslekte 40 yılını dolduran avukatlara ve TBB organlarında görev yapanlara plaket verilmesi töreni yapılmıştır.

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlık Raporu ile TBB 1982 Yılı Çalışma Raporu, bilanço gelir-gider tabloları ve Denetim Kurulu raporu okunmuştur. Başkanlık Raporu konusunda TBB Başkanı Av. Atila Sav görüşlerini açıklamış, Atatürk anıtına çelenk konulması ve saygı duruşunda bulunulması gerçekleştirilmiş ve devamında delegeler görüşlerini açıklamışlardır.

Daha sonra toplantı sonunda yayınlanacak bildirinin hazırlanması için Bildiri Komisyonu oluşturulmuştur. Gündemin 7. maddesi ile ilgili olarak TBB Başkanının delegelerin açıklamalarına karşı görüşlerini ifade etmesi için TBB Başkanı Avukat Atila Sav'a söz verilmiştir.

Av. Atila Sav, görüşlerini açıklamış ve konuşmasında mevcut TBB binasının yıkılarak yüklenici tarafından yeni bir bina yapılması konusunda Yönetim Kurulu çalışmalarını aktarmış, genel kurul bina yapılması konusunu oybirliği ile kabul etmiş ve gündemin 8. maddesi Yönetim Kurulu 1982 Yılı Çalışmaları oy birliği ile aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 9. maddesi gereği genel kurul toplantılarına farklı illerden gelecek delegelerin ödenek yolluk ikamet giderlerinin miktarı belirlenmiş, gündemin 10. maddesi gereği gelecek dönem bütçesi görüşmeye açılmış, söz alan olmadığı için oylamaya sunulmuş, oylama sonucunda gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliği oybirliği ile kabul edilmiş, gündemin 11. maddesi gereğince barolardan alınacak TBB kesenekleri belirlenmiştir. Gündemin 12. maddesi uyarınca halihazırda görev yapan denetim kurulu üyelerinin görevlerine devam etmelerine oy birliği ile karar verilmiştir. Gündemin 13. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi için Yönetim Kurulu'na oybirliği ile yetki verilmiştir. Gündemin 14. maddesi gereği gelecek genel kurulun 18-19 Şubat 1984 tarihinde Ankara'da yapılmasına karar verilmiştir. Bunu takiben Bildiri Komisyonunca hazırlanan bildiri okunmuş, konuşmak isteyen delegelere söz verilmiş, delegeler görüşlerini ifade etmişler, yapılan görüşmeler de dikkate alınarak hazırlanan metin genel kurulca oybirliği ile kabul edilmiş, TBB Başkanı Avukat Atila Sav delegelere teşekkür ederek kapanış konuşmasını yapmıştır.

7.22 – 1984 yılında Ankara'da yapılan XVII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

18-19 Şubat 1984 tarihinde Ankara'da yapılan TBB 17. Olağan Genel Kurul Toplantısında TBB Başkanının açılış konuşması divanın oluşturulması, saygı duruşu, plaketlerin verilmesi, Başkanlık ve Yönetim Kurulu raporları ile bütçemin sunulması ve Denetim Kurulu raporunun okunması tamamlanmış, ardından delegeler söz almışlar ve Yönetim kurulu ibra edilmiştir. Gelecek genel kurul toplantısının 11-12 Mayıs 1985 tarihinde Bursa'da karar verilmiştir.

Seçimlere geçilmiş, TBB Başkanlığına Av. Teoman Evren seçilmiştir.

Yönetim Kurulu asil üyeliklerine Av. Vedat Burcuoğlu, Av. Burhan Karaçelik, Av. Teoman Ergül, Av. Ziya Bilge, Av. Hilmi Becerik, Av. Yüksel Keskin, Av. Emin Ergin, Av. Şahap Demirer, Av. Naci Işık Morova ve Av. Turan Aslan seçilmiştir. Yedek üyeliklere Av. Salih Nuri Tüzel, Av. Burhan Güngör, Av. Vedat Karadil, Av. İsmail Tarhan, Av. Güney Dinç seçilmiştir.

Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Av. Hayati Ekşi, Av. Özbey İmamoğlu, Av. Ayhan Erol, Av. Lütfü Kılıç, Av. Mustafa Demirci, Av. Zeki Saatçioğlu ve Av. Ömer Dedeoğlu seçilmiştir.

Denetleme Kurulu asil üyeliğine Av. Tayyar Selçuk, Av. Güngör Çakmakçı Av. Altan Ülgen seçilmiştir,

Delegeler dilek ve temennilerini belirttikten sonra Birlik Başkanı konuşma yaparak toplantıyı sona erdirmiştir.

7.23- 1985 yılında Bursa'da yapılan XVIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

11-12 Mayıs 1985 tarihinde Bursa'da yapılan TBB 18. Olağan Genel Kurul Toplantısını TBB Başkanı Av. Teoman Evren açmış, divan başkanlığı seçimine geçilmiş ve Bursa Barosu Başkanı Av. Oğuz Öğün Divan Başkanlığı'na, Av. Nihat Kosova divan başkan yardımcılığına, Av. Emin Ergin ve Av. Vedat Atabek divan üyeliğine seçilmişlerdir.

Gündemin 3. maddesi gereği Ardından saygı duruş yapılmış.

Gündemin 4. maddesi gereği TBB Başkanı Av. Teoman Evren'e açılış konuşmasını yapmak üzere söz verilmiştir. TBB Başkanı Av. Teoman Evren konuşmasında hukuk devleti ve hukuka duyulan saygının azalması, kanun hükmünde kararname ile devletin yönetilmesi, yargı bağımsızlığı, insan onurunun korunması gibi konularda düşüncelerini ifade etmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği Bursa Barosu Başkanı Av. Oğuz Örün kürsüye gelmiş, katılara hoş geldiniz demiş

Gündemi 6. maddesi gereği meslekte 40 yılını dolduran meslektaşlarımıza plaket verilme töreni yapılmıştır.

Gündemin 7. maddesinde öngörüldüğü şekilde başkanlık raporu, TBB Yönetim Kurulu'nun 1984 Yılı Çalışma Raporu, bilanço, gelir-gider cetvelleri ve Denetim Kurulu Raporu'nun okunmasına ve görüşülmesine geçilmiştir. Okunacak metinlerin daha önce dağıtıldığı göz önüne alınarak okunmadan görüşülmesine karar verilmiştir. Delege-ler bu maddede öngörülen konular için söz alarak görüşlerini açıklamışlardır. Başkan Av. Teoman Evren konuşmalara yanıt vermiştir.

Gündemin 8. maddesi gereği Yönetim Kurulu çalışmaları nedeniyle üç muhalif oya karşılık oy çokluğu ile aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereği baroların birliğe olan kesenek borçlarının taksitle ödemeleri kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği ölüm yardımı konusunda Genel Kurulun görüşünün belirlemesi görüşülmeye başlanmış, yapılan oylama sonucuna göre ölüm yardımının eskiden olduğu gibi devamına karar verilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği Ankara dışındaki illerden seçilen üyelere Avukatlık Yasasının 112/2 maddesi gereği ödenecek yolluk, ikamet ve diğer zorunlu giderlerin belirlenmesi konusunda eski uygulamanın devamı konusunda yönetim kuruluna yetki verilmiştir.

Gündemin 12. maddesinde gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulü konusunda getirilen öneri kabul edilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereği barolardan alınacak Birlik keseneklerinin belirlenmesine geçilmiş, verilen önerge kabul edilerek eskisi gibi devam etmesine karar verilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin Yönetim Kurulunca saptanması için yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 15. maddesi gereği gelecek olağan genel kurul toplantısının yapılacağı yerin tarihinin belirlenmesi konusu görüşülmeye başlanmış, 3-4 Mayıs 1986 tarihinde Tekirdağ'da yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 16. maddesi gereği Birlik Başkanı Av. Teoman Evren kapanış konuşmasını yapmıştır.

12 Mayıs 1986 günlü seçimde görev süreleri dolan Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu üyelikleri yerine yapılan seçimde Denetleme Kurulu asıl ve yedek üyeleri seçilmiştir.

7.24- 1986 yılında Ankara'da 29.11.1986 tarihinde yapılan VII. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

29.11.1986 tarihinde yapılan toplantıda, gündem gereği Birlik Başkanı toplantıyı açmış, toplantıyı yönetmek üzere Divan seçimi yapılmış, 1985-1986 yılları bilanço ve denetleme kurulu raporu okunmuştur.

Birlik Yönetim Kurulu görev yapığı dönem için aklanmış, gelecek dönem bütçe ve yönetmelikleri kabul edilmiştir.

3256 sayılı Kanun'la getirilen değişiklikler kapsamında birlik organlarının seçileceği olağan genel kurul toplantılarının ne zaman yapılacağı kararlaştırılmıştır. Buna göre 2 yılda bir Ekim ayında yapılması kararlaştırılmıştır.

7.25 – 1986 yılında Tekirdağ'da yapılan XIX. Olağan Genel Kurul Toplantısı²²⁴

15-16 Mayıs 1987 tarihinde Tekirdağ'da yapılan TBB 19. Olağan Genel Kurul Toplantısı Gündemin 1. maddesi gereği Birlik Başkanı Av. Teoman Evren tarafında yeter çoğunluğun olması nedeniyle açılmıştır.

Gündemin 2. maddesi gereği toplantıyı yönetecek divanın oluşumuna geçildi. Gösterilen adaylardan Tekirdağ Barosu Başkanı Av. Or-

²²⁴ 1136 Sayılı Yasa'nın 115. maddesinin ilk halinde yılda bir defa yapılması gereken olağan genel kurullar 3256 Sayılı Kanun'un 17. maddesi gereği iki yılda bir yapılmaya başlanmış, bu uygulamaya 7249 Sayılı Kanun'un 19. maddesi ile yapılan değişiklik doğrultusunda "Birlik Genel Kurulu baro seçimlerinin yapıldığı yılın Aralık ayında Ankara'da olağan toplantısını yapar" şeklinde değiştirilmiştir.

han Güngör başkanlığa, Av. Sinan Sayın başkan vekilliğine, Av. Bekir Ekinci ile Av. Vedat Atabek üyeliklere seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği Cumhuriyetimizim kurucusu Atatürk ve ebediyete intikal etmiş tüm hukukçuların aziz anısı için bir dakikalık saygı duruşu yapılmıştır,

Gündemin 4. maddesi gereği Birlik Başkanı Av. Teoman Evren konuşmasını yapmak üzere kürsüye gelmiş ve konuşmasında katılanlar ile delegeleri selamlamış, Türkiye Barolar Birliği'nin kurulduğu günden bu yana hukukun üstünlüğü uğrunda onurlu mücadelesini sürdürdüğünü, 18 yıllık dönem içinde hukukun üstünlüğünün kazandığı güç, göğüslerimizi gururla dolduğunu, bu yüce ve onurlu görevin seçkin temsilcilerini kutladığını, hukukun adalet duygusundan kaynaklandığını, yürürlükteki kuralların adalet duygusunu tatmin etmekteki başarısı toplumun da devletin de mutluluğu olduğunu, Hukuk devletin vatandaşın temel hak ve özgürlükleri ile devletin yetkileri arasında sağlıklı bir denge kuran, sürekli bu dengeyi koruyan devlet şekli olduğunu, yargı erkinin devletin, Anayasa'nın, insan onurunun korucusu olduğunu, yargı gücünün bütün güçleri denetleyebilme olanağı ve yetkileri ne derece geniş ise hukukun egemenliği o derece etkin olabildiğini belirtmiş, ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği Tekirdağ Barosu Başkanı Av. Orhan Güngör konuşmasını yapmak üzere kürsüye gelmiş, hoş geldiniz dileklerini ilettikten sonra devlet otoritesinin sınırsız olmadığını, devletin de vatandaşlar gibi yasalara saygılı olmak, insanların hak ve özgürlüklerine saygı göstermekle yükümlü olduğunu, gerçekten gelişmiş ve uygar devletin hukukun üstünlüğüne inanan ve bunu gerek vatandaşlarla, gerekse diğer devletlerle olan ilişkilerinde temel kural olarak kabul eden devlet olduğunu belirtmiş ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereği meslekte 40. Yılına dolduranlara onur plaketi verilmesine geçilmiş ve plaketeri verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlık raporu, Birlik Yönetim Kurulu'nun 1985-1986 yıllarına ait çalışma raporu ile Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesine başlanmıştır. Daha önce

dağıtıldığı için raporların okunmasından vaz geçilmiştir. Gündem gereği delegeler görüşlerini açıklamak için söz almışlar ve konuşmuşlardır. Delegelerden sonra Birlik Başkanı Av. Teoman Evren konuşmuş, görüşlerini açıklamıştır.

Gündemin 8. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması oylanmış, oy birliği ile aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereği avukatların mahkemelerdeki kılık ve kıyafetleri ile ilgili olarak alınan Yönetim Kurulu kararının meslek kuralı haline getirilmesi konusu görüşmeye açılmıştır. Meslek Kurallarının yürürlükteki 20. maddesi "Avukatlar mahkemelere Barolar Birliğince şekli saptanmış cüppe ile başları açık ve temiz bir kılıkla çıkarlar.

Erkek avukatlar, ilkim ve mevsim koşullarının elverdiği ölçüde kravattı olarak duruşmalara girerler. Avukatlık Yasanın 49, Avukatlık Yasası Yönetmeliğinin 40. ve Meslek Kurallarının 20. Maddeleri gereğince alınan bu kararın ilke kararı olarak bütün barolara bildirilmesine" oy birliği ile karar verilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği Genel Kurulca daha önce alınmış kararların ışığı altında avukatlar gününün saptanıp saptanmaması konusunda görüşülme açılmasına karar verilmesi konusu ele alınmış, delegeler görüşlerini açıklamışlar bu konuda verilen önerge oylanarak "5 Nisanın avukatlar günü" olarak kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği Yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelerine ödenmesi gereken yolculuk, ikametgah ve diğer zaruri gider miktarının saptanması konusu ele alındı. Verilen önerge ile 30 bin lira olarak kabul edildi.

Gündemin 12. maddesi gereği Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçimi veya bu konuda yönetim kuruluna yetki verilmesi konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereği gelecek genel kurul toplantısının yeri ve gününün belirlenmesi konusunda toplantının Giresun'da 18-19 Mayıs 1989 tarihinde yapılması kabul edilmiştir.

Gündemim 14. maddesi gereği delegeler dilek ve temennilerini iletmışler,

Gündemin 15. maddesi gereği TBB Başkanı Av. Teoman Evren söz alarak toplantıyı sona erdirmiştir

7.26- 1988 yılında Ankara'da yapılan IX. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

04.06.1988 tarihinde Ankara'da yapılan 9. TBB Olağanüstü genel kurul toplantısında, olağan genel kurul tarihinin düzeltilmesine, gelecek dönem bütçesinin görüşülmesine karar verilmiştir.

7.27 – 1989 yılında Giresun'da yapılan XX. Olağan Genel Kurul Toplantısı

27-28 Mayıs 1989 tarihinde Giresun'da yapılan TBB 20. Olağan Genel Kurul Toplantısı Birlik Başkanı Av. Teoman Evren'in yeter çoğunluk oluşması nedeniyle toplantıyı açmasıyla başlamıştır.

Gündemin 2. maddesi gereğince toplantıyı yönetecek başkanlık divanının oluşmasına geçilmiş ve verilen önerge okunmuş, oylanarak Giresun Barosu Başkanı Av. Ahmet Ersöz divan başkanlığına, Av. Turgut İnal başkan yardımcılığına, Av. Erdal Eralp ve Av. Salih Akkuş divan üyeliğine seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereğince Büyük Atatürk'ün ve ebediyete intikal etmiş rahmetli meslektaşlarımız için bir dakikalık saygı duruşu yapılmıştır.

Gündemin 4. maddesi gereğince Birlik Başkanı Av. Teoman Evren konuşmasını yapmak üzere söz almış ve katılanlar ile delegeleri selamladıktan sonra Türkiye Barolar Birliği'nin yirminci kuruluş yılını tamamlayacağını, ülkemizin genç demokratik yaşamının iki kez kesintiye uğradığını, bu sürelerde hukukumuz, temel hak ve özgürlüklere karşı düşünceler altında yeni bir yapılanmaya yöneldiğini, bu yapılanmanın temel vasfının hak ve özgürlüklerin kısıtlanması, yargı gücünün yasma ve yürütme güçleri karşısında zayıflaması ve kontrol altına alınması şeklinde belirginleştiğini , devletin yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirinden ayrılması, bağımsız birer güvence ku-

rumu halinde örgütlenmesi, yargı gücünün diğer güçleri millet adına denetlemesi, siyasi demokrasinin temel koşulu olduğunu belirtmiş, ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereğince Giresun Barosu Başkanı söz almış hoş geldiniz dedikten sonra ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereğince meslekte 40 yılını tamamlamış meslektaşlarımıza plaket verilmiş,

Gündemin 7. maddesi gereğince Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu'nun 1987-1989 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir – gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme kurulu raporunun okunması ve görüşülmesine geçilmiştir. Raporlar daha önce dağıtıldığı için okunmayarak okunmuş sayılmasına karar verilmiş ve delegeler raporlar ve faaliyetler hakkında söz almışlardır. Söz isteyen kalmayınca Birlik başkanı ileri sürülen görüşler hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Gündemin 8. maddesi gereğince Birlik Yönetim Kurulu'nun çalışmalarından dolayı aklanması oylanmış ve oybirliğiyle aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereğince Meslek Kurallarınının 20. maddesine ekleme yapılması konusunun görüşülmesine başlanmıştır. 20. maddenin ilk fıkrasına “Avukatlar ve avukat stajyerleri mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle başları açık olarak mahkemelerde görev yaparlar. Duruşmalara, Türkiye Barolar Birliği'nce şekli saptanmış cüppe ile temiz bir kıyafetle çıkarlar” şeklinde değiştirilerek avukat stajyerleri de madde kapsamına alınmıştır.

Gündemin 10. maddesi gereğince Yönetim, Disiplin ve Denetleme kurulu üyelerine Avukatlık kanununun 112/2 maddesi uyarınca ödenmesi gereken yolculuk, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının belirlenmesi konusuna geçilmiş, delegeler görüşlerini açıklamışlar, öneriler verilmiş 100 bin liralık öneri kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereğince gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesine başlanmış, yönetim kurulunun önerisi kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereğince Barolardan alınacak keseneklerin ve ölüm yardımının miktarının belirlenmesi görüşülmeye başlanmış, söz alan delegeler görüşlerini açıkladıktan sonra 100 liralık öneri kabul edilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereğince yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi konusu görüşülmüş, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesine karar verilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği'nin gelecek 6.olağan toplantının yer ve gününün saptanmasına gelinmiş, toplantının Mayıs ayının ikinci haftasında Mersin'de yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 15. maddesi gereğince dilek ve temenniler bölümüne geçilmiş, bu madde ile ilgili olarak verilen önergeler görüşülmüş, delegeler söz almışlar, dileklerini açıklamışlar, temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 16. maddesi gereğince Birlik Başkanı'nın konuşmasıyla toplantıya son verilmiştir.

Ertesi günü yapılan seçimlerde Birlik Başkanlığına Av. Önder Sav seçilmiş,

Yönetim Kurulu'nun asil üyeliklerine Av. Ayhan Oran, Av. Erdoğan Şengezer, Av. Teoman Ergül, Av. Şahap Demirer, Av. Naci Işık Morova, Av. Rahmi Kumaşoğlu, Av. Yüksel Özer, Av. Hüseyin Avni Ferah, Av. Burhan Karaçelik, Av. Vahit Çalın seçilmişler, Yönetim kurulu yedek üyeliklerine ise Av. Fehmi Çam, Av. Ali Sanlı, Av. Ayhan Soysal, Av. Şükrü Akmansoy, Av. Erşan Sansal, Av. Kazım Dönmez, Av. Taccettin Değer, Av. Nevzat Helvacı seçilmiştir.

Disiplin Kurulunun asil üyeliklerine Av. Nedim Aksoy, Av. Özbey İmamoğlu, Av. Mahir Can Ilıcak, Av. Ömer Dedeoğlu, Av. Ayhan Erol, Av. Hasan Cavit Turgay, Av. Kayıhan Uraz seçilmiş, yedek üyeliklere ise Av. Mehmet Çıplak, Av. Ziya Nur Erün, Av. Sait Sever, Av. Nihat Sunay, Av. Metin Şekercioğlu seçilmiştir.

Denetleme Kurulunun asil üyeliklerine Av. Ferudun Baloğlu, Av. Tanju Korkmaz, Av. Ertan Mumcu seçilmiş, yedek üyeliklere ise Av. Ali Rıza Dizdar, Av. Yaşar Yalçın Güler, Av. Haldun Karacabey seçilmiştir

7.28 – 1991 yılında Mersin’de yapılan XXI. Olağan Genel Kurul Toplantısı

11-12 Mayıs 1991 tarihinde Mersin’de yapılan TBB 21. Olağan Genel Kurul Toplantısını Birlik Başkanı Av. Önder Sav yeter çoğunluk bulunduğu için açmış gündemin 2. maddesine geçilmiştir. Bu madde gereği toplantıyı yönetecek başkanlık divanının oluşturulması için seçim yapılmış ve divan başkanlığına Mersin Barosu Başkanı Av. Uğur Yürekli, başkan yardımcılığına Av. Hüseyin Erkenci, üyeliklere Av. Kemal Atahan ve Av. Şaban Uçlusoy seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereğince Ulu önder Atatürk, şehitlerimiz, bugüne kadar ülke barolarına mensup vefat etmiş tüm meslektaşlarımız için saygı duruşunda bulunulmuştur.

Gündemin 4. maddesi gereğince Birlik Başkanı toplantıyı açış konuşmasını yapmak üzere söz almış ve konuşmasında katılanları selamlamış, görev yaptıkları 2 yıllık süre içinde 4 kez baro başkanlıkları ile toplantı yapıldığını belirtmiş, savaş sonrası sığınmacıların sorunlarını açıklamış, Avukatlık Kanunu’nda özellikle vesayet konusunun kalkması için girişimlerini, hukuk fakültelerinin artan sayıda açılmasından duydukları rahatsızlıkları belirttikten sonra savunmanın temsilcileri olarak HSYK ve Anayasa Mahkemesinde dava açma hakkının tanınmasını istemiştir. Cumhuriyeti oluşturan devrimlerin ve Atatürk ilkelerinin temel unsurunun laiklik olduğunu, bu ilkenin günümüzde zedelendiğini, irtica ve yobazlığın alabildiğince körüklendiğini, laikliği savunanlara hakaret edildiğini belirterek mesleğin diğer sorunlarını da açıklayarak konuşmasını sonlandırmıştır

Gündemin 5. maddesi gereğince Mersin Barosu Başkanı Av. Uğur Yürekli söz almış, katılanlara hoş geldiniz dedikten sonra bugün hukukun ve hukukçunun önünde çözüm bekleyen büyük boyutlarda ülke ve meslek sorunlarının bulunduğunu, sorunların günümüze kadar çözülmediğini gün geçtikçe bunlara yenilerinin eklendiğini belirtmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereğince TBB organlarında görev alan ve meslekte 40 yılını dolduran meslektaşlarımıza plaketleri verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereğince Başkanlık raporu, Yönetim Kurulu'nun 1989-1991 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir-gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi maddesinde raporlar dağıtıldı için okunmuş sayılmasına karar verilmiş, delegeler faaliyetler ve raporlar konusunda görüşlerini açıklamışlardır. Konuşma süreleri 5 dakika ile sınırlandırılmıştır. Konuşmalar tamamlandıktan sonra Birlik Başkanı söz almış, görüşlere karşı düşüncelerini aktarmıştır.

Gündemin 8. maddesi gereğince Yönetim Kurulu'nun aklanması oya sunulmuş ve oy birliği ile aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereğince Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine Avukatlık Yasasının 112/2. maddesi uyarınca ödemesi gereken yolculuk, ikamet ve diğer zorunlu gider miktarının saptanması konusu ele alınmış, delegeler görüşlerini açıklamışlar, 200 Tl. olması kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereğince gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulü maddesinde delegeler görüşlerini açıklamışlar ve oylama sonucu önerilenler kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereğince barolardan alınacak keseneklerin saptanması görüşülmüş, Birliğin teklifi olan 1000 Tl. kesenek ve 1000 Tl ölüm yardımı kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereğince Yerli ve yabancı kongreler gidecek delegelerin seçilmesi veya bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi tartışılmış ve Yönetim Kurulu'na yetki verilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereğince "Yargı yılı açılışı töreniyle ilgili hususların görüşülmesi ve karara bağlanması" konusunda Yargıtay'ca istenilen açılış konuşması metnin verilip verilmeyeceği, toplantıya gidilip gidilmeyeceği, Ankara'da alternatif toplantının yapılması konusunda Yargıtay'ın tutumunun devam ettiği sürece Ankara'da tek toplantı yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereğince Avukatlık Yasası Değişiklik taslağının görüşülmesi ve karara bağlanması maddesinde delegeler söz almışlar, bu konuda yapılacak çalışmalara ilişkin görüş açıklamışlar ve önerge vermişlerdir.

Gündemin 15. maddesi gereğince görüşmelere geçilmeden önce 15. maddesi ile 16. Maddenin yer değiştirilmesi kabul edilmiş, 16. maddede görüşülmeye başlanmıştır. Maddede yer alan gelecek toplantının nerede ve ne zaman yapılacağı konusunda önergeler verilmiş, önergelerden Erzurum'da Mayıs ayı içinde yapılması önerisi kabul edilmiştir.

Gündemin 15. maddesi gereğince hukukun, yargının ve mesleğin diğer sorunları ile ilgili görüşmelerde çok sayıda delege söz alarak görüşünü açıklamış, Genel Kurul bu konunun değerlendirilmesini Yönetim Kurulu'na bırakmıştır.

Gündemin 17. maddesi gereğince kapanış konuşmasını yapmak üzere Birlik Başkanı Av. Önder Sav katılanlara teşekkür etti, dile getirilen sıkıntıların Erzurum'da yapılacak toplantıya kadar çözülmesini diledi ve toplantı sona erdi.

7.29- 1993 yılında Erzurum'da yapılan XXII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

22-23 Mayıs 1993 tarihinde Erzurum'da yapılan TBB 22. Olağan Genel Kurul Toplantısını Birlik Başkanı Av. Önder Sav yeter çoğunluk olduğu için açmış,

Gündemin 2. maddesi gereğince toplantıyı yönetecek başkanlık divanının oluşmasına geçilmiş ve verilen önerge okunmuş, oylanarak Erzurum Barosu Başkanı Nizamettin Selçuk divan başkanlığına, Av. Yahya Şimşek başkan yardımcılığına, Av. Erhayat Fırfattekin ve Av. Esin Eren divan üyeliğine seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereğince Büyük Atatürk'ün ve ebediyete intikal etmiş rahmetli meslektaşlarımız için bir dakikalık saygı duruşu yapılmıştır.

Gündemin 4. maddesi gereğince Birlik Başkanı Av. Önder Sav, konuşmasını yapmak üzere söz almış ve katılanlar ile delegeleri selam-

ladıkdan sonra Türkiye Barolar Birliği'nin yirmi birinci kuruluş yılını tamamlayacağını, demokratik bir sosyal hukuk devletini çağdaş yapıya kavuşturacak hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı işlemesini sağlayacak Anayasa değişikliğinin gerçekleştirilmemiş olmasının demokratikleşme yolundaki çalışmaların gelişmesini önlediğini bu nedenle bu konunun öncelikle ele alınması gerektiğini ifade etmiş, ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereğince Erzurum Barosu Başkanı söz almış hoş geldiniz dedikten sonra ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereğince meslekte 40 yılını tamamlamış meslektaşlarımıza plaket verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereğince Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu'nun 1991-1992 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir – gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme kurulu raporunun okunması ve görüşülmesine geçilmiştir. Raporlar daha önce dağıtıldığı için okunmayarak okunmuş sayılmasına karar verilmiş ayrıca verilen önerge kabul edilerek konuşmalar 10 dakika ile sınırlandırılmıştır. Bu kararlardan sonra delegeler raporlar ve faaliyetler hakkında söz almışlardır. Söz isteyen kalmayınca Birlik başkanı ileri sürülen görüşler hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Gündemin 8. maddesi gereğince Birlik Yönetim Kurulu'nun çalışmalarından dolayı aklanması oylanmış ve aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereğince. Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine Avukatlık kanununun 112/2 maddesi uyarınca ödenmesi gereken yolculuk, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının belirlenmesi konusuna geçilmiş, delegeler görüşlerini açıklamışlar, önergeler verilmiş 500 bin liralık öneri kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereğince gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesine başlanmış, yönetim kurulunun önerisi kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereğince Barolardan alınacak keseneklerin ve ölüm yardımının miktarının belirlenmesi görüşülmeye başlanmış, söz alan delegeler görüşlerini açıkladıktan sonra keseneklerin aylık

2.000 TL. yıllık 24.000 TL., ölüm yardımınının 5.000 TL. yıllık 60.000 TL. olması öneri kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereğince yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi konusu görüşülmüş, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesine karar verilmiştir

Gündemin 13. maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği'nin gelecek olağan toplantının yer ve gününün saptanmasına gelinmiş, toplantının 27-28 Mayıs 1995 tarihinde Balıkesir'de yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereğince dilek ve temenniler bölümüne geçilmiş, bu madde ile ilgili olarak verilen öneriler görüşülmüş, delegeler söz almışlar, dileklerini açıklamışlar, temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 15. maddesi gereğince Birlik Başkanı'nın konuşmasıyla toplantıya son verilmiştir.

Ertesi günü yapılan seçimlerde Birlik Başkanlığına Av. Önder Sav seçilmiş,

Yönetim Kurulu'nun asil üyeliklerine Av. Hüseyin Avni Ferah, Av. Şerafettin Gökalt, Av. Sabri Kurt, Av. Ünsal Tüzün, Av. Erdoğan Şengazer, Av. Hakkı Süha Okay, Av. Akın Çamoğlu, Av. Burhan Karaçelik, Av. Rahmi Kumaşoğlu, Av. Ayhan Oran seçilmişler, Yönetim kurulu yedek üyeliklerine ise Av. Sadrettin Haşiloğlu, Av. Uğur Yürekli, Av. Ali Bekarlar, Av. İsmet Kayhan, Av. Zeki Ekmen, Av. Seviç Altındağ seçilmiştir.

Disiplin Kurulunun asil üyeliklerine Av. Ömer Dedeoğlu, Av. Ayhan Erol, Av. Yalçın Milli, Av. Aydil Kurtkaya, Av. Mahir Can Ilıcak, Av. Özdemir Özok, Av. Ümit Akdoğan seçilmiş, yedek üyeliklere ise Av. Şensal Dikmen, Av. Mehmet Sürücü, Av. İlhan Babür, Av. Zeki Yargısal seçilmiştir.

Denetleme Kurulunun asil üyeliklerine Av. Oya Arman, Av. Atilla Göktürk, Av. Naci Karaaslan seçilmiş, yedek üyeliklere ise Av. Güngör Çakmaklı seçilmiştir.

7.30– 1995 yılında Balıkesir’de yapılan XXIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

27-28 Mayıs 1995 tarihinde Balıkesir’de yapılan TBB 23. Olağan Genel Kurul Toplantısını Birlik Başkanı Av. Önder Sav yeter çoğunluk olduğu için açmıştır.

Gündemin 2. maddesi gereğince toplantıyı yönetecek başkanlık divanının oluşmasına geçilmiş ve verilen önerge okunmuş, oylanarak Balıkesir Barosu Başkanı Av. Önder Kırılı divan başkanlığına, Av. Hürrem Şahinci başkan yardımcılığına, Av. Cemal Artık ve Av. Koray Atak divan üyeliğine seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereğince Türkiye’nin bir hukuk devleti olma kavgasına çaba sarfetmiş değerli hukukçular ve en başta Türkiye’nin bağımsızlığını, özgürlüğünü sağlamış, Cumhuriyetimizin Kurucusu Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşının şehitleri ve hukuk savaşımı yolunda artık aramızda olmayan değerli üstatlarımız, hukukçularımız için bir dakikalık saygı duruşu yapılmıştır.

Gündemin 4. maddesi görüşülmeden önce gündemin 7 ve 13. Maddelerinin birleştirilerek 7. maddede görüşülmesine karar verilmiş gündem maddesi gereğince Birlik Başkanı Av. Önder Sav, konuşmasını yapmak üzere söz almış ve katılanlar ile delegeleri selamladıktan sonra, TBMM’de bekleyen Avukatlık Kanunu’nun üst sıralara alınmasının mümkün olmadığını ve ülke sorunları ile meslek sorunlarına ilişkin görüşlerini açıklamış demokratik bir sosyal hukuk devletini çağdaş yapıya kavuşturacak hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı işlemesini sağlayacak Anayasa değişikliğinin gerçekleştirilmemiş olmasının demokratikleşme yolundaki çalışmaların gelişmesini önlediğini bu nedenle bu konunun öncelikle ele alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereğince Balıkesir Barosu Başkanı Av. Önder Kırılı söz almış, hoş geldiniz dedikten sonra ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir. Bu bağlamda dünyanın, adına globalleşme denen bir olguyu yaşadığını, örflerin adetlerin, geleneklerin, değerlerinin hızla yıkıldığını belirttiği konuşmasında ülke ve meslek sorunlarına da değinmiştir. Daha sonra toplantıya katılan Adalet Bakanı Mehmet Moğultay söz almış, meslek sorunları hakkındaki görüşlerini açıklamıştır.

Gündemin 6. maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği organlarında görev alan ve ayrıca meslekte 40 yılını dolduran meslektaşlarımıza plaket verilmiştir

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu'nun 1993-1995 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir-gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme kurulu raporunun okunması ve görüşülmesine geçilmiştir. Raporlar daha önce dağıtıldığı için okunmayarak okunmuş sayılmasına karar verilmiş, konuşma süreleri 5 dakika ile sınırlandırılmış ve delegeler raporlar ve faaliyetler hakkında söz almışlardır. Söz isteyen kalmanınca Birlik başkanı ileri sürülen görüşler hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Gündemin 8. gereğince Birlik Yönetim Kurulu'nun çalışmalarından dolayı aklanması oylanmış ve oy maddesi birliğiyle aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereğince Yönetim, Disiplin ve Denetleme kurulu üyelerine Avukatlık kanununun 112/2 maddesi uyarınca ödemesi gereken yolculuk, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının belirlenmesi konusuna geçilmiş, delegeler görüşlerini açıklamışlar, önergeler verilmiş, oylama sonucu 23. Olağan genel kurula sunulan rakamlar aynen kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereğince gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesine başlanmış, yönetim kurulunun önerisi kabul edilmiş ayrıca gündemin 11. Maddesi içinde yer alan barolardan alınacak keseneklerin ve ölüm yardımının miktarının belirlenmesi de madde içinde görüşülüp kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereğince yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi konusu görüşülmüş, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesine karar verilmiştir

Gündemin 12 maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği'nin gelecek olağan toplantının yer ve gününün saptanmasına gelinmiş, toplantının Mayıs ayının ikinci haftasında Gaziantep'te yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereğince hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların diğer sorunları ile ilgili görüşme yapılmış, çok sayıda delege söz alarak yapılacak eylemsel durumlar da dahil görüşlerini açıklamışlardır.

Gündemin 14. maddesi gereğince Gündemin 15. maddesi gereğince dilek ve temenniler bölümüne geçilmiş, bu madde ile ilgili olarak verilen önergeler görüşülmüş, delegeler söz almışlar, dileklerini açıklamışlar, temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 16. maddesi gereğince Birlik Başkanı'nın konuşmasıyla toplantıya son verilmiştir.

7.31 –1996 yılında Ankara'da yapılan X. Olağanüstü Genel Kurul toplantısı

10. Olağanüstü Genel Kurul toplantısı Birlik Başkanı Av. Önder Sav'ın görevinden ayrılması nedeniyle 16-17 Mart 1996 tarihinde Ankara'da yapıldı. Toplantıyı TBB Başkan Yardımcısı Av. Burhan Karaçelik yeter çoğunluk olduğunu belirterek açtı. Divan Başkanlığı'na Ankara Barosu Başkanı Av. Tuncay Alemdaroğlu, başkan yardımcılığına Av. Hüseyin Tayfun, üyeliklere Av. Sadettin Haşiloğlu ve Av. Erhan Biçermen seçildiler. Gündemin 3. maddesi gereği başta Devletimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk, şehitlerimiz, aramızdan ayrılan değerli meslektaşlarımız adına saygı duruşunda bulunuldu ve ardından İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereği TBB başkan Yardımcısı Av. Burhan Karaçelik söz almış, Birlik önceki Başkanı Av. Önder Sav'ın millet vekili seçilmesiyle ayrılması sonucu Birlik Başkanı'nın seçilmesi gerektiğini, Önder Sav'ın görev yaptığı süre içinde üstün başarıları, örgüte ve meslektaşlara sağladıkları üstün hizmetler için teşekkür ettiklerini, Birliğin kuruluşundan bu yana sahiplendiği hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, baroların ve Birliğin vesayetten kurtulması gibi ilkelere yaşama geçmesinde önemli görev yaptığını belirtmiş ülke ve meslek sorunlarına kapsamlı olarak değinmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği Ankara Barosu Başkanı Av. Tuncay Alemdaroğlu söz almış, ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereği önceki Başkan Av. Önder Sav söz almış, ayrılma nedeniyle yaşadığı duyguları dile getirmiş, birlikte çalıştığı arkadaşlara teşekkür etmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği gelen mesajlar okunmuştur. Delegeleri dilek ve temennilerini iletmışlerdir.

Gündemin 8. maddesi gereği Başkan adayları kendilerini tanıtan konuşmalarını yapmışlar, önce Av. Eralp Özgen konuşmuş, ardından Av. Turgut Kazan konuşmuştur.

Gündemin 9. maddesi gereği TBB Başkan Yardımcısı Av. Burhan Karaçelik kapanış konuşmasını yapmış ve toplantı ertesi günü yapılacak hariç tamamlanmıştır.

Gündemin 10. maddesi gereği yapılan seçim sonucunda Av. Eralp Özgen Türkiye Barolar Birliği'nin başkanlığına seçilmiştir.

7.32 – 1997 yılında Gaziantep'te yapılan XXIV. Olağan Genel Kurul Toplantısı

24- 25 Mayıs 1997 tarihinde Gaziantep'te yapılan TBB 24. Olağan Genel Kurul Toplantısında toplantıyı yönetecek Başkanlık Divanı oluşturulmuş, saygı duruşunda bulunulmuş, Birlik Başkanı konuşmalara yanıt vermiş, Raporlar okunmuş sayılmış, delegeler söz alarak görüşlerini açıklamışlardır. Yönetim Kurulu aklanmış, hazırlanan bütçe görüşülüp kabul edilmiş, toplantılara katılacak delegelerin belirlenmesinde yönetim kuruluna yetki verilmiştir. Gelecek olağan genel kurulun Denizli'de yapılması kabul edilmiş ve toplantı Birlik Başkanı'nın konuşmasıyla sona ermiştir.

Ertesi günü Birlik Başkanlığı dahil Birlik organlarına seçim yapılmıştır.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'na Av. Eralp Özgen seçilmiş, Birlik Yönetim Kurulu üyeliklerine Av. Burhan Karaçelik, Av. Hüseyin Erkenci, Av. Özdemir Özok, Av. Tuncay Alemdaroğlu, Av. Sabri Kurt, Av. E. Yıldız Bagatur, Av. Zeki Ekmen, Av. Ayşenur Bahçekapılı, Av. Kazım Kolcuoğlu, Av. Şefik Kircı seçilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu üyeliklerine Av. Ayhan Erol, Av. Ömer Dedeoğlu, Av. Zafer Merzifonluoğlu, Av. Tuncer Yılmaz,

Av. Mustafa Çavuş, Av. Pınar Çıtakoğlu, Av. Erdoğan Saruhanoğlu seçilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu üyeliklerine Av. Kemal Hakimoğlu, Av. Mehmet Say ve Av. İlhan Babür seçilmiştir.

7.33 – 1999 yılında Denizli’de yapılan XXV. Olağan Genel Kurul Toplantısı

8-9 Mayıs 1999 tarihinde Denizli’de yapılan TBB 25. Olağan Genel Kurul Toplantısı

22-23 Mayıs 1993 tarihinde Erzurum’da yapılan TBB 22. Olağan Genel Kurul Toplantısını Birlik Başkan Yardımcısı Av. Burhan Karaçelik yeter çoğunluk olduğu için açmış,

Gündemin 2. maddesi gereğince toplantıyı yönetecek başkanlık divanının oluşmasına geçilmiş ve verilen önerge okunmuş, oylanarak Denizli Barosu Başkanı Av. Yıldırım Aycan divan başkanlığına, Av. Av. Hürrem Şahinci başkan yardımcılığına, Av. Osman Güven ve Av. Sadrettin Haşiloğlu divan üyeliğine seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereğince Yüce Önderimiz Atatürk’ün, devrim şehitlerinin ve hukukçu şehitlerimin önünde bir dakikalık saygı duruşu yapıldı.

Gündemin 4. maddesi gereğince Birlik Başkanı Av. Eralp Özgen’in Amerikada olması nedeniyle gitmeden önce hazırladığı konuşmasını yapmak üzere Birlik Başkan Vekili olarak Av. Burhan Karaçelik söz aldı ve katılanlar ile delegeleri selamladıktan sonra görevde oldukları son iki yılda yargımızın ve ülkemizin sorunlarının azalmadığını, arttığını belirtmiş, çağdaş bir avukatlık yasasına kavuşmanın mesleğimizin önde gelen sorunlarından birisi haline geldiğini, yargının bağımsız olabilmesi için sav, savunma ve karar üçlüsünün bağımsız olması gerektiğini, oya barolarımız ve Barolar Birliği’nin, bağımsızlıktan yoksun, Adalet Bakanlığı vesayeti altında olması nedeniyle yargının bağımsızlığından söz edilemeyeceğini, hazırlanan metnin çıkarılmayışi nedeniyle şikayetçi olduklarını, kamu avukatlarının mali sorunlarıyla, statü sorunlarının çözüme ulaştırılmamış olmasından dolayı da şikayetçi olduğumuzu belirtmiş, Ayrıca yargıya bütçeden

ayrılan payın düşüklüğünün işlerin uzamasına neden olduğunu, “gecikmiş adalet, adalet değildir” özdeyişini hatırlattığını, son zamanlarda ortaya çıkan savunma avukatı ile müvekkilini özdeşleştirme anlayışının çok sakıncalı olduğunu, bu düşüncenin avukatı, savunduğu kişiyi suçlu dahi olsa suçsuz gösterme gayreti içinde olan bir kişi olarak kabulü anlayışıdır, suç işlemiş bir kişinin dahi savunma hakkı, bir avukat aracılığıyla savunma hakkı olduğunu, bu hakkın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Maddesinin üçüncü bendi ile temel bir insan hakkı olarak kabul edildiğini yazılı metin yoluyla iletmiştir. Bu görüşlerin dışında Birlik olarak bazı konulardaki düşüncelerini aktaran Karaçelik, laik cumhuriyetin yıkılıp yerine teokratik bir rejim kurulmak istendiğini, bunun için demokratik hak ve özgürlük ilkesine dayanıldığını, ancak hiçbir hak ve özgürlük, çağdaş ve laik devletimizi yıkmak için kullanılamaz. Hak ve özgürlük, insanların mutluluğu için var olduğunu, Taliban, Humeyni, Suudi rejiminin örnek olduklarını, savunma hakkının tüm uluslararası insan hakları sözleşmelerine ve Anayasamıza göre en temel bir insan hakkı olduğu kişi, bu hakkını ya bizzat ya da avukatı aracılığı kullanabileceği, TTB olarak savunma hakkını kısıtlayan, engellemek isteyen davranışları nereden gelirse gelsin kabul etmemizin olanaksız olduğunu, yakınmalarımızın, düşünce ve önerilerimizin ciddiyetle dikkate alınmasını bir daha hatırlatıyoruz

Konuşmadan sonra Av. Eralp Özgen'den gelen birlikte olamamaktan duyduğu üzüntüyü belirten, gördüğü tedavi sonrası iki yıl daha birlikte çalışabileceğini, toplantının hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilkelerini sağlamada önemli bir dönüm noktası olacağı inancı ile sevgi ve saygı dileklerini ifade eden mesajı okunmuştur.

Gündemin 5. maddesi gereğince Denizli Barosu Başkanı Av. Yıldırım Aycan söz almış, hoş geldiniz dedikten sonra ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir. Son zamanlarda bazı kimselerin ve kesimlerin insan hakları, demokrasi ve özgürlük gibi yüce kavramların arkasına saklanarak cinsiyet ayrımcılığı yaptığını, demokrasinin kurallarıyla demokrasiye karşı savaş açtıklarını, insan haklarının devredilmez, vazgeçilemez haklardan olduğunu, hiç kimse, insan olma hakkından vazgeçemeyeceğini ifade etmiştir. Konuşmasına ülke ve meslek sorunları konusundaki görüşlerini de ekleyerek son vermiştir.

Gündemin bir sonraki maddesine geçilmeden önce toplantıya katılan Denizli Valisi Yusuf Ziya Göksu konuşmuş, genel kurul toplantısının Denizli'de yapılmasından duyduğu memnuniyeti dile getirmiş, Denizli ile ilgili bilgiler vermiş, 1968 yılında Ankara Hukuk Fakültesinden mezun olduğunu ancak aldığı burs nedeniyle İçişlerine girdiğini ve on yıldan beri de vali olarak görev yaptığını belirtmiş, avukatlar olarak yurttışa, yargıca, savcıya yardımcı olarak adaletin doğru tecelli etmesinde en kutsal görevlerden birini yaptığımızı ifade etmiştir.

Bu konuşmadan sonra gündem maddelerinde değışiklik yapılması nedeniyle gündemin 8. maddesi bu aşamada 6. madde olarak, Türkiye Barolar Birliğı organlarında önceki dönemde görev alan ayrıca meslekte 40 yılını ve elli yılını dolduran meslektaşlarımıza plaket verilmesi töreni yapılmış ve meslektaşlarımıza plaketleri verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereğince Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu'nun 1997-1999 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir-gider ve giderlerin bütçe ile mukayese tablolarının ve Denetleme kurulu raporunun okunması ve görüşülmesine geçilmiştir. Raporlar daha önce dağıtıldığı için okunmayarak okunmuş sayılmasına karar verilmiş ve delegeler raporlar ve faaliyetler hakkında söz almışlardır. Söz isteyen kalmayınca Birlik Başkan Vekili Av. Burhan Karaçelik konuşmacılara teşekkür etmiş ve ileri sürülen görüşler hakkında açıklamalarda bulunmuştur.

Gündemin 8. maddesi gereğince Birlik Yönetim Kurulu'nun çalışmalarından dolayı aklanması oylanmış ve oy çokluğu ile aklanmıştır.

Gündemin 9. maddesi gereğince Birliğimizin ilk başkanı Faruk Erem ve katledilen Gümüşhane Barosu Başkanı Ali Günday adına yapılacak etkinliklerin görüşülmesi maddesinde TBB Başkan Vekili Av. Hüseyin Erkenci görüşlerini açıklamış, oy birliğı ile bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki vermiştir.

Gündemin 10. maddesi gereğince Yönetim, Disiplin ve Denetleme kurulu üyelerine Avukatlık kanununun 112/2 maddesi uyarınca ödenmesi gereken huzur hakkı, yolculuk, ikametğah ve diğere zorunlu gider miktarının belirlenmesi konusuna geçilmiş, delegeler görüşlerini açıklamışlar, önergeler verilmiş Yönetim Kurulu'nun önerisi kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereğince Barolardan alınacak keseneklerin ve ölüm yardımının miktarı konusu hazırlanan bütçeden ayrı tutulmuş, ayrıca belirlenmesi düşünüldüğü için belirlenmesi görüşülmeye başlanmış, söz alan delegeler görüşlerini açıkladıktan sonra Birlik yönetimine getirilen 200 liralık öneri kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereğince gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesine başlanmış, yönetim kurulunun önerisi kabul edilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereğince yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi konusu görüşülmüş, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesine karar verilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereğince Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların diğer sorunlarıyla ilgili görüşme bölümünde delegeler söz almış yaşanan sorunları dile getirmiş, çözüm önerilerini sunmuşlardır. Yapılan görüşmeler sonunda yazılı önerilerin dilek temenniler bölümünde ele alınmasına karar verilmiştir.

Gündemin 15. maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği'nin 26. Olağan Genel Kurul toplantısının yer ve gününün saptanmasına gelinmiş, toplantının Mayıs ayı içinde Diyarbakır'da yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 16. maddesi gereğince dilek ve temenniler

Gündemin 17. maddesi gereğince Birlik Başkanı'nın konuşmasıyla toplantıya son verilmiştir.

7.34- 2001 yılında Diyarbakır'da yapılan XXVI. Olağan Genel Kurul Toplantısı

12-13 Mayıs 2001 tarihinde Diyarbakır'da yapılan TBB 26. Olağan Genel Kurul Toplantısı

Toplantı Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. Eralp Özgen tarafından açılmış, Birlik Başkanlık Divanının seçimine geçilmiştir. Divan Başkanlığı'na Av. Mustafa Özer, Başkan Yardımcılığına Av. Sabri Çepik, üyelikler için Av. Yücel Akan ve Av. Hüseyin Erseven seçilmiştir.

Gündem gereği Atatürk, şehitler ve avukatlık mesleğinde yaşamını yitiren meslektaşlarımız için bir dakikalık saygı duruşu yapılmıştır.

Divan Başkanı Genel Kurulunun ülkemize, hukuka, demokrasiye, insan haklarına katkı sunmasını dilemiş, Gündemin 4. maddesine geçmeden önce, verilen önerge görüşülmüş, buna göre Türkiye Barolar Birliği'nin 9-10-11 Ocak 1975 günlerinde Samsun'da yapılan 8. Olağan Genel Kurulunda ölüm yardım esasları kabul edilmiştir. Bu esasların 10. maddesinde, Türkiye Barolar Birliği Yardım Vakfı tüzelselkişilik kazandıktan sonra, bu esaslar gereğince toplanan paraların sadece ölüm yardımında kullanılmak üzere Vakfa devredileceği kabul edilmiştir. Gündemimizin 10. maddesinde, barolardan alınacak Türkiye Barolar Birliği kesenekleri ve ölüm yardımının saptanması görüşülecektir. Ancak Gündemin 11. maddesinde ölüm yardımının Türkiye Avukatlar Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfına devredilmesinin görüşülmesi de yer almaktadır. Şayet 11. maddenin görüşülmesi sonunda, ölüm yardımının Vakfa devredilmesine karar verilecekse, 10. Maddenin görüşülmesinde ölüm yardımı keseneğinin saptanmasına gerek kalmayacaktır. Bunun için Gündemin 10 ve 11. maddelerinin yerlerinin değiştirilmesi, 11. maddenin 10. madde, 10. maddenin 11. madde olarak, 11. Maddenin de 10. Madde olarak görülmesi kabul edilmiştir. Verilen önerge kabul edilerek konuşmalar beş dakika ile sınırlanmıştır.

Gündemin 4. Maddesi gereği olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.

Birlik Başkanı toplantıyı açış konuşmasını yapmıştır. Birlik başkanı konuşmasında başlayan Genel Kurulumuz, seçimli bir Genel Kurul olduğu için, sizlerin konuşmaları sadece bugün yapılabilecektir. Önemli olan, Genel Kurulumuzda sizlerin konuşması, eleştiriler yapması ve böylece yeni seçilecek Birlik Yönetimine ışık tutmasıdır. Konuşmama, hepimizi mutlu kılan yeni yasa değişikliğimizle başlamak istiyorum. Yeni yasamız, Birliğimiz Komisyonunun görüşlerini bildiren barolarımızın ileri sürdükleri hususları da dikkate alarak hazırladığı ve Kütahya Milletvekili ve Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Emin Karaa'nın yasa teklifi olarak verdiği metni esas alan bir yasadır. Bu yasanın Parlamentoda görüşülmesi sırasında, Yönetim Kurulumuz çok yoğun temaslar içerisine girmiştir; siyasi parti lider-

leri ve yetkilileriyle çeşitli defalar görüşülmüş ve bugün görüşmeler sonucudur ki, yeni yasamızın, gerek Adalet Komisyonu'nda, gerek Genel Kurulda görüşülmesi sırasında bütün siyasi partilerimiz tarafından desteklenmesi sağlanmıştır. Bu siyasi partilerimize ve tüm milletvekillerimize, başta Sayın Emin Karaa olmak üzere, hepinizin huzurunda gönülden teşekkür ederim. geçtiğimiz çarşamba günü Sayın Cumhurbaşkanımız yasamızı imzalamış ve perşembe günü de Resmî Gazete'de yasamız yayımlanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımıza, 74 baromuz ve 45 bini aşan avukatımız adına teşekkür ediyoruz şeklinde başladığı konuşmasında yeni yasa ile getirilen değişikliklere değinmiş ve 26. Olağan Genel Kurulumuzun başarılı geçmesi dileğini yinelemiştir.

Söz alan Diyarbakır Barosu Başkanı Türkiye Barolar Birliği 26. Kurultayının Diyarbakır'da yapılıyor olmasından, Diyarbakır Barosu'nun ev sahipliği yapmaktan onur duyduğunu belirtmiş ve hukuk devleti kavramının, çağdaş demokrasinin belirleyici özelliği olduğunu, yaşadığımız evrende çağdaş değerlere ulaşabilmenin ancak hukuk devleti, uygun değişimleri gerçekleştirme, geliştirme ve aynı zamanda korunmasıyla mümkün olacağını, hukuk devletinin bireyin hak ve özgürlüklerini, güvence altına alındığı, yönetenlerin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olduğunu, bu anlamda bireylere hukuk güvencesi sağladığını, bunun bir devlet yapılanması olduğunu. Demokrasinin olmadığı yerde hukuk devletinden, hukuk devletinin olmadığı yerde de, demokrasiden bahsedilemeyeceğini; bu iki kavramın birbirini bütünleyen temel iki kavram olduğunu bilindiğini ifade etmiştir.

Anayasa'nın sivil bir Anayasa olmadığını, çağdaş demokrasi anlayışından uzak olduğunu değişmesinin gerektiğini açıklamıştır

Birlik başkanı konuşmasında başlayan Genel Kurulumuz, seçimli bir Genel Kurul olduğu için, sizlerin konuşmaları sadece bugün yapılabilecektir. Önemli olan, Genel Kurulumuzda sizlerin konuşması, eleştiriler yapması ve böylece yeni seçilecek Birlik Yönetimine ışık tutmasıdır. Konuşmama, hepimizi mutlu kılan yeni yasa değişikliğimizle başlamak istiyorum. Yeni yasamız, Birliğimiz Komisyonunun görüşlerini bildiren barolarımızın ileri sürdükleri hususları da dik-

kate olarak hazırladığı ve Kütahya Milletvekili ve Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Emin Karaa'nın yasa teklifi olarak verdiği metni esas alan bir yasadır. Bu yasanın Parlamentoda görüşülmesi sırasında, Yönetim Kurulumuz çok yoğun temaslar içerisine girmiştir; siyasi parti liderleri ve yetkilileriyle çeşitli defalar görüşülmüş ve bugün görüşmeler sonucudur ki, yeni yasamızın, gerek Adalet Komisyonu'nda, gerek Genel Kurulda görüşülmesi sırasında bütün siyasi partilerimiz tarafından desteklenmesi sağlanmıştır. Bu siyasi partilerimize ve tüm milletvekillerimize, başta Sayın Emin Karaa olmak üzere, hepinizin huzurunda gönülden teşekkür ederim. geçtiğimiz çarşamba günü Sayın Cumhurbaşkanımız yasamızı imzalamış ve perşembe günü de Resmi Gazete'de yasamız yayımlanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımıza, 74 baromuz ve 45 bini aşan avukatımız adına teşekkür ediyoruz şeklinde başladığı konuşmasında yeni yasa ile getirilen değişikliklere değinmiş ve 26. Olağan Genel Kurulumuzun başarılı geçmesi dileğini yinelemiştir.

Söz alan Diyarbakır Barosu Başkanı Türkiye Barolar Birliği 26. Kurultayının Diyarbakır'da yapılıyor olmasından, Diyarbakır Barosu'nun ev sahipliği yapmaktan onur duyduğunu belirtmiş ve hukuk devleti kavramının, çağdaş demokrasinin belirleyici özelliği olduğunu, yaşadığımız evrende çağdaş değerlere ulaşabilmenin ancak hukuk devleti, uygun değişimleri gerçekleştirme, geliştirme ve aynı zamanda korunmasıyla mümkün olacağını, hukuk devletinin bireyin hak ve özgürlüklerini, güvence altına alındığı, yönetenlerin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olduğunu, bu anlamda bireylere hukuk güvencesi sağladığını, bunun bir devlet yapılanması olduğunu. Demokrasinin olmadığı yerde hukuk devletinden, hukuk devletinin olmadığı yerde de, demokrasiden bahsedilemeyeceğini; bu iki kavramın birbirini bütünleyen temel iki kavram olduğunu bildiğini ifade etmiştir.

Anayasa'nın sivil bir Anayasa olmadığını, çağdaş demokrasi anlayışından uzak olduğunu değişmesinin gerektiğini açıklamıştır.

Başkanlık Divanı Başkanlık Raporu, Birlik Yönetim Kurulu raporlarının okutulmasına gerek görülmeden görüşülmesi yolundaki açıklaması kabul edilmiş ve delegelere söz verilmiştir. Bu aşamada ko-

nuşmaların beş dakika ile sınırlanması önerisi de kabul edilmiştir. Delegelelere gündemin bu maddesi gereği görüşlerini açıklamak üzere söz verilmiştir. Söz alan delegeler; görüşlerini açıklamışlardır.

Daha sonra Yönetim Kurulu aklanmış, bütçe tasarısı ve bütçe kabul edilmiştir.

Divan Başkanı gündemin 11. sırasında bulunan gündem maddesini 10. sıraya alınması kabul edildiği için madde gereği Ölüm yardımının Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfına devredilmesi konusunun görüşülmesine geçilmiş, söz alan Birlik Başkanı Türkiye Barolar Birliği'nin 9-10-11 Ocak 1975 tarihinde Samsun'da yapılan 7. Olağan Genel Kurulunda ölüm yardımı esasları kabul edilmiştir. Bu esasların 10. Maddesine göre, Türkiye Barolar Birliği Yardım Vakfı tüzel kişilik kazandığında, bu esaslar gereğince toplanan paraların sadece ölüm yardımında kullanmak üzere bu vakfa devredilmesi gerekmektedir, ancak Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 21 Eylül 1997 tarih ve 23 117 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Vakıflar Hakkındaki Tebliğ"inde kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, meslek odaları, sendikalar ile üniversitelerce bünyelerinde kurulan vakıflara yaptığı hizmetler için herhangi bir mal veya para aktarılamaz" denilmektedir. Bu tebliğ üzerine vakıf yöneticileri Vakıflar Genel Müdürlüğü yetkilileri ve hukuk müşavirleriyle görüşülmüş, Türkiye Barolar Birliği Yardım Vakfının bu tebliğe tabi olmadığı araştırılmış, bu tebliğde belirtilen yasakların, vakfımızı da kapsadığı, bu tebliğe rağmen, ölüm yardımı faslındaki paraların vakfa devredilemeyeceği, bunun suç oluşturduğu cevabı alınmıştır. Bu hizmetin vakıf tarafından görülmesi halinde, vakıf sadece üye olanlara ölüm yardımı yapabilecek, vakfa üye olmayanlara yardım yapamayacaktır. Şu ana kadar ki vakfa üye olan avukat sayısı 300'ün altındadır. Türkiye'deki avukat sayısı 45 bindir. Buna göre avukatların büyük çoğunluğu vakıftan ölüm yardımı alamayacaktır. Yardımın miktarı az da olsa tüm avukatların Türkiye Barolar Birliğinden ölüm yardımı aldıkları ve alacakları göz önüne alındığında, bu yardımın Türkiye Barolar Birliği'nce yapılmasının devamı tüm meslektaşlarımızın yararına olacaktır. Ölüm yardımı esaslarınının 10. maddesinin kaldırılmasına ve yardım önceki uygulama gibi devam etmesine karar verildi.

Gündemin 12. Maddesi gergi “Yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi veya bu konuda Yönetim Kurulu’na yetki verilmesi konusu oylanmış ve “ bu konuda Yönetim Kurulu’na yetki verilmesi” kabul edilmiştir. Gündemin 14. Maddesi gereği gelecek Olağan Genel Kurul toplantısının gün ve yerinin saptanması görüşülmüş, verilen önergelerden Trabzon’da yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 15.maddesine geçildi. Bu maddede adaylar kendilerini tanıttılar. Av. Çetin Turan ve Av. Özdemir Özok aday olarak görüşlerini açıkladılar.

Yapılan seçim sonucunda A. Özdemir Özok Birlik Başkanlığına seçilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu’nun 10 asil üyeliklerine Av. Hüseyin Erkenci, Av. Zeki Ekmen, Av. Hürrem Şahinci, Av. Şahin Mengü, Av. Erkin Kaya, Av. Alpay Sungurtekin, Av. Ziya Yergök, Av. Osman Güven, Av. Cengiz Tuğral, Av. Ayşenur Bahçekapılı, 10 yedek üyeliklerine Av. Esin Eren, Av. İ. Önder Kırılı, Av. İsmail Hakkı Karaca, Av. Hüseyin Tayfun, Av. Canan Şener, Av. Cengizhan Gököz, Av. Hüseyin Özgür, Av. Ali Bekarlar, Av. Zülfü Erdoğan, Av. Salim Sanal seçildiler.

Yönetim Kurulu ilk toplantısında Başkanlık Divanında görev yapacakları belirledi. Buna göre Başkan Yardımcılıklarına Av. Hüseyin Erkenci ve Zeki Ekmen, Genel Sekreterliğe Şahin Mengü ve Saymanlığa Erkin Kaya’yı seçti

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Av. Tuncer Yılmaz, Av. Haşim Mısır, Av. Zafer Merzifonluoğlu, Av. Erdoğan Saruhanlıoğlu, Av. M.Ayhan Erol, Av. Mustafa Çavuş, Av. Çetin Kural,

Disiplin Kurulu yedek üyeliklerine Av. Hüseyin Erseven, Av. İlhami Algan, Av. Turan Çınar, Av. Davut Arıkan, Av. Rukiye Terzioğlu, Av. Cafer Özkan, Av. Ekrem Sabri Ulaş seçildiler.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ilk toplantısında Av. M. Ayhan Erol’u başkanlığa seçti.

Birlik Denetleme Kurul asil üyeliklerine Av. Şerafettin Gökalp, Av. Metin Ünsal, Av. Serruh Kaleli, yedek üyeliklerine Av. Yasef Altok, Av. Turhan Aliefendioğlu, Av. Rasim Öz seçildiler.

7.35 – 2003 yılında Trabzon’da yapılan XXVII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

17-18 Mayıs 2003 tarihinde Trabzon’da yapılan TBB 27. Olağan Genel Kurul Toplantısında Av. Osman Çıtlak yeterli çoğunluğun bulunduğunu toplantıyı açtığını duyurdu ve gündem maddesi gereği Başkanlık Divanı üyelerinin seçimine geçildi. Divan başkanlığına Trabzon Barosu Başkanı Av. Ali Sürmen, başkan yardımcılığına Av. İsa Gök, üyeliklere Recep Adıgüzel ve Av. Bülent Akçamete seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan Genel Kurulu saygı duruşunda bulunmaya davet etti, saygı duruşu yapıldı ardından İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereği TTB. Birlik Başkanı açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye geldi. Av. Özdemir Özok delegelere ve katılanlara teşekkür etti. Birliğin Atatürk ilke ve devrimlerinin, laik cumhuriyetin, hukukun üstünlüğü ilkesinin ve sosyal hukuk Devlerinin ödünsüz savunacağını belirtmiş, çağdaş dünyaya açılarak, uluslar üstü hukuk normlarının ülkemizde yaşama geçmesine katkıda bulunulacak Avrupa Birliği standartları doğrultusunda karşılaştırmalı hukuk düzenlemeleri, hukuk literatürümüze ve meslektaşlarımızın yararına sunulacaktır dedi.

Gündemin 5. maddesi gereği Trabzon Barosu Başkanı Av. Ali Sürmen konuşma yapmıştır. Başkan konuşmasında delegelere ve katılanlara hoş geldiniz demiş, tahsis edilen bina nedeniyle Belediye Başkanına teşekkür etmiş, avukatlık sınavının yapılamayışı ile yakınmalarını dile getirmiş, staj eğitim merkezlerinin kurulmasını istemiştir.

Adalet Bakanı Cemil Çiçek söz almış, avukat kökenli olarak Genel Kurulda bulunmaktan duyduğu memnuniyeti belirtmiş, mesleğin çok sorunu olduğunu, olacağını ancak olabildiğince sorunları çözmek gerektiği gibi konulara değinmiştir.

Gündemin 6. Maddesi gereği önceki dönemde TBB Organlarında görev alanlara plaket verilmesi törenine geçilmiş ve

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu’nun 2001-2003 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir gider ve

Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi konusunda raporlar dağıtıldığı için okunmamasına karar verildi. Bu konularda delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz aldılar. Daha sonra Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok ileri sürülen görüşlere karşı düşüncelerini paylaşmak üzere söz aldı. Kişisel ve kurumsal görüşlerini açıkladı.

Gündemin 8. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması konusu oya sunuldu ve aklanmasına karar verildi.

Gündemin 9. maddesi gereği Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine Avukatlık Kanunu'nun 112. Maddesince öngörülen ödeme miktarının saptanması konusunda önerilen gibi huzur hakkının 150 milyon lira olması kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin saptanması konusunda önerilen gibi aylık 2.000 TL. olması ölüm yardımının 1 milyon lira olması kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliğinin görüşülmesi konusunda delegeler görüşlerini açıklamış, yapılan oylama sonucu bütçe ve yönetmelik Birlikçe hazırlandığı gibi kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereği gelecek Olağan Genel toplantısının gününün ve yerinin saptanması konusunda çeşitli illerin talepleri değerlendirilmiş ve 21-22 Mayıs 2005 tarihinde Antalya'da yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 15. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona ermiştir.

7.36 – 2005 yılında Antalya’da yapılan XXVIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

21-22 Mayıs 2005 tarihinde Antalya’da yapılan TBB 28. Olağan Genel Kurul Toplantısını Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok yeterli çoğunluğun bulunduğunu toplantıyı açtığını duyurdu ve gündemin 2. maddesi gereği Başkanlık Divanı üyelerinin seçimine geçildi. Divan Başkanlığı’na Antalya Barosu Başkanı Av. Zeki Durmaz, başkan yardımcılığına Av. Aykut Ergil, üyeliklere Recep Adıgüzel ve Av. Erol Mekik seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan Genel Kurulu saygı duruşunda bulunmaya davet etti, saygı duruşu yapıldı ardından İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereği Antalya Baro Başkanını konuşmasını yaptı, katılanlara ve delegelere hoş geldiniz dedi. Ayrıca Ülkemiz Cumhuriyetimizin kurulduğu günden bu yana belki de en yoğun dış baskılar altında bulunmakta, bağımsızlığı sorgulanmakta, ulusal egemenlik anlayışı yok edilmek istenmektedir. Dış borçların çocuklarımızın geleceğini ipotek altına alacak boyuta ulaştığını, küreselleşmenin, büyük sermaye guruplarının yarattığı egemenlik alanının, bunun karşılığı anlam yitiren ulusal devlet anlayışının artan bir hızla dünyayı kuşattığını, insanların huzur ve güven içinde yaşaması için uğraş veren, bir anlamda toplum önderi olan biz avukatların meslek örgütleriyle birlikte dayanışma içinde uğraş vermek zorunda olduğumuzu belirtmiş diğer ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği TTB. Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok açılış konuşmasında katılanlara ve konuklara hoş geldiniz demiş, son seçimli Genel Kurulun Antalya’da yapıldığını belirtmiş, ülke ve meslek sorunları üzerindeki görüşlerini açıklamıştır.

Bu konuşmadan sonra Antalya Valisi Alaattin Yüksel söz alarak gelenlere hoş geldiniz demiş, insan oğlunun toplumsal sorunlarla baskı altına alındığını, yoksulluk ve açlık meselesinin toplumların ortak hedefi haline geldiğini açıklamış, diğer ülke sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 6 . maddesinde Birlik Yönetim Kurulu’nun 2003-2005 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir giderleriyle Denetleme Kurulu

raporunun okunması ve görüşülmesi maddesine gelinmiş, raporlar özetleniş, delegeler konuya ilişkin görüşlerini söz alarak açıklamışlar, Birlik Başkanı ileri sürülen konulara yanıt vermiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması konusu oya sunulmuş ve oy birliği ile aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 8. maddesi gereği Başkanlık Divanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine ödemesi gereken huzur hakkı, yolculu, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının saptanması konusunda Yönetim Kurulu'nun önerisi olan 200 milyon oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Gündemin 9. maddesi gereği gelecek dönem bütçesiyle bütçe yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 10. maddesi Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin ve ölüm yardımının saptanması konusunda yapılan görüşmeler sonucu yıllık keseneğin yıllık 12 TL., ölüm yardımının 6 TL. olması kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereği gelecek Olağan Genel toplantısının gününün ve yerinin saptanması konusunda değişik illerin talebi olmuş konu değerlendirilmiş ve gelecek olağan Genel Kurul toplantısının 2007 yılı Mayıs ayında Nevşehir'de yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 13. Maddesinde Birlik Başkan Adayları Av. Sadık Erdoğan ve Av. Özdemir Özok ve Av. Sahir Bafra konuşmuştur.

Gündemin 14. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 15. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona erdirilmiştir.

Ertesi günü yapılan seçimlerde; Birlik Başkanlığına Av. Özdemir Özok seçilmiştir.

Birlik yönetim Kurulu asil üyeliklerine Av. Halit Ökçesiz, Av. Canan Şener, Av. İ. Güneş Gürseler, Av. Cengiz Tuğral, Av. Alpay Sungurtekin, Av. Ali Şen, Av. Soner Kocabay, Av. Muhsin Ergazi, Av. Ünsal Toker, Av. Sani Yıldırım seçilmiş,

Birlik yedek Yönetim Kurulu üyeliklerine Av. Rıfat Çulha, Av. Necati Erdem, Av. Ali Çetin Aygün, Av. Ali Sürmen, Av. Mehmet Cengiz, Av. Yıldırım Aycan, Av. Seyit Mehmet Ekinci, Av. M. Güncel Günhan, Av. M. Bülent Akçamete, Av. İ. Önder Kırılı seçilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Av. Haşım Mısır, Av. Erdoğan Saruhanlı, Av. Ünal Çankaya, Av. Başar Yaltı, Av. Daham Keleş, Av. Okan Selek, Av. Hüseyin Erkenci,

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu yedek üyeliklerine de Av. Erhan Şansal Dikmen, Av. Zafer Merzifonluoğlu, Av. Cumhuriyet Tutayol, Av. Ömer Çiftçi, Av. Halil Tükel, Av. B. Okay Özberk, Av. Yusuf Sever seçilmiştir.

Birlik Denetleme Kurulu asil üyeliklerine Av. Ertan Diler, Av. Seyfettin Civelekoğlu, Av. Sabri Erik, Birlik Denetleme Kurulu yedek üyeliklerine Av. Sümer Germen, Av. Kazım Özdemir, Av. Rabiya Balkanlı seçilmiştir.

Yönetim Kurulu kendi arasında yaptığı seçim ile Başkan Yardımcılıklarına Av. Ünsal Toker ile Av. Ali Şen'i, Genel Sekreterliğe Av. İ. Güneş Gürseler'i, Saymanlığa Av. Soner Kocabay'i seçerek Başkanlık Divanını oluşturmuştur.

Disiplin Kurulu yaptığı seçimle Av. Erdoğan Saruhanoğlu'nu Disiplin Kurulu Başkanlığı'na seçmiştir.

7.37 – 2007 yılında Nevşehir'de yapılan XXIX. Olağan Genel Kurul Toplantısı

26-27 Mayıs 2007 tarihinde Nevşehir'de yapılan TBB 29. Olağan Genel Kurul Toplantısında Av. İ. Güneş Gürseler yeterli çoğunluğun bulunduğu toplantıyı açması için Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok' kürsüye davet etmiştir.

Gündemin 2. Maddesinde Birlik Başkanı söz aldı ve gündemin üçüncü maddesi gereği Başkanlık Divanı üyelerinin seçimine geçildi. Divan Başkanlığı'na Nevşehir Baro Başkanı Ramazan Küçük, Başkan yardımcılığına Av. Berra Besler, üyeliklere Av. Seyit Mehmet Ekinci ve Av. Hamit Sekman seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan, Genel Kurulu saygı duruşunda bulunmaya davet etti, saygı duruşu yapıldı.

Gündemin 4. maddesi gereği Nevşehir Baro Başkanı Mustafa Necmi Öncül konuşmasını yaptı. Konuşmasında konuklara ve delegelere hoş geldiniz dedi. Ülkemizin sorunlarının ve belirsizliklerin arttığı bir dönemden geçildiğini belirtti.

Gündemin 5. Maddesi gereği konuk Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi üyesi Françoise Tulkes Av. Rona Aybay'ın çevirmenliği eşliğinde konuşmasını yaptı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 1950 yılından bu yana ortak mirası olduğunu, Mahkemenin ulusal ve uluslararası düzeyde sorumluluğumuz Mahkemenin varlık nedeni. Avrupa Konseyine katılmanın ön koşulu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini ön koşul olarak kabul etmiş olmak olduğunu, 47 üyesi olduğunu, çoğulculuk, tolerans, hoşgörü ve geniş görüşlülük ilkelerinin ışığı altında demokratik toplum olunabileceğini belirtmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereği TBB Birlik Başkanı açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye geldi. Katılanları ve delegeleri selamladıktan sonra yaşanan sorunları aşmak için Baro Başkanlarıyla birlikte olduklarını kimi sorunun çözüldüğünü, kimi sorunların çözülmediğini, bu konuda siyasal iktidarın karşı durduğunu, elimizi kolumuzu bağladığını, mesleğimiz konusunda çok duyarlı olmamız gerektiğini, Ülkemizde avukatlığın çok kolay kazanıldığını, örneğin Japonya'da 2.000 kişinin başvurduğunu ancak 250 kişinin avukat olabildiğini, sınavın kaldırılmasının kendisini çok üzdüğünü, başka ülkelerin sistemleriyle karşılaştığımızda büyük farklılıkların görüldüğünü, durumumuzun uygar ve çağdaş ülkelere uymadığını, ülke ve meslek sorunlarını dile getirerek konuşmasını tamamladı.

Gündemin 7. maddesi gereği Türkiye Barolar Birliği organlarında önceki dönemde görev alan meslektaşlarımıza onur plakalarının sunulması töreni yapılmış ve plakeleri verilmiştir.

Gündemin 8. maddesi gereği Birlik Yönetim Kurulu'nun 2005-2007 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir gider ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi konusunda raporlar dağıtıldığı için okunmayıp özetlenmesine karar verildi. Bu konularda delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz aldılar. Daha sonra Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok görüşlere karşı düşüncelerini paylaşmak üzere söz aldı. Kişisel ve kurumsal görüşlerini açıkladı.

Gündemin 9. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması konusu oya sunulmuş ve aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği Başkanlık Divanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine Avukatlık Kanunu'nun 112. maddesi gereğince yapılacak ödemelerin miktar ve ödeme şeklinin belirlenmesi konusu ele alındı. 250 TL. olarak belirlenmesine karar verildi.

Gündemin 11. Maddesi ile 12. Maddesinin birlikte ele alınmasına karar verildi ve görüşülmeye başlandı. Gelecek dönem bütçesiyle bütçe yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 12. maddesi Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin ve ölüm yardımının saptanması konusunda yapılan görüşmeler sonucu yıllık keseneğin yıllık 240, ölüm yardımının 1.30 olması kabul edildi.

Gündemin 13. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 15. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona erdirilmiştir.

7.38– 2009 yılında Ankara’da yapılan XXX. Olağan Genel Kurul Toplantısı

23-24 Mayıs 2009 tarihinde Ankara’da yapılan TTB 30. Olağan Genel Kurul Toplantısında Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok yeterli çoğunluğun bulunduğunu toplantıyı açtığını duyurdu ve gündem 2. maddesi gereği Başkanlık Divanı üyelerinin seçimine geçildi. Divan başkanlığına Ankara Barosu Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar, başkan yardımcılığına Av. Adil Demir, üyeliklere Av. Cumhur Arıkan ve Av. Selahattin Sarıoğlu seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan Genel Kurulu saygı duruşunda bulunmaya davet etti, saygı duruşu yapıldı ardından İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereği TTB. Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye geldi. 30. Olağan genel kurulun hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti kavramlarının söylemlerde kaldığı, yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin sadece anayasa metinlerinde vurgulandığı, hak ve adalet duygusunun toplum belleğinden silindiği, siyaset başta olmak üzere tüm toplumsal ilişkilerin kirlendiği, cumhuriyet değerlerinin alabildiğince yıpratıldığı, en iyimser yurttaşın dahi yaşananlar karşısında karamsarlığa kapıldığı, kutsal din duygularının acımasızca sömürüldüğü, itaat, biat ve kör töre kültürünün tutsağı kişilerin özgürlük ve demokrasi havarisi kesildiği, bilimin aydınlık yolunun dışlandığı, ülke bütünlüğünün bölünme eşiğine geldiği, tüm çağdaş kurum ve kavramların acımasızca karalandığı bir karanlık dönemden geçildiğini, karanlıkları aydınlatacak gücün avukatların oluşturdukları birlikler olduğunu belirtmiş, Birlik olarak bu gücü ateşlemeye ve harekete hazır olduklarını, yolumuzun Büyük Atatürk ve arkadaşlarının açtığı çağdaş özgür ve tam bağımsız, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti yolu olduğunu ifade etmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği Birlik Yönetim Kurulu’nun 2007-2009 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir gider ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi konusunda raporlar dağıtıldığı için okunmamasına karar verildi. Bu konularda delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz aldılar. Daha sonra Birlik Başkanı Av. Özdemir

Özok görüşlere karşı düşüncelerini paylaşmak üzere söz aldı. Kişisel ve kurumsal görüşlerini açıkladı.

Gündemin 6. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması konusu oya sunulmuş ve aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlık Divanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine ödemesi gereken huzur hakkı, yolculuk, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının saptanması konusunda

Gündemin 8. maddesi gereği gelecek dönem bütçesiyle bütçe yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 9. maddesi gereği Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin ve ölüm yardımının saptanması konusunda yapılan görüşmeler sonucu yıllık keseneğin yıllık 2.80, ölüm yardımının 1.40. olması kabul edilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği gelecek Olağan Genel toplantısının gününün ve yerinin saptanması konusunda değişik illerin talebi olmuş konu değerlendirilmiş ve gelecek olağan Genel Kurul toplantısının 2007 yılı Mayıs ayında Nevşehir'de yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesinde Birlik Başkan Adayları Av. Cemal İnci ve Av. Özdemir Özok konuşmuştur.

Gündemin 13. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 14. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona erdirilmiştir.

Ertesi günü yapılan seçimlerde; Birlik Başkanlığına Av. Özdemir Özok seçilmiştir.

Birlik yönetim Kurulu asil üyeliklerine Av. M. Zeki Durmaz, Av. Turgay Bilge, Av. Ahmet Gürel, Av. Berra Besler, Av. Orhan Özmen, Av. Talay Şenol, Av. Sitare Sağsen, Av. Kadri Necati Malkoç, Av. Cengiz Tuğral, Av. Asude Şenol seçilmiş, Birlik yedek Yönetim Kurulu üyeliklerine Av. Celal Ülgen, Av. Abdülkerim Yeşil, Av. İ. Güneş Gürseler, Av. Ali Dinler, Av. Mehmet Kozan, Av. Emine Evran, Av. Ahmet Kemal Öncü, Av. Burhanettin İlhan, Av. İdris Şahin, Av. Eyüp Duman seçilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Av. Mehmet Nuri Karahan, Av. Kayhan Evren, Av. Ünal Çankaya, Av. M. Oktay Yalçın, Av. Hüseyin Ünsal Bildirgen, Av. İlter Yılmaz, Erdoğan Saruhanoğlu, Disiplin Kurulu yedek üyeliklerine de Av. Ferudun Fazıl Yöney, Av. Arif Yılmaz, Av. Harun Mertoğlu, Av. Ruhi Bacanlı, Av. İlhan Erkul, Av. Oğuz Kan, Av. Mezher Yürek seçilmiştir.

Birlik Denetle Kurulu asil üyeliklerine Av. İrfan Akyürek, Av. Mahmut Karatekin, Av. M. Mevlüt Ünlü, Denetleme Kurulu yedek üyeliklerine Av. İkrım Çetinkaya, Av. Süleyman Altaş, Av. Osman Köşker seçilmiştir.

Yönetim Kurulu kendi arasında yaptığı seçim ile Başkan Yardımcılıklarına Av. Berra Besler ile Av. Cengiz Tuğral'ı, Genel Sekreterliğe Av. Talay Şenol'u, Saymanlığa Av. Sitare Sağsen'i seçerek Başkanlık Divanını oluşturmuştur.

Disiplin Kurulu yaptığı seçimle Av. Erdoğan Saruhanoğlu'nu Disiplin Kurulu Başkanlığı'na seçmiştir.

7.39 – 2010 yılında Ankara'da yapılan XI. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

12-13 Haziran 2010 tarihinde önceki Birlik Başkanı Av. Özdemir Özok'un görevi sürerken vefat etmesi nedeniyle görev süresini tamamlamak üzere Türkiye Barolar Birliği'nin yeni başkanını seçmek amacıyla Ankara'da yapılan 11. Olağanüstü genel kurul toplantısını Birlik Başkan Yardımcısı Av. Berra Besler yeterli çoğunluğun toplandığının anlaşılması nedeniyle açmıştır.

Gündemin 2. maddesi gereği toplantıyı yönetecek divan seçimine geçilmiş, Av. Kazım Kolcuoğlu'nun divan başkanlığına, Av. Özdemir Sökmen divan başkan yardımcılığına, Av. Nazik Dizdaroğlu ile A. Rüstem Septioğlu'nun üyeliklere seçilmelerine karar verilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereği Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu, ulu önder Atatürk ve arkadaşları, Türkiye Barolar Birliği'nin çok değerli başkanı Özdemir Özok ve önceki başkanlarımız, kaybettiğimiz değerli meslektaşlarımız için bir dakikalık saygı duruşu yapılmış ve İstiklal Marşı okunmuştur.

Gündemin 4. maddesi gereği Başkan Yardımcısının söz alarak delegelere ve katılımcılara hoş geldiniz demiş sonrasında vefat eden başkanlarımız Av. Faruk Erem, Av. Teoman Evren, Av. Eralp Özgen ve acısı henüz çok taze olan Av. Özdemir Özok'u sevgi, saygı ve özlemle andığımızı ifade etmiştir. Başkanın vefatından sonra kalan süreyi tamamlamak için görevlendirilecek Başkanı seçmek için toplanıldığını belirtmiş, ülkemizin zor bir dönemden geçtiği son 1 yılda yargı erki, cumhuriyet tarihinden bu zamana kadar görülmemiş bir siyasi baskı altına alındığına, bunun kriz yaratığına, Adalet Bakanlığı'nın HSYK'nın görev ve sorumluluk alanına müdahale ettiğini belirtmiş, ülke ve meslek sorunlarına değinmiştir.

Gündemin 5. maddesi gereği Başkan adayları olan Av. Muammer Aydın, Av. Vedat Ahsen Coşar ve Av İ. Güneş Gürseler konuşmalarını yapmışlar,

Gündemin 6. maddesi gereği dilek ve temenniler bölümüne geçilmiş, delegeler söz almışlar ve iki önerge vermişlerdir.

Gündemin 7. maddesi gereği Başkan Yardımcısı kapanış konuşmasını yapmış, toplantı 13 Haziran 2010 tarihinde yapılacak seçimlere kalmıştır.

Yapılan seçim sonrası Av. Vedat Ahsen Coşar kalan süreyi tamamlamak üzere Türkiye Barolar Birliği Başkanı seçilmiştir.

7.40 – 2011 yılında Adana 'da yapılan XXXI. Olağan Genel Kurul Toplantısı

7-8 Mayıs 2011 tarihinde Adana'da yapılan TBB 31. Olağan Genel Kurul Toplantısı Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar'ın yeterli çoğunluk oluştuğunu ve açtığını duyurması ile başlamış, gündemin ikinci maddesi gereği Başkanlık Divanı üyelerinin seçimine geçilmiştir. Divan Başkanlığı'na Adana Barosu Başkanı Av. Aziz Erbek, başkan yardımcılığına Av. Tamer Şahin, üyeliklere ise Av. Fatma Kalsen ve Av. Tamer Solakoğlu seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan Genel Kurulu Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk, bütün şehitlerimiz savunmanın usta yorumcusu dün kaybettiğimiz Av. Halit Çelenk için saygı duruşunda bulunmaya davet etti, saygı duruşu yapıldı.

Gündemin 4. maddesi gereği konuklardan konuşacak olmayınca bir sonraki gündem maddesine geçildi.

Gündemin 5. maddesi gereği Adana Barosu Başkanı açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye geldi. Delegeler ve katılanlara hoş geldiniz dedi. Meslek Kurallarımızın 1971 yılında Adana'da kabulünden 40 yıl sonra yine Adana'da yapılan bu toplantının onur verdiğini, Birliğimizin önceki Başkanı Av. Özdemir Özok' saygı ile andıklarını, ülkenin ve hukukun temel konularının ele alınacağını, insanın temel haklarının en önemlisi olan düşünce ve ifade özgürlüğünün savunma hakkı ile birlikte kullanıldığında anlam taşıdığını, diğer ülke ve meslek sorunlarına da değinerek açıklamıştır

Gündemin 6. maddesi gereği Birlik Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar söz almış, katılanları ve delegeleri selamlamış, Birlik Başkanlığına aday olduğunda 72 projesi olduğunu, bunlardan 40 adedini gerçekleştirdiklerini kalanlarını da görev süresi bitene kadar yerine getireceklerin, barolara kaynak yaratılması, konuk evlerinin sunulması, elektronik imza, kalem yönetmeliğinin düzeltilmesi, stajyerlerin sağlık sigortası kapsamına alınması, çalışamaz durumdaki avukat meslektaşlara munzam emeklilik yardımı yapılması gibi konularda çalışmalar yapacaklarını, ifade etmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği TBB organlarında önceki dönemde görev alan meslektaşlarımıza onur plaketleri sunuldu.

Gündemin 8. maddesi gereği Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu'nun 2009-2011 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir giderler ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi konusunda raporlar dağıtıldığı için okunmamasına karar verildi. Bu konularda delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz aldılar. Daha sonra Birlik Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar karşı düşüncelerini paylaşmak üzere söz aldı, kişisel ve kurumsal görüşlerini açıkladı.

Gündemin 9. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması konusu oya sunulmuş ve aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 10. maddesi gereği Başkanlık Divanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine ödemesi gereken huzur hakkı, yolculu, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının saptanması konusu görüşülmeye başlanmış 1250 Tl. olarak belirlenmiştir

Gündemin 12. maddesi gereği gelecek dönem bütçesiyle bütçe yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 13. maddesi Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin ve ölüm yardımının saptanması konusunda yapılan görüşmeler sonucu yıllık keseneğin 3 Tl., ölüm yardımının 1.50 Tl. olması kabul edilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 15. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 16. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona erdirilmiştir.

7.41 – 2013 yılında Ankara’da yapılan XXXII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

25-26 Mayıs 2013 tarihinde Ankara’da yapılan TBB 32. Olağan Genel Kurul Toplantısı Birlik Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar’ın yeterli çoğunluk olduğunu saptanması üzerine başlamış,

Gündemin 2. maddesi gereği toplantıyı yönetecek divanın oluşturulmasına geçilmiştir. Yapılan seçim sonucu Av. Önder Sav divan başkanlığına, Av. Faruk Terzioğlu divan başkan yardımcılığına, Av. Hayri Muzaffer Fazlıoğlu ve Av. Mehtap Karaburçak Tuzcu da üyeliklere seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan, Genel Kurulu saygı duruşunda bulunmaya davet etti, saygı duruşu yapıldı ardından İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereği Divan Başkanı konuşmasını yaptı. Daha sonra TTB. Birlik Başkanı açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye geldi katılanları ve delegeleri selamladı. Konuşmasında avukat stajyerlerinin genel sağlık sigortası kapsamına alındığını, Kat Mülkiyeti Kanununda değişiklik yapılarak avukatlık bürolarının tapuda mesken olarak kayıtlı taşınmazlarda çalışabilmesinin önünün açıldığını, çalışamaz durumdaki avukat meslektaşlara sürekli iş göremezlik yardımı sağladıklarını, yataklı tedavide yardım tavanının 120.000 TL. çıkarıldığını ve diğer çalışmalarını açıklamış, ülke ve meslek sorunlarına değinerek konuşmasını tamamlamıştır.

Gündemin 5. maddesi gereği Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu’nun 2001-2003 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir gider ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi konusunda raporlar dağıtıldığı için okunmamasına karar verildi. Bu konularda delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz aldılar. Daha sonra Birlik Başkanı Av. Vedat Ahsen Coşar görüşlere karşı düşüncelerini paylaşmak üzere söz aldı. Kişisel ve kurumsal görüşlerini açıkladı.

Gündemin 6. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu’nun aklanması konusu oya sunulmuş ve aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 7. maddesi gereği Başkanlık Divanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine ödemesi gereken huzur hakkı, yolculu, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının saptanması konusunda önerilen 1500 kabul edildi.

Gündemin 9. maddesi gereği gelecek dönem bütçesiyle bütçe yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 10. Maddesi Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin ve ölüm yardımının saptanması konusunda yapılan görüşmeler sonucu yıllık keseneğin ve ölüm yardımının miktarı belirlendi.

Gündemin 11. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 12. maddesi gereği gelecek Olağan Genel toplantısının gününün ve yerinin saptanması konusunda değişik illerin talebi olmuş konu değerlendirilmiş ve gelecek olağan Genel Kurul toplantısının yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 13. Maddesinde Birlik Başkan Adayları Av. Metin Feyzi-oğlu, Av. Vedat Ahsen Coşar ve Av. Kazım Kolcuoğlu konuşmuştur.

Gündemin 14. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 15. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona erdirilmiştir.

Ertesi günü yapılan seçimlerde; Birlik Başkanlığına Av. Prof. Dr. Metin Feyzioglu seçilmiştir.

Birlik yönetim Kurulu asil üyeliklerine Av. Berra Besler, Av. Başar Yaltı, Av. İ. Güneş Gürseler, Av. Sabri Erdal Güngör, Av. Ali Arabacı, Av. Eyüp Sabri Çepik, Av. Gülcihan Türe, Av. Kürşat Karacabey, Av. Yurdağül Gündoğan ve Av. İzzet Varan seçilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Av. Haşım Mısır, Av. Prof. Dr. Rona Aybay, Av. Özkan Bulgu, Av. Ruhi Bacanlı, Av. Dilaver Erdoğan, Av. Ünal Dinç, Av. Faik Yıldız seçilmiştir.

Birlik Denetle Kurulu asil üyeliklerine Av. Cumhuriyet Arıkan, Av. Bülent Özaşçı, Av. Ayça Özok Ener seçilmiştir.

Yönetim Kurulu kendi arasında yaptığı seçim ile Başkan Yardımcılıklarına Av. Berra Besler ve Av. Başar Yaltı'yı, Genel Sekreterliğe Av. İ. Güneş Gürseler'i, Saymanlığa Av. Erdal Sabri Güngör'ü seçerek Başkanlık Divanını oluşturmuştur.

Disiplin Kurulu yaptığı seçimle Av. Haşım Mısır'ı Disiplin Kurulu Başkanlığı'na seçmiştir.

7.42 - 2015 yılında Van'da yapılan XXXIII. Olağan Genel Kurul Toplantısı

Birliğin 33. Mali Genel Kurul toplantısı 16-17 Mayıs 2015 tarihlerinde Van'da yapıldı. Çoğunluğun olması nedeniyle Birlik Başkanı Av. Metin Feyzioğlu toplantıyı açtı, gündemin 2. maddesi gereği Van Baro Başkanı Av. Murat Timur divan başkanlığına, Av. Ali Rıza Dizard başkan yardımcılığına, Av. Halime Aynur ve Av. Dilem Aksoy seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği saygı duruşu yapıldı ve İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereğince Van Baro Başkanı Av. Murat Timur genel kurula katılan delegelere teşekkür konuşması yaptı ve başarı dileklerini sundu.

Gündemin 5. maddesi gereğince TBB Başkanı Av. Metin Feyzioğlu genel kurula başarı dileklerini sundu ve iki yıllık çalışma dönemlerine ait detaylı bilgiler verdi.

Gündemin 6 maddesi gereğince TBB organlarında 1009-2013 döneminde görev alan meslektaşlarımıza plaketleri verildi.

Gündemin 7. maddesi gereğince Birlik Yönetim Kurulu'nun 2013-2015 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir-giderler ile denetleme ku-

rulu raporları daha önce dağıtıldığı için özet olarak da okunmasına gerek olmadığına karar verildi. Bu madde ile ilgili olarak delegeler söz aldılar, görüş ve eleştirilerini açıkladılar.

Gündemin 8. maddesi gereğince geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu 4 muhalife karşılık oy çokluğu ile aklandı.

Gündemin 9. maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği Hukuk Eğitimi İzleme ve Değerlendirme Kurulu ile Dekanlar konseyi tarafından belirlenen “Lisans Düzeyinde Hukuk Eğitimi Değerlendirme Ölçütlerinin ve uygulama esaslarının belirlenmesi için TBB Yönetim Kurulu’na yetki verilmesine karar verildi.

Gündemin 10. maddesi gereğince barolarımızın staja kabul edebileceği stajyer sayılarının belirlenmesi konusunda TBB Genel Sekreteri Av. Güneş Gürseler tarafından açıklama yapıldı. Görüşmeler sonrasında madde gündemden çekildi.

Gündemin 11. maddesi gereğince Avukatlık Yasasının 112/1 maddesi gereğince Türkiye Barolar Birliği başkanlık divanı mensuplarına ödenecek ücret ile Yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı miktarının Yönetimin önerisi ile mevcut durumun aynan muhafaza edilmesine karar verildi.

Gündemin 12 maddesi gereğince TBB Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kuruları üyelerinden Ankaradan başka illerden seçilenlere Avukatlık Kanunu’nun 112/2 maddesi gereğince ödenecek yolculuk, ikamet giderleri ve zaruri giderlerin miktarının TBB Yönetim Kurulu’nun önerisi mevcut durumun aynan muhafaza edilmesine karar verildi.

Gündemin 13. maddesi gereğince gelecek dönem bütçe tasarısı ve bütçe yönetmeliğinin kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Gündemin 14. maddesi gereğince Barolardan alınacak Türkiye Barolar Birliği keseneği ve ölüm yardımı miktarının saptanması ile genel kurulda yapılan görüşmeler sonucunda sunulan “TBB tarafından her sene mart ayı sonunda gerçekleştirilecek olan pul bedelleri dağıtım esasları ve miktarları ile birlikte borçlar mahsup edilmektedir. Edilmeden önce her yıl ocak ayında TBB tarafından tüm barolara yazı

yazılarak bir önceki yılın (Ocak-Aralık) aylarında kaç avukattan kesenek ve ölüm fonu ödeneği tahsil edilip edilmediğinin ve gelen cevaplara göre Mart ayı sonunda gerçekleştirilecek Baro Vekalet Pulu Dağıtım Tablosunda baroların bir önceki yıl tahsil ettikleri ve ödenmeyen kesenek ve ölüm fonu borçlarının mahsubu ile geri kalan kısmının ilgili barolara gönderilmesinin, tahsil edilmeyen miktarların ise barolardan alacaklar bölümünde izlenmesine” önergesi oy çokluğu ile reddedilerek mevcut durumun aynen muhafazasına oy birliği ile karar verildi.

Genel Kurul gündeminin önemli ölçüde tamamlanması ve delegelerin Genel Kurulun 16.5.2015 tarihindeki teklifleri gözetilerek, Divan Başkanı, Genel Kurulun 16.5.2015 tarihinde bitirilmesi konusunu delegelerin oyuna sundu, Genel Kurulun 16.5.2015 tarihinde tek gün olarak yapılarak sonlandırılmasına oybirliği ile karar verildi.

Gündemin 15. maddesi gereğince yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi veya bu konuda Yönetim Kurulu’na yetki verilmesi ve bu yetkinin Başkanlık Divanı tarafından kullanılmasına oybirliği ile karar verildi.

Gündemin 16. maddesi gereğince hukukun, yargının ve mesleğin diğer sorunları ile ilgili görüşme ve dileklere geçildi. “Mesleki faaliyetleri ve düşünceleri nedeniyle dönemin özel yetkili mahkemeleri tarafından yargılanan ve hukuka aykırı bir şekilde ceza alan Tunceli Barosu Başkanı Uğur Yeşiltepe’ye verilen cezaya ilişkin olarak genel kurul sonuç bildirgesinde kınama kararı alınması” önergesi oybirliği ile kabul edildi.

Yine aynı madde ile ilgili olarak; İzmir Barosu delegesi tarafından verilen önerge okunarak Yönetim Kurulu’nun bilgisine sunuldu.

Van Barosu delegesinin, Baro Başkan Yardımcısı Av. Doğan İlhan’ın polis memurları tarafından darp edilmesi olayına değinerek son zamanlarda avukatlara yönelik uygulanan şiddet olaylarının Genel Kurul Sonuç Bildirgesinde yer verilerek kınanması önerisi ve bir kısım delege tarafından adli yardım parasının barolara dağıtımı yönündeki önerge okunarak TBB Yönetim Kurulu’nun bilgisine sunuldu.

Vekalet pullarının dağıtımına ilişkin Yönetmelikte değişiklik yapılmasına ilişkin önerge okunarak TBB Yönetim Kurulu'nun bilgisine sunuldu.

Gündemin 7. maddesi gereğince Birlik Başkanı kapanış konuşmasını yaptı ve Genel Kurul Başkanlık Divanı 33. Olağan Genel Kurul toplantısını sonlandırdı.

7.43 - 2017 yılında Ankara'da yapılan XXXIV. Olağan Genel Kurul Toplantısı

13-14 Mayıs 1917 tarihinde yapılan 34. Olağan Genel Kurul toplantısı, TBB Başkanı Av. Metin Feyzioğlu tarafından yeter çoğunluk olmasının anlaşılmasıyla açılmıştır.

Toplantıyı yönetecek divan kurulu başkanlığına İstanbul Barosu Başkanı Av. Mehmet Durakoğlu, Başkan Vekilliğine Av. Hakan Canduran, Av. Aydın Özcan ile Av. Azade Ay üyeliklere seçilmiştir.

Gündemin 3. maddesi gereği saygı duruşunda bulunuldu ve İstiklal marşı okundu.

TBB Başkanı Av. Metin Feyzioğlu kürsüye gelerek konuşmasını yapmış ve konuşmasında yargının ancak bağımsız, tarafsız, etkin ve hesap verilebilir olduğunda hukukun üstünlüğünden söz edilebileceğini işaret ederek hakim ve savcuyu idarenin bürokrati olmaktan çıkarıp gerçekten hakim ve savcı yapan unsurun etkin ve bağımsız savunmanın varlığı olduğuna değindi. TBB'nin asli görevinin hukukun üstünlüğünü korumak, İnsan hakları ihlalleriyle mücadele olduğunu, keyfilğin hüküm sürdüğü bir ülkede avukatın değerinin olamayacağını belirtmiş dört yıllık çalışmaları ile ilgili olarak Genel Kurula slayt eşliğinde bilgiler sunmuştur

Gündemin 5. maddesi gereği Birlik Yönetim Kurulu'nun 2015-2017 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir giderleri ile denetleme kurulu raporları okunarak söz almak isteyen delegelere söz verilmiştir.

Gündemin 6. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklamasına karar verildi.

Gündemin 7. maddesinde Avukatlık Yasasının 112/1 maddesi gereğince Türkiye Başkanlık Divanı mensuplarına ödenecek huzur hakkının 650.00 Tl olmasına ilişkin öneri kabul edildi.

Gündemin 8. maddesinde TBB. Yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelerinden Ankaradan başka illerden seçilenlere ödenecek yolculuk, ikamet giderleri ve diğer zaruri giderlerin miktarının 1.500 TL olarak devamına karar verildi.

Gündemin 9. Maddesi gereğince gelecek dönem bütçesi ile bütçe yönetmeliği görüşülerek oy birliği ile kabul edildi.

Gündemin 10. maddesi gereğince barolardan alınacak Türkiye Barolar Birliği keseneği ve ölüm yardımının aynen devamına oy birliği ile karar verildi.

Gündemin 11. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi konusunda Yönetim Kurulu'na yetki verildi.

Gündemin 12. maddesi gereğince gelecek olağan genel kurul toplantı yerinin saptanması konusunda verilen önergeler oylanmış ve Samsun ilinde yapılmasına karar verilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereği söz alan delegelerin hukukun, yargının ve mesleğin diğer sorunları hakkındaki görüş ve dilekleri dinlenmiş, Birlik Başkanı yaptığı konuşma ile genel kurul kapatılmıştır.

Ertesi günü yapılan seçimler sonucu Birlik Başkanlığına Av. Metin Feyzioğlu seçilmiştir. Yönetim Kurulu üyeliklerine Av. Filiz Saraç, Av. Gültekin Uzualioğlu, Av. Ahmet Şakir Uzun, Av. Sabri Erdal Güngör, Av. Eyyüp Sabri Çepik, Av. Hüseyin Özbek, Av. Ünsal Toker, Av. Sabiha Tekin, Av. Ekrem Demiröz, Av. Ali Elibol seçildiler. Yönetim Kurulu yaptığı toplantı ile Av. Filiz Saraç ve Av. Ünsal Toker'i başkan yardımcılığına, Av. Sabiha Tekin'i genel sekreterliğe, Av. Erdal Sabri Güngör'ü sayman üyeliğe seçti.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu üyeliklerine Av. Süleyman Sefa Bilgiç, Av. Dilaver Erdoğan, Av. Uğur Uzer, Av. Dilek Zeybekoğlu, Av. İrfan Koçana, Av. Ruhi Bacanlı, Av. Mustafa Çinkılıç seçildiler.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ilk toplantısında Av. Haşım Mısır' Disiplin Kurulu Başkanlığı'na seçti.

Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu asil üyeliklerine Av. Ufuk Özkap, Av. İbrahim Halil Kartal, Av. Ümit Yüksel seçildiler.

7.44 -2019 yılında Samsun'da yapılan XXXV. Olağan Genel Kurul Toplantısı

4-5 Mayıs 2019 tarihinde Samsun'da yapılan TBB 35. Olağan Genel Kurul Toplantısında Birlik Başkanı Av. Metin Feyzioğlu 556 delegeden 475 delegenin toplantıya katıldığını ve yeterli çoğunluğun bulunduğunu toplantıyı açtığını duyurdu.

Gündem 2. Maddesi gereği Başkanlık Divanı üyelerinin seçimine geçildi. Divan Başkanlığı'na Samsun Barosu Başkanı Av. Kerami Gürbüz, Başkan Yardımcılığına Av. Azade Ay, üyeliklere Nizam Dilek ve Av. Bilgin Yeşilboğaz seçildiler.

Gündemin 3. maddesi gereği Divan Genel Kurulu saygı duruşunda bulunmaya davet etti, Türkiye Cumhuriyetinin kurucu Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk, tüm şehit ve gazilerimiz, tüm meslek şehitlerimiz, merhum üstatlarımızın hatıraları önünde bir dakikalık saygı duruşu yapıldı ardından İstiklal Marşı okundu.

Gündemin 4. maddesi gereği Samsun Barosu Başkanı Av. Kerami Gündüz konuşmasını yaptı ve katılanlara ve delegelere hoş geldiniz dedi. Toplantımızda bağımsız savunma, bağımsız ve tarafız yargıda, bağımsız ve tarafsız yargı hukuk devletinde, hukuk devleti demokrasilerde hayat bulur ve yaşar. Bir değişle, demokratik hukuk devletin olmazsa olmazları bir birini dengeleyen ve denetleyen yasama ve yürütme ve yargıdır. Yargıda birbirini tamamlayan üç unsur ise, iddia, savunma ve hüküm makamlarıdır. Avukatlar ve barolar demokratik hukuk devletinin ayrılmaz bir parçası ve hatta varlık sebebidir. Bu sistem içinden avukatı çekip çıkarırsanız artık o devlette demokratik hukuk devletinden söz edemezsiniz içerikli konuşmasını yapmıştır.

Gündemin 5. maddesi gereği Birlik Başkanı Av. Metin Feyzioğlu konuşmasını yapmak üzere söz almış ve katılanlar ile delegeleri selam-

lamıştır. Konuşmasında aramızdan ayrılan meslektaşlarımıza rahmet dilemiş,

Gündemin 6. maddesi gereğince Başkanlık raporu ve Birlik Yönetim Kurulu'nun 2001-2003 yılları çalışma raporu, bilanço, gelir gider ve Denetleme Kurulu raporunun okunması ve görüşülmesi konusunda raporlar dağıtıldığı için okunmamasına karar verildi. Bu konularda delegeler görüşlerini açıklamak üzere söz aldılar. Daha sonra Birlik Başkanı Av. Metin Feyzioğlu görüşlere karşı düşüncelerini paylaşmak üzere söz aldı. Kişisel ve kurumsal görüşlerini açıkladı.

Gündemin 7. maddesi gereği geçmiş dönem çalışmalarından dolayı Birlik Yönetim Kurulu'nun aklanması konusu oya sunulmuş ve aklanmasına karar verilmiştir.

Gündemin 8. maddesi gereği Başkanlık Divanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerine ödemesi gereken huzur hakkı, yolculu, ikametgah ve diğer zorunlu gider miktarının saptanması konusunda

Gündemin 9. maddesi gereği gelecek dönem bütçesiyle bütçe yönetmeliği görüşülmüş ve kabulüne karar verilmiştir.

Gündemin 10. Maddesi Barolardan alınacak, Türkiye Barolar Birliği keseneklerinin ve ölüm yardımının saptanması konusunda yapılan görüşmeler sonucu yıllık keseneğin yıllık 12 TL., ölüm yardımının 6 TL. olması kabul edilmiştir.

Gündemin 11. maddesi gereği yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegelerin seçilmesi ve bu konuda Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi ile ilgili görüşme açılmış, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 13. maddesi gereği Hukukun, yargının, mesleğin ve meslektaşların sorunları, dilek ve temenniler konusunda delegeler söz almış, sorunları açıklamışlar, dilek ve temennide bulunmuşlardır.

Gündemin 15. maddesi gereği Birlik Başkanı'nın Genel Kurul kapanış konuşmasını yapmış, katılanlara teşekkür etmiş ve toplantı sona erdirilmiştir.

7.45 –2021 yılında Ankara’da yapılan XXXVI. Olağan Genel Kurul Toplantısı

Genel Kurul toplantısı 4-5 Aralık 2021 tarihinde Ankara’da yapılmıştır.

Toplantı Birlik Başkanı Av. Metin Feyzioğlu tarafından açılmıştır. 325 delegenin toplantıya katıldığı anlaşılmıştır. Gündemin ikinci maddesi gereği başkanlık divanının oluşumuna geçilmiş, Av. Cumhur Uzun divan başkanlığına, Pınar Gürsel Yıldırımın başkan yardımcılığına, Av. Gülhanım Kara ve Av. Rojhat Dilsiz divan üyeliklerine seçilmişlerdir.

Av. Cumhur Uzun Divan Başkanı olarak yaptığı konuşmada seçilmelerinden dolayı teşekkür etmiş, gecikmeli de olsa gerçekleştirilebilen 36. Genel Kurulun ve buradaki çalışmaların çalışmalarımızın ülkemiz hukukuna, bizden adalet bekleyen yurttaşlarımıza ve hepsinin bütünü oluşturarak demokrasimize büyük katkıları sağlayacağı inancıyla bu çalışmanın beklenen tüm bu yönleri karşılık gelecek, mutluluk verecek ve adalet getirecek yarınlara getirmesini diliyorum şeklinde söylemde bulunmuştur.

Gündemin üçüncü maddesi gereği saygı duruşunda bulunulmuş ve İstiklal marşı okunmuştur.

Gündemin 4. Maddesi gereği işlemlere başlamadan önce girişteki turnikelerin kaldırılması konusunda görüşme açılmış, önerge oy çokluğu ile reddedilmiştir. Gündeme devamla Birlik Başkanı'nın konuşmasına geçilmiş, Başkan konuşmasını yapmış, çoklu baro konusunda hata yaptığını ifade etmiştir. Konuşmayı takiben çalışma raporunu, bilanço, gelir-giderleriyle Denetleme Kurulunun raporunun okunması, görüşülmesine gelinmiştir. Önergenin kabulüyle okunmuş sayılmasına karar verilmiştir. Raporlar üzerinde lehte aleyhte görüş isteyen delegelere söz verilmiştir. Konuşmalar 5 dakika ile sınırlandırılmıştır. Delegeler görüşlerini açıkladıktan sonra Yönetim Kurulu oy çokluğu ile ibra edilmiştir.

Gündemin 7 maddesine geçilmiş, Birlik organlarında görev yapacak olanların huzur hakkınının 850 TL olması kabul edilmiştir.

Gündemin 8. Maddesinde yol ve ikamet giderleri belirlenmiştir.

Gündemin 9. Maddesi bütçenin ve bütçe yönetmeliğinin görüşülmesi ve kabulüne geçilmiştir. Oy birliği ile kabul edilmiştir.

Gündemin 11. Maddesi doğrultusunda yerli ve yabancı kongrelere gideceklerin seçilmesi veya yetki verilmesi görüşülmüş, Yönetim Kurulu'na yetki verilmesi kabul edilmiştir.

Gündemin 12. Maddesine geçilmiş madde gereği gelecek Olağan Genel Kurul toplantısının Çanakkale'de yapılması kabul edilmiştir.

Gündemin 13. Maddesinde çoklu baro düzenlemesinin kaldırılması için Yönetim Kurulu'na çalışmalar yapması konusunda yetki verilmiştir.

Gündemin 14. maddesi gereği Birlik Başkanlık adayları 5 dakika ile sınırlı tanıtım konuşmalarını yapmışlardır. Av. Erinç Sağkan, Av. Metin Feyzioğlu ve Av. Medeni Ayhan söz almışlardır.

Yapılan seçim sonucunda Av. Erinç Sağkan Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'na seçilmiştir.

Yönetim Kurulu'nun 10 asil üyeliklerine Av. Ramazan Erhan Toprak, Av. Sibel Suiçmez, Av. Veli Küçük, Av. Gürkan Altun, Av. Gökhan Bozkurt, Av. Abdülbaki Çelebi, Av. Nizam Dilek, Av. Ercan Demir, Av. Ali Bayram, Av. Hicran Karademir, 10 yedek Yönetim Kurulu üyeliklerine Av. Melih Yardımcı, Av. Halime Aynur, Av. Mehmet Salim Aydın, Av. İsmail Cumhur Bozkurt, Av. Gökmen Hakkı Gökmenoğlu, Av. Fuat Özgül, Av. Gültekin Uzunalioğlu, Av. Turgay Hınız, Av. Kenan Yaşar, Av. Mustafa Yentür seçildiler.

Yönetim Kurulu yaptığı toplantıda; Birlik Başkan yardımcılıklarına Av. Sibel Suiçmez ve Av. Gürkan Altun'u, Genel Sekreterliğe Av. Veli Küçük'ü ve Sayman üyeliğe de Av. Gökhan Bozkurt'u görevlendirmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu asil üyeliklerine Av. Ali Artuk, Av. Gamze Yaşar, Av. Fedayi Doğruyol, Av. Türkan Kararkoç, Av. AtillaÇelik, Av. Faik Yıldız, Av. Mahmut Karatekin, Disiplin Kurulu yedek üyeliklerine Av. Ahmet Atam, Av. Mehtap Karaburçak Tuzcu,

Av. Şerife Ünkesen, Av. Serkan Alakan, Av. Ali Dilber, Av. Levent Bozkurt, Av. Ahmet Sağtaş seçildiler.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ilk toplantısında Av. Mahmut Karatekin'i Disiplin Kurulu Başkanlığına seçti.

Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu asil üyeliklerine Av. İrfan Vurucu, Av. Haluk Murat Poyraz, Av. Ünal Keskin, Denetleme Kurulu yedek üyeliklerine Av. Müzeyyen Çiftçi Müzeyyen Çiftçi Yolaçan, Av. Şerefnur Çakır Demirtaş, Av. Serçin Deneri seçildiler.

8 – Kurucu Yönetim Kurulu'nun aldığı kararlar

8.1- 1969 yılında alınan kararlar

Kurucu Yönetim Kurulu'nun 11.8.1969 tarihinde aldığı ilk karar, Başkanlık Divanının oluşması için olmuştur. Karara göre Yönetim Kurulu kendi aralarında yaptığı işbölümünde Başkan Yardımcılıklarına Av. Tacettin Sırmalı ile Av. Cengiz İlhan'ı, Genel Sekreterliğe Av. Atilla Sav'ı, saymanlığa da Av. Erdoğan Bigat'ı katılanların oy birliği seçmiştir.

Bu kararın dışında her ayın ilk cumartesi günleri yönetim kurulunun toplanması konusunda karar alınmıştır. Birliğe bina kiralanması için Başkanlığa yetki verilmesine, ruhsatname, tek tip hüviyet basılması ve mühür temini için çalışmaların Av. Osman Kuntman'ca yapılmasına ve resmi kılığın yeniden tespiti için Genel Sekreter Av. Atilla Sav'ın çalışmalar yapmasına yetki verilmesine ve 31.10.1969 tarihinde yapılacak olağan Genel Kurul toplantısının ön hazırlıklarının yapılması için Av. Tacettin Sırmalı'nın görevlendirilmesine, ücret tarifeleri için Barolardan çalışma yapmaları için istemde bulunmaya ve her avukatlar yünü yapılmasına karar verilmiştir.

5.9.1969 tarihli ikinci toplantıda 31.10.1969 tarihinde İstanbul'da yapılacak genel kurul hazırlıkları konusunda Av. Tacettin Sırmalının yanı sıra Av. Osman Kuntman'da yetkili kılınmış, SSK ile yapılacak tek tip sözleşme konusunda çalışmalara başlanması kabul edilmiştir.

6.9.1969 günlü üçüncü toplantıda huzur hakkın ücreti konusunda karar alınmış, hazırlanan bütçe tasarısının hazırlanması ve sınav kurulların asil ve yedek üyelerinin ücretleri belirlenmiş, Birlik merkezi olarak kiralanın yer için yapılacak ödemeler konuşulup, kabul edilmiştir.

14.9.1969 tarihinde yapılan 4. toplantıda yapılacak genel kurul toplantısında sunulacak bütçe ve ekleri için divana yetki verilmiştir.

4.10.1969 tarihinde yapılan 5. Toplantıda benimsenen resmi kılığın Genel kurula sunulmasına karar verilmiştir.

30.10.1969 günü yapılan 6. toplantıda üçüncü Genel Kurulun 9.10 Ocak 1970 günlerinde İzmir'de yapılmasına karar verilmiştir.

9.11.1969 tarihinde yapılan 7. toplantıda SSK'ya sunulacak tek tip sözleşme taslağı kabul edilmiştir.

28.12.1969 tarihli 11. toplantıda hazırlanan avukatlık ruhsatnamesinin içeriğı saptanmış ve beş bin adet bastırılması kabul edilmiştir.

Kurucu Yönetim Kurulun oluşumundan itibaren başlayan 6 aylık görev süresi içinde aldığı kararların önemli bir kısmı yapılanmaya ilişkindir. İkinci Genel Kurul toplantısının yapılması, huzur hakkı, ruhsatname ve hüviyet bastırılması, daire kiralanması, avukatların sosyal güvenliklerinin sağlanması için SSK ile yapılacak tek tip sözleşme gibi. Diğer kararlar Birliğin kanunda belirtilen görev konularına ve günlük işler kapsamında verilen, baro levhasına yazılma ve baro kararlarına yapılan itirazların değerlendirilmesi, sorulan konularda görüş bildirilmesi gibi konulara ilişkin kararlardır.

8.2 - 1970 yılında Aldığı Kararlar

8.1.1970 tarihli ilk toplantıda Birlik delegeleriyle, görevli kurullardaki organların görev sürelerinin bitimi halinde yenileri seçilene kadar öncekilerin görevlerine devam etmelerine karar verildiğı görülmektedir.

7.2.1970 günü yapılan toplantıda Avukatlık Kanunu'nun tümünün değiştirilmesi yolunda çalışmalar yapılmasına, bunun için komisyon

kurulmasına, Birlik Bülteni çıkarılmasına, Meslek Kuralların tespiti konusunda çalışmalara başlanmasına, stajyerlere yapılacak yardım için komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

8.2.1970 tarihli 3. toplantıda orta öğretim ve yüksek öğretimde görevli öğretmenlerin staj yapabileceği, ilk okul öğretmenlerinin ise görevine devam derken staj yapamayacaklarına karar verilmiştir.

7.3.1970 günlü 6. Toplantıda “Avukatlık asgari ücret tarifelerinin kabulüne ve onay için Adalet Bakanlığı’na gönderilmesine karar verilmiştir.

4.4.1970 tarihli 8. Toplantıda Avukatlık Kanunu’nun 182. Maddesi doğrultusunda hazırlanacak Avukatlık Kanunu Yönetmeliğinin hazırlıklarının Başkan vekili Av. Cengiz İlhanca yapılmasına karar verilmiştir.

Türkiye Barolar Bülteninin basılmasına karar verilmiştir.

23.4.1970 gülü 11 no’lu toplantıda Uluslararası Avukatlar Birliğine üye olunmasına karar verilmiştir.

7.6.1970 günlü 15 no’lu oturumda avukat stajyerlerine yapılacak yardım esasları görüşülüp kabul edilmiş, Yardımın baro gelirlerinden ayrılacak fonla ve Birlik Yönetim Kurulunca yapılacak yardımlar ile bağış gibi diğer yardımlardan oluşmasına, ödemelerin faizsiz kredi ödemesi anlayışı doğrultusunda yapılmasına karar verilmiştir.

18.7.1970 günlü ve 18 no’lu toplantıda Türkiye Barolar Birliği’nin Anayasa’ya aykırı kanunların iptali için Anayasa Mahkemesi’ne dava açılması yolunda çalışmaların başlatılmasına karar verilmiştir. Ancak o tarihten bu güne kadar bu konuda olumlu bir gelişme sağlanamamıştır.

1972 tarihinde yapılacak IV. Genel Kurul toplantısında görüşülecek Meslek Kurallarına ilişkin ve Başkan Av. Faruk Erem’ce son şekli verilen metin kabul edilmiş ve delegelere duyurulması benimsenmiştir.

31.10.1970 günlü 24 sayılı toplantıda ”Türkiye Barolar Birliği Çalışma Yönergesi” kabul edilmiştir. 1.11.1970 tarihli 25 sayılı toplantıda 8-9 Ocak 1971 tarihinde Adana’da yapılacak IV. Genel Kurulun gün-

demo tespit edilmiş, Gündem maddeleri arasında resmi kılığın tespiti, Meslek Kurallarının incelenip kabul edilmesi gibi konuların yer alması uygun bulunmuştur.

8.3 - 1971 yılında aldığı kararlar

Adana'da 8-9.1.1971 tarihli IV. Genel kurul toplantısından sonra 30.1.1971 tarihinde yapılan 2 no'lu toplantıda Genel Sekreter Av. Atila Sav'ın Ankara Barosu Başkanlığına seçilmesi nedeniyle Birlik Yönetim Kurulu üyeliğinden ayrılması sonrası Genel Sekreterliğe Av. Erdoğan Bigat ve Saymanlığa Av. Hikmet Tuncay'ın seçildiği, yedek yönetim kurulu üyesi Av. Salih Demirel'in asil üyeliğe geldiği görülmektedir. Bu toplantıda ayrıca Hukuk Kongresinin 30 Ekim ve 2 Kasım 1971 tarihleri arasında Ankara'da toplanmasına karar verilmiştir.

31.1.1971 günlü ve 3 numaralı toplantıda bütün avukatların Birlikçe tutulan özel kütüğe kaydının yapılmasına karar verilmiştir.

27.2.1971 tarihinde toplanan Yönetim Kurulu 4 numaralı kararında kızının rahatsızlığı nedeniyle Birlik Yönetim Kurulundan ayrılan Av. Salih Demirel'in yerine ikinci yedek üye olan Av. Sadettin Tokbey davet edilmiştir. Ayrıca Birlik ambleminin hazırlanmasına karar verilmiştir.

10.7.1971 tarihli 17 numaralı toplantıda amblem konusunda hazırlanan şartnameye uygun olan amblemlerden bu gün de kullanılan amblem konusu ele alınmış, Av. Güler Berkin, Av. Fehmi Özçelik ve mimar Yüksel Onarandan oluşan jüri tarafından verilen rapor doğrultusunda önerilen örnekler arasından biri seçilmiştir. Yönetim Kurulunca benimsenen, Çorum'da öğretmen Vecihi Yıldız'ın hazırladığı amblemin; matbu evraklarda kullanılmasına, rozet yapılmasına, hüviyet cüzdanına fon olarak konulmasına karar verilmiştir.

25.9.1971 günlü 24 no'lu toplantıda altın rozet yapılması düşüncesinin rozetin maliyetinin yüksek olması nedeniyle vaz geçilmiştir.

Aynı günlü toplantıda Adalet Bakanlığı'nca avukatlar hakkında yapılan disiplin soruşturması zorunluluğunu getirilmesi üzerine Birlik

tarafından Danıştay'da açılan davanın lehe sonuçlandığı dikkate alınarak Bakanlık kararının iptal edildiğinin Bültende yayınlanmasına ve genelge ile barolara duyurulmasına karar verilmiştir.

30.10.1971 tarihinde yapılan 27. toplantıda, Kasım 1971 ayında yapılacak hukuk kongresinin 1972 yılında yapılmasına ve gönderilen tebliğlerin 8-9 ocak 1972 tarihinde Bursa'da yapılacak V. Genel Kurulda delegelere takdimine karar verilmiştir.

Av. Osman Kuntman'ca hazırlan iki ciltlik "Savunma Mesleği" isimli kitabın bastırılmasına karar verilmiştir.

8.4 - 1972 yılında aldığı kararlar

6.1.1972 tarihinde Bursa'da 7-8.1.1972 günleri arasında Bursa'da yapılacak V. Genel Kurul toplantısının hazırlıklarına başlamış, gündemi tespit edilmiştir.

15.1.1972 günü yapılan 2 no'lu toplantıda Kanununun 119. maddesi gereği yönetim kurulu üyelerinin yenilenmesi konusu gereği Başkanlık Divanı üyeleri seçilmiştir. Yapılan seçim sonrasında Başkan Yardımcılıklarına Av. Cengiz İlhan ile Av. İskender Özturanlı, Genel Sekreterliğe Av. Rahmi Magat Sayman üyeliğe seçilmişlerdir. Seçilenlerin görev süreleri iki yıl olarak belirlenmiştir. Av. Cengiz İlhan kısa bir süre sonra Birlik Yönetim kurulu üyeliğinden ayrılmış, yerine Av. Osman Kuntman Başkan Yardımcısı olarak seçilmiştir.

Aynı toplantıda bina satın alınması için üç kişilik kurul oluşturulmuş, ertelenen Hukuk Kongresinin 23, 24 ve 25 Nisan tarihleri arasında yapılmasına karar verilmiştir.

13.2.1972 günlü 5 sayılı toplantıda Kanunda stajyer sayısının belirlenmesi (kota uygulanması) yolunda bir hüküm bulunmadığı için staja başlamada kota uygulanamayacağı yolunda karar verilmiştir. Staja başlamada bir baroda aynı anda kaç stajyerin staj yapabileceği konusu mesleğin gelişimi nedeniyle son derece önemli olup, günümüzdeki aşırı yoğunluğun azaltılması için oluşturulacak yeni sistemin uygulanabilmesine kadar geçici olarak veya gereği halinde devamlı olmasının düşünülmesi gerekmektedir.

Bu konuda Ankara Barosunda 1970li yıllarda o zaman var olan Ankara Altındağ Adliyesinde staj yapacak stajyerlerin benimsenen kota içinde staj yapmaları uygulaması yapılmış, yargısal yönden sorun yaşanmamış, ancak Altındağ Adliyesinin kapatılıp Ankara Adliyesi olarak çalışmaya başlaması ile bu uygulamadan vaz geçilmiştir. Bugün için bir sınırlama olmaksızın staja başlanabilmektedir. Staj öncesinde ve mesleğe başlamadı herhangi bir ölçmenin olmadığı günümüzde staja başlayan binlerce stajyer bir yıl sonra avukat olmaktadır.

1972 yılında tartışılan bu konunun çözümü için bazı adımlar atılmış olsa bile sınav konusunda yaşadığımız sıkıntılar, aleyhe yargı kararları ile sonuç alınamamış, 1136 sayılı Kanun ve 4667 sayılı Kanun ile iki farklı zaman diliminde benimsenen sistem kurulamamış, karamsarlık boyutuna gelen uygulama sürmüştür. Ankara ve İstanbul barolarımızda olduğu gibi bazı barolarımızın sorunu çözmeye yönelik özel çabaları stajyer sayısının aşırı oranda artması nedeniyle yetersiz kalmış ve meslek için acı tablo ortaya çıkmıştır.

Staj eğitiminin yeterliliğinin tartışıldığı günümüzde, hukuk lisans eğitimi aşamasında yeterli bilgiyi alamayan stajyer adaylarının sayısal çokluk nedeniyle barolarımızın staj eğitimini gereği gibi yapamamaları sonrası ölçme olmaksızın mesleğe başlamaları sonucu hak arayanlar ve avukatlar yönünden sorunlar yaşanması söz konusu olmakta, bireyler hakkını yeterince arayamadıkları kayıpları olmakta, mesleğe bu koşullarda başlayan avukatların da yaşayabilecekleri ceza ve hukuki sorumlulukları artmaktadır.

Avukatlık stajının amaca uygun hale getirilmesi, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, staj eğitiminde uygulanacak yöntemin belirlenmesi konusu, baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin en önde gelen gündem maddesidir. Konunun çözümü için hemen yasal değişiklikler yapılırsa bile oturmuş yargı kararları ışığında yeni kuralların hukuk fakültelerinde okuyan öğrencilere uygulanamayacağı dikkate alındığında en erken beş yıla sonra yeni sistemin uygulanmasına başlayabileceği göz önüne alındığında konunun ne kadar ciddi olduğu ve geçen zamanın meslek adına kayıp sayılabilecek sonuçlara geldiği ve acilliği ortaya çıkmaktadır.

12.3.1972 günlü 7 numaralı toplantıda Avukatlık Kanunu Yönetmeliğinin 116 maddeden oluşan taslak metni ve ekleri kabul edilmiş, Kanununun 182. maddesine göre onaylanmak üzere Adalet Bakanlığı'na gönderilmesi uygun bulunmuştur.

2.4.1972 günlü 8 numaralı toplantıda meslekte 40 yılını dolduran avukatlara “Onur Belgesi” verilmesi kabul edilmiştir.

22.4.1972 günlü ve 10 numaralı toplantıda stajyerlerin yanında staj yaptıkları avukat ile staj süreleri içinde duruşmalara girebilecekleri yönünde karar alınmış ve Bülten de yayınlanmasına karar verilmiştir.

1.7.1972 günlü 16 sayılı toplantıda, Ankara İli, Kızılay Semti, Karanfil sokak No;5-5/6 da bulunan 1066 ada 9 parseldeki taşınmazın 2.000.200,- TL. bedelle tapuda satın alınmasına, taşınmaz üzerinde bankadan alınacak borç için 1.000.000.TL.lik ipotek tesisine, alınan yerdeki eşyalar için kiracıya 30.000,TL. ödenmesine karar verilmiş ve Birliğin ilk taşınmazı satın alınmıştır. Bina mevcut haliyle kullanılmaya başlanmış, zaman içinde kat karşılığı yapım yöntemiyle yükleniciye yeniden yaptırılmış, şu anda kullanılan bina yapılarına kadar da Birlik merkezi olarak kullanılmıştır.

7.10.1972 tarihli 23. toplantısında vefat eden Av. Hikmet Tuncay'ın yerine görev yapmak üzere Av. Selahattin Alıhoğlu'nun asil Yönetim Kurulu üyeliğine davetine ve VI. Genel Kurulun Hatay'da yapılmasına karar verilmiştir.

23.12.1972 günlü 28 sayılı toplantıda Av. Hilmi Becerik tarafından hazırlattırılan cübbenin son şekli benimsenmiş, VI. Genel kurula sunulmasına karar verilmiştir

24.12.1972 günlü 29 sayılı toplantıda Birlik Başkanı Av. Faruk Erem tarafından yazılan “Meslek Kuralları” şerhinin Birlik yayını olarak 5.000 adet bastırılmasına karar verilmiştir.

8.5 - 1973 yılında aldığı kararlar

27.1.1973 tarihinde yapılan 2 numaralı toplantıda alınan karara göre Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin hazırlanması için komisyon kurulmasına ve Birlik merkezi yeni binasının yapılması için Birlik Genel

sekreteri ve Birlik Saymanına ön çalışma yapma yetkisinin verilmesi, yedek üye olan Adana Barosu delegesi Av. Ziya Bilge'nin davet edilerek T.B.B Yönetim Kurulu üyesi olarak çalışmalara katılması kabul edilmiştir.

28.1.1973 günlü ve 3 sayılı toplantıda avukatların giyecekleri kılığın son şekli konusunda son genel kurulda alınan karar doğrultusunda hazırlanan örnek kılık kabul edilmiş, seri üretimi konusunda çalışmalara başlanmıştır.

24.2.1973 günlü toplantıda alınan 4 numaralı karar ile 20.2.1973 günü Resmi Gazete'de yayınlanan Avukatlık Kanunu Yönetmeliğinin kitap halinde bastırılıp ilgili yerlere gönderilmesine karar verilmiştir. Aynı gün ayrıca hazırlanan Barolar Birliği Personel Yönetmeliği kabul edilmiştir. Hazırlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerin kabulüyle onaylanması için Adalet Bakanlığı'na gönderilmesine karar verilmiştir.

24.3.1973 günlü ve 6 numaralı toplantıda Türk avukatlarının teşekkür duyularını yansıtmak amacıyla Ankara Hukuk Fakültesi bahçesine Mahmut Esat Bozkurt'un büstünün konulmasına karar verilmiştir.

7.9.1973 günlü 16 numaralı toplantıda Birlik Başkanı Prof. Dr. Av. Faruk Erem'in akademik ortamda yaratılan baskı nedeniyle öğretim görevinden istifa etmesi görüşülmüş, istifanın hukuk camiası için büyük bir kayıp olmakla beraber erdemli bir davranış olduğu kabul edilmiştir.

29.10.1973 günlü 19 numaralı toplantıda resmi kılığın (yeni adıyla cübbenin) değişeceği dikkate alınarak, eldekilerin 31.12.1974 tarihine kadar kullanılabileceğine, bu tarihten sonra geçersiz sayılacağına ve kararın duyurulmasına, yeni cübbelerin giyilerek 30.10.1973 tarihinde Anıtkabir'in ziyaret edilmesine ve çelenk konulmasına karar verilmiştir.

1.12.1973 günlü ve 21 sayılı toplantıda Ankara'da, 10, 11 ve 12 Aralık günleri arasında yapılacak VII. Genel Kurulun gündemi tespit edilmiş, gündemde rutin konuların dışında Birlik organlarından Yönetim Kurulu için beş asıl, beş yedek üyenin, Birlik Disiplin Kurulu için 7 Asil ve 7 yedek üyenin, Birlik Denetleme Kurulu için 3 asil ve 3 yedek üyenin seçiminin yapılmasına, ayrıca göreve başlayacak Sınav

Kurulunda görev yapacak üyelerin seçimi için adayların isminin belirlenmesine karar verilmiştir.

8.6 - 1974 yılında aldığı kararlar

1974 yılının 13.1.1974 tarihinde yapılan ilk toplantısında VI. Genel Kurulda Yönetim Kurulu üyeliklerine seçilenler arasından Başkanlık Divanını oluşturacak üyelerin seçimi yapılmıştır. Buna göre Av. Emin Baltaoğlu ve Av. Enver Aslanalp Başkan Yardımcılıklarına, Av. Rahmi Magat Genel Sekreterliğe ve Av. Erdoğan Bigat'da Sayman üyeliğe seçilmiştir. Bu toplantıda VI. Genel Kurulun başarılı şekilde gerçekleşmesinde emeği geçen Ankara Barosu Başkanı Av. Yekta Güngör Özden ile Ankara Barosu'na ve diğer ilgililere teşekkür yazılmasına karar verilmiştir.

9.2.1974 tarihli 2 sayılı toplantıda Birlik Saymanlık görevinden istifa eden Av. Erdoğan Bigat'ın yerine Av. Mehmet Kavaklıların seçilmesine karar verilmiştir.

30.3.1974 günlü 6 numaralı toplantıda avukatların kartvizitlerinde, kağıtlarında ve yazdıkları yazılarında Avukatlık Kanunu'nun 55 ve Meslek kurallarının 7. Maddelerinde belirtilenlerden başka unvan kullanmamaları konusunda Barolara bir genelge gönderilmesine karar verilmiştir.

11-12 Mart tarihinde yapılan avukatlık sınav sorularının Bültende yayınlanmasına ve gelecek sınavın 13-14 Mayıs 1974 günü yapılmasına karar verilmiştir.

20.7.1974 günlü 12 numaralı toplantıda avukatlara yapılacak ölüm yardımı konusunda 28-29 Eylül 1974 tarihinde Ankarada belirlenen gündem ile olağanüstü toplantı yapılmasına karar verilmiştir. Aynı günlü toplantıda Kıbrıs'ta, Kıbrıs'ın egemenliği ve bütünlüğünü yıkmak için zor kullanılarak meşru düzenin değiştirmeye kalkışılması, hukukun pervasızca çiğnenmesine karşı çıkmak için yapılan hareketin benimsenmesine ve görüşün duyurulmasına karar verilmiştir. Toplantıda ayrıca "resmi kılık" yönergesi de kabul edilmiştir.

5.9.1974 günlü 13. toplantıda hazırlanan staj kılavuzunun kabulüne ve Bültende yayınlanmasına karar verilmiştir.

24.11.1974 tarihinde yapılan 18. Toplantıda VIII. Olağan Genel Kurulun 9, 10 ve 11 Ocak 1975 tarihleri arasında Samsun'da yapılmasına, gündeminin belirlenmesine karar verilmiştir.

8.7 – 1975 yılında aldığı kararlar

1 no'lu karar ile 25.1.1975 tarihinde 19.21. tarihleri arasında Ankara'da Ekonomi-Hukuk Kongresinin yapılması, yıl içinde yapılacak üç sınavın tarihleri belirlenmiş,

31.5.1975günlü toplantıda Ekonomi-Hukuk Kurultayının aynı yıl 7,8 ve 9 Kasım ayında yapılması kabul edilmiştir.

8.8 – 1976 yılında alınan kararlar

Yenilenen seçimlerde gelen Yönetim Kurulu üyeleri arasında divanı oluşturan üyelerin seçimi için 26.1.1976 günü yapılan oylamada, Başkan Yardımcılıklarına Av. Enver Arslanalp, A. Osman Kuntman, Genel Sekreterliğe Av. Fehmi Özçelik ve Sayman üyeliğe Av. İlhan Kutay seçilmiştir.

7.3.1976 tarihli 4 no'lu oturumda “Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Topluluk Sigortası Sözleşmesine” geçici madde eklemesine dair Yönetim Kurulu kararı kabul edilmiştir.

17.1976 tarihinde yapılan 7. Toplantıda Avukatlık Kanunu'nda yapılacak değişiklik için Parlemantoda “Kanunlar Komisyonu” kurulması için TBMM tarafından getirilen öneri benimsenmiş, bir bildiri ile kamu oyuna duyurulmuştur.

23.10.1976 ünlü 20 No'lu toplantıda Irak Avukatlar Birliği ile iş birliğini sağlamak ve geliştirmek için protokol imzalanması kabul edilmiştir.

8.9– 1977 yılında alınan kararlar

29.1.1977 tarihli 2 numaralı toplantıda Danıştay kararlarının uygulanması nedeniyle 4.3.1977 tarihinde Birlik görüşünü duyuran bir metin hazırlanmasına, Avukatlık Kanunu değişiklik metnini hazırlayacak Komisyonun Av. Osman Kutman, Av. Emin Baltaoğlu, A. Hilmi Becerik ve Av. Azmi Soydan'dan oluşmasına karar verildi.

8.10 – 1978 yılında alınan kararlar

1 no'lu toplantıda dönem içerisinde yapılacak avukatlık sınavının tarihleri olarak;

Birinci avukatlık sınavı 13-14 Mart 1978

İkinci avukatlık sınavı 15-16 Mayıs 1978

Üçüncü avukatlık sınavı 10-11 Temmuz 1978

Dördüncü avukatlık sınavı 18-19 Eylül 1978

Beşinci avukatlık sınavı 11-12 Aralık 1978 tarihleri olarak belirlenmiştir.

6 no'lu toplantıda 20.04.1978 Tarihli Uluslararası Avukatlar Birliği'nin toplantısının İstanbul'da yapılmasına, toplantı için yapılacak harcamaların TBB Bütçesinden karşılanmasına karar verilmiştir.

17 no'lu toplantıda "10. Yılında Türkiye Barolar Birliği" adında bir kitap yayınlanmasına karar verilmiştir.

20 no'lu toplantıda XII. Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın Eskişehir'de 11-12-13 Ocak 1979'da yapılmasına karar verilmiştir.

22 no'lu toplantıda medeni haklar ile ilgili olarak hazırlandığı ileri sürülen tasarılar hakkında bildiri yayınlanmasına karar verilmiştir.

8.11 – 1979 yılında alınan kararlar

24 Kasım 1979 tarihinde yapılan 17 no'lu toplantıda alınan karar gereğince XIII. Genel Olağan Genel Kurul Toplantısı'nın 10-11-12 Ocak 1980 tarihinde Ankara'da yapılmasına karar verilmiş ve toplantının gündemi belirlenmiştir.

8.12 – 1980 yılında alınan kararlar

12 Ocak 1980 tarihinde 2 no'lu karar ile TBB Başkan Yardımcılıklarına Avukat Gülçin Çaylıgil ve Avukat Güneş Atabay'ın, genel sekreterliğe Avukat Teoman Evren ile sayman üyeliğe Avukat Nejat Oğuz'un getirilmelerine, 9 Şubat 1980 tarihinde yapılacak olan olağanüstü toplantının yerinin saptanması için genel sekreter ve saymana yetki verilmesine, yer saptandıktan sonra genel kurul delegelerine çağrı

yapılmasına, gündeme başkan seçimi ile ek bütçe hazırlanarak onaya sunulması maddelerinin alınmasına, gündemin de delegelere gönderilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

8 Şubat 1980 tarihli 3 no'lu karar ile TBB binasının yıkılarak yerine yenisinin yapılması konusunda ilke kararı alınmış ve ön araştırmaların Avukat Fehmi Özçelik ve Avukat Nejat Oğuz tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4 Ekim 1980 tarihli 14 no'lu karar ile Ankara'da 28 Haziran 1980 tarihinde yapılan olağanüstü toplantıda yapıma günü ertelenen sempozyum ile ilgili alınan karar görüşülmüştür.

8.13 – 1982 yılında alınan kararlar

10.07.1982 günlü toplantıda, Birlik Başkanlığının binasının yıkılıp, yeni bir bina yapılması için yüklenici ile yapılacak sözleşme görüşülmüş ve kabul edilmiştir. Hazırlanan sözleşme 27.10.1982 tarihinde paraf edilmiştir.

30.10.1982 günlü toplantıda, 10 Ekim 1982 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan Anayasa konusunda bilgi edinilmiştir.

8.14 – 1983 yılında alınan kararlar

05.03.1983 günlü toplantıda XVI. Olağan Genel Kurul toplantısının gündemi belirlenmiş, 13-14-15 Mayıs 1983 tarihinde Antalya'da yapılmasına karar verilmiş ve toplantının gündemi belirlenmiştir.

09.07.1983 tarihli toplantıda Av. Nejat Oğuz ve Av. Teoman Evren'in istifaları nedeniyle boşalan Başkanlık Divanı üyelikleri için seçim yapılmış, seçim sonucunda Av. Teoman Evren ve Av. Güneş Atabay başkan yardımcılıklarına, sayman üyeliğe Av. Burhan Karaçelik seçilmiştir. Av. Nejat Oğuz'un yönetim kurulu üyeliğinden çekilmesi nedeniyle boşalan üyeliğe üyelik için Av. Yücel Önen'in çağrılmasına karar verilmiştir.

01.10.1983 günlü toplantıda XVII. Olağan Genel Kurul Toplantısının 18-19 Şubat 1984 tarihleri arasında Ankara'da yapılmasına karar verilmiştir.

8.15 – 1984 yılında alınan kararlar

17.02.1984 tarihli toplantıda XVIII. Olağan Genel Kurul Toplantısının 11-12 Mayıs 1985 tarihleri arasında Bursa’da yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca bu toplantıda İzmir Barosu Başkanlığı’na seçilen Birlik Başkan Yardımcısı Av. Güneş Atabay’ın ayrılmasına ilişkin yazısı okunmuş, 25.02.1984 günlü toplantıda Başkanlık Divanı ayrılma nedeniyle yeniden oluşturulmuş, Av. Vedat Burcuoğlu ve Av. Hilmi Becerik Başkan Yardımcılığına Av. Turan Aslan Genel sekreterliğe, Av. Naci Işık Morova ise sayman üyeliğe seçilmişlerdir.

8.16 – 1985 yılında alınan kararlar

09.11.1985 tarihli toplantıda TBB Hizmet Binasında iş yeri olarak gösterilen alanların kiralanması konusunda karar alınmıştır.

8.17 – 1986 yılında alınan kararlar

22.02.1986 tarihli, 8 nolu toplantıda TBMM İlişkiler Komisyonu, Dergi Basın ve Yayın Komisyonu, Sosyal İlişkiler Komisyonu, Yargı ve Meslek Sorunları Komisyonu, Dış İlişkiler Komisyonlarının kurulmasına karar verilmiştir.

27.09.1986 tarihli toplantıda 29.11.1986 günü Birlik Genel Kurulu’nun 7. Olağanüstü toplantısının yapılmasına, gündeminin baro organlarının genel kurullarının ne zaman yapılacağından oluşmasına karar verilmiştir.

8.18 – 1988 yılında alınan kararlar

09.04.1988 tarihli toplantıda Ankara’da yapılacak olağanüstü genel kurulunun tarihi ve gündemi belirlenmiştir.

10.09.1988 tarihli toplantıda “ANT İÇME” tutanağı ile “YETKİ BELGESİ” tutanağının içeriği belirlenmiş ve barolara duyurulmasına karar verilmiştir.

9 – Türkiye Barolar Birliği’nin Denetimi

Türkiye Barolar Birliği İç Denetim ve Dış Denetim olarak adlandırılacak şekilde denetlenmektedir. İç denetim iki farklı organ tarafından

Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu tarafından yapılmaktadır. Bunlardan birincisi Türkiye Barolar Birliği Denetleme Kurulu'nun kuruluşunu ve görevlerini belirleyen 133. Maddesi gereği yapılan denetimdir. Birliğin mali işlemlerini denetlemek üzere dört yıl için kendi üyeleri arasından 3 denetici üye seçerler. Birlik Denetleme Kurulu'nun çalışma usulü ile görev ve yetkileri yönetmelikte gösterilir. İkincisi Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunca yapılan denetimdir. Avukatlık Kanun'un 117/4. Maddesine göre "birliğin hesaplarını incelemek" görevi bulunmaktadır. Dolayısıyla Birliğin hesapları genel kurulda denetlenmektedir.

Barolar Birliği'nin dış denetimi 3 farklı organ tarafından yapılmaktadır. Birincisi Adalet Bakanlığı Müfettişleri tarafından yapılan idari denetimdir. Bu denetimde birlik organlarının görevlerini kanun hükümlerine uygun olarak yapıp yapmadıklarını tespit etmek, birliğe ait tüm kayıt, işlemi defter, her türlü evrak ve belgelerin incelenmesi yapılmaktadır. Bu incelemede; giderlerin amacına ve usulüne uygun olup olmadığı, gelirlerin yasal kaynaklara dayalı ve zamanında eksiksiz olarak kayıtlara geçirilip geçirilmediği, üye keseneklerinin tahsil edilip edilmediği, baroların Türkiye Barolar Birliği keseneklerini vaktinde ödeyip ödemedikleri, baroların ölüm yardımı keseneklerini zamanında gönderilip gönderilmediğini, birliğin memur ve hizmetlilerinin prim ve stopaj vergileri ile ücretlerinin zamanında ödenip ödenmediği, Birlik hesaplarında herhangi bir suiistimal bulunup bulunmadığı, CMK ve Adli Yardım hesaplarının denetlenmesini kapsar.

Denetimin amacına uygun ve sağlıklı olarak yürütülebilmesi için, denetim süresince Birlik yetkilileri müfettişlere yardımcı olur, istenilen bilgi ve belgeler geciktirilmeden temin edilir. Denetim sonucunda hazırlanan rapor birliğe yazılı olarak bildirilir ve gelecek denetimde bu hususlara uyulup uyulmadığı üzerinde durulur. Denetim sırasında organların idari ve mali konularda tespit edilecek olan usulsüzlükleri ve yolsuzlukları, denetleme sonucunda düzenlenecek fezlekeli evrak ile birlikte Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı'na gönderilir.

İkincisi Sayıştay tarafından yapılan denetimdir. Avukatlık Kanunu'nun 27/2. maddesi gereğince Sayıştay tüm pul bedellerini mali yönden denetler.

Üçüncüsü Anayasa'nın 108. Maddesi gereğince doğrudan Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olan ve üyeleri de Cumhurbaşkanı tarafından tayin edilen Devlet Denetleme Kurulu'nun yaptığı denetimdir.

10 – Türkiye Barolar Birliği Başkanları

İlk Başkan Av. Faruk Erem'dir. 1913 yılında doğan Erem, 1969 yılında Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına seçilmiş ve 1980 yılına kadar görev yapmıştır. Avukatlığının yanında ceza hukuku bilim dalında akademisyen olan Av. Faruk Erem bilime ve mesleğe çok önemli ve kalıcı çalışmalar yapmış, Birliğin kurulması aşamasında saygı gören kişiliği ile birleştirici olmuş, engin hukuk birikimi ve insancıl anlayışı ile uygar avukatlığın nasıl olması gerektiğini topluma göstermiş, birikimini bir şeyler yaratma düşüncesiyle birleştirerek, çağdaş, demokratik, üretken, insan haklarına saygılı, bir Barolar Birliği yaratılmasında öncü olmuştur. Kaleme aldığı Meslek Kuralları Şerhi onun mesleğe bakışını yansıtan, avukatlığın nasıl yapılacağını gösteren bir emsalsiz çalışma olarak avukatlara ışık tutmuş ve tutmaya devam etmektedir. Konusunda tek yapıttır. Başkanımız 15 Kasım 1998 tarihinde aramızdan ayrılmıştır. Mesleğimiz adına şükranlarımızı sunmayı görev sayıyorum.

İkinci Başkan Av. Atilla Sav'dır. Birliğin Kurucu Genel Sekreterliğini yapan, Ankara Barosu önceki Başkanlarından olan Sav, 1980 yılında TBB Başkanlığına seçilmiş, 1983 yılına kadar görev yapmıştır. 1931 tarihinde dünyaya gelen üstadımız, mesleğe, Ankara Barosu'na ve Birliğe unutulmaz katkılar yapmış ve 16.12.2020 tarihinde aramızdan ayrılmıştır. Birliğin kurulması öncesinde, kurulmasında ve sonrasında unutulmaz katkıları olan eşsiz üstada baromuz ve mesleğimi adına çok şey borçluyuz.

Üçüncü Başkan Av. Teoman Evren'dir. 1934 yılında doğan, Ankara Barosu önceki başkanlarından Av. Teoman Evren, 1984- 1989 yılları arasında Birlik Başkanlığı yaptı. Kuruluş aşamasını tamamlayan Birliğin, hukukun üstünlüğü düşüncesi doğrultusunda görev yapan bir meslek kuruluşu olması için yoğun çaba harcayan, meslektaşlar arasında sevgi ve saygının yerleşmesine katkı yapan değerli Başkanımız 18 Ekim 2006 yılında aramızdan ayrılmıştır.

Dördüncü Başkan Av. Önder Savdır. 1937 yılında Balıkesir Manyas ilçesinde doğan Sav, Ankara Barosu önceki başkanlarından olup, 1989 tarihinde Birlik Başkanlığı seçilmiş, 1995 yılına kadar görev yapmıştır.

Beşinci Başkan aynı zamanda akademisyen olan Av. Eralp Özgen'dir. 1936 yılında doğan Av. Özgen, 1996 tarihinde Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına seçilmiş, görev süresinin bittiği 2001 yılına kadar TBB Başkanlığı görevini üstlenmiştir. 17.4.2007 tarihinde vefat etmiştir.

Altıncı Başkan Av. Özdemir Özok'tur. 1945 yılında Gökşun'da doğan Özok, Ankara Hukuk Fakültesini bitirmiş, Ankara Barosunda stajını Ankara Barosunda yapmış Ankara Barosunda 1978-1980 yılları arasında başkan yardımcılığı görevinde bulunmuş, 1990 - 1992 yılları arasında Ankara Barosu'nun önceki Başkanlığını yapmış, 2001 yılında Diyarbakır'da yapılan Genel Kurul toplantısında Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına seçilmiş, vefat ettiği 24.Nisan 2010 yılına kadar görevini sürdürmüştür.

Birlik Başkanlığı sırasında 4667 sayılı Kanun'la mesleğimize kazandırılan hakların yaşama geçmesinde, yönetsel düzenlemelerin hazırlanmasında insan sevgisi dolu yaşam anlayışı ile çok önemli katkılar yapmıştır. Ankara Barosu'nun ve Birliğimizin günümüzdeki fiziki yapılanmasında sahip olduğumuz olanakların kazanılmasındaki katkıları unutulmayacaktır. Bunlardan en önemlisi bugünkü Birlik binası yerinin Maliye Bakanlığından alınması ve satın alınan arsa üzerine Birlik Merkez binası ile Litai Otelinin yapıldığı binanın inşasıdır.

Yedinci Başkan Av. Vedat Ahsen Coşar'dır. 1949 yılında Vezirköprü'de doğan Coşar, Ankara Barosu önceki Başkanlarından olup 13 Haziran 2010 tarihinde Birlik Başkanlığına seçilmiş, 25.5.2013 tarihinde yapılan seçimde aday olmasına rağmen tekrar seçilemeyerek Başkanlığı sona ermiştir.

Sekizinci Başkan Ceza Hukuku konusunda akademisyen olan ve Ankara Hukuk Fakültesi Dekanlığı yapan Av. Metin Feyzioğlu'dur. Ankara Barosu önceki Başkanlığı görevinden 27.5.2013 tarihinde TBB Başkanlığına seçilmiş ve iki dönem görev yapmış, 5.12.2021 tarihinde Ankarada yapılan 36. Olağan Genel Kurul toplantısında aday olmasına rağmen tekrar seçilemeyerek Başkanlığı sona ermiştir.

Dokuzuncu Başkan Av. Erinç Sağkan'dır. 24 Nisan 1978 yılında Ankara'da doğan, Ankara Hukuk Fakültesi mezunu olan Sağkan, 2000 yılında Ankara Barosunda avukatlık stajını yapmış, 2010- 2012 yılları arasında Baro Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunmuş, 2014 ile 2016 yılları arasında genel sekreterlik görevini üstlenmiş, 2016 tarihleri arasında Baro Başkan Yardımcısı olmuş, 2018 – 2021 tarihleri arasında Ankara Barosu Başkanı olarak görev yapmıştır. 8.11.2021 tarihinde yapılan, 348 delegenin oy kullandığı, 36. Olağan Genel Kurulda Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına seçilmiştir.

İnsana ve meslektaşlarına sevgi ile yaklaşan, karşılığında saygı gören, barodaki özveri dolu çalışmaları ile edindiği deneyimi ve kazandığı birikimi görevine yansıtan Başkan, Avukatlık Kanunu'nun 119. maddesi gereğince dört yıllık süre için bu göreve seçilmiştir.

V – KURUCU YÖNETİM KURULU DÖNEMİNDE ÇIKARILAN YÖNETSEL DÜZENLEMELER

Türkiye Barolar Birliği kurulduğu Ağustos 1969 tarihinden sonra günümüze kadar geçen sürede çeşitli adlar altında Meslek Kuralları, Yönetmelikler, İlke Kararları gibi yönetsel düzenlemeler çıkarmış, mesleğe, avukatlara ve barolara açıklayıcı ve yönlendirici nitelikte kurallar getirmiştir. Şimdi bu yapılanmayı inceleyeceğiz.

1 – MESLEK KURALLARI

Kurucular tarafından yapılan ilk yönetsel düzenleme Meslek Kurallarının hazırlanıp yürürlüğe konulması olmuştur. Bu hüküm kanunla kurulma koşulu yönünden Türkiye Barolar Birliği'nin kurulmasına dayanak olan 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun; 7.4.1969 günlü Resmi Gazete'de yayınlanarak 7.7.1969 tarihinde yürürlüğe girmesi sonucu gerçekleşmiştir. TBB kuruluşunu takiben ilk Genel Kurul toplantısını Ağustos 1969 ayında yapmış, organlarda görev yapacak avukatlar seçilmiş ve çalışmaya başlamışlardır. Yaptıkları ilk ve çok önemli çalışma ülkemizde avukatlık mesleğini açıklayan ve nasıl yapılacağını, hak ve yükümlülüklerin neler olduğunu gösteren Avukatlık Kanunu Yönetmeliği ve Meslek kurallarının hazırlanması üzerine olmuş ve öncelikle Avukatlık Kanunu Yönetmeliği çıkarılmıştır²²⁵. Meslek Kuralları Şerhi Baro Başkanı Rousse'nin görüşü ile başlamaktadır. "Biz bütün memleketlerin yerlisiyiz, bütün yüzyıllarında da çağdaşı²²⁶. Bugün her uygar devletin avukatlık kanunu ve meslek kuralları şaşılacak kadar birbirinin aynıdır. Bunun nedeni tarih boyunca, değişmez temellere dayanmasıdır. Avukatlık mesleğinin, şekil kazanmaya, belirlenmeye başladığı dönem olarak eski Yunan-Roma

²²⁵ Bu konu kitabımızın TBB Yönetim Kurulu toplantıları bölümünde, 1969 yılı kararları bölümünde yer almaktadır.

²²⁶ Chamnart, G.B. Les Avocats, Paris 1976, sh. 12

uygarlığı kabul edilir. Bunun nedeni belki de yazılı kaynakların bu dönemde yoğunlaştığında bulmak gerekir²²⁷.

Bu yönetsel düzenleme, Avukatlık Kanunu'nun 117/7 bendine uygun olarak Birlik Yönetim Kurulunca hazırlanmış Meslek Kuralları tasarisının, Adana'da yapılan 8-9 Ocak 1971 günlü IV. TBB Genel Kurul toplantısında görüşülüp, kabul edilmesi sonucunda, 26 Ocak 1971 tarihli ve 5 sayılı TBB Bülteninde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir²²⁸.

50 maddeden oluşan kurucu nitelikteki bu temel yönetsel düzenlemeyi, arada yapılan 3. değişikliği de ekleyerek çalışmamıza alıyoruz²²⁹.

I- Genel Kurallar

- 1- Türk avukatları baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin bağımsızlığı gereğine inanmışlar ve bu konuda kendilerine gerek kişi, gerek kuruluş olarak düşen görevleri başarma kararına varmışlardır.
- 2- Mesleki çalışmasında avukat bağımsızlığını korur; bu bağımsızlığı zedeleyecek iş kabulünden kaçınır.
- 3- Avukat mesleki çalışmasını kamunun inancını ve mesleğe güvenini sağlayacak biçimde ve işini tam bir sadakatle yürütür.
- 4- Avukat, mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak zorundadır. Avukat özel yaşantısında da buna özenmekle yükümlüdür.
- 5- Avukat yazarken de, konuşurken de düşüncelerini olgun ve objektif bir biçimde açıklamalıdır. Mesleki çalışmasında avukat hukukla ve yasalarla ilgisiz açıklamalardan kaçınmalıdır.
- 6- Avukat iddia ve savunmanın hukuki yönü ile ilgilidir. Taraflar arasında anlaşmazlığın doğurduğu düşmanlıkların dışında kalmalıdır.
- 7- Avukat salt ün kazandıрмаğa yönelik her türlü gereksiz davranıştan titizlikle kaçınmalıdır.
 - a- Avukat, yalnız adres değişikliğini reklam niteliğini taşımayacak biçimde ilan yolu ile duyurabilir.
 - b- Avukatın başlıklı kağıtları, kartvizitleri büro levhaları reklam niteliği taşıyabilecek aşırılıkta olamaz.

²²⁷ AV. Faruk Erem, Meslek Kuralları Giriş, TBB yayını, Ankara 1977, sh.1

²²⁸ Meslek Kuralları 26 Ocak 1971 tarih ve 5 sayılı TBB Bülteninde yayınlanmıştır.

²²⁹ Av. Semih Güner, Avukatlık Mevzuatı, Meslek Kuralları ve Şerh, Ankara Barosu Yayını, Yıl 2002, sh. 285 vd.

- c- Avukat telefon rehberinde meslekler kısmında adres yazdırabilir. Bunun dışında faklı büyüklükte harflere, ya da ilan niteliğinde yazılara yer veremez.
- ç- Ortak büro kuran avukatlar büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu olma niteliğini yitirmemesine dikkat ederler.
- 8- Avukat kendine iş sağlama niteliğindeki her davranıştan çekinir.
- 9- Avukat, kanunen bulunduğu başkaca mevki ve olanaklarının mesleki çalışmalarına etkili olmamasına dikkat eder.
Avukat mesleki çalışma dışında kişisel anlaşmazlıklarda avukatlık sıfatının özelliklerinden yararlanamaz.
- 10- Avukat, aynı dava için birbirine karşı isteklerde bulunamaz.
- 11- Avukat, Türkiye Barolar Birliği'nce kabul olunan meslek dayanışma ve düzen gereklerine uygun davranmak zorundadır.
- 12- Avukat, barosunun görevin vakarına uygun biçimde tutulmasına çaba gösterir.
- 13- Uzunca bir süre bürosundan uzak kalmak zorunda bulunan avukat, işlerine bakacak, müvekkillerini kabul edecek meslektaşının adını barosuna bildirir.
- 14- Avukat meslek kuruluşlarınca verilen görevleri haklı sebepler dışında, kabul etmek zorundadır.
- 15- Mesleki çalışmasından ötürü aleyhine açılan dava layihasının bir örneğini avukat barosuna verir. Baronun hukuki anlaşmazlıklardaki arabuluculuk teklifini kabul etmek zorundadır.
- 16- Avukat kendisiyle ilgili her türlü belgeleri baroda görmek hakkını haizdir.

II- Yargı Organlarıyla ve Adli Mercilerle İlişkiler

- 17- Hakim ve savcılarla ilişkilerinde avukat hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmak zorundadır. Bu ilişkilerde karşılıklı saygı esastır.
- 18- Avukat daha önce hakim, savcı, hakem ya da başka resmi bir sıfatla incelediği işte görev alamaz.
- 19- Hakim ve savcı ile hısımlık ya da evlilikten gelen engelleri gösteren kanun hükmünde yazılı derece dışında kalan hısımlıklar ve başkaca yakınlıklarda avukat meslek onuruna en uygun biçimde takdirini kullanır.
- 20- Avukatlar ve Avukat Stajyerleri mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle *başları açık olarak* mahkemelerde görev yaparlar. Duruşmalara Türkiye Ba-

roler Birliği'nce şekli saptanmış cübbe ile ve temiz bir kıyafetle çıkarlar. Erkek Avukatlar iklim ve mevsim koşullarının elverdiği ölçüde kravat takarlar. Bu maddeye 1987 tarihinde Tekirdağ'da yapılan olağan genel kurul toplantısında "Başları açık" ibaresi eklemiştir. Bu madde Danıştay 8. Dairesinin 2012/5257, K.20148567 sayılı kararı ile "başları açık" ibaresinin kaldırılması sonrasında Türkiye Barolar Birliği'nin 27-28 Mayıs 1989 tarihinde Giresun'da yapılan XX. Olağan Genel Kurul toplantısında "avukat stajyeri" de madde kapsamına alınarak değiştirilmiştir²³⁰.

- 21- Avukat duruşmayı terk edemez. Ancak kişisel veya meslek onurunun zorunlu kıldığı hallerde duruşmalardan ayrılabilir. Bu durumda avukat derhal baroya bilgi verir.
- 22- Avukat savunma için zorunlu olmadıkça davanın uzaması sonucuna varacak isteklerden kaçınır.
- 23- Hakimin reddi, savcılarının ve başkaca adalet görevlilerinin reddi veya şikayet edilmesi konusunda ve genellikle konuşmalarında ve yazılarında avukat, kanunun gerektirdiği gerekçeleri amacı aşmayacak biçimde açıklar.
Ret veya şikayet dileklerinin bir örneği de baroya verilir.
- 24- Avukat ilerde tanık olarak dinlenecek kimselerden istisnai olarak bazı hususları öğrenmek mecburiyetinde kalmış olursa onları etkilemiş olma şüphesi altına düşmekten kaçınmalıdır. Avukat tanıklara tavsiyelerde bulunamaz, ne şekilde tanıklık edecekleri veya hakim önünde nasıl hareket edecekleri hakkında talimat veremez.
- 25- Avukat, mahkeme kalemlerinde, icra dairelerinde ve her türlü mercilerde çalışan görevlilerle olan ilişkilerinde de meslek onuruna ve ağırbaşlılığına uygun tutum ve davranışlarını korur.

III- Meslektaşlar Arası Dayanışma ve İlişkiler

- 26- Hiçbir avukat, bir meslektaşının mesleki tutum ve davranışları hakkındaki düşüncelerini kamuoyuna açıklayamaz. Bu yoldaki şikayetlerin mercii yalnız barolardır.
- 27- Hiçbir avukat, herhangi bir meslektaşı özellikle hasım vekili meslektaşı hakkında küçük düşürücü nitelikteki kişisel görüşlerini ve düşüncelerini açıkça belirtemez.

²³⁰ Değişik 20. Madde "Avukatlar ve avukat stajyerleri, mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle mahkemelerde görev yaparlar. Duruşmalara, Türkiye Barolar Birliği'nce şekli saptanmış cübbe ile ve temiz kıyafetle çıkarlar. Erkek Avukatlar iklim ve mevsim koşullarının elverdiği ölçüde kravat takarlar.

Bir avukat başka bir avukata karşı asil ya da vekil sıfatıyla takip edeceği davayı kendi barosuna bir yazı ile bildirir. Bu kural, bilgi verme yükümlülüğü ile bağlı olarak baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin üçüncü şahıslar aleyhine veya üçüncü şahısların Barolar ve TBB aleyhine açacağı davalar içinde geçerlidir²³¹.

Resmi ya da özel kuruluşlarda bağımlı olarak birlikte çalışan avukatlar, kadro görevleri ne olursa olsun, adalet ve eşitlik ilkelerinden ayrılmamağa ve iş dağıtım, denetimi ve her türlü iş ilişkilerinde meslek dayanışmasına ve onuruna uymayan davranışlardan kaçınmaya özen göstermekle yükümlüdürler²³².

28- Bir başka baro bölgesinde ilk kez bir davaya giden avukat o yer baro başkanına nezaket ziyaretinde bulunmaya gayret eder.

29- Bir meslektaşının ölümü veya başkaca nedenlerle baro başkanınca görevlendirilen avukat kabul edilebilir bir neden göstermeksizin bu görevi reddedemez.

30- Mesleki çalışmada avukatlar arasında usule ilişkin işlemlerde ve dosya incelemelerinde dayanışma gereği sayılabilecek yardımlar ve kolaylıkları esirgemezler.

Duruşmaya geç kaldığı için hakkında gıyap kararı alınan avukat hemen gelmişse, diğer taraf vekili olan avukat gıyap kararının kaldırılmasını veya düzeltilmesini istemek zorundadır.

Bir başka yerdeki duruşmasına mazereti nedeniyle gidemeyen avukat, karşı taraf avukatı bir başka yerden geliyorsa mazeretini önceden meslektaşına bildirmelidir.

Avukatlar arasında “özeldir” kaydı taşıyan yazışmalar yazanın rızası alınmadan açıklanamaz.

31- Avukat hasım tarafından ancak avukatı ile görüşebilir.

(Hasımın avukatı yok ise) avukatın hasımla teması zorunlu sınırlar içinde kalır. Hasım tarafla her temasından sonra avukat müvekkiline bilgi verir.

²³¹ Hiçbir avukat, herhangi bir meslektaşı özellikle hasım vekili meslektaşı hakkında küçük düşürücü nitelikteki kişisel görüşlerini ve düşüncelerini açıkça belirtebilir. Bir avukat başka bir avukata karşı asil ya da vekil sıfatıyla takip edeceği davayı kendi barosuna bir yazı ile bildirir. Bu kural, bilgi verme yükümlülüğü ile bağlı olarak baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin üçüncü şahıslar aleyhine veya üçüncü şahısların Barolar ve TBB aleyhine açacağı davalar için de geçerlidir.

²³² Maddenin son fıkrası Türkiye Barolar Birliği'nin 10-11 ve 12 Ocak 1980 tarihinde Ankara'da yapılan XIII. Genel Kurulunda kabul edilmiştir.

- 32- Avukat, dava türü ve usulü ne olursa olsun mahkemeye verdiği layiha ve önemli belgelerin birer örneğini (istenmese de) karşı taraf vekili meslektaşına verir.
- 33- Yanına stajyer almayı kabul eden avukat, stajyerlerin iyi yetişmesi için gerekli dikkati ve ilgiliyi gösterir ve olanaklarını hazırlar.

IV- İş Sahipleriyle İlişkiler

- 34- Avukat müvekkiline davanın sonucu ile ilgili hukuki görüşünü açıklayabilir. Fakat bunun bir teminat olmadığını özellikle belirtir.
- 35- Avukat aynı davada birinin savunması öbürünün savunmasına zarar verebilecek durumda olan iki kişinin birden vekaletini kabul etmez.
- 36- Bir anlaşmazlıkta taraflardan birine hukuki yardımda bulunan avukat yararı çatışan öbür tarafın vekaletini alamaz, hiçbir hukuki yardımda bulunamaz.
- Ortak büroda çalışan avukatlar da, yararları çatışan kimseleri temsil etmemek kuralı ile bağlıdırlar.
- 37- Avukat meslek sırrı ile bağlıdır.
- a- Tanıklıktan çekinmede de bu ölçüyü esas tutar.
- Avukat davasını almadığı kimselerin başvurusu nedeniyle öğrendiği bilgileri de sır sayar. Avukatlık sırrının tutulması süresizdir, meslekten ayrılmak bu yükümü kaldırmaz.
- b- Avukat, yardımcılarının, stajyerlerinin ve çalıştırdığı kimselerin de meslek sırrına aykırı davranışlarını engelleyecek tedbirler alır.
- 38- Avukat kendisine teklif edilen işi gerekçe göstermeden de reddedebilir. Takdirine esas olan nedenleri açıklamak zorunda bırakılamaz.
- Avukat zamanının ve yeteneklerinin erişemediği bir işi kabul etmez.
- Avukat davayı almaktan ve kovuşturmadan çekinme hakkını müvekkiline zarar vermeyecek biçimde kullanmağa dikkat edecektir.
- 39- İş sahibi anlaşmayı yaptığı avukattan sonra ikinci bir avukata da vekalet vermek isterse ikinci avukat işi kabul etmeden önce ilk vekalet verilen avukata yazıyla bilgi vermelidir.
- 40- Avukat kesin olarak zorunlu bulunmadıkça müvekkili adına açıklamada bulunamaz. Açıklamalarda adalete etkili olmak amacı güdülemez.
- 41- Avukat baktığı davada görevini savsatarak, ya da kötüye kullanarak, müvekkili zararına kendisine bir yarar sağlayamaz.
- 42- Avukat işle ilgili giderleri karşılamak üzere avans isteyebilir. Avansın işin gereğini çok aşmamasına, avanstan yapılan harcamaların müvekkile za-

man zaman bildirilmesine ve işin sonunda avanstan kalan paranın müvekkile geri verilmesine dikkat edilir.

- 43- Müvekkil adına alınan paralar ve başkaca değerler geciktirilmeksizin müvekkile duyurulur ve verilir.
Müvekkille ilgili bir hesap varsa uygun sürelerde durum yazıyla bildirilir.
- 44- Avukat müvekkilinden meslektaşlarına yönelecek sataşmaları önlemeye çalışır; gerekirse vekillikten çekilebilir.
- 45- Avukat “hapis hakkı”nı alacağı ile oranlı olarak kullanabilir.
- 46- Adli Müzaheretle görülen işler, başkaca işlere gösterilen özenle yürütülür.
- 47- Ücret davası açacak avukat önce baro yönetim kuruluna bilgi verir. Bu konuda baro yönetim kurulunun görüşünü bildirme yetkisi vardır.

V- Avukatların Barolarla ve TBB ile İlişkileri

- 48- Baro Başkanlığı, Baro Yönetim ve Disiplin Kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, Yönetim Kurulu üyeliği, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığı ve üyeliği görevleri bir kişide birleşemez.

VI- Yürürlük, Uygulama Alanı

- 49- Yukarıdaki meslek kurallarının sürekli gelişimini sağlamak üzere Barolar, Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu’na gündeme ilişkin hükümlere uyma şartı ile yeni teklifler getirebilir.
- 50- Yukarıda yazılı meslek kuralları Türkiye Barolar Birliği’nin 8-9 Ocak 1971 tarihli IV Genel Kurul Toplantısında kabul edilmiş ve Türkiye Barolar Birliği Bülteninde yayımı tarihinde yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

TBB Genel Kurulunda kabul edilen Meslek Kuralları ve Av. Faruk Erem Başkanımızın hazırlayıp kaleme aldığı Meslek Kuralları Şerhi yapılan üç kez yapılan eklemelerle günümüzde de uygulanan temel düzenlemedir. Ancak Kanunlarda yapılan çok sayıdaki değişiklik, meslek etiğindeki anlayış farklılaşması ve meslektaşlarımızın beklentileri 1971 yılında kabul edilen bu kuralların güncel uygulamasının yetersiz kalması sonucunu doğurmuş, değişiklik yapılmasını zorunlu kılmıştır. Meslek Kurallarının sürekli gelişimini sağlamak üzere Kurallar arasında yer alan “Barolar, Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu’na gündeme ilişkin hükümlere uyma şartı ile yeni teklifler

getirebilir” maddesi bulunmasına rağmen bu çok az ve çok zorunlu durumlarda 3 kez değişiklik yapılmış, örneğin bugün için Hukuk Yargılama Kanununda yer almayan gıyap kavramı Meslek Kurallarınının 30/2 maddesinden çıkarılmayarak güncel olmayan uygulamalar devam ettirilmiştir.

Meslek Kurallarınının beklentilere uygun ve güncel hale getirilmesi için Türkiye Barolar Birliği’nce çalışma yapılmaktadır.

2 - YÖNETMELİKLER

2.1 - Bu konuda ilk çalışma “*Avukatlık Kanunu Yönetmeliğinin*” çıkarılmasıdır.

1136 sayılı Kanun döneminde çıkarılan ilk Yönetmelik, TBB Başkan Yardımcısı Av. Cengiz İlhan tarafından hazırlanmış, Yönetim Kurulunda tartışılmış ve yöntemince yürürlüğe girmesi sağlanmıştır. Bu Yönetmelik 4667 sayılı Kanun’un 182. maddesi gereği 19.6.2002 gününe kadar uygulanmıştır.

4667 sayılı Kanun’un yürürlükteki Avukatlık Kanunu’nun yaklaşık yarısını değiştirmesi, mesleğin farklı bir anlayışla yapılmasını öngörmesi, yeni kavramları getirmesi sonucunda yürürlükteki Avukatlık Kanunu Yönetmeliği yetersiz kalmıştır.

4667 sayılı Kanun’la son şekli verilen 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 182. Maddesinde yer alan “Bu kanunda düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılan hususlar ile kanunun uygulanabilmesi için yönetmelikte yer alması gereken diğer konuları kapsayan yönetmelikler Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından hazırlanarak Adalet Bakanlığı’na gönderilir. Yönetmelikler Adalet Bakanlığı’na ulaştığı tarihten itibaren iki ay içinde karar verilmediği veya onaylandığı takdirde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girer²³³. Adalet Bakanlığı uygun bulmadığı yönetmelikleri bir daha görüşülmek üzere, gösterdiği gerekçesiyle birlikte Türkiye Barolar Birliği’ne geri gönder-

²³³ 10.9.2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanun’un 94 üncü maddesiyle bu fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “kesinleşerek” ibaresi “Resmi Gazete’de yayınlanarak” şeklinde, dördüncü cümlesinde yer alan “onaylanmış sayılarak” ibaresi “Resmi Gazete’de yayımlanarak” şeklinde değiştirilmiş; üçüncü cümlesindeki “ancak” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

rir. Geri gönderilen bu yönetmelikler, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edildiği takdirde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girer²³⁴. Aksi halde onaylanmamış sayılır ve sonuç Türkiye Barolar Birliği tarafından Adalet Bakanlığı’na bildirilir. 8. maddenin altıncı ve yedinci fıkraları hükümleri burada da kıyasen uygulanır” hükmü doğrultusunda yürürlüğe konulacak yeni bir Avukatlık Kanunu Yönetmeliğine ihtiyaç duyulmuş, Birlikçe yapılan çalışmalar sonunda hazırlanan yeni Yönetmelik metni Adalet Bakanlığı’nın onaylaması sonucu 19.6.2002 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak değişen avukatlık ve örgütlenme anlayışına uygun yeni bir Avukatlık Kanunu Yönetmeliği, 24790 sayılı R.G’de yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Bu Yönetmelikte 19.8.2005 tarihinde, 6.9.2008 tarihinde, 27.6.2009 tarihinde, 7.9.2010 tarihinde ve 3.5.2012 tarihinde değişiklikler yapılmış, değişiklikler R.G’de yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur.

2.2 - Bu yönetmeliği takiben çıkarılan ikinci yönetmelik *Türkiye Barolar Birliği Hakem Kurulu Yönetmeliği* 4.11.2001 tarihinde yayınlamıştır. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 167. maddesi hükmü uyarınca düzenlemiştir. Avukatlık sözleşmelerinden ve avukatlık ücretinden, avukatların birlikte çalışmasından, avukatlık ortaklığın ortaklıkla ilgili uyuşmazlıktan ve pay devrinden doğan uyuşmazlıklar konusunda karar vermek üzere baro yargı çevresindeki en kıdemli asliye hukuk ile baro yönetim kurulunca seçilen iki avukattan oluşan baro hakem kurulu; Anayasa Mahkemesinin 3.3.2004 tarihinde verdiği maddenin iptali kararına kadar görev yapmış, iptal kararı ile barolar elindeki dosyaları adli mahkemelere devretmiştir. Bu konuda yeni bir düzenleme yapılmamıştır.

2.3 - Üçüncü yönetmelik Türkiye Barolar Birliği *Reklam Yasağı Yönetmeliği*dir. Yönetmelik zaman içinde yapılan değişikliklerle yürürlüğünü sürdürmektedir. Güncel hale getirilmesi için çalışmalar sürmektedir.

²³⁴ 4667 sayılı Kanun ile yapılan ekleme sonucu 4667 sayılı Kanun’un 90. Maddesi ile yeniden düzenlemiştir.

2.4 - Dördüncü yönetmelik Türkiye Barolar Birliği *Adli Yardım Yönetmeliği*dir. Yönetmelik zaman içinde yapılan değişikliklerle yürürlüğünü sürdürmektedir.

2.5 - Beşinci yönetmelik 25.11.2001 tarihinde yayınlanan Türkiye Barolar Birliği *Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği*dir. Bu yönetmelik de zaman içinde yapılan değişikliklerle yürürlüğünü sürdürmektedir.

2.6 - -Altıncı yönetmelik 30.11.2001 tarihinde yayınlanan Türkiye Barolar Birliği *Avukatlık Sınav Yönetmeliği*dir. Yönetmelik, avukat adaylarının meslek kuralları bilgisi ile hukuk öğrenimi ve avukatlık stajı süresince öğrendikleri hukuk ilkelerini ve yürürlükteki hukuk kurallarını somut olaylara uygulayabilme yeterliliğini değerlendirmek amacıyla Türkiye Barolar Birliği tarafından Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezine yaptırılacak olan avukatlık stajına ilişkin usul ve esasları düzenlemek için çıkartılmıştır. Avukatlık Kanunu'nun 28 ile 31. Maddeleri uyarınca çıkarılan bu yönetmelik ilgili Kanun maddelerinin 28.11.2006 tarihinde çıkarılan 5558 sayılı Kanun'la mülga edilmekle uygulama olanağı kalmamıştır.

2.7 - Yedinci yönetmelik Türkiye Barolar Birliği *Avukatlık Staj Yönetmeliği*dir. 19.12.2001 tarihinde yayınlanan yönetmelik ile avukatlık bilgilerini bilimsel verilerden ayrılmaksızın ve bilimin yöntemlerini kullanarak somut olaylara uygulayabilen, yargılama faaliyetinin yönetimine ve kararın oluşumuna etkin biçimde katılabilen, meslek ilke ve kurallarına bağlı, hak arama özgürlüğünün yaşama geçebilmesi için uğraş veren, insan haklarına saygılı, demokrasi ve hukukun üstünlüğünden ayrılmayan, bağımsız ve avukatların yetişmesi için hukuksal, sanatsal, eğitimsel olanakların sağlanması amacıyla yürürlüğe konulmuştur. Zaman içinde yapılan değişikliklerle yürürlüğünü sürdürmektedir. Ancak avukatlık stajına sınavla başlama, ülke çapında uygulanacak staj eğitim çalışmaları, staj sonu mesleğe başlama konusunda yapılacak sınav ve meslek içi eğitim çalışmaları konularında geç kalınmış olsa bile en kısa sürede bir yerden başlamak gerekmektedir.

2.8 - Sekizinci yönetmelik Türkiye Barolar Birliği *Staj Kredi Yönetmeliği*dir. Bu yönetmelikle avukat stajyerlerine Türkiye Barolar Birliği'nce

verilecek kredinin ilke, koşulları ve dağıtım esasları düzenlenmektedir. Kredinin kaynağı Staj Kredi Fonudur. Fonun kaynağı, avukatların ve Avukatlık Kanunu'nun Geçici 13. Ve Geçici 17. maddeleri gereği avukatlık yetkilerini kullanan dava vekili ve dava takipçilerin yetkili mahkemeye sundukları vekaletname ve yetki belgelerine yapıştırılacakları pul bedelleri ile verilen kredilerin geri ödenmesinden oluşan fon ve bunların getirileridir. Kredi uygulaması, verilen miktarın güncellenmesi yapılarak devam etmektedir.

2.9 - Dokuzuncu yönetmelik Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğidir. Bu yönetmelik avukatlık hizmeti vermek üzere faaliyette bulunacak tüzel kişiliği haiz avukatlık ortaklıklarının; kuruluş, işleyiş ve sona ermesine ilişkin kuralları belirlemek amacıyla Avukatlık Kanunu'nun 44. maddesinin B bendi gereğince 25.11.2001 tarihinde çıkarılmıştır.

TBB yönetim Kurulu bu yönetmeliklerin dışında çok sayıda yönetmelik çıkarmış, yönerge yayınlamıştır.

2.10 - 10. Yönetmelik “Sosyal yardım ve Dayanışma Fonu Yönetmeliği”dir.

Avukatlık Kanunu'na, 4667 sayılı Kanun'la eklenen 27. maddesi “Stajyerlere barolarca yapılacak yardım” başlığı altında, stajyerlere verilecek kredinin kaynağının avukatların yetkili mercilere sunduğu vekaletnelere avukatın yapıştıracağı pul bedelleri ile geri ödemededen gelen paralar ve bunların gelirleri olduğunu belirlemiştir. Maddenin diğer hükümlerinde pulların TBB tarafından bastırılacağı, değerinin²³⁵ vekaletname için kullanılan harç tarifesinin yüzde ellisi kadar olduğu, bu miktara her yıl için yüzde beş oranında ilave yapılacağı, bu yolla elde edilecek kaynağın primlerinin ödenmesinde kullanılacağı, kaynağın yetersizliği durumunda staj kredi fonundan aktarım yapılarak primlerin ödeneceği şeklinde düzenlenmiş, Kanunun 27. maddesinin dördüncü bendinde “kredi ödemelerinden arta kalan miktar, meslektaşlara destek ve meslekte gelişmeyi sağlamakta kullanılır” hükmünden sonra beşinci bendi ile “kredi ödemelerinden

²³⁵ 5043 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile değişikliktir.

arta kalan miktarın barolar ve Barolar Birliği arasında dağıtım ve sarf esasları ve diğer hususlar Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca hazırlanacak ve Adalet Bakanlığı'nca onaylanacak yönetmelikte gösterilir"²³⁶ düzenlemesi getirilmiştir.

Avukat stajyerlerinin genel sağlık sigortası olarak 27/A maddesinin birinci fıkrası ile "Türkiye Barolar Birliği nezdinde sosyal güvenlik, sosyal yardım ve dayanışma hizmetlerinde kullanılmak üzere kaynağı bu Kanunun 27. maddesinin ikinci fıkrasında gösterilen gelirlerin yarısı olan, "Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu" kurulmuştur.

Bu fondan yapılacak harcamaların esas ve usulleri ile diğer hususlar Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca hazırlanacak ve Adalet Bakanlığı'nca onaylanacak yönetmelikte²³⁷ gösterilir kuralı gereği çıkarılan Yönetmeliği ve Yönetim Kurulunca çıkarılan 4 Yönergeyi yayınlıyoruz;

2.10.1 – Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu Yönetmeliği

Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 – Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Barolar Birliği nezdinde kurulan Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonuyla ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Yönetmelik, Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonunun kuruluşu, yönetimi, görev ve yetkileri, işleyiş ve denetimi, Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu bütçesinin 19.3.1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunuyla öngörülen sosyal güvenlik, sosyal yardım ve dayanışma

²³⁶ Bu maddede adı geçen yönetmelik "Türkiye Barolar Birliği Staj Kredi Yönetmeliği" olup, 19.12.2001 tarih ve 24615 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Yönetmelikte daha sonra 3.7.2002 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan, 12.2.2005 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan, 24.5.2008 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan, 30.11.2010 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklikler yapılmıştır.

²³⁷ Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu Yönetmeliği 30.9.2005 tarih ve 25952 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

hizmetlerine hangi oranda pay edilebileceği ve bunlar arasında aktarım yetkisi, gelirlerin kullanılması ile Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonundan yararlanacak olanları ve yararlanma koşullarını kapsar.

Dayanak

Madde 2

Bu Yönetmelik 19.3.1969 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 27/A maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 3 - Bu Yönetmelikte geçen;

Aile – Üyenin eşi, çocukları, aynı konutta birlikte yaşadığı ana ve babasını,

Avukat – Baro levhasına kayıtlı olup avukatlık mesleğini aktif olarak sürdüren kişileri,

Avukat stajyeri – Baro stajyer listesine kayıtlı avukat adayını,

Birlik – Türkiye Barolar Birliğini,

Çalışmayan avukat – Baro levhasına kayıtlı şekilde avukatlık mesleğini sürdürmekte iken hastalık ve malullük gibi zorunlu nedenlerle çalışamaz durumda kalıp zorunluluk gereği kaydını sildirenler ile Birlik Yönetim Kurulu tarafından alınan aksi bir karar olmadıkça, avukatlık mesleğini baro levhasına kayıtlı şekilde en az yirmi yıl icra etmiş olup, yardıma muhtaç oldukları Birlik Yönetim Kurulunca kabul edilen, fiilen mesleğini sürdüremeyen ve baroda kayıtlı olmayan kişileri,

Çalışmayan avukat – Avukatlık Kanunu'nun 63. maddesine göre baro levhasındaki kaydı yirmi yılı dolandıktan, bürosunu kapatıp vergi kaydını sildiren avukatları,

Çalışma raporu – Fonun bütçe dönemi içinde faaliyetlerine ve sonuçlarına ilişkin raporu,

Çalışma yönergesi – Fon Müdürlüğünde ve Fon temsilciliklerinde Çalışacak personel ile baro görevli yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini ve Fon faaliyetleriyle ilgili tutulacak kayıtları düzenleyen ve Birlik Yönetim Kurulunca onaylanan yönergeyi,

Danışma kurulu - Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu Danışma Kurulunu,

Dayanışma aidatı – Fon tarafından organize edilen isteğe bağlı yardımlar kapsamına dahil olmak için üyelerin ödeyeceği tutarı,

Dayanışma hizmetleri – Mesleki, sosyal ve kültürel faaliyetlerde, avukatların dayanışmasını temin için Birlik ve barolar bünyesinde bu amacı gerçekleştirecek alt yapıyı oluşturmak maksadıyla menkul mallar, gayrimenkul mallar ve hizmetler gibi her türlü donanımın temini ile avukat ve avukat stajyerlerinin mesleki gelişmelerine katkı sağlayıcı her türlü eğitim faaliyetlerini,

Denetleme Kurulu – Birlik Denetleme Kurulunu,

Eş ve çocuk – Üyenin eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarını,

Fon – Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonunu,

İş programı – Fonun bir sene sonraki bütçe dönemi içinde yapılması planlanan faaliyetlerini gösterir programı,

Kanun - 19.3.1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nu ve yetki belgelerinin

Katılım payı – Yararlanan sosyal yardım tutarlarının üyeler tarafından karşılanan kısmını,

Pul – Avukatların yetkili mercilere sunduğu vekaletnamelere ve yetki belgelerinin asıl ve suretlerine yapıştırılacağı vekalet pulunu,

Sağlık kuruluşu – Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmış, ilgili mevzuata tabi olarak sağlık hizmeti veren, resmi veya özel bütün kurum ve kuruluşlar ile yurt dışındaki benzeri kuruluşlar,

Sosyal güvenlik – Dayanışma aidatı, sosyal yardım gibi araçlarla üyelerin sosyal durumunu güvence altına almayı,

Sosyal yardım – İhtiyaç sahibi üyeye, durumunun yönergelerle belirlenecek usul ve esaslara uyması durumunda, herhangi bir karşılığı olmaksızın yapılan aynı veya parasal yarımı,

Sosyal Yardım ve Dayanışma Yönergesi – Fon kapsamında bulunan sosyal yardımların yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen ve birlik Yönetim Kurulunca onaylanan yönergeyi,

Tahmini bütçe – Fonun bir sonraki takvim yılına ilişkin tahmini gelir ve gider hesaplarını gösterir bütçeyi,

Üye – Fon kapsamında bulunan sosyal yardımlardan yararlanabilecek kişileri,

Vekalet pulu satış hesabı – Baroların aldığı vekalet pullarının karşılığının yatırıldığı banka hesabını,

Yönetim Kurulu – Birlik Yönetim Kurulunu, ,

İfade eder.

İkinci Bölüm

Yönetim, İşleyiş, Görev ve Yetkiler

Temsil ve Yönetim

Madde 4 – Fon, Yönetim Kurulu tarafından temsil edilir. Yönetim Kurulu, Fonu, Danışma Kurulunun görüş ve önerilerini alarak yönetir.

Madde 5 - Yönetim Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu üyelerini atar, Fonla ilgili işlerin yürütülmesi için sayman üyesini Fon işleri ile görevlendirir,

Fona ait tüm varlıkları yönetir. Fonun varlığını üyelerin yararına ve verimli şekilde yönetmek için, iktisadi işletmeler ile şirketler kurabilir, var olan ticari kuruluşlara ortak olabilir. Fon için taşınır ve taşınmaz mallar

Satın alınması, bağış kabul edilmesi, bağışlanan veya satın alınan malların satılması ve bunlar üzerinde her çeşit aynı hakların kurulması, devredilmesi, taşınmaz mallar üzerinde ipotek tesis edilmesi

kararlarını alır ve uygular, Taşınır taşınmaz mallar kiralayabilir, Fon müdürlüğü ve Fon bünyesindeki iktisadi işletme ve kurulacak şirketlerde gerekli personel istihdamı konusunda her türlü tasarrufta bulunabilir.

17. maddede yer alan sosyal yardımlardan hangilerinin kimlere, hangi usul ve esaslar göre yapılacağını düzenleyen yönergeleri onaylar; üyelere alınacak dayanışma aidatı ve katılım paylarının miktar ve esaslarını belirler,

Fon bütçesinin sosyal güvenlik, sosyal yardım ve dayanışma hizmetlerine hangi oranlarda pay edileceğini belirler, gerekli durumlarda bunlar arasında aktarımı sağlar,

Dayanışma hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla kararlar alır ve bunların yürütülmesini sağlar,

Fona ait yıllık bilanço, çalışma raporu, tahmini bütçe ve iş programını onaylar,

Bir sonraki yıl uygulanacak iş programını ve tahmini bütçeyi onaylar.

Danışma Kurulu

Madde 6 – Bu yönetmelikte ön görülen işlerin yapılabilmesi için, sayman üye ile birlikte, ihtiyaç duyulan konularda yetkin, Yönetim Kurulunca görevlendirilen dört üyenin katılımı ile beş kişilik Danışma Kurulu oluşturulur. Danışma Kurulu çalışmalarını görevli Yönetim Kurulu sayman üyesi başkanlığında yürütür. Onun yokluğunda, toplantıya üyelere en yaşlı olan başkanlık eder. Toplantı ve karar yeter sayısı üçtür.

Danışma Kurulu üyelerine, Yönetim Kurulunca belirlenen miktarda ücret veya huzur hakkı ödenir.

Danışma Kurulunun Görevleri

Madde 7 - Danışma Kurulu; Fon varlıklarının verimli şekilde değerlendirilmesi, sosyal yardımların planlaması, geliştirilmesi konularında ve Fonla ilgili ihtiyaç duyulan diğer hususlarda çalışmalar yapar, çözüm önerileri geliştirir.

Fonun yıllık bilançosunun, çalışma raporunun, iş programının, tahmini bütçesinin hazırlanmasında ve bütçe uygulamalarının üçer aylık periyotlarla değerlendirilmesinde görüş ve önerileriyle katkıda bulunur.

Fon ile ilgili olarak Yönetim Kurulunca verilecek diğer konularda çalışmalar yapar.

Fon Müdürlüğü

Madde 8 – Fon işlerini yürütülmesi için Yönetim Kurulu'na ve Danışma Kuruluna karşı sorumlu olmak üzere, Birlik bünyesinde bir müdürlük oluşturulur. Müdürlükte, ihtiyaç duyulan sürekli ve geçici eleman temini, özlük hakları, görevleri ile yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hususlarda hazırlanan çalışma yönergesinde tarif edilir.

Fon Temsilcilikleri

Madde 9 – Fon yardımına ilişkin işlemlerin kısa sürede tamamlanabilmesi ve yardımların süratle ulaştırılabilmesi için ihtiyaç duyulan bölgelerde, yetki alanı bir veya birden fazla baroyu kapsayacak şekilde Yönetim Kurulu kararıyla Fon Temsilcilikleri kurulabilir. Bu konu ilgili yönergesinde gösterilir.

Baro Görevli Yönetim Kurulu Üyesi

Madde 10 – Baro yönetim kurulları, her seçim dönemini takip eden ilk yönetim kurulu toplantılarında kendi içinden bir üyesini belirleyerek Fonun baro kapsamındaki çalışmalarında

görevlendirir ve Birliğe bildirir. Baro görevli Yönetim Kurulu üyesinin Fon kapsamındaki çalışmalarına ilişkin düzenlemeler çalışma yönergesinde gösterilir.

Kayıtlar,

Madde 11 – Danışma Kurulunun kararları onaylı ve sıra numaralı karar defterine yazılır ve imzalanır. Fon hesapları tek düze muhasebe esasına uygun olarak bilanço esasına göre tutulur. Fon yönetimi ile ilgili tutulan kayıtlar çalışma yönergesi ile belirlenir.

Fonu yükümlülük altına alacak yazılar, belgeler ile suretlerini, Birlik Saymanı Birlik Başkanı ile

Birlik Başkanı'nın yokluğunda Birlik Başkan Yardımcılarından biri veya Birlik Genel Sekreteri ile birlikte imzalar.

Üçüncü Bölüm

Denetim, Gelirler ve Giderler

Denetim

Madde 12 – Fon gelir ve harcamaları her yıl Denetleme Kurulu tarafından denetlenir. Ayrıca Adalet Bakanlığı tarafından Kanunun Ek 4 üncü maddesindeki esas ve usullere göre de denetlenir. Denetlemeler sırasında Denetleme Kurulu üyeleri Fon Müdürlüğünden gerekli bilgileri isteyebilir, Fonun evrak ve kayıtlarını inceleyebilir. Denetleme Kurulu üyeleri, denetlemeye ilişkin raporlarını Yönetim Kurulu ve Danışma Kuruluna yazılı olarak bildirirler.

Gelirler

Madde 13 – Fon gelirleri aşağıda belirtilmiştir.

Kanunun 27. Maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen;

Pul bedellerinin yarısı,

Vekalet pulu satış hesabında tutulan paraların Fona ait kısmına isabet eden nemaları,

Fona yapılacak bağışlar.

Fonun sahip olduğu mal, kuruluş ve işletmelerden elde edilen gelirler.

Faizler, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları.

Üyelerden elde edilecek gelirlerdir.

Giderler

Madde 14 – Fonun giderleri ise;

Üyelere bu Yönetmelik çerçevesinde yapılacak yardımlar.

Danışma Kurulu üyelerine verilecek ücret veya huzur hakkı ile Fon Müdürlüğünde ve Fon temsilciliklerinde çalışanlara verilecek ücretler dahil tüm yönetim giderleri.

Vekalet pulu maliyetlerinin yarısı.

Her türlü kira giderleri.

Fonun ihtiyaç duyduğu menkul ve gayrimenkul alımları için yapılacak giderler.

Avukat ve avukat stajyerlerinin mesleki gelişmelerine katkı sağlayıcı eğitim faaliyetlerine ilişkin tüm giderleri.

Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili yapılacak diğer giderler.

Tahmini Bütçe ve Uygulama

Madde 15 – Fonun bütçe dönemi takvim yılıdır. Bir sonraki takvim yılına ait yapılacak faaliyetleri esas alarak Fon Müdürlüğünce hazırlanan tahmini bütçe, en geç ocak ayının ikinci haftası sonuna kadar Yönetim Kurulu'na sunulur. Yıl içi değerlendirmeler sonucunda tahmini bütçe ve uygulama sırasında önemli farklılıkların ortaya çıkması veya ihtimalinin bulunması halinde; bunun nedenleri, alınacak önlemler ve öneriler Yönetim Kurulu'nun bilgi ve onayına sunulur.

Dördüncü Bölüm

Sosyal Yardımlar, Yararlanabilecekler ve Bütçe Yardımlardan yararlanabilecek kişiler

Madde 16 – Fon kapsamında sağlanan yardımlardan, belirlenecek usul ve esaslara göre

Avukatlar yararlandırılır.

Aşağıda belirtilenler de söz konusu sosyal yardımlardan tamamen, kısmen veya danışma aidatı

Karşılığı yararlandırılabilir.

- Avukatın eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocukları,

- Çalışmayan avukat,
Çalışmayan avukatın eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocukları,
Avukat stajyerleri,
Çalışmayan avukat,
Çalışmayan avukatın eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocukları,

Sosyal Yardımlar

Madde 17 – Fon kapsamında yapılabilecek sosyal yardımlar şunlardır;

Tedavi yardımları: Tıbbi bakım, tedavi ve cerrahi müdahaleyi gerektirecek bedeni rahatsızlıkla karşılaşılması durumunda üyelerin sağlığını koruma, çalışma ve kendi ihtiyaçlarını görme kabiliyetini yeniden kazandırma amacına yönelik ayakta, yatarak veya ayakta ve yatarak alınması gerekli sağlık hizmeti ihtiyacı duyması halinde; belirlenecek koşullara sahip olanlara kısmen veya tamamen yapılacak yardımları kapsar.

Geçici iş göremezlik yardımları

Analık halinde geçici iş göremezlik yardımı: Sadece kadın avukat ile kadın avukat stajyerine verilmek üzere, doğum yapmasından ötürü yapılacak olan yardımlar.

Hastalık halinde: Avukatın hastalık, ameliyat gibi sağlık sorunları veya uğradığı kaza sonucu mesleki çalışmasını sürdürememesi ve bu sürenin yirmi gün üzerinde olduğunu sağlık kuruluşundan alacağı raporla belgelenmesi durumunda, geçici gelir kayıplarının karşılanabilmesi için yapılacak olan yardımlar.

Olağandışı haller nedeniyle yapılabilecek geçici iş göremezlik yardımı: Kaza, organ yetmezliği kanser ve kalp rahatsızlıkları gibi uzun süreli tedaviyi gerektiren ve tedavisi güç hastalıklarda durumun sağlık raporuyla belgelenmesi şartıyla (2) numaralı alt bentte belirtilen yirmi günlük süre koşulu aranmaksızın Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek miktarda yardım yapılabilir.

Sürekli iş göremezlik yardımı: Sosyal Güvenlik Kurumunca sürekli tam iş göremezlik geliri veya aylığı bağlanan avukatlardan ve avukatlık faaliyeti döneminde uğradığı kaza veya hastalık nedeniyle çalışma gücünde oluşan kayıp oranı malul sayılmasına yeterli olmasına rağmen diğer koşulları getirmediği için aylık bağlanamamış olanlar ile yaşlılık veya emeklilik aylığı almakta iken malul olanlardan aile içi gelir düzeyleri Yönetim Kurulunca hazırlanacak yönergede, belirlenecek standardın altında olduğu tespit edilenlere yapılabilecek yardımdır.

Olağanüstü yardımlar;

Büro – mesken yardımı: Avukatın yangın, sel, deprem ve benzeri olaylar nedeniyle bürosu veya meskeninin kullanılamayacak hale gelmiş olması ve bunun barosunca hazırlanacak zarar tespit tutanağı ile belgelenmesi durumunda ve Yönetim Kurulunca uygun görülecek benzer hallerde olağanüstü yardım yapılabilir.

Bakım yardımı: Yaşlılık, hastalık, malullük gibi nedenlerle çalışamayan, yaşamını sürdürmeye yeterli geliri olmayan kimsesiz ve bakıma muhtaç olan üyelere, belirlenecek standartlarla sınırlı olmak üzere Yönetim Kurulu kararıyla huzurevi veya bakım evinde barınma yardımı yapılabilir.

Acil destek yardımı: Üyenin ailesi ile birlikte iken maruz kalacağı kaza veya afet nedeniyle ihtiyaç duyduğu acil müdahale ve nakil gibi ihtiyaçları karşılamak amacıyla Yönetim Kurulunca belirlenecek koşul ve limitlerle sadece acil durumun giderilmesi süresini kapsamak üzere yardım yapılabilir.

Cenaze yardımı: Üyenin vefatı halinde, cenaze masraflarının karşılanabilmesi için yapılacak yardımdır.

Ölüm yardımı: Dayanışma aidatı ödemekte olan avukatın vefatı halinde, aidat birikimi dikkate alınarak Yönetim Kurulu koşulu ile yapılabilecek yardımdır.

Yönetim Kurulu kararıyla eş ve çocuklarıyla sınırlı olmak üzere ölüm yardımı yapılabilir.

Munzam emeklilik yardımı: Sosyal güvenlik anlayışı çerçevesinde, aktüerya hesaplarına göre sisteme dahil olacak yeterli sayıda avukatın katılım payı ödemesi koşulu ile yapılabilecek yardımdır. Bu yardımın usul ve esasları Yönetim Kurulu tarafından çıkartılacak yönergelerle belirlenir.

Yardımlardan Yararlanma Yöntemi

Madde 18 – Sosyal yardımların hangilerinin ve ne nispetle olacağı, kimlerin hangi yardımlardan ne oranda faydalanacakları ve yararlanma yöntemleri, aidata bağlı yardımların tespiti ve aidat miktarı ile ödemelerin ne şekilde yapılacağı, sosyal yardım ve dayanışma yönergelerinde düzenlenir.

Fon kapsamındaki sosyal yardımlardan faydalanmak isteğe bağlıdır. Bu yardımlardan, Fon Müdürlüğü tarafından istenen bilgi ve belgeleri ulaştırmak ve yükümlülükleri yerine getirmek suretiyle yararlanılabilir.

Üyeler, yardım talebine esas teşkil edecek belgelerini, bir yıl içinde ilgili Fon birimine eksiksiz olarak ibraz eder.

Yararlanma hakkı, yardıma esas olan olay tarihinden bir yıl sonra sona erer.

Beşinci Bölüm

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan Yönetmelik:

Madde 19 - 30.9.2005 tarihli ve 25952 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük:

Madde 20 – Bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 21 – Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu yürütür.

2.10.6– TBB Yönetim Kurulunca Çıkarılan Yönergeler

1136 sayılı Kanun'un 4667 sayılı Kanun'la değiştirilen 27. maddesi, Fon kurulmasını ön görmüş ve yukarıda yer verilen metin ile Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, Fon Yönetmeliğini yürürlüğe koymuştur. Yönetmeliğin uygulanması sırasında da 4 ayrı Yönerge çıkartmıştır. Yönergelerle yapılacak sosyal yardımın detayları ele alınmıştır.

2.10.6.1 - Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca çıkarılan Yönergelerden 1 no'lu "Tedavi Yardımları Esasları" başlıklı 12 maddeden oluşan Yönerge; Fon Yönetmeliğinin 18. Maddesi gereği hazırlanmış ve yürürlüğe konulmuştur.

Yönergenin amacı Fon Yönetmeliğinin 17-1/a maddesinde belirtilen Tedavi Yardımlarının yapılmasına ilişkin yöntem ve kuralların belirlenmesidir.

- Yönergenin 2. maddesinde yardımlardan yararlanabilecekler, yapılacak yardımın miktarı, sınır ve yüzdeleri gibi tanımlara açıklık getirilmektedir. Kapsamında üyeye sunulan yardım başlıkları;
- Yatarak tedavi, Oda, yemek ve refakatçi ücreti,

Yoğun bakımdaki tedavi ücreti,

- Yatarak tedavide kullanılan ta tıbbi tanı ve tedavi yöntemleri, ilaç ve gerekli malzeme ile protez-ortez giderleri,
- Üç ay içindeki fizik tedavi giderleri ve diğerlerini,
- Kroner anjiyografi uygulamasında gerek duyulabilecek stend ve diğer her türlü malzeme,
- Taş kırdırma,
- Hastaneye yatış ve p-operasyon işlemleri,
- Hastaneye yatma hali için şehir içi, şehir dışı ambulans hizmet bedelleri,
- Estetik amaç taşımamak üzere; gerekliliğinin doktor raporu ile belgelenmesi ve meydana gelen hastalık ya da kaza sonucu fonksiyon kaybına uğramış organın fonksiyonlarını yerine koyma

amacıyla takılan el, kol, bacak protezleri ile kanser sonrası meme protezine ilişkin suni uzuv giderleri,

- Travma sonrası olmak koşuluyla; kırık, çıkık, kas patolojileri nedeniyle acil servislerinde yapılacak alçı, atel vs. uygulamaları,
- Travma sonucu oluşan ve görünüm bozukluğuna veya fonksiyon kaybına neden olan cilt ve kemik dokuya ait kalıcı patolojilerin giderilmesi için ... cerrahi tedavi işlemleri,
- Burun operasyonları,
- Hastanede yatarak yapılan Genetik tedavi giderleri,
- Organ yetmezliği olan veya kanserli hastaların tıbben zorunlu ayaktan veya yatarak kontrollerine ait giderler
- Yatarak veya ayaktan yapılan Radyoterapi ve ilaçları hariç olmak üzere kemoterapi giderleri,
- Acil başvurularda yapılması uygun görülen müdahalenin aciliyet gerektiren bir tanı ile yapılması koşuluyla ayaktan yapılan cerrahi müdahale giderleri,
- SGK mevzuatı çerçevesinde özel ve kamu kuruluşlarından alınan Kardiyoloji ve Periferik kardiyo Vasküler cerrahi işlemler için ödenen ve SUT hükümlerine uygun olarak tahakkuk eden fark ücreti,
- Operasyon sonrası kanser olduğu anlaşılan ben ve cilde ait girişimler,
- Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği sınıflamada Vücut Kitle Endeksi (VKİ) 40 kg/m² ve olan, endokrin patolojinin olmadığı ve obezite cerrahisinin zorunlu olduğu heyet raporuyla belgelendirilen obezite ile ilgili operasyon giderleri,
- Heyet raporuyla estetik amaç taşımadığı ve tıbbi gereklilik olduğu belirtilen meme kanseri nedeniyle yapılan önleyici küçültme ameliyatları ile Ailesel veya Hereditör (kalıtımsal) meme kanseri nedeniyle yapılan önleyici mastektomiler ile ilgili operasyon giderleri,

- Malignite şüphesiyle tanı amaçlı ayaktan veya günü birlik yatışla yapılan İnce İğne, Tru Cut biyopsiler ile polipektomi veya biyopsi sonrası displazi gib premaliğn bir lezyon olduğu saptanan veya gastrointestinal kanama odağının araştırılması için yapılan endoskopi ve Kolonoskopiler, 50 yaş ve üzeri hastalarda ise yapılam tüm endoskopi ve kolonoskopiler ile ilgili giderler,
- Hematoloji/onkoloji alanında uygulanan kök hücre tedavisi dışında kalan ve Sağlık Bakanlığı Sağlık Uygulama Tebliğ (SUT) ile Türk Tabipler Birliği Hekimlik Uygulamaları Veritabanı (HUV)'da yer almayan, ancak tedavisi güç olan herhangi bir hastalık için uygulama yapılmasının faydalı olacağına hekim raporu ile belgelendirildiği kök hücre tedavileri için yılda bir defa olmak üzere, yardım limitinin % 20'sine kadar yardım yapılmasına Danışma Kurulunun önerisi ile Yönetim Kurulu yetkilidir,

Limitler cetvelinde belirtilen limitler dahilinde ve Katılım Payları ile 7. maddede belirtilen istisnalar hariç olmak üzere yardım kapsamındadır şeklindeki düzenleden sonra bir önceki madde de yer alan istisnalar sıralanmaktadır. Daha sonra başvurunun yapılması ile ilgili bilgiler ve uygulanacak limitler, katılım payı oranları ve ödeme esasları yer almaktadır. 10. madde ile tedaviye ek yardımlar sıralanmakta yürürlük ve yürütme maddeleri ile yönerge son bulmaktadır.

2.10.6.2 - Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca çıkarılan Yönergelerden 2 no'lu Yönerge Geçici İş Göremezlik, Sürekli İş göremezlik,, Olağanüstü acil destek ve Ölüm yardımına ilişkin konuları kapsamaktadır.

2.10.6.3 - Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca çıkarılan Yönergelerden 3 no'lu Yönerge Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler Tedavi Yardımları ve Dayanışma Aidatı Toplama Uygulama Esaslarını belirtmektedir.

2.10.6.4 - Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca çıkarılan Yönergelerden 4 no'lu Yönerge "Dayanışma Hizmetleri Yönergesi"dir. Bu Yönerge, SYDF Yönetmeliği doğrultusunda, meslektaşlar arası dayanışmayı teşvik etmek ve geliştirmek, bu amaçla da Barolara "gayrimenkul temini ve düzenlenecek eğitim faaliyetleri ile sosyal etkinliklerin" usul ve esasların belirlenmesini amaç ve kapsamaktır.

Yönergenin dayanağı TBB SYDF Yönetmeliğinin 1/1, 3/1, 5/b, 3/ç, 5/d, 14/d ve 14/e maddeleridir.

Bu Yönergedeki kavramlar için Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma fonu Yönetmeliğindeki tanımların geçerli olduğu 3. Madde ile belirtilmektedir.

Dayanışma hizmetleri: Dayanışma hizmetleri payı olarak, her yıl düzenlenen SYDF Tahmini Bütçesi'nin % 30'una kadarı ayrılır. Bu pay, her bir faaliyet için tutarı Bütçede gösterilmek üzere; Yönetim Kurulu Kararı ile ihtiyaç duyulan baro bölgelerinde hizmet binası, sosyal tesisler veya eğitim amaçlı gayrimenkuller edinmek için,

Avukat ve avukat stajyerlerinin mesleki gelişmelerine katkı sağlayıcı ve tanıtım amaçlı her türlü süreli/süresiz eğitim faaliyetleri, panel, konferans, fuar gibi etkinliklerde bulunmak için,

Mesleki gelişime katkı, meslektaşlar arası iletişimi geliştirmek ve dayanışmayı teşvik için, her türlü sanatsal etkinlik, seyahat, organizasyon vs. düzenlemek ve düzenlenen etkinliklere katılmak için kullanılır.

Eğitim ve Sosyal Hizmetler Uygulama İlkeleri başlıklı 5. madde ile bu hizmetlerden her biri için, her yıl SYDF tahmini bütçesinde gösterilen Dayanışma hizmetleri içinden ayrılan pay Yönetim Kurulu Kararı ile kullanılır. Ayrılan pay içinden, gerek duyulması halinde bu hizmetler arasında aktarım yapmaya Yönetim Kurulu yetkilidir.

Yönerge 10.11.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olup Yönerge hükümleri Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından yürütülmektedir.

2.11 – Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik

Bu Yönetmelik Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince soruşturma ve kovuşturma makamlarının talebi üzerine müdafî ve vekillerin görevlendirilmeleri ile bu kişilere yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkartılmıştır.

Yönetmeliğin dayanağı²³⁸ 19.3.1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 177. Maddesi, 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 150, 234 ve 239 uncu maddeleri ile 23.3.2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 13. Maddesidir.

Yönetmelik tanımlar düzenlemelerinden sonra iki temel konuyu kapsamaktadır. Birincisi Müdafî ve Vekillerin görevlendirilmesi konusu olup ikincisi ödeme usul ve esaslarını belirlemektedir.

Yönetmeliğin son maddesi (madde 13) yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanının yürüteceğini öngörmektedir. 19.12.2006 tarihli Yönetmelikte 2.3.2007 tarihinde, 21.5.2007 tarihinde, 10.6.211 tarihinde, 22.7.2016 tarihinde ve 7.11.2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan değişiklikler yapılmıştır.

2.12 – Türkiye Barolar Birliği Uzlaşma Sağlama Yönetmeliği

Bu Yönetmelik ile taraflar arasında ortaya çıkacak uyuşmazlıkları 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 35/A maddesi hükmüne göre uyuşmazlık çözüm yöntemlerinden olan uzlaşma yöntemiyle kısa sürede ve en az masrafla çözmek için uygulanacak usul ve esasları belirlemek amaçlanmıştır. Yönetmeliğin amacı 1136 sayılı Kanun'un 35/A maddesindeki uyuşmazlıkların çözümünde karşımıza çıkabilecek usul ve esasları kapsamasıdır.

Uzlaşmanın temel ilkeleri olarak adlandırılan konuların başında iradi olma ve eşitlik ilkesi gelmektedir. Yönetmelikte belirlenen çözüm yöntemini uygulayıcıların serbest iradeleri ile karar verecekleri ve eşit haklarla sisteme katılacakları, gizlilik esası içinde kalacakları öngörülmektedir. Uzlaşma toplantısı sırasında her toplantıda tutanak tutulur ve taraflarca imzalanır.

Uzlaşma görüşmeleri sonunda uzlaşma sağlanması durumunda içeriği Yönetmelikte belirtilen uzlaşma tutanağı düzenlenir.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte 2002 tarihli Avukatlık

²³⁸ Yönetmeliğin bu maddesinde 7.11.2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan değişiklik yapılmıştır.

Kanunu Yönetmeliğinin 16 ncı ve 17 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yönetmeliğin yürütmesi Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na bırakılmıştır.

3 - İLKE KARARLARI

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu göreve başladığı tarihteki Avukatlık Kanunu'nun 110. maddesinin 1 . Fıkrası gereği "Baroları ilgilendiren konularda her baronun görüşünü öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşünce ve görüşünü belirlemek" ve Kanunun 2. Fıkrası gereği "Baroların çalışmalarını ortak amaca ulaşacak şekilde tasarlayıp meslekin gelişmesini sağlamak, 8. Fıkrası gereği "Baroların soracakları adli ve mesleki konular hakkında görüş ve düşüncelerini rapor halinde bildirmek görevleri bağlamında Barolardan, kişi ve kuruluşlardan gelen soruları gündemine almış, görüşmüş ve bir görüş bildirmiştir. Aynı konularda gelen sorular ve istemler Yönetim Kurulunu ortak görüş belirlemeye yönetmiş ve bu amaçla 1970 yılından itibaren "İlke Kararları" çıkarılmıştır. Kararlar TBB Bülteninde yayınlanarak duyurulmuş, ilke kararı ile belirlenen görüşlerde ortak çözüme ulaşmak ve soru sorulması azaltılmak istenmiştir Önemli nedeniyle TBB Bülteninin değişik sayılarında yayınlanan İlke Kararlarını kitabımıza alıyoruz.

Avukatın mahkemeden elde ettiği kararı temyiz etmemesi hukuk takdirine bağlı olmakla beraber, temyiz etmeyeceği kanaatini müvekkiline bildirmesi gerekir. Bildirmeme yolundaki ihmalin takdiri Disiplin Kurulu'na verilen bir görevdir. (5.4.1970, 154/20). (27.12.1970, 549/29)

Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesine göre ilk avukatın yazılı muvafakatı ile ikinci bir avukata vekalet verebilir. Muvafakatı verilmezse ilk avukatın vekaleti kendiliğinden sona erer. İş sahibi muvafakatı etmeyen avukata ücretin tamamını ödemekle yükümlüdür. (17.5.1970-22/11)

Kat maliki olmayan bir avukat, mahkemece verilmişse 1136 sayılı Kanun'un 12/d maddesine göre yöneticilik yapabilir, ancak ortaklar-

ca ücret karşılığında verilen yöneticilik görevinin kabulüne 1136 sayılı Kanun'un 2.11 ve 35. maddelerine göre olanak yoktur. **(3.7.1970-261/6)**

1136 sayılı Yasa'ya göre, hiçbir sosyal güvenlik kuruluşundan yararlanmayan avukat, topluluk sigortasına girmeye mecburdur.

Sigorta primlerini ödemeyenlerin adı levhadan silinir. **(29.9.1970-389/5)**

1136 sayılı Kanun'un 26. maddesinde stajyerin, yanında bulunduğu avukatın muvafakati ve gözetimi altında icra tetkik mercii, sulh mahkemeleri ve icra iflas dairelerinde görülen dava ve işlerde vekalet almaları, staj yaptıkları yer mahkemeleri ile sınırlı değildir. **(27.12.1970-551/28)**

Avukatla müvekkil arasında yazılı ücret sözleşmesi yoksa, 1136 sayılı Kanun'un 163. maddesi son fıkrası gereğince Asgari Ücret Tarifesi uygulanır. Ücret tespitinde esas müddeabihittir. Kazanılan miktar kıstas olamaz. **(3.4.1971-181/24)**

Avukatın muvafakati alınmadan adına vekaletname çıkarılabilir. Ancak avukat, lehine düzenlenen vekaletnameyi kabul edip etmemekte serbesttir. Vekaletname, avukat tarafından kabulü veya kullanılması ile hüküm ifade eder. **(19.5.1971 -324/36)**

Baro Yönetim Kurullarının disiplin kovuşturması açılması kararlarına Birlik nezdinde itiraz edilemez. **(4.9.1971- 556/54)**

Ortak büroda çalışan avukatlar; 1136 sayılı Kanun'un ve Meslek Kurullarının 36. maddesi uyarınca yararlı çatışan tarafların karşılıklı vekaletini alamazlar. **(16.1.1972-37/20)**

Avukatlar tabelalarında hacı unvanı kullanamazlar. **(24.2.1973-99/77)**

5655 sayılı Maliye Bakanlığı Teşkilat Kanunu ve 3692 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan Uzlaşma Komisyonlarında avukat olmayanların vekalet alamayacakları hakkında Bursa Defterdarlığı'nca yapılan işlem yerindedir **(25.2.1973-139/16)**

Sosyal Sigorta primlerinin gider kaydı gerekir. (Bu ilke kararları 14.3.1973 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan Maliye Bakanlığı'nın III. sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliği ile de teyit olmuştur.) **(24.3.1973-168/2), (9.8.1973-571/43)**

Avukatlık Kanunu'nun 56. maddesi uyarınca avukatlarca onaylanan vekaletnamelerin Tapu Sicil Muhafızlıklarında yapılan akit ve tescil işlemlerinde esas alınması zorunludur. (Birliğin bu görüşü Tapu ve Kadastro Fen Müdürlüğü'nce de benimsenmiş, 24.3.1973 gün ve 4-1-9-7/1273 - 1279 sayılı genelge ile Grup Tapu Sicil Müdürlüklerine duyurulmuştur.) **(22.4.1973 -301/62)**

Mahkemece, avukat lehine hükmedilen avukatlık ücreti karşı tarafa hükmedilenden mahsup edilemez. **(22.4.1973 -306/67)**

Atatürk ilkelerine uymayan, Türk toplumunun uygar yaşantısına ve geleneğine karşı düşen hüküm ve davranışları avukatlık mesleğine yaraşır kabul etmek asla mümkün değildir. Bu durumu çevrede bilinen bir kimsenin mesleğe kabulüne Avukatlık Kanunu'nun 5/c. maddesi kesinlikle engeldir. Duruşmalara başörtüsü ile çıkan avukat kanunun aradığı şartları kaybetmiş sayılacağından 72/a. maddesine göre levhadan silinmesi gerekir. **(26.5.1973 -318/4)²³⁹**

Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesi son fıkrasına göre tahakkuk eden avukatlık ücretinin müvekkille ilgisi yoktur. Avukatın şahsi alacağı olan bu paranın, kaydı silinen avukat tarafından tahsili mümkündür ve bu işlemi avukatlık görevi kabul etmeye imkan yoktur. **(26.5.1973 -409/95)**

Meslektaşların çoğunluğunu yakından ilgilendiren Sosyal Sigortalar Kurumu ile olan davalarda, Avukatlık Ücret Tarifesinin 13. maddesi ile ilgili ve benzeri ortak konulu davalarda dava açmadan önce avukatların Barolara ve Barolar Birliğine bilgi vermesi mesleğin ve meslektaşların yararına olacaktır. **(9.2.1974 -20/11)**

Avukatlar derdest olmayan dava dosyalarını da inceleyebilirler. **(10.2.1974 -89/28)**

²³⁹ Meslek Kurallarında da yer alan bu düzenleme yargı kararları dikkate alınarak Giresun'da yapılan XX. Olağan Genel Kurul toplantısında değiştirilmiş ve mevcut metinden başları açık sözcükleri getirilmiştir.

Kanun ile özel temsil yetkisi verilmemiş kimseler tüzel kişileri temsil edemezler, ancak vekaletname alma yetkisi bulunanlara vekaletname vermek şartı ile temsil edebilirler. (2.3.1974 -134/9)

Dava ve iş takipçileri de kendilerine verilen vekaletname örneğini çıkarıp aslına uygunluğu imzası ile onaylayarak kullanabilir, Yargı mercilerine ve Adalet Dairelerine verebilir. (2.3.1974 -139/14)

Avukatların kartvizitlerinde, kağıtlarda ve yazdıkları yazılarda Avukatlık Kanunu'nun 55. ve Meslek Kurallarınının 7. maddesinde belirtilenlerden başka unvan kullanmamaları gerekir. (30.3.1974-200/8)

Avukatların ortak büro açarak çalışmaları halinde dahi birden fazla yazıhane ve şube açmasına imkan yoktur. (27.4.1974 -169634)

İş sahibinin ikinci bir avukatla anlaşması halinde ortaya çıkan ihtilafa Avukatlık Kanunu'nun 172. maddesinin uygulanması gerekir. (20.7.1974 -494/53)

Avukatlar; anonim, limited ve komandit (komanditer olarak) şirketlerde kurucu üye olabilirler. (21.12.1974- 761/31)

C. Savcılar, yalnızca belli bir mahkeme için değil görev gördükleri yerdeki bütün mahkemeler için atanıp görevlendirildiklerinden Avukatlık Kanunu'nun 14. maddesine göre bütün mahkemelerde iki yıl süre ile avukatlık yapamazlar. (1.11.1975-542/25)

Kısa süreli yedek subaylık görevini yapan avukatların levhadaki kayıtlarının silinmesi zorunlu değildir, bu avukatın isteğine ve Baronun takdirine aittir. (1.6.1975-271/25)

1136 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca avukatın ancak bir bürosu olması gerektiğinden iki ayrı yerde yazıhane açması mümkün olmadığı gibi iki ayrı yerde tabela bulundurması olanağı da yoktur. (3.10.1976 -660/16)

Avukat hakkında Ankara Barosunca verilen karara karşı itirazıyla ilgili dosya incelendi:

Olağanüstü kanun yollarına başvurulması, avukatın takdirine kalmış olduğu cihetle, olayda karar düzeltme yoluna başvurulmamış olmasından dolayı şikayet olunan avukata mesleki bir kusur izafe etmek

mümkün bulunmamaktadır. Bu nedenle itirazın reddine oybirliğiyle karar verildi. (7.5.1977 - 440/52)

Staj kesintisiz yapılır. Askerlik stajın kesilmesi için haklı ve zorunlu nedendir. Olayda adayın hakimlik stajı için avukatlık stajına ara verdiği anlaşılmaktadır. Bu zorunlu ve haklı neden sayılamayacağından adayın yeniden staj yapması gerektiğine oybirliğiyle karar verildi. (6.9.1981/99-16)

Baro yönetim kurulu üyeliğinin bir siyasi parti yönetim kurulu üyeliğine engel teşkil edip etmediği konusunda Av. başvurusunu gönderen Eskişehir Barosu Başkanlığı'nın 20.7.1983 günlü 160 sayılı yazısı görüşüldü.

Barolar kamu kurumu olmayıp, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Baro Yönetim Kurulu üyeliği ile siyasi bir parti üyeliğinin bağdaşmayacağına dair bir kural yasalarda yer almamıştır. Bu nedenle Av'nin Baro Yönetim Kurulu üyesi olmasında bir sakınca bulunmadığına oybirliğiyle karar verildi. (.9.1983/740-5 s.Y.K.K.) (ilke kararı)

54 sayılı K.H.K.'ye göre resmi dairelerde çalışan avukatlardan ne yolda tahsilat yapılacağına bildirilmesini isteyen Kastamonu Barosu Başkanlığı'nın yazısı görüşüldü.

Baro üyeliğini sürdürmek isteyen kamu avukatlarının baro keseneklerini şahsen ödemekle yükümlü bulduklarının Kastamonu Barosu'na bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi.

Kanununun 9. maddesi adayın avukatlığa kabul edildikten sonra (Avukat) unvanını kullanma hakkını kazanacağını hüküm altına almış ve aynı Yasanın 43/1. maddesi avukat bürolarının niteliklerinin Barolarca belirleneceğini kabul etmiştir. Yine, Avukatlık Kanunu'nun 55. ve Meslek Kurallarının 8. Maddeleri, avukatların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmalarını ve özellikle tabelalarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmalarını yasaklamış ve avukatın kendine iş sağlama niteliğinde her davranıştan çekinmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu nedenle avukatların tabelalarında ve basılı kağıtlarında Türkçe (Avukat) kelimesi dışında yabancı dille eş anlamlı dahi olsa, başka kelime kullanmalarının mümkün olmadığı yolunda ilke kararı alınmasına, bu hususun bütün Barolara genelge ile duyurulmasına ve dosyanın ilgili Antalya Barosu'na iadesine 18.1.1986 gününde oybirliğiyle karar verildi. **5.9.1983/74 -9 s. Y.K.K. (ilke kararı)**

Avukatların kılık ve kıyafeti ile ilgili görüşme açılıp karar alınması hususu görüşüldü.

Avukatlar mahkemelere Barolar Birliği'nce şekli saptanmış cübbe ile başları açık ve temiz bir kılıkla çıkarlar, erkek avukatlar iklim ve mevsim koşullarının elverdiği ölçüde kravatlı olarak duruşmalara girerler.

Avukatlık Yasasının 49., Avukatlık Yasası Yönetmeliğinin 40. ve Meslek Kurallarının 20. maddeleri gereğince alınan bu kararın ilke kararı olarak bütün Barolara bildirilmesine oybirliğiyle karar verildi. **28.11.1986/52-3s.Y.K.K**

4 – GENELGELER

Türkiye Barolar Birliği uygulamada birlik ve beraberlik sağlamak amacıyla benzer konuları kapsayan genelgeler çıkarmaktadır. Çok sayıda çıkarılan genelgelerden önemli gördüklerimizi sunuyoruz;

Genelge No : 1959/282

Tarih : 16/02/2001

İlgi: Türkiye Barolar Birliği'nin 21/09/2000 gün ve 1926/249 sayılı genelgesi

İlgi genelgedeki her ay sonunda gönderilmesi gereken ödemelerine ait raporların Barolarımızca düzenli olarak gönderilmediği ve gönderilenlerde de gerekli açıklıkta bilgi verilmediği belirtilmişti. Bu durumun Barolarımızı ve Birliğimizi sıkıntıya sokma olasılığı belirtildikten sonra “Bunu göz önünde tutarak, Yönetmelik hükümlerinin titizlikle uygulanması özellikle müdafilere yapılan ödemeler dışında, yapılan zaruri harcamaların miktarları ile ne türden olduklarının aylık raporlarda açıkça belirtilmesi gerekmektedir.” Denilmişti.

3842 sayılı Yasa (CMUK) ile ilgili yönetmeliğin 6. maddesinin 2. paragrafında aşağıdaki hüküm yer almakta idi: “Barolar bu yönetme-

lik gereğince yapılacak ödemelerin muhasebesini tutmak ve Barolar Birliği'ne gecikmeksizin bilgileri aktarmak amacı ile bilgisayar sistemi kurarlar ve Türkiye Barolar Birliği'nde bu hizmetin yürütülmesi amacıyla kurulan bilgisayar sistemine bağlanırlar. Bu bağlantı kurulduktan sonra Barolar, hizmet karşılığı avukatlara ödeme yaptıkları günü takip eden üç gün içinde ödeme yapılan avukatın ad ve soyadı ile işin hazırlık veya mahkeme dosya numarasını, kendisine avukat yardımı yapılan kişi veya kişilerin ad ve soyadları ile temin edilebilirse adreslerini bilgisayar aracılığı ile yollarlar.”

Aradan geçen uzun süreye rağmen barolarımızın çoğu ile Türkiye Barolar Birliği arasında bilgisayar bağlantısı hala kurulamamıştır. Bunun sonucu Birliğimize öngörülen bilgiler gelmemekte ve Adalet Bakanlığı müfettişlerinin sordukları, özellikle zaruri masraflarla ilgili sorulara Birliğimizce cevap verilememektedir.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu 11/02/2001 günlü toplantısında Barolarımızın çoğu ile bilgisayar bağlantısının yakın bir gelecekte kurulamayacağını göz önüne alarak Yönetmeliğin 6. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının aşağıdaki şekilde değiştirilmesine karar verilmiştir.

6. madde fıkra 2

“Barolar bu yönetmelik gereğince yapılacak ödemelerin muhasebesini tutmak ve Türkiye Barolar Birliği'ne gecikmeksizin bilgi aktarmak amacı ile bilgisayar sistemi kurarlar ve Türkiye Barolar Birliği'nde bu hizmetin yürütülmesi amacı ile kurulan bilgisayar sistemine bağlanırlar. Bu sistem kuruluncaya kadar Barolar hizmet karşılığı avukatlara yapılan ödemeleri onbeşer günlük raporlar halinde ödeme yapılan avukatın ad, soyad, sicil numarası ile işin hazırlık ve dosya numarasını ve kendisine hukuki yardım yapılan kişi veya kişilerin ad ve soyadları ile temin edebilirlerse tebligata uygun adreslerini bildirmek zorundadırlar. Ayrıca eğitim, donanım, personel ve yol giderlerini de detaylandırarak yukarıda belirtilen onbeş günlük raporlarla Türkiye Barolar Birliği'ne bildirirler”

6. maddenin 3. fıkrasının son cümlesi:

“On beş günlük ve aylık raporları göndermeyen barolara, istekleri olsa bile, bunları gönderinceye kadar ödenek gönderilmez.”

Genelge No : 1916/239**Tarih : 17/07/2000**

Birden fazla suç işlediği iddiasıyla hakkında hazırlık soruşturması yürütülen sanığa tek müdafî atandığında bu müdafî her ayrı olay için ayrı ayrı ücret mi, yoksa tek bir ücret mi ödeneceği hususunda bazı barolarımızda tereddüt bulunduğu, bazı barolarımızın tek ücret ödediği yolunda başvurular ve yakınmalar alınmaktadır.

Bilindiği gibi, 31 Mart 1999 tarihinde yürürlüğe giren CMUK Avukatlık Ücret Tarifesinin 3/2.maddesi ve CMUK yönetmeliğinin 8/2. maddesine göre hazırlıkta da, menfaat çatışması olmadığı sürece, birden fazla sanığa tek müdafî tayin edilebilir ve bu müdafî her sanık için ayrı ücret ödenir.

Bunun gibi, birden fazla suç işlediği iddiasıyla hakkında hazırlık soruşturması yürütülen sanığa, tek bir müdafî tayin edilmişse, her olay için ayrı ücret ödenmesi gerekir. (Mütemadi suç hali olmamak şartıyla) Zira, her olay ayrı soruşturma konusu olup, ayrı tutanağa bağlanacaktır ve tayin edilen müdafî sanığı her olay için ayrı ayrı savunacaktır. Hazırlık soruşturması sonunda, her olay için ayrı kamu davası açılacak veya takipsizlik kararı verilecektir.

Tereddütlerin ve uygulama farklılıklarının giderilmesi için bu açıklamayı yapmak gerekmiştir.

Genelge No : 1926/249**Tarih : 21/09/1999**

Bilindiği gibi, CMUK ödemelerin barolarca, bu konuda Birlikçe harılanan Yönetmelik hükümlerine göre yapılması gerekmektedir.

Bu yönetmeliğin 5. maddesine göre barolar, Birlikçe gönderilen paradan müdafî tayin edilen avukata ödenecek ücret dışında eğitim, donanım ve personel ücreti, taşıt ve konaklama ücreti gibi gerekli ve zaruri harcamalar yapılabilmektedirler.

Ayrıca, Yönetmeliğin 6. maddesine göre barolar yapılacak ödemelerin muhasebesini tutmak ve Barolar Birliğine bilgileri aktarmak amacıyla bilgisayar sistemi kurarak, Birlik merkezindeki bilgisayar sistemine bağlanacaklardır. Bu bağlantıyı yapan baroların, CMUK hizmeti nedeniyle yaptıkları ödemeleri üç gün içinde adı geçen mad-

de açıklandığı gibi Barolar Birliğine bilgisayar aracılığı ile göndermeleri ayrıca her ay sonunda bir raporla da bildirmeleri gerekmektedir. Keza, Birlik arasında her üç aylık dönem sonunda hesap mutabakatı sağlanacaktır.

Durum bu olmasına rağmen, bazı barolar Birlik bilgisayar sistemiyle bağlantı kurmamışlardır. Bağlantı kuran bazı barolar da 6. maddeye uygun bilgi aktarımı yapmamaktadır.

Her ayın sonunda gönderilmesi gereken, ödemelere ait raporlar gönderilmemekte, gönderilenlerde de gerekli açıklıkta bilgi verilmemektedir.

Bu ihmaller baroları ve Birliği sıkıntıya sokabilir. Bunu göz önünde tutarak, Yönetmelik hükümlerinin titizlikle uygulanması özellikle müdafilere yapılan ödemeler dışında, yapılan diğer zaruri harcamaların miktarı ile ne türden olduklarının aylık raporlarda açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Ek: 1

3842 SAYILI YASA (CMUK) İLE İLGİLİ YÖNETMELİĞİN 5. ve 6. MADDELERİ ÖDENEĞİN KULLANILMASI

Madde 5 – Türkiye Barolar Birliği'ne Ve Barolara aktarılan bu ödenek, Birliğin veya Baroların kendi hesabından ayrı bir hesapta tutulur. CMUK ödeneğinin ana parası ve alınan faizinden, bu hizmetin yürütülmesi için eğitim, donanım ve personel ücreti gibi gerekli giderler dışında, Birliğin ve Baroların hesabına aktarma yapılamaz.

Barolar müdafî olarak atanan avukatlara ücret ve görevin yapılması için taşıt ve konaklama giderleri gibi gerekli giderleri bu ödenekten öderler.

DAĞITIMIN ESASLARI

Madd6 – Ödeneğin dağıtılmasından, baroların üye sayısı, önceki dönemlerde müdafî atama iş sayıları ve ödenen miktarlar ve barolardan kalan bakiyeler, baroların bulunduğu illerin coğrafi durumları, şartları ve ödenek talepleri göz önünde tutulur.

Baroların, bu yönetmelik gereğince yapılacak ödemelerin muhasebesini tutmak ve Barolar Birliğine gecikmeksizin bilgileri aktarmak amacı ile bilgisayar sistemi kurarlar ve Türkiye Barolar Birliği'nde bu hizmetin yürütülmesi amacı ile kurulan bilgisayar sistemine bağlanırlar. Bu bağlantı kurulduktan sonra barolar, hizmet karşılığı avukatlara ödeme yaptıkları günü takip eden üç gün içinde ödeme yapılan avukatın ad ve soyadları ile, temin edilebilirse adreslerini bilgisayar aracılığı ile yollarlar.

Barolar her ayın ilk haftasında bir önceki aya ilişkin hesap durumunu, Türkiye Barolar Birliği'nce hazırlanacak örneğe uygun bir raporla Birliğe bildirirler. Aylık raporları göndermeyen barolara, istekleri olsa bile, bunları gönderinceye kadar, ödenek gönderilmez.

Ayrıca, barolarla Türkiye Barolar Birliği arasında her üç aylık dönem sonunda hesap mutabakatı sağlanır.

Genelge No: 1864/187

Tarih : 07/09/1999

Bazı barolardan gönderilen yazılarda, mahkeme, savcılık ve emniyet birimlerinin CMUK'na göre barolarca tayin edilmesi gereken müdafileri, barodan istemeksizin doğrudan avukat görevlendirdikleri bildirilmekte, bu durumdaki avukata CMUK ödeneğinden ücret ödenip ödenemeyeceği sorulmaktadır.

CMUK'nun 3842 No.lu Kanunla Değişik 138. ve 140. Maddelerine göre sanık veya yakalanan kişiye müdafii tayini baro tarafından yapılır.”

Yasanın bu açık hükümlerine göre Mahkeme, Cumhuriyet Savcılığı veya emniyet birimlerinin tayin edilecek müdafii o yer barosundan istemeleri gerekir. Baroyu dışlayarak resen müdafii tayin etme yetkileri olmadığı gibi bu şekilde tayin edilen müdafinin buna uyması da doğru ve yerinde değildir. Bu hatırlatmayı yapmayarak barosunun bilgisi dışında müdafiliği kabul eden avukata CMUK ödeneğinden ücret ödenmemesi gerekir.

Ancak, yakalanan kişi veya sanık isim vererek kendisini o avukatın savunmasını istemesi ve bu husus sorgulama tutanağında açıkça belirtilmesi halinde barodan müdafii istenmesine gerek kalmayacaktır.

Bu takdirde, müdafilik görevi yapan avukata CMUK ödeneğinden ücret ödenecektir.

Yakalanan kişi veya sanığın özel bir isteği olmadığı halde, baronun hazırlayıp önceden bildirdiği günlük nöbet çizelgesini de dikkate almamak suretiyle Baro dışlanarak yukarıda sayılan merci ve makamlarca resen müdafii tayin edilmesi, bir yönüyle de, baroyu tanımamalık olacağından avukat arkadaşların bu yönden de isteği reddetmeleri uygun olacaktır.

Genelge No : 1826/149

Tarih : 22/03/1999

1- Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun 04/10/1997 tarihle 134/3Nolu kararı ile onaylanarak aynı tarihte yürürlüğe giren "3842 sayılı yasa (CMUK) ile ilgili yönetmelik" in 8. maddesine göre "hazırlık veya son soruşturmada birden fazla sanığa menfaat çatışması olmadığı sürece tek müdafii tayin edilir ve MÜDAFİ TAYİN EDİLEN AVUKATA HER SANIK İÇİN AYRI ÜCRET ÖDENİR."

2- 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu 3842 sayılı Kanun'la değişik 138. maddesine göre " yakalanan kişi veya sanık müdafii seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse talebi halinde Baro tarafından kendisine bir müdafii tayin edilir." denmektedir.

Aynı kanunun değişik 140 ve 146. maddelerinden ve yakalanan kişi ve sanığa müdafii tayinine sadece Baro yetkilidir. Zabıta, savcılık veya mahkeme kendisi müdafii tayin edemez; kişi veya sanık müdafii isterse ona bir müdafii tayinini Barodan ister.

Bu hükümler karşısında, Baro'nun görevlendirmedeği ve görevlendirilme belgesi olmayan avukata CMUK ödeneğinden ücret ödenmez. Yukarıda bahsedilen yönetmelik 14/10/1997 gün ve 1747/70 No'lu genelgemizle barolara gönderilmiştir.

3- Bilindiği gibi hazırlık soruşturması emniyet, savcılık ve sulh ceza mahkemelerindeki sorgulamayı kapsamaktadır.

Bu yönüyle aslında tek sorgulamayı kapsayan bu üç safha için tek hazırlık ücreti ödenmesi gerekmektedir.

4- 21/03/1997 tarihinde Adalet Bakanlığı'nca onanarak 31 Mart 1997 tarihinde yürürlüğe giren CMUK avukatlık ücret tarifesinin 4. maddesine göre “ görevsizlik, yetkisizlik, davanın nakli.... nedenlerle müdafilik görevi sona ererse, tarifede yazılı ücretin yarısı ödenir.”

Buna göre bir mahkemenin görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermesi veya davanın nakline karar verilirse Baroca tayin edilen müdafinin görevi sona ermektedir.

Bu halde müdafiyeye yarı ücret ödenir. Dava başka bir mahkemede görülürse, sanığa yeniden müdafiyeye tayin edilir ve bu takdirde tüm ücret ödenir.

5 – Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı (TÜRRAVAK)

TÜRRAVAK Hakkında Genel Bilgi

1997 yılında 26 kurucu Mütevelli Heyet Üyesinin kuruluş çalışmalarını başlattığı 22/04/2000 tarihinde Medeni Kanun hükümlerine göre kuruluşu tamamlanan Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı; Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatların mesleki, sosyal, kültürel, ekonomik ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal yardım ve dayanışmalarına katkıda bulunmak ve bu amaçları gerçekleştirmeye özgülenecek kaynak yaratmak amacıyla kurulmuştur.

Vakfın organları; Mütevelli Heyet, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulundan oluşmaktadır.

Vakfın Merkezi Ankara'dır.

Mütevelli Heyet; Vakıf Kurucuları ile Avukatlık Kanunu hükümlerine göre seçilecek T.B.Birliği Başkanı ile Barolar Birliği Yönetim, Disiplin ve Denetim Kurulu üyelerinden oluşur. T.B.Birliği Başkanı, Disiplin ve Denetim Kurulları Üyelerinin Mütevelli Heyetteki görevleri anılan Kurullardaki görev süreleriyle sınırlıdır.

Yönetim Kurulu; Mütevelli Heyet tarafından Barolara kayıtlı Avukatlar arasından iki yıl için seçilecek 7 asil, 7 yedek üyeden meydana

gelir. Bu Kurul ilk toplantısında kendi aralarından bir başkan, başkan yardımcısı, sekreter ve sayman seçer.

Denetim Kurulu; Mütevelli Heyet tarafından Barolara kayıtlı Avukatlar arasından iki yıllık süre için seçilen 2 asil, 2 yedek üyeden oluşur.

Misyonu

Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfının misyonu; Barolara kayıtlı tüm Avukatların mesleki onurunun ve haklarının korunup geliştirilmesini, onların ekonomik-sosyal, kültürel ve mesleki gereksinmelerinin karşılanmasına katkıda bulunulmasını, hukuk politikaları oluşturulması ve bunların hayata geçirilmesi için her türlü çalışmalar yapmak suretiyle Avukatlar arasında iş birliği ve dayanışmayı sağlamaktır.

Avukatların; kendine güvenen, donanımlı, sosyal sorumluluk bilinci gelişmiş, öğrenme ve gelişime açık, yeteneklerini adalete ve adaletin gerçekleşmesine yardımda kullanabilecekleri gelişime katkı yapacak yardım ve faaliyetler yapmaktır.

Vizyonu

Avukatların ve avukatlık mesleğinin geleceğe yönelik beklenti ve özelemlerinin; gelecekte bugünden daha iyi olması ve yaşayacakları geleceğin koşullarına uygun olarak yetişmelerinin ve o şekilde mesleklerini yapmalarının şartlarını hazırlamaya katkı için, çözülemeyen meslek sorunlarının çözülmesi, meslektaşların ulaşamadıkları sosyal ve ekonomik imkanlara ulaşmalarına imkan sağlayan, büyüme ve gelişmenin önündeki engellerin kaldırılmasını hedefleyen demokratik çoğulculuk anlayışı içinde, evrensel değerlere sahip, Atatürk ilkelerine bağlı, demokratik, laik, çağdaş bir Vakıf yapısıyla hizmet edebilme yoludur.

İleri Eğitim Sertifika Programları

Deneyimli ve konusunda uzman eğitim kadrolarımız ile oniki farklı konuda, yurt çapında yüz yüze sertifikalı ileri eğitimler düzenleyerek, meslektaşlarımızın bilgilerini güncellemeyi amaçlamaktayız.

Uzaktan İleri Eğitim Sertifika Programları

E-öğrenme yoluyla; aktif, interaktif şekilde geniş ve uzman eğitici kadroların engin bilgi ve deneyimlerini sunacağı, uzaktan eğitim programlarıyla, mesleğimize ve meslektaşlarımıza zaman ve mekana bağlı kalmaksızın hizmet sunan, sunulan bu hizmetlerle mesleki gelişimlerine katkı sağlayan ve kariyerlerinde fark yaratan, bu nedenle de hukuk ve meslek camiamızda öncelikle aranan, Atatürk ilke ve devrimlerine, yargı bağımsızlığına, hukukun üstünlüğüne, avukatlık meslek kurallarına bağlı olmayı benimseyip ilke edinen, Türkiye Avukatlar Vakfı bünyesinde ismi TÜRRAVAKUZEM olan uzaktan eğitim merkezi kurulmasına karar vermiştir.

Avukatlara Özel Sigorta Hizmetleri

Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı tarafından, Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatların ve yakınlarının tüm sigorta ihtiyaçlarının doğru şekilde belirlenerek bu ihtiyaca uygun ürünlerin, uygun fiyat ve güvenilir kanallardan karşılanması amacıyla kurulmuştur. Değerli meslektaşlarımızın, hem çalışırken hem de emeklilik dönemlerinde hayat standartlarını koruyabilmelerine, mesleki sorumluluklarının ve geleceklerinin teminat altına alınmasına katkıda bulunmak tek amaç ve hedefimizdir.

Avukatlara Özel Web Sitesi

Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı olarak başlatmış olduğumuz Avukatlara Web Sitesi hizmeti ile, Barokart Avukat Kimlik Kartı sahibi tüm Avukatlara, en uygun ve güvenilir web tasarım hizmetini sunuyoruz. Dört ayrı paket seçeneğiyle sunduğumuz bu hizmet ile artık her avukatımız ihtiyacına göre web sitesi sahibi olabilecek.

6- VAKIF SENEDİ

6.1 - Başlangıç ve Vakfın adı; Bu vakıf senedinin altında adları ve adresleri yazılı gerçek kişiler tarafından Türk Medeni Kanunu Hükmüne göre bir vakıf kurulmuştur.

Vakfın adı “Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı” olup, işbu resmi senette sadece vakıf denilecektir.

6.2- Vakfın merkezi Ankara, adresi Oğuzlar Mahallesi 1366 sokak no:3 Balgat /Ankara’dır. Vakıf yönetim kurulu teklifi üzerine Müttevelli Heyetin kabul kararı ve yetkili makamlardan izin alınmak kaydı ile yurt içinde ve/veya yurt dışında şube ve/veya temsilcilikler açılabilir.

6.3 – Vakfın amacı; Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatların, mesleki, sosyal, kültürel, ekonomik ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal yardımlaşma ve dayanışmalarına katkıda bulunmak ve bu amaçla kaynak yaratmak.

6.4 – Vakfın amacını gerçekleştirmek için yapabileceği tasarruflar

6.4-1 - Avukatların, sosyal, ekonomik, kültürel ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanması ve dayanışmaları ile ilgili projeler hazırlamak, hazırlatmak ve bu projeleri gerçekleştirmek,

6.4.2- Bilimsel araştırma ve incelemeler yapmak ve/veya yaptırmak, hukukun gelişmesine katkıda bulunmak, bu amaçla kurs, konferans, toplantı, seminer, panel, sempozyum, sergi ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve/veya düzenlettirmek, ulusal ve/veya uluslararası ödüllü ve/veya ödüksüz yarışmalar yapmak,

6.4.3 - Avukatların mesleki gelişmesini, eğitim ve araştırma etkinliklerini arttırmak üzere her türlü faaliyette bulunmak,

6.4.4 - Avukatlardan emekli olacaklara, kazaya uğrayanlara veya hasta olanlara veya tabii afete uğrayanlara, malûl olanlara, ölenlerin hak sahiplerine bu vakıf senedinde ve ilgili yönetmeliklerde yazılı hükümler uyarınca toplu ödeme, aylık ve benzeri yardımlarda bulunmak,

6.4.5 - Avukatlara vakıf senedinde veya ilgili yönetmeliklerde yazılı hükümler çerçevesinde borç para vermek,

6.4.6 - Kanuni sınırlamalar hariç, miktar ve değeri sınırlanmış olarak taşınır ve taşınmaz mallara veya her ikisinden müteşekkil her çeşit mal ve mülke mal varlığına, vasiyet, sair ölüme bağlı tasarruflar yoluyla veya satın alma, kiralama suretiyle sahip olmaya, kullanmaya,

sahip olduklarını satmaya, devir ve ferağ etmeye, gelirlerini veya nemalarını almaya ve sarfa, vakfın mal varlığına dair bir veya birden fazla taşınmazı veya gelirlerini bir veya birçok defa yatırımda kullanmaya, vakfın amacına aykırı olmamak ve o amaca kısmen veya tamamen tahsis olunmak kaydıyla, vaki bağış veya vasiyet, veya çeşitli ölüme bağlı tasarruflar yoluyla temellük ettiği taşınır ve taşınmaz malları ve paraları idare ve tasarrufa, harcamaya, mal varlığı üzerinde rehin ve ipotek tesis etmeye, kaldırmaya, amacına uygun şirketler kurmaya, kurulmuş şirketlere ortak olmaya, yerli veya yabancı bir veya birden fazla şirketin hisse senetlerini, intifa senetlerini, her türlü menkul kıymetlerini, obligasyonlarını veya diğer hisse temsil eden veya mevcut veya vücut bulacak hak veya alacak ifade eden evrakını ve bilcümle hisse senetlerini ve bütün bunlara ait kuponları almaya satmaya, gelirlerini/tahsil ve sarfa, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkında tüzüğe uygun olarak vakfın amacına benzer olarak faaliyette bulunan yerli veya yabancı vakıflarla işbirliği yapmaya, yabancı vakıflardan yardım almaya, bu yardımın temini için onlarla anlaşmalar akdetmeye, amacına harcaacağı gelirleri arttırmak için para mevcutlarıyla veya vakfın mal varlığına dair kıymetlerle bir şirkete katılmaya, katılma paylarına isabet eden temettü veya kar hisselerini satış, taşınmazları intifa, süknâ gibi mülkiyetin gayri ayni haklarını kabule, bu hakları kullanmaya, mevcut veya vücut bulacak gelirleri ile kuracağı akdi münasebetler için taşınır veya taşınmaz malların rehni dahil her türlü teminatları almaya, muteber banka kefaletlerini kabule, vakıf gayelerini gerçekleştirmek amacı ile gereğinde ödünç almaya, taşınır ve taşınmaz malları rehin göstermeye vesair teminat iraesine, amacına uygun şartlı bağışları kabule, vellasıl, vakfın amaçlarından birinin veya tamamının gerçekleştirilmesi için faydalı ve lüzumlu görülen bilcümle teşebbüs, tasarruf, temellük ve sözleşmeleri, işlemleri akde ve icraya, Medeni Kanun'un 46.mad-desinde belirtildiği üzere izinli ve yetkilidir.

6.5- Vakfın kuruluş mal varlığı;

Av. Eralp Özgen tarafından vakfa tahsis edilmiş olan 10.000.000.000-TL,

Vakıf Kurucuları tarafından Vakfa tahsis edilen 540.000.000-TL.

6.6 – Vakfın gelirleri

6.6.1 - 01 Ocak 2002 tarihine kadar Vakfa üye olan avukatlardan alınmış olan giriş aidatları ve yıllık kesenekler,

6.6.2 - Vakıf, bu ilk kuruluş varlığına ilave olarak gerek yurt içinde gerekse yurt dışında her türlü mal ve hakları, bir mal varlığının tamamını veya bir kısmını bağış, vasiyet veya başka suretlerle temellük edebilir. İntifa, sükna gibi mülkiyet dışındaki aynı haklara sahip olabilir veya bu hakları herhangi bir hukuki yolla edinebilir.

6.6.3 - Her türlü şartlı, şartsız bağışlar ile yardımlar,

6.6.4 - Vakıf faaliyetlerinden elde edilecek muhtelif gelirler,

6.6.5- İktisadi işletmeler, iştirakler ve ortaklıklardan sağlanacak gelirler,

6.6.6- Vakıf menkul ve gayrimenkulleri ile diğer varlık ve haklarının değerlendirilmesi ile sağlanacak gelirler.

6.7 - Vakfın Organları Mütevelli Heyeti, Yönetim Kurulu ve Denetim Kuruludur.

6.7.1- Vakfın Mütevelli Heyeti, Vakfın kurucuları, Avukatlık Kanunu'na göre seçilecek; Türkiye Barolar Birliği Başkanı ile Türkiye Barolar Birliği Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulu üyelerinden oluşur. Mütevelli Heyet başkanı, Türkiye Barolar Birliği Başkanıdır. Türkiye Barolar Birliği Başkanı, Yönetim, Disiplin ve Denetleme kurullarının Mütevelli Heyetteki görevleri, anılan kurullardaki görev süreleriyle sınırlıdır. Türkiye Barolar Birliği Başkanı, bu görevi süresince Mütevelli Heyetin ve Vakfın başkanı olup, Vakfı temsil eder.

6.7.2 – Mütevelli Heyetin görev ve yetkileri. Mütevelli heyeti Vakfın en üst ve yetkili organı olup, görev ve yetkileri;

6.7.3 - Vakfın amacının gerçekleşmesi için her türlü kararı alıp uygulamak,

6.7.4 - Vakıf senedinin taşınmaz mal varlığı edinilmesine, satılmasına ve hibe edilmesine ilişkin maddelerindeki hususlarda karar vermek.

6.7.5 - Vakfın Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu üyelerini atamak,

6.7.6 - Yönetim Kurulu'nun tüm faaliyetlerini ve kararlarını denetlemek,

6.7.7 - Yönetim Kurulunu ibra etmektir.

Mütevelli Heyet; her yılın ilk üç ayı içerisinde, Vakıf Başkanının gündemli çağrısıyla olağan toplanır. Ayrıca; Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulunun önerisi ya da Mütevelli Heyet üyelerinin en az yedisinin yazılı başvurusu üzerine Mütevelli Heyet, Mütevelli Heyet Başkanı tarafından başvuruya uygun gündemli olağanüstü toplantıya çağrılır. Toplantıları Mütevelli Heyet Başkanı yönetir. Gündemde yazılı olmayan konuların görüşülmesi, toplantıda hazır 5 üyenin yazılı önerisi ve katılanların çoğunluğunun kabulü ile mümkündür. Bu senette aksine hüküm bulunmayan durumlarda Heyetin toplantı ve karar nisabı salt çoğunluktur. Toplantı tutanakları Mütevelli Heyet Başkanı ve o toplantıda yazman olarak seçilen üye tarafından imzalanır ve Vakıf Başkanlığı'nca saklanır.

6.8 - Yönetim Kurulu, Mütevelli Heyet tarafından Barolara kayıtlı avukatlar arasından iki yıl için seçilecek 7 asil 7 yedek üyeden meydana gelir. Yönetim Kurulu ilk toplantısında kendi arasından başkan, başkan yardımcısı, genel sekreter ve sayman seçer.

6.8.1 - Vakıf Yönetim Kurulu ayda en az bir kez toplanır. Yönetim Kurulu Başkanı gerektiğinde Yönetim Kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir. Yönetim Kurulu ayrıca başkan yardımcısı ve bir üyenin müşterek çağrısı üzerine de toplanabilir. Toplantı gündemi toplantı gününden en az iki gün önce yönetim kurulu üyelerine duyurulur. Toplantılara Yönetim Kurulunca kabul edilen bir özürü olmaksızın üst üste üç defa katılmayan üyeler, Yönetim Kurulu üyeliğinden çekilmiş sayılır. Bu durumda yerlerine yedek üye alınır. Kararlar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Kararlar toplantıda TBB'ce tasdikli Yönetim Kurulu karar defterine geçirilir ve Yönetim Kurulu üyeleri tarafından imzalanır. Yönetim Kurulunca toplantı olmadığı zamanlarda vakıf işleri ile ilgili kararlar alıp yürütmek üzere başkan, başkan yardımcısı veya üyelerden birisi ve genel sekreterden meydana gelecek 3 kişilik bir icra kurulu kurulabilir. Bu kurulun hangi hallerde ve konularda karar alıp yürüteceği Yönetim Kurulunca hazırlanacak bir yönerge ile tespit edilir.

6.8.2- Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri;

6.8.2.1 - Müteveli Heyetin onayı ve en az Müteveli Heyet üyelerinin 1/3'nün kabulü ile her türlü taşınır ve taşınmaz mallar ile paraları, nakdi değeri olan hakları, hisse ve alacak senetlerini ve benzeri kıymetli evrakı, intifa, sükna ve mülkiyet dışındaki aynı hakları, bir mal varlığının tamamını veya bir kısmını hibe, vasiyet veya ölüme bağlı diğer tasarruflar yoluyla, yahut satın alma veya kiralama suretiyle temellük ve tasarruf etmek ve bu suretle iktisap olunan emvalin vakıf mülkiyetine geçirilmesi için gerekli ferağları kabul etmek ve sair her türlü özel veya resmi işleri yapmak, Vakfın amacının gerçekleştirilmesi için vakıf mal varlığının nasıl ve ne zaman ne ölçüde kullanılacağı hakkında karar almak ve bu sebeple vakfın mallarından tasarruf etmek suretiyle ilgili mevzuat çerçevesinde taşınır ve taşınmaz malları satmaya, kiralamaya, gelirlerini tahsile ve sarfa yetkili bulunmak ve taşınmazlar için tapu dairelerinde gerekli takrirleri vermek,

6.8.2.2 - Vakfın amacının gerçekleşmesi için faydalı olan her türlü tedbiri almak,

6.8.2.3 - Vakfın çalışmalarının gerektirdiği harcamaları yapmak ve ödeme usullerini tespit etmek, Vakıf işlerinde çalıştırılacak vakıf genel sekreteri ve ihtiyaç duyulacak diğer personelin tayini ile görev ve yetkilerini, sorumluluklarını, bu personele verilecek ücretleri tespit etmek, lüzum görülen hallerde bunların vakıfla ilişkisini kesmek (bu personelin görev, yetki ve sorumlulukları yönetim kurulunca hazırlanacak bir talimatla belirtilir),

6.8.2.4 - Vakfın bütçe ve bilançoları ile gelir gider cetvelini ve faaliyet raporlarını hazırlamak,

6.8.2.5 - Usulüne göre karar, muhasebe, demirbaş eşya, gayrimenkul eşya defterini tutmak,

6.8.2.6- Müteveli heyetine bilgi ve hesap vermek,

6.8.2.6 - Vakıf senedinde yapılacak değişikliklerin hazırlığını yapıp, müteveli heyetine sunmak,

6.8.2.7- Müteveli Heyetinin önerilerini dikkate almak,

6.8.2.8 - Vakfın amacının gerçekleşmesi için gerekli tüm işler ve kuracağı tesisler için lüzumlu talimat ve yönetmelikleri hazırlamak, yürürlüğe koymak ve hükümlerini yürütmek,

6.8.2.9 - Vakıf olanaklarından yararlandırmak konusunda kararlar almak ve ilgili yönetmelikleri hazırlayarak, Mütevelli Heyete sunmak.

6.8.2.10 - Yönetim Kurulu, yukarıda sayılan görevlerini yaparken, zorunlu veya gerekli gördüğü konularda Mütevelli Heyete teklif götürmek.

6.8.2.11 - Yönetim Kurulu gerektiğinde vakfa ait bir veya bir çok işin görülmesi ve vakfa yapılacak şartlı veya şartsız bağışları kabul için kendi üyelerinden veya dışarıdan bir veya birkaç kişiyi temsilci veya vekil olarak tayin edebilir.

6.8.2.12- Denetleme Kurulu, Mütevelli Heyet tarafından Barolara kayıtlı avukatlar arasından iki yıllık süre için seçilen 2 asil 2 yedek üyeden oluşur.

6.8.2.13 - Denetleme Kurulu vakfın mali işlemlerini denetler. Denetçiler bu görev ve yetkilerini genel hükümler çerçevesinde usulüne uygun olarak yaparlar. Bu cümleden olarak her yıl bilanço, kar ve zarar hesaplarını inceleyerek, bunların kayıtlara ve vakıf senedi hükümlerine uygun olup olmadığını bir raporla tespit ederler. Denetimler sırasında yasal düzenlemelere ve/veya vakıf senedine aykırı işlemleri mütevelli heyetine bildirir, gerekirse bu hususlarda mütevelli heyetini olağanüstü toplantıya davet eder.

6.9 - Vakfın hesap dönemi takvim yılıdır. Hesap dönemi içerisinde gerekli görüldüğü takdirde, Yönetim Kurulu'nun önerisi ve Mütevelli Heyetin kabulü ile ek bütçe düzenlenebilir. Vakıf, yasal düzenlemelerin gerektirdiği ticari defter ve kayıtları tutar.

6.10 - Vakıf Senedinde yapılacak değişiklik, Vakfın senedi ihtiyaca göre değiştirilebilir. Bunun için Yönetim Kurulu'nun teklifi ve Mütevelli Heyetin kararı zorunludur. Karar için üye tam sayısının 2/3 çoğunluğunun oyu gerekir.

6.11 - Vakfı, Mütevelli Heyet Başkanı temsil eder. Vakfı borçlandırıcı işlemlere ilişkin evrakı, Mütevelli Heyet Başkanı, Vakıf Yönetim Ku-

rule Başkanı, Başkan Yardımcısı, Genel Sekreteri veya Saymandan en az ikisi imzalar.

6.12 – Olanaklardan yararlanma; Türkiye Barolarına kayıtlı olan avukatlar, vakfın olanaklarından yararlanma hakkına sahiptirler. Baro levhasına kayıtlı olmak şartı, sadece avukatlık mesleğinde 20 yılını doldurmuş olan ve emeklilik sebebiyle baro levhasından isimler silinen avukatlar için aranmaz.

01 Ocak 2002 tarihi itibarıyla vakıf üyesi olan avukatların, vakıf olanaklarından yararlanmaları konusunda yapılacak yasal düzenlemeler çerçevesinde ayrıca yönetmelik çıkarılabilir.

6.13 – Vakfın sona ermesi, Vakfın herhangi bir sebeple feshi gerektiği takdirde feshe, Yönetim Kurulu'nun teklifi ile Mütevelli Heyet 3/4 çoğunluk ile karar verebilir. Fesih halinde vakfa ait mallar Türkiye Barolar Birliği'ne devredilir.

6.14 – Vakfın Kurucu Üyeleri.

Av. Eralp Özgen

Av. Burhan Karaçelik

Av.Hüseyin Erkenci

Av.Özdemir Özok

Av.Sadık Erdoğan

Av.Sabri Kurt

Av.Emine Yıldız Bağatur

Av.Zeki Ekmen

Av.Ayşenur Bahçekapılı

Av.Kazım Kolcuoğlu

Av. Şefik Kircı

Av. Mustafa Ayhan Erol

Av.Ömer Dedeoğlu

Av.Tuncer Yılmaz

Av.Mehmet Erdoğan Saruhanoğlu

Av.Pınar Çıtakoğlu
Av.Zafer Merzifonluoğlu
Av. Mustafa Çavuş
Av. Mustafa Kemal Hakimoğlu
Av. Mehmet Say
Av.Aydın Gürel
Av.İsmail İnan
Av.Çetin Doğan Çimen
Av.Mehmet Hadimi Yakupoğlu
Av.Salih Akgül
Av.Hüseyin Öğüşlü

7 -Türkiye Avukatları Vakfı Yardım Yapılmasına İlişkin Usul ve Esasları Yönetmeliği

7.1-Birinci Bölüm

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, Vakıf Senedinin 4/d. maddesi doğrultusunda ihtiyaç sahibi avukata ve öngörülen şartları taşıması halinde sadece cenaze yardımı ile sınırlı olmak üzere kanuni mirasçılara yapılacak yardım ve dayanışma uygulamaları için görevlendirilecek kişi/birimi/kurulu, bütçeyi, gelir kaynaklarını/türlerini ve çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, Vakıf Senedinin 4/d. maddesi uyarınca yapılacak yardım ve dayanışma uygulamalarının idare ve yürütülmesi ile sekreteryasının kimler tarafından oluşacağını, ayrılacak kaynaklar ve gelirler ile temin yöntemlerinin, hedef gurubun ve ne şekilde yardım yapılacağını belirleme kriterlerini gösteren usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı Senedinin 4/d. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Vakıf: Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfını,

Avukat: Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatı,

Fon: Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı Bütçesinde Vakıf Senedinin 4/d. maddesi uyarınca yardım ve dayanışma amacıyla ayrılan bütçeyi,

Yönetim Kurulu: Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı Yönetim Kurulunu

Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulu: Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı, Yönetim Kurulu'nun Vakıf Yönetim Kurulu'nca görevlendirilecek üç üyeden oluşan kurulu,

ifade eder.

7.2-İkinci bölüm

Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulunun Oluşumu ve Görevleri

Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulu

Madde 5 — Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulu, Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı Yönetim Kurulu üyeleri arasından, görev süresi ile sınırlı kalmak kaydıyla, Vakıf Yönetim Kurulunca görevlendirilecek iki yönetim kurulu üyesi ile Vakıf Yönetim ve Denetleme Kurulunda görev almayan, Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatlar arasından, atama ve görevden alma şartları Vakıf Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek, bir üyeden oluşur. Kurul, ayda bir kez olağan olarak toplanır. Vakıf Mütevelli Heyet Başkanının talebi ile her zaman olağanüstü toplantı yapabilir. Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulu toplantı ve karar yeter sayısı salt çoğunluktur.

Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulunun Görevleri

Madde 6 — Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Fon'a gelir olabilecek Vakıf içi ve dışı kaynakları belirlemek, dönem içinde kaynak olabilecek kalemleri eklemek veya çıkartmak konusunda Vakıf Yönetim kuruluna teklif ve öneride bulunmak,
- b) Fonda toplanan kaynakların, dönem içinde yürütülecek yardım ve dayanışma amacına uygun kullanımı konusunda Vakıf Yönetim Kurulu'na teklif ve öneride bulunmak
- c) Avukatlar arasında yardımlaşma ve dayanışma bilincini geliştirmek ve desteklemek üzere, sosyal ve kültürel etkinlikler ve projeler önermek, hazırlanan etkinlik ve projeleri değerlendirmek, uygunluk halinde destek sağlamak.
- d) Muhtaçlık halinin aciliyetinin tespit edildiği durumlarda devreye girmek üzere, toplantı olmaksızın, belirlenecek üst limit kadar yardımın ivedilikle yapılabilmesi amacıyla her an ve kolay ulaşılabilecek bir Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulu üyesini yetkilendirmek/görevlendirmek,
- e) İhbar edilen durumlarda, muhtaçlık halinin olup olmadığının karara bağlanabilmesi ve rapor hazırlanması için kurul içinden veya dışında bir kişi görevlendirmek,
- f) Belirlenecek aralıklarda ve talep halinde faaliyetler ve taleplerle ilgili Vakıf Yönetim Kurulu'na bilgi/brifing vermek,
- g) Mesleki faaliyetin yürütülmesi nedeniyle muhtaçlık halinin tespiti gerektiren durumlarda, ilgiliye yönelik olmak üzere, meslektaşlar ve kurumlar arasında eşzamanlı yardım kampanyaları düzenlemek,
- h) Yaşlı, düşkün, yatalak, hastanede bulunan Avukatlara, görevlendirilecek kurul üyelerinin, yardım takdim amacıyla ziyaretlerini temin etmek,
- i) Yardım yapılmasına karar verilmesi halinde fon kaynakları yanında diğer ulusal ve uluslararası yardım kaynaklarının da uygun görülmesi durumunda devreye sokulabilmesini sağlayıcı faaliyetlerde bulunmak,

7.3-Üçüncü Bölüm

Sekretarya Hizmetleri

Madde 7 – Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulunun her türlü sekretarya hizmetleri, Vakıf personeli tarafından yürütülür. Personel giderleri Vakıf bütçesinden karşılanır.

7.4-Dördüncü Bölüm

Yardımlar

Madde 8 - Vakıf tarafından nakdi, iaşe yardımı veya organizasyonel yardım yapılabilir. Yardımların verilme biçimleri ve limitleri, Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulunun önerisi üzerine Yönetim Kurulu tarafından her takvim yılı için belirlenir ve üyelere duyurulur. Yardım çeşitleri şunlardır:

A- Ölüm Yardımı;Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatın ölümü halinde, vefat edenin kimsesi yoksa cenazesi törenle Vakıf tarafından kaldırılır ve kabri yaptırılır. Vakıf, vefat eden Avukatın eğitimi devam eden bakmakla yükümlü olduğu çocuğu ya da çocuklarından ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilenler için bir defaya mahsus olmak üzere azami net asgari ücretin beş katı oranında nakdi yardımda bulunabilir. Vefat eden Avukatın birden fazla ihtiyaç sahibi çocuğu bulunması durumunda yardım miktarı eşit olarak paylaşılır.

B- Hastalık ve Sakatlık Yardımı; Türkiye Barolarına kayıtlı Avukatın kendisinin, mesleğini engelleyecek şekilde sürekli ya da yirmi gün veya üzerinde süre için iş göremez olduğunun resmi sağlık kurulu belgeleri ile tespit edilmesi ve ihtiyaç sahibi olduğunu kanıtlaması halinde yapılan yardımdır. Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu veya Baro tarafından yardım yapılanlar, bu yardımdan yararlanamazlar. Bu kalemde yapılan yardımlar, bir kişiye sadece bir defa olmak üzere; azami net asgari ücretin on katından fazla olamaz.

C- Muhtaçlık Yardımı; Geçici/sürekli olarak hastalık, kaza, tabii afet gibi nedenlerle yeterli gelir elde edemeyecek hale gelen ya da kendisine yardım yapılması halinde hayatını bu yardım sayesinde ömür boyu idame ettirecek koşullara sahip olacağı tespit edilen ihtiyaç sa-

hibi Avukatlara muhtaçlık yardımı yapılabilir. Muhtaçlık yardımı bir kişiye sadece bir defa olmak üzere; Vakıf Yönetim Kurulu tarafından yapılma şekli ve miktarı belirlenir.

Yardımlar İçin Başvuru Süresi

Madde 9-Avukat veya hak sahipleri kendilerine yardım yapılmasını gerektirecek halin oluşmasından itibaren, mücbir sebepler hariç, 1 yıl içerisinde başvuruda bulunmayıp gerekli belgeleri Vakfa sunmadıkları takdirde haklarını kaybederler. Bu süre içerisinde yapılan başvuruları; yardım talepleri bütçe olanakları çerçevesinde ve Vakıf Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulunun vereceği rapor doğrultusunda karşılama yetkisi Vakıf Yönetim Kurulu'ndadır. Yardım başvurusu; ihtiyaç sahibi avukatın kendisi, Türkiye Barolar Birliği, Baro ya da ihtiyaç sahibi Avukatın kanuni mirasçıları ile yasal temsilcileri tarafından yapılabilir.

7.5-Beşinci Bölüm

Fona Aktarılabacak Gelirler;

Madde 10- Fona Aktarılabacak Gelirler aşağıda sayılanlardan oluşmaktadır.

- a) Her yıl Vakıf Bütçesinden Yönetim Kurulu kararı ile aktarılabacak nakit tutar
- b) Vakfa yapılacak bağışlar, Vakıf gelirleri vs ile iktisadi işletme ödentilerinden gerektiğinde Vakıf Yönetim Kurulunca önceden belirlenmiş oranda yapılacak kesintiler
- c) Her türlü nakdi ve taşınmazlar bağışlarından elde edilecek gerektiğinde Vakıf Yönetim Kurulunca önceden belirlenmiş oranda yapılacak kesintiler
- d) Mesleki faaliyetin yürütülmesi nedeniyle muhtaç duruma düşen avukat için veya durum gerçekleşmeden düzenlenecek yardım kampanyaları, organizasyonlardan gerektiğinde Vakıf Yönetim Kurulunca önceden belirlenmiş oranda yapılacak kesintiler

- e) Birlik ve/veya Baro birimlerinde bulundurulacak bağış kutularında toplanan birikimlerden gerektiğinde Vakıf Yönetim Kurulunca önceden belirlenmiş oranda yapılacak kesintiler
- f) Birlik ve/veya Baro tarafından düzenlenecek her türlü etkinlik için katılımcıların yapmış olduğu ödemelerden gerektiğinde Vakıf Yönetim Kurulunca önceden belirlenmiş oranda yapılacak kesintiler
- g) Kısa mesaj servisleri kullanılarak toplanacak gelirler
- h) Açılacak yardım hesaplarında toplanacak gelirler

Yardım Başvurusunun Değerlendirilmesi

Madde 11- Yönetmeliğin 9.maddesine göre yardım başvurusunda bulunulması üzerine; Vakıf tarafından başvuru için bir dosya açılır. Başvuru dosyası tahkik edilmek üzere Yardım ve Dayanışma Tespit Kuruluna gönderilir. Gerekli araştırmanın yapılmasının ve ardından dosya yardım yapılması önerilen miktar tespit edilerek raporu ile birlikte Vakıf Yönetim Kurulu'na sunulur. Tespit Kurulu raporu doğrultusunda ihtiyaç duyacağı ilgili her türlü belge ve bilgiyi yardım başvurusunda bulunandan talep edilebilir. Başvuru sahibi tarafından talep edilen bilgi ve belgeler tamamlanmadıkça, talep değerlendirilmek üzere Vakıf Yönetim Kurulu'nun gündemine alınamaz. Yardım ve Dayanışma Tespit Kurulu tarafından gündemine alınan dosyalar hakkında Tespit Kurulu yardım yapılması "uygundur" ya da "uygun değildir" şeklinde karar vererek, dosyası yardım miktarını belirlemek ve yardım yapılıp yapılmayacağına karar verilmek üzere Vakıf Yönetim Kurulu Toplantısına sunar. Vakıf Yönetim Kurulu tarafından yardım yapılıp yapılmayacağına ve yardım miktarına oy çokluğu ile karar verilir.

7.6-Altıncı Bölüm

Çeşitli Hükümler

Yürürlük:

Madde 12-Bu Yönetmelik Mütevelli Heyetin kabulü ile yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 13-Bu Yönetmelik hükümleri Vakıf Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

VI - YÖNETİM KURULUNUN YAŞAYAN ÜYELERİ İLE YAPILAN SÖYLEYİŞLER

Türkiye Barolar Birliği 1969 yılında kurulmuş olup; kitabımın yukarıdaki bölümlerinde, Türkiye Barolar Birliği'nin, hangi aşamalardan geçerek kuruluş işlemlerini tamamladığı, TBB'nin kurulmasına ilişkin düzenlemelerin Avukatlık Kanunu'na nasıl girdiği ve nasıl yasalaştığı, ilk etkinliklerinin neler olduğu, ilk Genel Kurul ve Yönetim Kurulu toplantılarında ne gibi kararlar alındığı, günümüze nasıl geldiği konularında sistematik çalışmalar pek bulunmamaktadır.

Zamanın geçmesiyle o günleri yaşayan, kurucu Başkanlık ve yönetim kurulu üyesi olarak görev yapan üstatlar aramızdan ayrılmakta ve bir boşluk doğmaktadır. Kitabın bu kısmında belirtilen boşluğun doldurulması, pek bilinmeyen bazı konuların kayıt altına alınması ve sizlere duyurulması amacıyla üstatlarla yapılan söyleşilere yer verilmiştir.

1 - İlk söyleşi, Kurucu Genel Kurulda 1969 yılında Başkanlığa seçilen Av. Faruk Erem ile 1980 yılında Başkanlık görevinden ayrılmasından sonra, Ankara, Mithatpaşa caddesi, Taç Apartmanında bulunan işyerinde ve vefatından önce 27.4.1982 tarihinde yapılan genel içerikli bir söyleşi olup, bunu aktarıyoruz. Söyleşiyi, Ankara Barosu Dergisi adına, önceki Baro Başkanlarımızdan, mesleğimiz ve Baro için yıllarca beraber çalıştığımız, insanlık sevgisi dolu Av. Sadık Erdoğan ile birlikte yaptık. Söyleşi Başkanımızın Birlik Başkanlığı döneminin dışında yaşam kesitlerini de içermektedir. İnsan sevgisi dolu Başkanımızı yakından tanıma olanağı yaratması ve onun gözünden TBB'yi tanımak amacıyla söyleşiyi çok küçük kesintiler dışında olduğu gibi yayınlıyoruz. Söyleşi metni Ankara Barosu Dergisi'nde de yayınlanmıştır.

1 – Av. Faruk Erem ile söyleşi

Sual- Başkanım Birlik Başkanı olduğunuz dönemlerde çok önemli kararlar alındı, yaşama geçirildi. Bunlardan bahsedebilir misiniz.

F.E.- Evet önemli kararlar alınabildi. Ama bunların alınmasında büyük hizmet, o dönemde beraber çalıştığım arkadaşlarımdır. Ben sadece onların verdiği kararları, bu kararların ruhuna en uygun şekilde uygulanmasına çalıştım.

Soru- Efendim avukat olduktan sonra hemen başladınız mı mesleğe?

F.E.- Zannediyorum kısa bir fasiladan sonra -şimdi tarihini pekiyi hatırlayamıyorum ama- avukatlığa başladım.

Soru- O da önümüzde var. 5.5.1947 tarihinde dilekçe veriyorsunuz. “Şimdilik avukatlık mesleğini icra etmeme kararındayım. Barodaki kaydımın muhafazasına müsaade bulmasını rica ederim” diyorsunuz, yani 1947 yılında baro levhasına yazılıyor ve aynı yıl kaydınızı donduruyorsunuz. 1.11.1951 yılında avukatlığa başlıyorsunuz. İlk aldığınız davanızı ve ilk aldığınız davadaki ücretinizi hatırlıyor musunuz?

F.E.- Pek iyi hatırlamayacağım ama Posta Caddesi’nde ufak bir odada ilk büromu açmıştım. Yakınlarımdan birinin davası bana geldi. Sanırım ki 150 lira civarında bir ücret almıştım. Rakamı iyi hatırlayamıyorum ama herhalde bugünün rayicine göre çok düşük bir ücretti.

Soru- Sizi siyasete çekmeye çalıştılar mı hocam?

F.E.- Fazlaca diyebilirim. Hiçbir zaman siyasete atılmayı düşünmedim. Sosyal olaylar hakkında bazı fikirlerim olmuşsa da, faal politikadan daima kaçındım. Bunu bilinçli olarak yapıp yapmadığımı da pek kestiremiyorum ama zannediyorum ki bir örgüt içerisine girildiğinde, o örgütün genel eğilimini de düşünmek gibi bir zorunluluk vardır. Ben düşünce özgürlüğünü daima önde gördüğüm için, kendi kendimi bağlamaktan herhalde çekinmiş olmalıyım ki, böyle bir eğilimim olmadı.

Soru- Efendim, bu arada sanatla olan ilişkinizi de biliyoruz. Örneğin antolojilerde şiirleriniz yayınlanıyor. Bu arada bazı gazetelerde “Bir

Ceza Avukatının Anıları” isimli dizi de epey ilgi topladı. Bize şimdi sizi çok tesir altında bırakan bir anınızı anlatabilir misiniz herhangi bir dava ile ilgili?

F.E.- Edebiyatla uğraştım. Başarılı yapıtlar verdiğimi iddia edemem ama bir sonuca vardığımı zannediyorum. O da şu: Sosyal gerçekleri edebiyatçı bulup sezmekte, konuyu ortaya koyabilmektedir. Bu, sanatçının olağanüstü bir gözlem yapısından gelmiş olsa gerektir. Bundan sonra bilim, sanatçının işaret ettiği konuyu sadece kanıtlamıştır. Sanat bulur, bilim kanıtlar. Ben buna inandığım için sanatla ilgili yapıtları iyi bir okuyucu olarak izlemeyi mesleğim açısından da faydalı gördüm.

“Ceza Avukatının Anıları” isimli yapıt²⁴⁰, gerçekten olağanüstü bir ilgi gördü. Ben orada adı geçen olayların bir kısmını yaşadım, bir kısmını adliye koridorlarında değerli meslektaşlarımdan duydum; kendime göre bazı değişiklikler yaparak yayınladım. Bu itibarla elbette ki içeriğinin tümü bana ait değildir. Kaldı ki, hiçbirimize de ait değildir. Sosyal olay ortaya öyle bir gerçeği atıyor ki, zannederim ki o olayın hukuksal niteliği değil, asıl o olayın özünde yer alan niteliği görebilmek daha faydalıdır. İleri atılımları da buradan kaynaklanarak yapmak mümkündür.

Madem ki arzu buyurdunuz, beni en çok sevindiren değil de en çok üzen bir olayı kısaca anlatayım: Bir genç sanığı savundum, babasını öldürmekten yargılanıyordu. Ölüm cezasına çarptı. Hüküm kesinleşti. Kurtaramadım ve hükmün kesinleştiğini bildirmek üzere cezaevine gittim. Sordum: Niçin bunu yaptın? Verdiği cevap şu: Ben de gerçekten bilmiyorum. O halde dedim; acaba seni çok mu döverdi? Annene kötü mü davranırdı? Hayır dedi. Aksine beni ve annemi el üstünde tutardı, fakat ben onu hiçbir zaman sevemedim. Herhalde ben insan değilim dedi. Yapacak bir şey yoktu. Çıktım. Hapishane avlusunda bir kadına rastladım. Neticeyi sordu, söyledim. Başladı ağlamaya. “Avukat Bey, size bir şey söyleyeyim mi? Çocuğumun öldürdüğü o adam var ya, o onun babası değil” dedi. Hemen koluna yapıştım;

240 Av. Faruk Erem, Bir Ceza Avukatının Anıları. Murat Kitap ve Yayınevi

aman gidip gerçek babasını bulalım. Kanunda yeri var, kurtarıyoruz. Kadın dedi ki, yapamayız. “Neden” dedim? Kadın çünkü çocuğun benim kocam, kendisinin babası sandığı kişiyle ben evlendiğim zaman, öbüründen gebeydim. Hesap tutmadı, söylemek mecburiyetinde kaldım. Gitti, çocuğumun gerçek babasını öldürdü. Meydana çıkmadı. Sonra bana ve çocuğuma o kadar iyi davrandı ki, ben mutluydum ama çocuk onu bir türlü sevmeydi. Bu olayı hiç unutamıyorum.

Yine unutamadığım bir şey var: O gün hapishane avlusuna yağmur yağıyordu.

Soru- Bu anınızın altından, “suçluyu kazıyan altından insan çıkar” sözü üzerindeki sizin düşüncelerinizi ve bu söze etkin olan diğer faktörlerin değerlendirmesini yapabilir misiniz Hocam?

F.E.- Yayınladığım ceza hukuku kitabının başlığı da, “Hümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku”dur. Ben bu akıma kendimi kaptırdım. Asıl Bir Ceza Avukatının Anıları isimli kitabı yazmakta ki elbette ki bir maksadım vardı. O da şimdi sizin hafızanızda kalmak iltifatını kurmuş olan “suçluyu kazıyınız, ağız altından insan çıkar.” Biraz evvel bahsettiğim gözlemlerimde hep suçlunun kazıdıktan sonra altından ne çıkacağıdır. Bütün olaylarda kazıdım, insan çıktı.

Soru- Efendim, size en çok tesir eden hukukçu kim acaba?

F.E.- Kuşkusuz hocam, rahmetli ve bütün kitaplarımda gördüğünüz üzere binlerce talebesinden biri olmakla övündüğü hocam Ordinary Profesör Baha Kantar.

Soru- Mesleğe başlamadan evvel başka işlerle uğraştınız mı?

F.E.- Benim ufak yaşamam budur. Ankara Erkek Lisesi’ni bitirdikten sonra, Ankara’da bir tek yüksekokul vardı hukuk mektebi. Biz de oraya girdik. Bir aralık hekim olmak gibi bir arzuya da kapılmamış değilim ama o zaman olanaklarım yoktu. Ankara’daki tek mektebe yazıldım ama bu rastlantının ne kadar mutlu bir rastlantı olduğunu -şimdi 70 yaşındayım- çok iyi takdir ediyorum.

Liseden sonra Ankara Adliyesinde zabıt katipliği yaptım. Fakülteyi çalışarak bitirdim. Sonra Büyük Millet Meclisi’nde zabıt katipliği imtihanı açıldı. Son sınıfı okurken -ki o zaman üç sınıftı Fakültemiz-

orada çalışıyordum. O esnada Adalet Bakanlığı bir imtihan açtı. Bu imtihanı hükümet talebesi olarak kazandım. O imtihanı da 3 kişi kazanmıştı. Bir tanesi Profesör Hikmet Belbezdî; o birincilikle kazandı. Şimdi ceza profesörü olan Nurullah Kunter ikincilikle kazandı, ben de üçüncülükle kazandım. Dönüşte bir süre Adalet Bakanlığı ceza ve tevkif evlerinde çalıştım ve o esnada Türkiye’de o ana kadar yapılmamış olan bir nizamnameyi -o zamanın tabiriyle- yaptım. Sonra askere gittim. İkinci Dünya Harbi’ydi, bizim yedek subaylığımız üç küsur sene sürdü. Bir gün Ankarada -o zaman zannedirim Hakimiyeti Millîye Gazetesi’ydi galiba- bir ilan gördüm, bizim hukuk fakültesinde doçent alınacaktır diye. Çalıştım, imtihana girdim, kazandım ama o zaman asistanlık yoktu. Doğrudan doğruya doçent oluyorduk. Ondan sonra 5 sene doldu.

Yine bir hatıramı anlatayım: Rahmetli Hocamla aynı sokakta oturuyorduk. Bir sabah hocam geldi, “hadi giyin, fakülteye gidiyoruz” dedi. O gün ders de yoktu ama acaba niye gidiyoruz diye şaşırđım. Profesörler Meclisi odasının önüne geldim, içeriye girecektim. “Sen burada bekle” dedi bana Hoca. Bir şey oluyor ama ne olacağını pek bilemiyordum. Meğer o gün benim kanuni sürem, yani 5 senelik sürem dolmuş. Ben farkında değilim. Ondan sonra birtakım müzakereler filan oldu. Dediler ki: “Senin profesörlüğüne biz karar verdik. Şu şekilde imtihan olacaktır” dendi ve ben ondan sonra profesör oldum. Fakat Hocam benim doçentlik zamanımda avukatlık yapmamı istemedi. “Avukatlık çok güç bir meslektir, sen daha 5 sene dışını sıkacaksın” dedi ve 5 sene dolduğu zaman sürenin dolduğunu ben unutmuşum, yine hoca hatırlattı.

Profesör olduktan sonra, birkaç sene sonra hukuk fakültesi dekanlığına seçildim. Ondan daha sonra Cumhurbaşkanlığı Baş Hukuk Müşavirliğine seçildim. Fakat oradaki çalışmamı, Barolar Birliği’ne seçilince hemen bıraktım. Maksadım şuydu: Barolar Birliği ne de olsa tenkit edici bir duruma gelecektir. İcra organının yanında görünüp, bir de böyle bir mevki çıkar etmenin büyük bir çelişki olabileceği sonucuna vardım ve Barolar Birliği’ne seçildikten sonra Cumhurbaşkanlığı Hukuk Müşavirliği’nden affedilmemi kendilerinden rica ettim.

Barolar Birliği de 3 dönem için, yani 12 senelik bir süre için görev yapmak üzere seçildim. Fakat son 4 sene geldiğinde hissettim ki aynı şerefli mevkie istekli ve layık benden çok genç arkadaşlarım vardı. Bu mevkide yıllanmış olmanın bende uyandırdığı bir hisle, süremin bitmesine 2 yıl kala, “şu tarihte sizden af dileyeceğim” diye bu arzumu bütün barolara bildirdim. Maksudım, Barolar Birliği artık yerine oturmuştur. Genç, dinamik arkadaşlarım vardır. Onlara yeni bir imkan hazırlansın diye düşündüm. Nitekim uygulama, bu düşüncemin ne kadar haklı olduğunu da gösterdi. Bugünkü Barolar Birliği yöneticileri, gerçekten görevlerini gereğinden daha çok fazla yapagelmektedirler.

Soru- Efendim bu arada ben şunu sormak istiyorum: Uzun yıllar yaptığınız Barolar Birliği Başkanlığı görevinizde mesleğimizin yücelmesi için çaba sarf ettiniz. Bunlardan birisi de sanıyorum yine elimdeki belgelerde var, belki hatırlayacaksınız. Yapılan bir kongrede alınan kararın uygulanması için yazdığımız genelge üzerine, Balıkesir Barosu avukatlarından birisinin şikayeti ile ilgili olan göreviniz konusuyla ilgili; hatırladınız mı? Mustafa Özertan diye birisi diyor ki: “Görevini suiistimal etmiştir Avukat Faruk Eren ve Barolar Birliği yöneticileri.”

F.E.- Yalnız hakkımdaki şikayetler bundan ibaret değildir. Basında o zamanın yöneticileri nezdinde pek çok şikayetlere maruz kaldım. Yönetim Kurullarımızın vermiş olduğu kararların en iyi şekilde uygulanmasına dikkat ettim. Bu sebeple, bu düşüncede olmayan meslektaşlarımın şikayetlerine de maruz kaldım. Ama bu şikayetlerin ne derece haklı veya doğru olabileceği, herhalde zamanı gelince çok iyi anlaşılacaktır.

Soru- Bu kararı hatırladınız mı Hocam? Hukuk açısından da çok önemli, aynen okumamı ister misiniz? “Yürütme organlarınca yargı kararlarının yerine getirilmemesinin, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkelerini zedeleyici boyutlara ulaştığını saptayan Genel Kurul, avukatların, baroların ve Türkiye Barolar Birliği’nin bu tutuma tepkisini göstermek amacı ile 1977 yılı içerisinde bir günün Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca “kınama günü” olarak ilanı ile o gün avukatların duruşmalara girmemeleri hususunu da ayrıca karara bağlamıştır.” Hatırladınız mı Hocam? Meslektaşımız bu güzel kararı beğenmemiş, sizi şikayet etmiş.

F.E.- Galiba bunun en iyi derecesini biraz evvel siz söylediniz.

Soru- Hocam, avukat olmaya sizi iten etkenler nelerdi? Gerçi fakülte seçimi konusunda bizi aydınlattınız. Avukat olmak ile neyi amaçlamıştınız?

F.E.- Benim avukat olmak açısından amacının ne olduğunu, yaşamın da kanıtlamış olabileceğini düşünüyorum. Sadece nazari bilgilerin yeterli olabileceği zannında değilim. Eğer avukatlığa oturmamış olsaydım, zannederim ki benim genellikle kabul edilen teori ve uygulamayı bağ başlatıcı tarafım mümkün olmayacaktı. Yalnız bir şeye dikkatli olmaya çalıştım: Teorisyen olmak hususundaki görevime avukatlık görevimin mani olduğunu söylemek olanağı mevcut olmasa gerektir. Emsalime kıyasla bir şeyler yapmaya çalıştığım belki kabul edilebilir. Bunun aksi de iddia edilemeyecektir sanırım. Yani nazari çalışmalarımın mesleğimi kötü teşhir ettiği de herhalde söylenemez. Hatta bu düşüncemin içtenliğine ilişkin bir şey de söyleyebilirim.

Yalnız teori ile bir şeyler olamıyor, bir sınırdan öteye geçilemiyor. Yahut sizden bekleneni tamamıyla veremiyorsunuz. Eğer teoride uzmanlar var çalıştığı alanın dışında, örneğin sadece parasal çıkarla izahı kabil çalışmalarım olsaydı, benim bu sözlerime elbette ki sizler de inanmayacaksınız. Derinlemesine gerçeği anlamaya çalıştığım uzmanlık dalının dışında hiçbir görev kabul etmediğim herkesçe bilinmektedir.

Soru- Sayın hocam; önümde 26 Temmuz Perşembe 1973 tarihini taşıyan bir gazete var. Manşet atmışlar, diyorlar ki: “Profesör Erem, Üniversiteler Kanunu’nu protesto için kürsüsünden istifa etti.” Sanıyorum kesintisiz süren öğretim üyeliği görevini Türkiye Barolar Birliği Başkanı olduğunuz 1973 yılının 26 Temmuz’unda bırakıyorsunuz. Gerekçenizi hatırlıyor musunuz?

F.E.- Bu gerekçeyi çok iyi hatırlıyorum. Bazı gerçekleri biraz müphem ifadelerle açıklarsam beni bağışlayınız. Üniversiteler Kanunu’nun hazırlanmasında en büyük emeği Sıddık Sami Hoca harcamıştır. Fakat o zamanlar biz genç doçentler olarak da bu çalışmanın içerisindeydik. Bu tasarımı hazırlayanlar içerisinde, sonradan çok sorunlu bir mevkii işgal eden bir meslektaşımız da vardı. Biz bu metne çok emeği geçen

insanlardaki muhafazakarlıkla belki bağlanmıştık. Fakat aynı emek içinde olanlardan bir meslektaşımızın sonradan siyasal nedenlerle üniversite özerkliğini bertaraf edici hükümler getirmesi karşısında, kendisine bu üzüntümü bir mektupla bildirdim ve hemen arkasından da üniversiteye istifamı gönderdim. Bu, benim için çok acı bir şey oldu. Eğer tek evladımı -Allah saklasın- kaybetseydim, acaba bundan daha fazla mı, daha az mı üzülürdüm; şu anda kestiremiyorum. Eğer istifa etmeseydik şöyle bir yerme ile karşılaşmıştım: Hem özerkliği elinden alınan üniversitede hizmet edilecek, hem de özerklik isteyen bir müessesenin başında, yani Barolar Birliği Başkanlığı'nda kalınacak. Bu herhalde bir çelişki olarak yüzüme vuruldu.

Soru- Gerekçenizi de aynen okumak istiyorum müsaade ederseniz: “Gözaltında fikir özgürlüğünü kabul ve göreve devamdaki çelişmeyi kendi vicdanıma çok düşündüm, yediremedim” diyorsunuz. Aynı kanıda mısınız hocam?

F.E.- Bugün de aynı kanıdayım ve şunu kendim için söyleyebilirim: Kendi kafamla bulduğum çizgiden sağa veya sola kaçtığımı söylemeye imkan yoktur. Hayatımda çelişkili olabilecek bir yanımın olmamasıyla övünüyorum.

Soru- Barolar Birliği'ndeki deneyimlerinizden bahseder misiniz? Kurulu bir müesseseyi, kuruluşundan bugüne gelmesine kadar büyük emekleri olan üstadımızsınız...

F.E.- Bazı şeyler söylemek mümkün. Kuşkusuz Avukatlık Kanunu, Barolar Birliği gibi bir müessese yaratmakla çok ileriye doğru bir adım attı. Elbette bu kanunun eksik tarafları da var. Fakat benim özel bir inancımı dile getirmemi müsaadenizle rica edeceğim. Şöyle ki: Barolar Birliği, avukatlık mesleği için elbette ki daha çok şey yapması gerekli bir kuruluş. Ama istenilen düzeye bugünkü usul yasalarımızla varılmasının imkansız olduğu kanısındayım. Başta gelen deneyim budur.

Şöyle ki; daha fazla uğraştığım ceza hukuku açısından, alanından söz etmek isterim. Bugünkü ceza usulü böyle kaldığı müddetçe, bir avukatın bugünkünden daha ileride bir olanağa kavuşmasına imkan yoktur. Çünkü usul kanunumuz esasında eski çağlarda üstün bir sis-

tem olan sistemden değil, Orta Çağ'da ortaya atılan engizisyon sisteminin biraz yumuşatılmış şekli ibarettir. Demek istiyorum ki; uygar çağların itham sistemi, daha sonra Orta Çağ'da engizisyon sistemine dönüşmüş, bundan sonra da Rönesans'la birlikte Kara Avrupa'sında bir karma sistem denilen sistem ortaya çıkmıştır. Kitaplar bunu "karma sistem" der ama bence yanlıştır. Bu sistem, biraz hafifletilmiş engizisyon sistemidir. Biz de Alman Usul Kanununu almak suretiyle bu sistemi benimsedik. Bu sistemde başta gelen gizlilik. Aleni safhaya geldiğimizde, zaten avukatın görevi hemen hemen etkisiz bir hale dönüşmektedir. Bugün tanığa, hatta kendi müvekkiline aleni celsede soru sorabilmek hakkında yoksun olan, görüşmesi denetim altında bulunan, yazışmaları gözden geçirilen tevkif uygulaması gibi. Müşterisinin yanında bulunmayan bir avukat, herhalde çok geri safalarda çalışan bir kimse olarak telakki edilebilir. Bu itibarla, bu usul kanunumuzun savunma açısından ve belki de yalnız savunma açısından değil, bütün tahkik sistemi açısından değiştirilmesini, yepyeni bir Ceza Usulü Kanunu'nun yapılmasını, başkanlık görevi sırasında sık sık karşıma çıkan bir endişe kaynağı olarak gördüm. Bu kanaatimi hala muhafaza ediyorum. Bugün biz avukatlar eğer bazı imkanlardan biraz faydalanabiliyorsak, gerçekten bu biraz da kendi çabalarımızla fiilen elde ettiğimiz imkanlardan öteye gitmemektedir. Ama artık savunma mutlaka yasallaşmalıdır.

Soru- Efendim, avukat olarak bizim hele bugünlerde iki tür yakınmamız oluyor: Birisi, yargıçların bizlere karşı olan davranışlarıyla ilgili. Çoğu yargıç, karşısındaki avukatı savunma yapan birisi olarak değil, azarlayabileceği birisi olarak görüyor. Birinci yakınmamız bu.

İkincisi, Avukatlık Yasası'nın bir maddesi var. "Tüm resmi makamlar, avukata yardım etmekle yükümlüdür" diyor bu madde. Ama bu, Türkiye'de yine ters uygulanıyor. Sanki bu madde "tüm resmi makamlar avukata yardım etmeyecektir" dermiş gibi. Nasıl düzeltilebilir bu? 1947'de de böyle miydi? Bilhassa yargıç ilişkileri açısından soruyorum.

F.E.- Şimdi ben bu Avukatlık Kanunu'ndan evvelki dönemi de yaşadım. O dönemi bugünkünden daha şikayetçi olduğum kanısındayım. Ama bununla bugün avukatın maruz kaldığı işlemlerin, muamele-

nin haklı olduğunu söylemek durumunda da değilim. Yalnız biraz evvel işaret ettiğim gibi, savunmanın gerçek kuralları yasallaşmadıkça, zannederim ki bu derdin çaresi bulunamayacak. Sadece yargıçtan yargıca değişebilen tutumlarla karşı karşıya kalacağız. Çözüm, kesin surette savunmayı ön plana çıkaracak bir yasa değişikliğinde görülebilir.

Soru- Avukatlık Yasası'nın dışındaki yasalarda olduğu gibi

F.E.- Elbette.

Soru- Bir de kürsü farkını kaldırmak lazım Hocam. Marangoz hatası var ya; savcı yukarıda, biz aşağıda...

F.E.- Bakınız, bu çok ilginç bir soru. Bundan 3-4 sene evvel Irak'a gitmiştim. Bir mahkemeye girdim. Hakim kürsüsündeydi. Savcıyı aradım, kürsüde yoktu. Tam avukatın karşısında, o da bizim gibi bir masada oturuyordu. Bu itibarla, yakın komşularımızda bile savcı ile avukat aynı seviyede olursa, bizim ne kadar çok geride kaldığımızı anlamak mümkün.

Savcı ve avukat konusuna gelince; bunların bir parça geçmişi üzerinde durmak, çelişkiyi daha da çıplak, biraz da acı olarak gösterebilir. Şöyle ki: Savcılık müessesesi, Anglosaksonlarda yoktu. Fransada icat edilmiştir savcılık. Hatta Fransada savcılık teşkilatı ileri sürüldüğü zaman, gayet sert tenkitlere de maruz kalmıştı. Fransada savcının bir adı monsieur le parquet'dir. Parquet, bizim bildiğimiz şu zemindir. Çünkü o zaman savcı, avukat gibi parkede yerini alırdı. O zamandan bu zamana bazen procureur de la République, cumhuriyet savcısı de-yimi kullanılmakla beraber, halk dilinde bugün savcının adı monsieur le parquet'dir. Zaman geldi, parke yükseldi yükseldi; kürsünün kenarına aksı mevki eyledi.

Avukata gelince; ilk zamanlar, mesela eski Yunan'da savcılık müessesesi yoktu. Herhangi bir vatandaş bir başkasını itham edebiliyordu. Sokrates'in yargılanmasını hatırlayınız. Fakat sonra "legographes" diye bir zümre türedi. Çünkü vatandaş oraya gelebiliyor, mahkemede savunmasını yapamıyordu. Bunun üzerine bazı kişiler, bir yazıcı gibi dükkan açıp, davada tarafların söyleyeceği sözleri bir kağıda yazıyor ve iş sahibine veriyor; iş sahibi de mahkemede onu okuyordu. Fakat

bu sefer okumasını da beceremediklerinden, bu yavaş yavaş bir meslek haline geldi²⁴¹.

Fakat daha sonraları bu mesleğin engizisyon döneminde ortadan kaldırıldığı, “her şeyi hakim yapar” denildiğine şahit oluyoruz. Arkadan Rönesans gelince, avukatlara büyük olanaklar tanındı. Fakat bu olanaklar arasında şuna rastlıyoruz: Avukat kalkıyor, salonda yürüyor; hatta hakimin önüne kadar gelip, hakime elleriyle dahi hitap edebiliyor. Bu biraz fazla görüldü, sert bir tedbir alındı. Avukatın önüne bir parmaklık konuldu. Yani avukat bu parmaklıktan öteye geçemiyordu.

Bugün baro kelimesi, köken itibariyle İtalyancadır. Fakat İtalyanlar baro kelimesini kullanmıyorlar. Consiglio degli avvocati, avukatlar konseyi deyimini kullanıyorlar. Ben bunu merak ettim. Dediler ki: Baro kelimesi barradan gelir. Yani vaktiyle avukatların önüne konan parmaklık var ya, oradan gelir. Bu itibarla biz parmaklığı kaldırdığımızı göre, consiglio demeyi haklı bulduk. Biz, Fransız kökenli baroyu parmaklıktan aldık ve iftiharla kullanıyoruz. Bence baro kelimesi terk edilmelidir. Bugün parmaklık kalktı. Kalktı ama önümüzdeki masayı terk edip, şöyle salonda ufak bir gezinti yapmaya acaba olanağımız var mı? Parmaklık kalktı ama baro kelimesiyle parmaklık fiilen devam etmekte.

Soru- Türkiye’de jürili bir sistem olabilir mi?

F.E.- Ben uzun süre uzun süre jürili sisteme karşıydım. Fakat bilmiyorum nedendir, son günlerimde jürinin daha faydalı olabileceğini sanıyorum. Ama tekniğe girmek belki de bu konuşmanın dışına çıkar. İsterseniz size ufak, hoş bir fıkra anlatayım.

Soru- Vaktimiz bol, bandımız da bol.

F.E.- Amerika’da bir eyalette jüri var, hakim var, bir de avukat. Hakimle avukat sınıf arkadaşı. Fakat hakim gerçekten iyi bir hakim. Avukat da -hani hep söylenir, ne derece doğru bilmem- her davayı kazanan tipten, özellikle jüriye hitap etmesini bilen bir avukat. Savunmaya başladığı zaman o kadar güzel konuşuyor ki, bütün jüri

²⁴¹ Semih Güner, Avukatlık Kuralları, Meslek Şerhi, sh. 295 Ankara Barosu Yayını Yıl 2002.

üyeleri avukatın ağzına bakıyorlar kendilerinden geçmiş vaziyette. Bu esnada hakim -ki orada mümkün- cebinden büyük bir Havana purosu çıkarıyor, başlıyor içmeye. Avukat savunmaya devam ediyor. Puro yarısına kadar geldiği halde, kül düşmüyor. Jüri üyelerinden bir tanesinin gözü küle takılıp bakınca, öbür üyelerde yavaş yavaş bakıyor. Hepsinin gözü kül düştü düşecek, düştü düşecek... Avukat terliyor, çırpınıyor, fakat kimsenin dinlediği yok. Jüri müzakereye çekiliyor, müzakereden geliyorlar ve sanığın mahkumiyetine karar veriyorlar. Avukat bu işin altında bir oyun olduğunu anladığı için hemen hakimimin odasına dalıyor. Diyor ki: Ne yaptın ya? “Bak sen bu davada haksızsın” diyor hakim. “Ama o kadar güzel konuşuyorsun ki davayı kazanacaksın ama bu haklı olmayacaktı. Onun için ben bu hileyi icat ettim” diyor. Şimdi bak, sonuna kadar gelmişim; şöyle yapacağım, kül düşecek. Bir vuruyor, düşüyor. “Ben senin bu halini bildiğim için” diyor hakim, “sabahleyin bizim hanımın firketesini şöyle yaptım, piponun içerisine soktum.” Bu da işin eğlence tarafı.

Soru- Ayrıca bizim Yargıtay’a da benziyormuş. Bizde de pek dinlemiyorlar gibi geliyor hocam. Efenim konuşuyoruz, onlar dinliyor gözüküyor; ufak ufak sorular da sormak istiyorum. Kaç lisan biliyorsunuz?

F.E.- Ben Fransızca ve İtalyancayı iyice bildiğim zannımdayım. İngilizce ve Almancayı ancak mesleki kitapları ve çok kez lügate bakarak çıkarabiliyorum.

Soru- Bir de yine bizi hukukçu olarak çok uğraştıran bir konu var gündemde: İdam konusu Türkiye’de bugünlerde çok tartışılıyor. Bu hususta bir şeyler söylemek ister misiniz?

F.E.- Benim ölüm cezasına karşı olduğu artık pek malum. Yalnız “niçin ölüm cezasına karşısın?” sorusunun bilimsel nedenleri söylenebilir. Ama ben size yine müsaade ederseniz, anılarımdan başlayarak bir şeyler söylemeye çalışayım. Çünkü benim kanıma göre hiçbir zaman, hiç kimse yalnız düşüne düşüne bir şeyin yanında veya karşısında olamıyor. Yaşantınızda rastladığınız olayların, düşünsel inançlar yanında bir etkisi olduğu muhakkak. Bahsetmişim ya, zabıt katibiydim fakültenin birinci ve ikinci sınıfı sırasında. O zaman Ankara’da, büyük adliyede ağır ceza kaleminde katıptım. Yaşlı bir başkatibimiz var-

dı, gün görmüş bir kişiydi, emekliliğini bekliyordu. Bir sabah geldim, baktım, bir dosyanın başında duruyor. Bir iki damla gözyaşı döktü. Birden şaşırđım. “Ne oldu başefendi” falan dedim. Yaşlı adamın ağlaması insana başka türlü dokunuyor. “Yok oğlum, ben hep ölüm cezası tasdiki gelince öyle ağlarım” dedi. Sonra durdu durdu, “haydi evine git” dedi. Sen yetenekli bir insansın belli olmaz, belki ilerde bir şeyler yapabilirsin.” İşte ölüm cezasına karşı olmaklığımın belki de kökeni, şu katiplik zamanımdan gelmektedir.

İkinci bir olay; bir ölüm cezası bahis mevzuu idi. Hala adamın suçsuz olduğuna inanırım ama bu yeterli değil. Hüküm kesinleşti, infaz bahis mevzuu; talimat bizim Usul Kanunu’nda isterse bulunması için avukata tebligat yapılır infaz sırasında. O zaman da çok genç ve tecrübesiz avukattım. Çağırılınca hani gitmemek olmaz gibi geldi bana ve gittim. Her şey hazırđı. Adamı sehpa üzerine çıkarttılar. İşte “ne istiyorsun?” filan dendi. Sigara istedi; ben de yoktu, birisi verdi. Sonra yarısına kadar içtikten sonra attı, bana döndü, “tut elimi” dedi. Adamın mecburen elini tuttum. Adam asıldı ama adamın nasıl soğuduğunu gördüm ve bir adamın nasıl soğuduğunu eğer duymamışsanız, gayet kolaylıkla ölüm cezasını müdafaa edebilirsiniz. Diğer bilimsel iddialarım, kitaplarımda zaten yazılı.

Soru- Teşekkür ederiz. Ayrıca anılarınızda yer aldı zannediyorum. Suçsuzluğu ölümünden sonra kanıtlanmış olaylar da var.

F.E. - Pek çoğunu hatırlamıyorum. Hiç unutmam, Türkiye Barolar Birliği toplantısında Kayseri Barosu Başkanı vardı Ömer Gözübüyük; onun bir sözünü hala unutmam: “Adalet, çözemeyeceği düğümü atmamalıdır.” Çok enteresan. Bu aynı zamanda başka şeyi de akla getiriyor. Bir gün ağır cezadaydım, ben sanık avukatıydım. Karşımda da yaşlıca eski bir meslektaşım da vardı, o müdahil vekiliydi. O, anlatacağım anılarda yok, şimdi aklıma geldi. Başkan: “Gereği düşünöldü” dedi. Bizim hayatımızda çok otomatik hareketlerimiz vardır, “gereği düşünöldü” deyince hemen fırlatmak gibi. Ben tabii fırladım, karşıdaki arkadaş oturuyordu öyle, kalkmadı. Başkan duymadı zannıyla biraz yüksek sesle “gereği düşünöldü” dedi, yine kalkmadı. Biraz sonra küt dedi, kafa öndeki masaya değdi. O kafanın sert bir yere vurduğunda çıkarttığı tok sesi hala unutamam. Kalpten gitti adam.

Ondan sonra Barolar Birliği'nde bahsettiğim Ömer Gözübüyük de -kaçıncı toplantıydı hatırlayamayacağım ama Standartlar Enstitüsü'nde yapılan toplantıydı- kalktı, çok güzel bir konuşma yaptı ve sonunda da: "Adalet çözemediği düğümü atmamalıdır" dedi, sonra durdu. Bu sefer küt dedi -biz de hani yönetim kurulu arkada duruyor ya masada, biz de oradayız- düştü. O kafanın tahtaya vurduğu tok ses, aynı ses. Şimdi nerede bir "gereği düşünüldü" denilse, bunu benim o anımı anımsamaman mümkün değil. Unutamadığım olaylardan bir tanesi de bu.

Soru- Hocam siz akademik çalışmalarımızla, meslekteki uzun ve özlü çalışmalarınızla avukatlığın felsefesini yapabilecek bir aşamadasınız. Bu konuda neler düşünüyorsunuz? Bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

F.E.- Bütün amacım Barolar Birliği'ndeki meslek kuralları şerhiydi. Bunun üç baskısını ancak yapabildim. Fakat şimdi elimdeki dokümanlar, bunu koskocaman bir kitap haline getirebilecek düzeyde. Fakat baskı imkanlarımız maalesef yok. Eğer TBB'de bunu bulamazsam bu imkanı, kendi başıma, kendi cebimden karşılayarak bunu meslekten ayrılmadan evvel mutlaka yapacağım ve orada bütün faydalı olabileceğini sandığım gerek anılar, gerek diğer memleketlerdeki yerleşmiş kuralların hepsini buraya nakledeceğim. Zannedirim ki böyle yazılı bir metin en faydalı bir yol olabilir. Evet yani bu çalışmamaya devam ediyorum.

Soru- Çok teşekkür ederiz Hocam, çok büyük yarar sağlıyorsunuz. Tek kaynak elinizdeki Meslek Kuralları Şerhi kitabınız. Tabii meslek kurallarına bağlı olarak bunu hazırlıyorsunuz. Bizim dileğimiz, onun da dışına çıkmamız. Kitabınızın sistematigi itibariyle meslek kurallarının birden, son maddesine kadar görüşlerinizi bu kurallar arasına serpiştiriyorsunuz.

F.E.- Evet, ne demek istediğini çok iyi anladım. Ama bu meslek kuralları içerisinde zaten meslek felsefesi parça parça da olsa yer alabiliyor. Ayrıca daha geniş bir çalışmaya şu anda pek imkan bulamadım.

Soru- Teşekkürler Hocam. Avukat Faruk Erem'e sorduk, Doçent Faruk Erem'e sorduk, Profesör Faruk Erem'e sorduk; ben şimdi bir de sanatçı Faruk Erem'in sormak istiyorum: Hoşunuza giden birkaç mısra bize okuyabilir misiniz?

F.E.- Bunu seve seve okumak isterim. Fakat en çok sevdiğim tek mısra Dıranas'ın şu mısraları, her zaman da tekrar ederim: “Selam senelerce, senelerce öteye”.

2 – Av. Atila Sav, Av. Cengiz İlhan, Av. İskender Özturanlı, Av. Enver Aslanalp ve Av. Güneş Atabay’la Yapılan ile söyleşi

SEMİH GÜNER (SG) – Sayın Başkanlarım, bugünkü söyleşimizle ilgili saptadığım tarihsel bilgileri sizlerle paylaşacağım. Ancak; öncelikle şu an bizimle olan İzmir Barosu Başkanı Avukat Nevzat Erdemir’e huzurunuzda teşekkür etmek istiyorum, Ankara’dan gelen ben ve Kurucu Başkanımız Avukat Atila Sav’ın ve sizlerin katıldığı bu söyleşiyi düzenlemesi, bu ortamı yaratması nedeniyle teşekkür dileklerimi bir kez daha iletiyorum.

Başkanlarım, Muhamiden avukata, heyeti daim eden baroya ve Barolar Birliğine uzanan o dikenli yolun öyküsü ve yaşadıklarınız; söyleşimizin ana temasını oluşturmaktadır.

Türk avukatlarının bir birlik etrafında toplanmasına yönelik çalışmalar ilk defa 1934 tarihinde başlamıştır. İzmir Barosu’nun öncülüğünde 3-8 Ocak 1934 tarihleri arasında İzmir’de baro temsilcileri toplanmışlar, yaptıkları uzun çalışmalar sonunda “*Türkiye Avukatlar Birliği*” adı altında bir avukatlar birliği kurulması kararını almışlar ve merkezi Ankara’da olan bu birliğin başkanlığına da Burdur mebusu Mustafa Şerif Beyi seçmişler. Bu konudaki bilgiler Ankara Barosu Dergisinde yayınlanan Av. Şerif Kazım Tutaş’ın²⁴² anılarından alınmıştır.

Birliğin 2. Genel Kurulu 1935 yılında Ankara’da yapılmış, Kurulması düşünülen için yapılan çalışmalar kapsamında 3. Genel Kurul 13 Ocak 1937’de yapılmış, yeni hazırlanmakta olan Avukatlık Kanunu Tasası Taslağına ilişkin yaptıkları çalışma sonuçları sunulmuştur. Taslağın tasarı olması aşamasında bu çalışmalar çok önemli rol almış, etkili olmuştur.

²⁴² Av. Şerif Tutaş, Yeni Kanunumuzun kabul ve neşri münasebetiyle geçmişe ait birkaç hatıra, ABD. yıl..S.h 287 vd.

Baroların taslağı, Adalet Bakanlığı çalışmaları sırasında büyük ölçüde benimsenmiş, Bakanlıkça hazırlanan kanun tasarısı Mecliste görüşülüp, 3499 sayılı Kanun olarak 1938 yılında kabul edilmiş, 01.01.1939 yılında da yürürlüğe girmiştir. Bu gelişme avukatlık mesleğinin yasal yapısında birinci aşama, 460 sayılı Muhamat Kanununu da dikkate alırsak ikinci aşama olarak kabul edilebilir. Üçüncü aşama ise 3499 sayılı Kanun çıktıktan kısa bir süre sonra kanunun avukatların beklentilerine yanıt vermediğinin görülmesi üzerine Barolarımız tekrar arayaşa geçmişler ve çalışmaya başlanmıştır

1957 yılında Ankara’da toplanan baro temsilcileri öncekinden daha farklı bir görev üstlenecek olan Türkiye Barolar Birliği (artık Birliğin adı değişti)kurulmasının zorunlu olduğuna karar vermişlerdir. Siz değerli Başkanlarım bu devreden itibaren bu çalışmaların belli aşamalarında görev alıyorsunuz. Konu ile ilgili gerekli hazırlıkları yapmak üzere Ankara, Adana, İzmir Zonguldak ve İstanbul Barolarının görevlendirdiği avukatlar olarak çalışmalara başlıyorsunuz. Bu bağlamda sizler, 28 Ağustos 1957’de İstanbul’da toplanan baro temsilcileri olarak Türkiye Barolar Birliği Esas Nizamnamesini hazırlıyorsunuz ve çalışmanızı diğer barolara gönderiyorsunuz. Sonra bu çalışmanızla ortaya çıkan metnin (Nizamnamenin) değerlendirilmesi için 5 Nisan 1958 günü İzmir’de toplanıyorsunuz, Başkanımın da belirttiği gibi taslağı onaylıyorsunuz. Aynı gün yaşamsal önem taşıyan bu birlikteliğin anısına 5 Nisan gününün “Avukatlar Günü” günü olarak kutlanmasına karar veriyorsunuz. Toplantıda alınan kararları, konunun sunulduğunu 7 Nisan 1958 tarihli Demokrat İzmir Gazetesinde yayınlanan tutanaklardan alıntı yaparak aktarıyorum;

“Ankara delegesi Asım Ruacan “Avukatlar Gününün tespiti hakkında görüşmeler sonuçlanmıştır. Ben şahsen 5 Nisanın kabulünü teklif ediyorum”

İzmir delegesi Enver Aslanalp: “Biz İzmir Barosu olarak 5 Nisanı kutladık, baromuzda artık gelenek haline gelmiştir”.

Ankara delegesi kongre başkanı Mehmet Nomer: “Biz Muhamat Kanununu yürürlüğe girdiği tarih olan 27 Nisan tarihini düşünüyoruz, ancak 5 Nisanı ayrı olarak kabulde mahsur yoktur”

Sivas delegesi Şerafettin Solakoğlu: “*Bu konuyu Türkiye Barolar Birliği kurulduktan sonra yetkili organ ele alsın*” teklifini veriyor ve teklif yapılan oylama sonunda ittifakla kabul ediliyor.

Toplantıyı idare eden başkan vekili ve İzmir delegesi Av. Necdet Eklem: “*Gündemdeki konular sona ermiştir. Açılıştaki gibi kapanışta da görüşlerini açıklaması için Ankara Barosu Başkanına, toplantı başkanına bırakıyorum*” sözcükleri ile Ankara Barosu Başkanı ve toplantı başkanı Mehmet Nomer’e söz veriyor, Nomer’de “*Bu toplantıya katılan bütün arkadaşlarıma teşekkür ederim. Mesaimiz müsmün, avukatlık mesleği ilelebet payidar olsun. Hepinizi saygıyla selamlıyorum*” sözleri ile toplantıya son vermiştir.

İSKENDER ÖZTUNALI (İ.Ö.)²⁴³ - Şunu ekleyeyim: Daha önceden çeşitli zamanlarda kutlanıyordu.

SG. -Evet Başkanım, onların hepsini bugün konuşacağız.

İ.Ö.- O zaman Tekirdağ’da mı karar verildi. Kırklareli’n de mi?

SG. - Evet, Tekirdağ.

SG. - Şimdi 5 Nisan 1958’de bu çalışmayı yaptık, 1957 tarihinde hazırlanan Türkiye Barolar Birliği esas nizamnamesi 1958 yılında kabul ettikten sonra Meclise sunuldu, Adalet Bakanlığı barolara gönderdiği yazıyla Avukatlık Yasasında değişiklik yapmadan Birliğin kurulamayacağını bildiriyor ve konu orada kapanıyor. 60 ihtilali, ardından 61 Anayasası, kuvvetler ayrılığı ve kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin kurulmasına izin verilmesini takiben Adalet Bakanlığı o tarihe kadar uyguladığı yetkilerini, mesleğe başlamak, mesleğin yapılması gibi konulardaki görevlerini, devretmek istiyor Bu düşüncüyü hisseden siz değerli başkanlarım, 1958 tarihinde Bakanlığın engel olması nedeniyle yarım kalan çalışmalara yeniden başlıyorsunuz ve bizi ilgilendiren kısımları ekleyerek ve 1958’de kabul edilen taslağı ele alıyorsunuz, güncel hale getirerek Kamu Kuruluşu niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının yolunu açan Anayasa hükmünü metne yerleştirerek tekrar gündeme getiriyorsunuz. 1963’te Ankara’da toplantı yapıyor-

²⁴³ Önceki dönem İzmir Barosu Başkanlığı, TBB. Yönetim Kurulu üyeliği yaptı

sunuz, yasanın önerileriniz doğrultusunda yeniden düzenlenmesi kararıyla Avukatlık Kanun Tasarısı taslağını hazırlamak üzere Ankara, İstanbul, İzmir Barolarına görev veriyorsunuz. Yaptığınız çalışmalarını 16 Mayıs 1963 tarihinde İstanbul'da yapılan toplantıya getiriyorsunuz. Üç baro temsilcisi olarak ve aralıksız çalışarak Almanya, İtalya, Fransa Avukatlık Yasalarını da inceleyerek, günün gelişen koşullarını da dikkate alarak taslak hazırlıyorsunuz ve Adalet Bakanlığı'na veriyorsunuz. Taslağın ulaşmasının sonucu ortaya çıkan istemlerimiz dikkate alınarak hazırlanan tasarı Meclise veriliyor ancak görüşülmeden kadük oluyor. Bundan sonra seçimler yapılıyor ve yeni bir hükümet kuruluyor.

Bu gelişmeler üzerine konu yeniden gündem maddeniz oluyor, avukatlar 1966 yılında İzmir'de toplanıyor, hazırladığınız taslağa küçük eklemelerle ortaya çıkan taslak metni Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderiyorsunuz. Bakanlık tasarı haline getirip Mecliste aktarıyor, Mecliste geçici komisyon kuruluyor. Genel Kurul gündemine alınıyor ve 1969 yılında da tasarı kabul ediliyor.

İ.Ö.- Daha çok Bakanlığın tasarısı oluyor.

SG.- Tasarı doğal olarak onların, ama Tasarı hazırlanırken bizim teklifimizi ne ölçüde veya ne kadar benimsediler.

İ.Ö.- Önerileri hiç dikkate almadılar.

SG.- Öyle mi?

İ.Ö.- Tabii. Bizim önerimizde neler vardı, neler vardı, hemen hemen.

SG.- Değerli başkanlarım, süremiz çok uzun, sizlerin her şeyi söylemesi mümkün, bunları da kayıt altına alıp değerlendireceğiz. Birlik oluşturma çalışmalarının 1934'te başladığını görüyoruz. Hatta çok güzel bir resim var Atatürk heykelinin dibinde, toplantıya katılan son derece güzel insanların -bugünkü insanlara bakarak söylüyorum- bir araya gelip çektiydikleri resim. gururla ve zevkle seyrettiğimiz, o günün avukatlarını yansıtan, yüce Atatürk'ün heykelinin altında çekilen bu resim, bir başlangıç ve kilometre taşı olmuş, değişim süreci başlamıştır.

Hemen şunu da ilave etmek istiyorum yaptığımız bu çalışmaların önemini ortaya koyması açısından: Avukatlık mesleği 4000 yıllık yazılı geçmişi olan bir meslek, öncesi de olabilir. Kayıtlarımızda bu var. İlk baro 1340'lı yıllarda Atina'da kuruluyor, Fransa'da 1200 yıllarının ortalarında baro kuruluyor. Onlar bizden yüzlerce yıl önce örgütlenmeyi tamamlamış kişiler, biz 1876'da avukatlık anlamında ilk Nizamnamemize kavuşuyoruz. İlk Avukatlık Yasamız Cumhuriyet döneminde, 1924 yılında, 460 sayılı Kanun ile çıkarılmış yani modern avukatlığa, 1924'te başlıyoruz. Siz ve sizler gibi düşünen avukatlar sayesinde bu işe, ama çok kısa sürede Batılıların yüzyıllarca yıl uğraş vererek geldiği noktaya geliyoruz. Biz kısa sürede geldiğimiz duruma, yanlış olmayacak, siz değerli başkanlarımın öngörüsüyle, gayretiyle, çabasıyla kısa sürede ulaşıyoruz. Sanıyorum bugünkü toplantının özelliği de bu. Sizler gibi yürekli, öngörülü, cesur, aydın ve üretken üstatlarımızın bu yasaların çıkmasında, niçin çıktı, nasıl çıktı, beklentileriniz neydi, şimdi bunları bize anlatacaksınız.

İsterseniz 34 yılındaki bu toplantıdan eğer aklınızda kalan söylemek istediğiniz bir şey varsa oradan başlayalım, yoksa 1957 yılından yolumuza devam edelim. Enver Başkanım, sizi gösteriyorlar.

ENVER ASLANALP(E.A.)²⁴⁴- Şimdi 1934'te yapılmış olan o Avukatlar Birliğinin kurulmasıyla ilgili toplantı dediğiniz gibi İzmir'de yapılmıştır. Yapılan çalışmalar ve seçilmiş isimler İzmir Barosu'nun 1935 tarihindeki Dergisinde yazılı olup, kimlerin nereye seçilmiş olduğu görülmektedir. Tabii benim bildiğim kadarıyla o toplantı günün şartları itibarıyla, çünkü 1934 aşağı yukarı Türkiye'nin en kötü zamanlara girmiş olduğu, faşizmin bilmem ne yapmış olduğu, çok zarar verdiği seneler, orada bu karışıklık oluyor ve hiçbir zaman avukatlık mesleğinin bir örgüt halinde toplanmasını istemeyen iktidarlar tarih boyunca böyle, onu söylüyorum ve bu konulardan istifade etmek suretiyle o 1934 tarihli çalışmayı kadük hale getiriyorlar. Fakat buna karşılık o zamanki Adalet Bakanı olan Şinasi Devrim midir nedir, o çıkıyor, bütün Avrupa Hitler Almanya'sının tazyikiyle Fransa nispeten, onun

²⁴⁴ Önceki Dönem İzmir Barosu Başkanlarından olup, Kanunun çıkması aşamasında görevini İzmir Barosu Başkanı olarak görev yapmış, daha sonra TBB'de Yönetim Kurulu üyeliği ve Başkan vekilliği yapmıştır.

dışında Avukatlık Kanunlarını inceliyor ve bu seneler sürüyor. Ondan sonra da bir tasarı halinde, bir rapor halinde hükümete veriyor. Bu da tabii uyutuluyor ve Adalet Bakanlığı'nın tamamıyla hâkimiyeti altında 3499 sayılı Kanun çıkıyor. Yani 3499 sayılı Kanun, bu konuya ilişkin olarak Atatürk ölür ölmez de işin tuhaf tarafı o, ölünceye kadar çıkarmıyorlar, fakat ölünce hemen 3499 sayılı Kanun kabul ediliyor. Neden kabul ediliyor? Biliyorsunuz daha evvelden sakıncalı olan davaları almayı mutat haline getirilmiş bulunan avukatlara müeyyide tatbik ediliyordu. O yoktu başlangıçta ki bu Ali Haydar Özkent'in yazmış olduğu yazılardan okudum. Orada kendisi de bu sakıncalı avukatlardan biri, yani "savunma mesleğini edinmiş bulunanlara karşı bu bir müeyyidedir" demek suretiyle onları da şey yapmış. Bu çok önemli nokta. Kanunu bu düşüncüyü yaşama geçirecek şekilde çıkarıyorlar ve maddeye onu ilave ediyorlar. Ondan sonra da biliyorsunuz avukatlar bir nevi vesayet altında, iktidarın vesayeti altında. Yalnız işin tuhaf tarafı bunu söylemek lazım mı bilmiyorum, ama bu benim içimde ukde, şimdi bu kanun kalkıyor. 1136 sayılı Kanun ile kaldırıyoruz. Çünkü o kanunun yürürlükte kalması olacak iş değil.

E.A.- Ama bu madde nasıl geliyor? Türkiye Barolar Birliği'nin Disiplin Kurulunun bir kararıyla geliyor. O zamanki o çocukların yapmış olduğu bir sürü hareketler var. Ankara'nın bilmem nesinde filan, bunları şeye veriyorlar. Disiplin Kurulu tak diye bir karar veriyor. Bunu şey olarak, kenarda bırakıp, yani on record olsun diye düşünüyorlar.

SG.- Bu konu çok önemli tabii.

E.A.- Önemli gayet tabii, onu artık biz kendi şahsi şey olarak değerlendirebiliriz. Şimdi 1958'e geldiğimizde...

SG.- Sayın Başkanım 1934 ten 1958 kadar geçen süre için veya 3499 sayılı Kanun çıkana kadar olan dönem için Sayın Başkanlarımdan katkıda bulunmak isteyen var mı diye soralım.

E.A.- Benim söyleyeceğim şey 3499 sayılı Kanun'dan önce Muhamat Kanunu vardı, 17 maddelik bir kanun. Sonradan incelediğimize göre efendim, benim şahsi kanaatim gayet tabii bu, Muhamat Kanunu 3499 sayılı kanun kadar teferruatlı değilse de efendim, ötekisi çok kısa olmasına rağmen kısıtlayıcı şeyler yoktu. O da şunu gösteriyor ki

avukatlar camiasındaki Avukatlar Birliği, bazı şeyleri yazılı olmadan dahi kabul ediliyordu ve çalışmalar devam ediyordu, onlara riayet ediliyordu. Yani 3499 sayılı Kanun'la üstün körü bir şey yapılmıştır, ama Muhamat Kanunu çok önemli bir kanun, çünkü o kanun cumhuriyetin avukatlarının kanunu, savunma mesleğinin cumhuriyet döneminin en büyük belgesidir. Onu bir defa belirtmek istiyorum, çünkü İzmir Barosu o yılki dergilerde yayınlamış buldukları kararda benim gördüğüm kadarıyla İzmir Barosu'nun almış olduğu kararda bizim cumhuriyetin takipçisi, onun yaşatıcısı olduğuna dair İzmir Barosu'nun bir görüşü vardır. Bu zannediyorum ki nitelik farkı olan bir durum çıkıyor. O nitelik farkına ben çok önem veriyorum gayet tabii, benim söyleyeceğim şey bundan sonrası.

SG. – Başkanlarım, şimdi bize Enver Arslanalp Başkanımın girdiği Muhamat Kanunu ile ilgili görüşlerinizi aktarır mısınız, bu konuda şöyle bir tarihsel durum var: Muhamat Kanununun yani 460 sayılı Kanun'un çıktığı tarih 3 Nisan 1924, Cumhuriyetimizin ilk Anayasası'nın kabul edildiği tarih 22 Nisan 1924, yani Anayasadan yaklaşık 18 gün önce Muhamat Kanunu çıkarılmış, neden?

Cengiz İlhan (C.İ) ²⁴⁵- Benim bu konuda bir fikrim yok.

E.A.- Bakın, şimdi ben size şunu söyleyeyim.

C.İ - Tabii konu o tarafa gidiyor, ama ben bir gözlemimi size burada belirtmem lazım. Çünkü bu konuları konuşurken arada bir boşluk var. Bu boşluk İkinci Dünya Savaşı boşluğudur. İkinci Dünya Savaşı sırasında, yani aşağı yukarı 1930'dan 50'li yıllara kadar barolara hemen hemen hiç kimse avukat olarak başvurmamıştır. Bunun nedeni hâkimler dışında serbest meslekte olan bütün okumuş insanların askere alınmış olmasıdır. Baroların bir ölü dönemidir İkinci Dünya Savaşı sırası, birtakım çalışmalar başlıyor. Dikkat ederseniz zaten 1936 filan geliyor, ondan sonra 1950'lere atlıyor birden bire yani o boşluğu mesleğin bu zaman içerisindeki akışını izlediğimiz zaman bir boşluk görürüz. Bunu sicil numaralarında da görürüz, tarihlerde de görürüz. Bu İkinci Dünya Savaşının ortaya çıkardığı, Türkiye'de olumsuzluk

²⁴⁵ İzmir Barosu önceki Başkanlarında, TBB ilk başkan vekili

yarattığı önemli bir olaydır. Mesleğimiz o zaman zaten staj iki yıldır, 1950'den sonra değişti o iki sene, bunun göz önüne alınması gerekir.

SG. - Çok önemli bir noktaya değindiniz, teşekkür ediyorum.

C.İ. - Şimdi yalnız şu var, Muhamat Kanunu neden önemli? Ferruh Dereli'nin 1136 sayılı Kanun dolayısıyla İstanbul Barosunda yapmış olduğu mühim bir konuşma var. O metni İstanbul Barosundan temin ederseniz aşağı yukarı 15 sayfalık bir şeydi o, orada Ferruh çok güzel özetliyor o kaosu anlatıyor. "Sadece İkinci Dünya Harbi değil, meşrutiyette yapılmış bulunan bütün, ondan evvelki avukatların durumları, biz çünkü onu dile getirdik daha evvelden, kahvelerde toplanıyor, bilmem İstanbul Barosu'nun yani o cemiyet, zaten cemiyet şeklinde, baro şeklinde değil. Baro ayrı, cemiyet ayrı, şimdi bu itibarla onun üzerinde durmanızda fayda var. Ben oradan öğrenmiş bulunduğuma göre çok kapalı, çok karışık neyin ne olduğu belli değil, zaten imparatorluk mütemadiyen geriliyor. Çıkarılmış bulunan bilmem kanun yahut da iradeyi seniye bilmem nerede kuracaksınız. Evvela İstanbul'da kurulmuş, ondan sonra Girit'e gitmiş, ondan sonra bazılarına vermişler. Fakat kurulmasını istedikleri yerler zaten İkinci Dünya Harbinden, Birinci Dünya Harbinden evvel Meşrutiyet zamanında ve bir de Balkan Harbi zamanında elimizde olan yerler değil, o yerler kalmıyor ki orada efendim baro cemiyetleri olmuş olsun" Bu konuda bence Ali Haydar Özkent'in kitabını²⁴⁶ okumakta büyük fayda var, bir de Ferruh Dereli'nin o toplantıda yapmış olduğu konuşmayı, onu da almanızda büyük fayda var. Bilmem nelerle olmaz bu iş, çünkü birisi der ki şudur da, birisi der ki budur, sonra biz şey peşinde de değiliz. Yaptığımız gibi 2000 yılını efendim, şimdi şey yapacağız değil. Onlar o zaman düşünmemişler bile.

²⁴⁶ Ali Haydar Özkent, age. Karamanlı tip avukatlar, Konya'nın Karaman kazasında doğmuş ve oradan çıkarak avukatlığa başlamış olanlar değildir. Eski müvezzirlerden bir çoğunun Karamandan ve İncesu'dan çıktıkları malum olmakla beraber, Türk avukatlığı tarihinde tezvire işe işe başlamış, ruhları ve kafaları tezvire yoğurulmuş, ilimden ve adalet duygusundan ve doğruluktan uzak, gözlerinin önünde yalnız kavga ve münazaa ve onun zamanında para ve mürabah parıldayan utanmaz, cahil ayak takımlarının hepsine birden verilmiş bir addir. Bunlar avukatlığı bazırğanlıkla karıştırır ve pis bir iş adamının yapacağı ve hatta yapamayacağı her işi üzerlerine alır ve yapar süsü verirlerdi.

SG. - Merak ettiğim bir şey var, uygun görürseniz Başkanlarımıza soralım. İstiyorum, yani Cumhuriyetin kuruluşundan sonra İstanbul Barosu Başkanlığına Mustafa Kemal Atatürk'ün gönderdiği yazıda belirttiği gibi hilafet yanlısı birisinin baro başkanlığına getirilmesinden bahsediyor. O konuda Sayın Başkanlarımızın bildiği bir şey var mı?

E.A. - İstanbul Barosuyla ilgili bir sürü tartışmalar var. Geçmişte bu nu Barolar Birliğinde de ele alındı.

C.İ. - Şimdi ben bir şey söyleyeceğim. 1924'te niye şey etti? O tarih dikkat ederseniz hukuk devriminin ve adliye devriminin, yargı devriminin yapıldığı ve Hâkimi Şeriyenin İlgasına Dair Kanun dönemi. Evet Hâkimiye Şeriyenin kaldırılmasına dair kanun 1924, 1925, tarihini taşır. Yani laiklik resmen Anayasaya girmemiş, ama İslam, "*Devletin dini İslam'dır*" sözü çıkıyor bir süre sonra, yavaş yavaş hukuk değişimiyle devletin hukuk düzeninin niteliği değiştiği görülüyor.

Atıla Sav.(A.S.)²⁴⁷ - Bence sadece laiklik açısından bakmamak lazım, genel hukuk devrimi.

E.A. - Genel olarak hukuk devrimini yaptık, tabii.

C.İ. - Hukuk devriminin bir parçası olarak görülüyor.

A.S. - Mesela, o sırada hâkimlerin giyimleriyle ilgili bir kanun çıkıyor. Cüppe giyeceklerine ilişkin kanun, tabii daha evvel Hâkimiyeyi Şeriyeye ilga ediliyor ve laik mahkemeler, devlet hukuk mahkemeleri kuruluyor. Aynı tarihte Muhamat Kanunu yürürlüğe giriyor ve Batılı anlamda Kara Avrupa'sı, Roma ve Latin, Roma-Atina çizgisinden gelen avukatlık mesleği âdeta Türkiye'ye adapte ediliyor, tıpkı diğer adaptasyonlar gibi. Onun için onun anlamı o ve bence çok önemli hem avukatlık mesleği açısından, hem hukuk devrimi açısından önemli. Muhamat Kanunu ilk işi bu aylayışı getirmek.

İ.Ö. - Şimdi ben buraya bir şey ilave etmek istiyorum. Hukuk devrimi açısından Atatürk'ün hukuk mektebin açılışında söylemiş bulunduğu, esas budur. Biz de bunu Türkiye Barolar Birliği'nin açılışında

²⁴⁷ Barolar Birliği ilk Genel Sekreteri, Ankara Barosu Başkanı, Türkiye Barolar Birliği'nin ikinci başkanı

Atatürk'ün görüşünü gerçekleştirdiğimiz zaman yazdık. “1924’te sizin verdiğiniz direktifi unutmadık” dedik.

E.A.- Şimdi Başkanımın sorduğu yahut ortaya attığı şeye cevap arayalım. “Nutuk”ta sözü geçen Lütfü Fikri İstanbul Barosu Başkanı ve o hilafetin ilga edilmesine karşı çıkıyor. Celalettin Arif Bey Meclis Başkan Vekili ve Adalet Bakanlığı da yapıyor. O da İstanbul ve İstanbul avukatlarının cumhuriyete bakışından, özellikle hukuk devrimine bakışından Atatürk mutlu değil. Onun için diyor ki o hukukçu kuşağını aktif görevden uzaklaştırmak için yeni bir hukukçu kuşağı, cumhuriyetin müeyyidesi olacak Ankara Hukuk Mektebi onun için kurulmuş.

C.İ.- Üç defa seçiyorlar Lütfü Fikri’yi, Atatürk iptal ediyor²⁴⁸.

A.S.- İptal ediyor, bir daha seçiyorlar. Onun için bakıyor ki öyle mücadeleye edilemeyecek, yerine adam yetiştirelim, cumhuriyetin hukukçularını yetiştirelim diye Ankara Hukuk Mektebi kuruluyor. Sanıyorum ki oradaki şeyin izahı hem Başkanın sorduğu soru, hem senin sorduğun sorunun bir nevi açıklaması oluyor. Çok kesin söylemiyorum, tarihlerden giderek.

İ.Ö.- Bir noktayı daha ilave etmek istiyorum. Lütfü Fikri konusunda İstanbul’dakilerle bu işte karşılıklı geldik. Onlar Lütfü Fikri hadisesinin gündemini demokrasi olarak arz ediyorlardı son toplantılarda, bense demokrasiyle alakası yok bu işin, doğrudan doğruya eski rejimin ihyası ve devamıdır.

E.A.- Tabii, cumhuriyetin.

İ.Ö.- Şimdi hem o mektepteki yapılmış bulunan konuşma ve hem de Muhamat Kanunu yeni bir rejimin müjdecisidir. Onu öyle kabul etmek lazım.

E.A.- Bir yerde de tabii avukatları da zapturapt, inzibat altına almak, disipline katkıda bulunmak

²⁴⁸ Av. Lütfü Fikri Osmanlı döneminin son, Cumhuriyet döneminin ilk baro başkanıdır. Halifeliğin kaldırılması eşliğinde yazdığı açık mektup üzerine(10 Kasım 1923 tarihinde yayınlanan yazısında halifeye istifa etmemesini telkin ettiği ve hilafeti savunduğu için İstiklal Mahkemesinde yargılanarak Mahkeme tarafından beş yıl hapis cezasına çaptırılmış ve bu ceza TBMM tarafından affedilmiştir.1920-1928 yılları arasında İstanbul Barosu Başkanlığında bulundu. 7 Ekim 1934 tarihinde vefat etti.

A.S.- Ama Anayasa çıkmadan önce.

C.İ.- Müsaade buyurun tabii, şimdi yani o zamanın dava vekilleri ve avukatlarının bugünün dava avukatları zihniyetinde görmeyin. O zaman yani...

E.A.- Bir nokta daha Cengiz, sanıyorum ki Lozan Antlaşmasının da etkisi var.

C.İ.- Etkisi olacak tabii.

E.A.- Yani Lozan'da kapitülasyonlar kalkmasın diye ısrar ediyorlar. Çünkü Türk yargısına güvenmiyor İngilizler ve Avrupalılar, kendi vatandaşlarının adli kapitülasyonlarla korunmasını istiyorlar. İsmet Paşa ve Türk heyeti de sürekli teminat veriyor ki biz tam adil, tarafsız ve eşit bir hukuk düzeni kuracağız, bir yargı düzeni kuracağız. Konsolosluk mahkemeleri iptal edilmesin direnmesi var hatırlarsan, onlar, o hukuk devrimi onun bir karşıtı yahut antitezi.

C.İ.- Yalnız şu da, bu İstanbul Baro Başkanlığının meselesi bir nevi. Baro Başkanının arkasına almış bulunduğu bir oy kütlesiyle iki defa karşı çıkıyor ve İstanbul Barosu maalesef 1970'lerde dahi bunu bir demokrasi olarak kabul etmiş bulunması beni şahsen üzüyor.

E.A.- Beni de rahatsız etti.

C.İ.- Üzen şey bu, ama bunu basmak lazım. Şimdi bir düzen gidiyor, bir düzen geliyor, bunun hukuk şeyini yapıyor. Atatürk de bunun şeyini ne diyor? Eski hukuk bilmem nesiyle kendilerini bir şey zanneden şeyinden değil, siz yaratacaksınız diyor. Biz bunu yarattık mı, yaratmadık mı tartışmasına girmek istemiyorum, ama durum bu.

E.A.- O tek başına münferit bir olay değil.

C.İ.- Gayet tabii.

A.S.- Çok ciddi bir kütle var.

EA.- Karabekir falan da...

C.İ.- Hepsi gayet tabii, hâlâ devam ediyor bu.

SG.- Konuya dönelim.

C.İ.- Ama bu konu bakın şimdi, ben size söylüyorum.

E.A.- Başlı başına bir konu bu.

C.İ.- Hukuk meseleleri mücavir şartlardan aşırı düşünülemez. Onu tarihsel duruma koymamız lazım gelir ve bütün ona göre konuşulmalı mesela, biz soyut olarak alıyoruz, avukatlığı soyut olarak alıyoruz. Hayır değil, bu sosyal ve tarihsel bir neticesi zorundadır. O itibarla daima tarihsel şartları nazarı itibara almamız lazım gelir. Yani yapmış olacağımız bu tarihsel şeyde bunları nazarı itibara, yani kendiliğinden çıkmıyor bu için yapılmış bulunan mücadeleler var. Daha evvelden yapılmış mücadeleler, Ali Haydar Özkent'in kitabını okuduğunuz zaman bunu anlıyorum. En basit olarak kız vermiyorlar avukata müzevir diye yani.

E.A.- Hâlâ devam ediyor.

SG.- Başkanım, onlara girmeyelim. Cengiz Başkanım, bu 1934, 35, 37 ve yasa çıktığı 1938, o ara için söyleyeceğiniz bir şey var mı?

C.İ.- Şimdi o ara tabii ben hani mesleğe, hukuk fakültesini 1950 yılında bitirdim, mesleğe 1952'de başladım. Yani o araların hakkında şöyle bir bilgim olabilir: Rahmetli babam mesela, İzmir'de bir süre avukatlık yapmış.

EA- Evet, onu unuttuk söylemeyi, İzmir Barosundaki sicil dosyasında babası.

C.İ.- Benim gördüğüm kadarıyla -tabii İzmir'le Anadolu'nun diğer bölgeleri pek karşılaştırılmaz- İzmir'deki avukatlık yaşamı fevkalade müzbitir.

E.A.- Serbest Fırka mı?

C.İ.- Yani o. Fethi Beyin buraya geldiği zaman yapılan nümayişte tutuklanan Hizmet Gazetesi imtiyaz sahibi benim babam. Şunu söylemek istiyorum: aleyhe bir ortam var. Bugün aşağı yukarı avukatlık meselesinde neler konuşuluyorsa, aşağı yukarı aynı hava devam ediyor, ama babamın gene memuriyeti sebebiyle ilkokul 3. sınıftan sonra aşağı yukarı bütün lise ve üniversite hayatımda Anadolu'nun çeşitli ilçelerini dolaştım. Tabii ki bugün anladığımız manada çağdaş

veya düzenli bir avukatlıktan yahut dava vekilliğinden, biliyorsunuz 1136 tasfiye etmiştir, daha çok ilçelerde dava vekilleri vardı. Bu dava vekilleri doğrudan doğruya zaten yasadışıydı. Yani Avukatlık Yasası kapsamı dışındaydı ve tamamen Bakanlık denetimi altındaydı. Dava vekillerinin baroların denetimi içerisine girmesi 1136'yla olmuştur. Daha önce böyle bir şey yoktu. Onlar için de aynı şeyi söylemek pek mümkün değil. Onlar Adalet Bakanlığı'nın denetimi altında görev yapıyorlardı ve Anadolu böyleydi. Yalnız şunu tabii vurgulamakta bence yarar var: Çünkü ben meslek hayatımın önemli bir bölümünü de taşrada, ilçelerde yaptım. Küçük görülü bakış vardı Türkiye'de.

E.A.- Avukata karşı.

C.İ.- Evet, hiç unutmuyorum, 46'dan sonra işte Seçim Kanunları değişiyor, vesaire, Türkiye demokrasiye doğru, çok partili düzene doğru ilerliyor. O zaman Seçim Kanunları tartışılıyor. Hilmi Oran da Cumhuriyet Halk Partisi genel sekreteri, *“dar bölge seçimi hakkında ne diyorsunuz”* dediler. *“Dar bölgeyi kabul ederim de, bütün taşra avukatları Meclise mi girsin”* diyor. Bakış açısı buydu.

SG.- Teşekkür ederim Sayın Başkan.

C.İ.- Şimdi buraya daha 58'e gelmeden evvel bir şey söylemek istiyorum ben İzmir Barosu açısından, şimdi bizim kuşak, yani İskender dahil 330'dan başlayan kuşak İzmir Barosu'na girdikten sonra Demokrat Partinin ve demokrasi hayatının da cilveleri dolayısıyla büyük bir hareketlilik içindeydi ve biz girdiğimiz zaman, baroya girdiğim zaman ben karanlığa giriyordum. Kepenkler kapalıdır, bir tane oda vardır, yandan girersiniz. O oraya oturursunuz ve o şekilde böyle bir durumda biz girince yavaş yavaş gençliğin vermiş olduğu şey midir nedir, bir hareket başladı.

SG.- Yıl kaç Başkanım?

C.İ.- Ve bir de şunu söyleyeceğim, ilk Avukatlar Bayramının, yani 5 Nisan Bayramının kutlanması bizim zamanımızda İzmir Barosunda başladı.

SG.- Ona geleceğim Başkanım. Şimdi 5 Nisana konusuna girmeyelim biraz sonra konuşacağız.

C.İ.- Hayır, ama şunu söylüyorum: Tabii bu 5 Nisan başlangıç olacaktır, ama demek istediğim şey İzmir Barosunda büyük bir hareketlilik görülüyor.

SG.- Yıl kaç Başkanım?

C.İ - 1951-1952 olarak düşünün.

E.A.- Ben başka bir şey ekleyeyim. Ben biraz farklı düşünüyorum. Yani Cengiz'in söylediği doğru, İkinci Dünya Savaşı sırasında serbest meslek sahipleri çok miktarda askere alındığı için belki barolarda bir yazılım duraklaması olmuştur, ama avukatların öyle ehli hizmet anlayışı filan söz konusu değil. Benim babam 1936'da avukat olmuş ve çok isteyerek, çok mücadele ederek avukat olmuş. Çünkü yoksul, şey değil, üstelik evli filan, avukat olabilmek için Mektebi Hukuku bitirdikten sonra başvurmuş, memur olmuş, 4 sene bittiği gün istifasını vermiş staj yapmadan avukat olabilmek için, Ankara'da o dönemin avukatlarını tanırıdım. Babam hepsinden övgüyle söz ederdi. Çok ciddi meslek ustaları vardı. Öyle şey değil mesela, Ahmet Şevket bunlardan bir tanesiydi, sonra milletvekili de oldu. İzmir milletvekili oldu, değil mi?

C. İ.- Tabii Şevket kardeşler, İnce kardeşler.

E.A- Refik Şevket Bey Halk Partisi döneminde de milletvekilliği ve hatta galiba bakanlık yapmış, Hukuk Kurumunun da kurucusu, mesela çok önemli ciddi bir dava Ankara cinayeti davası. Meşhur, Neşet Naci'nin öldürülmesi, Kazım Orbay'ın oğlu tarafından.

C. İ.- O sonradan...

E. A.- Yok, sonra değil, o 46'da girdi.

C.İ.- Biz şimdi şeyden bahsediyoruz.

E.A.- Hayır, ben oraya şimdi ondan evvel avukatlığın çok itibarlı bir şey gibi olmadığı yolunda bir şey hissettim de onun için söylüyorum.

C.İ.- Gayet tabii, çünkü onun üzerinde durmamız lazım.

E.A.- Ben ona katılmadığımı söylemek istiyorum.

C.İ.- O ayrı.

E.A.- Avukatlık yani 1940'lı yıllarda şey değil, hatta dönemin en meşhur siyaset adamlarından biri Kenan Öner İstanbul'da Demokrat Partinin il başkanıydı ve Hasan Ali Yücel'le teke tek kavga ederek onun gibi bir adamı çürüttü. O dönemde avukatlar serbest meslek sahibi olarak ve şey olarak siyasette ve hukuk düzeninde çok etkili olmuşlardır.

C.İ.- Şimdi ben, onun tartışmasını yapmıyoruz ki biz.

E.A.- Yani bence böyle gidersek mesele Türkiye'nin demokrasi tarihine...

C.İ.- Hayır, ben demokrasi hikayesini söylemiyorum. Yani avukatlar o dönemde, 1940'lı yıllarda da serbest şey, daha evvelden bahsediyorum, avukatların meşrutiyet zamanında dava vekiliydiler, cumhuriyetle ancak avukat oldular.

E.A.- Öne çıkan mesela, bir Hami Şevket İnce, bunlar Kurtuluş Savaşı kahramanı aslında, bir yerde ta 1919'lardan başlıyor mücadeleleri. Tabii şunu da göz ardı etmemek lazım: Zannediyorum ki Enver'e gelinceye kadar İzmir Barosu'nun bütün başkanları hepsi Halk Partisinin önemli mevkilerinde görev almış kişilerdir.

C.İ.- Kavga da zaten oradan çıktı.

E.A.- Bu İstanbul Barosu için de böyledir, Ankara Barosu için de böyle.

C.İ.- Ben galiba iyi anlatamadım. Benim söylemek istediğim şu: 1940'lı yıllarda, 50'li yıllarda yargı güdümlenmek istendiği zaman bile avukatlar bu güdülmeye karşı çıkmışlardır. Bunun çok tipik örneği kitabını da yazdı İhsan Tombuş "*Ankara Cinayeti*" diye adlandırılan dava. Onu okuyunca insan anlıyor ki yargıçlar üzerinde bir baskı var²⁴⁹. Çünkü dönemin Genelkurmay Başkanı, Fevzi

²⁴⁹ İhsan Tombuş, *Ankara Cinayeti*, Bilgi Yayınları. Y. 2003, İhsan Tombuş, 1946 yılında işlenmiş, Cumhuriyet tarihinin en karışık, en gizemli, en ilginç cinayet davasını anlattığı bu kitabında; tek partili rejimden çok partili rejime geçişteki sancılı döneme denk gelen Ankara Cinayeti davası her türlü idari baskı ve çevrilen entrikalar karşısında basın özgürlüğünün ve yargı bağımsızlığının ne kadar önemli ve gerekli olduğunu gösteren bir sembole dönüşmüştür. Cinayetin iki sanığından biri, zamanın Genelkurmay Başkanı Kazım Orbay'ın oğlu Haşmet Orbay'dır. Tam o günlerde akılları karıştıran bir intiharla yaşamı son bulan Ankara'nın ünlü eski valisi Nevzat Tandoğan'ın da adının karıştığı cinayetin sanıklarıyla kolej sıralarında sıkı dost olan İhsan Tombuş, nedeni bir türlü çözülemeyen bu cinayetin belgesel sürecini kitabında yazmıştır.

Çakmak'tan sonra Genelkurmay Başkanı olmuş ve son derece önemli bir adam Kazım Orbay, çok nüfuzlu, prestijli bir adam, onun oğlu bir cinayete karışıyor. Bir yığın şey oluyor. Kemal Bora diye bir Ankara Savcısı olayı yönlendirmek istiyor, arkasından Ankara'nın Vali ve Belediye Başkanı Nevzat Tandoğan intihar ediyor. O kadar işin içinde ki dönemin iktidarı, onun içerisinde sanıkları savunan avukatlar var ve hiç kimse de o avukatlara söz geçiremiyor. Onun için ben avukatların toplum içerisinde böyle bir hani geriye itilmiş, yıpratılmış, belki eskiden Ali Haydar Beyin kitabında bahsettiği Osmanlı döneminin son yıllarında "Ayak Kavafı" olarak adlandırılan kişiler son bulmuş, onlar yok olmuş, onlar bitmiş.

E.A.- Yani ben şunu söyleyeyim: Cumhuriyet, yani Osmanlı İmparatorluğunun son dönemleri, cumhuriyetin ilk dönemleri, yani her mesleğin bir altın dönemi varsa mesela, bu kat karşılığı inşaat nasıl mimarlara bir altın dönem yarattı bir ara şehirlerde, bu cumhuriyetin ilk dönemleri ve Osmanlı İmparatorluğunun son dönemleri avukatların altın dönemidir. Yani her bakımdan büyük insanlar, saygın dururlar. Çünkü çok iyi para kazanırlar ve çok önemli görevler yapıyorlar. Cumhuriyetin ilk yılları mülkiyet meseleleri yönünden çok karışık yıllar, biz o tarafları bilmiyoruz tabii, ve Türkiye meselesi var, vesaire.

C.İ.- Şimdi tabii benim kişisel görüşüm, ben Türkiye'de avukatlık mesleğinin bizim bugün anladığımız manada, yani bir meslek disiplinine bağlı, bir meslek örgütüne bağlı olarak çalışmak zorunda olan avukatlık Muhamat Kanunuyla başlamıştır. Ondan evvelki avukatlık daha çok işte dava vekilliği temsil esasına dayalı, yani o Osmanlı döneminde ceza davasında savunma diye bir şey yok. Ceza davaları, yani avukatın önemli görevinin bir kısmı savunmadır, bir kısmı temsil edilmiyordu.

E.A.- Şöyle koyalım zaten, yani 1876'dan önce böyle bir şey yok. Tanzimat, Tanzimat'tan sonra Batı, Batı hukuku, Batı Ceza Kanunları, Batı ceza usul ve esaslarının alınmasıyla birlikte...

C.İ.- Zengin ticaret erbabı, konsolosluk mahkemeleri ve oralarda görev yapan...

E.A.- Bir, ikincisinde de şu var: İmparatorluğun son dönemlerindeki kapitalizm, liberal ekonomi cumhuriyetin en az 80 senesinde olmadı. O zaman nasıl şimdiki gibi çok geniş bir kapitalist hareket var, hem İzmir’de var, hem İstanbul’da var. Tabii bu da kendi kurumlarını yaratıyor. İzmir’de İngiliz yazıhaneler var, İngiliz avukatlar var, Fransız avukatlar var, yazıhaneleri var. Ünlü Münir Birsel İngiliz yazıhanesinden yetişmiş bir avukattır mesela, tabii bu avukatlar burada çalıştığına göre demek ki geniş bir kapitalist ilişki çerisindedeler hepsinin büroları var yani.

C.İ.- Yalnız şimdi bizim konuştuğumuz, bizim anladığımız, biz avukatlık mesleği bugün baroyu, Barolar Birliğini, avukatlık mesleğini konuşuyoruz. Onun gerçek başlangıcı Muhamat Kanunudur ve Türk hukuk devrimi, yani cumhuriyetin ilk yıllarında başlayan bilinçli ve bir süreç olarak gelen, 1922’de, 23’te başlayıp 30’lara kadar, hatta 30’lardan da sonra devam eden bir süreç. O süreç içerisinde avukatlar Muhamat Kanunuyla örgütlenmeye başladılar. Çok basit bir kanundu dediğin gibi, çok genel esasları düzenliyordu. 1136 sayılı Kanun avukatların örgütlerini güçlendirerek bir örgüt içinde meslek icra etmelerini şey yaparak...

E.A.- Ama işte dediğim gibi Avrupa’daki siyasi durumla ilgili.

C.İ.- Yalnız yani ben gene şu saptamayı yapayım: Ben baroya staj için başvurduğum, baroda staj yaptım, Menemen’de çalışmaya başladım, vesaire. Barodan belli bazı işlemleri yapan bürokratik bir kurumun ötesinde zaten baro çalışmalarına girmemin nedeni de buydu. Yani barodan bir evrak lazımsa o evrakınızı hallediyorsunuz yahut avukatlık yapmanız için o işleri yapan bir kurumdu. Bunun dışında öyle pek bugün mesela, baroların geldiği çizgi 50’li yılların başında kesinlikle böyle bir şey söz konusu değil.

E.A.- İşte onu şöyle getiriyoruz, 1136 sayılı Kanunun...

C.İ.- Yani ben bunu geçenlerde stajyerlere de söyledim. Buraya getiren bizim kuşaktır.

SG.- Başkanım, daha önce bu konu yani Adalet Bakanlığı’nın baroların işlemlerini onaylaması konusu, yani kimin avukatlık yapacağına, nasıl avukatlık yapacağına karar verecek konumda olması 3499’la var olan durum buydu. 1136 onun sonucu mu acaba?

C.İ.- Yalnız Adalet Bakanlığı değil, mesela o zaman Yargıtay içtihatlarına bakarsanız Yargıtay içtihatlarında avukatlarla ilgili konular işte avukatlara iyi bir bakışı da böyle idi.

S.G.- Şimdi İstanbul'a gideceksiniz, İstanbul'da o tarihlerde, örneğin 1876'da İstanbul'da yabancıların kurmuş olduğu İstanbul Barosu var.

C.İ.- Biliyorum canım. Şimdi nereye geleceğimi biliyorsun sen, şeyde onun kuruluşu var ve o baronun tüzüğünü okuduğunuz zaman lütfen onu şey yapın, tercüme etsinler size.

S.G.- Var başkanım.

C.İ.- Sizde var mı?

SG.- Var, Osmanlı Yayınlarının kitabında var.

C.İ.- Bende çünkü Fransızcası var, onu söylüyorum.

S.G. Savunma mesleğinin Birinci cildinde var.

A.S. - O itibarla bizim şimdiki durumdan daha ileri bir durum çıkıyor ortaya 1876 nizamıyesi.

C.İ. - O bizim konumuz değil, 36'ya gelebilsek ben başka bir şey söyleyeceğim.

S.G.- Gelebiliriz şimdi yavaş yavaş.

C.İ.- Onu şey yapın. Sonra ikincisi 58 meselesi vardır. 58 meselesi Menderes durumunun...

S.G.- Ona gelmedik Başkanım, biraz sonra anlatalım izin verirseniz. Şimdi İskender Başkanım...

İ.Ö- Biraz şunu görün, genelde Anadolu'da, taşrada dava vekilleri zabıt kâtipliğinden atılmış veyahut da başkâtip olmuş, bilmem zimmetten şeyleri olmuş, vesaire, adliyeye bulaşmış bazı zevat tarafından götürülen işlerdi bunlar. Bunların bakış açıları biraz iyi değildi. Gerek müşteri münasebetleri, gerek avukat mahkemeye ilişkileri, mahkemelere karşı aşırı saygılı, biraz şeye varan bir tutum içerisindeydiler. Tabii bu toplumda biraz olumsuzluk yarattı.

S.G.- Söylediğiniz 50'li yıllardaki durum mu?

İ.Ö.- Daha da öncesi ve 50'li yıllara doğru. Anadolu'daki mesleğimin görünüşü dava vekilleri nedeniyle.

C.İ.- Genelde hepsi, tabii genelleştirmek doğru değil, ama mesela, biliyorum, İzmirli bir rahmetli hâkimimizin babası vardı, dört dörtlük bir adamdı. Ben hatırlıyorum onu, ama genelde işi biraz fazla tribüne oynayan.

E.A.- Onlar bir çeşit şimdiki arzuhalcilerin mahkemeye de çıkma yetkisi almış tipi. Şimdi arzuhalci ne kadar hukukçuysa, ne kadar dava kuruyorsa, onlar da onun belki bir benzer, tabii orada bir süreden beri yaptığı için belli bazı formülleri kavramış oluyorlar. Davayla ilgileri o, dediğin gibi adliyede biraz mürekkep yalamış başkâtip veya kâtiplik yapmış filan ve bir vesileyle Adalet Bakanlığından bir ruhsat koparmış. Onu 1136 sayılı Kanun tümüyle yok etti, yerine dava ve şey takipçileri çıktı. Onlar da belli sayıda avukatın bulunmadığı yerde çalışabiliyorlardı. Sanıyorum şimdi hiç kalmadı²⁵⁰.

S.G.- Sayın Başkanım, siz söz aldınız. 1934, 35, 36, 38 yılına kadar geçen süre için ekleyeceğiniz bir şey var mı?

İ.Ö.- Yok, o yıllara kadar çünkü arkadaşlarım gayet iyi bir şekilde Türk hukukunun nereden nereye geldiğini, avukatlık mesleğinin nerede başlayıp nereye geldiğini çok güzel anlattılar. O konuda benim söyleyecek bir şeyim yok, çünkü ancak tekrar olur, ama başka şeyler söyleyeceğim.

SG.- Söyleyeceksiniz, onlara geleceğiz. Şimdi 34'ten, 38'e kadar geçen dönem için söyleyeceğiniz var mı bunu öğrenmek istiyorum.

²⁵⁰ Dava vekilleri tanzimat döneminde çıkarılan Nizamnamede, 460 sayılı Kanun'da ve 3499 sayılı Kanun döneminde Kanunların çalışmalarına izin vermesi nedeniyle varlıklarını sürdürmüşler, 1136 sayılı Kanun'un Geçici 13. madde ile getirilen düzenleme ile "3499 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte dava vekilliği ruhsatnamesine sahip olanlar, beş avukat bulunmayan yerlerde vekalet icra edebilirler. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce 3499 sayılı Kanun'un (muvakkat IV üncü) maddesi uyarınca beş avukat bulunmayan yerlerde dava vekilliği yapmakta olanların kazanılmış hakları saklıdır" dava vekillerinin işlerine devam edebileceği, yeni kişilere ruhsatname verilmeyeceği değişikliği yapılmış, Kanun metnine 4667 sayılı Kanun'un 96. Maddesi ile yapılan ekleme ile "dava vekillerinin, mesleklerini icra edebilmeleri için, o yerin bağlı olduğu baroca tutulan bir listeye yazılmaları şarttır" koşulu getirilmiştir. Bu düzenlemelere göre 1938 yılından sonra yeni dava vekilli ruhsatının alınamayacağı, 1938 yılına kadar ruhsat alanların bulunduğu yerde 5 avukat yoksa dava vekilliği yapabileceği kabul edilmiştir. Bugün için aradan geçen zaman dikkate alındığında 82 yıldan bu yana yeni ruhsat verilmediğine göre ülkede ruhsatname almış dava vekilinin kalmadığını kabul etmek gerekmektedir.

E.A.- Evet yani, Muhamat Kanununundan 38'e kadar.

S.G.- Muhamat Kanunu dönemine biraz sonra girelim.

C.İ. O önemli çünkü, Roma hukukundan geliyor.

S.G.- Tabii.

E. A.- İslam hukukunda Roma'dan alınmış kurallar var. Örneğin, avukata patron diyorlar Romalılar. Çünkü patron aynı zamanda kendi şeylerini himaye eden, onlara mukayyet eden anlamına geliyor. Biz başkan seçildikten sonra bir adli müzaheret meselesi yapılmış olan toplantıda Allah rahmet eylesin, Münir Beyin yapmış olduğu konuşmada muhami sözünden bahsediyorlar. Yani avukat sadece davalara giren değil, girmiş olduğu davalarda, taraf olan insanların birine bir koruyucusu olması gibi. Himaye ediyor ve bu da şeyden önce geliyor, Roma hukukundan geliyor. İslam'ın kullanmış olduğu şey Roma'dan almış olduğu en büyük şeylerden bir tanesi bu.

İ.Ö.- Enverciğim, ben de onu söylemeye çalıştım. Hukuk devrimi bizde hukuku Kara Avrupa'sıyla bağlarken Roma'dan, Atina'dan gelen bir çizgiyi oturttu bizim avukatlığımız, yani biz konuşurken demin şeyde de onu konuştuk, avukat olarak sen neredesin, Roma nere, ama değil. O bir ileri görüşlülüktür. Atatürk'ün ve yakın arkadaşlarının ileri görüşlülüğüdür. Böyle bir Avrupa, Kara Avrupa'sı sistemine bağlanıyor ki 2000 yıl öncesine giden bir gelenek getiriyor. Avrupa bile arada kopmuş, Ortaçağ'da avukatlık mesleği falan yok, engizisyon var. Yargılamayı engizisyon yapıyor. Zaten adamı işkenceyle konuşturuyorlar, savunulacak bir şeyi yok. İşkencede ya ölüyor, ya ikrar ediyor, suçu kabul ediyor. Şimdi biz böyle bir zengin geleneğine otomatik olarak el koyuyoruz, sahip çıkıyoruz ve kendimizi 2000 yıl öncesine, 3000 yıl öncesine bağlıyoruz avukatlık mesleği bakımından. Hukuk sistemi bakımından yapılmış olan yenilik ve aydınlanma anlayışı da onun bir devamı. Ben o tarihten sonra avukatlar ve barolar zaman içerisinde bir süreçle güçlendiğine inanıyorum. 1970 yılına, yani 1136 sayılı Kanuna gelinceye kadar belki bizim, sizin bugün istediğimiz anlamda bir güçlü meslek örgütü değil, ama gene de bir meslek örgütü var ve o örgütün üyesi olmaksızın avukatlık yapılamıyor, vekâlet görevi, vekâlet işleri yapılamıyor. Onun için onu öyle değer-

lendiriyorum ben, yani o süreç şeye gelsin, 1136'ya gelsin. 1136'da başka bir dönüştüm var çünkü.

S.G.- Başkanım, sizin mesleğe başlayışınız kaç?

İ.Ö.- 1949.

S.G.- O zaman Başkanım sizden başlayalım. 3499 sayılı Yasa kabul edildi, İkinci Cihan Harbi girdi, demokratikleşme hareketleri başladı, ama yeni bir şeyler arayışı da Enver Başkanım da biraz önce söylediği gibi adliyenin durumunu bir durağanlık sarmıştı, bir hareketlilik başladı arkasından, şimdi siz o dönemlerde neler hissettiniz, niçin bir şeyler yapmak istediniz, eksik olan neydi?

İ.Ö.- Şimdi şuradan başlayayım: Enver, ben ve Cengiz beraber olduğumuz zaman üç arkadaş, 59, 50'lerden beri İzmir Barosu'nun bir yere gitmesini, Türk hukukunun bir yere gitmesini düşünmüş ve bunları konuşmuş kişileriz. Daha önceden başlıyor bizim arkadaşlarımız ve arka arkaya baro başkanı olduk. Şimdi 1949 yılında tabii bizim İzmir Barosu statik durumdaydı, yani bir eylem içinde değildi. Açıkça konuşalım, hiçbir hareket yoktu. Bir başkan 10 seneden fazla başkanlık yapıyordu. Bu hareketlilik ancak 1940'tan sonra başladı. Şimdi şöyle düşünüyüm, biz üç kişi Kuvâ-yi Milliye ve hukuk alanında hep daha önceleri düşündük. Yani bizden önce gelen üstatların çizgisinde yürümeye çalıştık ve bunu da bir hareket olarak, bir eylem olarak gündeme getirmeye çalıştık. Önce Enver, sonra ben, sonra Cengiz'in Başkanlık dönemlerinde bizim İzmir Barosu bir çizgiye geldi. Hangi çizgiye? Kuvâ-yi Milliye çizgisine geldik. Hangi çizgiye? Atatürkçü çizgiye geldi ve dikkat ederseniz ta o zamandan beri İzmir Barosunda gericiler artık adaylıklarını bile koymaz oldular, hep ileri doğrultuda hareketler başladı.

Şimdi şuraya geliyorum, 1961 yılıydı, kurucu meclisine barolardan 6 kişi seçilecekti, İzmir Barosundan da 4 kişi Kayseri'ye delege olarak gönderilecekti. Ben bunu ilk defa söylüyorum, Enver'e önce, sonra Cengiz'e dedim ki: "*Gençler, bu işi ele alalım, biz adaylıklarımızı koyalım, oraya gidelim*" Enver biraz yan çizdi nedense bilmem, ama Cengiz dedi ki: "*Ben Menemen'den yeni geldim daha, biraz daha vakit geçsin, sonra düşünelim*" Ben oraya gidecek olan dört kişi ile birlikte

tek başıma çıktım ve bir tanesini oradan ayırarak Kayseri'ye gittim. Şimdi bizim bu 1961 yılı oluyor, 61'den sonra 68'e geliyorum, Enver Baro Başkanı, 70'e geliyoruz, ben Baro Başkanım, 74'e geliyoruz, Cengiz Baro Başkanı. Şimdi İzmir Barosu bugün çeşitli barolar ayrı düşünceye sahip. Mesela, Güneydoğu barolarının durumunu biliyorsunuz, Türkiye Barolar Birliği'ne karşı bir hareket başladılar. Bu tabii bizi üzer. İzmir Barosu hiçbir zaman böyle bir hareketin içine girmez, o üzer.

Onların hangi noktada bulunmuş olduğunu gayet iyi biliyoruz. Bunun gereği bir şeyler yapacaklardır, onları kendisi böyle düşünüyorlar biz yalnız İzmir Barosu'nun genel çizgisi bakımından ancak söyleyebiliriz. İkincisi, İzmir Barosu'nun toplu olarak yapmış bulunduğu mücadelelerden bahsedebiliriz. Ancak onu şey yapabiliriz. Biz zaten o mücadelelerin simgesi olarak o zamanki kişisi olarak bunu biliyoruz. Kendi şahsımıza ait olan bir şey yok.

E.Ö.- Zaten başka da yok, bir tanesi rahmetli oldu.

İ.Ö.- O itibarla bunları da konuşalım. Zannediyorum ki bu konuda daha çok Barolar Birliği'nin kuruluşuna gelmemiz lazım.

E.A.- Yani avukatlık mesleğinin bir süreç olarak buraya nasıl geldiğini anlatıyor. Çünkü zannediyorum ki Barolar Birliği'nin tartışması yapılıyor olsun mu, olmasın mı diye.

C.İ.- Yok, hayır.

E.A.- Hayır efendim, benim duyduğuma göre böyle, birçok barolar efendim, biz nereye girdik, neden ne yapacağız, kendi başımıza...

C.İ.- Hayır Başkanım, özür dileyerek ben bir saptama yapayım. Şimdi son Baro Başkanları Toplantısı öncesinde Sivas Barosu Başkanının öncülük ettiği birtakım açıklamalar yaptılar, ama orada da bir kolektif hareketten herhalde söz etmek mümkün değil. Örnek veriyorum, ortak bir bildiri dedikleri...

E.A.- Yok değil yahut da bu ilkelerin ortaya atılmış olması bir canlılığı da gösterir. Nerelerde oluyor ki efendim, Türkiye Barolar Birliği'nin lüzumu yoktur diyor. Hangi saiklerle bunu söylüyor? Ben oraya girmek istemiyorum.

C.İ.- Şimdi ben arz edeyim Başkanlarım, Enver Aslanalp Başkanım da oradaydı. Orada Başkanım bakın, bir toplantıya gelmeden evvel yaptıkları bir açıklama vardı. Şimdi daha sonraki şeyde örneğin, Erzurum Barosu Başkanı ben bu bildirgenin altında imzam yok, bunun gibi başka barolardan da ortak o Anadolu Baroları gibi bir talihsiz tabir kullanmışlar onlar orada, ama art niyet yok.

E.A.- Efendim, bunu söylemekteki maksadım şu...

C.İ.- Bir dakika izin verir misiniz? Bence bir konuyu açıklığa kazandıralım. Şimdi Barolar Birliği'nin kuruluş felsefesi, her baro özerk, kendi düşüncesini ifade edebilir. Barolar Birliği'nin olması demek o baronun kendi özel düşüncesini yorumlaması ve bunun mücadelesini yapmaması anlamına gelmez. Bu Barolar Birliği kurulurken Enver de bilir, bu konu üzerinde çok tartışma yapıldı.

E.A.- Enver de bilir değil, Enver de bu düşüncede.

N.E. - Yani Barolar Birliği de, o böyle zaten hiyerarşik bir kuruluş olmamıştır. Olmaması için de elden gelen bütün gayret sarf edilmiştir. Bence konunun temeli budur.

A.S.- O zaman ben pardon, Nevzat'ın söylediğine bir şey ekleyeyim. O toplantıya ben katıldım. O toplantıda konuşulan Barolar Birliği'nin gereksiz değil ve vesayet makamı oluşundan şikâyet değil, Barolar Birliği'nin özellikle türban meselesinde takındığı tavrın kendi istedikleri doğrultuda olması yolunda bir mücadele, yani Barolar Birliği'nin varlığını, gücünü, etkinliğini kabul ediyorlar, onun türbana karşı tavır içinde olmasının doğru olmadığını, Barolar Birliği'nin niye girdik dese bunun için mücadeleye girmez zaten, Barolar Birliği ne derse desin ben alacağım der. Pardon, bunu söyleyen var. Yani Cengiz'in söylediğinden biraz daha farklı söyleyen Yücel Sayman bir dönem Barolar Birliği Başkanlığı içinde mücadele etti. O Barolar Birliği'nin barolar üzerinde bir vesayet makamı haline geldiğini iddia etti. Bence o da doğru değildi, oradaki şey barolar bağımsızdır, Barolar Birliği de baroların bir çeşit üst kuruluşudur diye şey yapıldı. Baroların vesayet makamı değildir Barolar Birliği. Şimdi ikinci noktada rahmetli Erdoğan'a ben bu çıkışı yaptydım. Barolar Birliği Başkanlar Kurulu diye bir organdır, bu yaratılmıştır ve ortak bir görüş haline getirilme çabasıydı.

C.İ.- Eğer bir konu tartışılacaksa, Barolar Birliği Genel Kurulu Toplantısı, Barolar Başkanlar Toplantısı diye bir acayip bir şey çıkarılmıştır.

A.S.- Cengiz onu biliyorsun, o nasıl gelişti? Yani Faruk Hocanın da şeyiydi.

C.İ.- Biliyorum da ben danışma...

A.S.- Bir tür danışma organı gibi.

C.İ.- O danışma bir yerde işte bir ortak görüş oluşturma meselesine yönelmişti. O görüş oluşturma meselesinde de tabii böyle bazıları da...

E.A.- Şimdi ben bir şeye gelelim diyorum.

C.İ.- Bu ayrı bir mesele.

E.A.- 1136 sayılı Kanunun...

C.İ.- Yüksek yargıdaki meselemizdir bu, sadece bu değil.

A.S.- 1136 sayılı Kanun, Semih'in asıl söylemek istediği 1136 sayılı Kanun avukatlık ve meslek örgütlenmesi bakımından yeni bir aşama ifade ediyor. Kanun çıktığı zaman Ankara Barosunda bir ekibimiz vardı bizim, ayrıca öyle şeylere değil, biz 1950'li yıllarda da bu mücadeleyi yaptık. Ankara Barosunda 1958 yılında 10 yıl baro başkanlığı yapan bir üstadımız, bir ağabeyimizi yıktık²⁵¹ ve yerine seçilecek arkadaş ve ondan sonra gelenlerden de bir devreden fazla aday olmayacak kuralını getirdik. Bu uygun mudur, değil midir o ayrı şey, ama bir şey gibi orayı yani tekke gibi yönetmesi, bir kişinin yönetiminde kalmasını uygun görmüyorduk.

A.S.- Neyse, şimdi 1136 sayılı Kanun çıkarken bizim arkadaşlarımız Ankara Barosunda yaptığımız çalışmada şöyle teşhis koyuyoruz: 1969 yılında yürürlüğe giren yeni Avukatlık Kanunu'nun mesleğimizin gelecekteki gelişmesi için önemli bir adım olduğunu kabul ediyoruz. Bu kanunla barolar Anayasa'nın 122. maddesinde öngördüğü kamu kurumu niteliğindeki bağımsız meslek kuruluşları arasındaki yerini

²⁵¹ Av. Saim Dora, Söyleşiyi yapanın notu

almakta ve gerçek bir Anayasa kuruluşu olduğu belirmektedir. Yeni Kanununun mesleğimize ve yurdumuza yararlı olmasını diliyoruz. Ancak Kanunun çok eksik ve yetersiz yönleri bulunduğunu da görmemizden gelmiyoruz. Çünkü çağdaş ve sosyal devlet düzeni portresi çizen Anayasamız klasik güçle yasama, yürütme, yargı yanında denge unsuru olarak bu türlü kuruluşlarla toplumun hukuki, ekonomik ve kültürel gelişmesini sırf politik örgütler olan partilerin tekelinden kurtarıp, daha geniş bir yetki ve sorumluluk alanına yaymaktadır. Böylece her yurttaşın seçimden başka yollarla da yönetimle ilgilenme, yurdun gelişimini, kaderini etkileme imkanları sağlanmaktadır. Çağdaş demokrasilerde baskı grupları denilen güçler arasında barolar önde gelmektedir. Yurdumuzda da böyle olmalıdır. Bünyesinde topladığı 10 000 kadar avukatın aydınlık gücü sayıdan da çok daha büyük ağırlık ve değer taşımaktadır. İşte bunun içindir ki Türkiye Barolar Birliği'nin kuruluşu hem mesleğimiz açısından, hem de yurdumuzda hukukun üstünlüğü savaşımı açısından önemlidir.

Şimdi bu hakikaten meslek örgütlenmesinde bence bir ciddi anayasal ve hukuki gelişimdir. Biz bunu şey yapmışız, Ankara Barosundaki arkadaşlarımız da bu konuyu ele almışlardır.

E.A.- Bir adımdır yani.

A.S.- Bir adımdır. 1136 sayılı Kanun bir adımdır, biz de o adıma uyalım, kendimizi uyduralım diye göreve talip olmuşuz. Bu Faruk Hoca'nın da arasında bulunduğu 7 kişilik bir şeyin imzaladığı, arkasında da birkaç yüz oy toplanan bir görüş. Şimdi 1136 sayılı Kanun'un önemi buradan çıkıyor. Artık bundan sonra barolar sadece meslektaşların sorunlarıyla ve küçük meselelerle uğraşan bir yapıdan sıyrılıp daha yüksek düzeyde hukukun üstünlüğü, hukuk devleti doğrultusunda ses olmuştur. Bugün yapıyoruz onu, her kanun çıkarken kendimize göre kimseye sormadan diyoruz ki biz bu konularda söz sahibiyiz.

C.İ.- Türkiye Barolar Birliği'nin varmış olduğu merhaleyi kalkıp burada şey yapacak değiliz. Onun eksiklikleri üzerinde konuşabiliriz, ama zannediyorum ki bu bizim konumuz değil. Bir kuruluşu şey yapıyoruz, ama Türkiye Barolar Birliği kurulduktan sonra yapmış olduğu 10 senelik bir çalışması var.

S.G.- Onlara geleceğiz. Şimdi Cengiz Başkanım, 1957 yılında tekrar ısıtıldı, çalışmalar başladı.

E.A. Ama orada bir eşik var.

S.G.- Nedir?

A.S.- Onu söyleyecektim. Menderes'in ikinci defa seçime girip de bilmediğimiz şekilde az oy alıp iktidara devam edince o zaman Zonguldak Barosundan İzmir Barosu'na bir talep geldi bir toplantı yapalım diye, o zaman baro başkanı Ulvi Senet'ti. O toplantıda İstanbul'dan ve diğer barolardan gelmiş olanlar var. Ankara Barosu'nun Başkanı Asım Ruacandı zannediyorum, onun başkanlığında o toplantı yapılıyor ve gazetelerde siz mesela, gazeteden dediniz, ben de o gazetelerde çıkmış olan resimleriyle birlikte var. O toplantı da zannederim üç gün devam etti. İstanbul Barosu'nun Başkanı büyük bir cevvaliyet gösterdi ve diğerleri de ve neticede taş yazmasıyla bir tüzük hazırlandı, bir yönetmelik hazırlandı. Yani bize herhangi bir başka taraftan gelmiş olan bir tüzük yok, o toplantıda hazırlandı o.

S.G.- Kim hazırladı Başkanım, onu sormak istiyorum?

A.S.- O toplantıda o topluluk yaptı ve İzmir Barosu bastı bunu ve ben size o taş basmalı olan şeyi vereyim. Gayet tabii, ben...

S.G.- Taş basması nasıl?

A.S.- Teksir makinesi yani. O tarihte teksir makinesi olarak ifade ediliyordu, bildiğimiz teksir makinesi, o zaman ki adıyla taş baskı makinesi. Daha sonra mumlu kağıt dönemi.

E.A.- Tabii, şimdi o kâğıt kullanılmaya başlandı. O gazeteyi de vereyim. Ondan sonra 27 Mayıs geçtikten sonra bir de baktık ki -bakın, sırayla söylüyorum o toplantı oldu ve 5 Nisanda genel kurulda kabul edildi. O günkü kuruluş kabul etti bunu, hem tüzüğü yaptı, hem de avukatlar gününü belirledi. 27 Mayıs'tan yaklaşık üç yıl sonra Ankara Barosunda Mehmet Nomer imzasıyla filan tarihte bir toplantı yapılacaktır ve sizin de katılmanızı istiyoruz diye yazı gönderildi. Bunun üzerine bu yazı gelince -ki o yazının fotokopisi de var- İzmir Barosu bir komisyon kuruyor. O komisyonda başkan eski Milli Savunma Bakanı Münir ve 17 kişiydi sanıyorum ve biz 1136 sayılı Kanunu ve diğerlerini ele

almak suretiyle bu komisyon çalışmalarını yapıyor. Çalışmaları yapılacak, raportör belirleniyor, bir rapor hazırlanıyor ve veriliyor. Orada 1136 sayılı, 3499 sayılı Kanun'un iyilikleri ve iyi olmayan tarafları ve neyse ne götüreceğiz Ankara'ya deniliyor. Bu rapor yönetim kurulu tarafından Ankara'daki toplantıya götürülmesine karar veriliyor ve biz diğer barolarla karşılaştığımız zaman kendilerinin böyle bir hazırlık yapmamış olduğunu gördük. Bizim İzmir Barosu'nun kendine has hiçbir taraftan alınmayan hazırlamış olduğu bir rapor verdik oraya, fakat oraya gidince karşımızda o zaman biliyorsunuz İstanbul'da Volf Çernis denilen bir adam vardı. Adalet Bakanı da birisiydi, Bakanla bu Volf Çernis kendisine göre bir Avukatlık Kanunu hazırladı, bir tasarısı hazırladı ve Adalet Bakanı da bunu kabul etti. Esas olarak bir de baktık ki karşımıza bu şey çıktı, Volf Çernis'in hazırlamış bulunduğu ve Adalet Bakanlığı benimsemek suretiyle hazırlamış bulunduğu kanun çıktı. Dedik ki bu nasıl olacak? Haydi bakalım o zaman o toplantıda, o 1963'te Ankara'da yapılmış bu toplantıda büyük şeyler oldu, tartışmalar oldu ve bir komisyon kuruldu. O komisyonda 40 maddelik,

A.S. - Hatta daha fazlaydı

E.A. - Ben arz edeceğim şimdi birazdan.

A.S. - O şeyde 40 maddelik bir hangi esaslar dahilinde bir avukatlık tasarısı taslağı hazırlanmalıdır kararını verdi ve bunun üzerine bu tasarımı hazırlamak bakımından Ankara, İstanbul, İzmir Baro Başkanları bu işe vazifelendirildi.

S.G. - 20-23 Nisan 1963.

C.İ. - Şimdi bu toplantıda bilmiyorum sizde var mıdır o 40 maddelik taslak

SG. - Yok Başkanım, ona ulaşamadım.

C.İ. - Ulaşamadıysan ben size vereyim. Ben rapor adıyla yayınlan taslak metnini Enver'den aldım, Türkiye Barolar Barosu Dergisinde yayınladım²⁵². Şimdi efendim, benim hatırımda kaldığı kadar 63 senesinde...

²⁵² Av. Cengiz İlhan, 3499'dan 1136'ya, TBB Dergisi Sayı 54, sh.258 vd.

E.A.- Bu son yazdığın yazı mı?

C.İ. İki sene filan önce, orada Enver'den aldığım belgenin tam metnini altındaki imzalarıyla yayınladım belge olsun diye²⁵³, şimdi 63 senesinde burada Necdet Beyin başkanlık dönemindeydi, öğlende yemek sırasında da arz ettiğim gibi biz burada Mehmet Nomer'in daveti üzerine üç kişi İzmir Barosundan Başkan Necdet Bey, Enver Bey, bir de ben yönetim kurulu tarafından -ben de yönetim kuruluna üyeydim o zaman- görevlendirildik. Enver'in söylediği gibi bizim bir hazırlığımız vardı, ama oraya gidildiği zaman İstanbul'un da hazırlıkları olduğunu, başta Emin Baltaoğlu ifade ettiler.

E.A.- İşte Volf çernis o.

A.S.- O başka.

C.İ.- Bir dakika, Emin Baltaoğlu, Hamdi Sayar, vesaire, Ferruh Bey gibi olmak üzere İstanbul heyetinin de fevkalade hazırlıklı olarak oraya geldiğini gördük. Ankara'nın da kendine göre hazırlığı vardı ve orada iki komisyon oldu. Birisi avukatlık komisyonu, diğeri yardımlaşma, sosyal güvenlikti. Enver Avukatlık Komisyonu'nda yer aldı, ben Sosyal Güvenlik Komisyonu'nda görev aldım. Biz iki gün çalıştık ve iki gün sonunda birer rapor verildi. Avukatlık Kanunu Komisyonu'ndaki meseleler uzun uzun tartışıldı ve 40 yahut 44 ilke seçildi.

A.S.- Tespit edildi.

C.İ.-Yardım, sosyal güvenlik konusunda da barolar arası bir Yardımlaşma Sandığı kurulması fikri ağırlık bastı, o kabul edildi. Yani biliyorsunuz Barolar Yardımlaşma Sandıkları vardı²⁵⁴, bundan önce bunu Türkiye Baroları çerçevesi içerisine böyle baroların kendilerine özgü bir sosyal güvenlik anlayışı içinde örgütlenmesi fikri kabul edildi. Bundan sonra İstanbul, İzmir ve Ankara Barosu bu 40 ilkenin Kanunlaşması suretiyle bir Avukatlık Kanunu çıkartılmasını kabul etti ve dağıldı.

S.G.- Başkanım, burada Barolar Birliği konuşuldu mu?

²⁵³ Cengiz İlhan, age. Sh.265-268 arası

²⁵⁴ Söyleşiyi yapanın notu "6207 sayılı Kanun ile kurulmuştu".

C.İ. - Tabii, zaten o 44 ilke içerisinde de vardı. Sonra o ikinci toplantıyı Enver orada yoktu, benim şeyde görevim devam ediyordu. Biliyorsunuz eskiden Yönetim Kurulundan çıkılıyordu, giriliyordu arka arkaya, seçim olmuyordu.

E.A.- 16 Mayıs 1960 İstanbul Toplantısı.

A.S.- Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Müdürü Ahmet Boyacıoğlu sonra Anayasa Mahkemesi başkanı oldu. Yargıtay onun yardımcısı da Bülent bey, o da Yargıtay üyesi filan.

E.A.- O da Anayasa Mahkemesi üyesi oldu sonra.

C.İ.- Evet, sonra oldu. Bunların başkanlığında bir Avukatlık Kanunu hazırlama komisyonu kuruldu. Necdet Beyle ben Ankara'ya gittik, Adana'ya da gittik. Wolfçernis, Baki Kuru, doçentti o zamanlar, o vardı. Bilmiyorum sen var mıydın?

E.A.- Ben yoktum, zaten ayrıldım ben şeyden, o ayrı bir mesele.

C.İ.- Ve Yargıtay'dan üyeler vardı. İstanbul'dan Emin Baltaoğlu, vesaire vardı sanıyorum rahmetli, yani biz barolarla birlikte geldik. Fakat baro temsilcilerinin oyları azınlık geldi. Bir-iki maddeden sonra iş hâkimlerin istifa ettikten sonra staj yapmadan avukat olması meselesine geldi. Zaten 3. madde

A.S.- 4. madde.

C.İ.- Zannediyorum ki bizim ilkelerde 10 sene veyahut bir şey vardı, biz 10 senelik bir hâkimlik süresi öngörüydük. Onlar 4 senelik bir hâkimlik süresi öngörüyorlardı. Tartışmalar fevkalade ciddi oldu. Bizim ki biz Genel Kurulun resmi olmasa da Türkiye avukatlarının kabul ettiği ilkeler dışında hususları kabul etmeye mecbur değiliz.

S.G.- Nerede yapıyordunuz toplantıları?

C.İ.- Adalet Bakanlığında.

S.G.- Başkanım, bitirelim şunu, bir saniye. Adalet Bakanlığı, kim başkanlık ediyordu?

C.İ.- Ahmet Boyacıoğlu.

E.A.- Bir de genel müdür.

C.İ.- Genel müdür, yanında da zaten yardımcı Bülent Bey vardı. Yani tamamen onların kontrolü altında. Biz fikri alınmak üzere oraya gelmiş ve onların hazırladıkları şeyleri de kabul etmek istenen bir kurul izlenimi edindik ve çıktık.

S.G. - Kimler vardı başkası avukat temsilcileri olarak?

C.İ.- Vallahi şimdi daha fazla hatırlamıyorum.

S.G.- Çekildiniz.

C.İ.- evet çekildik, biz barolar olarak...

A.S.- Üç baronun temsilcileri çekildi.

C.İ. - Biz çekildik, biz bu işlere katılmadık. Yani biz eşit muamele görmek istedik.

S.G.- Buradan devam edelim. Sizin bu aşamada ekleyeceğiniz?

C.i.- Şimdi ne dedik? 44 prensip kabul edildi ve 3 baro başkanına vazife verildi. Bu vazife yapıldı ve İstanbul'da toplandı. Elimizde önümüzde bir taslak vardı, bu taslak üzerine konuşuldu ve o İstanbul toplantısında ki Türkiye Barolar Birliği'nin taslağı hazırlandı ve birinci taslak baskıya verildi. O baskı da bende var. Oradaki olan konu şu oldu: Biz avukatların siyaset yapıp yapmayacağı meselesi, baroların siyaset yapıp yapmayacağı meselesi üzerinde patlak verdi. Çünkü önümüze gelmiş olan taslakta siyaset yasağı yoktu. Fakat size vereceğim o ilk tasarıda bir de baktık, avukatlar siyaset yapamaz.

S.G.- Nasıl girmiş Başkanım?

A.S.- Ben de bunu İzmir Barosu Genel Kurulunda sordum, arkadaşlara sordum. Bu dedim taslakta yoktu, nasıl oluyor da basılı olan taslakta bu olur? Bana bunun cevabını verin, Rahmi orada, şey orada, hepsi orada ve Cengiz'in de başkanlığında yapılmış bulunan Genel Kuruldu.

C.İ.- İzmir Genel Kurulu değil, Barolar Birliği'nin.

A.S.- Barolar Birliği'nin.

C.İ.- O sonraki bir olay, o çok sonraki Başkanım.

A.S. İşte iyi ya, onu tabii, şimdi hayır, ben şunu şey yapıyorum, ben onu soruyorum. Mecbur sonradan Ankara Barosunda bir baro başkanı vardı²⁵⁵, Yekta da genel sekreterdi galiba, İzmir’de bir toplantı yapıldı. Necdet Başkanım, bu toplantıya katıldım, hatta resmi bile var. Efendim, biz bunun kaligrafı, düzeltme, bilmem ne bahanesiyle bir öyle baktık, o şey de var bende.

S.G.- 66’daki toplantıdan mı bahsediyorsunuz.

C.İ.- 66 toplantısında evet ve o toplantıda bir de baktım ki değiştiriyorlar. Redaksiyon namı altında efendim, değiştiriyorlar. Ben dedim ki siz ne yapıyorsunuz? Ankara, İstanbul, işte kabul ettiğimiz olağan esaslar bunlar, alın, siz de birer karşı çıkarıyorsunuz ve ben dedim bu şeyden çekiliyorum. Şimdi eğer siz teferruata girmek istiyorsanız bunları da yazmak zorundasınız.

E.A.- O kadar girmeyelim de.

C.İ.- Çünkü o zaman da ne olacak?

S.G.- Çekildiniz.

C.İ.- Çekildik gayet tabii.

A.S.- Bu 63’te...

C.İ.- Ben de 63’teyim.

A.S.- Tabii şimdi yani 63’ten sonra toplanan, 63’te bize vazife verildi ya bu üç baroya, o vazife gereği.

C.İ.- Yani onu anlatıyorum. Yani tahrifat yapılmıştır diyorum. Bizim önümüze gelmiş bulunan bir metin üzerinde, kabul etmiş bulduğumuz metin üzerinde, kabul etmiş olduğumuz o metnin dışında basılı olarak verilmiş bulunan o tasarıda siyaset yasağı meselesi yer aldı. Ben de diyorum ki onlara sordum o zamanlar, nasıl oluyor da bu geliyor buraya, kim soktu bunu buraya? Demek ki İstanbul Barosundaki o zaman malum, siyaset yapma yasak, yapamazsın, konuşamazsın, bilmem ne yapamazsın. Tabiatıyla bunu yeni kanuna da koydular.

²⁵⁵ Söyleşiyi yapanın notu “Av. Saffet Nezihi Bölükbaşı”

E.A.- Şimdi ben o...

C.İ.- Onu bilmezsin, çünkü sen o zaman orada yoktun.

E.A.- Yoktum tabii, ben...

C.İ.- Sen sonradan gittin Adalet Bakanlığına, ben de o zaman yoktum. Şimdi birbirimizin şeyi bu.

SG.- Sözümüzü tamamlıyoruz.

C.İ.- Tabii yani o benim her zaman da devamlı görevli değildik tabii, şimdi o Adalet Bakanlığından ayrıldıktan sonra sanıyorum bir süre bir ölü döneme girildi.

S.G.- Başkanım, o tasarı sizin ayrıldıktan sonra hazırlanan tasarı parlamentoya sevk edildi mi, kaldı mı?

C.İ.- Hayır.

E.A.- Sevk edilmedi.

A.S.- Benim bildiğim kadarıyla bu iş Necdet Bey, Ferruh Bey ve Oktay Bey galiba Demirel'di.

C.İ.- Demirel, hükümette Hasan Dinçer'in Adalet Bakanlığı döneminde bu işe el attı. İzmir'de, İstanbul'da çeşitli toplantılar yapıldı başkanlar seviyesinde, genel sekreterler seviyesinde ve bir sonuca varıldı. Bu arada Necdet Bey parlamentoya iş intikal ettirdi. Parlametoya iş intikal ettiği zaman Necdet Bey Başkanlıktan çekildi, Enver başkan oldu. Orada esas tartışılan tabii bizim burada o zaman Ankara'yı bilmiyorum ben nedir, tartışılan konulardan bir tanesi yasada SSK geliyor. Sosyal güvenlik için avukatların SSK'ya tabi olması toplu sözleşme dolayısıyla, halbuki 63 toplantısında biliyorsunuz ayrı bir örgütlenme meselesi vardı. Necdet Bey bu konu oraya gelmediği için biraz bir yerde küstü.

E.A.- Alınganlık gösterdi.

C.İ.- Alınganlık gösterdi. Enver Başkandı o zaman, Enver komisyonlarda bu fikri savundu. Yanlışım var mı, böyleydi, değil mi?

E.A.- Vallahi şimdi orada bir defa açıklık getirmek lazım. Cengiz dedi ki gayet iyi "biz Türkiye Barolarına şamil bir sandık kurulmasını dü-

şündük” Nereden geliyorum bu konularla ilgili yabancı bir Derneğinin heyeti geldi. Ben de o sırada ilk defa olarak sosyal güvenlikle ilgili bir yazı yazdım, uğraşıyorum bunlarla, gelince Prof. Samatı’ye dedim ki: *“Efendim, biz böyle böyle bir çalışma içindeyiz. Avukatların güvenliği söz konusu, o itibarla Fransa’daki avukatların güvenliği nedir, bu konuyla ilgili bana doküman gönderir misiniz”* diye sordum. Hayhay dedi, gitti ve *“kestasyonel dezavoka”* denilen özel bir avukatlara münhasır uygulama dokümanlarını gönderdi.

A.S.- Yani sandık.

E.A.- Sandık var, konu sandık değil, o artık ayrı bir kuruluş, güvenlik onu gönderdi. Ben bunu aldım ve orada baktım ki biz bunu bitirebiliriz. Çünkü öteki sandıkla bunun arasında fark var. Çünkü avukatların ödeyeceği primler meselesi hallediliyor, ondan sonra onun dağıtılması hallediliyor, ondan sonra efendim, hangi yaşa şu kadar primler yüksek, hangi yaştan sonra primler düşük, böyle teferruatı, bunu ben hazırladım. Fakat o sırada Çalışma Bakanı olan bizim İzmir milletvekili arkadaşımız, neydi ismi?

C.İ.- Nail bey

E.A.- Efendim, bu toplantılar yapılırken Türkiye’ye Belçika’dan siz bunları sosyal sigortalara bağlı olarak bu şey yapın ve bu şekilde halledin bu işi diye. Cengiz’in de söylemiş bulunduğu artık inisiyatif Türkiye Barolar Birliğinden çıkmış, Adalet Bakanlığı’na geçmiş, hatta hatta Demirel’in inisiyatifine geçmiş, öteki taraftan da güvenlik şeyini bul, o zaman ne oldu? Şap diye kaldık mı? Bu sefer başladık efendim, sosyal sigortalarla uğraşmaya, onu halletmeye başladık ve o şekilde kanun çıktı. Çıkınca bu sefer gayet tabii olarak bir sürü şeyler oldu, tartışmalar oldu. Sosyal sigortalar istemez, ondan sonra bilmem işçiler kalkar da bilmem ne yapar, hatırlıyorsunuz.

E.A.- Davalar gayet tabii, şimdi sistem itibariyle orada inisiyatif hükümetin eline geçince Türkiye Barolar Birliği’nin bu kanun taslağı bozuldu. Ne oldu? Efendim, 4 sene bilmem nesi çıktı, 2 sene bilmem nesi çıktı, işte böyle bir rezalet hâlâ devam ediyor.

A.S.- Enver, ben öyle hatırlıyorum, o gün Meclisten geçerken bazı milletvekillerinin verdikleri önergelerle bir hal alıyor. Orada en çok ra-

hatsız eden işçileri Cengiz hatırlayacak, “3 ay belli bir yaşı geçmişse şu yaşın üstünde olan avukatlar 3 ay sigorta primi öderlerse yaşlılık yardımı bağlanır” dedi. Adam da dedi ki: “3 ay sigorta primi ödeyen adama sanki ömrü boyunca prim ödemişlerle eşit biçimde maaş bağlarsanız, bu işçinin biriktirdiği parayı alıp, bir kısım avukata vermektir” Onun üzerine ve işte İşçi Partisi davasında, İşçi Partisi birçok dava açtı ama.

A.S. Barolar Birliği olarak biz dedik ki bazı kurallarda hakikaten bir ayrıcalık kokusu var. Biz fazla bir şey istemiyoruz. İşçi için kanun, 506 sayılı Kanun ne diyorsa, bize de onu verin. Orada geçici madde vardı: “Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte kadınsa şu yaşı, erkekse bu yaşı geçmiş olanlar 5 yıl prim ödemek şartıyla ömür boyu prim ödemişler gibi yaşlılık yardımı” Dedik ki biz 5 yıl aynen mademki işçiler için kabul ediyorsunuz, biz de size bir grup insan getiriyor. Yani 3-5 tane avukata şey değil bu.

E.A.- O sosyal sigortalarla yapılmış bulunan anlaşma.

C.İ.- Anlaşmadan evvel, kanun, 1238 sayılı Kanun çıktı ve değişti. Yani o ondan sonra zaten Anayasa Mahkemesi...

A.S.- Aslında benim söylemiş olduğum şey prensip şu: Avukatlara özgü bir...

E.A- Onu anladım, o kabul edilmedi, yürümedi.

A.S- O kabul edilmedi işte, neden kabul edilmedi?

C.İ.- Bugünkü çıkmaz oradan geliyor.

A.S.- Bugünkü çıkmaz, o ayrı bir şey. Bugünkü çıkmaz bence şundan geliyor: Bugün yalnızca avukatların çıkmazı değil, işçiler de çıkmaz içinde tabii, çünkü Türk parasının değeri o kadar hızlı düştü ki bağlanan maaşlar ve yardımlar nominal olarak hiçbir işe yaramıyor.

E.A.- Şimdi onun tartışmasına girmeyelim. Biz yalnız o zamanki durumu konuşalım.

A.S.- Güzel oldu açıklamanız, bunu çünkü Kanun kalktı. Efendim, 4 sene şey yaptı. Biz dedik ya nasıl olur, nasıl değişiyorsunuz? Ondan sonra iki sene delege, biliyorsunuz ondan sonra tartışmalı buldu. 2 sene delege, ondan sonra 4 sene bilmem seçtiğin zaman hadi bakalım formüle bunu, hatırlarsınız siz.

S.G.- İsterseniz yasanın çıkmasındaki çabaları bir daha gözden geçirelim.

E.A.- Başlangıçta Adanalı bilmem kim şey verdi biliyorsunuz. Biz sabaha kadar bu senatoda bunların üzerinde şey yaptık Rami'yle beraber.

A.S.- Yapılan çalışmalar kadük oldu, tekrar kabul edildi ve her hâlükarda hükümet tasarısı olarak giden taslak kabul edildi. Bir kısım milletvekili arkadaşlarımız, avukat kökenli milletvekili meslektaşlarımız da belli yerlerde buna müdahalelerde bulundular ve bazı düzeltmeleri yapmak istediler

E.A.- Bu taslak, yani Büyük Millet Meclisine verilen taslakta hazırlanan metinde arz ettiğim gibi İstanbul Barosu Ferruh Dereli'nin başkanlığında, İzmir Barosu ve Ankara Barosu fikir birliği içinde ve ortak çalışmaları vardı, konu bu şekilde bu noktaya geldi.

A.S.- Ondan sonra işte Oktay Çubukçu'yla birlikte ve yani şöyle söyleyeyim, belki hükümetle, belki Demirel'le çeşitli yakın ilişkiler kuruldu. Ben yönetimde değildim o zaman, fakat bildiğim kadarıyla hazırlanan metinde bu üç baronun katkıları oldu, ortak çalışmaları oldu. Sistem Hükümetin emrine girdi, onlar onu kabul ettiler. Bu aşamada barolardan gelen metni aldılar, değiştirdiler, çalıştılar. Tam şimdi geçmiş zaman, ayrıntısını hatırlayamayacağım. Yani Adalet Bakanlığı bir metin hazırladı. Ayrıca Ahmet Boyacıoğlu zamanında bir metin hazırlanmıştır. Şimdi bütün bunlar İstanbul Barosu'nun 1136 çıktıktan sonra bir kitap yayınladı. Bütün bunlar orada var. Çünkü İstanbul Barosu bunu kendi şeyi saydı. Şunu arz edeyim ben mesela, o 63 toplantısında Barolar Birliği'nin merkezi neresi olacak? Ankara mı olsun, İstanbul mu, büyük tartışmalar oldu. Çünkü İstanbul bir yerlerden ismindi, o yerleri şimdi hatırlıyorum, İstanbul'da olmasını istiyordu. Yani büyük tartışmalar sonucunda Ankara'da olmasına karar verildi. İstanbul Barosu o zamanki başkan olan rahmetli Ferruh Dereli ve Emin Bey, Hamdi Bey, vesaire büyük emekleri vardır. Keza Ankara Barosu, bir metin oluşturdu. Bu metinde biliyorsunuz işte bence iki önemli özelliği var. Birisi Türkiye Barolar Birliği'nin kurulması, birisi de avukatlara sosyal güvenlik tanınması. Diğer konular da

3499'dan pek farklı değildi, ha bir maddesi daha vardı, tam tekel tanıyordu bütün avukatlara, o da biliyorsunuz sonra 35. madde hemen kısa zamanda onu da değiştirdiler.

E.A.- Şeyi söylüyorsunuz, her türlü temsil yekisi tekel olarak avukatlara veriliyor.

A.S.- Senatoda yapılmış bulunan o toplantıda, sizlerle beraber bulunduk. Herhalde orada söylemiştir, sabaha kadar neler söylediler? Onların bütün zabitlerini ben istedim ve İzmir Barosu'na verdim. Sizdedir, vermiş olduğum arşivler sizdedir. İzmir Barosundaki o şeyde bütün kanunlar var, oradaki ciltlerde, hangileri senatoda konuştu? Çünkü biliyorsunuz veto etme meselesi senatoda kabul edilmemiş bu şeydi, gerisin geriye gidecekti iş ve bu mali müşavirler ve siyasal bilgiler adamakıllı bastırdılar. Hatta o kadar ki dışarıda olan adamları dahi ikna ettiler. Biz sabaha kadar efendim, o oldu, nihayet o şeyden geçti. O metinler, yani senatoda yapılmış bulunan metinler ve senatoya verilmiş bulunan bütün tasarılar. Bu konuda Kemal Sarıbrahi-moğlu dahi teklif verdi.

E.A.- Verdi, evet.

C.İ.- Verdi tabii, hatırlayın.

A.S.- Aslında Cengiz, senin söylediğin İstanbul Barosu'nun kitabı mı, yoksa Barolar Birliğinde Osman'ın hazırladığı kitap mı?

E.A.- Hayır, yok hayır canım, kendilerine göre çıkarmışlar.

C.İ.- Hayır, bütün bunların yer aldığı İstanbul Barosu'nun yeşil kaplı büyük bir kitabı var.

A.S.- Çünkü şeyde de var, Osman'ın hazırladığı ve Barolar Birliği'nin bastırdığı Savunma Hakkı isimli kitapta.

C.İ.- O ayrı, hayır.

A.S.- Orada 1136'nın Meclis müzakereleri bile vardır.

C.İ.- İstanbul Barosu'nun kitabı farklı bir çalışma.

S.G.- Başkanım, Kanunu Senatodan geçirdik, Cumhurbaşkanı da onayladı, yürürlüğe girdi. Şimdi bu aşamada sizin söyleyeceğiniz ne var?

A.S.- Ben bir ufak ekleme yapmak istiyorum. Şu hani demin konuştuk ya avukatların bazı davalar almasını, bu 3499 sayılı Avukatlık Kanunu 117. maddesi: “*Mevzu irtica olan yahut milli vahdet ve şuurla telifi mümkün olmayan fiillere mutalık davaları deruhte etmeyi ihtiyat edenler disiplin takibatına lüzum kalmaksızın baro idare meclisinin talebi üzerine haysiyet divanı kararıyla mensup oldukları baro levhasından silinir*” Bu 73 numaralı 28.09.1962 tarihli Yasayla, yani Milli Birlik Komitesi döneminin sonlarında kaldırılmış yahut yeni meclisin döneminde kaldırılmış. Tabii bu çok sakıncalı bir hüküm, ama 1136 tartışılırken filan yok zaten, 3499’da yok, onu söylemek için şey yaptım. Şimdi ben 1136 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonrasını konuşalım diyorum.

S.G.- İsterseniz girmeyelim ona, sizin efendim, bu kanun yürürlüğe girme noktasına kadar söyleyeceğiniz?

İ.Ö.- Ev sahibi olduğum için konuklarımıza daha çok konuşma verdik. Ben nerede kalmıştık? İzmir Barosu’nun Kuvâ-yi Milliye’den gelen çizgisinden bahsediyordum ve ahlaktan bahsediyordum, hukuk ahlakından. Örneğin, bizim Başkanımız Münir Birsel 1960’tan önce Enver’in dediği gibi savunma bakanı olmuştu. Aleyhine bir takibat yapıldı, derhal o takibatta etkili olmaması için bakanlıktan istifa etti.

E.A.- Havuz Yavuz mu, neydi?

İ.Ö.- Hayır, değil.

E.A.- Satın almayla ilgili bir şey.

İ.Ö.- Buda başka bir şey.

E.A.- Tekelle ilgili.

İ.Ö.- Münir Birsel bakanlıktan istifa etti. Şimdi böyle bir konu var mı ortada? Yok. Şimdi şöyle, örneğin 1960 yılında 28 Nisanda İstanbul’da olaylar oldu. Bizim Sıddık Sami onları da o esnada tartakladı. 29 Nisanda Ankara’ya intikal etti bu iş ve 30 Nisanda İzmir Barosu toplandı. Birtakım telgraflardan o zaman bir yıl cezayı gerektiren bir çelenk aldı avukatlar ellerine ve o çelengi “*bu memlekette avukatlık yapılmaz*” diye, çünkü Menderes zamanının o kabuslarını yaşıyorduk. Avukatlık yapılmaz diye çelengi şeye götürmek istedik. Çelengi parçaladılar ora-

da ve ama biz gene gittik, görevimizi yaptık. Atatürk'e o günkü yönetimi şikâyet ettik. Evet Enverciğim, şimdi bunu geçiyorum, biraz önce bahsettiğim 1961 yılında Kayseri'ye gittik. Kayseri'ye biz dört delege olarak gittik ve iki delege de Samsun'dan geldi. Samsun'daki delegeler dedi ki: *"Atatürk'ün ilk ayak bastığı yer Samsun'dur. Onun için ya biz seçiliriz veyahut da bir kese koyarız, hepimizin adını oraya koyarız ve oradan çekilecek kişiler 6 kişi kurucu meclise gider"* Biz oraya demokrasiyi kurmak için gidiyoruz ve kader kısmet, o durumu getiriyorlar gündeme, o gece saat 04.00'lere kadar Atıf Ödül vardı, Necdet Sancar vardı ve ileri gelenlerden o günlerdeki şeyleri sayabiliyorum, toplandık, 6 kişilik bir adaylar listesini koyduk. Ertesi günü seçime girdik. Biz zaten buradan İzmir'den giderken Ruhi Selek kurucu meclise seçilecek diye gitmiştik ve Ruhi Selek de dahil olmak üzere kurucu mecliste 6 kişiyle gitti. İstanbul'dan bir kişi, Ankara'da bir Feyzioğlu girmişti.

C.İ.- İstanbul'dan İsmet girdi.

İ.Ö.- İstanbul'dan İsmet girdi, seçildi, Ankara'da da Yavuz seçildi ve bu suretle biz görevimizi yaptık. Şimdi şuraya gelmek istiyorum: Biz nasıl bizden önceki üstatlardan esinlenerek birtakım işler yapmak istediyseniz, şimdiki de bizden esinlenerek birtakım şeyler yapmak istiyorlar İzmir'de ve bunu da söylüyorlar ve bu bize kıvanç veriyor. Önemli bir şey, yani İzmir Barosu'nun gittikçe daha ileri gitmekte olduğunu gösteren bir durum, bunda da tabii Nevzat'ın etkisi var.

A.S.- Kurumlaşma da o zaten.

C.İ.- Gayet tabii zaten biliyorsunuz, Türkiye Barolar Birliği kurulduktan sonra biz 4 yıl Faruk Erem'i seçtik ya, neden seçtik? Faruk Erem birliği kurumlaştıran bir kişi olduğu için seçtik. İkinci, üçüncü dönemde de seçtik 4. döneme gelelim. Üçüncü dönemde bir daha seçtik Faruk Hocayı hatırlarsanız, bir daha seçtikten sonra Ankara Barosu Genel Kurulu 2 yıl sonra biliyorsunuz delege seçmedi Faruk Hocayı, Faruk Hoca da istifa etti, beni barom delege olarak seçmedi diye. Bunu güvensizlik olarak yorumladı.

İ.Ö.- Dur, bitiriyorum, sen o kadar şey konuştun da...

C.İ.- Hayır, konuşma meselesi değil, bu iç mesele, oradaki şeyleri mi yapacağız?

E.A.- O da bir şey tabii.

İ.Ö.- Şekerim, bu bir baronun tarihi, nasıl sen tarihten bahsediyorsan ben coğrafyadan bahsetmiyorum, ben de tarihten bahsediyorum.

E.A.- Tabii doğru.

İ.Ö.- Ve Faruk Hoca istifa etti. Biz Faruk Hocaya gittik, 2 sene daha eğer baro başkanlığında kalmış olsaydı onu alay-ı valayla onore ederek gönderecektik, fakat böyle olmadı maalesef, bu da birliğin tarihine geçecek bir olaydır.

S.G.- 1934 yılında başladık uğraşa, yıl 1969, tam 35 yıl sürdü bu uğraş, Barolar Birliği'nin kurulma öyküsü, Barolar Birliğini kurduk. Geçici 10. madde 2 ay içinde Ankara'da Genel Kurulun toplanmasını öngörüyordu. Bu Genel Kurulun Ankara'da toplanmasıyla ilgili olarak da şunu eklemek istiyorum: Rahmi Bey yaptığımız söyleşide bana aktarmıştı, ben de sizinle paylaşayım. Bu konu madde düzenlenirken tasarıda Adalet Bakanı toplar şeklinde düzenlenmiş, ancak Reşit Ülker -rahmetli oldu herhalde- üstadımızın önergesiyle ne gerek var, biz kendi işimizi yapamaz mıyız düşüncesiyle değiştirilip önerge verilmiş ve Ankara Barosu'na bu görev verilmiş. "2 ay içinde Ankara'da Türkiye Barolar Birliğini toplar" şeklinde düzenlenmiş. Şimdi İzmir Barosu olarak kanun çıktı, 18 Mayıs tarihinde senatodan çıktı, birkaç gün sonra da onaylandı, 7 Nisan 1969'da onaylandı. İki aylık süremiz var. Genel Kurulu toplayacağız Ankara'da, İzmir Barosu olarak Sayın Başkan, ne yaptınız, delegeleri nasıl belirlediniz, topladınız mı, ne oldu?

E.A.- Şimdi hadi o zamana kadar şeyim. Delege sayımız 4 müydü, 5 miydi?

C.İ.- Bir de baktık, hadi bakalım Enver geldi, çıkarsın bakalım Avukatlık Kanunu dediler. Tabii bu özel bir durum gayet tabii, şimdi Rahmi'ye bu iş verilince Rahmi gayet dürüst hareket etti, çok dürüst hareket etti ve kendi başına değil, üçlü toplantılar yapmak suretiyle.

A.S.- Yani siz, Ferruh Bey.

C.İ.- Ferruh ve Rahmi ile İskender İzmir'de toplantılar. Şeyden evvel, bu kanunun vetosundan evvel de Rahmi'nin cumhurbaşkanıyla yapmış olduğu ki ben de daim veto edilmemesiyle ilgili demeçlerimiz

oldu, gittik konuştuk ve o şekilde oldu. Geldi Rahmi, gayet güzel bu işi şey yaptı. Bizim ise zaten baromuzda bu konuda herhangi bir şey yoktu. İstanbul'da ve Ankara'da, zannedirim ki Ankara'da nispeten, fakat İstanbul biliyorsunuz birbirine girdi. Bütün 27 Mayıs'tan sonra İzmir'de hiçbir şey olmamış olmasına rağmen Ankara ve İstanbul'da gazetelere geçecek şekilde -ki hepsinin kupürleri var bende- Mehmet Ali'nin efendim, İstanbul Barosunu bırakıp İzmir'e gitmiş olması, bilmem nesi, şusu busu filan, bunların hepsi 27 Mayıs'tan sonra getirilmiş bulunan olaylar. Bunlar hani kanunla ilgili değil, olaylar bunlar. Hatta hatta efendim, bilmem şeylerin düşük bakanların davaları ...

S.G. Enver başkanım, şimdi siz İzmir Barosu başkanı olarak delegeleleri nasıl belirlediniz, Genel Kurul mu yaptınız?

E.A. Gayet tabii, Genel Kurul yaptık gayet tabii.

S.G.- Kimler seçildi?

E.A.- O zaman Genel Kurulda Cengiz, ben ve Hulusi Bey ve bizde yapmış olduğumuz çalışmayı ki zabıt tutulmuştu, bunu da anlatayım da hiç olmazsa, oturduk İzmir Barosunda, peki, yönetim kurulu nasıl olacak? Ferruh ve Rahmi, 3 İstanbul, 3 Ankara, 3 İzmir dedi. 2 de Anadolu'ya, biri başkan, bir Anadolu'dan gelen delege.

E.A.- Mümkün. Dedim ya siz İki, İstanbul iki ve İzmir iki, o zaman 6 etti. Peki Anadolu ne olacak? Yani iki tane Ankara olacak, iki tane İstanbul olacak, iki tane İzmir olacak, oldu mu 6, 5 tane mi kaldı? Bir de başkan tabii. 4 tane kaldı. Dedik siz ya daha kurulmadan Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunu konuşuyorsunuz. İzmir Barosu'na göstermiş olduğunuz teveccühe ben teşekkür ederim, ama İzmir Barosu olarak ben iki kişi değil, tek kişiyim, ama buna karşılık bu kurucu olarak görülmüş bulunan şu 3 kişi var ya, ilk elden centilmen anlaşması aramızda yaptık şeyde, efendim, bir başkan Ankara'dan olursa iki başkan vekili İstanbul'dan olacak. Biz bunu kabul ettik, tamam mı?

S.G.- Genel Sekreter, vesaire.

E.A.- Onların üzerinde durmadık bile, o ayrı.

A.S. Onlar Ankara.

E.A.- Ankara diye söylemedik bile, kendilerinin yapmış olduğu şeyler, o birinci toplantıda yaptılar onu, ama bizim için önemli olan nokta şuydu: Birinci iş olarak Anadolu'ya gidecek olan delegeyi tespit ettik. Bir de gayet tabii hizmeti dolayısıyla ve İzmir'in durumu dolayısıyla ve İzmir'in Avukatlık Kanunu ve İzmir dolayısıyla yapmış olduğu bir sürü şeyler var, işler var. Ondan sonra da Batı'ya açık olan bir şehir, gayet tabii onun üzerine biz dedik ki 2 tane veriyorsunuz, ben bu 2 taneyi istemiyorum. Sonradan o da kalktı ya neyse, ama bu başkan yardımcılığı üzerinden eğer iki başkan yardımcılığı İzmir'den olursa diğerleri gider. Sonra gidince Ankara'ya tabiatıyla ilk toplantıda, o genel toplantıda rezalet koptu.

C.İ.- Şimdi oraya girmiyoruz.

A.S. O bizim içimizde olan şey.

S.G.- Cengiz Başkanım, bu aşamada sizin ekleyeceğiniz bir şey var mı? Daha toplantıya başlamadık, delege seçildiniz.

C.İ.- Hayır, benim ekleyecek bir şeyim yok.

İ.Ö.- Şimdi 1971 yılıydı. Yani baroların tarihiyle ilgili bir şey konuşacağım şimdi.

S.G.- Ama o biraz sonra, daha 1971'e gelmedik.

İ.Ö.- Gelmedik mi, yapma ya.

A.S.- Gelmedik Başkan, 69'dayız.

İ.Ö.- Yalnız rica ediyorum, yani biraz seçim konusunu mütemediyen. İlk başlangıçtan bu yana Ankara'yı, İstanbul'u, İzmir'i yani Türkiye'yi dolaştılar. Hep anlattılar birliğin ne olduğunu, Cengiz'in söylemiş bulunduğu gibi efendim, hükmü şahsiyeti kaybetmiyor barolar, ama bir koordinasyon meselesidir bu iş, birliği birbirine bağlama meselesidir bu iş, bu zannettiğimiz gibi birlik, yani kendilerinizi, hüviyetlerinizi ortadan kaldırmak demek değildir, mütemediyen bu konu işlendi.

S.G.- Şimdi Ankara ne yaptı Atila Başkanım?

A.S.- Vallahi Ankara demin okuduğum gibi biz bir grup toplantısı yaptık.

S.G.- Demin okuduğunuz metin 27 Temmuzda Genel Kurula çağır-
mış Rahmi Başkanım,

A.S.- Genel Kurulda 7 kişilik liste seçildi. Bizim başkan adayımız Fa-
ruk Hocaydı.

S.G.- Şimdi ona geleceğiz, 7 kişiyi seçti. Ankara herhalde 7 kişiyle
katılıyordu. Peki, gelelim Faruk Hocaya, anladığım kadarıyla da bir-
lik başkanlığı görevi Ankara'da olacak gibi izlenimle birlik başkanı
olacak bir kişinin delegasyonda yer almasını düşündünüz herhalde?

A.S.- Gayet tabii.

S.G.- İsterseniz biraz onları geçelim. Cengiz Başkanım, sizin bu ko-
nuda herhalde bir şeyleriniz olacak söyleyecek, Atilla Başkanımın
sonra alalım isterseniz.

C.İ.- Hayır, ben tabii...

S.G.- Faruk Hoca nasıl geldi, onu isterseniz aktarsın Sayın Sav.

C.İ.- Tabii, çünkü biz Faruk Hocanın nasıl geldiğini bilmiyoruz.

S.G.- Şimdi onu Atilla Beyden dinliyoruz.

A.S.- Faruk Erem geldi.

S.G.- Nasıl geldi dinleyelim şimdi.

C.İ.- Bir dakika, şöyle söyleyeyim: Tabii o zamana kadar Faruk Erem
bu gibi çalışmalar içerisinde hiç ayrı durulmamıştı.

E.A.- Nasıl geldiniz, ettiniz? Ve çalışmalarla adı duyulmamış bir isim.

A.S.- Onu aktarıyorum. Nasıl efendim, İş Bankasının hukuk müşa-
virliğine gelmiş, de onun bilmem nesi olmuş da ondan sonra şuymuş
da buymuş, biz onlarla zaten hiç meşgul olmadık.

C.İ.- Biz başkan adayı değildik.

S.G.- Tamam Başkanım, biliyorum. Şimdi Ankara'yı dinliyoruz.

E.A.- Hiç başkan adayımız yoktu. Yalnız dedik ki başkan yardımcılığı
olmuş olsun istiyoruz dedik.

O zaten kabul edildi, Cengiz Başkan Birlik Başkan Yardımcılığı göre-
vine önerildi.

C.İ. - Efendim, Ankara, İstanbul birbirine girdi, gürültü çıktı. Ankara Ferruh'u istemiyoruz demişti. Halbuki İzmir'de yapmış olduğu bir toplantıda bu karara varılmıştı.

E.A. - Çok önemli değil Başkanım bunlar şu an. Önemli değil, 4 puan farkla aldı Faruk Hoca, ben Faruk Hocaya da söyledim. Siz dedim 4 oyla alacaksınız dedim. Ben de 4 oyla kazandım İzmir Barosu başkanlığını.

E.A. - Siz 7 kişiyi belirliyorsunuz.

C.İ. - Hayır efendim, onu anlatmak istemiyorum ben, biz bu işlerin dışında olduğumuzu anlatmak istiyorum. Bir gün Atilla bana siz kime oy vereceksiniz dedi. Ben ona, beyaz oy yok mu dedim. Yani ben şahsen hiçbir zaman Faruk Hocaya oyumu vermedim.

Sonraki dönemlerde de hiçbir zaman vermedim, ama onunla birlikte çalıştım. Onun yüklenmiş olduğu şeyleri yükledim. O ayrı bir mesele, yani o taraflara girmeyelim. Çok önemli bir kurum. Girmesek daha iyi olacak.

E.A. - Bence de girmeyelim. Şimdi Ankara Barosu belgelerini konuşmayalım, lütfen girmeyelim onlara.

A.S. - Biz Ankara Barosu'nda Barolar Birliği'nin kurulmasını bir önemli gelişme diye kabul ettik. Bir grup arkadaş daha evvelki dönemlerde bizim baro başkanlığı için desteklediğimiz, seçtiğimiz ustalarımız, üstatlarımız vardı, ağabeylerimiz vardı. İşte Asım Bey gibi, Saffet Nezihi gibi, hatta baro başkanlığına aday olmamış, ama meslekte seçkinleşmiş insanlar, mesela Mazlum Kaya'lar gibi filan onlar bir şey oluşturmak istiyorlardı. Biz dedik ki baro başkanlığıyla birlik başkanlarının nitelikleri, olaya bakışı, dünyaya bakışı, ufku farklı olmalı. Yani barolar şimdiye kadar daha çok meslek sorunlarıyla ilgilenen ve meslektaşların sorunlarına yönelen bir kuruluştu, ama biraz önce okuduğum gibi Barolar Birliği ile artık başka bir şey getiriliyor Türkiye'ye. Seçilecek Başkan yeni bir şey getirmeli, siyasi partilerin sorumluluğunda ve yükümlülüğünde bulunan ülke yönetimiyle ilgili konularda bir baskı grubu topluluğu olarak, bir seçkin aydın meslek sahibi insanların grubu olarak böyle birisi kim olabilir diye düşündük. Arkadaşlar dediler ki Faruk Hocayı önerelim. Faruk Bey çünkü

bizi görüşümüze göre yalnız üniversitede, çok sevilen bir hocaydı, bir kere onu söyleyeyim. Zaten seçilmesinde de ondan çok yararlandı.

E.A.- Tabii o muhakkak.

A.S.- Ayrıca hoca bir de avukattı. Yani koridor avukatıydı. Mesela, başka isimler, hoca isimleri filan zaman zaman düşünüldü. Hiçbir zaman bir üniversite hocasını biz Ankara Barosu'na başkan adayı diye düşünmedik ve desteklemedik. Gittik Hocaya teklif götürdük, hatta arkadaşlar Rahmi'yle beni görevlendirdiler. Gidin, bakalım kabul eder mi böyle bir şeyi? Gittik, yazıhanesi o zaman Atatürk Bulvarında Foto Cemal Apartmanında, Foto Apartmanındaydı. İşte bizi kabul etti, teklifi yaptığımız zaman çok heyecanlandı. Dedi ki: *“Böyle bir teklifi beklerdim. Çünkü ben üniversitede yapacağım şeyi yaptım, artık üniversitede büyük sorunlarla ilgili bir şey yapmak imkanı yok. Kitaplarımı yazdım, işte Ceza Kanunu, ceza usulü, genel hükümler, özel hükümler, hatta adli psikoloji kitapları yazdım. Yerime hoca yetiştirdim”* O zaman profesör olmuştu. Eralp'le Selahattin de yetişmişti, hatta Nevzat da galiba doçent olmuştu. Orada Semih biraz farklı düşünüyor, daha başkası olabilir miydi diye. Velhasıl Hoca çok, hatta hiç unutmuyorum, *“bu uğurda ölmeyi bile göze alabilirim”* dedi. Yani yeni bir şeyler yapmak istiyor falan, neyse biz Hocayı ikna ettik. Dedi ki: *“Yalnız biriniz benimle beraber çalışın, çünkü benim baroculuk pratiğim çok yok, gençlerden birisi de gelsin”* Tamam, biz anlaştık. Sonra işte Anadolu Barolarıyla temas ettik. Çoğundan hakikaten destek aldık. Çünkü önemli bir grup vardı. Faruk Hocanın öğrencisi olan onlar Hocaya destek verdiler. Ankara'daki kulis çalışmalarında işte biraz önce bahsedilen şeyi, İstanbul Barosu dedi ki: *“Bizim adayımız da var”* Ferruh Bey adaydı. Dedik ki tamam olsun, ama biz bir centilmen anlaşması yapalım. Yazılı değil, ama verilen söz üzerine yönetim kurulundaki 5 üyeliği üç şehir alsın, üç büyük şehir avukatların çok olduğu yerler. Geri kalan 5 taneyi de Anadolu Barolarına verelim. Bu suretle dengeli ve tüm Türkiye'yi kucaklayan bir dağılım olsun dedik. Onun üzerine arkadaşlar kabul ettiler. İşte tartışmalar oldu filan, hatta bir kısım arkadaşlar geldiler, dediler ki: *“İstanbul'la filan uğraşmayın, biz çoğunluktaız, size oy verelim, siz bir liste yapın.* Onun üzerine Faruk Hoca dedi ki: *“Yok, İstanbul ve İzmir olmadan Barolar*

Birliğı kurulursa topal olur, yani yürümez, şimdiden çatlar. Onun için öyle bir şeyi kabul etmem, centilmen anlaşması uygundur. Biz kendimiz mücadele ederiz, ben seçilirse görevi yaparım, öbür arkadaşımız seçilirse, o götürür sorunu” 5 Anadolu Barosu için de Anadolu Baroları toplandılar, kendi aralarında. Onlar üç isim üzerinde mutabık kaldılar, iki ismi dalgalanmaya bıraktılar. Hikmet Tunçay, Mehmet Kavaklılar, Zeki Yücel Bursa, öbür ikisi de şey girdi, İhsan Saraçlarla Hilmi Becerik girdi. Onun için onların aldıkları oy biraz farklıdır. O oylar dağıldı, ama en çok oy alan ikisi girdiler yönetim kuruluna, işte Birliğin ilk toplantıda bu centilmen anlaşması uygulandı hakikaten, başkanlık Ankara Barosu Delegeşi olan Faruk Erem seçildi. Başkan vekilliklerinden birisi İstanbul'daki arkadaşı.

S.G.- Şimdi geleceğiz ona.

A.S.- Pardon, bu arada bize gelen eleştirilerden bir tanesi *“işte Faruk Bey Cumhurbaşkanlığının genel hukuk danışmanıdır, o bizi Barolar Birliğini Cumhurbaşkanlığının çatısı altında yahut gölgesi altında tutar”* dendi. Faruk Hoca dedi ki: *“Ben zaten istifa edeceğim”* Ücret almada yaparmış o işi, ücreti yokmuş onu, fahri yaparmış. *“Ben zaten istifa edeceğim açıklamanızı”*, açıklayalım dedik. Yok dedi. O bir seçim malzemesi olmaz, o güzel bir şey olmaz. Eğer seçilirse orada açıklayacağım, ben istifaya karar verdim. Hatta şeye de söyledim, genel sekreter o zaman Cihat Altan'dı, ona da söyledim dedi. Yani ben böyle bir göreve aday oluyorum. Eğer kazanırsam istifa edeceğim dedim. Nitekim seçimi kazanınca istifa ettim. Cumhurbaşkanlığından da o kadar uzun hizmetime mukabil bir altın saat hediye geldi, onu da biliyorum. Hatırlıyorsunuz, basında çıktı hakikaten.

İ.Ö.- Faruk döneminden söz edildi. 1971'de Nihat Erim biliyorsun sen de, Faruk Erem'in Adalet Bakanlığı yapmasını istedi. Adalet Bakanlığı teklif etti, Faruk Erem *“ben bu görevimi sürdürdüğüm sürece siyasete giremem”* dedi ve oradan da...

S.G. - Onun hikayesini de ben anlatayım isterseniz. Birlik Genel Kurulunu topluyoruz. Genel Kurulun toplantı tarihi 09-10 Ağustos, yer Yeni Sahne, bugün yıkılmış olan Yeni Sahne. Rahmi bey Baro Başkanı. Kanun gereği Başkan ev sahibi baro olarak toplantıyı açıyor. On-

dan sonra kim devam ediyor divan başkanlığına sayın başkanlarım, konuşmada kim söz alıyor? Yeni Sahnede Genel Kurulu topladık 9 Ağustos günü, Rahmi Bey açılış konuşmasını yaptı. Divan nasıl oluştu, hatırlıyor musunuz?

E.A.- Ben hatırlamıyorum.

C.İ.- Zeki Yücel Bursa delegesi, Zeki Yücel en kıdemli üye olarak divan başkanı olması isteniyor.

E.A.- Hulusi Bey, ben çünkü aynen söyledim. İçimizde Genel Kurulu idare edecek hiçbir kişi yoktu. Bunu da açıkça söylüyorum burada, dedim Hulusi Bey olacak. Çünkü Bursa'yı göstermek istiyorlardı. Bunun daha evvelden nasıl 63 senesindeki Genel Kurulunun oluşmasındaki gibi.

C.İ.- Ona gerek yok, ama Zeki Yücel toplantıyı yönetmesi mümkün.

A.S.- Zeki Yücel divan başkanı seçildi. Sonra divanın diğer üyeleri seçildi.

S.G.- Şimdi o zaman seçimler başkanım, genel kurulda başka bir şey yapıldı mı seçimler dışında?

A.S.- Hayır.

C.İ.- Zaten yapılmasına imkân yok.

S.G.- O zaman ben izninizle ilk Yönetim Kurulunda görev alan çok değerli üstatlarımızın isimlerini okumak istiyorum. Ankara delegesi Av. Atilla Sav, Av. Erdoğan Bigat, İzmir delegesi Av. Cengiz İlhan, Eskişehir delegesi Hikmet Tuncay, Bursa delegesi Zeki Yücel, İstanbul delegesi Tacettin Sırmalı ve Av. Osman Kutman, Samsun delegesi İhsan Saraçlar, Konya delegesi Av. Mehmet Kavaklılar, Aydın delegesi Av. Hilmi Becerik Yönetim Kurulu'na seçiliyor.

A.S.- Disiplin Kuruluysa...

S.G.- Şimdi geliyorum. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, seçimden sonra yaptığı ilk toplantıda Sayın Tacettin Sırmalı üstadımız ile, Cengiz İlhan üstadımızı başkan vekilliklerine seçiyor. Av. Atilla Sav'ı genel sekreterliğe, Erdoğan Bigat üstadımız rahmetliyi de sayman olarak görevlendiriyor.

Genel Kurul Disiplin Kurulu üyeliklerine İzmir delegesi Hulusi Selek, Ankara delegesi Mehmet Nomer ve Av. Sabahattin Bilge, Tekirdağ delegesi Av. Cahit Turgat, İstanbul delegesi Şemi Üge, Av. Fadıl Altop, Kayseri delegesi Ömer Gözübüyük'ü seçiyor ve ilk Disiplin Kurulu toplantısında Mehmet Nomer Birlik Disiplin Kurulu Başkanlığı görevine seçiliyor.

Denetim Kurulu üyesi olarak da İstanbul delegesi Av. Refik Belgin, Balıkesir delegesi Av. Vedat Burcuoğlu ve Mersin delegesi Şinasi Develi seçiliyorlar. Böylelikle bu tarihi kurum, güzel kurum ilk örgütlenmesini yapıyor. Cengiz Başkanım siz de başkan vekili oldunuz, sayın Sav siz de genel sekreter oldunuz. Buyurun, başlayalım. Birliğin ilk yöneticileri olarak gündeminiz ne idi, nerede çalışıyordunuz, paranız var mıydı, nasıl ve ne zamanlar toplanıyordunuz?

C.İ.- Şimdi isterseniz yani tabii biliyorsunuz artık, bunlar bilinen şeyler, ilk toplantı zaten Ankara Barosu'nun odasında yapıldı.

E.A.- Siz orada galiba biraz karşı çıkmışsınız.

A. S.- Yok, sonradan çıktı karşı.

S.G.- 10. Sulh Ceza, baro kaleminin yanındaki odada toplanmışsınız, başkanlığın yanındaki odada.

C.İ.- Yani orada bir toplantı oldu. Bir hafta zaten görev taksimi yapıldı. Önemli tartışmalardan bir tanesi Ankara dışından gelecek olanlara verilecek yolluklardı. Ankara Barosu bunun Devlet Harcırah Kanunu'na göre olmasında ısrar etti. Bu tabii sizler gelmeyin manasına geliyor burada, ikinci mevki tren bileti üzerinden harcırahla biz iki günde buradan İzmir'den toplantıya gidecektik. Bundan o mana çıkıyordu, bu tartışmalar oldu. Sonunda tabii bir başka tartışma da biliyorsunuz 1136'ya göre başkanlık ve baro ücret meselesiydi. Biz ücret olmamasında ısrar ettik. Bir grup arkadaş ücret olsun da biz almayalım dediler.

S.G.- Yasada vardı zaten.

C.İ.- Efendim?

A.S.- Yasada vardı da alıp almama konusunu tartışıyoruz.

C.İ.- Hayır, yasaya şimdi var da, şimdi...

A.S.- Bütçe de yok.

C.İ.- Bütçeye ne ekleyelim? Bir kısım arkadaşımız bir maaş ekleyelim, ama almayalım dediler. Ben dedim ki bu bağış olur, onun için 1'er lira...

A.S.- İzdüşümüyle koyalım.

C.İ.- 1'er lira konuldu.

A.S.- O hâlâ devam ediyor Başkanım, şimdi değişti galiba.

C.İ.- Öyle mi, ne oldu?

S.G.- Tam olarak hatırlamıyorum başkanım.

C.İ.- Önemli olarak hatırladığım bu tartışmalar bunlardı. Bir hafta sonra toplanmak üzere dağıldık. Bir hafta sonra tekrar toplandık. Hoca dedi ki: *"Bizi Cumhurbaşkanı kabul edecek"*, değil mi, öyle bir şeydi?

S.G.- Kimdi üstadım Cumhurbaşkanı?

A.S.- Sunay'dı.

C.İ.- Benim hatırladığım da budur.

A.S.- Bir-iki şey hatırlatayım. 21.08.1969 birinci genelge yayınlıyoruz ve diyoruz ki: *"1136 sayılı Avukathık Kanunu gereğince kurulan Türkiye Barolar Birliği 10.08.1969 günü ilk genel kurul toplantısını yapmış ve organları teşekkül etmiştir. Birliğin aşağıda gösterilen adreste çalışmaya başladığını bilginize sunarız. Türkiye Barolar Birliği Ziya Gökalp Caddesi, 16/7, Yenışehir-Ankara"* Yani 11 gün sonra onu da isterseniz not olarak söyleyeyim. Tabii onu Semih'e bir nebze anlattım. Tabii paramız yok, sağ olsun Ankara Barosu Başkanı bize bir 10 000 lira verdi. Hatta arkadaşlar dediler ki Adalet Bakanlığı da bir şey versin.

C.İ.- Onlar yanaşmadılar bile.

A.S.- Yanaşmadılar değil, Faruk Hoca da dedi ki: *"Böyle bir şey istersek Barolar Birliği'nin, baroların bağımsızlığı konusunda Adalet Bakanlığından talepte bulunmamız çok yanlış olur."*

C.İ.- O biraz hataydı, ama neyse, o şey konumuz değil.

A.S.- Yok, hata değil.

C.İ.- Sonradan değişti Eskişehir’de, çünkü ben resmen kurulmuş olan bir Türkiye Barolar Birliği’ne, Anayasal bir kuruluşa bütçeden kesin gelecek olan bir şeyin verilmesi gerek.

A.S.- Hiç almadık.

C.İ.- Almadınız gayet tabii, olmadı. Sonradan ne oldu? Eskişehir Barosu Toplantısında bir de baktım efendim, bizim Bigat: “*bize de verilmesi lazımdı*” dedi. Bende “*Sabah şerifleriniz hayırlı olsun*” dedim.

E.A.- Yok yani, şimdi Faruk Hoca kesin olarak almak istemiyordu.

C.İ. Neyse, şimdi zaten başka taraftan alıyoruz, lüzum yok.

A.S.- Birinci, ilk Genel Kurul Ankara’da toplandı, ama bu Genel Kurul birliğin çalışmaya başlamasına yeterli olmadığı belli oldu. Çünkü Yönetim Kurulunu seçti, ama bütçesi yok. Ankara Barosu’nun gönderdiği 10 000 lirayla biz işe başladık. 10 000 liradan bir miktar para ayırarak bir daire kiraladık.

C.İ.- Şimdi yani şöyle söyleyeyim, Marmara Otelinde o akşam bir ziyafet mi?

A.S.- O Ankara Barosu’nun ziyafetiydi.

C.İ.- Ankara Barosu’nun muydu?

A.S.- Tabii, o Rahmi’nin Ankara Barosu Başkanı olarak yapmış olduğu bir ikramdı.

E.A.- Resmini gösterdiğiniz şey.

A.S.- Fotoğraflarını gösterdim. Şimdi kısa bir süre sonra 29 Ekim tatilinden de yararlanılarak 31 Ekim 1969’da 2. Genel Kurulu topladık. İstanbul toplantısı, onun da fotoğrafı var.

C.İ.- İstanbul’da yapıldı.

A.S.- Oraya bütçe götürdük ve bütçeyi yaptık. Orada bir tartışma çıktı. Erdoğan bütçeyi hazırlayan sayman üye olarak...

C.İ.- Kaç para alınacak, 5 lira mı alınacak?

A.S.- Hayır, dedi ki buraya bir iz bedel koyalım. Yani bu para alınacak, ama bir ödenek konulması lazım dedi. Faruk Hoca ona da çok bozuldu, eğer dedi iz bedel bilmem ne para koyarsan Başkanlık Divanı üyelerine, istifa ediyorum dedi.

C.İ.- Sonra Güney Dinç Eskişehir toplantısında yahu, Başkanların bir tane arabası yok dedi.

A.S.- İstanbul'da toplandık. Tabii arkasından başka bir sorun çıktı. Her yıl toplanır diyor Barolar Birliği. Peki, birinci toplantıyı yaptık, ikinci toplantı çok ciddi bir olağan toplantı gibi değil, sadece bütçe yapmak için kuruldu. Üçüncü toplantı ne zaman ve nasıl bir içerikle olsun dedik, İzmir'de yaptık onu da 1970 yılı Ocak ayında.

E.A.- 9-10 Ocak 1970

C.İ.- 9-10 Ocakta Ticaret Odasında yaptık.

E.A.- Dördüncüsü Adana'da yapıldı.

S.G.- İkinci toplantıyla ilgili ekleyeceğimiz bir şey var mı, cüppe konuşuldu mu orada?

A.S.- Yok, o sonradan konuşuldu. O Hatay'da konuşuldu.

C.İ.- Hayır, Hatay'dan evvel konuşuldu.

A.S.- Şimdi Adana'da İtalya'dan getirilmiş bulunan cüppeleri giydiler.

C.İ.- Üç tane cüppe geldi.

A.S.- Ondan sonra hepsinin fotoğrafları çekildi.

S.G.- Adana'da mı oldu bu?

C.İ.- Adana'da tabii ve kabul edildi.

S.G.- O zaman üçüncü toplantıya geçelim.

S.G.- Orada kabul edilmedi, Barolar Birliği Yönetim Kurulu'na yetki verildi.

E.A.- Nerede, Adana'da mı?

S.G.- Adana'da.

A.S.- Dördüncü toplantıda, meslek kurallarının kabul edildiği 4. Toplantıda.

E.A.- O zaman 3. toplantı İzmir toplantısı, Cengiz, siz baro başkanı-sınız. Toplantıyı siz açtınız geleneklerimiz gereği, burada çok önemli kararlar var.

C.İ.- Şimdi orada asıl önemli nokta İstanbul'la Ankara arasında ihtilaf çıktı.

A.S.- Hayır, o zeminde hep vardı. Hocayla Ferruh arasında. Ben bunu konuşmak istiyorum hep.

C.İ.- Hocanın bir konuşması vardır ki efendim, zehir zemberek, neyse bereket versin, Ferruh cevap vermedi ve o şekilde atlatıldı. Şu valinin, bilmem belediye başkanının...

S.G.- Orada ilke kararları alınmış, 6 tane ilke kararı alınmış, onu hatırlıyor musunuz, neydi, neyi kapsıyordu?

C.İ.- Atila sen hatırlıyorsan sen söyle.

A.S.- Rahmi söyledi mi bilemiyorum. O zaman bültenlere geçti bu, onu geçelim. Siz hatırlarsanız, 4. Genel Kurula geliyorum. Adana Meslek Kurallarının kabul edilmesi.

E.A.- Adana konusu bir nevi...

C.İ.- Adana şimdi meslek kuralları meselesi bir dakika. Bunu konuşalım. Yönetim kurulunda bu konu konuşuldu. İki konu vardı: Birisi yönetmelik, yönetmeliği ben hazırladım.

S.G.- Avukatlık Kanunu Yönetmeliğinden bahsediyor, evet Başkan.

C.İ.- Evet, yönetmeliği ben hazırladım, meslek kurallarını da hoca hazırladı kaba metnini, fakat bu tartışıldı. Çok tartışıldı.

A.S.- Yönetimde tartışıldı.

C.İ.- Çok tartışıldı. Tabii bir de şu var: Şimdi bunu ben özellikle dikkatinize sunmak isterim. Çünkü biliyorsunuz mesela, tabii yönetim kurulu ilk Barolar Birliği ilk kurulduğu zaman birçok sorulara muhatap kaldı.

S.G.- Neydi konular Başkanım?

C.İ.- Mesela, adam Erzurum'da bir hanın yöneticisi.

E.A.- Günlük işleyişle ilgili.

C.İ.- Hayır. Bir hanın bir odasında yazıhane açmış.

A.S.- Evinin bir odasında.

C.İ.- Han, Anadolu hanlarında biliyorsun, bir tarafında da hayvanlar, vesaire, şunlar vesaire var. Şimdi yasaya göre yazıhanenin niteliklerinde tespit edilecek. Burası bir han olabilir mi, bir han odası olamaz mı? İstanbulluların bakışı tabii farklı idi.

E.A.- Olmaz.

C.İ.- Yani nasıl söyleyeyim, avukatlık bir şey mesleğidir yani. Mesela, benim gibi diğer arkadaşlar gibi taşrada avukatlık yapmış, köylülerin sigaraları durmadan yere atıp gezdikleri yerlerden gelenlerse, Anadolu'nun koşullarını da biliyoruz. Hani bunu dersin ki sen şunu yapacaksın, bu Anadolu'ya, buna benzer çok tartışmalar oldu. En önemli tartışma tabii avukatların Birliğe Başvurmasıydı. Avukatlara muhatap olur mu Barolar Birliği, olmaz mı? Burada da bir ilke kararı alındı. Avukatların barolarına başvurmaları gerek, doğrudan Barolar Birliğine başvurmamaları lazım şeklinde. Bir başka çok önemli nokta bu baroların verdikleri kararlarda Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun denetimiymiş. Bu genel bir denetim mi olacaktır -çünkü o zaman hiyerarşiye giriyor- yoksa yalnız kanunun itiraz imkanı tanıdığı konular mı münasip kalacaktır? Bunun da tartışmaları oldu, bu da çözümlendi. Yani ki bence önemli bir konuydu bu, temayül daha çok baro yanlış yapmış, vesaire, hemen düzeltelim şeklindeydi. Bu gibi çok şeyleri de, kararları da geri çevirdik.

S.G.- Kurumlaşma oradan başlıyor yani.

C.İ.- Tabii.

A.S.- Pardon, bir saptama yapayım. İlk 1. Genel Kurulda başka karar alındı mı diye sordun, bir karar daha almışız. 29 Ekimde toplanma kararı almışız.

C.İ.- Yani sonra da ben bunu rahmetli Erdoğan genel sekreter olduğu zaman Erdoğan'a söyledim ve ilke kararları diye böyle Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun alıp saptadığı ilke kararları tespit ettik, çıkardık. Zannediyorum Güneş bizim bazı baro levhalarının arkasına koyduydum o ilke kararlarını da, bu gibi noktaları tespit eden, bence tekrar hatırlanması gereken kararlardır bunlar.

A.S.- Onlardan birkaç tanesini okuyayım isterseniz, burada var. Diyor ki mesela:

1. Avukat sendika temsilciliği yapamaz. 5 Eylül 1969 tarihli bir karar.
2. İlkokul öğretmenliği avukatlıkla bağdaşmaz.

E.A.- Sonra yasa değişti.

A.S.- 3. Belediyeler belli işlerini ve davalarını takip ettirmek için sözleşmeyle bir avukatı istihdam edebilir.

C.İ.- Tabii, mesela, bunlar büyük tartışmalarla, hep bu konulara çözüm getirildi.

A.S.- Avukatlık Kanunu'nun 11. maddesinde önce belediye başkanlığı avukatlıkla birleşemez, milletvekilliği geçici ve Avukatlık Kanunu 12/a maddesi uyarınca avukatlıkla birleşebilen bir iştir filan diye, kat maliki olmayan bir avukat mahkemece verilmişse, 1136 sayılı Kanun'un 12/d maddesine göre yöneticilik yapabilecektir. Ancak ortaklarca ücret karşılığı verilen yöneticilik görevinin kabulüne 1136 sayılı Kanun'un 2, 11 ve 35. maddelerine göre olanak yoktur.

C.i.- Hepsi 70 tarihini taşıyor.

A.S. Evet, yani dediğim hep bu gibi konular. Örneğin PTT Eğitim Merkezinde kurs öğretmenliği gibi.

C.İ.- Aşağı yukarı iki gün çalışma kararı alındı, yani Yönetim Kurulları, cumartesi sabah başlardı, pazar günü, akşama kadar iki gün.

S.G.- Başkanım, bugün mensubu olmaktan gurur duyduğumuz bu mesleğin şekillendiği tarih o 1970 ve arkasından 1971 Genel Kurulunda kabul edilen meslek kuralları, yani 1.5 yıllık süre içinde,, daha doğrusu 1 yıllık süre içinde temeller atıldı, sistem kuruldu. O kadar kurucu bir görev yapmış.

A.S.- Evet, ben de aynı düşünüyorum.

C.İ.- Elinize sağlık diyorum ben de başkan vekili olarak, genel sekreter olarak evet. Tabii güzel hoş anlar da oldu. Mesela, şimdi o resim vardı Yönetim Kurulu'nun bizim, Atilla o zaman ayrılmıştı.

A.S.- Ankara Barosu'na gelmiştim.

C.İ.- Evet, benim ısrarımla, yahu yapmayın etmeyin, gelin hep birlikte bu yönetim kurulu, ilk yönetim kurulunun bir resmini çektirelim diye benim ısrarlarımla Atilla'yı çağırdık. Atilla da geldi, o zaman o ilk binada, Fransız Kültür Merkezinin karşısındaki bina.

S.G.- Evet Başkanım, Sayın Sav Genel Sekreter, 70'te seçimlere girdi, Ankara Barosu'nda Başkan seçildi. Peki, Yönetim Kurulunda bir sıkıntı yaşandı mı?

A.S.- Adana'da Meslek Kurallarına bir madde konuldu, bu bağdaşmaz dediler. Onun için tartışma olmadı.

C.İ.- Bir maddemiz daha vardı, onu kaldırmışlar mesela, bir de mesela, il seviyesinde parti yöneticileri görev alamaz var, işte onun için çıkarmışlar. İki görev birleşmez, yani bu da hep meslek kuralları.

A.S.- Aslında meslek kurallarının büyük tartışmasını biz yönetimde yapmışız. Genel Kurulda ben şeye baktım tekrar, çok az, tartışma yok gibi bir şey. Çok daha sonra sadece bir-iki fıkra eklenmiş, bazı ufak tefek konularda, hatta arkadaşlar diyorlar ki geldiği gibi okuduk da hepimiz, fazla tartışmayı gerektiren bir şey yok diye böyle bir şeyle, yani yönetim kurulunun hazırladığı metni benimseyerek geçirmişler.

C.İ.- Yani şunu da söyleyeyim yalnız, çünkü zaten biliyorsunuz rahmetli Hoca ithaf etmişti yönetim kuruluna, tabii rahmetli Hilmi, Mehmet, vesaire, yani çoğumuz da koridorlardan gelen kişilerdik, bu işi yaşamış kişilerdik. Hoca bizim kadar hani ne de olsa bir hukuk profesörü olarak daha çok bir Yargıtay'da mürafaa avukatı rolündeydi. O meslek kuralları şerhinde ve tespitinde yönetim kurulunun bence büyük katkısı oldu bir, iki, Barolar Birliği Yönetim Kurulu fevkalade güçlü bir yönetim kuruluydu, bunu da kabul edelim. Hoca kritik konularda oy vermeyiz dedi.

A.S.- Çekimser kaldı.

C.İ. - Evet, vermez.

S.G.- Başkanlarım her şeyi konuşalım burada.

C.İ.- İdamın kaldırılması meselesinde yaptığı gibi.

A.S.- Yani kritik mesela, şöyle söyleyeyim, 12 Marta karşı çıkılacak mı, çıkılmayacak mı? Büyük tartışmalar oldu. Biz 5'e 4 kaybettik, Hoca çekimser kaldı, ama biraz önce İskender'in bahsettiği biz tabii Hocanın Adalet Bakanlığından, daha önce başbakanlığından söz ediliyordu. Sonra Adalet Bakanlığı devreye girdi. O zaman Atilla yoktu, arkadaşlar bana dediler ki Hocaya söyle, adam bir söz verdim diye burada duruyorsa bu yanlış dediler.

C.İ.- Ben de dedim ki Hoca yani yönetim kurulunda, arkadaşlarıma bana verdiği bir görev var, bunu söylemek istiyorum. Tabii ki sizin Bakanlığınızdan söz ediliyor dedim. Evet dedi. Pek tabii bir Adalet Bakanı olarak bu mesleğe, hukuka Barolar Birliği Başkanından daha fazla bir yetkiyle hizmet edebilirsiniz. Belki böyle bir hizmeti düşünüyorsunuz. Şimdi siz Barolar Birliği başkanımıyım diye bundan çekiniyorsanız lütfen Barolar Birliği böyle bir minnettarlık yükünü kaldıramaz dedim, kabul etmez. Bakan değilsiniz, buyurun bakan olun, Birlik nasıl olsa başkansız kalmaz yönetim, belki biraz ağır konuştum. Hayır dedi, benim için Barolar Birliği Başkanlığı en önde gelen şey, ben başka görev kabul etmem.

A.S.- Konuya dediğiniz gibi, Hocanın kalkıp Genel Kurulda isterse-
niz çekilirim demesi önemli.

E.A.- Allah rahmet eylesin.

A.S.- Hatırlatayım, girmeyelim bunlara bak, Adana'da ne konuşuldu diye konuşuyoruz. Sayın Başkan, değerli yöneticiler; avukatların resmi kılığının tespitini Kanununun 49. maddesi ile Birlik Yönetim Kurulu'na vermiştir. Ancak bu yeniliği icap ettiren illa ki yeni bir cüppe gelsin değildir. Hepinizin malumu olduğu üzere Avukatlık Kanunu 49. maddesi filan diye şey yapıyor. Numuneleri gördük, birtakım fazlalıklar, dikilmesi güç, kabullenip donatılması güç dedikten sonra dediğiniz gibi yönetim kurulu buna karar versin diye karar veriyorlar.

E.A.- Biz de ona karşı çıktık.

C.İ.- Ben şahsen karşı çıktım. Yahu vermeyin yönetim kuruluna, bunu reddedin.

A.S.- Kuruluş sancılarında o. Bence çok yararlı olmuş. Dengeli tutumu sergilemişiz.

E.A.- Bilim adamı oluşu...

A.S.- Ayrıca tabii Hocanın bir başka şeyi çok yaratıcı teklifler getirdi. Biz de onları gayet tabii değerlendirdik.

C.İ.- Tabii ben hatırlamıyorum, ama sonra okuduğum şeylerden zaten uzun sene ölünceye kadar da ilişkimiz devam etti. Allah gani gani rahmet eylesin. Yani bence o kuşakta öyle bir adam bulmak kolay değil.

SG.- Tabii, şimdi bir sorum olacak, Sayın Cengiz Başkana, o tarihte başkan vekilisiniz. 16 ayda bugünkü şu anda 3 maddesi, pardon, 2 maddesi değişen meslek kurallarını kabul ettiniz.

C.İ.- Evet.

E.A.- 16 ay bir süre içinde, Ağustosta kurduk 69'da, 71 Ocak ayında da 16 ayda meslek kurallarını kabul ettik. Her şey konuldu, ondan sonra da hiç değiştirmedik. Neden değiştirmedik? O ortamı mı yakalayamadık, yoksa o kurallar çok mu güzeldi?

C.İ.- Bence kurallar güzeldi.

A.S.- Ayrıca bir şey söyleyeyim, işte bugünkü konuşmayı hazırlamak için baktım. Şimdi biz bu kuralları hazırlarken Hoca üç tane kaynak getirmiş. Bir, Bern Kantonu kuralları, bir Vod kantonu İsviçre, bir de IBA'nın, International Bar Association Oslo kuralları. Biz onlardan da yararlanarak bu metni hazırladık, getirdik. Biz bunu kabul ettikten sonra 7-8 tane uluslararası avukatlık meslek kuralları çıkmış. İşte Avrupa Konseyininkiler var, hepsi bizim kuralların şematüğini, sistematüğini kabul ediyorlar, çoğunun da içeriği bizimkiler gibi, yani çok bayağı bir ön almışız. Belki onlar bizden örnek almadılar, ama biz ön almışız.

E.A.- Hocaya IBA'nın "Etik" kitabını ben verdim İngilizce olarak.

C.İ.- Şimdi ikinci bir şeyi de ben arz edeyim. Ben uzun bir süre meslek yaşamımda borsa hukuk danışmanlığı yaptım. Yani ticaret odaları mevzuatını, meslek odaları mevzuatını aşağı yukarı bilirim. Zannediyorum ki bunu Sayın Başkana, Özdemir Bey'e de söyledim. Kendini deneten denetim altına alan tek meslek örgütüyüz biz ve ciddi bir biçimde denetim ve bunu da sağlayan barolardır.

S.G.- Evet Başkanlarım, artık son turlara geçiyoruz. Birlik binası ne zaman alındı? Siz göreve geldiniz, Rahmi Bey geldi.

C.İ.- Şeyde ilk binada kiracı olarak oturduk, satın alındı.

A.S.- Karanfil Sokaktaki binadan bahsediyoruz.

E.A.- Ben bina alımında yoktum.

C.İ.- Karanfil Sokağındaki bina bizim zamanımızda alındı ve iyi oldu.

A.S.- Erdoğan Bigat rahmetli, Rahmi Başkanım, sayman veya genel sekreter, siz başkan vekili, değil mi?

C.İ.- Çünkü daha evvelden başka bir binayı gördük. Ondan vazgeçtik, hemen bu binayı seçtik, bu daha müstakil, daha rahat, iyi iş gördü.

A.S.- Orada bir kişisel anımı anlatayım. Ben Barolar Birliği yönetimindeyim. O dönemde, bir gün Erdoğan telefon etti. "Ya, böyle bir bina var, çok da elverişli" dedi. 2 000 000'a galiba. Binayı izaleyi şüyu suretiyle satmak istiyorlar. Hocayı ikna edemiyoruz, Hoca çekiniyor. Bir şey alırsak dedikodu olur.

C.İ.- Hepimizde de vardı.

E.A.- Bende de vardır o.

A.S.- Ondan sonra halbuki bundan daha alası olmaz. Rahmi dediğim gibi, Rahmi o işlerde çok beceriklidir hem kendi, hem Cengiz ve ben, bir yemek yiyelim, sen de bastırırsan üçümüz birden belki Hocayı ikna ederiz dedi. Kent Otele yemeğe gittik. Hakikaten o gün öğlen yemeğinde Hoca da kabul etti.

E.A.- Ve çok isabet oldu. O bina Türkiye Barolar Birliğini kurtardı. Bu hale gelmesine şey yaptı.

A.S.- Ayrıca başka bir şey daha var. İşte sonra barolar biliyorsunuz o ödenek, kesenek meselesi Anayasa Mahkemesi iptal etti. Yanlış bir karardır o, o karardan sonra biz barolardan para gelmemeye başladı. Çünkü barolar aldıkları keseneklerle kendi ihtiyaçlarını idame ediyorlar, ettiriyorlardı. Biz yoksulluktan ben göreve geldiğim zaman 15 personelimiz vardı, 7'sine yol verdik ve kıdem tazminatlarını ödeyemediğimiz için de taksitlendirdik. Kira vermediğimiz için idame çok zorlaştı.

C.İ.- Çok özveride bulunuldu canım.

A.S.- Ondan sonra da alım işine geçtik.

C.İ.- Yani Birlikte böyle yani bolluk içinde yaşıyorlar gibi.

E.A.- Gayet tabii.

A.S.- Şu kayıtlar onu gösteriyor, ne koşullarda kurulduğunu, tabii Türkiye Cumhuriyeti de böyle kurulmuş. Güzel şeyler böyle hep zor kurulur. Şimdi Sevgili Başkanım, siz Barolar Birliği Başkanıyla beraber göreve başladınız, başkanvekilliği görevi yaptınız.

E.A.- Barolar Birliği'nin etkinliklerinde protokolde adınız yok

A.S.- Gayet tabii, çünkü o vekillik yapıyor orada.

E.A.- Yokluğunda Başkan yetkisi kullanıyor.

C.İ.- Yani ben bunu eksik buluyorum. Ondan evvel şeydi, İstanbul'daki...

A.S.- İzin verirseniz yani biraz Semih Bey, yani toparlayalım. Gitmemiz 9'u çeyrek geçiyor.

S.G.- Peki Başkanım. Başkanım sizin gündeminiz 12 Eylül'dü ağırlıklı olarak.

C.İ.- 12 Eylül oldu, iki gün sonra toplandık. Güzel bir bildiriyle ihtilali kabul edemeyeceğimizi topluma duyurduk.

E.A. Vaktiyle 71 şeyi için. Ondan sonra da bekledik bir şey yaparlar mı diye, Evren Paşa zannederim Konya'da bir fırça attı, sonra bir şey olmadı.

İ.Ö.- Birliği kurtardınız onunla.

A.S.- Ondan sonra da işte meşhur bizim Anayasa için olağanüstü Kurultay yaptık. Orada yazdığımız, hazırladığımız rapor da son derece güzel ve değerli bir rapordur. O zaman ne eleştiri söylediysek sonradan herkes onları kabul etti.

C.İ.- 82'ydi zannediyorum.

A.S.- Tabii, Ağustos 82.

S.G.- Toparlayalım. İsterseniz şöyle, Nevzat Başkanım ev sahibi olarak en son söz alsın veya isterseniz önce başlasın, nasıl arzu ederseniz. Siz bir şey ekleyecektiniz Başkanım, ekleyin lütfen.

İ.Ö.- Ben bir şey ekleyeceğim, anımı söyleyeyim. Mademki bazı şeylerden açıldı, tutanaklara geçsin diye rica ediyorum. 1970'te galiba Enver, Adana'daki Genel Kurulda...

E.A.- Evet, Adana Toplantısı.

İ.Ö.- 71'de Bursa toplantısında'yız. Şimdi İstanbul Listesini Orhan Arsal, Merih Sezen ve Necla Fertan delerek Birlik Yönetimine geldiler. Bizim arkadaşlarda bir korku, bunlar komünist diyorlar. Orhan Arsal benim eski bir ahabım olduğu için beraber oturuyoruz. Geldi bana Yönetim Kurulundan birisi -adını söylemeyeyim şimdi- ne dedi, biliyor musunuz? "*Sen bunlarla konuşma senin adın da komüniste çıkar*" dedi, ama bu üç arkadaşımız birbiri arkasına söz aldılar Bursa'da ve Orhan Arsal en sonunda, 10 dakikalık bir konuşma yaptı. Orhan 8 dakika konuştu, en sonunda dedi ki: "*Gizli tahkikatın yapıldığı memlekette gizli raporlarla, gizli tutanaklarla eğer bir adam idama gönderiliyorsa, ben öleyim daha iyi*"

E.A.- Arsal'ı ben 58'de biliyorum.

İ.Ö. Şimdi dur yahu, sen biliyorsun, ama ben görüşümü aktarayım.

E.A.- Kesmiyorum.

İ.Ö.- Şimdi Orhan'a dedim ki: "*Neden sen 8 dakika konuştun, o 10 dakika*" Dedi ki: "*O lafı söyledikten sonra bir daha konuşmak gereğini hissetmedim*" Arkasından Necla Fertan çıktı, arkasından Merih Sezen

çıktı. Bizimkiler bunların konuşmaları karşısında böyle ellerini kaldırdılar ve biliyorsunuz Merih Sezen iki dönem başkan vekilliği yaptı. Nerelerden nerelere geldik.

A.S.- Beraber de çalıştık.

E.A.- Kim, Merih Sezenle mi?

C.İ.- Necla Hanım kitabında bunu yazıyor. Küçük minnacık bir dev.

İ.Ö.- Yani demek istediğim şu: Türkiye Baroları o zaman bizim üç tane arkadaşımıza komünist diyen bir zihniyet içerisinde, aman bundan kurtardık, kurtulduk.

E.A.- Merih sadece yanında oturuyordu.

A.S.- Son derece ciddi uyumla çalıştık.

S.G.- Cengiz Başkanım, kapatıyoruz. Son olarak...

C.İ.- Vallahi tabii Barolar Birliği'nin kuruluşunda çalışmak gibi bir onura ulaştık. Bu bizim için, yaşantımız için önemli bir şey tabii ben zannediyorum. Herhalde sağlıklı bir başlangıç yaptığımız da gözüküyor. Çünkü bu kurum giderek daha geliyor, daha etkili oluyor. Bugün ülkemizin, hatta Avrupa çapında hem bir hukuk kurumu, hem bir meslek örgütü, bu da bizim için yeterli bir şey. Teşekkür ederim.

SG.- Sağ olun Başkanım.

C.İ.- Ben bir şey söylemek istiyorum. Ben tek başkan yardımcısı olan, başkanlığa vekâlet eden kişiyim.

S.G.- Nasıl oldu Başkanım?

C.İ.- Başkan vekili arkadaşım SODEP'i kurmak için istifa etti ve başkan yardımcısıydım, başkanlık bana kaldı.

S.G.- Yani İzmir'den Başkan çıktı diyorsunuz.

C.İ.- Evet.

E.A.- Bir cümle de benim söylememe müsaade eder misin?

C.İ.- Seçim yapılana kadar

E.A.- Şimdi ben 83 senesinde yapmış olduğum konuşmada İzmir Barosu'nun ve Türkiye Barolar Birliği'nin 7 maddede toplamış olduğu durumunu tespit ediyorum, etmişim ve onu aynen tekrar etmek istiyorum:

1. Bağımsızlık ve özgürlük uğrunda uğraş vermek. Bunu yaptık mı? Yaptık.
2. Cumhuriyetin sağlamaştırılması için her türlü faaliyetlerde bulduk. Yaptık mı bunu? Yapıyoruz. Çünkü bu Türkiye Barolar Birliği'nin özelliği bu, İzmir Barosu'nun ve diğer baroların da özelliği bu.
3. Çoğulcu demokratik düzen tarafı mıyız?
4. Demokratik hak ve özgürlüklere dayalı hukukun üstünlüğünü müdafaa etmek.
5. Genel Kurulda alınmış bulunan karara bakın, hukukun, hukuk, hak ve özgürlüklerin temelinde, insan hakları. Ne demektir bu? Kalkıp da bir Türkes, bir imam, bir şeyh söyleyemez bunu.

S.G.- İsim vermeden evet.

E.A.- Gayet tabii, ama bunu bilmek zorundayız. O itibarla biz daima demokrasinin ve çoğulculuk meselesinde ön plana getirmiştir ve Türkiye Barolar Birliği'nin efendim, özelliği budur ve bunu da daha ileriye götürülmesi tarafıyız.

S.G.- Tamam Başkanım, çok teşekkür ederim.

AS.- Bir şey daha hatırlatayım. Adalet yılının açılışı, Barolar Birliği kuruldu, ilk yönetim kurulu Ağustosun 10'unda oluştu. Faruk Hoca dedi ki: *"Adalet yılının açılış konuşmalarına biz de katılalım, katılmayız"* biz mademki savunmayı temsil ediyoruz, birlikte Yargıtay Başkanından randevu aldık. Faruk Hocanın bir huyu vardı, böyle önemli saydığı toplantılara ve görüşmelere giderken hep yönetimden birini alırdı yanına, genellikle Ankara'da da Erdoğan'la ben olduğumuz için de ya beni, ya Erdoğan'ı alırdı. Beraber gittik Ferruh Adalı'ya, Ferruh Bey fevkalade zarif bir insandı. Allah rahmet eylesin, bizi karşıladı. Benim de babamın dostuydu.

C.İ.- Evet, rahmetli Ferruh Adalı, burada rahmetle analım.

A.S.- Burada ağır ceza başkanlığı yaptı. Yassıada'da görev yaptı, rapor aldı hatırlarsanız, içi kaldırmadığı için neyse, gittik, konuştuk. Dedi ki: *“Benim için çok uygundur Hocam, yalnız ben yalnız başıma karar vermek istemem. Başkanlık Kurulunu toplantıya çağırayım, arkadaşlarla görüşeyim”* İki-üç gün sonra dedi ki: *“Hocam, uygundur, kabul ediyoruz. Birlikte konuşmak, sizin ne konuşacağınızı ben takdir etmem, onun takdiri sizindir. Hazırlığınızı yapın, birlikte konuşalım”*, öyle başladık.

E.A.- Gelenek devam ediyor.

A.S.- Gelenek devam ediyor. Faruk Hoca da dedi ki: *“İlk yıl için çok dikenli konulardan bahsetmeyelim”* Ondan sonra da bence Yargıtay Başkanlarının çoğundan çok daha içerikli ve özgür konuşmalar yaptık.

A.S.- Nevzat Başkanım, emsal bir baro olarak sizde bu yolda yürüyorsunuz.

N.E.²⁵⁶ -- Siz şimdi gerçekten başta Semih Bey size, ondan sonra da çok değerli üstatlara ben barom adına içtenlikle teşekkür ediyorum. Anlaşılan o ki bu görüşmeden sonra ben bir kez daha kanaat getirdim ki gerçekten çağdaş anlamda avukatlık mesleği de varlığını cumhuriyet devrimine borçlu ki bu mesleği meslek olarak kabul ettirme, ilkelelerini, temel kurallarını belirleme konusunda başta rahmetli Faruk Erem üstadımız olmak üzere huzurdaki meslektaşlarıma, üstatlarıma şahsım ve başkanı olduğum barom adına minnet duygularımı, şükran duygularımı ifade ediyorum. Öyle sanıyorum ki baroların avukatlık mesleğini savunmanın Türkiye'de tarihini yazan sizler gibi üstatlarımız, bu mücadeleyi altın harflerle adalet tarihine, savunma tarihine geçecekler. Baromuzun değerli başkanlarının da bu mücadeledeki yerini bir kez daha kendi ağızlarından dinlemek benim için mesleki hazların, mutlulukların en büyüğü olmuştur. Bu kişisel maruzatımdan dolayı da sizlere bir kez daha şükranlarımı arz ediyorum.

S.G.- Sizin şahsınız ve İzmir Barosu adına yaptığınız bu çok güzel içtenlikli dileği ben naçizane şahsım ve tüm Türk avukatları adına

²⁵⁶ Söyleşinin yapıldığı tarihte İzmir Barosu Başkanı

iletmek istiyorum. Çok güzel işlerin yapıldığını biraz önce Sevgili Başkanımın madde madde okuduğu konuların bugün için ne kadar önemli olduğunu, bunların o tarihte belirlenip kararlı bir şekilde yürüdüğünü gördük. Bundan hepimiz gurur duyuyoruz ve tabii dolaşısıyla bu olanakları sağlayan, canla başla çalışan üstatlarımıza sarf ettikleri emeklerden dolayı şahsım, mesleğimiz adına, ülkemiz adına çok teşekkür ediyor, şükran borcumuzu ifade ediyorum. Tabii bir dileğimiz var, sağlıklı, mutlu üretken ömürlerinin sürmesini diliyoruz. Çok teşekkür ederiz.

E.A.- Sonsuzluğa geçenlere de Allah'tan rahmet diliyoruz. Çok iyi, çok esaslı işler yaptılar.

C.İ.- Hâkimin yardımcısından yargının unsuruna.

N.E.- Cengiz Başkanım, çarşamba günü bekliyorum bak, neredeyiz onu konuşacağız. Hâkimin yardımcısı konusu benim tebliğ konumdu.

C.İ.- Hâkimin yardımcısından yargının unsuru olmasına.

A.S.- Gelmedik daha Başkanım.

C.İ.- Hiç değilse mücadeledir yani.

E.A.- Geleceğiz.

C.İ.- 30 senelik mücadeledir.

E.A. Geleceğiz, yani o noktaya da geleceğiz mutlaka.

S.G.- Evet, sizi çok yorduk, sağ olun.

S.G.- Efendim, bir kitap armağan edeceğim sizlere, kalemin var mı yanında?

N.E- Hemen takdim edeyim Başkanım.

S.G. – Değerli Başkanlarım size Avukatlık Hukuku isimli kitabımı sunuyorum. Kabul ettiğiniz için ve söyleşi olanağı verdiğiniz için şahsım ve Barom adına çok teşekkür ederim.

Üçüncü söyleşi İstanbul delegesi olarak ilk genel kurula katılan ve kurucu yönetim kurulu üyesi seçilen Av. Osman Kuntman'ın İstanbul Karaköy'de Abet Handa bulunan bürosunda 2008 yılında yapıldı.

İlk ve son söyleşilerin bantları bozulduğu için kitaba alamadık.

Bu söyleşileri yaptığımız üstatlarımızdan A. Atila Sav, Av. Rahmi Magat, Av. İskender Özturanlı, Av. Cengiz İlhan, Av. Güneş Atabay, Av. Enver Aslanalp ile Av. Nevzat Erdemir hakkın rahmetine kavuştukları için aramızda değiller. Allahtan uzun ve sağlıklı ömür vermesini dilediğimiz Av. Osman Kuntman ile kitap için 16.4.2022 günü evinde ikinci söyleşiyi yaptığımız Başkanımız Av. Yekta Güngör Özden hayatta olup, mesleki etkinliklerini sürdürmektedirler.

Ölenlere rahmet, kalanlara sağlık ve uzun ömür dilekelerimle söyleşiyeye son veriyorum

VII - SONUÇ

Kitap ile, bugün için kaybolmaya yaklaşmış, zamanın geçmesiyle yok olabilecek Barolar Birliği'nin kuruluş bilgilerine ulaşmak, bunları toplamak ve sizlerle paylaşmak istedim. Bilgileri öncelikle o günleri yaşamış ve hayatta olan üstatlardan söyleşi yolu ile aldım. Beni kırmadılar ve görüntülü kayda alınan birikimlerini ve yaşadıklarını anlattılar. Birikimli, yürekleri meslek aşkı ile dolu olan bu güzel üstatları yakından tanımaktan büyük mutluluk duyuyorum.

Daha sonra özellikle İstanbul, İzmir ve Ankara Baro Dergilerinde yayınlanan bilgilere ulaştım. Kitap ve makale taraması yaptım. Böylelikle Türkiye Barolar Birliği'nin kuruluş öncesi baro temsilcilerinin ortak amacın gerçekleşmesi için zorluklarla ve yılmadan yürüdükleri dikenli yolun ne olduğunu ve nasıl aştıklarını gördüm, 1934 yılında başlayan bu çalışmaların 1969 yılında 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun çıkmasına kadar hangi yollardan geçerek geldiğini, mutlu sona hangi koşullarda ve nasıl ulaştıklarını belirledim. 1961 Anayasasında yer alan Kamu Kurumu Niteliğindeki meslek kuruluşlarından biri olan avukatların meslek örgütü baroların bir araya gelerek kurdukları ortak kuruluş niteliğindeki Türkiye Barolar Birliği'ne ulaşmalarına tanık olduk. Birliğin kurumsal yapısını inceledikten sonra kurumsal anlayışın gerektirdiği örgütsel yapıyı incelemeye çalıştık.

Çalışmamızın en önemli kısmı olan Türkiye Barolar Birliği adıyla gerçekleştirilecek kurumsal yapının oluşumunu hazırlayan kurucu organların başlangıçtaki çabalarını kapsamlı olarak ele aldık. Bu aş-

mada TBB elinde olan ancak ulaşılması güç olan Genel Kurul tutanaklarının üçü hariç tümünü taradım. Keza Yönetim Kurulu'nun kurumsallığa geçiş yıllarında ne kararlar aldığını, çıkardığı yönetsel düzenlemeleri, tamamen bir ilke temelinde birleşen, özveri dolu ne gibi çalışmalar yaptığını aktarmaya çalıştım. Atatürk Devrim ve İlkeleriyle bütünleşen, Çağdaş demokratik anlayışı simgeleyen, hukukun üstünlüğünü ve adil yargılanmayı amaç edinen temel kuruluş felsefesini yansıtan, meslektaşlar için yapılabilecek olanın en iyisini yapmaya çalışan bu kararların belli bir tarihe kadar olanlarını, özetleyerek de olsa sunmak istedim.

Çalışmanın ilk bölümünde hak kavramını, insanın doğuştan kazandığına inandığım savunma hakkını ve kapsamını ele aldım. Aynı bölümde savunma hakkının kullanılmasında bireye yardımcı olan "savunma kurumu" olarak adlandırabileceğimiz avukatları ve meslek örgütleri baroları konumuzla ilgili boyutta inceledim. Ülkemizde baroların tarihsel gelişme sürecini, bu süreç içinde kazanıp kaybettiklerini aktardım.

Daha sonra Türkiye Barolar Birliği'nin kurulmasına dayanak olan ve 1969 yılında kabul edilen 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nu, Kanunun Birlik ile ilgili maddelerini, zaman içinde ortak beklentileri kapsamaması daha da ötesi bağımsızlık gibi avukatlığın olmazsa olmazı olan düşünceyi yansıtmaması, yaklaşık yirmi konuda Birliği ve baroları Adalet Bakanlığı'nın vesayeti altında çalışmaya zorlaması, pek çok kavramda yeni düşünceye açık olmaması gibi nedenlerle bu konudaki değişiklikleri yansıtan ve 2001 yılında yürürlüğe giren, mevcut Kanunun yaklaşık yarısında değişiklik yapan 4667 sayılı Kanun'un çıkarılışını ve getirdiklerini kapsamlı olarak ele aldım. Zaman içinde çıkarılan Kanunlarla yapılan ekleme ve değişikliklere de yer verdim.

Anayasa'ya aykırı gördüğüm, adaletsiz bulduğum ve demokrasiden uzaklaşmaya neden olan nitelikleriyle, avukatlar arasında ayırım yapan, meslek kuruluşlarını numaralandıran olması gereken sistemle bağdaşmayan 7249 sayılı Kanun'la getirilen Kanunla yapılan değişiklikleri inceledim.

Türkiye Barolar Birliği'nin örgütlenmesini, kurumsal yapıya ulaşmasını, işleyişini, çıkarılan yönetsel düzenlemeleri inceledikten sonra TBB'nin günümüzdeki yapısını, üstlendiği ülkemiz, mesleğimiz için son derece önemli görevi nasıl yerine getirdiğini, çalışmalarının kapsamını, sunduğu hizmetleri, yasal görevlerini yerine getirişini yansıtmaya çalıştım.

Böylelikle; 1136 sayılı Kanun'la başlayan süreçten sonra ve yaklaşık 26 Kanun değişikliği ile ortaya çıkan uygulamayı bir bütün olarak ele aldım ve 1934 yılında başlayan çalışmalarımızın, 1969 yılında yürürlüğe giren Avukatlık Kanunu ile ortaya çıkan dönemi ve sonrasında yapılan Kanun değişikliklerini ve mevcut uygulamayı açıklamaya çalıştım. İlerleyen sayfalarda metin içerisinde yer alan dip notlarla konuları farklı yönleri de dahil inceledim. Karşı görüşü aktarmaya çalıştım.

Bu arada kurumlaşmanın önemli bir özelliği olan Türkiye Barolar Birliği'nin kuruluş döneminde çıkardığı mesleğe yön veren Meslek Kuralları, Yönetmelikleri ve İlke Kararlarını, genelgeleri ayrıca ele aldım.

Bunların yanı sıra TBB'nin üstlendiği görevin bir bölümünü oluşturan meslektaşlara sunulacak sosyal yardım ve dayanışma için Kanun gereği kurulan Fon Yönetimini ve "TÜREVAK" olarak adlandırılan Türkiye Barolar Birliği Sosyal Dayanışma ve Yardım Vakfını amaç, kuruluş, yöneticiler, sunulan yardımlar ve diğer konuları olabildiğince kapsayacak şekilde ele alarak tanıtmak, işleyişi göstermek istedim.

Sonuç olarak, kitabımda bir Cumhuriyet kuruluşu olan, Atatürk Devrim ve İlkelerinin koruyucusu, hukuk üstünlüğünün sağlanması, bağımsız yargı için uğraş veren baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin ve genel olarak avukatlık mesleğinin ele alındığı sayfalarla, mensubu olmaktan gurur duyduğum ve severek yaptığım mesleğime katkıda bulunma amacını taşıdım.

Mutlaka eksiklerim ve yanlışlarım vardır. Zaman içinde katkılarınızla bunların düzeltilip, tamamlanabileceğini düşünüyorum. Eleştirileriniz bana güç verecektir.

Çalışmamda başarılı olabildi isem mutlu olacağım.

VIII – KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Ankara Barosu Dergisi
ABAYS	: Ankara Barosu Yardımlaşma Sandığı
AGE	: Adı geçen eser
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
A.K.	: Avukatlık Kanunu
AMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
AP	: Avrupa Parlamentosu
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AV. Y.	: Avukatlık Kanunu Yönetmeliği
AV.	: Avukat
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BAŞKANLIK DİVANI	: Türkiye Barolar Birliği Genel Kurul toplantısını yönetecek kurul
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
BRAO	: Federal Avukatlık Kanunu
CCBE	: Avrupa Barolar ve Hukuk Birlikleri Konseyi
CYY	: Ceza Yargılama Yasası
EEC	: Hukukçuların Hizmet Sağlama Özgürlüğü İle Etkili Uygulamayı Kolaylaştıran Konsey Yönergesi
FON	: Türkiye Barolar Birliği Sosyal Yardım ve Dayanışma Fonu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun
İBD	: İstanbul veya İzmir Barosu Dergisi
M.D	: Madde.
M.K.	: Avukatlık Meslek Kurallarını

SAVUNMA HAKKI VE TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

M.K.Ş	: Meslek Kuralları Şerhi
M.Ö	: Milattan Önce
M.S	: Milattan Sonra
PTT	: Posta Telefon Telgraf Teşikaltı
R.G	: Resmi Gazete
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBB Başkanı	: Türkiye Barolar Birliği Başkanı
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
BİRLİK	: Türkiye Barolar Birliği
TBB YK	: Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBBDK	: Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜREVAK	: Türkiye Avukatları Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı
SERBEST DOLAŞIM	: Avukatlık hizmetlerinin Avrupa Birliği bünyesine serbest dolaşımı
SH.	: Sayfa
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
UTA	: Uluslararası Barolar Birliği
Y.CGK	: Yargıtay Ceza genel Kurulu
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
Y.	: Yıl
ZPO	: Alman Usul Kanunu

IX – KAYNAKÇA

- Adalı, Ferruh** : Avukat ve Ahlak, ABD, Y. 1971, S. 2
- Aday, Nejat** : Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, İstanbul 1994
- AİHM, Şhönberg-Duramaz davası** : İsviçre, 1998
- Akkan, Mine** : Medeni Usul Hukukunda Avukatla Temsil Zorunluluğu, Ankara 2010
- Akgönenç, Oya** : Savunmanın Tarihi Gelişmesi Üzerine Düşünceler, TBBD, Y. 1988, S. 1
- A. Şeref Gözübüyük**: Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, Ankara 2005
- Akıllıoğlu, Tekin, Gözübüyük, A.Şeref** : Yönetim Hukuku, Ankara 1993
- Akipek, Şebnem** : Alt Vekalet, Ankara 2003
- Akipek, Şebnem** : İngiltere’de Hukuk Öğretimi, Hukuk Öğretimi Sempozyumu, Ankara 1993
- Akman, Sermet** : Sorumsuzluk Anlaşması, İstanbul 1976
- Akyazan, Sıtkı** : Avukat Ücretine Dair İncelemeler, Adalet Dergisi, Y. 1956, S. 11
- Alacakaptan, Uğur** : Suçun Unsurları, Ankara 1970
- Alpman, Adil** : Eski Önasyada “Avukatlık” Müessesesi, X. Türk Tarih Kongresi, Ankara 1990
- Altıparmak, Cüneyd** : Hukuk, Hukukçu ve Hukuk Öğretimi Üzerine, TBB Faruk Erem Ödülleri, Ankara 2005
- Ansay, Tuğrul** : Avukatlık Kanunu’ndaki Değişiklikler ve Globalleşme, ABD, Y. 2003, S. 1
- Ansay, Tuğrul** : Avukatlık Ortaklığı Yeni Bir Ortaklık Türü Mü? Prof.Dr.Turgut Kalpsüz Armağanı, Turhan Kitapevi, Ankara 2003
- Arıhan, Taylan – Koçak, Aslı** : Avukatlıkta Ortak Çalışma, (Yayınlanmamış not)
- Arık, Kemal Fikret** : Avukatın Müvekkiline Karşı Mesuliyeti, Adliye Dergisi
- Arıkan, Ayşe Saadet** : İnsan Hakları Sözleşmelerinin İç Hukukta Doğrudan Uygulanması, TBB Ulusal Toplantı, Ankara 2005
- Arkan, Sabih** : Ticari İşletme Hukuku, Ankara 1995
- Aslan, Ali Çetin** : Avukatlık Tekeline Genel Bakış, DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, Cilt 16, Özel Sayı, Y. 2014
- Aslan, Mahmut** : İş ve Meslek Ahlakı, Ankara 2001

- Atay, E. Ethem** : İdare Hukuku, Ankara 2006
- Ataay, Aytekin** : Medeni Hukukun Genel Teorisi, İstanbul Y. 1980
- Aybay, Aydın – Aybay, Rona** : Hukuka Giriş, İstanbul Y 2005,
- Aydın, Murat** : Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin Eleştirisi, TBB Dergisi, Y.2006, S.63
- Aydın, Murat (age. Görev)** : Avukatlık Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklarda Görevli ve Yetkili Mahkeme
- Aydın, Murat (age. 1997)** : Avukatlık Ücreti, Ankara 1997
- Aydın, Murat (age. 2007)** : Avukatlık Ücreti, Ankara 2007
- Aydın, Murat (age. 2010)** : Avukatlık Ücreti, Ankara 2010
- Aydın, Murat(age.2015)** : Avukatlık Ücreti, Yeniden Yazılmış 6. Baskı, Ankara 2015
- Aydın, Sinem** : Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı Sözleşmesi, ABD, Y. 2002, S. 1
- Bagatur, Mehmet Çağrı** : Avukatlık Mesleğine Kabul, Hukuk Kurultayı 2000, Ankara Barosu Yayını 2000, C. 4
- Baktıaya, Selim** : Baroda Zorunlu Tahkim, Açık Sayfa, Y. 2003, S. 43
- Baktır, Selma** : Türkiye’de Hukuk Eğitimi ve Geleceği, TBB Faruk Erem Ödülleri, Ankara 2005
- Başöz, Lütfü** : Avukatın Bağımsızlığı, Günışığı, Y. 2003, S. 2
- Başpınar, Veysel** : Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu, Ankara 2004
- Battal, Şener - Erdem, Nurşen** : Avukatlık Mesleğinin Türkiye’deki Tarihçesi, ABD, Y. 1985, S. 5-6
- Baysal, Belkis** : Avrupa Hukuku Uygulaması Bağlamında Baroların İşlevi, Donya, Y.2003, S. 1
- Berki, Ali Himmet** : Açıklamalı Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye, İstanbul 1978
- Boralıdağ, Kemal – Sağnak,**
- Sadi** : Avukatlık ve Baro, Ankara 1939
- Bozer, Ali** : Sigorta Hukuku – Genel Hükümler, Ankara 1981
- Bozkurt, H. Argun** : Hukukun Öyküsü, Ankara 2006
- Bölükbaşı, Saffet Nezihi** : Ülkemizde Avukatlık ve Savunma TBB Dergisi, Ankara 1988, S. 1
- Bölükbaşı, Saffet Nezihi** : İzmir Toplantısı İzlenimleri. ABD, Y. Sh. 9-12
- Bölükbaşı, Saffet Nezihi** : Ankara Toplantısı İzlenimleri, Başkanın Köşesi, ABD, Y. 1963, sh.214-218
- Bölükbaşı, Saffet Nezihi** : Saffet Nezihi ile Söyleşi, ABD. Y. 1982, sh. 62-74

Budak, Ali Cem : Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesine Göre Avukatın Bilgi ve Belge İsteme Yetkisi, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, İstanbul 2004

Burcuoğlu, Haluk (age. Avukat

ve Baro) : Avukat ve Baro İlişkileri, Günışığı, Y.2003, S. 3

Burcuoğlu, Haluk : Avukatlık Sözleşmesi, Günışığı, Y.2003, S. 4

Burcuoğlu, Haluk : Reklam Yasağı ve Barolar, Günışığı, Y. Nisan 2003, S. 2

Buz, Vedat : Yenilik Doğuran Haklar, Ankara 2005

Candaş, İlgün : Avukatlık Ücret Sözleşmesi, Ankara 2013

Candaş, İlgün (age. 2.Baskı) : Avukatlık Ücret Sözleşmesi, 2. Baskı, Ankara 2015

Centel, Nur Başar : Ceza Muhakemesi Hukukunda Müdafî, İstanbul 1984

Ceylan Güneş, Seldağ : Roma Hukukundan Günümüze Avukatlık Mesleği ve Etik Kuralları, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, C.3

Cihan, Erol - Yenisey, Feridun : Ceza Muhakemesi Hukuku, Genişletilmiş Güncelleştirilmiş 2.Bası, İstanbul 1997

Çeçen, Anıl : Savunmanın Çağdaş Anlamı, TBBD, Y. 1988, S. 1

Çelik, Adil Giray : Savunma Mesleğinde Yemin, ABD, Y. 2000, S. 4

Çelik, Adil Giray : Tarihte Savunma ve Meslek Kuralları (Savunma)

Çelik, M. Lamih : Avukatlık Meslek Kuralları, Ankara 2008

Dedeğaç, Ender : Karşı Taraf Vekalet Ücretinin Yanlış Uygulandığı Konusunda Bir Açıklama, Baro Birlik, S. 13, Ocak 2015

Deliduman, Seyithan : Medeni Yargıda Avukatlık, AÜ. Erzincan Fakültesi Dergisi, C.VII, S.1-2

Dereli, Ferruh : Avukat ve Ahlak, ABD, Y. 1971, S. 2

Develi, H. Şinasi : Avukatlık Resmi Kisvesinin (Cübbesinin) Tarihiçesi, Mersin Barosu Dergisi, Y. 2003, S. 8

Devellioğlu, Ferit : Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara 2002

Dinçkol, Belkıs : Eski Önyasya Toplumlarında Suç Kavramı ve Ceza, İstanbul 2003

Doğan, Fatih -, Sulhi - Abuzer, Kendigelen : Avukatlık Mesleğinin Birlikte İcrası - Avukatlık Limited Şirketi, E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Y.2003, S.1-2

Doğanay, İsmail : Hakem Mahkemesi Kararlarının Yargıtay Tarafından Bozulması Halinde Hakemler Bu Bozma Kararına Karşı Direnme (İsrar) Kararı Verebilirler mi?, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, C.XIV, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1997

Donay, Süheyl : Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, İstanbul 1978

- Donay, Süheyl** : Vekilin Talimata Uyuma ve Dürüstlikle Hareket Etme Borcu, BATİDER, C. V, Y. 1970
- Dönmezer, Sulhi** : Ceza Hukuku, Özel Kısım, Şahıslara Karşı ve Mal Aleyhine Cürümler, İstanbul 1974
- Dönmezer, Sulhi** : Genel Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul 2003
- Duman, İlker Hasan** : Hukuk Devleti, 2. Baskı, Kartal 2003
- Duran, Lütfü** : İdare Hukuku Ders Notları, İstanbul 1982
- Durhan, İbrahim** : Ülkemizde Avukatlık Kurumunun Tarihsel Gelişimi, AÜHFD, 2004
- Eflatun,** : Sokrates'in Savunması, Remzi Kitabevi, İstanbul 1992
- Egger, A.** : İsviçre Medeni Kanun Şerhi I. Cilt, Giriş ve Kişinin Hukuku Ankara 1947
- Ekkehard Becher-Eberhard** : Avukatlık Meslek Hukukunun Almanya'daki Değişimi, 21. Yüzyılın Usul Hukuku Sorunları, C. 1, İstanbul 2003
- Erdem, Necati** : Avukatlar Forumu, İstanbul Barosu Yayını, İstanbul 2001
- Erem, Faruk** : Avukatlar Hakkında Soruşturma İzni, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1977, S. 2
- Erem, Faruk** : Avukatın İşi Reddetme Hakkı, ABD, Y. 1969, S. 4
- Erem, Faruk** : Avukatlık Sırrı, ABD, Y. 1965, S. 5
- Erem, Faruk** : Bern Kantonu Avukatlar Birliği Meslek Kuralları, Ankara 1969
- Erem, Faruk** : Birden Fazla Sanığın Müdafiliği (Birden Fazla), Ankara 1977
- Erem, Faruk** : Ceza Hukuku Hususi Hükümler, Cilt 1, Ankara 1968
- Erem, Faruk** : Ceza Hukuku Hususi Hükümler, Cilt 2, Ankara 1968
- Erem, Faruk** : Ceza Usulü Hukuku, Ankara 1968
- Erem, Faruk** : "Diyalektik Açından Ceza Yargılaması", Broşür
- Erem, Faruk** : Eski Yunanda ve Romada Avukatlık (Eski Yunan), ABD, Y. 1976, S. 5
- Erem, Faruk** : Meslek Kuralları (Şerh 1977), TBB Yayını, Ankara 1977
- Erem, Faruk** : Meslek Kuralları (Şerh), Ankara Barosu Yayınları 4, Ankara 1995
- Erem, Faruk** : Meslek Kuralları (Şerh 2002), Avukatlık Mevzuatı, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2002
- Erem, Faruk** : "Sosyal Ekonomi Açısından Avukatlık Ücreti", İBD, Y. 1972
- Erem, Faruk - Sav, Atila** : Avukatlar Hakkında Özel Soruşturma ve Kovuşturma, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1970, S. 2
- Ergut, Arda** : Hollanda Barolar Birliğinde Yapılan Mesleki Eğitim, Çeviri, ABD, Y. 2002, S. 1

- Eriş, Uğur** : Savunma Dokunulmazlığı Zorunluluğu, Hukuksal Niteliği, ABD, Y. 1978, S. 6
- Eriş, Uğur** : Savunma Dokunulmazlığı, Koşulları - Değerlendirilmesi, ABD, Y. 1984, S. 3
- Erman, Sahir** : Hakaret ve Sövme Cürümleri, İstanbul 1950
- Erol, Haydar** : Yeni Türk Ceza Kanunu, Ankara 2005
- Ersoy, Yüksel** : Avukatlıkta Reklam Yasağı ve Uzmanlık, Demokratikleşme-İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği, Sempozyum, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 1996
- Erten, Efe** : Uluslararası Ceza Mahkemeleri Huzuruna Çıkan Avukatların Mesleki İcraları Hakkında Kanun (Çeviri)
- Ertin, Elif – Ertin, Emin** : Avrupa Birliğinde Avukatlık ve Türkiye, Kocaeli Barosu Dergisi, Y. 2003
- Evren, Teoman** : Hak Arama Özgürlüğü ve Savunma, TBBD., Y. 1988, S. 1
- Gökcan, Hasan Tahsin** : Avukatlık Yasası, Görev Suçları, Kovuşturma ve Hukuki Sorumluluk, Ankara 2001
- Gökcan, Hasan Tahsin(age. 2012)** : Avukatlık Yasası, Görev Suçları, Kovuşturma, Hukuki Sorumluluk ve Vekalet Ücreti, 3. Baskı, Ankara 2012
- Gören, Ömer** : Avukatlık - Noterlik Hukuku, Ankara 2010
- Gözübüyük, Abdullah Pulat** : Avukatlık Hakkında, Adalet Dergisi, Y. 1962
- Gözübüyük, Abdullah Pulat** : Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. I-IV, İstanbul 1988
- Gözübüyük, A. Şeref** : Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, Ankara 2005
- Gözübüyük A. Şeref–Akıllıoğlu, Tekin;** Yönetim Hukuku, Ankara 1993 İdare Hukuku, Ankara 1998
- Gündüz, Bilal** : Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması, ABD., Y. 66, S. 1
- Güner, Semih** : Avukatlık Hukuku, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı. Ankara 2015, Yetkin Yayınları.
- Güner, Semih** : Avukatın Özen Yükümlülüğü, TBBD, Y. 2000, S. 2
- Güner, Semih** : Avukatlığın Tanımı, Çanakkale Barosu Dergisi, Y. 4, S. 7-8
- Güner, Semih** : Avukatlık Meslek Etiği, ABD, Y. 2002, S. 2
- Güner, Semih** : Avukatlık Meslek Etiği (Özen, Doğruluk ve Onur İçinde Görev Yapma) THK Yetmişbeşinci Kuruluş Yılı Armağanı, Ankara 2005
- Güner, Semih** : Avukatlık Mevzuatı, Ankara 2002
- Güner, Semih** : Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, Ankara 2014
- Güner, Semih** : Avukatlık Ücreti, ABD, Y. 2001, S. 2

- Güner, Semih** : Savunma Hakkı ve Baroların Bağımsızlığı, Hukuk Kurultayı 2000, C. 4, Ankara 2000
- Güner, Semih** : Yayına Hazırlarken, Avukatlık Mevzuatı, Ankara Barosu Yayını, Ankara 2002
- Günergök, Özcan** : Avukatlık Sözleşmesi, Ankara 2003
- Günergök, Özcan (age. 2009)** : Avukatlık Sözleşmesi, 2. Baskı Ankara 2009
- Günergök, Özcan** : Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü (Sır), AÜ. Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Erzincan 2003, C. VII, S. 1-2
- Gürbüz, Ahmet** : Hukuk ve Meşruluk, İstanbul 1998
- Gürel, Aydın** : Meslekte 25 Yıl İzler-İzlenimler, Ankara 1997
- Güriz, Adnan** : Hukuk Başlangıcı, Ankara 1999
- Gürpınar, Damla** : Sözleşme Dışı Yanlış Tavsiyede Bulunma, Öğüt ve Bilgi Vermeden Doğan Hukuki Sorumluluk, İzmir 2006
- Güzel, Abdulkadir** : Savunma Hakkının Güvencelenendirilmesi, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, 2004
- Günuşur, Haluk** : Hukukun Üstünlüğü, TBB Faruk Erem Ödülleri, Y.2005 Ankara,
- Hafizoğulları, Zeki** : Baro Haber, Ankara Mayıs 2003, S. 2
- Hafizoğulları, Zeki** : Genel Çizgileriyle Savunma Hakkı (Savunma Hakkı), ABD, Y. 1994 S.1
- Hafizoğulları, Zeki** : Türk Hukuk Düzeninde Hukukun Üstünlüğü Prensibi Sorunu, ABD, Y. 2002, S. 1
- Hakimoğlu, Kemal** : Avukatlıkta Ortak Çalışma ve Uzmanlaşma, Hukuk Kurultayı 2000, Ankara Barosu Yayını, C. 4, Ankara 2000
- Hekimoğlu, M.Fahrettin** : Fransa'da Hukuki Danışmanlık ve Arabuluculuk Uygulaması, ABD, Y.2002, S. 2
- Hennsler, Martin** : Avukatlık Ortak Çalışmasında Model Arayışları, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, Ankara 2004
- Hennsler, Martin** : Hukuk Mesleğinde 2001 Yılında Almanya'da Olan Gelişmeler (Yayınlanmamıştır)
- Hirşt, Ernest** : Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi Dersleri, Ankara 1996
- Hocayusufpaşaoğlu, Necip** : Bir Yetki Belgesi İle Kanıtlanan Temsil Yetkisinin Korunması Açısından BK. M. 33/II, 34/III ve 37 Karşısında BK. M. 36/II'nin Uygulama Alanının Belirlenmesi, Prof. Dr. Haluk Tandoğan Hatrasına Armağan, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1999
- Ildır, Gülgün** : Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara 2003

Iordenescu, Cristian – Tanasescu, Mihail : Romanya'da Avukatların Tabi Olduğu Meslek Kuralları, ABD, Y. 2002, S. 2

İnalçık, Halil – Seyitdanlıoğlu,

Mehmet : Tanzimat Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu, Ankara 2006

İnanıcı, Haluk : Avukatlık Etiği ve Meslek Kuralları, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, C. 4

İnanıcı, Haluk : Avukatlık Mesleğinde Ahlak, Etik, Meslek Kuralları ve Etik Bir Deneme, Demokratikleşme - İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği, Sempozyum, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 1996

İnanıcı, Haluk : Marka ve Patent Vekilliği-Avukatlar Açısından Değerlendirme, Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı, Ankara 2002, C. 1

İnanıcı, Haluk : 21. Yüzyılda Avukatlık ve Baro, İstanbul 2008

İnce, Refik : Avukat, İzmir Barosu Dergisi Y. 1935, S. 2

İyimaya, Ahmet : Ankara Barosu'nun Kuruluş Tarihi Üzerine Bir Araştırma, ABD, Y. 1993, S. 1

İyimaya, Ahmet : Avukatlık Sözleşmesi, Hukuk Kurultayı 2000, Ankara 2000

Kaboğlu, İbrahim Ö. : XXI. Yüzyıl Başında İnsan Hakları Haritası, İnsan Hakları ve Güvenlik, TBB Yayını, Ankara 2001

Kaçak, Nazif : Yargı Kararlarıyla Avukatlık Kanunu, Ankara 2001

Kaçak, Nazif (age. 2010) : Yargı Kararlarıyla Avukatlık Kanunu, Ankara 2010

Kalabalık, Halil : Temel Hukuk Bilgisi, İstanbul, Y 2003

Kalpsüz, Turgut : Türk Hukukunda Hakem Kararlarının Temyizi Sebepleri, BATİDER, Y.1977 sh. 997

Karayalçın, Yaşar : Hakem Mahkemesi Kararları ve Yargıtay Denetimi, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XI, Ankara 1994

Kayhan, Fahrettin : Avukatlık Sanatı, Ankara 1994

Kendigelen, Abuzer –

Doğan, Fatih : Avukatlık Mesleğinin Birlikte İcrası-Avukatlık Limited Şirketi-EÜ. Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2003, S. 1-2

Kip, Levent : Avukat Cicero, Günışığı, İstanbul Mayıs 2003

Kocaoğlu, Serhat Sinan : Devlet Sistemlerine Göre Savunma Hakkı ve Müdafî, ABD, Y.2010

Koruklu, Aziz : Dava Vekilliği Mesleği, Adalet Dergisi, Y. 1945

Kubilay, Huriye : Avukatlık Kanunu'nun Avukatlık Ortaklıklarına İlişkin Hükümünün Eleştirisi, Prof.Dr. İrfan Baştuğ Anısına Armağan, DEÜ Yayını, C. 7, Özel Sayı 2005

- Kuçuradi, İoanna** : Etik, Türkiye Felsefe Kulübü Yayınları, Ankara 1999
- Kunter, Nurullah** : Ceza Muhakemesi Hukuku, İstanbul 1967
- Kunter, Nurullah** : Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Yenileştirilmiş ve Geliştirilmiş 8. Bası, İstanbul 1986
- Kunter, Nurullah – Yenisey,**
- Ferudun** : Ceza Muhakemesi Hukuku, Onikinci Bası, İstanbul 2002
- Kunter, Nurullah-Yenisey,**
- Ferudun** : Muhakeme Hukuku dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınevi, İstanbul 1998
- Kuntman, Osman** : Avukatlık Ücret Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklar Hakem Eliyle Çözömlenebilir mi?, İBD, Y. 1988, S. 7-8-9
- Kuntman, Osman** : İstenilen Düzeyde Avukat Yetiştirilmesi
- Kuntman, Osman** : Kuruluşunun 125'inci Yılı Dolayısıyla İstanbul Barosu'nun Tarihçesi, Dosya, Y. 2003, S. 1
- Kuru, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü, 2. Baskı, Ankara 1968
- Kuru, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü 1. Cilt, Beşinci Baskı, İstanbul 1990
- Kuru, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü 1. Cilt, Altıncı Baskı, İstanbul 2001
- Kuru, Baki** : Hukuk Muhakemeleri Usulü El Kitabı, İstanbul 1995
- Yılmaz, Ejder** : Medeni Usul Hukuku, Ankara 1992
- Kübler, Friedrich** : Hukuk Devletinde Yasama ve Yargı Organlarında Meslek Etiği, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, Ankara 2000
- Lande, Lois** : "Avukat", Samsun Barosu Dergisi, Çev. Fahrettin Kayhan Y. 1999, S. 1
- Levent, Recep** : Bağımsız Çalışan Avukatların Sosyal Güvenliği, TBB Dergisi, Y. 26, S. 110, Ocak-Şubat 2014
- Löker, Erhan** : Avukatlık Sanatı, Ankara 1954
- Mağat, Rahmi** : Avukatlık Kanunu Çalışmaları, ABD, Y. 1969, S. 2
- Mermut, Serdar** : Uluslararası Ceza Yargılaması Hukukunda Avukatların Serbest
- Molierac** : Initiation au Barneau, Paris 1947, 1136 sayılı Avukatlık Mevzuatı, Ankara 2002
- Mullerat, Roman** : İnsan Haklarının Gelişiminde Avukatın Rolü, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, 2004
- Muran, Hakan** : Cumhuriyet Avukatlarına Mesleğe Kabul Sınavı, İstanbul Barosu Dergisi, C. 80, S. 2006/3
- M. Kemal Oğuzman** : Medeni hukuk dersleri, İstanbul 1990, sh. 93,

- Ergun Özsunay**: Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1986, sh. 233, Selahattin **Sulhi Tekinay**: Medeni Hukukun Genel Esasları, İstanbul 1992, sh.125
- Ferudun Yenisey** : Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi, Ankara 1974
- Müftüoğlu, Gültekin** : Ben Bir Ceza Avukatıyım, Ankara 2002
- Oğuz, Arzu** : Karşılaştırmalı Hukuk, Gazimağusa 2001
- Oğuzhan, Teoman** : Türk ve Alman Hukukunda Avukatın Hukuki Konumu, İstanbul Barosu Dergisi, Y. 2002, C. 76, S. 2
- Oğuzman, M. Kemal** : Medeni Hukuk Dersleri, Giriş -Kaynaklar-Temel Kavramlar, İstanbul 1994
- Oğuzman M. Kemal** –
- Onar, Sıddık Sami** : İdare Hukukunun Umumi Esasları, İstanbul 1966
- Ökçesiz, Hayrettin** : Hukuk Devleti, İstanbul 1998
- Örsten Esirgen, Seda** : Tanzimattan Cumhuriyete Avukatlık, AÜHFD. 63/4, Y. 2014
- Özay, İl Han** : Devlet, İdari Rejim ve Yargısal Korunma, İstanbul 1986
- Özbek, Mustafa** : Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, Ankara 2004
- Özbek, Mustafa** : Avukatlık Kanunu'nun 35/A Maddesine Göre Arabuluculuk, ABD, Y. 2001, S. 3
- Özbek, Özer Veli** : Yeni Türk Ceza Kanunu Anlamı, Ankara 2006
- Özbudun, Ergun** : Türk Anayasa Hukuku, 4. Baskı, Ankara 1995
- Özden, Yekta Güngör** : Özgürlük İçin, TBBD, Y. 1988, S. 1
- Özden, Yekta Güngör** : Yeni İnsan Hakları Yeni Hukuk Devleti, ABD, Y. 1993 S. 3
- Özen, Muharrem** : Savunma Dokunulmazlığı, TBBD., Y.1992, S. 3
- Özgenç, İzzet** : Türk Ceza Kanunu, Ankara 2004
- Özgenç, İzzet** : Türk Ceza Kanunu, Gazi Şerhi, Ankara 2006
- Özgenç, İzzet – Şahin Cumhur** : Türk Ceza Kanunu, Gazi Külliyesi, Ankara 2005
- Özkent, Ali Haydar** : Avukatın Kitabı, İstanbul 1940
- Özön, Mustafa Nihat** : Osmanlıca-Türkçe Sözlük, İstanbul 1969
- Özsunay, Ergun** : Medeni Hukuka Giriş, İstanbul 1986, sh. 233
- Öztürk, Bahri** : Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara 1995
- Payen, Fernand** : Baro, Sanat ve Vazife, İstanbul 1935
- Pekcanitez, Hakan –Atalay, Oğuz - Özekes, Muhammet** : Medeni Usul Hukuku, Ankara 2001

- Pfeiffer, Gerd** : Der Rechtsonvalt in Unserer Rechtsordnung, BRAK-Mitteilungen 1987
- Pohl, Kay Thomas** : Avukatların Ekonomik Bağımsızlığı Almanya, ABD, Y. 2002, S. 1
- Polat, Muzaffer** : Savunma, Savunma Hakkı, Dosya İnceleme Yetkisi, İBD, Y. 1986
- Postacıoğlu, İlhan E.** : Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. Bası, İstanbul 1975
- Rousselet, Marcel** : Adalet Tarihi, İstanbul 1963 Çev. Adnan Cemgil
- Rumpf, Christian** : Almanyada ve Avrupada Avukatların Reklam Yapma Hakkı, ABD, Y. 2010, S. 1
- Sağnak, Sadi – Boralıdağ, Kemal** : Avukatlık ve Baro, Ankara 1939
- Sav, Atila** : Avukatın İşi Reddetme Hakkı, Hukuk Kurultayı 2000, Ankara Barosu Yayını, Ankara 2000
- Sav, Atila** : Savunma Hakkı ve Barolar, ABD, Y. 1985, S. 1
- Sav, Önder** : Savunma Hakkı ve Barolar, ABD, Y. 1993, S. 4
- Savaş, Vural – Mollamahmutoğlu, Sadık** : Türk Ceza Kanununun Yorumu, C. 2, Ankara 1995
- Sayman, Yücel** : Avukat, Nereden? Avukat Bağımsız Neden? Günışığı, İstanbul Mart 2003, S. 1
- Sayman, Yücel** : Hak Arama Özgürlüğü ve Avukatlık Mesleği, Demokratikleşme İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 1996
- Saymen, Ferit H.- Elbir, Halid K.** : Türk Borçlar Hukuku, Umumi Hükümler, İstanbul 1966
- Seçkin, M. İhsan** : Profesyonel Meslek Grubu: Avukatlar ve Profesyonel Meslek Örgütleri: Barolar ve İşlevleri, İBD. C. 87, S. 4, Y. 2013
- Sungurtekin, Meral** : Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, İzmir 1999
- Sungurtekin, Meral** : Avukatlık Mesleği, Avukatın hak ve Yükümlülükleri, İzmir 2013
- Sungurtekin Özkan, Meral (age. Avukatlık Hukuku)** : Avukatlık Hukuku, İzmir 2006
- Sungurtekin Özkan, Meral** : Meslek Sırrı, Hukuk Kurultayı 2000, Akara Barosu Yayını, Ankara 2000, C. 4
- Sungurtekin Özkan, Meral** : Reklam Yasağı, Demokratikleşme İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Sempozyumu, Antalya 1995
- Şehirali, Feyzan H.** : İngiltere’de Avukatlık Mesleği, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1996, S. 3

- Şehirli, Feyzan H.** : Alman Uzman Avukatlık Yönetmeliği, ABD, Y. 2003, S. 2
- Şen, Ersan** : Yeni Türk Ceza Yorumu, İstanbul 2006
- Şenocak, Zarife** : Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1998, S. 2
- Tanilli, Servet** : Türkiye'de Hukuk Devleti ve Demokrasi Üstüne Düşünceler, İzmir Barosu Yayını, İzmir 2002
- Tanyer, Turan** : Eski İstanbul'da Arzuhalçiler, TBBD. Y. 2004, S. 53
- Taş, Ali Galip** : Bizim Tarih, İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul 1931
- Tekinay, Selahattin Sulhi** : Medeni Hukukun Genel Esasları, İstanbul 1992
- Tekinay/Akman/Burcuoğlu/ Altop** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1988
- Toroslu, Nevzat** : Ceza Hukuku, Özel Kısım, Ankara 2005
- Tutaş, Şeref Kazım** : Geçmişe Ait Birkaç Hatıra, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1969, S. 2,
- Türk Hukuk Lügatı**, : Başbakanlık Basımevi, 3. Bası, Ankara 1991
- Türker, Fuat** : Avukatlık Sözleşmesi, Avukatlık Ücreti, Bunlardan Doğan İhtilafları Çözüm Usulü, Eskişehir Barosu Dergisi, Y.2003, S. 1
- Türkmen, Fethi** : Alelade Şahıslar, Memurlar, Avukatlar, Hakim ve Savcılar İle Milletvekilleri İçin Ceza Soruşturma Usulü Hakkında İnceleme, Adalet Dergisi, Y. 1985, S.5
- Uçar, Salter** : Avukatın Hak ve Ödevleri, İstanbul 1998
- Uler, Yıldırım** : Anayasa Hukukunda ve İdare Hukukunda Kamu Hizmeti", Anayasa Yargısı, Ankara 1998
- Ulusoy, Ali** : Fransız ve Avrupa Birliği Kamu Hizmeti Anlayışlarının Türk Hukukuna Etkisi, AÜHFD, Y. 1999, S. 1-4
- Ulusoy, Ali** : Kamu Hizmeti İncelemeleri, İstanbul 2004
- Ünal, Şeref** : Adaletin Gereği Olarak Hukuk Devleti, Ankara Barosu Hukuk Kulltayı 2004
- Ünal, Şeref** : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, TBMM Yayını, Ankara 2001
- Üstündağ, Saim** : Medeni Yargılama Hukuku, İstanbul 1992
- Yalçınkaya, Namık Kemal** : İngiliz Hukuku, Ankara 1981
- Yayla, Yıldızhan** : İdare Hukuku, İstanbul 1985
- Yazıcı, Hilmi - Atasoy, Yeğengil, Rasih** : Tahkim, İstanbul 1974
- Yenisey, Ferudun,** : Ceza Muhakemesi Hukuku, Onikinci Bası, İstanbul 2002
- Yeşil, Fatih Mustafa** : Uyuşmazlıkların Baro Hakem Kurulu Önünde Çözümlemesi, Doktora Seminer Çalışması, Ankara 2002

Yılmaz, Ejder : Avukatın Uzlaşma Sağlama Yetkisi, Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, TBB Yayını, Ankara 2004

Yılmaz, Ejder : Avrupa Birliği İle Bütünleşmede Avukatlık Mesleği, Demokratikleşme, İnsan Hakları ve Hukuk Devleti Bağlamında Avukatlık Mesleği Sempozyumu, İstanbul 1996

Yılmaz, Ejder : Bir Meslek Olarak Dünden Yarına Doğru Avukatlık, AÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 1995, S. 44

Yılmaz, Ejder : Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınevi, Ankara 1991

Yılmaz, Ejder : Yargılama Giderlerinin İşlevi ve Sosyal Hukuk Devleti, ABD, Y. 1984, S. 2

Yılmaz, Ejder – Çağlar, Tacar : Tebligat Hukuku, 2. Cilt, Ankara 1999

Yılmaz, Tuncay - Yazıcı Şerife- Paltura, Mirel Amon : Yabancı Ülkelerin Avukatlık Kanunları, 2. Kitap, Ankara 2013

Yücel, Çağrı : Avukatın Haklarının Önündeki Engeller, TBB Dergisi, S: 115, Kasım-Aralık

Zevkliler, Aydın : Medeni Hukuk, Ankara 1995, sh. 97